Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Blicher, Steen Steensen.; med oplysende Noter af Hans Hansen.
Titel | Title:	St. St. Blichers samlede Noveller og Skitser
Alternativ titel | Alternative title:	Samlede Noveller og Skitser.
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 2
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København ; Kristiania : Gyldendal, 1905-07
Fysiske størrelse | Physical extent:	3 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

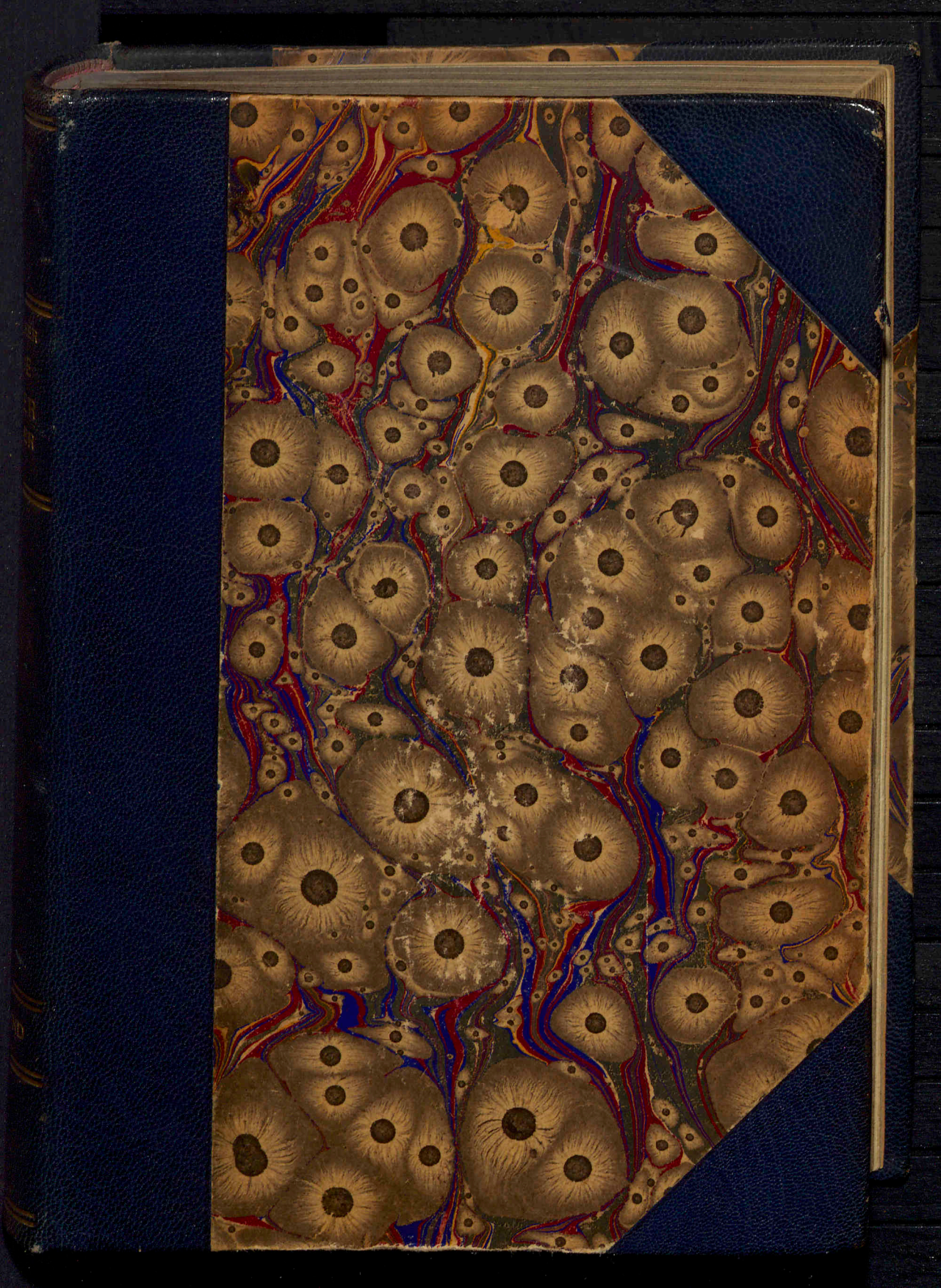

57,- 95

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130017628179

ST. ST. BLICHERS
SAMLEDE
NOVELLER
OG SKITSER

MED OPLYSENDE NOTER AF

HANS HANSEN

II. BIND

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA

ST. ST. BLICHERS

SAMLEDE NOVELLER OG SKITSER

ST. ST. BLICHERS

SAMLEDE NOVELLER

OG SKITSER

MED OPLYSENDE NOTER AF HANS HANSEN

ANDET BIND

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1906

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI. KØBENHAVN

JYSKE NOVELLER

DE TRE HELLIGAFTENER[1]

EN JYSK RØVERHISTORIE

Dersom du, min Læser! nogen Sinde har været paa „Snabeshøj"[2], hvor Landstinget holdtes i gamle Dage, da har du derfra lidt ud mod Syden kunnet se en liden adspredt Torp, som hedder Uannet[3]. Her bor og har vel aldrig boet andet end Bønder.

Saa boede her ogsaa en Gang for et Par Hundrede Aar siden en Mand, de kaldte Ib. Hvad hans Kone hed, har jeg aldrig kunnet opspørge; men saa meget ved jeg, at han havde en eneste Datter, som hed Maren; og til daglig Brug kaldte de hende Ma-Ibs. Hun skal have været knøv og snøg[4], dette her Kvindfolk; og hvor hun færdedes, der skottede de unge Karle efter hende; men hun skottede ikke efter anden end efter Sejer. Han var ogsaa eneste Søn; og hans Fader boede ogsaa i Uannet.

Som jeg nu skulde fortælle, saa var det engang, og det paa selve Paaskelørdag, at en Mand kom ind til Ibs. Han var bondeklædt, for Resten velvoksen, strag og boun[5] og saa ud til, at han kunde være om ved de tredive.

Der var ingen til Ibs, der kendte ham, men han sagde selv: at han var en „Skovlouring"[6], at han fornyssen havde faaet Faderens Gaard i Fæste, og at han nu vilde Nord paa for at tinge Kul ud. Sølvknapper havde han i Kjole og Vest, saa det var let at se, at han var ingen Stodderkumpen. Nu gav de ham baade Mad og Drikke, og imidlergodtid førte han baade det ene og det andet paa Tale.

Saa siger han da og til Ib, og smiskede lidt ved det: „Min Moder bliver gammel, og jeg skal vel snart til at „have en ind"; kan I ikke give mig Spor paa et dygtigt Kvindfolk? Det kunde give lige meget med Penge, for det kommer vi nok ud

af; men hun skulde have et Par „godtskaftede"[7] Hænder — og for gammel maatte hun da heller ikke være."

— Ib var „sløv"[8]; han kløede sig bag Øret og sagde: Hm! saadan en vokser ikke op af Lyngtoppene hver Dag" — han skottede hen til Datteren og lo saa smaaligt.

Men Datteren kunde ikke godt lide den Snak og gjorde sig et Ærinde ud.

Da Kløren nu vilde til at gaa, spurgte de ham, hvad han hed.

„Saamænd!" svarede han, „min Fader kalder de Ole Brødløs[9], og jeg skal vel hedde ligesaadan."

Saa gik han; men da han var kommet et Stykke fra Gaarden, der møder han Ma-Ibs, der havde været henne hos Sejers, og saa siger han da til hende:

„Det kan ikke hjælpe at bruge lang Snak; jeg er gaaet „af Enkom"[10] for din Skyld. Til Pinse kommer jeg igen, og saa kan du beraade dig imens. Nu skal du have Farvel!"

Ma-Ibs blev ikke glad til den Bejler. Da hun kom ind, satte hun sig ved den nederste Bordende, lagde sine Hænder sammen i Skødet og sukkede ret af Hjertet.

„Hvad skal det betyde?" sagde Faderen.

„Jeg huer ikke denne her Skovlouring — eller hvem han er" — svarede hun. — „Kan det aldrig blive til noget, at jeg og Sejer kan komme sammen?" —

„Ja hvad paa?" sagde den gamle.

Og saa var den Snak forbi. Fader og Datter tog begge to fat paa „Bindepindene".

Lidt efter kommer Sejer ind.

„Gudsaften," siger han.

„Tak," siger de.

„Nu gaar jeg op paa Gaarden[11]," siger han, „og snakker med Manden[12], for det kan ikke hjælpe at kællinges længere om." —

„Det bliver eet og eet," — siger Ib, — „Manden er vred paa dig, og du kommer til at springe Soldat." —

„Det kan hænde sig," siger Sejer, „men nu vil vi sætte en Prøve."

Saa gik han.

Da han nu kommer til Aunsbjerg og gaar ind ad Porten, saa møder han Manden selv, — og han hed ellers Jørgen Marsviin[13].

„Kommer du nu igen om dit Fæste?" — siger han — „Det kan ikke nytte dig — det har jeg sagt dig saa tidt."

„Aajo! Hosbond!" siger Sejer, „jeg beder saa almindeligt[14]." —

Da saa Herren vredt til ham, trak Øjenbrynene ned og Rynker i Panden; og der skulde ingen tænkt andet, end at han med det samme vilde fløjet paa ham og torsken ham. Men han blev endda omsindet og kom til at se noget mere „skred"[15] ud og siger:

„Hør! der er disse Røvere, der nu saa længe har baade plyndret og slaaet Folk ihjel, og som man siger har deres Kule etsteds her i Alheden. Kan du finde mig dem og binde mig dem, saa skal du ikke give en Skilling for Fæstebrevet, og du skal faa Ma-Ibs og endda have Lov til at tage en Vogn og to Heste herud fra Aunsbjerg. Nu ved du min Mening."

„Saa Gud naade mig!" sagde Sejer og luskede af nok saa „sloten"[16].

Han aad ikke noget den. Aften, og Ma-Ibs havde det heller „ikke bedre end godt". Og det var en elendig Helligaften for dem begge to.

PINSEAFTEN

Gik saa Tiden hen, som den kunde, fra Paaske til Pinse; og med de to unge Mennesker stod det endnu alt sammen ved det gamle; de blev ikke ganske modfaldne; for de satte deres Haab til Fremtiden eller til Ham, der raader den.

Pinselørdag gik Sejer over til Ibs — som han gjorde saa tidt, kan jeg tro — for at høre, om hun maatte følges med i Aunsbjerg Skov den næste Eftermiddag, naar de var kommet af Sørslev Kirke. Det var nemlig en gammel Skik deromkring — og er endnu, kan jeg tro — at de paa Festens første Dag forsamler sig der i det grønne og forlyster sig med Dans[17].

Den Lørdag, som vi nu taler om, da Sejer kom over til Kærestens, saa stod hun og havde allerede smykket sig.

„Goddag, Maren!" siger han, „hvad Lav har det, at du skal være saa „dol"[18] i Dag?"

„Det kommer mig for," siger hun, „at jeg skulde gaa op til den naadige Frue og se at faa hende til at lægge et godt Ord ind for os til Husbonden."

„Hm!" siger han, „det kunde have det Held. Jeg vil følges med dig og bie udenfor, mens du er inde."

De gik.

Da hun nu gik op paa Gaarden, satte han sig paa en Sten ved Indkørselen. Og kom der da kørende en Skovvogn med en stor Egekævle, der skulde til Savgraven. Men Hestene de var smaa og udkørte, og midt for Porten gik de rent i Staa. Manden — det var en Bonde, som havde faaet dette Stykke Hovarbejde — han piskede paa Helmisserne; men de kunde ikke tage Vognen. Saa kom Skovfogden til, og han skældte, og Ridefogden, og til sidst den ærlige og velbyrdige Jørgen Marsviin. Og de gav alle sammen ondt af sig paa Bonden, for det han var kommet til Hove med saadanne Ralliker — jeg kan tro, de var de bedste, han ejede.

Sejer sidder og ser paa dette her; og imellem smiskede han ad al den Staahej, de der gjorde.

Det saa Husbonden, og saa siger han: „Hvad sidder du der og griner ad?" —

„Jeg tykkes," siger han, „at Læsset er ikke tungere, end at jeg kunde trække det alene." —

„Hej! spænd fra!" raaber Herremanden til Køresvenden. Og da det var gjort, siger han til Sejer: „Tag du nu fat! og kan du trække Vognen, saa giver jeg dig, hvad der ligger paa den, men kan du ikke, saa skal du op og have dig et Ridt paa Træhesten."

Saa begyndte Knøsen at undskylde sig og sagde, at det var kun hans Spøg. Men Husbonden sagde til ham, at han vilde vænne ham af med at spøge i hans Nærværelse, og een af Delene skulde han.

„Jaja!" sagde Sejer, „skal jeg, saa skal jeg."

Dermed gik han til Vognen, tog Stjerten af og fat i Hamlerne, bøjede sig forover og trak — og Vognen fulgte godt efter; men hans Træsko gik i Smadder, saa haardt traad han i Jorden.

„Du er ingen Frossenpind," sagde Herremanden — og han var det heller ikke selv, for de fortæller endnu om ham, at naar han red ud af Porten, kunde han tage fat i en Jernring paa Porthammeren og løfte med Benene sin Hest fra Jorden — „Tag nu Kævlen! og se selv, hvordan du faar den hjem! og hvad Fæstet angaar, saa vil vi se Tiden an."

Den, der blev glad, det var Sejer. Og han takkede og væltede Kævlen af og satte sig paa den og saa ind ad Porten efter hans Maren.

Det varede syv lange og syv brede, saa kom hun. Men hun saa ud til den dyre Tid.

„Gud naade os elendige Mennesker!" sagde hun — det var knap, hun kunde for at græde — „Vi kan aldrig faa hverandre."

„Det er nogle slemme Ord, du der kommer med," siger Sejer; „Manden havde halvvejs lovet mig det herude — hvad gaar der nu af ham?"

— „Fruen havde ligesaa," siger hun, „men nu skal du høre, hvilket Held jeg havde. Da jeg er kommet op ad Trappen og ind i den smalle Gang, der er, saa kommer en „stor en"[19] mig i Møde, og han ser vist paa mig — jeg kunde ikke komme om ved ham, for han mødte for mig — og saa siger han: „Du er" — som han kunde bande — „den skønneste Pige eller Kone, hvad du er, jeg har set i dette Land. — Hør! vil du holde af mig?" — „Nej," siger jeg, „det maa jeg ikke." — „Naar du v i l," siger han, „saa m a a du ogsaa. — Jeg er Baron" — nu kan jeg ikke huske, hvad det var, han kaldte sig — „kom her kun i Aften, saa skal min Tjener passe paa og vise dig til mig." — „Nej," siger jeg, „det er Synd — og jeg har ogsaa en Kæreste, og ham maa jeg ikke narre." — Saa tog han en Haandfuld Penge frem og viste mig; men jeg smuttede om ved ham og ind til Fruen. Hun var naadig nok imod mig, og Herren kom til, og han lod til, at han vilde bønhøre mig. Men saa kommer denne her Baron og staar og lurer paa det, og saa siger han: „Er det en skikkelig Karl, hun vil have, saa bør han ikke tage hende, for hun er en liderlig Tingest; jeg saa, hvordan hun stod og leflede med en af Tjenerne herude i Gangen." Da det Skarn havde saaledes beløjet mig, saa skældte Greven og Fruen mig ud og befalede mig, at jeg skulde pakke mig og aldrig mer komme for deres Øjne."

„Herre Gud, Maren!" sagde Sejer, „skal du ikke have andet for din Dydelighed og for din Troskab imod mig, Stakkel! Men — vor Herre lever endnu! vi vil ikke være harmslagne; det bæres mig for, at vi endda skal have hverandre — om der saa var saa mange Herrer og Fruer til, som der er Blade i Aunsbjerg Skov." —

Ma-Ibs sukkede, ligesom hendes Hjerte skulde briste, men sagde ingenting. Han snakkede ikke meget, før de var kommet til Uannet og skulde skilles ad, hver til sit; saa siger hun:

„Godnat, Sejer, og Tak for i Dag!" —

„Selv Tak, Maren!" siger han; „du har ondt nok for min

Skyld. Jeg er bange, jeg aldrig kan gælde dig det igen — Vor Herre faar!" —

„Vil du til Dansen i Skoven i Morgen?" spurgte ham Pigen.

„Vil du?" spurgte han igen.

„Nej," sagde hun, „jeg har ingen Lyst." —

„Jeg ikke heller," sagde han.

„Saa skal du have Godnat!" sagde hun og gav ham Haanden.

„Det skal du selv have!" svarede han; og dermed skiltes de ad.

Men der var mer ondt tilbage for den sølle Maren, inden hun maatte komme til Rolighed. Da hun kom ind, da sad han der, den Skovlouring Ole Brødløs.

„Kommer du der, min bitte Pige!" siger han; „er du nu betænkt?"

„Paa hvad?" siger hun.

„Har du nu glemt det?" siger han; „det er endda ikke længere siden end Paaske — det var jo om at drage ind til mit. Og se her! At du ikke skal tro, at jeg bejler paa Tyndtøl og Barbrød, saa vil jeg give dig disse her i Fæstensgave;" — han fremlagde herved en vægtig Sølvhalskæde med et vedhængende Hjærte af samme Metal. — „Havde du kendt hende, der har baaret det, mens hun var levende, saa skulde du ikke skælde hende ud for en Stunthosetøs!"[20]

Ved disse Ord gjorde han en saa sælsom Mine til Faderen, at Datteren blev grebet af en lønlig Ængstelse.

Den gamle studsede og vidste ikke, om han skulde tro sine egne Øjne: ingen af dem mælede et Ord.

„Naa! vil du have den?" gentog Ole.

„Nej," fremstammede Pigen og vilde ud for at søge Trøst hos Kæresten.

Men den frygtelige Bejler greb hende om Armen med den ene Haand, og gemmende Smykket med den anden sagde han: „Kommer jeg tredie Gang, vil jeg ikke have Nej."

Og uden at tage videre Afsked tog han Hue og Kæp og gik sin Vej.

„Nu kommer Drengen med Køerne," sagde Ib og satte sig paa Trefoden.

Ma-Ibs gik ud for at malke; men hun sang ikke, som hun plejede ved den Bestilling. Sejer vandede sin Faders Heste; men han fløjtede ikke, som han ellers gjorde. Det var ogsaa en elendig Helligaften den for dem begge to.

JULEAFTEN

Det var i „Plasningen"[21], da en gammel Stodder kom „skravlende"[22] hen til Uannet for at bede om lidt i Guds Navn. Saa kom han ogsaa ind til Ibs. De bad ham sætte sig nede ved Køkkendøren, „saa skulde han vel faa lidt at bide paa" og lidt i Posen.

Da han havde faaet det, saa klagede han: det var saa silde og saa koldt for ham at vinde længere den Aften, og bad Folkene om Nattely.

Det sagde de Ja til og viste ham ind i Ovnen, der var „ly" fra Bagningen af.

„Støderen"[23] kravlede derind; og der laa han.

Det lakkede ud paa Aftenen. De havde spist deres søde Grød og hvad de ellers fik bagefter, og Bæsterne havde faaet deres „sidste Gift", og „Sallsdøren"[24] var „stængret", og de havde sunget en Julesalme, som de plejede, og lavede sig til at komme til Ro.

Men saa skal I høre, hvad Støderen tog sig for: han krøb ud af Ovnen og trak Stangen fra „Yderdøren"[24] og tog Krogen af, og aldrig saa snart havde han gjort det, før der kom fem „dragne"[25] Karle; og de ind i Stuen, og Stodderen med dem; og nu kunde han træde lige saa frisk i Gulvet som de. —

For jeg skal sige os, det var de Røvere, som Aunsbjergmanden vilde have Sejer til at finde og binde; og Stodderen, det var Faderen til de andre fem. —

Det saa ilde ud for de sølle Folk der til Ibs. Manden og hans gamle Mo'er og hans Datter, de blev saa „forbævrede",[26] for de tænkte, deres Liv havde Ende, at det var knapt, de kunde sanse at bede om det.

Den største og ældste af de unge Røvere — og det var justement ham, Skovlouringen — han førte Ordet og sagde: „Sæt nu først frem, hvad I har! saa kan vi snakke om det andet siden."

Ma-Ibs tog i Dørklinken; men Røveren sagde: „Bliv du kun her! og lad Kællingen der om noget til os! for ellers kunde du let faa i Sinde at rende dig løs; og vi skulde dog „have lidt lige af dig" og „skate"[27] en Korn, naar vi har ædt og drukken."

Pigen segnede ned paa en Stol og var ikke langt fra at daane af Forfærdelse. Ib sad paa Sengestokken og lagde sine Hænder sammen og bad til Vor Herre, som har Magt til at frelse, hvem han vil. —

Den gamle Kone satte paa Bordet alt, hvad de havde af „Ædelse" og „Drikkelse"; og det var endda sært, hvordan hun kunde.

Men nu skal I høre mere. Ib havde en Hyrdedreng, saadan en „Bæls", en „Staarrisknægt"[28]. Han laa i en Slagseng bag Kakkelovnen og hører alt dette her. Saa lister han saa stille et Par Hoser og et Par Bukser paa sig, og ud med den gamle Kone, engang hun gik fram[29] for at tænde Lyset, som en af Røverne af Vanvare havde slukket. Og han over i den anden Gaard og ind til Sejer og fortæller ham, hvordan det stod til hos dem selv.

Sejer var ikke længe om at lægge Raad op: „Tag den musørede Hest af vores!" siger han, „og lad saa „klø"[30] ad Aunsbjerg til! og sig dem, hvordan her staar til, og at de skal skynde dem herned; saa kan de kanske endnu fange alle Røverne, inden de drager bort igen."

Drengen ud, og han paa Hesten og af Sted. —

Sejer tog en „Slagvol" i Haanden og skyndte sig over til Ibs. Der sad alle de seks „Skintinger"[31] paa den ene Bænk med Ryggen til Vinduerne.

„Hvad er du for en Karl," raabte de til ham, „du vil nok have dit Maveskind sprækket op!"

Dermed rejste de sig og vilde om at gribe ham. Men han var dem for snar og greb fat i Skiven og væltede Egebordet over paa dem og klemte dem ind mod Væggen med Kanten.

„Nu vil jeg se, om jeg kan klemme *eders* Maveskind," sagde han; og mens han holdt dem fast med den ene Haand, svingede han Slagvollen og lovede dem, at han vilde knække enhver Arm, der rørte sig.

Den ældste prøvede alligevel at skyde Bordet over igen; men han fik straks saadan en over Armen, at den dinglede ved ham. Nu sad de alle stille som Mus og bad aleneste Sejer, at han ikke vilde klemme slet saa haardt.

Ib havde da ogsaa taget Mod til sig og grebet en Buløkse, med hvilken han stillede sig ved Sejers ene Side; og hans Kæreste stod ved den anden med Ildragen.

Saaledes stod nu Sagerne; og de var ikke for rare paa nogen af Siderne: Røverne pintes af Frygt for Enden paa denne „Klemhærke"[32]; og at de ikke kunde udgrunde, hvad Sejrherren havde i Sinde, eller hvor snart det skulde afgøres, — det gjorde Pinagtigheden endnu værre. Ib og hans Datter svævede i samme Uvished; thi Sejer kunde jo ikke „buse ud" med hvad eller hvem

han ventede paa. Og I kan tro, det var ham en lang Venten; for dersom de fra Herregaarden tøvede for længe eller slet ikke kom — Bælsen kunde jo være styrtet paa Vejen — hvad saa? —

Endelig kom Aunsbjergmanden med en syv, otte Karle, og han var ikke bagerst, da Døren fløj op. Men der sad de: Stille var der i Stuen, og skønt det var Maaneskin udenfor, kunde de ikke se noget tydeligt derinde; thi Lyset va jo blevet væltet tillige med Bordet.

Da raabte Sejer: „Hvor mon vi har „Lysklynerne"[33]? tænd et Par Stykker af dem ved Skorstensilden!"

„Der ligger nogle paa Skorstensskødet," raabte den gamle Kone. —

Man tændte dem, og saa blev der lyst.

„Kan I se, Husbond? nu har jeg f u n d e t dem og b u n d e t dem — paa en Maade. Vil I have dem bedre tøjrede, saa hænger der Hovedlavreb i hin Krog, ser jeg."

Dette tog de fat paa og huggede det over i lige saa mange Stumper, som der var Røvere. Og saa trak de dem ud fra Bordbladet en for en og bandt dem Hænderne paa Ryggen og snørede dem ogsaa Benene sammen og smed dem i en Række paa Gulvet. —

Saa begyndte Herremanden at spørge dem til: hvor de var fra, hvor de havde deres Kule, om de var flere, og saadant mer. Men han kunde ikke faa saa meget som et halvt Ord af dem. Saa truede han dem med gruelige Pinsler.

Da sagde den gamle Røver — ikke til ham, men til sine Sønner: „Lad ham kun gøre, hvad han vil! for nu har han Magten. Men ligesom han er imod os, saaledes skal det gaa ham og hans; de tre derhjemme i Bakken vil ikke glemme hverken ham eller de gode Folk i Uannet. Og nu holder I Mundene lukkede, til Halsbaandet lukker dem op!"

Af denne Trusel havde de ingen Gavn; thi da Helligdagene var forbi, lod Jørgen Marsviin dem lægge paa Pinebænken, først den gamle og saa de unge. De holdt alle Persen ud undtagen den yngste. Han bekendte alle deres Misgerninger, saavel som hvor Hulen var.

Den samme Dag blev nu denne opsøgt, og greb de der Røverkonen og de to hendes Sønner, hvilke og blev hængt tillige med de andre seks. I Hulen[34] fandtes en grov Hoben Sølv og Guld, og deriblandt en Ring, som kendtes for at være en, der havde tilhørt den Herre, hvis løgnagtige Paasagn voldte Ma-Ibs saa stor en Fortræd.

Nu fik hun bedre for det; Herren gjorde selv hendes og Sejers Bryllup og gjorde imod dem alt, hvad han forhen havde lovet, og gav dem endda ikke saa lidt af de gode Sager, der blev fundet i Røverboen. —

Stærke-Sejer (som han siden fik til Øgenavn) levede med sin Kone i mange, mange Aar. Og alle deres Børn, og deres igen, beholdt Øgenavnet. Men nu er det sagtens uddød saavel som den stærke Herremands adelige Navn og hele Slægt.

Men den Helligaften, jeg her har fortalt om, endtes dog glædeligt saavel paa Aunsbjerg som mest i Uannet.

[1] Trykt i „Dansk Folkekalender for 1841"; derefter optaget i Samlingen „Nye Noveller", 1843, med nogle Trykfejl, som siden er gaaet igen i alle Udgaver. Forfatteren havde tidligere behandlet Ærnet; se Note 3. under „Jyske Røverhistorier"!

[2] Se Note 12. og 13. under „Oldsagn paa Alheden"!

[3] Se Note 4. under „Jyske Røverhistorier"!

[4] Net og pæn, mest med Hensyn til Paaklædning. (B.s Note.)

[5] „Strag", rank og pyntelig (kun om Mandfolk), „boun", lidt mindre end overmodig. (B.s Note.)

[6] De, der bor i Skovegnen (ved Silkeborg og ind ad Ry til) i det i gamle Dage saabenævnte „Lousyssel". (B.s Note.) Beboerne af „de vestlige Egne af Hids Herred, som af Vesterboerne kaldes Louringer, forsyner Egnen omkring Skive med Træ til Vogn- og Gaardredskaber". (Niels B.: Topografi over Vium Præstekald, S. 178, Anm.).

[7] Rappe og dygtige. (B.s Note.)

[8] Forstilt enfoldig, men snu. (B.s Note.)

[9] Et Navn, rimeligvis givet fra først af spotvis, som nu flere Smaasteder bærer. (B.s Note.)

[10] Ene og alene i den eller den Hensigt (saaledes og i Svensken). (B.s Note.)

[11] Herregaarden. (B.s Note.)

[12] Herremanden. (B.s Note.)

[13] Om ham se under „E Bindstouw"!

[14] Inderligt og indstændigt. (B.s Note.)

[15] Glat, ɔ: mild. (B.s Note.)

[16] Meget nedslaaet og forknyttet. (B.s Note.)

[17] Se Note 15. under „Røverstuen"!

[18] Smuk og pæn. (B.s Note.)

[19] En fornem Mand. (B.s Note.)

[20] En fattig Bondepige. Stunthoser er Strømper uden Saaler, saaledes som de bruges af Bondealmuen i Vesterjylland. (B.s Note.)

[21] Tusmørket. (B.s Note.)

[22] Slentrende med Mathed og næsten krybende. (B.s Note.)

[23] Et Ringeagtsudtryk om gammelagtige eller dog ikke længere unge, fattige, lidet duelige Mandfolk. (B.s Note.)

[24] Indgangsdøren paa Stuehuset. (B.s Note.)

[25] Store, stærke og raske. (B.s Note.)

[26] Rent betagne af Angst. (B.s Note.)

[27] Spøge og gantes. (B.s Note.)
[28] En lidt mer end halvvoksen Dreng. (B.s Note.)
[29] Se Note 10 under „Færgeborg"!
[30] At skynde sig af al Magt. (B.s Note.)
[31] Slyngler, som ikke bestiller stort, og det slet eller ondt. (B.s Note.)
[32] Den allerhaardeste Klemme. (B.s Note.)
[33] Splinter af Granved, som findes i Moserne. (B.s Note.)
[34] Hulen fandtes i Vindum Sogn Vest for Skavngaard. Se „Jyske Røverhistorier", S. 9!

ENESTE BARN[1]

Da jeg i Aaret 1815 var i København, befandt jeg mig en Dag hos hin Ven, hvem jeg i min Fortælling „Eva" har omtalt. —

Der ringes, der aabnes, og med en dyb, men skoleret Nejen indtræder et, efter Udseende, lidt mer end midaldrende Fruentimmer. Hendes hele Dragt mindede om den Talemaade: „at slide Silke af Armod". Hatten havde Huller og Kjolen ligesaa, hvorvel de var smaa og skødesløst sammenrimpede. Paa venstre Haands næstmindste Finger saas en simpel Ring, der snarere kunde være Messing end Guld. I den højre Haand holdt hun en Parasol, der vist længe havde overlevet sine skønne Dage, ligesom Bærerinden, hvis lange, magre og blege Ansigt passede godt til hele Dragten. —

Naar man kommer i Berørelse med en bekendt, vil Øjne instinktmæssigt søge Øjne. Men af hendes var ej engang den underste Halvdel at se; de ubevægelige Øjenlaag lukkede for Sjælens Vinduer — jeg mener Stenene, disse trinde Glughuller. — Hun havde været temmelig høj, men var nu sunken lidt; hun var rundrygget. Naar hun talte, rettede hun sig vel, men sank derpaa atter sammen. — Hun tiggede; man hørte, det var skematisk, lært udenad. En endnu ikke aldeles neddæmpet Hoffærdighed røbede sig baade i Tale og Legemsstilling. „Jeg har vistnok ikke den Ære at kende Dem personlig, min Herre!" sagde hun, „og De kender vist heller ikke mig; men De kan tro mig: jeg har set bedre Dage end disse" — et svagt Skuldertræk bekræftede det. — „Man har sagt mig, De var en ædeltænkende Mand, og saa fordrister jeg mig at anmode Dem om en Understøttelse — efter eget Behag — til Husleje."

Han tog et Par Skridt hen mod Skriverpulten, men vendte sig pludselig om imod hende med det Spørgsmaal: „Deres Navn, Madam?"

Hun skudrede, bøjede Hovedet og trak Laagene helt ned over Øjnene — medens hun svarede langsomt og i en Spøgelsetone: „Mit Navn? — det har jeg for lang Tid siden tabt — og nu har jeg næsten glemt det — ligesom den øvrige Verden mig. Jeg har vel faaet et andet, men det tilhører en talrig Familie — det hedder Sorgognød." — Her tørrede hun sine — tørre Øjne.

Schmidt gav hende, uden videre Eksamination, nogle Sedler. Hun nejede, rettede sig igen og gik.

Jeg havde under dette Optrin med sælsomme Følelser betragtet den fornemme Tiggerske. Det kom mig grandgivelig for, at jeg skulde kende — eller have kendt — dette Ansigt, denne Stemme. Men for disse dunkle og svage Mindelser fandt jeg hverken Tid eller Sted. Hun var mig, i vaagen Tilstand, som et Drømmebillede: man synes at skulle kende Fantasiens Skabninger; men naar man tror at fastholde dem, forvandles eller forsvinder de.

„Hm! — det var mærkeligt," — sagde Schmidt — „hun vilde ikke være sit Navn bekendt — Du saa saa vist paa hende — ved du noget?"

„Hm!" svarede jeg, „set hende før har jeg; men det er mig ikke muligt at komme paa hvor eller naar — mon hun gik ud?"

„Der ser jeg hende ude paa Gaden," sagde han; „hun gaar nedad til Frue Kirke. — Vil du ha'e noget at vide af hende, saa maa du skrubbe dig."

Det gjorde jeg, indhentede, men fulgte hende i en liden Frastand.

Da hun drejede om Hjørnet af Bispegaarden, tog hun, bestandig gaaende, et Stykke Papir op af Lommen, saa afvekslende paa dette og paa Husnumrene. Noget forbi Krystalgaden standsede hun et Par Sekunder og drejede derpaa ind ad en Port. — Jeg blev ved at holde den gamle Sejlers Kølvand — opad til anden Sal. Medens hun ringede, gik jeg en Trappe højere op og skottede igennem Rækværkets Tremmer. Døren dernede gik op. En Tjenestepige traadte i den og sagde spotsk: „Naa! det er Hende igen: Hun besøger os tidt, men mit Herskab har befalet mig at sige Hende, at det ikke kan nytte, Hun kommer her før paa Lørdag otte Dage — den første i Maaneden, Hun ved — Adieu!" — Dermed lukkede hun Døren efter sig og smækkede Skodden rapt for. — Den udelukkede stødte Parasollen mod Gulvet, stivede Ryggen, slog Øjnene helt op, stod saaledes nogle Sekunder som en, der eftertænker noget vigtigt, og gik — eller trippede raskt ned ad Trapperne. Jeg fulgte efter. Hun tog Vejen

tilbage ad Nørregade, om ad Krystalgaden og ind i Peter-Hvitfeldtsstræde, hvor hun gik op i et meget uanseligt Hus. Jeg ansaa det for hendes Bopæl, som det ogsaa var.

I Kælderen boede en Spækhøker, hvem jeg antog for Husets Ejer eller dog, ifølge hans Næringsvej, som den, der maatte vide Besked om de iboende. — Han var ikke til Stede, men et Fruentimmer, som paa min Forespørgsel bejaede at være hans Kone. Jeg købte noget og spurgte, om saadan og saadan en boede her, og hvem hun var.

„Ja vel logerer hun her," lød Svaret; „men hvad hun hedder, kan jeg ikke huske; min Mand ved det, for han er fra samme Egn derovre i Jylland. Saa meget kender jeg til det, at han er født paa det samme Gods, som hendes Fader ejede, og han var ellers Kammerherre eller saadan noget og en rig Mand, og hun var eneste Barn; men hun ska ha'e baaret sig snavs ad, giftet sig mod Faderens Villie, løbet fra sin Mand og taget fremmede Guder — som man siger. Og nu er det Juks med hende! hun staar altid skreven hernede, og Huslejen kommer aldrig før bagefter; og det er endda knap nok, men min Mand ser lidt igennem Fingre med hende for Landsmandsskabs Skyld — der er han selv! nu kan han gi'e Dem bedre Forklaring."

„Hvorover?" spurgte han.

„Den Herre," sagde Konen, idet hun gik bort, „vilde vide, hvad hun hedder, der bor heroppe paa tredie Sal til Venstre."

Han saae stift paa mig og spurgte: „Med Forlov, hvem er De?" Det sagde jeg ham, saavel som hvor jeg var født. Han blev herved meget mild, slog med den flade Haand paa Disken og gav mig de forlangte Oplysninger, hvilke jeg, tillige med Tiggerskens Ungdomshistorie, den jeg kendte langt bedre end Høkeren, fortalte Schmidt, omtrent som den nu herefter findes.

Fra den første Tid af, at min Hukommelse staar mig bi, mindes jeg godt Frøken S.....[2] og tyktes — uagtet jeg var en Vildkat, naar jeg kom paa min egen Boldgade — at Frøkenen var endnu mere forvildet end jeg; hun tog mig paa Skødet og vippede mig og kyssede mig og sagde, at naar jeg blev ældre, vilde jeg nok komme til at forstaa saadan noget. Jeg vidste ikke, hvad hun mente, brød heller ikke mit Hoved dermed, men søgte, saa ofte som jeg kunde, ind til hendes Moder, som,

meget gigtsvag og, som siden er rundet mig i Tanker, meget hjertesyg, alligevel kælede for mig og altid havde Sukkergodt at putte i min lille Mund. Jeg saa hende aldrig uden for hendes Kammer, inden hun blev baaret derfra i den bekendte lille, sorte Portechaise. — Hendes Mand, Kammerherren, stod ikke nær saa højt hos mig. Naar han kastede sine smaa, grønne Øjne paa mig, fornam jeg altid noget antipatisk, hvorvel han aldrig sagde mig et eneste haardt Ord, men blot gjorde lidt uskadelige Smaaløjer med mig — disse endda ikke af de fineste, men de var mig lige saa uforklarlige som Datterens. — Denne gammeladelige Herre var en rigtig Aristokrat; hvilken Bondepige paa Godset han tilkastede Tørklædet, hun maatte holde for[3]; og hvilken Bonde han blev vred paa, maatte holde Ryggen til[4]. Stundom slog han vel haardt, for stærk var han, og maatte engang udholde en Proces lige til Højesteret, fordi han skulde have slaget en saaledes, at han døde deraf. Kammerherren blev frikendt, det forstaar sig selv; og saa var den Historie forbi. — Men jeg maa dog fortælle en anden, der vel ogsaa endtes med Død og Drab, men var alligevel meget morsom.

Paa H.... tjente en Hyrdedreng, der kunde løbe og springe, som om han havde lært det i Nachtegalls[5] Institut. Det hændte sig nu en Sommer, at Gaardens fungerende Tyr med eet bliver mandvoln, render sit Tøjr i Stykker, jager andre Høveder og Heste løse; og gik denne Frihedsspektakel ud over Naadigherrens Korn. Han kalder da alle Folkene sammen og udlover en Krone til den, der kan bringe ham Spektakelmageren enten død eller levende. — Hyrdedrengen siger: „A vil prøve ad — men saa skal I anner slaa Purten i, nær A faar ham herind." — Hele Personalet bevæbnede sig nu med Forke, Økser og Leer og ventede paa Gutten Tyr, medens min gode Thomas allerede havde opsøgt ham ude i Rugvangen. Han rakte Tungen ud og brølte ad Bæstet, der straks satte efter ham. Thomas's to Ben var rappere end Tyrens fire, saa at han flere Gange maatte standse for at faa den med. Det lykkedes da ogsaa: Thomas for som en Triumfator ind i Gaarden — Tyren bagefter og — ud i Møddingen, hvor den fik en skiden Død. — Thomas fik ej alene sin Krone, men ogsaa en blaa Trøje med Sølvtresser og en endnu mere glimrende Hue; kort sagt, han blev Løber og gjorde i denne sin Embedsstilling Kammerherren megen Ære. Han var godt kørende, den naadige Herre; men Thomas var endnu bedre løbende, saa hvor stærk end Kusken jog paa, var Løberen altid langt foran, gjorde en Rundenom efter den anden

og smeldede med sin Pisk, som vilde han udæske baade Kusk og Heste. — Thomas Løber skulde, uagtet sine glimrende Egenskaber, ikke kommet til at figurere i denne Historie, hvis han ikke havde gjort andre Løb end dem foran Kammerherrevognen.

Vor Frøken skulde da til at giftes. Papa havde udset en køn ung Baron[6] til hende, som tilmed var Løjtnant; og der var slet ikke andet i Vejen for Ægteskabet end det, at Datteren havde udset sig en anden. Det var sket saa hemmeligt, at Naadigherren ikke vidste noget deraf og altsaa ej heller kunde begribe, hvorfor hun gjorde Indvendinger mod et saa passende Parti, thi Grunden hertil skjulte hun omhyggeligt.

Den lønligt udkaarede var desværre kun en Præstesøn: men hans Uniform var blaa og hans Skæg sort, hvorimod Baronen havde tynde gule Fnug paa Hagen.

Vor Hurtigløber, Thomas, blev de elskendes Duepost, og Kontoret var Bagklædningen af Niels Bugges Brystbillede[7] i Vestibulen.

Dog, Korrespondancen blev opdaget, men Postføreren ikke; thi han løb mellem H... og V..., naar alle andre sov. En Dag ankommer en historisk og antikvarisk lærd fra Kjøbenhavn, eftersom han havde faaet at høre om det omtalte Billede. Kammerherren selv viser ham det. Den fremmede ser efter et muligt Malermærke; og da han intet finder paa den rette Side, vender han Billedet om, og hvad finder man der uden en lille trekantet Billet, der slet ikke saa antik ud. Kammerherren stak den til sig i Tavshed. Da den fremmede var borte, aabnede Herren Brevet og fik deraf fuldt Lys i Sagen — Datterens Hjertesorg. — Kusken fik straks efter Befaling at spænde for Chaisen, og Frøkenen at gøre sig færdig til en Rejse, og snart trak de fire Svedfukser det høje Herskab til A....., — det var et Slags galant Fængsel, hvori Frøkenen blev bragt; Herren og Fruen — hendes Faster — var Arrestforvarere. — Ja de havde tidsnok: inden Fangen kom vel af Vognen, fik Løberen Anvisning paa det nye Posthus, som hun paa Didrejsen allerede havde oprettet — i Munden paa en af de Vildmænd, der stod som Skildvagter oven for Indgangstrappen.

Baronen arriverede endnu samme Dag. Det gik saa meget kærligt til: hun baade kyssede og klappede ham; og ingen skulde tro andet, end at hun var forelsket til op over begge Ører. Det var hun ogsaa, men ikke i den stakkels Baron.

Paa et Kammer i anden Etage blev Fangen indkvarteret:

og Tjenerne skiftedes til at holde Vagt i Gangen, der førte til Slottets eneste Ud- og Indgang.

En Morgen, som Herren og Fruen og min Lidenhed sad ved Tebordet, kommer den ene Tjener ind med et Lommeklæde, som han havde fundet under Frøkenens Vindue. „Bring hende det op!" sagde Herren. Men Fruen, som havde en finere Næse, tog Tørklædet fra ham og eftersaa det i alle Hjørnerne, medens hun lod Tjeneren gaa ud. „Eja!" raabte hun saa, „det er ikke Lottes Tørklæde — se her staar et B. Jeg vil vædde paa, at denne Monsieur B. har været hos hende i Nat. Gaa du selv ud, min Hjerte! og se vel til baade i Haven og paa Muren, om der ikke skulde være andre Kendetegn paa et hemmeligt Stævnemøde."

„Det vil jeg, sandt for Herren! ogsaa," svarede han og gik.

Undersøgelserne lod ham opdage, at langs hen med Muren var Duggen aftraadt og Græsset nedtraadt, at i en Gang, som førte til den nordre Stakitport, var i Sandet synlige Trad frem og tilbage, samt at uden for Porten havde staaet en Hest bunden, der havde trampet og skrabet.

„Jeg vil, sandt for Herren!" — saaledes sluttede han sin Beretning — „hellere vogte hundrede Geder end een Pige, naar hun faar Nykker. Synes du som jeg, Mama! saa vil vi skikke hende tilbage, og det i denne velsignede Dag. Saa faar din Broder selv passe paa hende, det bedste han ved og kan."

„Ja, min Hjerte! lad os det!" sagde hun. — „Men" — lagde hun til, „er det ikke det sikreste, at vi følger selv med; for sender vi hende alene bort, hvem ved saa, hvad hun kunde hitte paa? Og Kusken og Tjeneren kan vi ikke forlade os paa."

„Du har Ret, Mama!" svarede han. „Det slemmeste er: hvordan vi skal faa hende herfra paa en god Maade; for Magten vil jeg paa ingen Maade bruge. — Det var den Gang, jeg paatog mig at være Vildtvogter, men det skal, sandt for Herren, blive sidste Gang!"

„Lad Steen gaa op til hende!" siger Fruen, „og spørge, om hun har Lyst at gøre en Tur med til H...." Jeg gik; og se! hun havde straks Lyst og kom helt paaklædt ned, endnu førend de gamle var blevet færdige. — Der blev slet ikke talt noget om den formentlige Fenstren, og vi rullede af alle fire.

Midtvejs omtrent mellem A... og H... ligger en lille By, hvis Navn jeg heller ikke er for at tilkendegive. I Byen boede en Præst, hvis Have rakte lige ud til den Vej, vi havde at køre. Som vi kom hen derimod, ser vi Præstens Gartner — som ellers var en ret beleven Mand — en Københavner — han plukker Blomster

og binder dem sammen i Smaakoste. — Da vi næsten er kommet lige ud for ham, lader det til, som blev han os nu først var. Han hilser, nærmer sig hurtigt og springer over Diget til Vognen, idet han beder Kusken holde. „Maa jeg ha'e den Ære," raaber han, „at offerere Herskabet nogle af mine Levkøjer! Jeg tror næppe, der findes saa fuldkomne andensteds i Jylland." Man takkede og modtog de blomstrende Foræringer. „Naar De kommer til Staden," lagde han til, „hvor De maaske bliver i Nat, var det godt, om Buketterne blev løst og Blomsterne enkeltvis nedsat i vaadt Sand: saaledes konserverer de sig længere — den naadige Frøken paatager sig maaske den Ulejlighed; den vil sandelig ikke være spildt."

Dette sidste sagde han med et noget alvorligt Ansigt og et Blik til den naadige Frøken, som jeg den Gang ikke forstod at tyde, men af hvilket Slags jeg, gammel nok, har observeret adskillige. Nu kan jeg for det meste se paa et Par Øjne, om der er en vigtig Hemmelighed inden for dem.

Vor Frøken var meget glad ved denne Urtekost: hun lugtede hvert Øjeblik til den, pillede ved Blomsterne og roste dem, og saaledes hen ad Vejen. Engang da hun lirkede lidt stærkere mellem dem, skimtede jeg noget hvidt forinden midt i Kosten; men hun lukkede øjeblikkelig sammen om det. „Hvad!" sagde jeg i min barnlige Enfoldighed, „jeg tror, der er en hvid Nellike derinde." — „Du kan selv være en Nellike," sagde hun smilende og gemte Buketten paa Brystet. Men det kom mig for, at Snørlivet ikke var stærkt nok til at holde fast paa Blomsterne, saadan bevægede det sig ud og ind — det kunde jeg heller ikke begribe.

Men jeg brød heller ikke mit Hoved længe med det. Der var nok andet, som tiltrak sig min Opmærksomhed: det smukke, paa Situationer saa vekselrige Landskab, hvis Beskrivelse ikke har Sted her, men som man kan lade sin Fantasi udmale med grønne, gule, lysblaa og brune Farver og udgravere i høje Bakker og dybe Dale.

Kammerherren blev forundret og muggen ved at se os; han mumlede noget, som jeg ikke kunde forstaa. „Du kan gaa lidt ind i dit Værelse — og tag den lille med!" sagde han til Datteren. Vi gik. Indkomne der, hviskede hun hurtigt og, jeg kunde sige, fortroligt: „Tag det Glas der og hent mig det halvt fuldt af det hvide Sand, du ved nok!" Jeg tog Glasset og løb. Da jeg snurrede mig om udenfor og vilde lukke Døren, saa jeg, at i det Øjeblik, hun klippede Bindselet over, der sammenholdt Blom-

sterne, faldt et lidet Stykke sammenfoldet Papir fra dem; men hun greb det i Flugten med den ene Haand, medens den anden smed Levkøjerne hulter til bulter i Vindueskarmen. —

Jeg gik ind igen efter at have hentet det forlangte Sand. Som jeg nu aabnede Døren, ser jeg, at hun trykker noget Papir — vistnok det samme — til sine Læber og, da hun fornemmer mig, ned paa Brystet.

„Saa du noget, din lille Keltring?" sagde hun, vimsende hen til mig og bøjende sit Ansigt tæt ned til mit. —

„Jeg saa, at De kyssede en Strimmel Papir; andet har jeg ikke set," svarede jeg. —

„Vist ikke," sagde hun, „jeg lugtede blot til det for det duftede saa dejligt af Levkøjerne — for Resten snakker du ikke til noget Menneske, hvem det end er, om hvad du saadan ser herinde, for — se her har du to Makroner, og flere skal du faa, naar din lille Mund ikke vil sladre."

(Det lovede jeg — og holdt lige til nu, det er: noget over et halvt Aarhundrede; hvorfor mine Tilhørere ikke maa krympe sig ved, at jeg snakker saa vidt og bredt om en Begivenhed af den Slags, der er mange Tusinde Aar gammel og vil være ny, saa længe Verden staar; nu er der løst for Posen, og Indholdet vil herud.)

„Hør!" sagde hun videre, „jeg er ikke vel og gaar nu til Sengs. Naar lidt er gaaet, kan du komme og læse mig noget op af „Siegvard"[8] — som du plejer; det hvor Kronhelm bortfører Therese — det er saa sødt; gaa nu til Fader og snak med ham om Fukserne." — Jeg gik og snakkede om Fukserne baade den Dag og den næste. Og Baronen snakkede med — for han var jo Kavaleri-Officer. — Somme Tider gik han og Kammerherren ind til den syge Frøken; men naar de kom, sov hun altid. (Det var snurrigt, naar jeg kom alene, var hun altid vaagen.)

Naar jeg vilde til at gaa, sagde hun bestandig: „Se at faa fat paa Thomas Løber og spørg ham, om han ikke har noget til mig!" — Det gjorde jeg ogsaa; men han havde ikke noget førend den anden Dags Aften, efter at Frøkenen var blevet syg. Da flyede han mig saadan et underligt Brev, der ikke var lagt sammen, som Breve ellers plejer at være, men som en Sløjfe. — Det maa have været et mærkeligt Brev: for aldrig saa snart havde hun læst det, før hun blev frisk, sprang op og kom i Klæderne. — Jeg spurgte, om jeg ikke skulde læse i Siegvard, men hun sagde: „Lad ham kun være! Jeg har en anden Siegvard

— han kommer snart — holdt! bi hos mig saa længe. Der har du hele Æsken med Makronerne."

Jeg klemte paa Makronerne. Hun pakkede Kjoler og Klæder og andet Stads i en Koffert, idet hun hvert Øjeblik kiggede ud ad Vinduet. — Da jeg havde faaet Has paa Makronerne, kiggede jeg ogsaa ud ad Vinduet for at se, hvad der monne være. Og se! der kom da en Vogn med fire Fukser for — men det var ikke Kammerherrens, og Kusken ikke heller. — Frøkenen smækkede Kofferten i, tog Nøglen til sig og mig ved Haanden: „Kom med!" raabte hun, „at ta'e mod de fremmede!" Udenfor stod hendes Kammerpige; og hende befalede hun at bære Kofferten ned og sætte den i Gangen.

Som vi er der, ruller Vognen frem for Døren, og Kammerherren træder ud til os. Han studser kort ved at se Datteren og det i Rejseklæder:

„Hvad! Lotte! hvad betyder det? er du nu saa frisk?"

„Ja, Papa! nu er jeg kommet mig!" raabte hun med et skælmsk Smil.

I det samme traadte de ankomne — en Mand med en gul Nøgle paa det højre Kjoleskød, ligesom vor Kammerherre, og to andre uden Nøgler — ind ad Døren.

Den fremmede Kammerherre[9] hilsede vores med et ironisk Smil og sagde: „Ifølge allerhøjeste kongelig Ordre og i Kraft af min Embedsmagt —"

„Jeg blæser ad jeres Embedsmagt!" faldt Kammerherre S ... forbitret ind; „men hvor er den kongelige Ordre? og hvad lyder den paa?"

„Ordren er her," svarede hin og fremtog et stort Dokument, igennem hvis øverste Blad fremskinnede det store, røde Majestætsegl. Vores greb efter det og udbrølte et: „Lad se!"

„Deres Højvelbaarenhed!" sagde hin med et ondskabsfuldt Smil, „er desværre ikke i en saadan Sindsstemning, at jeg tør betro den allernaadigste Skrivelse umiddelbart i Deres Hænder. Men saa snart De lader Deres Frøken Datter — hvem Ordren især angaar — trine herhid, skal jeg i hendes og Deres samlede Nærværelse oplæse og nærmere fremvise den i disse Vidners Overværelse."

„Kald paa Frøkenen!" tiltordnede han en fjerntstaaende Tjener, og hun kom selv hid fra den anden Side med Rejseklæder paa og en lille Bylt i den ene Haand.

Faderen maalte hende et Par Gange fra Top til Taa og spurgte barsk: „Hvorhen? Mademoiselle!"

Den fremmede optog Svaret for hende, sigende med kunstlet Gravitet: „Da begge paagældende nu er til Stede, skal jeg oplæse den mig meddelte allerhøjeste Skrivelse, der lyder som følger: „Paa allerunderdanigst Andragende af Løjtnant B ... af vor kongelige Marine, hvorledes han nemlig, som forlovet med Frøken Ch. S ..., har bragt i Erfaring, at benævnte Frøkens Fader C. S — holder hende strengt indespærret for at tvinge hende imod hendes Villie til at ægte en anden, saa har du nøje at forfare i, hvorlunde denne Sags rette Sammenhæng og Fundament monne være, samt Fader og Datter konfrontere for af den sidstnævnte hendes Erklæring at fordre, saavel anlangende den paaankede Indespærring, som især at bringe til Kundskab, hvilken af de tvende Medbejlere hun vil erklære sig for. Vorder dette Ansøgeren Løjtnant B ..., og det skulde være hendes faste Bestemmelse at forene sig i Ægteskab med denne, da har du i det Fald, at Faderen ikke godvillig vil udlevere hende, at befri hende med den saavel civile som militære Magt, der staar med vor allernaadigste Tilladelse til din Disposition."

Under Oplæsningen af dette Dokument knyttede vor Kammerherre først den ene Haand, saa dem begge, og strakte dem med stive Arme skraa ned uden for Hofterne, ret i gammeldags Klopfægter-Maner, og da saa Forelæseren vilde, som han blev færdig, række ham det, knipsede han til det med højre Pegefinger og begyndte at trampe saa med den ene Fod, saa med den anden — det lille, tykke Korpus var ikke uligt en Statue, der vakler i Jordskælv.

„Naa!" sagde den anden med uforandret Solskinsansigt. — „Og De, min Frøken! hvad beslutter De? Deres frie Villie har De."

„Du vil dog ikke løbe fra din Fader?" bruste Faderen til Datteren.

— „Hun behøver ikke at løbe," tog den fremmede Kammerherre Ordet; „for hun kan køre med mig — om hun vil. — Bliver De her, eller maa jeg byde Dem min Arm?"

Hun tog imod den og bukkede for Faderen.

„Løb saa, din Taske!" raabte denne; „løb til Verdens Ende med din liderlige Matros! Men vov dig aldrig inden for Grænserne af dit fædrene Gods! Det er tabt for dig — du er arveløs."[10]

Hermed skiltes Fader og Datter. De havde set hverandre for sidste Gang.

Kammerherren blev oppe lige til næste Morgen. Snart skrev

han, snart gik han frem og tilbage i sit Soveværelse, nu med hurtige, faste Trin, nu langsomt, ligesom en, der grubler eller er kommet op af en Sygdom. — Uden at have nydt noget siden Gaarsdagen kastede han sig omsider paa Sengen, men i Klæderne, ringede paa Tjeneren og befalede ham at vække sig om to Timer. — Den fastsatte Tid gik Tjeneren ind, men kunde ikke faa ham vaagen, thi han var død; et Slagflod havde gjort Ende paa hans slette Liv og kvalt hans Hævnplaner i Fødselen.. — Den forhadte Svigersøn blev hans Universalarving.

Denne tog aldrig Bopæl paa H ..., men kom blot engang hver Sommer dertil for at efterse Bestyrelsen af Gaard og Gods, saavel som vedkommendes Regnskaber; hans Kone var ingen Sinde med, men forblev hellere i Hovedstaden, hvor hun naturligvis kunde more sig bedre. — Maaske Fru B ...'s Ulyst til at gense sin Fødegaard og Egn ogsaa har bevæget Manden til efter faa Aars Forløb at sælge det hele herovre. — Denne Handelssag tillige med saa mange Smaatterier, der først maatte bringes til Ende paa Godset, holdt ham længere end sædvanlig dersteds.

Da han kom tilbage, fandt han sit Hus, sine Børn, sit Tyende; men sin Kone fandt han ikke: let kom hun — let gik hun.

Enten nu Tiden var blevet hende lang, mens Manden var borte, eller hun var blevet ked af ham, — hvilket jeg snarest vil tro — nok var det: hun havde erhvervet sig en anden Løjtnant til at forkorte Tiden. Men begge var, et Par Dage før hun ventede sin rette Løjtnant hjem, pillet af med alt det ædle Metal, der havdes i Huset — som der mentes over til Sverrig. I det mindste har en bekendt af mig fortalt mig følgende:

Jeg var i Sommeren 1805 i Christianstad, hvor jeg havde en Handelsforretning for vort Hus. Der træffer jeg en Dag den Løjtnant, som nogle Uger i Forvejen var smuttet bort med Fru B ... — jeg havde kendt ham godt fra København og et Par Gange laant ham Penge — som jeg aldrig fik igen. — „Er det dig, R ...?" raabte han, „hvad bestiller du her? Følg med hjem og se, hvordan jeg bor!" — Jeg fulgte med og saa, at han boede smaat, men dog temmelig godt. Han gik straks hen til en Dør, satte Munden til Sprækken og sagde: „Frue! maa jeg bede om Frokost til to Personer!" — Jeg ventede nu at faa Fru B ... at se; men det var en ganske anden: da hun kom ind med det forlangte, hørte jeg og paa Sproget, at hun var svensk. — Da hun igen havde lukket Døren efter sig, gjorde L. en frivol Grimase og sagde: „Hun er hverken af de yngste eller smukkeste; men hun er mig en solid Veninde — du forstaar mig nok?" —

„Vel gør jeg det," svarede jeg; „men jeg troede ellers, du havde en ældre Veninde." — „Ah!" sagde han, „har haft — rigtig! joh! Du kendte jo Fru B ... — der var ingen Udkomme med hende: hun var løbet fra sin Fa'er, fra sin Mand, og saa løb hun fra mig med, den Satan!" — „Hvem løb hun saa med?" spurgte jeg, „og hvor er hun nu?" — „Hun løb tilbage til Danmark med en Handelsbetjent, der kneb en Del Mønter fra sin Pricipal; men hvordan det siden er gaaet med hende — det ved jeg slet intet af — drik engang!"

En halv Snes Aar tilbage var jeg et Ærinde paa H ... — Ak! hvor forandret!

Den gammeladelige, grundmurede Borg var forsvundet, og en Vaaning af Bindingsværk og med Straatag var nu den borgerlige Ejermands fordringsløse Bopæl. — Inde i Værelserne mindedes man om den uafladelige Foranderlighed i alt, hvad menneskeligt er. „Nu" er aldrig saadan som „Før": „Nyt" slutter sig til — eller rettere skiller sig fra „Gammelt." Her viste sig det første — det var Bedsteforældre i Selskab med Børnebørn; her et mægtigt Egeskab i Fortidens Smag lige over for en lille Mahogni Kommode; her en Ottoman med forgyldt — nu mestendels afslidt Træværk og Læderbetræk — der en Sofa, fineret og betrukken med hjemmegjort Tøj, og her nogle store Billeder af ukendte, længst forglemte Herrer og Damer, mellemspækkede og undersmækkede med Kobbere over 2den Aprils Slaget og Napoleons Sejre.

Jeg gik ud i Haven — der var ingen mere! Alle de gamle Frugttræer var forsvundet, Blomster og Køkkenurter havde givet Plads for Rug, Byg, Havre, Køer og Faar. — Jeg ilede ned til Søen, hvor jeg i mine Drengeaar paa en Altan ud over Vandet havde anglet — der var ingen Altan, der var ingen Baad — der var intet andet end Vand — og saa Skoven paa hin Side. Jeg tyktes endnu derovre at høre svage Genlyd af hine Kanonknald, der forkyndte Festiviteterne, dem jeg i mine Drengeaar saa ofte havde bivaanet. — Alt var stille. — Jeg ydede mine Barndomsminder et langt og trangt Suk og tænkte: der kommer og en Tid, da du selv bliver stille.[11]

[1] Trykt i „Poetisk-prosaisk Nytaarsgave", udg. af I. H. Hansen, 1842. — At B. allerede i Barneaarene kom paa Gaarden Hald, hvortil denne Fortælling knytter sig, beror paa, at hans Grandtante, Etatsraadinden paa Aunsbjerg, var Søster til Landsdommer, Kammerherre de Schinkel til Hald. (Se Note 2 under „Skytten paa Aunsbjerg"!)

Efter at Schinkels først fødte Børn var døde, fødtes 1773 Datteren Charlotte Amalie (der her i Novellen kaldes Lotte). Hun forlovede sig 1791 med en Løjtnant i Flaaden, Braëm. Den tyranniske Kammerherre søgte paa enhver Maade at hindre denne Forbindelse; saaledes prøvede han at holde Datteren ude af Raadighed over Mødrearven og satte hende i galant Fængsel paa Aunsbjerg. Men Løjtnanten indankede Kærestens Sag for Kancelliet, der ydede hende Beskyttelse i enhver Henseende, og i Efteraaret 1792 viedes de. — Da Schinkel 2 Aar senere døde, arvede den forhadte Svigersøn Hald. Hverken han eller hans Kone boede dog nogen Sinde paa Gaarden; 1797 blev den solgt til Ove Hoegh-Guldberg. En halv Snes Aar ind i Aarhundredet maatte Braëm, der imidlertid var gaaet over i Landetaten og var blevet Oberst, ansøge om Skilsmisse paa Grund af Hustruens Utroskab, og 1814 opløstes Ægteskabet. (Goldschmidt: En Hederejse, S. 69—72; Aakjær: B.s Livs-Tragedie, II., S. 158—174.)

[2] Naar Forfatteren her ikke skriver Navnene helt ud, skønt han i „Juleferierne" (S. 301) siger, at han er en Hader af den Slags Mystik, er Grunden den, at Novellens Hovedperson endnu levede. Hun døde 1861.

[3] Se Note 15 under „Fjorten Dage i Jylland"!

[4] „Han plejede at sige til Bønderne: „Gud er Gud, Kongen er Konge, og jeg er den næste Mand i Landet". Han sagde ogsaa: „Jeg skal leve, I skal leve, og jeg skal leve." Naar han vilde have en Pige gift fra Gaarden, lod han en Karl komme og viste ham ind i et Værelse, hvor der laa to Kjoler: en blaa, Brudgomsdragten, og en rød, Soldaterkjolen, og lod ham vælge." (En Hederejse, S. 191.)

[5] Omkring Aaret 1800 indførte Nachtegall Gymnastikken i Danmark.

[6] Goldschmidt vil vide, at det var en Baron Rosenkrantz til Frisenvold ved Randers. (En Hederejse, S. 69.)

[7] Se Note 11 under „Jøderne paa Hald"!

[8] Se Note 1 under „Fjorten Dage i Jylland"!

[9] Denne var Stiftamtmanden i Viborg, Sehested. Da han var en Uven af Schinkel, var det ham en Fornøjelse at melde Frøkenen, at Kancelliet vilde beskytte hende mod den tyranniske Fader.

[10] Aaret før sin Død skal han dog have forligt sig med Datteren, „i det mindste saaledes, at han sendte hendes første Barn en stor Kiste med Linned og en Medaillon med Indskrift: „Ær din Fader og din Moder, at det maa gaa dig vel." " (En Hederejse, S. 72.)

[11] Under Udarbejdelsen af „Viborg Amt" løber det B. i Pennen, at blandt forsvundne Herligheder mindes han med Vemod Haven ved Hald for dens Størrelse og dens — i det mindste i Jylland — mageløse Beliggenhed. (S. 143.)

E BINDSTOUW

FORTÆLLINGER OG DIGTE I JYSKE MUNDARTER

De war e Awten fa bette Jywlawten — nej hold! A lywwer — de wa sgi den Awten far ve indda, dæ wa Binnstoww te e Skwolmæjsters, ham Kræn Koustrup, — I kinne ham wal? Dæ wa nok, dæ kinnt ham, for om e Vinter wa han Skwolmæjster, men om e Sommer wa han Muhrmæjster; aa han wa lih døgte te beggi Diel. Aa han ku mier end de, faa han ku stel Blued, aa vis igjen, aa vænn e Vind, aa løhs øwwer baallen Fingger, aa møj mier. Men te aa maahn wa han ett saa fulkommele som e Præjst; for han had ett gon i den suet Skuel. Saa wa vi da samled aa hiele e Bøj — ja ja! Lysgor Bøj er ett saa faahle stuer: der er ikkun sejs Goer aa nowwe Huhs; men saa wa di der aasse aa Kapballe, aa Tejstrup, aa A trowwer dje Kaael i Knækkebaarre war aasse drøwwen dæte. Men de ka no væh de samm. No Falil! Saa had vi da ænnele molt aa, aa had aal sammel faat wo Gaanænner øwwer e Kroeg i e Lowt øwwer e Skyww, aa had aasse begynt aa læ di fem Pinn lest ve. Saa sæjer e Skwolmæjster: „Æ der ingen aa Jer, dæ vil synng Nød, ælle faatæll Nød, saa lidd ed saa gjæwt mæ de hæhr Værkerie." Saa tow hun Uret — hin Kjen Pæjster fræ Pahvse — for hun er aalti saa framm-taahlen — „A ku gjahn synng Jer en bette Vihs, om I ejjes gad hoer en?" — „Da ve vi aasse de!" suet A: „Klø Do kun te!" — Saa saang hun aasse en Vihs. A haad aalle hoer en fahr; men A ka aallywwel gaat howw en; aa den gik da ænnele søen:

Staeren sedder o Gowlen
Aa synger som han ka bæjst.
Nejenfor goer han Ejler,
Aa fløtter hans Hosbonds Hæjst.
Baanked han fast Tyrhælen,
Smed Køllen dærøwwenapo,

Vænet han sæ om a Staeren:
„A saang, hwis A wa som Do."
„Ja hudden ær A?" saa Staeren,
„A æ kon en fatte Fowl,
„A haaer ikke Annet end Fjaeren."

„To Do haar Dæ nok en Kjærrest,
„Aa I haa Je behgi en Reh;
„A haar wal de Jenn, men ikke de Ant,
„A haar ikkun lille Gleh'.
„Karen hun sørre sæ knap tedøh,
„Aa A komme raa bagætter —"
„Aah! gi hin Fæjstpæng!" saa Staeren,
„Saa komme di Gammel jow wal
„Aa renne Dæ sjæl epo Daeren."

Dæ gik en Maahned, aa dæh gik tow,
Aa dæh gik trej Gaang trej:
Saa hint di Jormueren te Karen;
Hun wa kommen skit astej.
De wuet ett faa lænng, saa fek hun
En gromme villele Dreng.
Mueren smækked faa Daeren,
Aa sat sæ po hinne Seng:
„Hwem æ saa Faaren? Do Karen!"

„A kinner ett Anner end Ejler —"
Hin Torer po Kinneren trill —
„A ku wal tinnk ett" saa Mueren,
„Men Do haa lawwed ed ill;
„Haad Do indda fallen faa Sohren,
„Kahænsæ de ku bløwwen gaat:
„Do baade ham sjæl aa saa Goeren
„I Minn aa i Ynn da had faat;
„Men Ejler, aaller i Wahren
„Den Stohder mi Dætter ska fo —
„De mo Do lihd epo, Karen!"

Karen hun snowwed sæ hal omkring,
Aa sat hinne Pann immod Stokken.
Uhlen tuded i Kjerketuen,
Po Raahnen gohled han Kokken.
Hunnen tuded mod Kjerkepuet,
Aa Katten mjawwed i Aahnen.
Føst saa døh hun, den unge Muer,
Aa raae bagætter kam Baaenen.
„No blywwer han nok ifræ Daeren" —
Saah den faasmeddele Kwinn —
„Hwo mød haa Do faat wal aa Karen?"

Vinteren lidd, aa Fororet kam,
Aa Staeren po Gowlen han saang:

„Goer hær inno din usselig Pjalt!
„Kan ikki Dæ Tiden blyw laang?"
„Mød længer den skal ikke heller blyww!"
Saah Ejler; han gik te et Træ.
Han ban hans Huesbond aal i en Løk —
„No skal A raa kom hæfræ!"
Saa saah han Faawal te Wahren,
Aa putted hans Howwed derin —
„Gu naah mæ! No kommer A, Karen!"

„De war eisen en sølle jen!" saah han Jepp. — „En wa saa bedrøwwele," saah An Cathrin. — „En wa saa grussele," saah Kjen Muotes. „Syng wos jen dæ goer let mier faanøwwele! Kjen Pæjster!" — „Læ no Enaahn synng!" swuert hun, „sin I ett æ faanøwwed mæ den hæhr." — „Ito!" saah Wolle Hannsen. „A ær et grum te aa synng; men A ku faatæll Jer en bette Histaarri, dær æ haatte lissom e Vihs, undtawwen de, te en for en bæjr Æhn." — „Ito! læ wos saa fo en!" saah e Skwolmæjster; „men gjør en ett faa laang!" — „A ska ett gjør en længer end en ær," suort han. Aa saa snøed han hans Nies aa tow ve.

Vi kinne jow aalsammel de hæ bette kon Bøj, di kalle „Skræe". No ejer di dem sjælh; men i æller Daww hor di unne Kjasholm. Den æ da ænnele splet ad, som saa mange anner; men fahr haar ed wot en skammele gue Goer. I di Tier — A veed no ett saa nøww, nær ed war, — bowed dær et Stød tow Brøer po e Goer. Den ældst a dem wa da e Mand, aa den ungest ejed slet ett nød, hwerken aa e Goer eller aa e Gwos. Men Pæeng haad han ejsen nok aa, manne Kihster full, saawalsom den Aahn.

Noddeda, i de samm Golaw bowed der en Fraaww po Annsbjerre. Hun war ung bløwwen Enki, aa righ wa hun, aa knøw wa hun. De ku jow da ett slaa fejl, te dæ wa baade Jen aa Enaahn, dæ bejled te hin. Si kuns no! Ham den ældst Broer o Kjasholm, han bejled aasse; men de vil ett blyw te nød. E Fraaww haad sit sæ Enaahn ued; men hwem han war elle hwot han wa fræ, de mo A et sejj, for A veed ed ett. Den ungest aa di hæ Kjasholms Brøer haad aasse sit sæ Jen ued; men de wa sgi en Buenpihg i Skræe. Jahja! han vil jow ett hat hin te Kuen; men ejjesen søen — I vedd wal. De passed hun ett om. Han ga Gaat for, aa han bøj hinne Pænng, aa han lowwed hin baade Guld aa grønn Skoww; men lih vidt kam han mæ hinne. Hun passed hin Rok aa hin Binnhues, aa hehded hin gammel Foræller.

Imelstaahn wa hun saarren, aa hinne Muer saa te hin ivessemda: „Hwa skaae Do? bette Ann!" Hun suet ett nød Annet po ed end: „To de veed A ett — Jen ka ett aaltid væ lih glaae."

Mens de hæhr no stod søen po, saa kam den ældst Broer ætter, hwem de war, e Fraaww haalt aa. Aa saa suer han en høw Ied: te han skul undlyww ham, ihwor han saa traf po ham. Men hør ikkun saa! Hwem aa Jer, dær æ kommen ad e Vej mel Ungstrup aa Tuening, haa wal aasse sit søen mødtvejs ve en Pass en laang flaad Høw — lissom en Doss — i en Fihrkant mæ stuere Stien rundenom aa nowwn Broklinger aa Tejlstien. Si dæhr haar i gammel Daww staan en Kjerk, dæ hed Luhn Kjerk. Aa di Annsbjerre Folk, aa di Kjasholms Folk di wa lih gue om den samm Kjerk, aa haad jet Stuelstaah, elle Poppeltuer, som di kaller ed, i en. Si no bøj ed sæ hwerken wahr elle bæjer, end te e Fraaww mæ hin Kjærrest mødtes en Søndæ mæ den ællst aa di hæ Kjasholms Brøer i e Stuel. E Kjasholmsmand gjør ett laang Snak, men drow hans Koer, aa jaw igjennem den Aahn. E Fraaww hin Kjerrest han fil døe øwwerenn; men han kam sjæl løkkele og wal ued aa e Kjerk. Men hwot han saa sihn timmedes, de vedd A ett nød aa. Men de bløw befolh, te e Kjerk sku rywwes nier, faa den hæ grusselig Gjanning; aa sihn haar e Folk, dæ hor te Luhn Sown, goen te Tuening Kjerk. — De wa no de; men I skul ha aa vehd, hudden de gik mæ hinner e Skræpihg. Si kons no: Ham den ungest Broer, han kjøwt Annsbjerre — for e Fraaww døh knap ætter te hinne Kjærrest wa muered. Men e Goer hed et Annsbjerre indda; den haad et ant Nawn, ingen Noløwend ka howw. De Nawn, en haae no, fek en ætte de hæ kon Tøes i Skræe — faa hun hed Ann; aa da e Herremand ett ku faalokh hin ve nowwn Meddel, saa taw han hin te Kuen i Tugt aa Ehr, aa kled hinner op i Silki aa Dammask — de wa no aant end en røe Binntrøjj aa et Par Stunthueser. Di løwwed glæddele tesammens i manne Herrens Oer. De sihst A besøgt dem, ga di mæ en Kaarre ful aa Brænvien, aa et Glas ful aa Brøe, aa en Skjelling i mi Paang. No æ den Histaarri ett længer.

„Den war ett saa mød tovvele," saah e Skwolmjster. „Men no sku vi wal haa en Vihs. Syng fram, Visti! Do ka jow saamaange, som dær æ Finger aa Tæer po wos Aalsammel. Men de sku væ søen en plasiele jen." Visti ga hans Naaggel et Snow,

læhted sæ fræ e Stuel, trak op i hans Bowser, sat sæ igjen, spøtted hans Skroe ued, aa tow ve gilik:

Øwli han wa sæ saa løste en Swenh,
Skul han et Æren, saa stak han irenh
Hisop aa hæhnier.
Gik han mæ Hjølli aa gik han mæ Plow,
Aaller haad han Row,
Undtawwen nær han sow
Saa søhdele, saa bløhdele.

Skjøn Else hun æ sæ en Frøken saa fiin,
Hun gor i Silke aa Moer aa Hermelien
Hisop aa hæhnier.
So hun ham Øwli i Mark elle Skow,
Aalle haad hun Row,
Undtawwen nær hun sow
Saa søhdele, saa bløhdele.

Dæ wa Daans po Goeren, aa Øwli han saang,
Saa mæ den aa saa mæ den saa lettele han spraang
Hisop aa hæhnier.
Skjøn Else stod aa soe po, huddan han ku sæ snow:
Saa fik hun ingen Row,
Undtawwen nær hun sow
Saa søhdele, saa bløhdele.

Skjøn Else vil faaløst sæ udi den grønne Luhn,
Hin Tanker di wanked aalt i den samme Stuhn
Hisop aa hæhnier.
Da mødt hun ung Eiler aal udi den Skow,
Aa saa fik hun Row,
Di udi Græsset sow
Saa søhdele, saa bløhdele.

Aa da saa hin Foræller no wa døh ud aaw Æll —
Den jenn gik te Himmerig, den aahn gik te Hæll —
Hisop aa dæhnier,
Te Egtemand aa Haasbon ung Ejler hun tow;
Saa fik de Bæhgi Row
Aa ve hweranne sow
Saa søhdele, saa bløhdele.

Den Vihs grinned di aa hwæhjen, aa e Skwolmæjster skaaltred sæ aa gnej hans Arm, aa saah: „De haa da wor en skammele kaalhøhgen Knæjt den samm Ejler."

„De ka hejer ett nøth aa væ saa mød rædh a sæ," saah Kjen Pæjster, „nær En ska te aa ilaww mæ søen Nød." — „De mo

Do wal sejj," saah Pe Baahstrup, han læhted sæ fræ e Bænk, aa sath sæ igjen — „Haad mi Aallfaaers Aallfaaer wo rædh a sæ, saa had A knap sat hæhr." — „De war ibann," rovt Pe Pahvse, „hwa veed Do om di Aallfaaers Aallfaaer?" — „De skal A sæjj Dæ," suert Pe Baahstrup. „Den Goer hær øhsten for, som vi Bynner inno kalle Baahstrup, men di Stuer kalle Marswynsluhn, den er i gammel Tier bøgged op aa fihr Bynnegoer. Di hor te Annsbjerre, aa e Mand dæhr hed Jørren Maahswyen. Han røw di Baahstrupgoer nier, aa kyl di tow aa e Bebowwere i no Huhs i Vium, aa den treddi smed han te Søsle — faa degaang ku di jow tummel wos lissom di sjæl behaahged. — Den Fjahr, de war aakkeraaet mi Aallfaaers Aallfaaer, han fik ett Nød faa de føhst, men han vinted jow. Saa degaang te e Herrmand haad faat de nøj Stowhuus i Baahstrup rest op, kallt han ed ætte sæ sjæl mæ de hæ Swynnawn, aa gjor et Gill faa hans Slæjt aa Venner. Som di no wa samled Herrer aa Frowwer i e Øwwestoww, saa gor mi Aallfaaers Aallfaaer ind te dem aa taar hans Luh aa, aa sæjjer: „Godaw! aall I gue Venner aa Frænner!" — „Ær den Bunde gal?" rovt somm a dem, aa vil hat ham kyl ud. Men Maahswyen saah, te han mot gjahn blyww let, faa de wa Jen, dæ had hans Frispraak ve ham. „Men hudden ka Do woww aa tittelier wos søen?" saa han. „Aaejou," suert mi Aallfaaers Aallfaaer, „A veed ett ræther, end te vi hør aallsammel te jen Slæjt. Gue Haassbon hedde jow Maahswyen, den Mand dæhr hedde jow Griis, han dæh hedde Gaalt, aa han dæ æ jow en Wonni, og mi Faaer haa di aall si Daww kal Pe Sow — saa maa A da aa vær aa e Swynslæjt."

Aaeja! de grinn di aa. Men Jørren Maahswyen tow teuers, aa saah: „Sin Do ær aa wo Familli, komme Do te aa hae en knøw Swynstejh aa bow i; aa sa kommer A aasse te aa gi Dæ nød aa rued i." — Aa den Stejh han mint, de wa Baahstruphues, som han bøgged te ham, hwo han rueded aa snahged got nok, aa hans Bønh ætte ham. E Herremands Slæjt ær uddøe faa maange Tier sihn, aa saaen ær aasse aall di anner baadde Wonnier aa Grihs. Men e Sow i Baastruphuus haar indda jen løwwen Griis, som I no ka sie."

Jøsses! hwo skrannied di aa de hæer Histaarri — undtawn Kjen Pæjster. Hun wa saa møsk. A trowr knap, En ku ha slawn et Smiel aa hin mæ en Wownkjæp. „Do ær aalti saa fos," saa Mouens te hin, „Hwa skaae Do?" — „A skaae slet ett Ant," saah hun, „end no vil A te aa kwehd Jer en aahn Vihs. Begynner en let ræele, saa foer en Faabæjring faa de i e Æhn. Aa

hwa dæ sto skrøwwen i en, de æ sann, faa de skidh i den Bøj, hwor A æ fødh, aa de æ hejer ett længer sihn, end te mi Bæjstemuer ku grangivvele haaww ed." Dæhmæ stinned Kjesten hinne Røg aa saang:

Po trej Bien humper e Hælhæjst astej,
Faa de te han haaer ikke flier;
Men hwem dæ ska møhd ham epo sie Vej,
Humper snaaer i e Kjerrgor nier.

Aa Mowns han wa sæ saa løste en Swend,
Hwor han hor Fiolen, han dannst dær,
Han haad sæ no aasse en fuldtrow Ven,
Aa de wa hin Mett Mari Hanster.

Aa da han kam haatte te Hanses Puet,
Da hohr han en Hæjst, dæ kam lumpend;
De føhst kirt han sæ ikke ætter ed stuet;
„Hwa! Hwem æ de, komme hæ dumpend?"

Men dæh spraang Gnister fræ Hæjstens Bien,
Desligest fræ Øwnen aa Niesen.
Aa komm unne Tag da han war ikke sien —
„Hej! hudden si Do ud, Mowns Piesen?"

— „Hudan A sir ud, de ka væh Jer de samm —
„De æ kaalt, aa kahænsæ A fryser —
„Vil ejjes I sie lidt aa høhr, saa go framm
„Hudan han den Trejbjened nyser."

„Spel op frisk! aa læ wos fo Wost aa Brøe!
„A skul ha let Wahrm no i Kroppen.
„Iawten A daanser, imuen kan A døe."
De gik mæ en Swingen aa Hoppen.

Han tow Mett Mari ve hin venster Haaen,
Aa tramped aa hujed aa nikked.
Hun bløw ret saa angest, de sølle Baaen,
Aalt som hun no knikked aa vrikked.

A trowr, hun bløw kaalh, mens Mowns han bløw hied,
E Swed trilled ham unner Yww da —
„A mo let herued ætte de bette Bied,
Herinn kan ik længer A blyww da."

Aa som han kam ued no saa warm aa saa wuod
Aa suoelt i e Blæst sæ et Stød da,
Dæh filh han, ku hwerken røhr Haaen elle Fued.
Di Anne bar ind ham som dø da.

Saa kjor di ham hjem da, aa lo ham paa Stroe,
Aa lo di saa Snekeren komm da.
Han tow no hans Moel fræ hans Top te hans Toe:
„Do skal fo en Kihst, dæ ka romm Dæ."

Aa han kam igjen o den ottende Daw
Mæ Kihsten, han sku puttes i da.
Men Skjægget de vil han jow føst gi et Skraw,
Mens Konneren towwed ham — si da!

Hans Kjærrest stod ve ham, aa kjæmmed hans Hoer
Aa kyst ham po Pannen aa Øwnen.
Den Skjægskraver ind ham i Hahgen skoer —
Da wowned Kræbaaten aaw Søwnen.

Han rehst sæ, aa soe sæ i Stowwen omkring,
Aa soe po sæ sjæl aa di anner:
„Hwa skaaer A, mens hæhr I haar om mæ slaan Ring?
„Aa hwis æ den Kihst?" — „Din nohanner."

Marri ga et Skrigh, hun wa næeve aa daahn —
Hun bløw jow saa faahle faaskrækket. —
Hun smeed sæ po Knæe, aa tow fat po hans Haaen,
Aa takkede Den, ham had vækked.

Aa da fik di Konner no Aant aa bestell
End smøkh de hær Ungkaael te Grawwen —
Di smøkked den Pihg unne løstele Spel
Te Brudh epo Trejugersdawwen.

Den Snehker han klawwed sæ nød faa hans Kihst.
„Hwem ska no betaahl mæ aa ta en?"
— „De skal A," saa Mowns, „de for aa blyw den sihst!
„Te rehle A døer, A vil ha en."

„Den war ett saa mød slem," saa Kjen Muotes, „hwissommensti de ejjes æ sann."

„Da æ den hæhr sann," saah han Jens Jensen, ham e Hueskræhmer — I kinne ham wal — han wa kommen ind ad e Daer i de samm Golau. — Han bowwer ejjes en fi Miil hær øster po; men nær han drawwer om i Bøjjeren, aa tingger Hueser, aa de blywwe faa silh faa ham aa kom hjem, saa legger han sæ gjahn ind te e Skwolmæjsters. — Noddeda, saa sat han sæ nier aa ga sæ te aa faatæl, lissom A no sæjer ed ætte ham:

Den Gaang te A sku føøst Gaang o Sessionen, da wanted mi Faar knap aa nap fiir Oer i trej Snees. Saa fulles han aa mi

Muer ad op i Præjstgoren mæ en Brik Smør aa en mægtig stuer swot Kok. Præjstmadammen beholdt baade Smørret aa Kokken; men Præjsten, de war elles en dejlig Mand, aa møj gue mod fatte Folk, men han vill alliwel ett gjø mi Faar æller, end han war, aa saa maat A spring Sældaat — Rytter skul A sej. Jes Piesen slap bæjr, for han fik en Resevt po no Avethekersager te aa smøer hans Øwn i, aa saa fik di søen en rø Hantiring, hwægaang han kam o Sessionen; men de kaast aa hans Faar en Halhunnerdaalersseddel.

Skuelen wa slem; A ska suæ te, Løgtenanten ku ærre Jens Ryg. De war en villele Kaal te aa faastoe hans Exesis; men nærensti han søø: „Kael! Du rider som en Agurk!" saa wa han ett naade.

De war i Kriggens Ti. Dengaang A kam ud aa Skuelen, kam A ind te Reggemintet; wo Skadron loe i Enkelfyer, men saasnaar A kam, massired vi ind a Meklenborre. Die loe Fransknannen; de wa no bette geswint Kaal. Di bottred po, de gik som Kjepper i Hjywl; men A ku et faastoe Ant end „Futter!" De betyer saa møj som „Dællen skal annamm Dæ!" Saa spuur A wo Rikmejster — for han ku praat mæ dem — hwa de wa di søø: „Di sier," sø han, „di vil dragge den røde Kjole af Jer, aa gi Jer en blaa isteden." Men de bløw indda Løwn.

Den føøst Gaang vi kam sammen, da war A aa Ras Rask a wo Bøj Blænkere. Vi kam te en bette kun Skow; dæ kam trej a di hæ smo Kaal imøød mæ wos. „Hwem dær!" sø A. „Kiklava!" sø di. „Feldtrov!" sø A. „Sakkarnommedjø!" sø di. „De æ missen Løwn!" sø A; „vedd I ett bæjr Feldtrovet, saa skal I føl mæj te Skadronen!" Men saa drow den jenn hans Savl, aa rej li po mi Kammeraat. A tøkkes relle nok han kalt wos Engle; men Skam slaa ham, han mint ett mæ et, for han ga Rasmus et Slaw, te han fil ow Hæjsten. „Hwa!" sø A, „slaaer Do Ras Rask, saa skal Dællen regjæ Dæ!" aa mæ de samm hoog A ham øwer hans Nakk, te han buust en Bagkorre. Da di anne Tow soe de, saa begynt di aa futter aa sakker, aa rent in po mæ, som di vil rien ha trojn mæ nier. Men A søe: „Snak Dansk, I tydsk Hunn!" aa saa slow A den jen øwr hans høwr Arm, aa den aan øwr hans venstre, aa saa taw A dem te Faang, og før dem te Skadronen. Men Rikmejsteren ba den bitte Mand ta sæ, no wa vi uløkkele, faa de wa Fransmænd. Siin lært han wos, vi sku sej: „Dragoon dannoa". De faastodd di, saa vist di vi wa Danskere.

Jengaang indtow vi en Stadd, der hedd Rasseborre. Gui bewaars, hwo de gik te! Dæ wa en Wagtmejster ve fiaer Skadron,

han had wo mæj faa Stralsund, degaang di slow Grøw Skeel ihjel: han had undlywet manne Minnesker i Kri. Han sø, te de Slaw ve Rasseborre, wa de grommeste Slau, te han had wot i; men de ve Lybek war inno grommer, faa diæ maatt di haall et i ni Dau aa kyør ud ow di Døe — de wa retten stræng faa di sølle Bæster. Men ve Rasseborre — som A sku fotææll — war et saa møj ænkele aa si, hudden det gik te. A soe en fransk Sældaat; han gik mæ et bette Baan po hans Bangenet. „Do er et Skaan!" sø A. „Piiv mæ laang Rør!" sø han. „Do ska ha Fannen!" sø A. „A ha sjæl betal mi Piiv, A kjowt baadde Piiv aa Rør aa Mondbeed a Ras Rask, degaang vi loe i Issehow." Men saa kam der en grueselig Hovven Fransmænd, aa di rovt aasse „Piiv mæ laang Rør!" saa tint A, de æ de bæjst, Do rier di Vej, om Do vil behaall di Piiv.

Degaang vi saa kom te Hamborre igjen, saa vil vi et længer væ ve Fransmannen. Da vi saa Faawal te ham, da græd Prins Ekmøll som et Baan, faa han vil et haa wor aa mæ wos. „Faawal!" sø vi. „Adiø!" sø di, „adiø Ræv aa Har!" „Kys wos hiæ!" sø vi. Saa begynt di igjen mæ dje Pivsnak. „Ja piiv I no i wo ..." sø vi, aa saa rej vi te Baanhøwd. Die kam Kosakkeren om wos. Di vil prik ætte wos mæ dje Pigkjepper. Den føøst, A soe, tint A war en Kræmer; men da han kam nærer, ku A wal sie, te de sku vær en Kriskaal. „Do er en sue Kaal te aa rii," sø A te ham: „A trower missin Do sidder oweno di Madpues." „Dowre!" sø han. „Ve Do ha Dowr?" sø A, „ja dessom Løgtnanten soe, hudden Do sedder mæ din Knæer, saa vil han nok gi Dæ Dowr; ka hænse Do fik Tewand aasse." Men saa stak han mæ i mi høwer Laar. „Do æ sue nære!" søe A, aa saa hog A hans Kjep mit øwer, aa ham sjæl bag etter. „Do ku ha woer fræ mæ!" sø A. Diæ war aasse en fransk Genneraal fulle mæ wos. Di kalt ham Lallemand. De war en Wowhals. Han haad en bette rø Lue po, den swinged han aalti mæj, aa saa rovt han lissaa høwt som han kunn: „Brave Dannoa! A æ laang! A æ laang!" men de war ett sann, faa han wa kun en bette stumpet Kaal; men modde wa han.

Sien drøw vi te en Bøy, di kalt Sestej; diæ wa saa manne Finner, te den jen ku et spøt faa den aan; men vi ragt dem indda tesii, aa kam walhollen in te Rensborre. Po Vejen kam der en Fransmand rennen, aa sprang op po Hæjsten bag ve mæ: „Væk Per Missiong!" sø han. „A hedder ett Pejr, A hedder Jens," sø A, „ik heller vil A go væk for Dæ; men ve Do væ skekkele, saa mo Do ri mæj." Saa vil han hat Akkevit. „Ve Do ha Bræn-

viin?" sø A, „de ka Do fo" aa saa ga A ham ow mi Flask. Da han had drokken, begynt han aasse aa snak om mi lonng Piivrør. „Hwissommenti Do ett holler Flav," sø A, „saa skal A kyll Dæ nier ow Hæjsten." Men saa ba han om en mild Pardon, aa siin bløw han rolle.

De wa de siist Slaw, A war i; aa degaang A sku te aa sedd ow Hæjsten, haad A møst mi Maandbed te mi Piiv, aa A haar aalle sit et siin.

„Faa den Sag," saah han Mahs aa Vrahnum, „A haa jow ænnele aasse wor i Krie, aa de ku ha gaan mæ mød wahr end de gik, aa de endtes mæ te A fik en gue Kuen — jaja! no æ hun døe aa hæn, sølle Kjesten, men hun wa gue ve mæ, saalænng hun løwwed; A mo ett sej hin Ant po. Noddeda, saa haar A laae den hæhr Vihs om den hæ Krie, aa hudden A fik Hold o Kjesten.

Degaang te di ve Kjøvvenhawn mæ Amraal Nielsen drowes —
De war en høw Skjætaasda di bestellt et Ant end slowes —
De Pust begynnt ve Kjerketie, da di had ringed sammen;
Men Klokken den bløw trej saawal, fa Nielsen han saah Amen. —
Aa de wa Mæ aa Jens aa Pier — fræ jen Bøy aalle Trej —
Aa po et Skiv hed Prøvestien, dæ wa vi aasse mej.
Den Tie te Klokken den war oth, aa vi had faat wo Dower,
Da rovt Cavtajnen: „Karle! lad mig see, I ikke sower!"
Aa aall di Skihv, dæ drøw faabi, di smeed dje Kuller te wos.
Tesist saa kam dæ trej mæjit, aa di bløw leggen ve wos.
Di skøed, aa vi skøed. Wo Cavtejn — Pe Lassen war'd di kalt ham —
Han rovt faa hwæhr en Kuhl, dæ kam: „Den maae vi ha' betalt ham."
Di Kuller fløw saa tyk som Smol aa pehv som nowe Hjæjler.
Di kam aa slow wos øweræhn, som nær di spelle Kæjler.
Aa møt po Dawen ve en pas, da tremled Jens aa Pier.
A sokked ve mæ sjæl, aa saah: „No sies vi aalle mier."
Saa bløw vi ve aa ponses saaen, aa de wa relle haat.
Faa Klokken gik te fihr, aa vi had ingen Onnen faat.
Tesist bløw Engelsmannen kyw aaw aal den hie Hantiering;
Wo Løgtnant tahrt hans Pann, aa saah: „Hold inde med Sjarsiering!"
Saa skrej A i en Boed te Land, aa fek mæ Nød aa beddo;
A gik aa oed, faa dæhr war ett en Plett te A ku seddo.
Die kam da Jen, A kinnt, aa saah: „Haa Do wor i Labeeten?"
„Ja let," saah A. — „Da æ" — saah han — „di Anner o Lassareeten."
„Hwah? Hwem?" saah A — „I! Pier," saah han, „aa Jens, di Kammeraater." —
„Saa ær ed ikke waer," saah A, „te vi sto hæhr aa praater.
„A tint, te di wa slawn ihjæl; A soe jow faa mi Øwen,
„Di tremled øwweræhn — ino! — da war et wal djæ løwen.
„Ito! A vel indda dæhænh!" — „Ito!" saah han, „al mæddæ!"
Men Gud bewaahrs! hwa dæ wa fult! aa ek en Boes wa ledde.

I Salsen loe di begi Tow, faa di ku ett kom længer;
Aa Minnisken di stod omkring, aa glowd aa ga dem Pænger.
Aa dæhr stod stuere faarnem Folk, aa Frøkener aa Fraawer,
Aa ga dem. ,,Hillimænh!" saae A, ,,da skal A loww, I skaawer!
,,Hudn goer ed mæ Jer?" — ,,Skit!" saae Jens: ,,A'r aah mæ begi Fædder." —
,,A mæ mi Ahrm, walkommen Mahs!" saa Pier — ,,ærd Dæ dær æ dær?"
Men Jens han loe aa tow mod Pænng; han talt dem, aa han djelt'em;
Aa de wa Sølpænng aalle Slaww; han had nok mæ aa skjelt'em.
Di hall put han i Pies Fek; di hall dem tow han te sæ;
Men saa ga han et Hjahtesok aa prøwed aa læth ve sæ:
,,De blywer rinng mæ mæ" — saah han — ,,A trower ett, A løwer.
,,A bie Dæ saa almindele, Pier! komme Do dærøwer,
,,Da skal Do hælls mi Faaer aa Muer, aa Kjesten ekke minner!
,,Aa ka Do løww, da bier A Dæ, Do gywte Dæ med hinner!"
,,De skie ves ett," — saah Pier — ,,faar A mo vesnok følles mæ Dæ?"
,,Hwa ska wo Pænng blyw te?" — saah Jens — ,,Mahs! ve Do ta dem te Dæ
,,Aa fløj dem hjæmm?" — ,,Hwofor ek de " — saah A — ,,A ska wal ta dem." —
,,Vel do gi Kjesten aalle mien?" — saah Jens — ,,faa hun ska ha dem.
,,Men hwissom, Pie! Do døer far A, maa A saa arre dihn?
,,Hun fek indda en kjøn kon mier, nær di bløw laa te mihn."
,,Aa ja!" — saah Pier; aa de war aa di sisti Uer han taalt,
Faa føst døh han, aa saa døh Jens: aa saaen fek Kjesten Aalt.

Saa drøw A hjæm mæ den Beskien, aa kam te Ørum sille —
A vil ett go te Kjesten strags, men blyww te'm Moenen tille.
Mi Faar aa Muer — de skal A loww — di smillt, degaang di soe mæ.
Mi Muer hun saah: ,,I Guskilow! Do kun indda begoe Dæ." —
,,Ja de wa stint nok" — suered A, aa kyl mi Twærsæk nier.
,,Do ædtet nahgen" — saah mi Faaer — ,,hudn goer et Jens aa Pier?"
,,To di bløw skaat," suer A, ,,dæ war aa ret en slem Spitakkel;
,,Di loe som slagted Swønh; te A bløw frie, de war't Merakkel."
,,Hm — hm — hm!" saah mi Faaer — ,,hwem kaast'em hen? hwem full te Grawen?" —
,,Ham sjæl han kaast 'em hen" — saah A — ,,aa hiele Kjøvvenhawen
,,Ful dem te Grawen. Dæh bløw ringed, prækjed, dæh bløw songen."
Mi Muer hun slow hin Hinnner sammen: ,,De wa knøwt aaw Kongen."
Mi Faaer han saah: ,,No fo di Saarre te Øwlis — sølle Kjesten!
,,Faa nærenstie En haar en Ven, saa vel En nødde mest'en."

Om Muenen degaang vi had et wo Dower, saah mi Mower:
,,Do ska wal hen te Øwlis no? — A følle mej, A trower."
Da Kjesten soe mæ, stak hun i aa grædhd — faa di bad saae hin't —
,,Hwa ka de nøtt" — saah hinne Faaer. — ,,Aah!" — saah hun — ,,de ær aah stint.
,,Aah Jens! Jens! Jens! Do wa mi Ven — aa hwofaa skul A møst Dæ!"
,,Aah! gi Dæ stell te 't!" — saah hin Faaer — ,,dæ foes wal Jen, ka trøst Dæ."
Saa tow A op mi Paang mæ Pæng — dem Jens aa Pier had ginn mæ:
,,Dem ska Do ha te Arrepaaet!" — saah A — ,,Ka de et linn Dæ?"

Saa kam vi te aa snakk en Kuen baad' om de Jen aa d'Annet.
Mi Faar kam aasse te aa saah: ,,Den Krie æ slem faa Lannet.
,,Men ejes no te Jens æ døe. hudn tinke Do no, Øwli?
,,Do kan ett saahn sedd Enkimanh; aa de'r't waer aa vrowl i.
,,No ska Do inten gywt Dæ sjæl — aa Do æ raa faa gammel —
„Aa Do aa hun I sku nohinne vær epo jens Hammel.

„Aa A veed et, Hwem de sku væhr." — Han suer: „A vedfk hejer.
„Ku Kjesten finn en Kaael mæ Let, kahænsæ de wa bejer." —
„Ito!" — saah Muens, mi Faaer — „Do k' ett behøw aa lied aah laant" —
„Aah! I behøwer hejes ett" — saah Kjesten — „aa ha aah traant!" —
„Hm, hm!" — saah Øwli — „hm! A veed, di Sæn han haae no Skjellinger —
„Hint wos en Dram aa en Bed Brøe! de ka ett hjelp vi kjællinger."
Men saa bløw Kjesten rint kataalsk, aa hwæll, aa ba om Daw da.
Men sihn som vi kam sammen saan i jit aa annet Law da:
Somti saa wa hun ett betint, aa annetier hun tøt et.
Tesist saa bløw vi Manh aa Kuen, aa Ingen haa faatrøt et.

Noddeda! Wolle Vistesten haad tawn still den hiele Awten; men ve de Law fik han isinn aa snak mej.

„Hwem dær æ kint i Graah aa dæromkring," saa han, „veed wal aasse, te dær æ Nød, di kalle Swend Graahs Capel — faa hæ haa wot en bette kon Kjerk engaang, lissom dæhr øhsten for Ungstrup. Men de er ænnele saa lænng sihn, te mi Aalfaaers Aalfaaer haad ett sit Nød aa den hæ Kjerk. Stien æ dær inno nown aa; hwæm dæ gidde gaan ætter ed, ka snaar finn e Stej po Groskows Mark, lit nueren faa Haww Søe. Degaang de skidh, som A no ska faatæll, si da wa dæ trej Konger i wo Land — aa de wa di tow faa manne, ka A trow, faa jen ku ejes haa wot nok: trej Konger i et Land maa væ lisse gaat som trej Konner i jen Hues, faa hudden sku di faaligges? Noda: den jenn aa di Konger hedd Swenh. Han slow den aahn a di tow anner ihjel ve et Gjæstboj, hwo de no war, aa han vil gjo lisse ve den treddi. Men han unnrennt, aa sanked en gromme Haav Kriesfolk sammel, aa øwwerwan Swenh i et stur Slaw, di haalt derind po Graah Hie. Swenh han tavt baade e Slaw aa e Lyw, som A no ska faatæll. Den Daw far e Slaw sku stoe, saa stod e Konng udden faa hans Tjelt, aa saa bøj ed sæ hwerken wahr eller bæjjer, end te en Buenkuen kam gaangend faabi, aa hun war en skammele knøwh Kwinn. E Konng fek Løst te hin, aa lo hin træk ind i e Tjelt, aa loe aasse ve hin, men haat imued hin Villi. Dæ ku wo manne Konner, dær ett haad tawn sæ søen Kjellingerie næe saa næer; men den hær wa strix i ed. Saa snaar hun wa sluppen ud igjen, rent hun hjem, aa græed saa møj moddele, aa faataall hinne Mand Aalting, lissom de wa gawn te. Saa bløw han ilworrn, aa saah: „Da skal A indda sie, om A ka betaahl den Skitting aa en Konng de hæh Støk Arbed." Dæhmæ tow han en Yws, aa stak bag nier ve hans Nakh, mæl hans Innetrøjj aa

hans Ullenskjøt, aa gik ued. Men e Slaw wa begynt, aa de uet ett lænng, fa Swenhs Folk bløw splet ad aa faadrøwwen. Han maatt jow aasse sjæl remm, aa kam faahren aaljenn po hans Hæjst dæh faabi, hwor e Buen stod aa soe po e Slaw. Men saa støwted hans Hæjst. Finneren war ætte ham et Stød tebaahg. Han rovver te e Mand: „Hæel mæ! Hæel mæ! om Do veed et Stej." „A ska hæhl Dæ søen," saa e Buen, „te di Uvenner ett ska finn Dæ løwwen." Mæ de samm hog han e Konng møt i hans Pann mæ e Yws, te han fil stjendøe øwwerenn.

Da hans Muedstanner, Konng Wolmer, kom te aa fanh ham, lo han ham johr po de sam Stæj, aa byg den kon Kjerk øwwer ham.

Ætte hans Døe haa di aalti kal ham Swen Graah, faade te han omkam dæhr. — Men øwwenpo dæ hæhr ve vi no ha en Vihs aasse om Krie, som jen aa mi gue Venner — ja de er ett længer end tow Oer sin han døh — han haa sjæl dejtet:

Den Tie A war en bette Kaal, aa gik aa utted Foer,
A fek mi Føh aa Klejemon i Muoten Jensens Goer.
Aaw Naahd aa Barremhjatehied di fek isinn aa ta mæ,
Da mi Faarællr wa falln mæ fræ aa ingen Anr vil ha mæ.

Die war A ejsen manne Oer — had retten gue Daww;
Lid ingen Nø i nowen Maad — faa de wa Synd aa klaww.
Bøn had di ingen flier end mæ aa saa djer ejen Dætter —
Di tinnt wal aasse, som de gik, te dæ kam ingen ætter.

Aa mæ aa Muotens Sessellil som Søskin wust vi aap.
Dæ war ek jen uen Blosdrohv i hinne hiele Kraap.
Vi wa som Jit, hwa Jen den vill, de vill den Annen aalti;
Vi wa tesammen føst aa sist, i Mark aa ve wo Maalti.

Vi had jen Sæng aa legg wos i, ek heje ku vi soww,
Fa di had loe wos sammen i wor ejen Byssiloww.
Te Skwol aa fræ Skwol gik vi knøwt, aa haalt hweranres Hinner;
Aa hwær en Puhs A boer hin øwr faa de te hun wa minner.

Saa fultes vi, mens vi wa smo; aa sihn da vi bløw støhr,
Vi gik jit Vinter begi Tow te Præjsten i Faahøer.
Aa saa bløw hun mi Gajilam, aa A hin Nøjorsgaw da,
Degaang te di djelt Kjærster ued i Kaal- aa Pigi-law da.

Men sihn da A wust bæjer te, aa bløw di jit aa tyww,
Saa maat A te Sessioen, aa spring Sældaaet, aa læ mæ skryww.
A fek mi Pas, aa Sessel græed aa saah: „Faawal no, Pier!
A tinke ves, Do go di Vej, A sie Dæ aalle mier."

Hun græed — A græed — de war en Ænk — aa vi græed begi Tow.
Men da vi skeltes lowed hun, te hun sku blyw mæ trow.
Saa maat A da massier astej aa ind te Reggemintet —
A soe hin et i ølle Oer; de had A aalle vintet.

I tow Oer gik A Skuolen fram, aa sihn kam A i Krie.
Die lid A Unt aa Hoerhied; de war en sølle Ti.
Tesist kam A i Slaw, aa fek mi høwer Arm spolieret.
Di skoer en aa ve Aawselen; aa saaen bløw A korieret.

Di kunn ett brugh mæ længer dier, aa dæfor fek A Low.
Saa gik A hjem den laange Vej rint uhd fræ Issehow.
A tinnt saa tit aa manne Gaanng: hudan mon Sessel haar et?
Kahænsæ hun æ døe aa henn: saa æ hun wal faawaaret.

Aa som A kommer te wor Bøj, aa sie te Muotens Goer,
Hwor A had løwd saa glæddele mi guede Ungdoms Oer,
Da wa der Spel aa Løstehied, aa Huset fulh aaw Gjæjster,
Aa Gillwown i den hiele Goer, aa Towten fulh aaw Hæjster.

Aa da A kam saa te den Daer, aa saah: Gusfrej herinn!
Da wa dær ekke Jenh, saa' tak; ekk Jen, dæ ku mæ kinn,
Fa Brudden kam, aa kieg derued — aa de wa Muotens Sessel —
Hun slow hin Hinne te hin Lohr aalt mæ saa stuer en Ræssel.

„Aa Herreguj! hwa sier A no! to de æ Pie dæ stoer.
„Aah Pier! A vinted ætte Dæ i samful ølle Oer.
„Mi Faaer aa Muer æ begi døh — hwi skull A go fræ Goren?
„Do kam jow ett — Do skrøw jow ett — no ær A gywt mæ Soren."

„Hwa skull A skryw mæ, Sessellil! mi høwer Arm æ henn;
„Aa fahr i Krie aa fremmed Lann A ku jow ingen senn.
„A æ en Krøvl; de sie Do wal, aa ingen Minnesk nøtte —
„Gud give det, jeg maatte snart herfra til Graven fløtte!"

„Gi Dæ tefres!" saah hun, „Do skal slet ekke suk faa Brøe!
„Saalænng vi Anner haaer en Koen, da skal Do ett li Nøe!
„Do ka jo blyww som Do haa' wot i gammel Tie i Goeren!
„Kom inh aa sæt Dæ ve wo Skyw! saa ka vi snakh mæ Soren!"

Si no ær A en gammel Kaael, aa gor aa utter Foer;
A foe mi Føh aa Klæjemon i Muoten Jensens Goer.
A fløtte Kyer, A fløtte Hæjst, aa Smotøw sier A ætter;
Aa somti po mi venster Arm A bærer Sessels Dætter.

Da no den hæ Vihs om den jenarmed Sældaat war ued, saa tow Wolle Vistisen ve igjen, aa saah: „A skal indda beskryww Jer, hudden de gik mæ de Oer, A tint dærøwwer i Kjøvvenhawn.

A haar inno gjemt de Brøw, A skrøw hjem, aa no vel A løhs ed faa Jer:

No er A da bløwn Kusk ve en Brandispettør, aa hwissommensti I so mæ no, kun A rele ræh Jer hen, faa nærensti A sedder o e Bok, sir A ud som en Bjøn, faar A haar en Ullenskjøt aa baare Ræwbælle, aa en laajn Kabus mæ en Ræwhaal i e Nak. Den naadde Frow saah føst, te de sku wot en Ræwrump; men saa saah A: „Nej ejs manne Tak, de passer A ett om."

De væst A haad her, de føst A kam her, war ejs aa faasto dje Snak: den naadde Frow wa rejn Tysk i hinne Taahl. En Swønstiæg kaller hun en Svinestej, aa en Stej kaller hun en Stie. A vest haatte et, hudden A wa vænt i et. „Kan han bære en Stej til Bageren?" saah hun te mæ. „Nej, hwerken A ka ek hejr A vil; hwa skul han aasse mæ den?" saah A te hin. „Saa kan han gaae den Sti, han er kommen paa, jydske Kavaj!" saah hun te mæ; men saa kam Hæhren, aa han skel wo Træhd. Di bette Smobøn er aasse no gromme Krabaater: næ di sie mæ, skal A aalti staw te mi Nawn; nær A saa sejr „O sejr ou, L, e Le, Wolle," saa grine di saa dje Maw æ farre aa spræk. De gor ejs knap te hæhr, faa nærensti A beer om en Tovædels te e Brø, saa øwerbegrine di mæ, aa læer te di ka et faasto hwa A sejr. Da wa di møj bejr ind i e Sønnen, degaang te vi war ilaw mæ e Kosakker; nærensti A dæhr faalaangt faa tow Skjælling Wost, saa ga di mæ aalti faa fih Skjælling Pøls. A haa wo tow Gaang o Kaameddi; di saah faa mæ, te di spelt dæhr, men A so hwerken Kwot eller Tærninger; A soe de wahr wa, faar A so den Slemm. De war uhd o Vejsterbrow. Føst kam der en Kriskaal, aa han sat en Stej te et Huus, aa krøv in aa et Vinni. „De komme Do gal fræ," saah A, „dessom der ejs æ Folk hjemm." Dæ stod nowr Kompener ve mæ, di ga dem te aa li aa mæ; men aaller saa snaar wa han kommen nier igjen, fahr e Mand kam ud mæ et Lyus i hans jen Haahn aa en Koor i den aahn, aa saa røg di sammen; men e Tyw stod sæ, aa stak e Mand ihjel. A rovt, te di sku griiv ham, aa før ham te e Herredsfowd, men di low a mæ, aa holt faa mi Mun — søhn æ et aa ha gue Fortaalere; kahænsæ han aasse had stollen sæ rigg, faa saa haad han ingen Nø. De waart et læng, saa so A ham igjen, han sad aa oed mæ tow Kwinfolk, aa en Møllerswen gik faa Buer. De war en speddelske Knæjt den samm Møllerswen, han haad læhr hans Profession tegawns, faa han stal baade Brænviin aa Edelswaar aa Skywen fræ dem, aa holked i sæ som en Stork; men kahænse han heller et had faat aa ehd i manne Daw, faa slan-

ten wa han, aa hans Klæjr hang aa slovvred om ham. Saa rej di de Huus øwrenn, aa saa so A et aant Stej, dæhr wa Liegstow, aa saamanne Kaahl aa Pigger, der rent aa danst; dæhr kam e Tyw aa vil dans mej, aa den laang Møllerswen aasse. Men Skam slaae dem! e Møllerswen haalt e Kaahl ve Snak, mens e Tyw stal jen aa e Pigger, aa rent astej mæ hin. „Hej!" rovt A, „hwi løvver I ett? e Tyw skeller hin ves ve hwæ Klæjtro, hun haar o hinne Krop." Men saa grint di igjæn, aa saah te A sku holl Kjæft. Alywl rent di da ud aa e Liegstow, men saa ku di ta æbaag. Let ætter kam e Piig, e Tyw had stollen, igjen, aa fløw fræ den jen Sih te den aan, aa røw sæ i hinner Hoer, aa bar sæ ad, som hun had wot gal. „Hwa gor a hin?" saah A te ham, dæ stod ve mæ. „E Tyw haa lokked e Piig," saah han. „Sk...," saah A, „wa de waer aa skav sæ søhn te for? han haar wal saa møj, te han ka betaahl faar e Baahn." „Sih hes!" saah han, „dæhr kommer den skammele Møllerswen tebaag mæ en laang Stremmel Papiir." — „No vil han ta Moel a hin te en nøj Kjowl," saah A, „kahænse e Tyw haar røwn den hun haar epo; ja, ja, Nøj æ bæjr end slet Ett." Men e Piig war et faanøwd mæ de, faar hun loed te, hun vil ha slawn e Møllerswen mæ hinne Knøtnøw, aa saa sprang hun op po et Kon Digi aa nier igjen, aa hwor hun saa bløw aa, de vedd A ett. Hun rent wal saitens ætter en Inkallels, men hwa ka de nøtt? de hun haar, de haar hun, aa e Kaal ka go fræ de jen Herred te de aant, saa ka hun ta æbaag. Men saa skul I ha sit et Spel! Dæ stoer en Hæjst mæ en Mand epo o Kongens Nøjtaarre — A haa manne Gaangg gon om ve en, aa tint, te de wa nøj, di haad skor ud aa Træ; men Skam slaa ham! han ka got rih, hwot han vil, faar aallebæist som A sad aa gavt o di hæhr Anstalter, kam han ind ætter e Tyw. Han had relle nok smur sæ øwr mæ Krihd, men A kint ham allywl. E Tyw war ett sue glaa ve ham, faa hwæhgaang han so te ham, saa nekked han a ham; men han bløw indda haallen stell, saalænng te e Tyw fek Staan aa unrenn. Tesist saa barres de mæ for, te A so Helvede. Den Slemm aa saa manne Smodæwl te de wa grusselig rent aa slow Ild o e Tyw, aa saa putted di ham nier i en glown Own aa sprang sjæl bagætter, men den løwn Træhæjst sprang mæ e Mand op o e Lout. Den aahn Daw gik A nier o e Taarre aa vil si, om han wa der — jow, han stod dæ relle nok, aa hod faat aal e Krihd tarred a sæ; men A ska wal hyt mæ, A kommer ett saa nær te ham, faa no ved A, hwa han bestoer aa.

Den aahn Gaang A wa dæhr ud o de Comeddetøw, da kam Skam e Møllerswen igjen, aa de Gaang wa han kommen i Tjen-

nest ve en aahn Haasben, aa di sku wal laant hen, faar han had en gromme stur Madkaarre aa slæhv epo; men de war en Sløngert ihwot han kam, aa de hæ Stehlen wa nohanne gjor ve ham, faa lissesnaar han so, te e Mand wa kommen et Koen fram, saa ga han sæ ilaw mæ e Madkaarre, aa han hog i sæ, aa stapped nier i hans Maw jen Humpling ætter en aahn, aa saa tow han sæ en gue Toer aa e Flask ivessomda, aa sat en hwæh Gaang bag ve sæ. Men saa kam dæ Jen i søhn no pæhn tawlered Faarklætøw mæ en Hjøllistryhg i hans Haahn, aa han snapped e Flask aa rent mæj. Degaang te e Møllerswen saa væhn sæ, aa vil ta hans Flask, saa war en hæn. De howed han ill: han so sæ ronnen om po wos Aalsammel, tesist falt hans Øwn po mæ, faar A stod ham nærest, aa da ku A wal si, han waantint mæ te et, faar han bløw ve aa glow o mæ, som han skul ha et mæ. „Hwa ka de nøtt," saah A, „te I sier o mæ? A haa Skam ett tawn je Flask, men dæ wa Jen, dæ rent her i et Pa laang Bowser aa mæ en Hjøllistryhg, han tow en fræ Jer." Men de ku let hjælp Aal hwa A saah, faa han bløw ve aa si o mæ; han saah Ingenting, men hans Øwn gnistred som glowen Ild, aa al dem, dæ war i e Stou, di grint lisse stærk, som di kunn. Saa bløw A ilworre aa saah te ham: „Tyw tænke, Hwæmand stæl; dersom Do ett vil læ væhr aa glow o mæ, saa skal A Skam kom øwr te Dæ, aa baank e Miel aa di Trøj." Han stod lih kawt, aa gavt saa høwt, te A ku ha jawd beggi mi Knøtnøwr ind i hans Mund. „Da skal A si, om A et ka læth din Møllertyw!" saah A, aa saa vil A te aa kyl mi jen Bien øwer e Plankværk; men saa begynt di Aalsammel aa rohv, te A sku go ud; di haa wal wo ræhd, te dæ sku ski en Uløkk. Saa wa dæ Tow, di tow mæ hwer unne si Arm: „A ka go sjæl," saah A; men de ku et nøtt hwa A saah, faa saa krøv di sammel runnen om mæ, aa raavt Hurra faa mæ, faa de A søhn had skamfutted e Tyw, aa saa bar di mæ rele ud po dje Skaaller; men i e Dar skelles di ad, aa saa trillt A aa brækked e Maanbed te mi Pihv.

Men saa haar A aasse jengaang wor i Kjærk, i den bette kaalled Kjærk, dæ legger paa Kongens Nøjtaarre, let fræ den løwn Træhejst; de war en doll Kjærk innen i. Møt øwr war et stuer Omhæng, aa de stod der en bette Kon Knejt aa trak op aa nier, aa en Præjst stod der ve hwæ sin Sih aa et, aa di wa swot i e Ansigt; A stod ve wo Kaakkepihg høwt aap o e Puppelturh. Kongen sad ve den jen Sih o e Præjkstowl; men han taw stell, aa e hiele Mienighed taw stell, undtawn somtier te di klapped i dje Hænner, aa ga et gromme Vræl aa dem. I e Chor dæh gik di ud

aa ind, aa saa præjked Jen, aa saa præjked Tow, aa saa rovt di i Munnen po hwæranner; saa sang di, aa saa spelled di. Dæ war aasse Bruddeviels, men e Brud aa e Brudgom haalt hwær i sihn Enn aa et Stykke Lat — de klepped e Præjst møt øwr. Sihn kam di bæhren ind mæ e Brudgom, aa han wa slawn faadærred, hudn han saa wa kommen aastej, aa saa tow e Dejn en grummige stuer Fiol, aa ga sæ te aa spell aa sønng faar e Brud saalæng, te hun fil i Søwn. Wo Kaakkepihg ga sæ te aa græhd aa saah, te hun wa dø, men de haad wal ett aa betyh, faar A ved da, te Jen ka ett sønng Jen ihjel, aa A trowr aasse, te A so hin et Pa Daw ætter o e Gaahd, aa da skadd hun ingen Ting. De war ejs den særest Hantiering, te A ha sit i nown Kjærk.

No et mier de hæhr Gaang, ant end om I vil skekk mæ en Wost aa et Pa Faasloer, aa saa et bette Fjarril Smør, faa hæhr foer vi et ant Smør end Fjet, faa hæhr ær et ant end Bæster i e Bøj, allywl den Gaahd, A bowr i, hedder Studenstræhd. Faawal!"

Dæhrætter tow Rasmus Owstrup fat, aa faataall den hæ Histaarri:

Som A no sku faatæll Jer: De war i Kriens Ti, da di hær Engelsmænd haad gjo de hæ grummige Spitakkel i Kjøvvenhawn, saa maat A da hejer ett blyw irow, faa Legsmannen kam aa drøw mæ ud o Sessionen, aa dæh bløw A tawn te di Haassens Hæjstfolk, aa A lahr baadde aa rih aa hog Folk ihjel; men A fik sjæl ingen Hog, faar A ska sej wos: di slaaer kun i Frejstier, faa nær der æ Kri, saa æ di baannng, te vi ska gjø de Slemm veddem. I Frejjen saa raaer di faa wos, men i Krien saa raaer vi faa dem — si de ær en Faaskjæl. — A had en gue Madpues mæ mæ ud te Skuelen, aa mie fik A sennen hjemmenfræ, aa de gjor ingen Uhn ve ham, dæ sku læhr mæ, aa A kam te aa sto høwt baade faa ham aa for Aaffisireren.

Saa sejer Unneraaffisiren te mæ en Daw, A had gin ham en Pølls aa en Pa' Woster — faa han wa gywt, skal A sej wos — „Høe," seje han, „kinne Do Messingjens?" — „De war ett godt annet," søh A, „de æ den bejst ve hiele Reggimintet." — „No," søh han igjen, „Watrup, dæ rier ham, æ bløwn syg, aa han døe wal aasse." — „Ja de ka got væhr," søh A. — „Ve Do ha ham," søh han, „saa skal A si aa skaf Dæ ham, men saa ska Do aasse tænnk po mi Kuen!" — „A ska betænnk hin," suet A, „mæ et Faasloer aa et bettekon Flæsk, hwissommensti te A maa fo Mes-

singjens. Aa hun skal indda fo en Snes Æg aa en fi Marker Smør, saa raa mi Mowr komme herud." — „De ær Uer nok," suert han. Saa fek A relle nok Messingjens, aallywl dæ war en grumme Røwt om ham, faa di vil rih ham Aalsammen; men to dæ ku jow da kun Jen kom po ham ad Gaangen. De føhst Gaang A skul o ham, da soe han relle nok vis po mæ, lissom han vil spøhr mæ: hwa æ Do for en Kaal? Men A snakked mæ indda terett mæ ham, aa faataall ham, te Watrup loe paa Sygstowen, aa gik nok ett fræ ed, aa saa had Underaaffisieren sød, te A sku ha ham, aa te de ku slet ett nøtt, te han stinned sæ. De ku han faastoe — faar aal dem, dæ kjennt ham, di søh, te han aaljenn haad lissaamøj Faastand som tow Kyrrassierer. Aa de war aasse sann; han fattedes ett Annt, end de te han ku ett snakk, aa de wa jow ett hans Skyld. A glemmer aaller de Gaang A søh ham, te Watrup wa saa rinng, da sukked Hæjsten relle lissom et ant Minnesk. Ja I ka trow, te vi Tow spraakked sihn møj mæ hweranner, aa te Aalt, hwa A søh, saa enten kronnied han, eller hwinnied han, eller rimmed han, aa A faastoed aalti, hwa han minnt.

Som A no sku faatæll, saa drow vi da ind i de Synnen. Aa vi massiered jen Daw aa en aahn Daw, aa saa bløw Jen en bette Kon træt aa den Rien, aa let æhm dæhr, hwor En æ høwest, nær En sanker Spohn. Saa stod Kaahlen aa, gik imæll, aa had Bjesselet øwer Armen. A gik aasse, men A lo Jens skøtt sæ sjæl. Han fulle mæ nok saa trolle, aa kam Nowen ham faa nær, saa skroll han — faa di vil ha te, han war en Haltigh — aa vil baade bedd aa slaa. No da: saa kam vi en Daw te en Bøj dæruhd ve Obbenroe, aa A fik mi Kotier ve en Gaarrmand. Dæ stod godt te ve ham, men de war en pihnwon Hund, faa vi ku ett wal fo de, vi ku ehd. Men saa wa dæ jen aaw Dætteren — han had sejs a de Slaww — aa hinne kun A retten godt lih, aa hun kun aasse lih mæ faa den Sag, aa hun ga mæ et godt Nøsfoer den sam Awten, aa Dawen ætter — faa vi lø øwr dier — saa war hun indda bejr ve mæ, aa hun vest aalle de Gue, hun vil gye mæ. Den aahn Muen, fa vi kam astej, saa kam hun ud te mæ i Staallen, hwor A stod aa stregled. „Rasmus!" sø hun, „no drawer Do hen, aa saa fo vi wal ett hweranr aa sie mier." — „De ku byh sæ" sejer A. — „Nej" sø hun, „Do ka møst di Lyw, eller Do ka fo Dæ en Kjerrest deruhd." — „Veed Do hwa," sejer A, „inten A no løwer eller A døer, saa foer A ingen Kjerrest, hwissommensti Do vil ett væhr ed, Helle!" — „Gud bæjr ed," sæjer hun, „A for aalle Low te ed a mi Muer, aa knap nok a mi Faaer, faa di haa sit Enaahn ud te mæ." — „Helle!" sejer A, „æ ed di Al-

wor, Do ve draw ind te mæ, saa bih et Stød ætte mæ, aa si, om A komme tebaahg. A fo raa mi Awskien, aa mi Faaes Goer, saa ska vi gywt wos, næ Do vil ræmm hæh fræ, aa følles mæ mæ te mit Hjemmen." — Saa tow hun mæ om Halsen aa kyst mæ, aa græed en Koen, aa smutted ud igjen. — Messingjens so ætte hinner, aa A lo Saal aa Bjessel o ham, aa rej mi Vej mæ di Anner. — De war en sølle Tie faa wos: somti fek vi Nøj aa ehd, aa somti ett; men A djell aalywl mi Brøe — nær A haadd — mæ Jens; aa lissesnaar vi kam te Kotier, saa sørred A føst faa ham mæ Hakkels aa mæ Hawr, aa mæ hwa A ejsen ku bjerre te ham, somti Row aa somti Byg aa somti Hwehd, som de ku træf sæ. — Vi drøw laant astej, A ved aalle hue vi war; men Krie, de faanam A ett te. Laant om lænng fek vi Aadder aa dryw hjemad. — Helle had et wo møj aah mi Tanker aal den hiele Mars. Da A no kam saa nær, A ku sie hinne Bøj, saa rier A hen te wo Rikmæjster, aa faaklaared ham, hudden de wa gawn mæ dæhr sidst, aa hwa vi had isinn, aa ba ham saa om Faalow aa ta Pigen mæj. „Messingjens," søh A, „ka gaat bæhr wos behgi Tow, aa A veed han gjør ed mæ en gue Villi." — Rikmæjsteren smill, aa søh: „Du er en Helvedes Karl! men hvordan vil Du komme godt fra det Pigetyverie? Di kommer nok strax bag efter og taer hende fra Dig, og Du faaer en Ulykke — jeg kan ikke redde Dig." — „De haar ingen Nøe," sejer A, „hun ska ha mihn Staalklæjr epo, saa ka der Ingen kin hin, aa A seje te mi Kammeraater, aa hwem dæ spør: te de war en sygh Draguen aaw di fynsk, dæ wa bløwn leggen dæhr i Bøjen." — „Lad gaae! din Gavtyv!" seje han; „jeg skal selv tale med Chefen og faae ogsaa hans Minde; men jeg skal nok tie stille med dit Pus, og bilde ham ind, at Messingjens af Medlidenhed selv havde forlangt at faae den syge Dragon paa Ryggen." — De gik no aasse aalsammen, som de skull. Vi rej ind ad Bøjen, aa dæ stued di Stuer aa di Smoe uddenfaa Puet aa Dahr, faar aa be wos walkommen. A skotted ætte Helle — jow! hun wa dæ relle nok, aa da hun fik Yww po mæ, aa A lo mi Pallask hels hinner, da glindsed hun øwr hiele hinner Ansigt, som om hun skul ha wor ud aa fæjst Pigger, som di seje faar et Mundsprog.

A lued som Ingenting; aa A søe Godaw baadde te di Gammel aa te di Unng; men A gjor ingen Faaskjæl. Da vi had faat wo Nætter (de war ett ant end Boghwedgrød, aa di wa fatte, aa dæ var ett Ant end no sølle blaasuur Mjelk aa depp dem i), saa gik A ud aa fuer aa — et Støk Brøe had A lested ud aaw Skoffen derinn unne Skywwen. — Jens rimmed, da han soe mæ, aa

løjted de hæ Brø. „No ska Do ha dehier forudden di Ransoen," søh A te ham, „ka Do saa sto ve aa bæhr Jen te forudden mæ?" — „Hohohohohohoho!" søh han. „De ær Uer nok," søh A, „Do skal ett kom te aa faatryhd et." — Mædesamm kam Helle. Hun wa baadde glaae aa saarren; saa smill hun, aa saa græd hun, aa somti beggi Diel po jengaang. No te de sku te aa vær Alwor mæ hin Ræmning, no bløw hun en bettekon hwaws i ed. „Di er aallywl mi Faaræller, aa de æ mi Føhdegoer A ska aalle sie i min Daww mier, A skal ud imell Fremmed, aa ha ikkun jen jenneste Ven. Rasmus, Rasmus! vil Do væ gue ve mæ?" — „Do ka sie," søh A, „hudden A er imod Jens, aallywl han æ kon et Umælend: A dieler mi sihst Mundfuld Brø mæ ham — hudden skull A nowntier blyw slem ve Dæ?" — „Men hudden skal A slep hæfræe?" søh hun saa. — „De haar A betint," søh A; „de skal ingen Faahr ha." Saa fløjed A hin mi Staallklæjr: Luh, aa Kittel, aa de Hiele, et Pa Hueser aa et Pa Skow, aa ba hin go ind i Herberret aa draw aa hinner ejn Klæjr, aa i mihn. Dem hun wa trokken aa skul hun saa kyll i Søen, dæ wa dæ tæt ve Goeren, faa de di ku trow, te hun had drowned sæ sjel. Saa klint A hinner aasse en døgti Knevvelsbaart øwer hinne Mund. Den haad A gjoer aaw di udder Enner aaw Jenses Mank. De grint hun ad. „Go no," søh A, „hen a Vejen naer epo, te Do komme te den Bøj, dæ legger her en Miilsvej hæfræe. Saa ka Do go ind i Krowret, aa blyw te vi kommer, aa de skal et ue lænng. Men Do ska bæ Dæ te, som Do wa møj øwwewunnen." — No da: hun gjohr, som A haad unneviist hin. Et Pa Staahn ætter, søhn i Dawskjaret, saa pillred Skadronen aa. Da vi kam te de hæ Krowr, aa gjo Holdt, kam hun relle nok staglend ud, aa ba, om ett Jen a wos vill ta hin op. „Hwa skaae Do?" sø A. „A æ rien skit," søh hun, „A kan ett goe længer." — A soe te Rikmæjsteren, aa spuhr om Telladels. — „Javel," søh han; „men hvor Satan vil Du saa ha — den Du veed nok?" — „De haar ingen Nøe," søh A, „A wower Messingjens." — „Naa, naa!" søh han, „det faaer Jens og Du enes om." — „Vi æ jenss aallereh," suert A; aa saa wa den Snak faabi.

Mi Kammeraater i Plotongen soe po den hæ bette Draguen mæ de megtige Skjæg, aa grint let a ham; men ejsen spraakked di et te ham, faa di trowed, te han wa syg.

No! de er ett wahr, aa gjø vidt aa bredt a de hæhr Værkerie. Vi kam godt hjem, aa vi lo lyws ætte wos po Præjkstuelen, aa vi holt Bryllup de snaarest vi kunn, aa — men de æ sann: A haad snaar glemt aa faatæl, hudden de sihn gik mæ Messingjens. Da

vi kam te Haassens, saa had han aasse udtjent, aa bløw saalt mæ nowr anner Udsættere. A kjøwt ham, aallywl han kaast wal møj. Men A saa te ham: „Messingjens!" saah A, „A vil ha Dæ, aa plej Dæ aa hehd Dæ po din gammel Daw, de haa Do faaskylt." — „Hohoho!" søh han; de howed han. A bedrow ham heller ett: A had ham po sywend Oer, aa han had bejr Daw end A haad sjel, faa han bestelt slet ett Ant, end A rej po ham engaang imell te Kjøvstajen, aa i Sæhti aa i Høsten ku han gyer et Beed ivessomda. — Men vi ka ett løww te evig Ti — Jens maat aasse astej. — A haad engaang wo hjemmenfræ en fi Daw, aa da A kam i Goeren, wa der ikk et løwend Minnisk aa sie hwerken op elle nier, undtawn mi gammel Mowr, dæ stod aa ragt i Grøddden po Skaastienen. „Gus Frej!" sø A, „hudden æret fat? hwor ær aall di Anner?" — „Di ær uhd i Towten ve Messingjens," sø hun, „faa han ve te aa støwt." A gik derud. Di stued om ham baade Helle, aa behgi wo Bønh, aa Kaalen aa Pigen, aa Jens loe imell dem po hans Sih. „De æ nok skit mæ Dæ," søh A. Han letted hans Howd, aa soe saa naalle te mæ, aa sokked, aa loe Howdet nier igjen, strækked hans Bien aa døh. — „Helle!" søh A, „han skul indda begrawes let heddele; A vil ikke træk Kjowlen aa ham faar aalle de; aa han skal jores i Kalgoren, faar A vil hwerken ha Swyen eller Hunn te aa snahg i ham." — Saa kam han da aasse te aa legg unne den stuer Avvil, som mi Faaer had stammed. — Hwægaang A sie Træet, tinker A po Messingjens.

„De war en knøw Histaarri den," saah Mads Ur, „aallywl den war om en Hæjst. Men no skal A faatæll Jer jent om en Staahkelsmand, aa hudden A kam ve ed mæ ham."

Hwisommensti — saah han no Mads Uhr — te I haa wor i Herning, ælle dæhromkring, saa veed I aasse, te der ær en grumme stuer Mues dæ synnen for. Den samm Mues æ slet ett saa møj gjæw aa go øwwer faa Hwem der ett æ wal kint.

De wa de Sommer A tint ve Kræns, saa kam der en Kow isyk deruhd, aa de war aa dem A sku pas poe. A tow hin ve e Hwonn, aa A tow hin ve e Haahl; men hun vill slet ett sjæl hjælp te; aa nær Jen ve hjælp Jen, aa Jen ett ve gjør en bette Koen, hwa ska saa Jen blyw te? Som A stor aa bødler mæ den hæ speddels Kow, saa komme dær en Staahkelsmand derøwwer fræ Rind, — aa dem di kalle Rakkere. — „A for aa hjælp Dæ," saah han, „ta Do no ve e Hwonn, saa vel A læth ve e Haahl." De batted, faa han prak hin aasse unner hin Haahl mæ hans Pigkjæp, aa saa fek hun isin aa vil sjæl krat ve. „Hwa gie Do mæ no faa de?"

saah han. — „A haar ett Nød aa gi Jer," saah A, „ant end Tak." — „Dem vel A ett ha," swaahrt han; „men hwissommesti te A engaang sku kom isøk enten po den jenn Maahd eller po den aahn Maahd, ve Do saa læ mæ en Haaen, om Do æ tereh?" — „Da vel A aasse de," swaahrt A. — „Godt nok!" saah han, aa saa stumred han aa op ad e Bøj te, aa saa wa de ett mier.

Hwitti war ed no, A kam te aa tien i Suuhns Præjstgoer? — De ka aasse væh de samm. A ku goe mæ e Hjølli, men hwo gammel A war, de ka ett howw, for A vehd ett saa nøww, hwo gammel A æ no. E Præjst war ælles en grumme gue Mand, men Gud bewaahrs faa Kuen han had! Hun wa saa uen ve ham, som nown Kuen ka væhr, aa han had ett Hunds Ret ve hin. A haa redded ham tow Gaanng aa hinne Kløer — faa han war en bette faapint Sperris, aa hun wa stuer aa stærk, men A war indda stærker, aa ku majt hin. — Hun had faat isinn aa vil gjø Nød ve ham, A passer ett wal om aa sæjj, aa rennt ætte ham runnen om æ Goer mæ en Knyw i hinne Haaen, aa rovt, te hun sku gjø de hæhr ve ham. De kun A ett lih, aa saa tow A e Knyw fræ hin, aa trudd hin te aa væ skekkele — men de wa ejs ett de, A vil sej. — Saa war A engaang, mens A tint dæhr, uhd ad e Kjaer aa sie atter e Hoe. Aa saa komme de hæ Kompen — den samm Staahkelsmand — staggrend hen ad e Wajjs imued mæ, aa han had tow Kwinner ifølle mæj, aa di had hwæhr aa dem en Ueg o e Røgh, aa et Baan i hwæ Ueg. „Godaw skal I ha!" saah A. — „De ska Do sjæl ha," saah han. „Hudden haae di Kow ed? Haa Do ett læd hin go idøj sihn?" — „Aaaaenej!" saah A, „aa I skal indda ha Tak jengaang inoh." — „Tiene Do i den hæ Kon Præjstgoer?" saah han. — „De gjør A," saah A. — „Hø! vedd Do hwa," saah han, „ku Do ett sie aa hæhl mæ di hæ tow Diller mæ dje Grumslinger en Daw øwr; for imuen ska dæ væ Jawt ætte wo Folk, aa A vil ett gjahn ha dihæhr i Viborrehuus; A ska nok hyt mæ sjæl." — „A ve sie, hwa A ka gye," swaahrt A; „læ dem komm hæ søhn let ætte Sengeti te de væjster Huus dæhr, saa skal A fo en Stej tereh, aa hjælp dem op o e Hjøstaang — men haar I sjæl no Ehdels aa no Drikkels?" — „De haar ingen Nøe mæ de," saa han, „aa no ve vi gi Dæ Faawal te æ Suel æ wal nier." — Saa sluntred di aa hen o æ Wajjs te en Jenstægoer, aa om Awtenen kom di rehle nok, aa A hæll di hæ Kwinner aa di hæ Bøhn te den aahn Awten, aa saa lested di aa igjen. — Far A skeltes ve dem, saae æ Kompen: „A vil ælles gjahn faaskyll Dæ de hær Støk — æ dær ett Nød, Do haa mød Løst te?" — „Jah!" saa A, „hwa sku de væhr? hm! — de jennest

wa Muotens An-Kjestien dær i den Goer, hwor I gik te iahs. Men hinne Faaræller vil ett la mæ fo hin, faa di sæjer: A haa faa let, aa de haar A aasse." — „Hm! Falle!" sæje han, „Do sir ued te aa ha et Pa gue stærk Arrm; de ær en gue Arrepaaet, aa hun haa Skjellinger — om et Par anne Daw ka Do jow faasøgh, hudden den Gammel ka væ tesinds. A ska spon te, de bæjst A ha laer." — De lotted A ætter; faa Skam slaa dem di hæ Rakkere! di ær ett saa mød taavvele. Di ka baadde spoe aa vis igjen, aa di ka gjø baadde Unt aa Godt, lissom de ka fall.

A spekkeliered o de hæhr en Pa Daww, aa nød aa e Nætter mej, aa saa den treddi Daw dasked a hen te Muotens. An-Kjestien stod aalljen udden for æ Puet, aa vænt æ Røg te, faa hun wa ve aa glodder en Væg: saa A kam bag po hin, innen hun vedst aa et. „Jøsses! er de Dæ?" rovt hun, „hwo haa Do woer i all di manne Daww?" — „A ha wo hjemm, aa ad æ Mark, aa i æ Hie, lissom de ku byh sæ. Aa no kommer A aa vil sie te Dæ." — „A er ett waer aa sie epo," swaahrt hun, aa jow hin ploddered Hinner nier i e Doll, for aa skyl e Læhvi a dem. „A æ lih glaae," saa A, „entin Do æ guul elle groe, faa Do æ mæ den bæjst Ven i denne Wahren; men A ska wal aalle blyw værdig te aa ta Dæ ifawn i Tugt aa Æhr." — „De war ett got anned," saa hun, „men kahænsæ te vi for aa bih let." — „A ka ett bih sue lænng," saa A, „faa mi Muer vil ha Ophold, aa enten skal A te æ Goer, eller aa en Søster; søhn æ de, aa de ka ett blyww annelun." — Saa begynt hun aa snøwws, aa tart hinne Øwn, aa sokked; men saah ett Nød. A had unt aa ed faa hin; men hwa Roe sku Jen het epo? — No! dæ kam indda Jen dæ ku kin wos Roe, aa de wa sgi de hæ samm Staahkelsmand. Han komme mæ den jenn aa hans Konner, aa had hans Glarkihst o æ Nakh, aa vil ind i æ Goer. Saa vænnt han sæ om imued wos, aa saah: „Si, si! hwa stor I hæhr aa besteller? Føl mæ mæ ind, bette Pihg! saa vil A si, om A ka laww ed faa Jer; men blyw Do heruddenfaar saalænng, bette Kaal! saa vil A prøw, hudden de ka goe." — Di gik, aa A sat mæ po en Stien, dæ loe dær, aa lo mi Hænner sammen — A war ett sue glaae. — A vedd ett, hwo lænng A sad dær, faar A wa fallen isøwn; men saa wowned A ve de, te dæ wa Jen dæ kyst mæ, aa de war ingen Anner end An-Kjestien. „Sedde Do hæhr aa sower?" saa hun, „følle ind mæj, no ær ed som de ska væhr. E Rakker haa taal got faa wos ve wo Muer, aa da ett Annet ku omvenn hinne, saa saae han: „„Dæ sedder en suot Kok o æ Raahn — I ku gjahn fo en røe jen te aa gaahl øwer Jer, hwes I ett gjø som A no sæjer."" Dær-

øwr bløw hun en bette kon baanng, aa saah: „„„De for aa væhr; men A seje Dæ, An-Kjestien! A vel beholl den suothjælmed Kow te mi Mjælken, aa A ve ha aal de Ophold A ka tekomm.“ “ „„„De ær ett mier end rimmele,“ “ saah A, „„„aa saa haah vi wal ett mier aa trækkes om.“ “ No ka Do læ lywws, nær Do tøkkes.“ — „Hø! ved Do Hwa, An-Kjestien!“ sær A: „den hæ Stoeder han komme te aa ha en Kjennels, aa den vel A gi ham mæ en gue Villi; aa ka vi fo fat o ham, næ vi ska ha Gill, saa ska han aasse ha en Gryd Supp, aa en Høhn te sæ sjel aa di hæ Kwinner aa di hæ Bøen.“ — „De æ ret nok,“ saa hun; „aa A skal indda aasse gi dem en Træwl elle let mier a mi halgammel Klæjemon.“

Noddeda: Mi Guemuer gjor et villele Gill, aa dæ wa fult op i aalle Maahder. E Staahkelsmand wa der aasse, mæ hiele hans laanng Haahl; men di fek da dje Løwmaahd faa dem sjæl, I ka nok veed, ve de di war aa Rakkerslawet. Ham ga A en Ullenskjøt, aa An-Kjestien ga e Kwinner hwær en Luh aa et Kaasklæ aa et Støk Væjmel te en Pigh te hwær aa e Unger, aa di wa faahle got faanøwed.

Mæ aa An-Kjestien vi had løwd en fir Oer got sammen, som vi gjør enno, aa i aal den Tid had vi ett sit nød te den hæ Staakelsmand; aalywl vi had snakked om ham baade degaang aa degaang. Somti tinnt vi, te han wa bløwen øh, aa somti te di had sat ham ind i æ Viborrehuus. Noddeda: saa war ed, da vi sku ha wor annen Dreng i Kjerk — ham Saahren — A gik te æ Præjst faar aa fo de hær Værkerie gjor istand. Som A kommer o e Wajjs lihg po de sjel samm Stej, hwor A soe den Staahkelskompen føhst Gaang, saa sier A Jen, dæ legge ve den jen Sih aa e Wajjs po hans Røgh i æ Lyng aa mæ hans Bien i æ Grobb. De wa sgi ham, A ku nok kinn ham. „Hwofaa legge Do hæhr? aalljenn?“ saa A, „skaae Do nød?“ — „A trowr A vel te aa døe,“ saa han; men han hwæhst et ud, A ku knap faastoe ham. „Hwoer æ di hæ Kwinnfolk,“ saa A, „Do plejer aa ha mæ Dæ? Haa di faalat Dæ, aa læt Dæ legg hæhr o æ Wajjs?“ — Han vrikked mæ hans Howd, aa hwesked: „en To Wand!“ — „De skal A gi Dæ,“ saa A, aa saa tow A nød aa de Rejnwand, dæ stod i æ Grobb, de tow A i mi Hatskyhgi aa holt te æ Mund a ham. Men de war ingen Nøth te, faa han ku ett drekk længer, men han ga et Spjat mæ e Bien, aa gavt, aa saa war æ Aan aah ham. — A had indda ünt aa ed faa ham, aa da A kam te æ Præjst, ba A ham, te de hæ sølle Spøgels maatt blyw kaast nier i æ Kjerrgoer. De ga han mæ Low te, aa saa hinnt A ham o mi ejen Wown, aa slow

nø Fiel sammel om ham aa kyl ham nier i de nordvest Hjøn aa e Kjerrgoer, aa dæh legger han.

„De wa no de," saah han Kræn Kapballe, „men huefor sedde Do saa stell Mari Kiølvroe! Ka Do hwerken faatæll ælle synng wos Nød?" — „De war ett omowle," suert hun aa drow et Sok, aa saang saa vemoddele, te Jen sku haatte trow, te de wa hintes hin sjæl:

De wa ve Helmestier Marri hun skul astej;
Hun had hin Tøw i Haanen, vil te aa go hin Vei.
Hun had no tint en Sommer i Palli Krænsens Goer;
Hun kam dædid mæ Suolen, hun wa kun sejsten Oer.
Den Ti hun war et bette Baaen, hin Faaer aa Muer wa dø;
Aa da hun saa bløw støhr, saa maat hun tien faa hinne Brø.
Da hun gik fram ve Staallen, hwo Palli Krænsen stued,
Da wa Marri saa saarren, hun knap ku fløt en Fued.
De war ett fri dæ stod i'en Tohr i Pallis Yww.
Kahænsæ han had hæje sit, te hun ku ve dem blyww.
Hun maat ett faa hans Mower, faa hun war et fatte Baaen;
Ejs vil di hat hweranner, men de skul no ett væ saaen.
„Faawal no, Palli!" søh hun, da hun gik ham faabi.
Han tahrt hans Øwn, aa vænt sæ, aa søh: „Faawal, Marri!"
Marri hun wa saa saarreful, hun tøt, hwo hun gik fram,
Te aal den Diel hun møt de søh te hinne lissom ham.
Aa hwær et Dywr, aa hwær en Fowl, hwæ Træe hun kam faabi,
De søh te hinne lissedan: „Faawal, Faawal Marri!"
De lakked ued ad Awten, aa Kaakken po hans Raahn
Hun tøt, te nær han gaall, han søh: „Faawal, dit sølle Baaen!"
Hun tøt, te baade Bæsteren aa Kowen mæ hin Kalh
Di soe saa naahle te hin, aa søh: „Marri, Faawal!"
Aa Hunnen i den Goer han fulle hin et Støk po Vej;
Aa da han vænnt, han lued indda han vil wott længer mæj.
Marri hun græed saa moddele. „Gid A ku sæj no snaar,
Faawal te hiele Wahren: saa war A wal faawaaer.
I Wahren ær A jenner, A haar slet ingen Ven.
Gid A mæ mi Faaræller no ku samles raae igjen!"
Aa fahr et Fjarringoer war omm, da wa hun stinh aa kaalh;
Fa Suolen kam igjen, da loe Marri i suoten Maalh.

(Tekstredaktionen, de sproglige Noter og Oversigten over Forfatterens Jysk-Retskrivning er besørget af Henrik Ussing.)

„E Bindstouw" tryktes første Gang 1842, i Randers. Hvor enkelte af Fortællingerne og Digtene i Forvejen havde været offentliggjort, er meddelt i det følgende. Om de senere Udgaver og deres Forhold til Originalen oplyser Marius Kristensen i „Dania", II., S. 132—33.

Den Uldindustri, der samlede Bondebefolkningen i Bindestuer, er behandlet af Niels B. i „Topografi over Vium Præstekald", 1795, S. 178—186, og af Steen B. i „Viborg Amt", 1839, S. 155—171.

Da Amtsbeskrivelsen affattedes, beskæftigede Uldbindingen 40,000 Mennesker i 90 Sogne. „Om Vinteraftenerne samler sig 10, 12 og flere unge i Bindestuer — det er visse dertil aftalte Steder — for at spare Lys. De ordner sig da rundt om et Bord, hvorover hænger en Tranlampe. Derpaa samles alles Garnender, maales favnevis ud lige lange og lægges i en Dynge midt paa Bordet. Saa kastes de samlede Ender over en Krog eller Hank under Loftet. Hver hænger nu sin Ende paa en liden Staaltraadhank, omtrent som en Anglekrog, der er hæftet over det venstre Armhul. Og nu gaar det paa en Kappen løs, hvorunder lige fuldt stundom læses og stundom spøges eller tales om Dagens Begivenheder. Saaledes gaar det til Kl. 12, undertiden 1 eller 2 Timer længere." (Topografien, S. 179.)

Den Sammenkomst af Uldbindere, der skildres i E Bindstouw's Ramme, holdes i Lysgaard Skole. Skolen var ved Aarhundredets Slutning et Fæstehus under Gaarden Hald. Den Skoleholder, der i Rammen kaldes Kræn Koustrup, hed i Virkeligheden Mogens Andersen, „en retsindig Mand, en Børneven og en duelig Skoleholder, der har en god Maner med at lære fra sig." Hans Løn var i alt 15 Rdlr. 2 Mk. „Til Udkomme er dette alt for lidet; men da han arbejder om Sommeren som Murmester og Tækkemand, hvilke Haandværk han har lært sig selv, og hans Kone binder fortrinlige Strømper, saa slaar han sig ret vel igennem og understøtter endda sin ældgamle Svigerfader og yderlig trængende og sygelige Moder." (Topografi over Vium Præstekald, S. 258—59; ogsaa S. 115 nævnes mellem Sognets Haandværkere „Skoleholderen i Lysgaard, som om Sommeren agerer Frimurer".)

S. 31. 1. Fa, før; 2. sgi, saagu; farve, før; 3. Kræn, Kristen; 6. stel Blued, stille Blod; 7. vænne Vind, vende Vinden, — i Amtsbeskrivelsen, S. 40 omtaler B. en klog Mand, som blev hentet til en Hedebrynde for at vende Ilden; 7. baallen (Flert.), buldne; 8. maahn, mane; 9. gon i. d. s. S., gaaet i den sorte Skole, Latinskolen; 10. faahle, farlig; 11. Goer (uden „Stød"), Gaarde; nowwe, nogle; 12. Kapballe, Katballe, — Katballe, Testrup og Knækkeborg er Udflyttergaarde i Lysgaard Sogn; dje Kaael (uden „Stød") deres Karle; 13. drøwwen, drevet; 14. molt aa, maalt Garnet af; 15. Gaanænner, Garnender; Skyww, Skive, Bord; 16. læ d. f. P. l. v., lade de fem Strikkepinde sætte sig i Gang; 17. Nød, noget; 18. lidd ed, lider det; Værkerie, Syssel; Uret, Ordet; 19. Kjen Pæjster f. P., Kirsten Pedersdatter fra Papsø; frammtaahlen, fremtalende; 20. gjahn, gerne; ejjes, ellers; 21. hoer en, hørt den; Klø Do k. t., „kør du kun paa"; 23. howw en, huske den; søen, saadan.

24. Staeren, Stæren; Gowlen, Gavlen; 28. Tyrhælen, Tøjrepæ-

len; S. 32. 1. a Staeren, ad, til, mod S.; 3. hudden, hvordan; saa, sagde; 4. Fowl, Fugl; 5. Fjaeren, Fjerene; 6. To, omtr.: aah! 7. Reh, Rede; 8. de Jenn, det ene; 9. Gleh', Glæde; 10. sørre sæ k. t., sørger sig snart til Døde; 11. raa, snart; 14. sjæl, selv; Daeren, Døren; 17. hint, hentede; 19. wuet, varede; 20. villele, elskelig, prægtig; 21. smækked faa D., smækkede Slaaen for Døren; 23. Faaren (med „Stød"), Faderen; 25. Hin, hende; Kinneren, Kinderne; 28. Sohren, Søren; 31. I Minn aa i Y., i Mindelighed og til alles Tilfredshed; 32. aaller, aldrig; Wahren (Originalen: Vahren), Verden; 35. snowwed, snoede, vendte; 37. Kjerketuen, Kirketaarn; 38. Po Raahnen g. h. K., paa Ranen (Hønsepinden) galede Hanen; 40. Aahnen, Arnen; 42. Baaenen, Barnet; 54. mød, meget; S. 33. 7. Wahren, Orig. Vaeren.

10. eisen, ellers; 11. grussele, gruopvækkende; Kjen Muotes, Kirsten Mortensdatter; 13. Enaahn, en anden; 15. grum, dygtig; 16. haatte, hartad, næsten; bæjr, bedre; 19. Nies, Næse; towve, tog ved, begyndte.

20. kon, Korn, Smule; Skræe, en lille By i Torning Sogn; delvis Kilde til den følgende Fortælling er Folkevisen om Tule Vognsen og Graa-Svend; 21. hor, hørte; Kjasholm, Kærsholm, gammel Hovedgaard i Torning Sogn; 23. wot, været; 24. nøww, nøje; et Stød, en Tid, en Gang; 25. e Mand, Ejeren, Herremanden; 28. Golaw, Tidsrum; Annsbjerre, Aunsbjerg; 29. knøw, køn og tækkelig; 33. hwot, hvorhen, hvor; 36. Buenpihg, Bondepige; 37. passed ... om, skøttede om; 38. hin og hinne, hende og hendes; 40. Binnhues, Strikkestrømpe; hehded, holdt pæn og net; S. 34. 1. Imelstaahn, i Mellemstunder; saarren, sørgmodig; ivessemda, nu og da; 2. Hwa skaae Do, „hvad skader du (dig)", hvad er der i Vejen med dig; 3. glaae, glad; 5. suer han e. h. I., svor han en høj Ed; 8. Ungstrup, lille By i Torning Sogn; Tuening, Torning; ve en Pass, omtrent; 9. Doss, Dysse; 10. Broklinger, Brokker; 11. Luhn, Lunde; 14. bøj ed sæ, bød det sig, traf det sig; 18. E Fraaww h. K., Fruens Kæreste; fil, faldt; 19. hwot han saa s. t., hvad der saa siden blev af ham; 20. befohl, befalet, — det faktiske er, at Ungstrup tidligere har været et eget Sogn; dets Kirke lukkedes ved Kongebrev af $^{28}/_{10}$ 1558, og Sognefolkene henvistes til Torning Kirke. To Aar senere befaledes den nedbrudt, og Materialerne overlodes til Torning Kirke, for at denne „des bedre kan forlænges", da Menigheden klagede over, at den var for lille. En svag Højning paa jævn Mark betegner Kirkens Plads; 21. Gjanning, Gerning; 25. muered, myrdet; 27. Noløwend, nulevende; 31. Binntrøjj (Orig. Binntrøww), strikket Trøje; Stunthueser, Strømper uden Bunde, Fodbeklædning, der bruges almindelig ved Sommertid.

39. plasiele, lystig; Naaggel, Garnnøgle; Snow, Drejning; S. 35. 2. gilik, straks, raskt; 3. Øwli kaldes i samme Digt V. 4—5 Ejler; 4. Æren, Ærinde; 6. Hjølli, Høle, Le; 7. Row, Ro; 17. Goeren, Herregaarden, ligesom Manden er Herremanden; 20. huddan (med Tryk paa sidste Stavelse), hvordan, kan ogsaa hedde hudden (med Tryk paa første Stavelse); 32. Hæll, Helvede; 34. Haasbon, Husbonde, staar her i gammeldags Betydning som Ægtemand (sml. eng. husband).

38. grinned, lo (man gør i adskillige Egne af Jylland Forskel paa grinn [med kort i og langt n] = le, og grin [med langt i og kort n] = grine); skaaltred, skultrede, skuttede; 40. kaalhøhgen, kæphøj; 41. hejer, heller; 42. Nød, noget; S. 36. 1. Pe Baahstrup, Peder Baastrup. Kærnen i hans Fortælling er historisk, at Jørgen Marsvin til Aunsbjerg (hvis

Karakter er skildret nærmere i „De tre Helligaftener") 1654 nedrev de 4 Baastrupgaarde, der var hoveripligtige til Aunsbjerg, og lagde Jorderne sammen til een Ejendom, som han kaldte Marsvinslund (1662 var den paa 8 Td. Hartkorn), medens Baastruphus endnu har sine 4 Skp. Hartkorn. Det er ikke underligt, at B. ved særlig Besked om disse Forhold; thi hans Fader maatte anlægge Søgsmaal om Tiende af Marsvinslund, idet den daværende Ejerinde vilde gøre gældende, at Ejendommen var at betragte som en Sædegaard og som saadan tiendefri (Topografi, S. 14—16); 3. i b a n n, bandsat, „som Pokker"; P e P a h v s e, Peder Papsø; 6. d i S t u e r, de store, fornemme; 10. S ø s l e, Sjørslev; Sjørslev Sogn er Anneks til Vium; 11. F j a h r, fjærde; 16. Ø w w e s t o w w, den øvre Stue, d. v. s. Stadsstuen; 17. L u h, Hue; 25. G a a l t, Galt; W o n n i, Orne (Urne); 30. S w y n s t e j h, Svinesti; 31. r u e d, rode; 34. f a a m a a n g T i e r s i h n, — den sidste Marsvin døde 1768; 36. l ø w w e n, levende.

37. s k r a n n i e d, skratlo; 38. m ø s k, sur; 39. f o s, tvær; 40. M o w n s, Mogens; 42. r æ e l e, ræddelig, uhyggelig; S. **37.** 3. s t i n n e d, stivede, rettede; 12. M e t t M a r i H a n s t e r, Mette Marie Hansdatter; 13. h a a t t e, hartad, næsten, nær; P u e t, Port; 14. l u m p e n d, haltende, humpende; 15. k i r t s æ æ t t e r e d, brød sig om det; 18. Ø w n e n, Øjnene, sml. Vers 8 Y w w, Øje; 20. P i e s e n, Pedersen; 23. g o f r a m m, gaa frem, gaa ud; 25. W o s t a a B r ø e, „Ost og Brød", en gammel Bondedans (B.s Note); 27. i m u e n, i Morgen; 35. B i e d, egl. Standsning i Arbejdet, hvorunder man vederkvæger sig, dernæst: Arbejdstiden mellem to Ophold, et Stykke Arbejde; 38. s u o e l t, svalede; Stød, Tid; S. **38.** 1. k j o r, kørte; l o, lagde (i næste Linje: lod); 8. t o w w e d, toede; 11. s k o e r, skar; 13. r e h s t, rejste; 15. H w a s k a a e r A, hvad er der i Vejen med mig; 16. n o h a n n e r, vel sagtens; 27. d e f o r a a b l y w w, det faar ogsaa blive; 28. r e h l e, redelig, rigtig.

29. K j e n M u o t e s, Kirsten Mortensdatter; h w i s s o m m e n s t i, dersom; 31. H u e s k r æ h m e r, Hosekræmmer, Uldkræmmer. Den følgende Fortælling tryktes først i „Nordlyset" 1827 med Overskriften D e f o r u n e l e s t O e r i J e n s J e n s e n s L y u, æ t t e r h a n s æ j n B e s k r y u e l s. Blicher var da endnu ikke naaet til den Retskrivning, som er den fremherskende i Originaludgaven af „E Bindstouw" 1842; han har ganske vist i denne Udg., der — et Par aabenbare Fejl og Skødesløsheder fraregnet — er lagt til Grund for nærv. Udg., søgt at nærme ogsaa denne Fortælling til sine ny Retskrivningsgrundsætninger, men der er dog mange Spor af den oprindelige Retskrivning tilbage. 34. t i n g g e r, sælger; H u e s e r, Strømper; 38. w a n t e d, manglede; 39. t r e j S n e e s, — naar Faderen var 60 Aar, slap en af Sønnerne for Soldatertjeneste, — han kaldtes da „Gammelmandssøn"; f u l l e s, fulgtes; S. **39.** 1. B r i k, et lille Smørtræ (Feilberg); 5. J e s P i e s e n, Jens Pedersen; 7. H a n t i r i n g, Omgang; 10. s u æ t e, svare til, indestaa for; æ r r e, tirre, pine; 11. v i l l e l e, dygtig; 15 E n k e l f y e r, Eckernførde; 17. b o t t r e d p o, snakkede løs; 18. F u t t e r, en fransk Ed: foutre; 20. R i k m e j s t e r, Ritmester; 23. R a s R a s k, Rasmus Rasmussen; 25. K i k l a v a, Qui va là? d. v. s. Hvem der?; 26. S a k k a r n o m m e d j ø, Sacré nom de dieu, Guds hellige Navn! (en Ed); m i s s e n, min Sandten; 29. E n g l e, Anglais, d. e. Englændere; 33. b u u s t e n B a g k ø r r e, slog en Koldbøtte; 35. r i e n, rent; 39. D r a g o o n d a n n o a, dragon danois, d. e. dansk Dragon; 41. R a s s e b o r r e, Ratseborg; S. **40.** 1. S k e e l, d. e. Schill; 6. B æ s t e r, Heste; 7. æ n k e l e, ynkeligt; 9. P i i v m æ l a a n g R ø r, Vive l'Empereur! d. e. Leve Kejseren!; 11. I s s e h o w, Itseho; 12. H o v v e n (i „Nord-

lyset": Haavven, i Orig. 1842: Howwen), Hob, Mængde; 17. Ekmøll, Eggmühl; 18. adiø Ræv aa Har, adieu au revoir, d. e.: farvel, paa Gensyn!; 20. Baanhøwd, Bornhøved; 23. sue, svar; 25. Dowre, russisk dobra, det er godt; Dowr, Davre; 29. ha woer fræ mæ, have blevet fra mig; 31. Lallemand, en fransk General; 33. Brave Dannoa! A æ laang, Braves Danois, Allons, d. e.: Modige Danskere, fremad!; 36. Sestej, Sehested; 39. Væk Per Mission, avec permission, med Forlov; 42. Akkevit, — Franskmanden har sagt: „allez vite", skynd dig; S. 41. 4. mild Pardon, mille pardons, d. e.: tusinde Gange om Forladelse; 6. Slutningen lyder i „Nordlyset" saaledes: De ua de siist Slau, a uar i; faa degaang a sku te aa sedd ou Hæjsten, sagned a mi jenn Bien. De haad Taalleriet skøt fræ mæ ve Sestej, aa a haar heller aalle sit et siin.

9. Faa den Sag, for den Sags Skyld; 12. døe aa hæn, død og borte; 13. laae, lagt; 15. Degaang te di ..., det første Udkast til dette Digt er fra 1832; det fremsagdes under Titlen „Tammes paa Prøvstien" ved en Aftenunderholdning paa det kgl. Teater d. 16. Dec. Det er offentliggjort af P. Hansen i Tidsskriftet „Jylland", 1891, S. 7, sammen med et Brev af Blicher, der siger, at det omhandler en Begivenhed fra 2den Aprilsdagene, „til hvilken mangfoldige Kjøbenhavnere var Vidner". Udkastets Ämne er væsentligt forskelligt fra og noget spinklere end det fuldførte Digts; hele Episoden efter Soldatens Hjemkomst mangler. Digtet i dets fuldførte Skikkelse har i „Samlede Digte", II., 1836, Overskriften: „Hudden a fek Kjesten". Det er er der rigeligt forsynet med Noter fra Blichers egen Haand, og disse benyttes her. drowes, droges, — at drages (drawes) betyder at have en lang, heftig og tvivlsom Kamp med en, figurlig om en ond Kone, en trættekær Procesmager, o. s. v.; 16. høw, høj, hellig, højhellig; 19. Mæ sættes altid først, saasom: Mæ og dæ; 24. leggen, liggende; 25. war'd, samtr. for war de, var det; 27. Smol, Smul; pehv, peb; Hjæjler, Brokfugle; 29. møt, midt; ve en pas, omtrent; tremled, trillede; 31. ponses, — at „ponses" bruges egentlig om Væderens og Gedebukkens Støden med Hornene eller Panden, — figurligt om et haardt Slagsmaal, — paa eng. hedder det ogsaa: „pounce". — „T'is a hard pouncing to day" — sagde Wellington i Waterlooslaget — „let us see, who can pounce longest"; relle, rigtig; 32. Onnen, Middagsmad; 33. kyw, ked; hie, hier, her, hersens; Hantiering, har en meget viid Betydning, saasom: Anstalt, Beskaffenhed, Indretning m. v.; 34. Sjarsiering, Chargering; 35. skrej, skred; Nød, noget; aa beddo, at bide paa, d. e. at spise; 37. Labeeten, stor og farlig Forlegenhed eller Klemme; 38. Lassareeten, Lazarettet; 40. praater, prater, ɔ: sladrer, passiarer; 41. Øwen, Øjne; 42. djæ, udtales som een Stavelse: de er; løwwen, levende; 43. Ito, Ihnu! velan; al, a vil; mæddæ, med dig; 44. Boes, Baas; ledde, ledig, tom; S. 42. 1. Salsen, Forstuen, d. v. s. Forsalen; loe, laa; 2. glowd, gloede; 4. loww, love for, svare til, — „low" derimod hastigt udtalt er Imperfekt af „ler"; skaawer, egentligt at bringe Ved hjem fra Skoven, men fig. at samle dygtigt til sig, Penge eller andre Ting af Værdi, at spise stærkt, o. s. v.; 5. Hudn, samtr. for hudden, ɔ: hvordan; A'r, samtr. for a ær, a ær aah mæ, jeg er af med; 6. ærd dæ dær æ dær, er det dig, der er der; 7. djelt'em, samtr. for djelt dem, ɔ: delte dem; 8. Slaww, Slags; skjelt'em, samtr. for skjelt dem, — at skjelte er det samme som at fraskille; 9. Di hall, de halve; Fek, Lomme; 12. bie, beder; almindele, indstændig, inderlig; 13. hælls, hilse; ekke minner, ikke mindre; 14. gywte, gifter, — „r" er udeladt, fordi Konsonanten „d" følger efter; 15. skie, sker; ves, vist;

17. fløj, fly; 19. hwissom, dersom; arre, arve; 20. kon, Korn, ɔ: en køn Del mere; laa, lagt; 21. Uer, Ord; 22. saaen, saaledes; Aalt, alting; 23. sille, sildig; 24. te'm, samtr. for tel om, ɔ: til om; tille, tidlig; 27. stint, strengt, haardt at udstaa; suered, svarede; 28. æddet, samtr. for ær da eet, ɔ: du er da ikke; naghen, nøgen; hudn goer et, hvorledes gaar det; 29. To, omtrent det samme som ito, er egentlig i Talen en saadan Begyndelsespartikel og Overgangskonjunktion, som ikke lader sig oversætte; skaat, skudt; 30. Swønh, Svin, — Vesterjyden siger Swyhn; war't, samtr. for war et; 31. hwem kaast'em hen, hvem bekostede deres Begravelse; 32. Ham sjæl, ɔ: Han selv, betyder paa dette Sted „Kongen", ellers den fornemste i en Gaard („æ ham sjæl hjæmm?" spørges der), paa et Gods ɔ: Herremanden, o. s. v.; 33. Ful, fulgte; 35. fo, faar; te, ɔ: til, hos; Øwlis, et ikke ualmindeligt Navn paa sine Steder i Jylland; 36. nærenstie, naar; nødde, nødig; mest'en, miste den; 37. et, ædt; 38. A følle mej, jeg følger med; A trower, tror jeg; 39. faa di had saae hin't, for de havde sagt hende det; 40. nøtt, nytte; de ær aah stint, det er alt for strengt; 42. te't, samtr. for te et, ɔ: til det: giv dig stille til det! far i Mag; foes, faas, findes; ka, som kan (trøste dig); 43. Paang, Pung; had ginn mæ, havde givet mig; 44. Arrepaaet, Arvepart; Ka de ett linn dæ, kan det ikke linde dig, mildne din Smerte; 45. Kuen — Koen, ɔ: en Smule, lidt; d'Annet, det andet; 46. Krie, Krig; 47. døe, død; plur. døde udtales langt: „døh"; hudn tinke Do, hvordan tænker du; 48. sedd Enkimanh, hensidde som Enkemand; de'r't, samtr. de ær et, ɔ: det er ikke værd at vrøvle om; 50. nohinne, omtrent, — Vesterjyden siger: „nohanne"; epo, paa; jenns Hammel, „paa lige Hamler" — Lignelsen taget af to Heste, som har lige Hamler og altsaa lige Byrde i at trække, betegner, at to passer godt for hverandre — her med Hensyn til Alderen; S. 43. 1. A vedfk, jeg ved ikke — dette „fk" i „vedfk" er et Slags Mundheld, som træder i Stedet for en Ed og er vanskeligt nok at udtale. Saaledes bruges ogsaa „pm" (som her: vedpmek), ft, nt; 2. mæ Let, nemlig Formue; 3. Do k'ett, du kan ikke; aah laant, for langt; 4. aah traant, alt for travlt; 5. Sæn, Søn; haae, har; no, forkortet for nown, ɔ: nogle; 6. Bed, Bid; kjællinger, vrøvler, fører lang Snak; 7. rint kataalsk, rent katolsk, rent af Lave; hwæll, hujede og skraalte; ba om Daw da, bad om Dag ɔ: Henstand, da en Partikel, som hænges bagved uden forklarlig Betydning; 8. jit, eet; 9. betint, betænkt, til Sinds; annetier, andre Tider; tøt et, tyktes det, ɔ: syntes hun om det; 10. haa, har; faatrøt et, fortrudt det.

11. tawn, tiet; 13. Graah, Graa, — Graagaarde ligger i Torning Sogn; 14. Svend Graah, Svend Grade; Capel, — Graa Kapel nedbrødes vistnok efter Reformationen (1623 var det Ruin; 1852 bortførtes de sidste Kvadre; 1864—65 opbrødes Grunden helt); 17. Stien, Stene; 18. Groskow, Graaskov; 19. Haww Søe, Have Sø, en Mose i Torning Sogn; 22. lisse, ligesaa; 26. Haav, Hob, Mængde; 27. øwwerwan, overvandt; 28. Hie, Hede; 30. saa bøj ed sæ, saa bød det sig, traf det sig; 32. knøwh, køn og tækkelig; 33. haat, haardt; 34. wo, været; Kjellingerie, Narrestreger; 36. moddele, sørgmodigt, ynkeligt; 38. ilworrn, opbragt; 39. Skitting, elendig Karl 40. Yws, Økse; S. 44. 1. Ullenskjøt, Ydertrøje; uet, varede; 3. remm, rømme; faahren, farende; 5. støwted, styrtede; Finneren, Fjenderne; et Stød tebaahg, et Stykke bagefter; 6. Hæel mæ, skjul mig; 13. faade, fordi; 16. dejtet, digtet.

17. Den Tie A war, — dette Digt har i „Samlede Digte", II., 1836,

Overskriften: Sældaaten, — det er der rigeligt forsynet med Noter, som benyttes her; utted, vogtede; 19. Aaw, af; 21. ejsen, ellers; 23. djer, deres — N. B. Jod maa bestemt udtales som Konsonant; 24. tinnt, tænkte — Imperfektum af „tjener" hedder ogsaa „tinnt", tjente; de, det; dæ, der; 25. Sessellil staar der i „Saml. Digte", i Orig. af E Bindst. staar Sessel, — Sessel er den jyske Udtale af Cæcilia; wusst, vokste — udtales som det engelske „woost"; 26. Dæ war ... Blosdrohv, der var ikke een ond Blodsdraabe; 27. Jit, eet; 29. heje, heller; ku, kunde 30. Fa, Førend; Byssiloww, en Vugge eller lille Seng, et Kælenavn, som kommer deraf, at de for Smaabørn synger „Byssiloww"; 31. Skwol, Skole, — udtales som een Stavelse, „Skuolen" i Vers 8 som to; Hinner, Hænder; 32. Puhs, Vandplask, mest en dyndet; boer, bar; øwr, over — udtales som een Stavelse; faa de ... minner, fordi at hun var mindre; 34. Faahøer, Forberedelse til Konfirmation; 35. Gajilam, den af Gaahdbassen og Gaadinden enhver Karl for Aaret tildelte Skinkæreste, Meddanserinde — se Molbechs Dialektleksikon (nu ogsaa H. F. Feilberg: Ordb. over jyske Almuesmaal); hin, hendes; Nøjorsgaw, Kæreste — se Molb. Dialektleksikon (og H. F. Feilberg: Ordbog); 36. Kaal- og Pigi-law da, i Forsamling af Karle og Piger; 37. di jit aa tyww, eet og tyve Aar; 38. spring Sældaat, — en Talemaade, der betyder: imod sin Villie at vorde Soldat, og som tilkendegiver en Modbydelighed derfor; skryww, indskrive til Krigstjenesten; 39. Pas, den skrevne eller trykte Ordre til at møde ved Eksercerskolen; 40. ves, vist; sie, ser; S. 45. 1. Ænk, Ynk; begi, begge; 2. skeltes, adskiltes; sku, skulde, — forkortet af „skull"; 4. soe, saa; øller, elleve; vintet, ventet; 6. Die, der — udtales baade som die i to Stavelser og som dje; 8. skoer, skar; Aawselen, Akselen, Skulderen; 10. Issehow, Itseho; 13. sie, ser; 14. guede, ellers siges gue, men i Affekt og Andagt ofte guede; 17. Gusfrej, Guds Fred! — med Tonen paa sidste Stavelse; 18. kinn, kende; 20. Lohr, Laar, — en Gebærde, som bruges især af Kvinder i pludselig Skræk; Ræssel, Rædsel; 26. Aa fahr, og før; 27. Krøvl, Krøbling; nøtte, nyttig; 29. tefres, tilfreds; 30. Koen, Korn; 31. haa' wot, har været; 32. Skyw, Skive, Bordblad, Bord; 35. Smotøw, tamt Fjerkræ; 36. somti, somme Tider.

S. 46. 1. løhs, læse; 3. No er A da bløwn, dette Brev har i „Nordlyset" (1827) Overskriften: Uolle Vistisens Skryuels hjem fræ Kjøvnhaun te hans ki-ere Foræller; 4. rele, redelig, ligefrem; ræh, rædde, kyse; hen, bort; 5. Bjøn, Bjørn; Ullenskjøt, Ydertrøje; 6. laajn, laadden; 8. passer ... om, skøtter ... om; 9. væst, værste; 10. rejn, rent; Swønstiæg, Svinesteg; 11. Stej, Stige; 12. haatte, hartad, næsten; 13. hejr, heller; 15. Kavaj, Fruen har sagt Kvaj (Kvæg); 16. Træhd, Trætte; 17. Smobøn, Smaabørn; farre, færdig, nær ved; 20. Tovædels, en Taar Vædelse, en Taar at drikke; 21. læer, lader; 22. ie Sønnen, „i Syden", d. v. s. den sydlige Del af den jyske Halvø, „Hertugdømmerne"; 23. Skjælling, Skilling; 1 Sk. lybsk gjaldt 2 Sk. dansk.; Wost, Ost, — af Tyskerne opfattet som Wurst (Pølse); 24. wo, været; 25. spelt, spillede; 26. Kwot, Kort; 27. Vejsterbrow, Vesterbro, — i et Lokale her opførtes der fra Aarhundredets Begyndelse Pantomimer; 28. Vinni, Vindue; 30. Kompener (Tryk paa første Stavelse), Kompaner; li (Fortid low), le; 32. Lyus, Lys; Koor, Kaarde; 36. stollen (Navnem.: stæhl, Fortid: stal), stjaalet; 37. waart, varede 38. gik faa Buer, gik for Borde, vartede op; 39. speddelske (Tryk paa første Stavelse), spedalsk, forbandet; 40. Edelswaar, Spisevarer; 41. Skywen, Skiven, Bordet; holked, huggede; 42. slanten, slunken; S. 47. 1. slovvred, slubrede, hang løse;

rej, væltede; 2. øwrenn, over Ende, omkuld; Liegstow, Legestue, Bal; 7. hwi, hvi, hvorfor; Klæjtro, „Klædestraad", Trævl; 9. ta æbaag, „tage ibag", „skyde en hvid Pind efter"; 10. fløw, fløj; 14. skav, skabe; 15. Si hes, se hist; 17. Moel, Maal; Kjowl, Kjole; 19. Ett, intet; faanøwd, fornøjet; 20. Knøtnøw, Knytnæve; 21. Digi, Dige; 22. saitens, sagtens; 23. Inkallels, Stævning; 26. Nøjtaarre, Nytorv; 27. skor, skaaret; 28. hwot, hvorhen; 30. Krihd, Kridt; 31. sue, svært; glaa, glad; Staan (med lang Selvlyd), Stunder; unrenn, undløbe; 36. glown, gloende; løwn, levende; 37. Lout, Loft; Den aahn Daw, den anden Dag, forleden; 39. hod, havde; tarred, tørret; S. 48. 1. Haasben, Husbonde; laant, langt; 2. Sløngert, Slyngel; 3. ihwot, hvorhen end; de hæ Stehlen w. n. g. v. h., denne Stjælen var ham saa at sige paatvungen af en overnaturlig Magt; 5. stapped, stoppede; 8. tawlered, tavlet, tærnet; Faarklætøw, Forklædetøj; 9. Hjøllistryhg, Hølestryge, Strygespaan; 11. de howed han ill, det syntes han daarligt om; 12. ronnen, rundt; Øwn, Øjne; 13. waantint, mistænkte; 14. et, ædt; 21. illworre, opbragt; 23. Miel, Mel; kawt, ret op og ned, rankt, kækt; 31. skamfutted, udskæmmet; 32. Skaaller, Skuldre; Dar, Dør; 34. bette k. K., „den lille, kullede Kirke" er selvfølgeligt det kongl. Teater; 36. doll, prægtig; 39. Puppelturh, Pulpitur; S. 49. 3. Bruddeviels, — Stykket, der opføres, er Oehlenschlägers „Axel og Valborg"; 4. Lat, Lærred; 5. faadærred, fordærvet; 6. hudn, hvorledes end; 7. Fiol, Violin; 9. betyh, betyde; 11. skadd, fejlede; 12. Hantiering, Opførsel; 14. Faasloer, Faarelaar; Fjarril, Fjærding; 15. Bæster, Heste.

23. Haassens, Horsens; 24. lahr, lærte; 27. raaer, raader; 29. mie, mere; ingen Uhn, intet Onde, ingen Skade; 33. Woster, Oste; 40. bettekon, Smule; S. 50. 1. fi Marker, fire Marker, — 1 Mark er et halvt Pund; 2. saa raa, saa snart; Uer, Ord; suert, svarede; grumme, vældig; 4. Røwt, Rift; 7. terett, til Rette; 8. faatall, fortalte; gik nok ett fræed, slap nok ikke fra det; 9. sød, sagt; 10. stinned sæ, gjorde sig stiv; 16. spraakked, pratede; 17. kronnied, hwinnied, rimmed udtrykker forskellige Slags Vrinsken; 18. minnt, mente; 19. Synnen, det sydlige („Hertugdømmerne"); 21. Rien, Riden; æhm, øm; 22. Spohn, Spaaner; 23. Bjesselet, Bidselet; 24. trolle, trolig; 25. skroll, skraalede, udstødte en arrig Lyd; Haltigh, Klaphingst; 27. Kotier, Kvarter; 28. pihnwon, pinevorn, kneben; 29. Dætteren, Døtrene; 30. Slaww, Slags; retten, rigtig; 31. Nøsfoer, et Foder i Nød, Udenomsfoder; 32. lø, laa; 33. gye, gøre; 34. Den aahn, den næste; Muen, Morgen; 35. stregled, striglede; 36. byh sæ, byde sig, træffe sig; 37. møst, miste; 40. bæjred, bedre det; S. 51. 2. raa, snart; Awskien, Afsked; 3. ræmm, rømme; 6. Saal, Saddel; 8. djell, delte; 10. bjerre, bjærge; 11. Row, Rug; 12. laant, langt; hue, hvor; 13. Aadder, Ordre; 16. Rikmæjster, Ritmester; gawn, gaaet; 35. ha wor ud aa fæjst Pigger, det siges, at Husmødre, der skal ud at fæste Piger, smører sig i Ansigtet med Smør eller Fedt, for at Pigerne skal faa Indtryk af, at man lever godt i hendes Hjem; 37. lued, lod; 39. Nætter, Nadver; di wa fatte, de var fattige, — Jyderne opfatter Navnene paa adskillige Retter, som Grød, Vælling, Suppe o. s. v., som Flertalsord; 40. depp, dyppe; 41. fuer aa, fodre af, give sidste Foder; 42. rimmed, vrinskede tilfreds; S. 52. 1. løjted, lugtede; Ransoen, Ration; 4. Mædesamm, i det samme; 7. hwaws, fortumlet og modfalden; 11. Umælend, — B. roser den jyske Bonde for hans Behandling af Hestene; „den, der behandler sine Heste daarligt, ned-

sætter sig selv betydeligt i Almuens Øjne og kan — hvis han er meget uskaansom — erhverve sig Titel af „Øgbøddel". Ja, man gør herfra Slutning til hele Mandens Karakter: „Hvem skulde han gøre godt?" — hedder det — „han er jo et Skarn mod det umælende." " („Viborg Amt", S. 135—36); 13. nowntier, nogen Sinde; 15. Faahr, Fare; fløjed, flyede, rakte; Luh, Hue; 16. Hueser, Hoser; 17. Herberret, Karlekammeret; 21. udder, ydre; 22. naer, nør, Nord; 23. Krowret, Kroen (ogsaa uden for Landsmaalet bruger B. dette Ord som Intetkøn); 24. ue, vare; bæ Dæ te, bære dig ad; 25. øwwewunnen, overvundet, medtaget; 26. Staahn, Stunder, Timer; Dawskjaret, Dagsskæret, Dagslysningen; 27. pillred, luntede; 28. staglend, stavrende; 29. skaae Do, fejler du; rien, rent; 34. jenns, enige; 36. Plotongen, Pelotonen; 37. spraakked, snakkede; 39. wahr, værd; de hæhr V., disse Sager; 40. lyws ætte wos, lyse for os; 42. snaar, snart, nær; S. **53.** 2. aallywl, skønt; kaast, kostede; 4. hehd, holde i god Stand; faaskylt, fortjent; 5. howed, holdt af; 8. Sæhti, Saatid; Beed, det Stykke Arbejde, der udføres mellem to Maaltider; 10. fi, fire; 13. æret, er det; 15. støwt, styrte, dø; 18. naalle, bønligt; 20. heddele, hæderlig; Kjowlen, Kjolen, Skindet; 21. faar aalle de, for aldrig det, ikke for nogen Pris; Kalgoren (a parte potiori — rettere parte unica [„Viborg Amt", S. 140]), Kaalgaarden, Haven; 23. Avvil, Abild; 24. stammed, podet; Messingjens, — „Der er endnu [1842] flere levende af dem, som kendte Messingjens i levende Live, og hans Eftermæle lever, saavidt jeg ved, mellem de slesvigske Kyrasserer." (B.s Anm.)

26. knøw, smuk; aallywwl, til Trods for at; 27. jent, noget; 28. Staahkelsmand, egl. Stavkarlsmand, omflakkende Tigger; kam ve ed, kom ved det, fik at gøre med; 31. Mues, Mose; 32. gjæv, rar; 33. Kræns, Kristens; isyk, i Synk; 34. Hwonn, Horn; 37. bødler, maser; speddels, spedalsk, bandsat; 38. Rind, en Landsby (lidt Syd for Herning), hvor Natmændsfolk hyppigt havde deres Tilhold; 42. krat ve, arbejde saa smaat, hjælpe til; S. **54.** 4. læ, laane, række; tereh, tilrede; 6. stumred, stavrede; ett mier, ikke mere, færdig; 7. Hwitti, hvilken Tid, hvornaar; Suuhns, — Sunds er en Landsby et Par Mil Nord for Herning; 8. Hjølli, Høle, Le; 9. howw, huske; nøww, nøje; E Præjst, — de Præstefolk, der havde det som skildret i det følgende, var i Virkeligheden Pastor Hegelarhr's i Skarrild (Kristensen og Lund: B.s Liv og Gerning, S. 78); 11. uen, ond; 14. Sperris, Spirrevip; 15. majt, magte; 16. passer ett wal om, skøtter ikke rigtig om; 19. trudd, truede; 20. Kjaer, Kær; 21. Hoe, — Hoe hedder Efterslætten, og Forslætten Hø (B.s Anm.); Kompen, Kompan, Fyr; 22. staggrend, stavrende; Wajjs, Vase, en Vej, der fører over en fugtig Grund; 23. Ueg, Vugge; 26. idøj, i Dynd, i Bløde; 27. Tiene, tjener; 28. Hø, hør!; 29. hæhl, skjule; Diller, Kvinder (Tatersprog); 30. Grumslinger, Børn (Tatersprog); Jawt, Jagt; 31. Viborrehuus, Viborghus, Tugthuset; 33. læ, lad; 34. Stej, Stige; Hjøstaang, Høstænge; 35. Ehdels, Mad; 37. æ Suel, Solen; sluntred, slæntrede; 38. Jenstægaard, Enestedgaard, enligt liggende Gaard; 39. den aahn, den anden, den næste; 41. faaskyll, gengælde; S. **55.** 1. An-Kjestien, Ane Kirstine; iahs, i Aftes; 3. let, lidt; Falle, Farlil; 4. Arrepaaet, Arvepart; 6. spon te, hjælpe til; 7. laer, lært; lotted, lyttede; 13. glodder, stryge med en Lervælling; 16. Hie, Hede; 17. ploddered, sølede; 18. Doll, stor Lerkrukke; Læhvi, Lervælling; 20. Wahren, Verden; 23. sue, svært, ret; Ophold, Aftægt; 25. annelun, anderledes; snøwws, snøftgræde; tart, tørrede; 27. Roe, Raad; kin, kende, lære; 32. laww, lave, bringe i Lave; 41. Kok,

Hane; Raahn, Rane, Hønsepind; S. 56. 2. suothjælmed, sorthjælmet er en sorthovedet Ko med hvid Pande; 3. Mjælken, Forsyning med Mælk; A ka tekomm, som tilkommer mig; 5. læ, lade; 6. sær A, siger jeg; 7. Kjennels, Erkendtlighedsløn; 11. Klæjemon, Beholdning af Klæder; 12. Guemur, Svigermoder; 14. Løwmaahd, Levemaade, Føde; 15. Rakkerslawet, Rakkerslagsen; Ullenskjøt, Ydertrøje; 16. Kaasklæ, Korsklæde; 17. Væjmel, Vadmel; Pigh, Uldklokke; 18. faahle, farlig; 21. aalywl, skønt, og dog; 22. bløwen øh, blevet lagt øde, gaaet til Grunde; 24. Saahren, Søren; 28. Grobb, Grøft; 31. hwæhst, hvæsede; 34. hwesked, hviskede; To, Taar; 37. Spjat, Spark, Spjæt; 40. kaast, kastet; Kjerrgoer, Kirkegaard; S. 57. 1. Fiel, Fjæle; Hjøn, Hjørne.

3. Kræn Kapballe, Kristen Katballe; 4. Mari Kiølvroe, Marie Kølvraa, — Kølvraa er Navnet paa en lille By ved Karup; 5. omowle, umuligt; 8. De wave Helmestier, — dette Digt tryktes først i „Nordlyset", 1828, og hedder der „Faaual Marri." I Indledningen meddeler B. bl. a.: „Endelig vil Forfatteren, der, skønt selv en fattig Fugl, lader haant om at pynte sig med stjaalne Fjer, oprigtig tilstaa, at et for nylig trykt Digt i den skotske Dialekt, af Skotten Laidlaw, „'Twas when the wan leaf frae (engelsk from, jysk fræ) the birk tree was fa'in", foranledigede nærværende Forsøg, der ikke har til Hensigt at sætte Lattermusklerne i Bevægelse." Digtet optryktes i „Saml. Digt." II., 1836, med gennemgribende Ændringer i baade Tekst og Retskrivning; det er der forsynet med Noter, som benyttes i denne Udgave; i Originalen af „E Bindstouw" er det i alt væsentligt som i „Saml. Digte"; Helmestier, Helligmesse, Allehelgensdag, 1ste November, Flyttedag, — Tjenestefolk, der den Dag drog ind i deres nye Plads, kaldtes i sin Tid „Helmesser" (Saml. til jysk Historie, III. R. I. B., S. 95); 11. dædid, derhen; Suolen, Svalen (kommer gerne ved Majdagstid, ogsaa Skiftetid for Tyende); 14. stued, stod; 15. saarren, sorrigfuld; knap betyder her „næppe", ellers har det ogsaa Bemærkelsen af „straks"; fløt, flytte; 16. De war ett fri, „det var ikke fri," en Talemaade, der betyder saa meget som: „der var virkelig, om jeg ellers turde sige det"; i', jo; stod i' udtales i eet Ord som stoddi; 17. hæje, hellere; sit, set; te, at; 18. faa, „r" er bortkastet, fordi „h" som Konsonant følger efter; Mower, Moder hedder snart Muer, snart Mower; 19. ejs, ellers; hat, haft; men de skul no ett væ saaen, „det skulde nu ikke være saaledes", omtrent det samme som: „det var nu Skæbnens Beslutning" (Jvnfr. Note 8 under „Hosekræmmeren"); 20. søh, sagde, saaledes Sønden for Aarhus; 21. tahrt, tørrede; vænt sæ, vendte sig; 22. tøt, tyktes; 23. aal den Diel, enhver levende og livløs Genstand; møt, mødte; 24. Dywr, Dyr; hwæ, hvert; 26. ued ad, henad; Kaakken, Hanen, — Engellænderne og Frankerne siger ogsaa „Kok"; Raahn, Rane; 27. gaall, gol; 28. Bæsteren, Hestene, — denne Dyreslægt kaldes ogsaa under eet „Øhgbæster"; 29. soe, saa; naahle, inderlig medynksfuld, — naalle derimod betyder: from, godmodig; 31. lued, gjorde Mine til, lod som; wot, været; mæj, med; 32. moddele, dybt bedrøvet, af det gamle danske mod (i Hu); 33. Wahren, Verden; faawaaer, forvaret; 34. jenner, ene; Ven bruges i Flæng om Mandfolk og Kvindfolk, — men Veninde slet ikke; 35. raae, snart; 36. fahr, førend; stinh, stiv, — betyder ogsaa: streng, pinagtig; 37. suoten, den sorte; Maalh, Muld.

Til Grund for Teksten i nærv. Udg. af „E Bindstouw" ligger Originaludgaven af 1842. Der er ikke gjort noget Forsøg paa at bringe Selvoverensstemmelse i Retskrivning til Veje. Hvor den Skrive- og Stavemaade, B. selv brugte

i sin Udg., lod sig forsvare, er den beholdt. Dog er aabenbare Skødesløsheder og Trykfejl, særlig med Hensyn til v og w, rettede under stadig Jævnførelse med de Dele af „E Bindstouw", som alt var offentliggjort i „Nordlyset", 1827—28, og i „Samlede Digte", II., 1836. At føre een Retskrivning helt igennem vilde være vanskeligt og urigtigt. Dels bruger B. Folkesprog fra forskellige Egne af Jylland, og den forskellige Udtale maa medføre forskellig Retskrivning. Dels gengiver Digteren tit med velberaad Hu det samme Ord paa forskellige Maader, idet han efterligner Talesproget, hvor et Ord ofte udtales vidt forskelligt alt efter dets Stilling i Sætningen og efter den talendes vekslende Stemning. Netop i denne Henseende udviser B. en Finhed i Gengivelsen af jysk Folkemaal, der maa mane Udgiveren til den yderste Varsomhed. Fremdeles brugte Digteren til forskellige Tider afvigende Retskrivninger, og selvom han i den samlede Udg. af „E Bindstouw" gennemrettede de tidligere skrevne Stykker i Overensstemmelse med sin nyeste Gengivelsesmaade af jysk Talesprog, blev der dog altid i disse Stykker Mindelser om den første Retskrivning tilbage. Endelig har B. paa intet Tidspunkt gennemført en Retskrivning helt følgerigtigt. Den, der læser Digtningen for Indholdets, Poesiens Skyld, volder Selvuoverensstemmelserne i Retskrivningen ingen Vanskelighed, hindrer ikke i mindste Maade Forstaaelsen. For den, der ogsaa læser „E Bindstouw" i sprogligt Øjemed, er det af Betydning, at d e n netop faar Blichers og ikke Udgiverens Gengivelse af Jysk; det har sin store Betydning at se, hvorledes Digteren prøver sig frem og stræber hen imod at give et saa tro Billede af Maalet som muligt; ja endog den ufrivillige Selvuoverensstemmelse gør stundom Nytte ved at lede en paa Spor efter en Opfattelse af Digterens Udtale.

Endelig skal her optrykkes et Par Udtalelser af Digteren om jysk Maal og om hans Maade at gengive det paa.

I „Nordlyset", VI., 1828, indledes „Faaual Marri" med følgende Ord:

„Det er almindeligt, at Hovedstadens Tungemaal vorder Norm for hele Landets Skriftsprog; det er næsten lige saa almindeligt, at Provinsialmundarter foragtes og gøres til Genstand for Vrængeskæmt og Latter. Paa Paris's Teatre maa Gaskogneren holde for, paa Londons Waliseren, Irlænderen og Skotten, paa Københavns Jyden — nu ogsaa undertiden den sællandske Bonde. — Kun i de Lande, hvor et Skriftsprog er tilfælles for flere isolerede Stater, kan flere Dialekter hævde nogen Anseelse ved Siden af hverandre. — I Italien stred tvende Hoveddialekter om Forrangen — om man kan bruge det Ord s t r i d e, hvor v e n s k a b e l i g ofte maa føjes til, hvor det bekendte Mundhæld: „lingua toscana in bocca romana" viser, at Sprogets Renhed i den ene Stat opvejes ved Udtalens Ynde i den anden. Selv den meget afvigende venetianske Dialekt er ikke forsmaaet som Skriftsprog; og Goldonis Komedier i denne Mundart — netop de, der i Venedig har gjort størst Lykke — har ingenlunde til Hensigt at gøre venetiansk Tungemaal latterligt for Venetianerne. — I det store germanske Rige taales Plattysk og Nedersachsisk ved Siden af det Højtyske; og andre fra Skriftsproget afvigende Dialekter findes hellere naive end komiske. Den jyske Mundart, der igen har flere Underafdelinger, besidder mange ret mærkelige Ejendommeligheder — det er Udtalen mest, der skurrer i københavnske Ører. Det har mange særegne kraftfulde og klartbetegnende Ord og Vendinger, som ikke findes i det danske Skriftsprog. Mange gammel-danske, som dette har forglemt eller tilsidesat for udlændiske, høres endnu i den jyske Bondes Mund og — i Verdens Hovedstad, ved Hoffet i St. James, hvor de lyder yndigt fra de yndiges Læber. Det jyske U, der som Konsonant er en Vederstyggelighed i sællandske Ører, udvider som W (Dobbleju) de engelske Damers fine Mund. Den jyske Udtale af b, d, g (i

Sælland ofte p, t, k, saasom neppes for næbbes, sitter for sidder, likker for ligger) forekommer Briten blød og behagelig. Æ er i Jylland bestemt, i England ubestemt Artikkel. I Jylland har man Fornoun og Atternoun, i England Forenoon og Afternoon. Baade i Jylland og England stalker Storken (Det danske Skriftsprog kender næppe dette Ord). — En Knæjt i Jylland bliver Ridder i England (paa Engelsk udtal Næjt, paa Skotsk Knæjt); og en jysk Kvinn kommer i England til at sidde paa Tronen som Queen. Der kunde opregnes flere Hundrede jyske Provinsialord, som genfindes i det engelske og skotske, men ikke i det danske Sprog, og flere, der i Udtalen ligner mere de første end de sidste."

Som Noter til Digtets Tekst sammenholder Blicher følgende jyske, engelske og danske Ord: had, had, havde; — go, go, gaa; — kam, cam (skotsk), kom; — stued, stood (læs: stued), stod; — saaren, sorry, (fattes); — ku, could (læs: kud), kunde; — fløt, flit (skotsk), flytte; — Fued, foot (fut), Fod; — ve dem (læs: veddem), with them (widdem); — søh, said (sæd), sagde; — tøt, thought (dhaat), tyktes; — møt, met, mødte; — Foul, fowl, Fulg; — Kok, cock, Hane; — sølle, silly (slettere Betydning), (fattes); — Kou, cow, Ko; — sej, say, sige; — mi, my, mine.

I „Samlede Digte" indledes „Digtninger i den østerjyske Mundart" med følgende „Sprogbemærkninger":

„Jeg antager i den jyske Mundart — ogsaa i det danske Skriftsprog 10 Vokaler: a, aa, æ, e, i, o, u, y, ø (det lukkede ø, som i „bør") og ö (det aabne, som i „Dör"). Jeg antager endvidere i hver Vokal 5 Kvantiter; og saaledes udkommer da 50 forskellige Selvlyd. Det sidste kan antydes saaledes, f. Eks. Vokalen a: 1) i „var", 2) i „bar" — dette bogstaverer jeg „baer", 3) i „Narr" (verb. narre udtalt paa jysk, hvor e finale udelades), 4) i „en Narh" (en Nar) [naar en Konsonant følger efter, ellers lyder det som „a" (bar)], og 5) i Plahd (en Plade). U, naar det staar foran en Vokal, er en Konsonant og udtales som det engelske w (dobbleju) og saaledes skriver jeg det ogsaa. NB. Foran o udgør det med dette en Diftong (som i Muoten — Morten, Suolen — Svalen), men som er vanskelig at udtale for den, som ikke er jysk bondefødt, da den lyder som en enkelt Vokal ligesom Frankernes „oi" i „moi".

R finale efter en Vokal udelades ofte i Udtalen, naar følgende Ord begynder med en Konsonant.

Hvor dd staar sammen midt i et Ord, udtales de ligesom det engelske th i Midten, f. Eks. i „rather". Det samme finder Sted, naar et Ord ender og næste begynder med et „d", f. Eks. veddem (ved dem) ligesom det engelske „with them".

Imperf. og Infinit. dannes i Hjælpeverbet ofte af Præsens, saaledes at Kvantiteten „1" forandres til „3", f. Eks. „a vel" (jeg vil) til „a vill" (jeg vilde) — „a kan" — „a kunn", „a skal" — „a skull".

Foranstaaende Regler er lagt til Grund for Retskrivningen i efterfølgende Digte."

Det fremgaar tydeligt af disse Bemærkninger, at B. har haft et fint Øre for det jyske Maals Ejendommeligheder i Udtale, og at det har været ham magtpaaliggende at faa det talte Jysk gengivet saa nøje som muligt i Skrift. Gennemfører han end ikke helt sine egne Regler, har han dog skabt et Sæt Lydbetegnelser, der f. Eks. gengiver Jysk langt nøjagtigere og sikrere end den almindelige danske Retskrivning gengiver Dansk.

Den jyske Retskrivning, B. opstillede og begrundede i „Samlede Digte", gennemførte han i det hele og store i „E Bindstouw".

VINHANDLEREN OG HERREMANDEN[1]

I.

RINGEN

Den fremmede, som første Gang kommer til Aalborg og hændelsesvis igennem den Gade, hvor det gamle Apotek er beliggende, finder sig saa overrasket ved Synet af denne Bygning — hvis han ellers ejer mindste Sans for saadant — at han uvilkaarlig standser, ser og ser og kan ikke blive mæt; gaar og staar igen og er først efter gentagne Vendinger i Stand til at løsrive sig fra en Genstand, som saa behageligt fængsler hans Opmærksomhed. Han gribes af en Følelse, der ligner den, som opvækkes hos en rejsende, naar han efter længere Fart gennem øde Egne uventet befinder sig lige for et yndigt Landskab, hvis Skønhedsfylde fasttryller hans Blik og tvinger ham til at standse for i Mag at nyde det forlystende Skue. Eller som naar der i en Klynge af Hverdagsansigter viser sig en udmærket Skønhed og tiltrækker alle Øjne: hun alene ses, de andre overses. Og virkelig staar hint vidunderligtsmukke Hus saaledes der mellem de andre, som Øjet løber over uden at se. —

Men skulde du skænke dem et flygtigt Blik, vil du med nogen Forundring spørge: „Hvad vil I her? Hvor har I turdet vove at opstille eder saa nær ved dette idealske Kunstværk? Maaske for end mere at hæve dets Yndigheder?" — Eller du siger til dette: „Hvad tænkte din Mester paa, da han oprejste dig blandt disse gamle, gammeldags Skur?"

Men din Forundring vil stige endnu højere, naar du erfarer, at det er ældre maaske end alle de andre; at det tilhører en Tidsalder, som med Hensyn til de skønne Kunster i Norden kaldes den barbariske. —

„I hvilken Smag" — kunde du, min Læser! spørge — „i hvil-

ken Stil er da dette sælsomme Kunstværk? — Den antike — græske?" —

Nej! —

„Den romerske?" —

Nej! —

„Den gotiske?" —

Nej! det er i hollandsk Smag. Men det er alligevel lig et Digterværk, som ikke udelukkende tilhører nogen vis Tidsalder eller Folk, men alle, fordi det bevarer sin første Ungdomsskønhed i en Glans og Friskhed, over hvilken Tiden intet formaar saa lidet som de Forandringer, den uafladelig frembringer i Menneskenes Smag og Synsmaade.

Det var samme Sommer, som dette Aalborgs Underværk fuldendtes[2] og havde faaet sin sidste Afpudsning, at en ung Herre til Hest med sin Rideknægt efter sig kom en smuk Morgenstund i kort Galop ned ad denne Gade, men paa den modsatte Side af Kanalen, der gennemskærer den.

En kort violet Fløjelskappe, sammenhæftet paa Brystet med et af Ædelstene tindrende Guldspænde, flagrede løst omkring ham og viste ved ethvert af Hestens Spring en eller anden Del af hans kraftfulde Skikkelse, hvis fuldkomne Skønhed endnu mere fremhævedes ved den tætsluttende Dragt: en sort Trøje af samme Stof som Kappen, med smaa Skøder eller Flasker, bebræmmede med hvide Silkefrynser, og lange, gule Hjorteskindsbukser. Smaa Guldsporer med brede Hjul blinkede paa Hælene af de korte, vide, mangefoldede Støvler. En lille sort Fløjelshue eller Baret bedækkede hans Isse, fra hvilken nedrullede gule, naturligtkrusede Lokker.

Men om end ikke hans Legemsskønhed og pragtfulde Paaklædning skulde tiltrukket sig Opmærksomhed i en Stad ved Limfjorden, hvor engelske Hofkavalerers dagældende Moder sikkert var aldeles ubekendte: alligevel maatte den unge fremmedes Aasyn gøre et ualmindeligt Indtryk paa den kvindelige Del af Indvaanerne. Vi vil overlade vore Læserinder at tænke sig det efter enhvers Ideal af mandlig Skønhed, og blot tillægge, at hvorvel det bar et Præg af Stolthed, forsvandt dog dette aldeles, saa snart han smilte; og dertil fandt han ofte Anledning.

— Det var derfor ikke at undre over, om han blev betragtet med endnu større Nysgerrighed af alle baade paa Gaden og i Vinduerne end den, hvormed han selv holdt stille og beskuede det omtalte smukke Hus, idet han ytrede paa Fransk sin Forundring for den i tilbørlig Frastand holdende Tjener[3]. Men næppe

var det sidste Ord udtalt, før hans flygtigt over hele Huset omflagrende Blikke samlede sig ved dets Dør, hvor just tvende rigt og sirligt klædte Damer fremtraadte. Den ene var en høj, ædel Skikkelse, meget smuk, men dog synligt ikke i første Tidsrum af sin blomstrende Alder; den anden var kendeligt baade mindre, yngre og skønnere.

Begges Øjne vendte sig straks mod den fremmede, der hilsede med en let Hovedbøjning. Damerne nejede og gik ned ad Trappen, efterfulgte af en Tjener med Rejsekapper over Armen; de tog Vejen til Færgebroen og forsvandt snart til venstre i et Stræde, som førte derhen.

I dette Øjeblik tren en aldrende, tarvelig klædt Borgermand ud i Bislaget af det Hus, ved hvilket Rytterne befandt sig, bukkede, lettede sin blaa, uldne Hue og trykkede den atter ned over den furede Pande.

Uden at besvare hans Hilsen spurgte den unge Herre: „Hvem bor derovre?" —

„Min Svigersøn," lød Svaret. —

„Var det maaske hans Kone nogen af dem, der gik?" — sagde Herren hastigt. —

„Den ældste, den højeste" — svarede Borgeren — „det var hans Kone — min Datter.- —

„End den lille?" spurgte hin videre. —

„En Tiggerunge, de har taget til dem," genmælede denne but og med en hel foragtelig Mine. —

„Men," lagde han til, idet han gik helt ned paa Gaden — „med Forlov! maa A være saa næsvis og spørge, om I ikke er Junkeren fra Sæbygaard?" —

„Jo!" svarede Ridderen — „hvorfor ellers?" —

„For det er mig, med Skam at melde" — sagde Manden — „som har skikket eder nu i to Aar eders Hr. Faders Penge til Paris og siden til London." —

„Naah!" sagde Ridderen ligegyldigt og næsten foragteligt — „saa I er den Kræmmer — hm — hvad er det, I hedder?" —

„Knud Jensen, med Skam at melde," — var Svaret.

„Knud Jensen, Knud Jensen," gentog Adelsmanden, ligesom for at indprente sig dette plebejiske Navn. — „Hvad det ellers var, jeg vilde sige," — lagde han til med et ironisk Smil — „har I bygget det Hus herovre?" —

„Nej, Herre! saa gal er Knud Jensen ikke," svarede denne. —

„Maaske," — vedblev hin, „det alligevel er bygget for eders Penge?" —

„Nej! nej!" lød Svaret. — „De derovre skal ikke faa en Skilling af Knud Jensens Penge; før skal A smide dem ud i Fjorden." —

„Det er et kristeligt Forsæt," sagde Ridderen; — „har I ingen flere Børn?" —

„Nej!" — svarede Kræmmeren, — „A har haft nok i hende derovre." —

„Det lader til," — vedblev hin — „at I ikke gør synderlig meget af hende; hvad har hun forset sig i? — Hvem er hendes Mand? Og hvorfor lod I ham faa eders Datter? Hvem er han? — Hvad hedder han?" —

„Hold, naadige Herre! hold, mens A bier lidt!" sagde Købmanden; „I jager for stærkt, I maa give Stunder og lade mig svare paa een Ting ad Gangen. Han derovre hedder Jens Bang og skal fare med at være Vintapper. De siger, han er adelsbaaren; og det kan gerne være, for han slaar isand stort paa. Saa meget ved vi, at han er en ægte Vendelbo og født deroppe paa Bangsbo ved Fladstrand. Han har været udenrigs, siden han var en Knægt. Hvad han har bestilt der, det ved ingen. Men da han kom tilbage for tre Aar siden, havde han rigtignok et Fjerdingkar hollandske Dukater eller nogle flere med sig. Maknudster min Datter — var dengang at være paa Nør-Elkjær; og saa blev de gode Venner og fik hverandre; og det var nu godt nok. Men saa begyndte de straks at slaa store Brød op og sætte de høje Hjul æfor og byggede det Fandens Kastel der. Det er ikke dermed gjort: nu har han begyndt at bygge et Hospital for fattige Folk. A haaber til vor Herre, han lader mig leve den Dag, da A skal se dem selv derinde." —

„Han er en god Kristen, min kære Knud Nielsen!" sagde Ridderen smaaleende. —

„Knud Jensen," — rettede Kræmmeren. —

„Godt! godt! Knud Jensen!" vedblev hin; „hvad det ellers var, jeg vilde sige — hvor gik Maknudster og den anden nu hen?" —

„Det har A ligekært," svarede Knud, „ellers skal de vel over Fjorden og derop til Bangsbo, der springer de jo hveranden Uge." —

„Farvel, og Tak for god Underretning!" sagde Ridderen sirligt og gav sin Hest Sporerne.

Han og Rideknægten galoperede nu af Sted den samme Vej, som Damerne havde taget.

„Farvel, du franske Abekat!" snærrede Knud Jensen, Aalborgs rigeste Mand, efter denne; „dine mange Herregaarde tager Fan-

den vel ogsaa engang, skulde jeg tro — lige saavel," lagde han til og grinte opad Svigersønnens Vaaning, „som denne hollandske Vindmølle."

Herpaa stampede han op ad Trappen og satte sig paa Bænken i Bislaget, betragtende med et selvtilfreds og haanligt Blik de forbigaaende. Disse hilsede ham næsten uden Undtagelse alle; men den pengestolte Kræmmer saa paa de fleste uden at genhilse; andre skænkede han et svagt Nik, og kun for to eller tre bevægede han Huen.

Knud Jensen var et Menneske af det Slags, som ikke findes hver Dag. Alle Vegne gives der gerrige, misundelige, haardhjertede, hadefulde; men til Lykke sjælden nogen, der i een Person forener alle disse Egenskaber. Knud Jensen var en saadan Sjældenhed: han var gerrig til det allerydersteste; hans Digten og Tragten gik ud paa at samle Penge, formere Penge, gemme Penge. Og anvendte han i dette Øjemed ethvert Middel, som stod i hans Magt: Bedrageri i Handel, falsk Maal og Vægt, saavel som den mest blodsugende Aager.

Men ikke tilfreds med selv at samle Rigdomme misundte han alle andre deres — lige meget om de erhvervedes paa lovlige eller ulovlige Maader — og det hørte til en af hans højeste Glæder i Livet, naar en anden Rigmand blev fattig, om han end ikke selv havde fortjent det allermindste ved hins Forarmelse. Han var ej alene følesløs, men ubarmhjertig i den Grad, at han glædede sig over enhver fremmed Ulykke; ja ytrede frit ud sin Fryd ved Haan og Spot. Han hadede virkelig alle Mennesker, og han elskede ikke engang sig selv. Sin Kone, hvem han naturligvis havde taget for Penges Skyld, ærgrede han snart ihjel; og den eneste Datter skulde af samme Aarsag være vandret samme Vej, hvis ikke en fjern beslægtet paa Moderens Side havde taget det arme Barn til sig, hvilket den unaturlige Fader gerne tillod for at spare Omkostningerne ved hendes Pleje.

Men det allerbesynderligste hos denne virkelige Menneskehader var dog dette, at han bestandig førte Guds Navn i sin vanhellige Mund, og det paa en Maade, i en Tone, som om han alene var elsket og beskærmet af det højeste Væsen og alle andre hjemsøgte med velfortjente Ulykker og Plager. Indtraf en ødelæggende Ildebrand, et sørgeligt Dødsfald, eller hvilken som helst Elendighed ramte nogen, straks var han til Rede med et: „Det er en Guds Straf, — det er Løn som forskyldt, — det har den og den længe spillet for, o. s. v." Vilde nogen af de af ham bedragne eller ved Aager udsugede gøre ham Bebrejdelser, var han fræk

nok til at svare: „Hvad kommer det mig ved? se du dertil; A holder mig til Vor Herre, han er stærkere end Fanden." —

Og vil vi nu forlade Knud Jensen i sit Bislag; vi skulde ikke have anvendt saa mange Penselstrøg paa hans stygge Billede, hvis vi ikke ventede siden hen i denne Historie at forny Bekendtskabet med Manden.

Færgen var beredt til at støde fra Broen, da Ridder Kay — saaledes kalder vi herefter den nysbeskrevne unge Adelsmand — kom farende til og forlangte Overfart for sig selv, sin Tjener og sine Heste. Jens Bangs Hustru og Plejedatter sad allerede paa Bænken i Færgens Agterende med Ryggen til Staden; men da Ridderen med lette og sikre Spring paa Ræling og Tofter var kommet hen til dem og lettede Baretten fra de krusede Guldlokker, rejste begge Damerne sig halvt fra Hynderne, den ældste med en sagte Hovedbøjning, den yngste med en lidet dybere, hvorpaa de atter nedlod sig — Ridderen efter et „med gunstig Tilladelse!" lige over for dem. Færgen, som var en af de mindre, havde ikke Rum for Hestene, der indskibedes i en større; men allerede forinden dette skete, stødtes fra Land.

Limfjorden var blank og stille, den laa som et uhyre Spejl mellem sine ophøjede, mangefarvede Rammer. Den ene dannede Vendsyssels grønne Kyst med det venlige Sundby under den høje Skansebakke i Midten; den anden, endnu skønnere, udgjorde Aalborg, over hvis lange Række af rødtakte Huse hævede sig begge Kirketaarnene og de trende høje Spidser af Vintapperens stolte Palæ.

— Ridder Kay, som sejlende baglæns havde dette i Syne, tog heraf en naturlig Anledning til at indlede en Samtale med Bygherrens skønne Hustru. —

Straks i Begyndelsen viste Adelsmanden ved den skødesløse — for ikke at sige overmodige Tone, i hvilken han tiltalte de borgerlige Kvinder, hvor vel han kendte sin Stands endnu mer end sin Persons Fortrin, og hvor let det kom ham at gøre dem gældende. Men ikke var mange Ord vekslet, inden han følte, at der gives Fortrin, som staar endnu højere, nemlig Forstandens. Vintapperkonens i hine Tider hartad vidunderlige Aandsdannelse undskyldte langt bedre Stoltheden i hendes Aasyn, Væsen og Tale, der hastig gik over fra Svar til Spørgsmaal og Tiltale.

Den belevne Ridder, hvis fine Dannelse alligevel var mere udvortes end indvortes, saa sig flere Gange sat i Forlegenhed for Svar — for ham et højst uvant Tilfælde — hvorfor han engang greb til den Udflugt, som for sig selv, at henkaste et Par franske

Beundrings- eller Forundrings-Floskler. Dette gav ham slet ingen Fordel; thi Bangs Husfrue talte dette Sprog lige saa flydende som Modersmaalet, saa at han hverken i hint eller dette saa sig i Stand til at vorde Samtalens Herre; hvilket vitterligt nok hændes ofte langt mere dannede Mænd i Selskab med aandrige Kvinder. —

Han tyede nu til en anden Udvej, idet han forsøgte at glimre med de Kundskaber, han paa sine Udenlandsrejser havde indsamlet, og navnlig i Bygningskunsten — det Æmne, hvorom Samtalen i Særdeleshed drejede sig.

„Hvo der kender den græske og romerske Stil," sagde han blandt andet, „kan aldrig nægte, at den jo staar højt over enhver anden som helst; og jeg undrer mig over, at eders Mand, som sikkert ogsaa maa kende den, kunde foretrække den nederlandske eller hollandske — eller hvad den hedder." —

„Saa Huset behager Dem ikke?" spurgte dets Ejerinde med et Smil, som ikke røbede nogen Krænkelse.

„Jo ganske overordentligt," svarede Ridderen, „jeg har kun derimod, at det er hollandsk. Naar jeg ser et hollandsk Hus, tænker jeg altid paa hollandsk Klædedragt, og den — vil De vist indrømme mig — er ingenlunde smagfuld. Jeg tror ikke, det var muligt, jeg kunde forelske mig i et hollandsk Fruentimmer, om hun endogsaa var en Dyveke, blot for Dragtens Skyld." —

„Sig ikke det!" sagde Fru Bang smaaleende, med et Sideblik til sin Naboerske; „jeg vidste ellers ikke, at det var Dragten, som udgjorde et Fruentimmers fornemste Skønhed." —

„Det mente jeg heller ikke," svarede han, „men det er dog Dragten, som enten forhøjer Skønheden eller nedsætter den. Den er det samme for Legemet som for Eksempel Formen for et Digterværk." —

„Oh, min Herre!" sagde Damen, „den sande Digter forskønner alle Former." —

„Og en kvindelig Skønhed alle Dragter?" faldt Ridderen lende ind. —

„Aaja!" svarede hun, „forudsat, at hun besidder Smag og Sans for det skønne, — har De set Dyvekes Gaard i København?" —

„Mange Gange," sagde han. —

„De finder den ikke smuk?" vedblev hun.

„Paa ingen Maade," svarede han. —

„Vor Gaard derimod," sagde hun videre, „tilstaar De jo be-

hager Dem, og jeg antager det for noget mer end blot Kompliment til dens Beboerske."

„— Paa min Ære," forsikrede Ridderen, „det er det ogsaa; jeg finder den særdeles smuk." —

„Nu vel!" genmælede hun, „den er hollandsk, og Dyvekes er hollandsk; den ene er smuk, den anden ikke; Aarsagen hertil maa søges —"

„— Hos Bygmestrene," fuldendte han med en resignerende Hovedbøjning.

Hidtil havde den yngste af Damerne ingen videre Del taget i Samtalen end med Miner; men disse viste ogsaa Ridderen tydeligt, at hun fulgte dens Gang. Selv havde han vel nogle Gange henvendt sig til hende, for dog at høre, hvorledes saa yndig en Mund talte, men den ældre havde bestandig taget Ordet for hende, hvilket hun ogsaa villig lod hende beholde.

Nu, just som Ridderen havde indrømmet hin dette sidste, adskilte hun første Gang de mørkrøde Læber.

„Men er," — sagde hun, idet hendes Blik for flygtigt hen over Ridderens Ansigt og fæstede sig paa Kysten lige over for hende, — „men er Stilen i disse to Bygninger ikke ganske ens? jeg ser aldeles ingen Forskel paa Formen." —

„I det hele — nej," svarede Fru Bang — „i det enkelte — jo; thi Forholdene er helt forskellige; kun hvor de enkelte Dele har den passende Størrelse og Afstand, hvor Siraterne er anbragt paa de rigtige Steder, kun der er Formen, som den bør at være." —

„Altsaa dog Forskel paa Formen!" sagde den unge.

„Som paa alt i Verden," svarede den ældre, „men kun for den, som har Øjne til at se den." —

Ridderen vilde her have ytret en Bemærkning, og Samtalens Stof skulde sikkert have varet ud for hele Overfarten, hvis det ikke var pludselig blevet overskaaret. En Færge, kommende fra Sundby, lagde til Siden af den Aalborger, og en bred, rød Haand greb fat om Rælingen, idet den, hvem Haanden tilhørte, raabte: „Her kommer A med Øget, se nu paa det!"

Med disse Ord rejste Prangeren sig — thi en saadan var han — og stillede sig foran en smuk blaablommet eller da saakaldet abildgraa Hoppe. Han roste nu dens udmærkede Egenskaber og Skønhed i de sædvanlige Kunstudtryk, imedens han med en Elskers Øjne stadig betragtede den. Ogsaa Fru Bang og Ridderen hævede sig fra deres Sæder for at beskue det virkelig udmærkede Dyr, som efter Vintapperens Begæring var købt til en Ridehoppe for hans Hustru.

„Er den solgt?" spurgte den unge Adelsmand hurtigt.

„Endnu ikke," svarede Prangeren, der straks saa, at han her havde endnu en Medbejler til Abildgraa.

„Da er den jo saa godt som købt," sagde Fruen, „thi har min Husbond bestilt den, er han ogsaa Mand for at betale den."

Prangeren smilede, men der laa lumsk Ondskab i dette Smil. „Ja! ja!" sagde han, „det er godt nok, men den første Skilling er altid den bedste — hvad tykkes han, den Kat kan være værd?" henvendte han sig til Adelsmanden, — „hvad turde han give for den?"

„Jeg gaar ikke ind i andens Handel," svarede denne med et haanligt Blik til Prangeren.

Denne, der hellere havde solgt sit Dyr til den fine Junker end til Vintapperen, der selv var Hestekender, tog Haanden, med hvilken han havde holdt fast i den fremmede Færge, til sig og sagde: „Min Broders Datter skal ellers ikke gøre Regning paa Knud Jensens Kroner; og Vintapperens de gule Hollændere kan vel ogsaa faa Ende."

Blodet underløb den stolte Kones Ansigt; hendes Aand tabte Ligevægten. Opbragt rev hun en af sine Guldringe af Fingeren, kastede den langt ud i Vandet og sagde: „Naar den kommer igen, skal Jens Bang tigge til Mads Jensen eller dø i Armod." —

II.

REJSEN TIL SÆBYGAARD

Paa Færgebroen ved Sundby stod tvende Mænd i lange, grønne Frakker, om Livet brede, gule Hjorteskindsbælter, paa hvilke skinnede store Sølvjagtskilter, sirede med deres Herrers adelige Vaaben. I Bælterne stak lange Jagtknive — de saakaldte Hirschfængere; over venstre Skulder hang Rifler, og over den højre Jægerhorn. Den ene af disse Mænd var Hr. Jørgen Lykkes Skytte paa Sæbygaard, den anden Hr. Jens Bangs paa Bangsbo.

Ved deres tilhørige Herskabers Nærmelse blottede begge Jægerne deres Hoveder og stak deres graa, rundpuldede, bredskyggede Hatte under Armene, berettende: at Ridefogderne paa hine Gaarde havde sendt dem til Sundby for at ledsage de ventede, eftersom det ikke var sikkert at rejse uden Bevæbning over „jyske Aas".

Ved denne Tidende, som dog ikke syntes at gøre Indtryk paa Fru Bang, sagde Ridderen til begge Damer: „Der ligger heri en

Opfordring til mig at eskortere eder, og jeg haaber, at I ikke afslaar mit Tilbud." —

Det blev ogsaa med Tak modtaget. Ridefogden forsynede herpaa sin Herre og sig selv med Vaaben: Kaarde og ladte Pistoler i Sadelhylstrene. Skytterne hentede deres Heste og tvende til Damerne; og snart drog de rejsende hen ad Vejen til hine Herresæder, Skytterne til højre med Riflerne tværs over Sadelknappen, Damerne i Midten, og Ridderen med Tjener paa venstre Fløj; dette efter Datids Brug af Høflighed mod de kvindelige Ryttere, der i deres Damesadler sad vendte til denne Side.

Uden at fornemme noget til Røvere havde Selskabet tilbagelagt den første Skovbakning en Mils Vej omtrent fra Sundby, men da det nærmede sig jyske Aas, spurgte Fru Bang sin Skytte: „Er der virkelig foregaaet noget Røveri? og hvor var det?"

Inden hin fik svaret, faldt Ridderen imellem med den Bemærkning, at en Røverhistorie kunde indjage Damerne unødvendig Skræk.

Men den ældste af dem smilte, sigende: „Hvo kunde dø af Skræk under eders Beskyttelse, ædle Ridder? — fortæl kun, Niels!"

Nielses Fortælling var, som slige udannede Menneskers, unødvendig lang, og længere end jeg her skøtter om at gentage den; men Hovedindholdet var: at en Bissekræmmer var fundet død — myrdet og udplyndret. —

Da han endte, havde man netop naaet Stedet, hvor Ugerningen var sket.

„Der fandt de den dræbte," sagde Skytten og pegede hen til en lille Hob Pinde, som laa tæt ved Vejen, hvorpaa han sprang af, trak sin Hest med — som brugeligt er paa Jagten — gik til Side, sankede seks Stykker af nedfaldne Trægrene og kastede dem paa Hoben. Da han havde opfyldt denne fromme Pligt, hvis Betydning han ej engang selv kendte, besteg han atter sin Hest, og Rejsen fortsattes i Tavshed gennem de dybe, løvoverhvælvede Dale; alt uden mindste Hindring.

Vendsyssel er, hvad Jordens Form og selv dens Beskaffenhed angaar, halvfremmed for de sydligere Egne af Halvøen. Det viser langt tydeligere Spor af en stor Naturrevolution, og efter Bakkestrækningernes Retning synes en Oversvømmelse fra Nordvest til Sydost at have udhulet Dalene imellem dem og udjævnet de Kærsletter, ad hvilke Bækkene — paa et Par nær — snart over flade Enge, snart gennem dybe, idelig bugtende Hulinger søger Kattegattet. Det hele har endnu den Dag i Dag et vildere

og — om jeg saa maa sige — mere raat Udseende end det øvrige Jylland; Bakkerne er almindeligvis stejlere, mere forvovne; selv en stor Del af det opdyrkede Land er Bakker og Skrænter: Dalene er hyppigt snævrere, hvorved de ogsaa maa synes dybere, om de end ikke var det: og ej at tale om den fire Mil lange, øde Sandtunge, der slikker sig op i Nordsøen, saa er jo den uhyre Vildmose endnu bestandig en Ørken. —

Mest sælsom, mest „barok" — for at bruge et fremmed Ord til et fremmedagtigt Landskab — er dog Egnen mellem Sæby og Fladstrand, to tre Mile mod Vesten. Naar man stiller sig paa Bakken der Norden for Sæbygaards Skov og ser ud over den nysbetegnede Egn, skulde man tro at have for sig et temmelig jævnt Landstrøg, en Højslette, ensformig og lidt beboet. Men beslutter man sig til at gennemvandre den, da faar man — ja, hvad skal jeg kalde det? — en Aabenbaring efter den anden.

Jeg turde ligne disse viniliske „Højlande", som de og der kaldes, ved en Bog, hvis enfoldige Titel og tarvelige Omslag ikke synderlig tiltaler Nysgerrigheden; men som dog i sin simple Klædning indeslutter uventede Skatte. Saaledes kender jeg ogsaa en Kvinde, hvis Hverdagsansigt ikke lover mer end netop; men tal til hende! tal med hende om noget, som just ikke hører til dagligt Brød, saa skal du se, hvor indholdsrigt dette samme Ansigt vorder: ethvert Smil om den skønttalende Mund, ethvert Glimt fra de opildede Øjne, er et Tankesprog eller et Orakelsprog; den herlige Aand derinde aabenbarer sig paa een Gang baade ved Tegn og Ord.

— Dette Højland da — om hvilket jeg maaske har vakt vel høje Forventninger — det er gennemskaaret af mange dybe og snævre Dale, hvis Sider — jeg kunde faa Lyst til at kalde dem Vægge — almindeligvis er saa bratte, at man med en Slags Ængstelse ser Husdyrene græsse hen ad de smalle Gangstier, der virkelig synes dannede kun for og af Gemser og Stenbukke. Bunden i disse Dale er hyppigt bevokset med Buske og Træer og gennemslynget af Smaabække, der uophørlig risler og plasker ned ad den ujævne, stenige Grund.

I de Dale, der gør Undtagelser fra denne Hovedkarakter, finder vi her en Bondegaard, hist en Mølle, her en Eng, hist en Sø; og paa vort ophøjede Standpunkt fængsles vore Blikke stærkere af disse overraskende Opdagelser end af selve Havet, i hvis Baggrund vi stundom tager de blege Skytoppe hen med Synskresen for Sveriges Klippekyst, men i klart Vejr tydeligt øjner — til den ene Side Læsø, Ægirs gamle Sæde — til den anden

endnu tydeligere det nærmere Frederikshavn i sin anden og skønnere Ungdom, med sin kongelige Mole, sit hvide Kasteltaarn, sine mange Skibsmaster, og paa hin Side de forhen saa frygtede Holme.

Skulde jeg her synes at have gjort for langt et Spring — ikke i Historien, men i Geografien — da bedes saadant undskyldt med, at jeg med min Fortælling snart vil komme til at bevæge mig i det nu betegnede Højland, der adskiller de tvende førnævnte Herregaarde og i fordums Tider var langt vildere, det vil sige langt videre bevokset med Skov, som og med hine mørkladne Vækster, der saa ensformigt og tarveligt beklæder vore uopdyrkede Sletter, Banker og Moser.

Endnu inden vore rejsende paa en Mils Vej nær havde naaet den sydlige Grænse af Højlandet, blev de i en ussel Landsby alle paa een Gang opmærksomme paa en halvvoksen og halvnøgen Bondetøs, der sad paa en Sten uden for en faldefærdig Hytte; hun havde en død Kat liggende over Knæerne, men strøg og klappede den, som om den kunde været levende, alt under stille Taarer og af og til et „sølle Mis!" —

„Holdt du saa meget af den Kat?" spurgte Fru Bang og standsede sin Hest.

Pigen bejaede, men med et Hjertesuk saa heftigt, at hendes spinkle Krop rettedes som ved Fjederkraft og Hovedet fløj tilbage, omflagret af de lange, uredte Lokker; men kun et Øjeblik, saa sank hun atter sammen over sin døde Yndling. —

Ridderen, som holdt hende nærmest, fremtog en Silkepung og deraf en Krone, den han rakte Barnet med de Ord: „Se her er noget til at faa din Kat begravet for."

Hun kastede et frygtsomt Blik til den prægtige Herre og et til Pengen, den hun slet ikke gjorde Tegn til at ville modtage.

„Naa! vil du ha'e den?" spurgte denne.

„Hvad er det for en? og tør jeg?" spurgte Pigen.

„Det er jo en Krone," sagde Ridderen, „du tør meget vel."

Nu tog hun den endelig, men med ikke større Begærlighed, end at hun straks brugte den til at stryge den døde Kat med. Ridderen lo, Fruen smilte, men i hendes Ledsagerindes Øjne fremglimtede Taarer. —

„Hvorfor sørger du saa stærkt over den Kat?" spurgte Ridderen.

„Det tør jeg ikke sige," lød Svaret, ledsaget af et frygtsomt Øjekast til alle Sider.

Nu lo hele Selskabet.

„Du tør nok ingenting?" sagde Fruen.

„Nej," svarede Staklen med et krampagtigt Suk. —

„Da tør jeg sige det," lød en mandlig Røst fra den anden Side — „Manden kom herom for lidt siden med hans Hunde, og min Søster sad der, hvor hun nu sidder, med Katten ligesaadan paa Skødet; men da var den levende. Saa siger Manden: „Vil I Keltringpak holde Katte til at tage mine Harer? — Puds! Puds!" — Saa rev jo Hundene Katten ihjel."

Ridderens Ansigt underløb med Blod; han tøjlede sin Hest op, bukkede for Damerne, og alle satte sig i Trav videre hen. —

Bondekarlen, der med Armene paa Kanten af Halvdøren havde givet Oplysningen om Kattens Død, keg efter de bortdragende, rækkede Tungen langt ud og vendte sig til sit Arbejde derindenfor. Barnets Moder, som gennem et solbrændt Skaar af en Rude havde set saavel det ene som det andet, vilde nu hente Tøsen; men da hun saa den store Sølvpenge, slog hun forfærdet Hænderne mod Laarene. Og varede det endda noget, inden hun vovede at berøre den sjældne Skat.

Havde vor lille Karavane ikke sinket sig disse faa Minutter ved nysbemeldte ubetydelige Optrin, vilde den maaske blevet Tilskuer ved et andet, langt mer oprørende.

Junker Kay rødmede ikke uden Aarsag ved Bondeknøsens Forklaring over Kattemordet; Manden var nemlig ingen anden end hans egen Hr. Fader, den meget velbyrdige, men tillige meget tyranniske Jørgen Lykke til Sæbygaard, Lerkenfeld, Mariagers Kloster og Overgaard — hvis Billede i Legemsstørrelse endnu den Dag i Dag ses paa venstre Haand, naar man er kommet op ad Taarntrappen paa sidstnævnte Herregaard. —

Dragten henviser til de gamle Tider for to Aarhundreder siden og længere; og Ansigtet selv — dette store, runde Ansigt paa Kæmpekroppen, med de plirende Øjne under lyse, tynde Øjenbryn, de smalle Læber, der synes i Færd med at danne et ondskabsfuldt Smil — alt dette henleder uvilkaarlig Tanken paa Adelsdespoti.

Nærværende Begivenheder indfalder virkelig ogsaa paa en Tid, da Munkeherredømmet allerede tvende Menneskealdre tilbage var tilintetgjort og det verdslige Aristokrati eneherskende undertrykte Folket og trodsede Kongerne.

Paa Hjemvejen fra sin Kattejagt var vor Herremand kommet igennem en anden Bondeby. Da han ved Enden af samme med sit Følge er lige ud for Præstegaardens Port, staar der — ikke Stedets Præst — men en anden, nemlig Mads Sørensen fra Ul-

lits, der var her paa et Par Dage, at besøge sin gamle Ven og Broder. Hos denne fremmede Præstemand staar hans Yndlingshund, en Pudel med en Paryk, lige saa stor som dens Herres. Denne bukkede sig dybt; hans Hilsen blev modtaget, men ikke besvaret. Pudelen hilsede paa sin Vis de fremmede Hunde, men en af disse svarede med et voldsomt Bid i dens lodne Slægtning. Præsten vilde redde sin Yndling og giver med sin Knortekæp den fremmede Grobian et saa rap Slag, at den paa tre Ben hylende humpede hen til sin Herre. Denne standsede sin Hest, rev Riffelen ud af Sadelstroppen, lagde den for Øjet, trykkede til — og Pudelen væltede og vred sig i sit Blod. Nu blev Præsten først opbragt og gav sin Vrede Luft i nogle heftige og ikke ret høflige Ord.

Hr. Jørgen værdigede ham ej engang et Svar, men bød sine Jagtbetjente at lade den sorte Kjole smage Hundepiskene!

Disse sprang straks af Hestene; en greb Præsten i Brystet og holdt ham, mens to andre udførte Næssekongens skændige Befaling.

Hundeskriget, Præstens Raab om Hjælp og Prygleriet tiltrak flere Tilskuere baade inde i Gaarden og bag ved paa Gaden; men ingen dristede sig til at komme nær, langt mindre at fri den arme Præst fra hans Bødler.

Endelig raabte Herremanden med et Grin: „Nu kan det være nok for den Gang! Mester Mads har vel lært at kende Forskellen paa en Adelsmands Hund og en præstelig Køter."

Med bitter og indædt Harme gik Præsten ind, og Voldsmanden red smaaleende sin Vej.[4] —

Jeg skulde næppe have beskrevet et Optrin, der i hine Tider ikke var saa sælsomt, hvis dette ikke havde været første Akt af en blodig Tragedie, hvilket længere hen sandfærdigt skal vorde fortalt.

Da vort ridende Selskab naaede Møllen, hvor Vejen ind til Herreborgen Sæbygaard dengang drejede af, tilbød Junker Kay — og det var hans Alvor — at ville ledsage Damerne lige til Bangsbo; men Fru Bang vilde paa ingen Maade lade sig overtale hertil. Hun foreholdt til sidst Ridderen, at efter saa lang en Borteværen fra hans egen Familie burde han ikke drage dens Hjem forbi.

Skønt dette ikke lod til at have noget særdeles tiltrækkende for ham, følte han dog Rigtigheden af denne hendes Paamindelse; dog foreslog han hende ydermer at medtage hans Faders Livjæger, hvori hun maaske havde indvilliget, hvis ikke hendes

Husbond tillige med en bevæbnet Tjener netop nu var kommet frem ad Skovvejen paa hin Side Møllen.

Saa drejede han da om til Gaarden, men langsomt og med Øjnene henvendte efter Vinhandlerfamilien, lige til den forsvandt i Skoven. — At det kun var eet Medlem af samme, der saaledes fængslede hans Hu og Sanser, det vil Historien snart herefter vise.

For en fra lange Rejser hjemvendende Søn, der dog langtfra ikke hjemkom som „den forlorne", var Modtagelsen ikke for varm: Moderen rakte ham siddende sin Haand til Kys med et snøvlende „*bien venu, mon fils!*" men saa langt mindre paa ham selv — det vil sige hans Ansigt — end paa hans Klæder, der havde et for hende ganske nyt Snit; Faderen nikkede blot til Sønnens engelske Hilsen — en dyb Hovedbøjning — og spurgte flygtigt: „Hvem er det, du var i Følge med?"

Da dette Spørgsmaal var besvaret, trak Hr. Jørgen en flerdobbelt Rad af Rynker i sin brede Pande og sagde: „Vistnok er han af Adel, men hun var ikke andet end en gemen Kræmmertøs."

Derpaa aabnede han et Vindue, hidkaldte Livjægeren og befalede: „I Morgen skyder du en Kronhjort! men se at tage ham paa Vintapperens Beridt, derovre i Bangsbo Skov! — Hæ!" brummede han, lukkende Vinduet, „hvad skal saadan nogen med Ædelvildt?"

Han vendte sig nu til Sønnen og sagde koldt: „Mens I var borte, har jeg udset en Kone til jer; hun bærer tre Herregaarde i sit Slæb." —

Junker Kay, som allerede var blevet saa forstandig, at han erkendte Rigdoms høje Værd, og som dertil vidste, at en rig Adelsmand ikke behøver at gøre sig Skrupler over Galanterier, og som nogen Erfaring i tvende galante Hovedstæder havde bragt til den Overbevisning, at al Modstand i Grunden ikke var andet end Formaliteter — han blev slet ikke fortrydelig paa Faderen, fordi han havde udset tre Herregaarde til ham, samt en Kone med øvrigt Inventarium.

Han spurgte altsaa naturligvis først om Herregaardene, og da de var nævnt, behøvede han ikke at spørge om Konen; thi saa vidste han straks, hvad det var for en Enke, der hørte til hine.

Mod hende havde han ikke andet, end at hun var vel ung (hun var heller ikke mer end fire, fem og fyrretyve); og en Hustru paa halvfjerdsindstyve à firsindstyve vilde have tjent ham

meget bedre. Dog derom ytrede han intet for den gamle; men efter aflagt Taksigelse trak han sig tilbage for at udkaste Planen til en mindre fast og mindre langvarig Forbindelse med den dejlige Vinhandler-Datter.

III.

DUELLEN

De tvende Herregaardsskytter, Niels paa Bangsbo og Jens paa Sæbygaard, havde i længere Tid haft skæve Øjne til hverandre; og det fordi de, ej uden Grund, nærede Mistanke om gensidigt Indgreb i Jagtrettighederne. Saaledes havde Jens savnet en Trettenender; og da han vidste, at i Bangsbo Skov stod en dejlig Hjort med fjorten Ender, saa var hans Herres Befaling ham slet ikke ukærkommen.

Men inden vi skrider til Fortællingen om samme Hjorts tragiske Endeligt, og hvad derpaa fulgte, vil det ikke være af Vejen at berøre et Forhold af en blidere Natur, som meget længere havde fundet Sted mellem begge Familier.

Jens havde en eneste Søn, og Niels en eneste Datter. Den første var en rask Jægersvend, og den sidste saa smuk, som nogen Pige i Vendsyssel kan være. De var opfostret til Hobe fra ganske smaa af, thi Ejlers Moder døde tidligt fra ham, og Faderen vilde ikke mere gifte sig; og da dengang, som længe efter, var god Forstaaelse mellem begge Skyttehuse, saa tog Niels gerne Jenses Barn i Kost og Pleje.

Det var i hin Tid — saavel som og i denne, kan jeg tro — ingen stor Sjældenhed, at en Ungkarl og en Ungmø fik gode Øjne til hverandre. Og derfor bør det ikke forundre nogen, langt mindre betvivles, at disse tvende Skyttebørn blev Kærester, og det endnu før de selv vidste, hvad saadan noget vil sige. — Men da de saa fik Forstand paa det, og der var givet Ejler Løfte om en Skovfogedtjeneste, saa tænkte baade han og Karen alvorligt paa Ægteskab. —

Men nu var Ejler ikke den eneste, som kunde lide Karen — saadan noget finder nu om Stunder ikke heller saa sjælden Sted — og denne Medbejler var fornuftig nok til at indse, at for at opnaa sin Hensigt maatte han enten paa en eller anden Maade stikke den anden ud. Da saadant ikke vilde lykkes paa den nærmeste Vej, saa slog han ind paa en længere, idet han søgte at

sætte Splid mellem begge Fædrene. Ved sindigt Overlæg udfandt han det bedste Middel hertil ved at bilde den ene ind, at den anden havde ranet det og det Stykke Vildt i hans Herres Skove. Ved et Gilde, hvor begge havde set lidt for dybt i Ølkruset, kom det først til gensidige Stiklerier og derfra til ligefremme Beskyldninger; og tog de begge den tavse Beslutning, „at gøre Lige for Løgnen".

Den anden Følge af Sammensætteriet var, at det blev forbudt de unge videre at tænke paa nogen Forbindelse.

Nu da: Jens Skytte gaar en Høstmorgen med sin Riffel ind i Bangsbo Skov for at knibe den Hjort med de fjorten Ender, og er heldig — eller uheldig — nok til at opdage og skyde den, idet den kom tilbage fra en natlig Ekskursion i Bøndernes Rugmarker. Efter straks at have ladet sin Riffel giver han sig til med Jagtkniven at afhugge løvrige Bøgekviste for under disse at skjule Hjorten indtil den paafølgende Nat.

Næppe færdig med denne Bestilling ser han Bangsboskytten, ogsaa bevæbnet, listende sig frem imod ham, dog ej endnu paa Skudvidde. Vel vidende, at det her gjaldt Liv eller Død, træder han bag et nærstaaende Træ, fra hvilket Baghold han iagttager Fjendens Bevægelser. Og da denne rykker fremad fra Træ til Træ, gør Jens Skytte ligesaa. Endelig er de kommet hinanden saa nær, at den, der først kom til at brænde paa, vilde ufejlbarligt sende sin Modstander ind i Evigheden; men da de forsigtigt dækkede sig, hver med sin Bøg, og kun nu og da kiggede tæt om ved Siden af samme, gaves kun usikre Skud: ingen af dem gad gøre det første.

Da ser Jens Fjendens Hoved bøje sig ud fra Træstammen og forblive i denne Stilling længere end sædvanligt. Hurtig Bøssen til Kinden og Kuglen af Sted. Niels's Hat tumlede til Jorden — men han selv kom nu med Riffelen i begge Hænder løbende hen imod den ulykkelige Fjende. Han havde nemlig brugt den Krigslist, at putte et stort Stykke trøsket Ved, som skulde forestille Ansigt, ind i Hatten og forførte derved Jens til at spilde sit Skud.

Denne, der kendte Niels som en rapfodet Achilles, vilde ikke forsøge en unyttig Flugt, men traadte, hengiven i Skæbnen, ud fra sit Skjul og raabte til Modstanderen, idet han pegede med den ene Haand til Panden, med den anden til Hjertet: „Her eller der! men træf godt!"

Niels havde allerede bragt sin Riffel til Anslag — der var kun et Sekund mellem Liv og Død, kun tre Favne mellem Bøssens Munding og Jens's Hjerte — da — han trykker ikke løs — han tager

Mordvaabnet fra Kinden og siger helt sagtmodigt og langsomt: „Jens! var det ikke lige saa godt, vi blev gode Venner igen?"

— Taarer — Angers, Skamfuldheds og Glædes Mikstur — trillede ned over den dødsdømtes og nu benaadedes Kinder. Et dybt Suk og en Haandrækning var hans Svar.

Niels greb den frembudte højre og sagde: „Det kunde rigtignok tilkomme dig at give mig en ny Hat; men lad saa Ejler faa den til hans Bryllupsdag!" —

„Og Karen med!" raabte Jens; og et nyt og djærvt Haandslag bekræftede Alliancens Fornyelse. —

„Men hvad gør vi saa med Hjorten derhenne?" tog den sidste til Orde. —

„Hm!" sagde Niels efter nogen Betænkning, „siden du har skudt ham, faar du ogsaa beholde ham — og det er ikke for Guds Skyld" — lagde han til; „for din Herre er dog, saa stille at sige, en ugudelig Krop; og man skal gøre sig gode Venner med Fanden, om man kan — som det hedder. Kom du kun, saa snart du kan, med en Vogn, og lad den holde ved Skellet! Og tag med et Par Stenslæbere, som I kan binde til hverandre og lægge Hjorten paa; saa kan du og en til nok trække ham hen til Vognen. Jeg skal nok sørge for, at ingen herfra ser det." —

„Det er altsammen godt, Niels!" svarede den anden; „men det er dog d i n Herres Hjort."

„Du kan lade mig faa en af d i n Herres, om jeg engang skulde være i Forlegenhed for saadan en. Men saa skal du og, saa snart du kommer til Gaarden med Hjorten, sige ham, hvor du har pudset den, og med det samme faa hans Ord for, at Ejler maa gifte sig med Karen."

„Det skal jeg," raabte Jens, „og nu Gud i Vold! Og Tak for den Gang; du kan lide paa mig, ihvor det saa er — et Farvel saa længe!" —

Niels tilnikkede ham sit. Og dermed adskiltes de.

Hjemkommen til Sæbygaard gav Jens sin Herre Rapport (men ikke fuldstændig) om sit Strejftog, og straks blev der ordret en Vogn til at hente Byttet. Hr. Jørgen roste sin Skytte og lagde til: „Du skal ogsaa faa det første, du beder mig om."

Jens betænkte sig ikke længe, men bad om den allernaadigste Ægteskabsbevilling.

„Hvad!" raabte Herremanden og trak de smalle, hvidgule Bryn ud over sine Katteøjne, „naar er du og Niels blevet Venner igen?"

Nu maatte Jens ud med hele Historien. Herren drog derved

Øjenbrynene op igen og smilede — paa hans Maner, idet han gjorde Munden bredere og sammenkneb de blaablege Læber saaledes, at ingen af dem var synlige:

„Den Niels maa være en dum Hund," sagde han; „ellers havde du ligget paa dine Gerninger. Men det kan være hans egen Sag. — Er der ellers noget ved den Datter, Ejler er saa forgabet i? Lad os se hende med det første, og dersom hun saa anstaar mig, saa skal de ogsaa faa hverandre."

Jens takkede, gik til sit Hus og fortalte Sønnen Dagens Begivenheder fra først til sidst. Men dette sidste huede ikke Knøsen.

„I kender jo nok Naadigherren," mumlede han hovedrystende; „og Karen er den smukkeste Kvinde i hele Vendsyssel. Dersom han fik Lyst til hende —" han fuldendte ikke, men knyttede den højre og kastede et sælsomt Blik til sin Riffel ved Bjælken.

„Aa!" tyssede Faderen, „der er ingen Ulve i den Mose — tresindstyve Aar — graa Haar!"

„Hm!" brummede Ejler, „det er ikke et Aar siden, om I vil huske jer om, da Kjen Lauster[5] havde Gilde — hvem maatte hun sove ved den første Bryllupsnat? Naar Bruden er køn, gi'er han sjælden sin Ret bort. Det er en Fandens Ret" (han bekræftede denne Tesis med et Fladhaandslag paa Hjorteskindslaaret) „den skal jeg ikke have noget af. Men," lagde han til, „jeg vil selv følge hende, naar hun skal beses, og — vistnok: Karens Villie faar han aldrig hverken med det gode eller med det onde. Hun er lige saa armstærk, som hun er kysk; det ved jeg."

— Faderen smilte, tog sin Riffel, satte Trækstokken i Løbet, og idet han rensede og pudsede sit kære Vaaben, fløjtede han Tonen til en paa den Tid ny Vise, hvis Ord lyder saaledes:

Og det var Sejer i Rindeløw,
Satte paa sin Bryllupshat:
„Min bitte Ane! du er saa knøv —
I min Arm du sover i Nat."

Til Gudshus ginge de begge saa
Med mildeste Hjertens Glæde.
Før Solen dukked i Havet blaa,
Hun maatte saa drøvelig græde.

Og Præsten havde velsignet dem,
Og Degnen havde sagt: Amen!
Og Brudeskaren den kørte hjem
Til Gildegaarden med Gammen.

Og der blev drukket, og der blev ædt,
Saa længe de kunde sanse.
Og da hver Gæst nu var rigtig mæt,
Stod alle op til at danse.

Og som nu Dansen saa lystelig gik,
Da komme den Herremands Svende.
Da Bruden hans Bud og Befaling fik
Sig straks til Gaarden at vende.

Og Brudgommen, som han stod derved,
Hans Kinder de bleve saa hvide;
Sin Underlæbe til Blods han bed:
Det er jo ej Sengetide.

„Men skynd dig, min Brud! at klæde dig om;
„Paa det du maa Herren behage!"
En anden Vej han til hende kom
Og vildt udi Favn monne tage.

„Hys! stille, min Hjerte! og klynk ikke saa!
„Det hjælper slet ikke, du græder.
„Et bedre Raad vi nu hitte vel paa:
„Lad os i en Fart bytte Klæder!"

„Hvad har du i Sinde, min søde Ven!"
Hendes Hjerte tog til at banke. —
„Det ved du, saa snart jeg kommer igen;
„Vor Herre skal os vel sanke."

Saa ginge i Dansestuen de to;
Hun, Hatten dybt ned i Panden,
I Kofte, Broge og sølvspændte Sko —
„Der har vi jo Fæstemanden!"

Bagefter tripped den falske Brud
Og sky under Kyshatten skuled.
Om Vristerne slubred det natlige Skrud,
Og Kroppen i Kaabe sig skjuled.

Hun læsped til Svendene: „Hurtig derhen!
„Den naadige Herre til Villie!
„Jeg vilde dog gerne tilbage igen,
„Mens end de danse paa Tillie."

Som de nu da kom i den Borgegaard,
Til en af de Svende hun siger:
„Bed Herren, vi færdes i Mørke faar!
„I Lyset sig skamme vi Piger."

Saa nedbragte Svenden den Herremands „Ja,".
„Han kunde den Blysomhed lide ..."
Og kom de tilsammen i Mørket da,
Sad ned ved hverandres Side.

Hun siger: „En Gud dog i Mørket ser;
„Han vil mig miskundelig være!
„Hr. Ridder! jeg eder saa mindelig be'er:
„I la'er mig beholde min Ære!" —

„Hvad Ære! Er det da ej Ære nok,
„Jeg saadan en Bondetøs viser?
„I Morgen saa vandrer du hjem til din Rok,
„Og ydmyg min Naade du priser."

Saa favner han Sejer med stærken Arm:
Men Sejer sin Kniv monne drage.
Den stødte han dybt ind i Ridderens Barm, —
Mod Gulvet tørned hans Hage.

Men Sejer sig lister af Gaarden ud,
Med Kniven under sin Kaabe.
Saa kommer han hjem til sin unge Brud —
Af Fryd hun begynder at raabe.

Han tysser og vinker, hun følger ham stum,
Og Gæsterne efter dem skotte;
Og lidt efter lidt, saa bliver der Rum,
Hvor før de sig Tæerne traadte.

De ledte i Lade, de ledte paa Loft,
De ledte i Kammers og Framme[6];
De ledte i Mark, og de ledte paa Toft,
De ledte i Skov og i Damme.

End havde til denne Time de led't
De skulde dog aldrig dem fundet;
Thi aldrig fra dem har man hørt eller set.
Og nu er Taven udspundet.

IV.

DAMERNES YNDLING FAAR TO KURVE FOR EEN

Der er Varsel i det gamle Mundsprog, som kalder Rigdom og Skønhed „Lykkens Gaver"; thi Lykken er en Gudinde, man ikke skal stole paa; hun tilkommer ofte, at man sætter et „U" foran hendes Navn — hendes Gaver er Fristelser; det er en Helt, som overvinder disse.

Ridder Kay var ingen saadan Helt. Ikke fordi han jo sejrede, hvor han behagede; men der var Sejre iblandt, om hvilke

han kunde sige med Pyrrhus: „Vinder jeg saadanne flere, saa har jeg tabt."

Siden berørte Rejse fra Aalborg til Sæbygaard havde den dejlige Jomfrus Billede fortrængt ethvert andet af hans Fantasi — paa eet nær; og det var Vinhandlerindens. Vel stod det b a g ved Jomfruens, men alligevel ovenover, saa meget som hun selv var højere af Skabning og stoltere af Aasyn. —

Til Bangsbo vilde han; men Faderen maatte ikke vide det. En fortrolig var ham hertil nødvendig, og han valgte Skytten Jens. Med denne red han da paa Jagt, iført en pyntelig engelsk Jægerdragt; og medens Skytten blev tilbage ved Grænsen mellem begge Herregaardes Jagtdistrikter, fortsatte han Vejen til Bangsbo under det artige Foregivende at ville spørge til Damernes Befindende efter Rejsen.

Hans øvede Øje viste ham snart det Indtryk, hans mandige Skønhed havde gjort paa det unge Pigehjerte, og han skred ufortøvet til Belejring, i sikkert Haab om Overgivelse paa Naade og Unaade. Men Fæstningen var fastere, end han endnu havde fundet nogen. Han kunde aldrig komme den nærmere end paa en vis Afstand. Der var en Bastion, paa hvilken alle hans Angreb mislykkedes. Han kendte ikke dens Fasthed — thi den findes ikke ved alle Fæstninger — men dens Navn er ellers „Castitas". — Da Fæstningen desuden i Fru Bang havde en klog og paapassende Kommandant, var den under saadanne Omstændigheder uindtagelig.

Hvad var her at gøre? Trække sig tilbage? Intet mindre; det var endog for vor forelskede Ridder en moralsk Umulighed. Han besluttede først at vinde Bangsbos skønne Beherskerinde; saa haabede han i hende at faa en mægtig allieret. Derhos vakte han den elskende Piges Skinsyge; og hvad denne „Hjertets Svøbe" kan virke, saavel til som fra, derom var Junker Kay ikke ukyndig.

— Forgæves! Fru Bangs Hengivenhed til sin Mand, hendes Karakterfasthed var de Klipper, paa hvilke alle Ridderens Planer strandede. Krænket Stolthed, utilfredsstillet Sanselighed drog ham til sidst saa vidt ud over Sømmeligheds og Klogskabs Grænser, at han udbrød: „Vil I nægte mig, hvad de a l l e r h ø j e s t e Damer har tilbudt mig?"

„Det vil jeg," svarede hun; „thi jeg kender jer nu og foragter jer."

— Hermed vendte hun ham Ryggen — som Sif gjorde ved

Loke; — og Junkeren var nu nødt til at vende Bangsbo Ryggen for stedse.

Nu først begyndte hans Tilbøjelighed at lutre sig og derved at fortjene Kærligheds gammeladelige Navn. Han indsaa, hvad han havde tabt, og hvorledes: han kom til at tænke over sig selv, sit løsagtige Liv, dets glædeløse Nydelser med paafølgende Tomhed. Han kunde ikke dølge for sig selv, at han aldrig havde elsket som nu — aldrig før nu. Han følte et saadant Savn, som intet Lefleri var i Stand til at erstatte. — Han blev tungsindig.

Ogsaa hun blev tungsindig; men denne Sjælsbyrde var lettere for hende at bære, da den var fri for Anger. Hun følte, at Dyden forlener en Kraft, som selv skuffet Kærlighed ikke mægter at nedbryde.

V.

VINHANDLEREN

Jens Bang var et af de Mennesker, man aldrig bliver klog paa — som Folk siger. Han talte overalt meget lidt, og allermindst, ja stundum slet intet da, naar man mest havde ønsket og ventet det. Hvad Meninger og Begivenheder angik, da var han yderst tilbageholdende — indesluttet i sig selv. Hvo som een Gang havde forlangt hans Mening at vide, frittede ham ikke oftere.

„Han er polisk — han er falsk," hed det om ham. „Han er en Guldmager, en Sortekunstner — den Slemme tager ham nok med alle hans Rigdomme." Der var dog eet Menneske, der kendte ham, der elskede, højagtede ham; og det var — hans egen Hustru. —

Denne Kvinde, hvem vi kender som fast, modig indtil Stolthed, hun var mod Husbonden den blødeste, ømmeste Kvindelighed selv: hans Villie var ogsaa hendes. Hans lyse Aand — men som lyste kun for hende i hele sin Klarhed — hans ædle Hjerte — men som kun aabnede sig for hende — havde i en elskende Kone vundet ham en yndig Datter.

Bang — uagtet næppe fyrretyve Aar — havde en mere end hundredaarig Erfaring; og han besad en Aandsdannelse, som vilde gjort ham til en Prydelse for det nittende Sekulum. Men Moder Natur havde ikke gaaet tiltide med ham.

Efter sin Fader arvede han Bangsbo med Gods, men ikke

uden temmelig Gæld efter de Tider. Ved Faderens Død laa han med sin Hovmester i Paris — efter Datids adelige Studeremaade — og ilede nu hjem for at overtage de ham som eneste Søn tilfaldne Ejendomme.

Hvor ung han end var — en to og tyve Aar — besad han dog en langt skarpere økonomisk Sans end Faderen; thi solgte han til en Nabogodsejer en Allodialgaard og noget Bøndergods, og det saa fordelagtigt, at han ej alene betalte den paa Bangsbo hvilende Gæld, men fik endog saa meget i Behold, at han kunde tilfredsstille sin Handelslyst. Dette gjorde han med saadant Held, at han inden faa Aar kunde føje en anden Tilbøjelighed, nemlig — Byggelyst. Og saaledes blev den i Begyndelsen omtalte og endnu tilværende skønne Bygning oprejst.

Det har sig, tror jeg, med Byggelyst som med Drikkelyst: den svækkes ikke ved Alderdommen. Den byggelystne opfører, ubekymret for at det engang vil nedrives — ligervis som den gerrige samler uden at tænke paa, at der gerne vil komme Adspredere efter.

Men Bang byggede for Fremtiden, saa varigt som noget her paa Jorden kan være. Dog byggede han ej alene for sin egen Fornøjelse; han byggede til Medmenneskers Nytte. Han byggede og begavede et Hospital i Aalborg, og det med denne sælsomme Forbeholdenhed, at dersom han selv eller Kone skulde komme i Trang, da skulde Bestyrelsen være pligtig at forpleje dem, som andre Almisselemmer, i samme Stiftelse.

— Det var just i det Tidspunkt, Junker Kay gjorde sine mislykkede Angreb paa Skønhederne i Bangsbo, at dets Besidder viste sin Hustru Planen til Hospitalet. Ved at se denne sidste Betingelse, blegnede hun; men snart kom Modets Farve tilbage paa hendes Aasyn. Hun rakte sin Mand Haanden og sagde med et roligt Smil: „Hvor du er, der vil jeg ogsaa være; men naar — —"

„Lad mig fuldende, hvad du vilde sagt!" — faldt han hende i Talen. „Naar jeg frygter for Fattigdom, hvorfor bygger jeg saa et Fattighus? — Ikke sandt? Det vil jeg sige dig: jeg frygter ikke for Fattigdom; thi Gud har i mit Sind og i dig skænket mig en Rigdom, som hele Verden ikke formaar at berøve mig; men jeg stoler ikke paa Verden; den kan berøve mig alt det, jeg har vundet fra den — og jeg er dog ingen Krøsus — undtagen — ved denne;" her førte han Hustruens Haand til sine Læber og hviskede mer end sagde:

„Soud ick al bewenen,
„dat hier te bewenen waer,
„so had ick wel al de daghen were,
„die daer comen in het jaer.

„Dat alle berghen goude waren
„en alle water wijn,
„so had ick you noch veel liever,
„moy meisje, waerje mijn."[7]

Ved disse ømme Elskovssuk, udsendte i det hende saa kære nederlandske Maal, tindrede to Taarediamanter i den ædle Kvindes Øjne; hun omslyngede sit Hjertes Ven med Andromaches Hjerteudgydelse:

„Du est mig Fader, Mand og Broder,
„Du est mit alt —."

„Adieu mijn vader en moeder,
„myn vriendckens alle ghelijc ,
„adieu mijn suster en broeder!
„Ick vaerder na't hemelrijc."

VI.

HERREMANDEN

Den mishandlede Præst, Mads Sørensen, havde en Slægtning, der var Præst til Ullits, Føulum og Svingelbjerg i Gislum Herred. Da hin ønskede at komme bort fra sin Tyrans Nærhed, aftalte han med denne et Bytte af Kald, og finge de samme bevilliget af Herremanden, der havde Patronatet over begge.

— Hvorvel nu Mads Sørensen tabte i Indtægter, saa besluttede den onde Herre ydermere at formindske disse. Til den Ende frarev han egenmægtig det benævnte Pastorat Svingelbjerg Sogn og henlagde det til Vesterbølle og Østerbølle i Rinds Herred. Den forurettede Præst græmmede sig i Tavshed. —

Endnu ikke nok: Herren berøvede ogsaa hin Menighed dens Kirke, den han nedbrød, og af hvis bedste Materialier han opbyggede en Del af det nuværende Lerkenfeld, hvis østre Fløj den Dag i Dag bærer Kirkenavn.[8]

Herved blev Præstens Taalmodighed udtømt: han ivrede paa begge sine andre Prækestole mod dette Kirkeran, idet han troede at burde paatale Guds og sine Sognebørns Rettigheder.

Men Adelsrettigheder var den Tid stærkere. Vor Adelsmand lod ved sin Foged give Præsten en alvorlig Irettesættelse, med Betydning, at dersom han tiere oplod sin Mund om denne Sag, kunde han vente den haardeste Straf. Men Præsten tav ikke; han tordnede meget mere[9] endnu heftigere mod „Helligdommens Røver".

Saa snart denne erfarede Præstens vedvarende Djærvhed, lod han ham ved sine Svende voldelig bringe i det underjordiske Fængsel paa Lerkenfeld og der belægge med Lænker. Et Straaleje, en Skive Rugbrød og en Krukke med Vand — det var alt, hvad han ved sparsomt Lys gennem et snævert Hul i Muren kunde opdage. Han lagde sig paa Lejet, foldede sine lænkebundne Hænder og hentede i Bønnen — den var en ydmyg Hengivelse i Guds Villie — en saadan Trøst, som gør Aanden stærk, en Styrke, som alene Troen skænker. —

Den følgende Morgen fik han Besøg af sin Forfølger.

„Naa, Præst!" snærrede han ad ham, „vil du nu erkende din Forbrydelse mod din jordiske Herre og paa dine Knæ anraabe hans Barmhjertighed?"

Den tiltalte vendte sig til Tyrannen og sagde: „Jeg erkender ingen jordisk Herre uden Kongen; og jeg anraaber ingen om Barmhjertighed uden Gud i Himmelen. I dig erkender jeg kun en Røver og Voldsmand, som træder alle guddommelige og menneskelige Love under Fødder. Skal jeg endog her lide, fordi jeg taler Guds og min Frelsers Sag, saa lad mig fra mit Golgatha opstige til min Herres Paradis!"

„For dit Golgatha skal jeg sørge," brølte Tyrannen; „men dit Paradis bliver vel nedenunder i Grusgraven hos Ræve og Grævlinge."

Hermed forlod han sit Offer og gav sin Birkedommer Befaling at dømme Præsten fra Livet, „som Oprører mod menneskelig Øvrighed og guddommelige Love".

— Den Træl af en Dommer gjorde kort Proces, og to Dage efter blev Præsten ført baglæns til den Banke, som gør Skel mellem Svingelbjerg og Føulum Sogne, og sammesteds halshugget. —

Denne Misgerning udførtes saa hurtigt, at den unge Lykke ikke erfarede den, før Mellemkomst — om den kunde have hjulpet — var umulig.

Men Junkeren hørte denne Skændselsdaad paa et saa sælsomt Sted og af Læber, som gjorde ham Efterretningen dobbelt smertelig og nedtrykkende.

Skønt Porten paa Bangsbo var lukket for Junker Kay, saa var dog Skovene deromkring ikke spærrede, og dels ridende, dels gaaende, omkresede han ofte i hele Timer den Gaard, som var hans Længslers Hjem. Han spejdede — uden Nytte.

Spurgte han et mandligt Tyende om hende, vi ved nok: om hun var paa Gaarden, om hun var frisk, om hun ikke imellem gik ud i Skoven eller i Haven, — saa fik han aldrig andet Svar end: „A wed et ett." Det kvindelige Tyende var lige saa uvidende; kun visse Øjekast, visse Smaasmil viste, at man vidste eller anede Grunden til hans Undersøgelser.

Mismodig gik han — Hesten havde han efterladt hos en af Sæbygaards Skovfogder — en Sommeraften fra Bangsbo af og hjemad.

Som han var vandret igennem en af hine dybe Dale og kommet op paa Kanten af en Brink, mærkede han, at den Fodsti, han havde fulgt, ikke var den rette. Foran ham, dybt nede, laa — som sammenvokset med den bratte Banke — et lille straatækt Hus — jeg ved ikke rettere, end at det ligger der endnu imellem Nørre-Knude og Understed.

Han gik derned for at spørge Vej. — Stien førte om ved Østerenden af Hytten, paa hvis Gavl et lille Vindue, eller rettere Glughul, bestaaende af fire usle, solbrændte Smaaruder, syntes at lade kun lidet Lys og mindre Luft ind. Endnu førend han var kommet lige ud for samme, hørte han derindenfor en Roks Snurren og en svag og langsom kvindelig Syngestemme.

Han standsede og sagde ved sig selv: „Her synges! Her i denne fattige Hytte — synger man — medens man maaske i Slottet sukker og græder. — Hm! ja! Glæde for Guld — fattig Rolighed for Rigdoms tyvagtige, næsvise Lakejer, Frygt, Uro, Smiger, Bedrag — hm! der er dog en Slags Ligevægt."

— Under denne filosofiske Betragtning traadte han hen til Vinduet, lyttede, forbavsedes ved Sangstemmens Bekendthed, bøjede Øret til og hørte de sidste hartad hendøende Toner af den gammelhollandske Elskovssang:

„Ghy meucht wel t'huiswaert ryden,
Ghy meucht wel t'huiswaert gaen.
Ghy meucht een ander kiesen,
Myn liefde is al vergaen."

Hjerterørt, saaledes som aldrig tilforn, stod den stolte Ridder ikke faa Øjeblikke, uden Bevægelse. Men Haabet, Kærligheds Morgenstjerne, gød sine Straaler i den omskyggede Sjæl.

Han hævede sit nedbøjede Ansigt og sang med sin mandigklare Stemme dette Vers af en anden hollandsk Vise:

„Bent ghyint wout, clein voghel stout,
Cant you niemand bedwinghen,
So dwingt you de haghel, de coude sne,
Het loof al wander linde." [10]

Ved de første Toner af den velbekendte Stemme for vor dejlige Hollænderinde halvt op fra Stolen. Men uden at se sig om efter Sangeren rejste hun sig helt, gik til den ene Dør og laasede den, gjorde ligesaa ved den anden; og flere var der ikke paa Værelset.

Da Junkeren saa dette, som snart blev bestilt, pikkede han sagtelig paa Vinduet og bad om at blive hørt.

„Tal," svarede Pigen, der igen havde sat sig bortvendt fra ham, „men jo kortere, jo bedre."

Et virkeligt Hjertesuk var Indledningen til en Tale, der havde meget om Kærlighed, men intet om Ægteskab.

Den sjælstærke Pige drejede sig med Stolen og paa Stolen om mod Vinduet og sagde: „Ridder Lykke! jeg elsker eder — stille! Ingen Junkerstreger! — men just denne Kærlighed giver mig Styrke til at modstaa eders forføreriske Angreb. Jeg har udsøgt mig dette Fristed, som I nu har opdaget. Min Villie er fri; og den har I langt mindre Magt til at tvinge end eders ugudelige Fader til at myrde min hæderværdige Slægtning i Ullits."

„Hvad er det, I siger?" raabte Junkeren forskrækket.

„Gaa til Svingelbjerg! saa kan I faa det at vide!" svarede hun og hængte et Klæde for Vinduet.

Den nu helt udelukkede og bortskræmmede Elsker ilede til Sæbygaard for at erholde Forklaring over den elskedes frygtelige, men for ham hartad utrolige Tidende. Den var alt for sand.

Væggene i Sæbygaard blev s o r t e for ham — som det hedder — han væmmedes ved sin egen Fader. Den sønlige Kærlighed havde Bøddeløksen borthugget; ak! den havde ogsaa afhugget den unge Kærlighed, hin blomstrende Rosengren, der smilede og duftede saa hjertekvægende — Fader og Kæreste, begge paa een Gang tabte for ham.

Store, uventede Sorger vil enten aldeles svække eller og fremavle en hidtil ukendt Styrke. Den af aandelige Lidelser omspændte skal enten segne under dem eller — rejse sig over dem. Det er under saadanne Livsstorme, at Manden kan lære at kende

sin iboende, men hidtil slumrende Kraft, hvad denne formaar over Blødagtighed og kælen Døsighed.

En saadan Omvendelse foregik med den hidtil paa Roser dansende Lykkens og Kvindernes Yndling. Han følte nu Tornene — Livets Alvor. Dets Spøg hensmeltede som en tynd Morgensky, og tykke Stormbyger formørkede hans forhen saa lyse Himmel. Men han følte, at Modgang, dybe Sorger, var noget, han hidtil havde savnet, at de kunde gøre Spraderen til en Mand. Som en saadan ser vi ham paa Rejsen sydefter.

Kay Lykke havde en Moster paa Herregaarden Skeel — dengang kaldet Huolgaard. Hende havde han i de sidste Aar ikke set — kun flygtigt tænkt paa. Nu var Huolgaard — hvad jeg vilde sige: dens Besidderinde, Maalet for hans Rejse.

Denne gammeladelige — bedre! denne ædle Kvinde var mangeaarig Enke og barnløs; men hun adopterede bestandig saa mange forældreløse og fattige, at hun erhvervede sig en udmærket stor Familie. Hele Godset hørte til hendes Hus.

VII.
RIDDERENS MOSTER

„Huolgaard" — jeg vil beholde denne gamle Benævnelse paa det senere „Skeel" — ligger, om just ikke i et „Hul", saa dog lavt nok til at fortjene sit oprindelige Bondenavn, der skriver sig fra den Tid, da Bonden blev Træl og Adelsmanden Herre. Den er, som flere gamle Herresæder, en firkantet, tykmuret og stærkmuret Fæstning med Grave omkring sig — en Levning fra Aristokratiets Guldalder i Danmark. Den ligger ogsaa regelmæssig lavt — for Vandets Skyld, at Gravene ikke skal mangle. — Man vidste ikke dengang, at *tørre* Grave koster Bestormerne længere Tid og mere Blod.

At den unge, verdenslystne Kavaler i sin Drøvelse tyede til Skeels alderstegne Besidderinde, maa nødvendigvis give os høje Tanker om hendes Forstand og Sindelag, og disse Tanker vil vi finde fuldkommen retfærdiggjorte.

Ved den første Indtrædelse til hende fyldte sig Kay Lykkes hidtil saa klare Øjne med Taarer, og den Mund, som kun var vant til Skæmt, Smil og Latter, fortrak sig til Graad, idet han, bøjende sig med Ærefrygt, førte hendes Haand til sine bævende Læber.

„Kay!" sagde hun med mild og dog højtidelig Alvor, „din Bedrøvelse, hvis Aarsag jeg kender, glæder mig; den indgyder mig Agtelse for min Søsters Søn. Den Udaad, Jørgen Lykke nu har øvet, sætter en blodig Plet paa Familiens Vaaben. Kan du end ikke udslette den, da stræb dog at bedække den med dine egne Dyder! Først og fremmest maa du omskifte dit flygtige Levnet, vorde Mand og Familiefader — kunde du elske i Dyd og Ærbarhed?"

—„ Moster!" svarede han, „det gør jeg allerede, men den, jeg elsker, har forkastet mig for min Faders Skyld; maaske og" — lagde han med nedslagne Øjne til — „for mit forrige Levnets."

— „Er det ikke Hollænderinden paa Bangsbo?" spurgte hun med et let Smil. — Junkeren nikkede.

„Men," vedblev hun, „har du ikke mærket noget til Genkærlighed hos hende?" —

„Vel det," svarede han, „hun har selv tilstaaet det i det samme Øjeblik, da hun bortviste mig fra sig — saa fast og højhjertet er hun."

Mosteren tav noget og grundede.

— „Kay!" sagde hun derpaa, „da det er dit Alvor med din vakre Hollænderinde, saa vil jeg bejle for dig. Bliv nu her, mens jeg drager til Bangsbo og bringer Sagen i Rigtighed. Saadan noget forstaar vi Kvinder os paa." —

„Kæreste Moster!" sagde han sukkende, „jeg takker eder for denne moderlige Omhu! Men hun er ikke paa Bangsbo; for at undgaa mig, har hun skjult sig i en Bondehytte, hvor jeg hændelsesvis fandt hende, der hvor hun gav mig saa kort Besked. Det er ikke ret langt fra Bangsbo, men I kan vist hverken ride eller gaa derhen."

— „Ligemeget!" svarede hun, „jeg vil alligevel først tale med Bang og hans Hustru, og kan vi komme til Rette, saa lader vi din Inklination hente — lad du kun mig sørge!"

— „Men min Fader!" sagde han, „han giver aldrig sit Minde; han vil gøre alt for at hindre mit Forehavende, ja maaske, desværre! forgribe sig paa hende."

— „Jeg har Skjul og Sikkerhed for eder," faldt Mosteren ind. „For det første ser vi Tiden an, og den kan forandre baade Forholdene, Planer og Sindelag."

Kay rettede sit Hoved, Haabets Straaler belyste hans Aasyn; med en Elskers Fyrighed trykkede han den gamles Haand til sit Hjerte.

— „Her skal du ikke blive," sagde hun eftertænksomt. — „Du er vel Jæger?"

— „Ja."

— „Forstaar du ogsaa Jagten? Kan du skyde, anføre Hunde, og hvad mere dertil hører?"

„Javel, men maa jeg spørge hvorfor?"

— „Ser du! min Skytte paa Skiervad er nu nylig død, og hans Plads er ikke besat. Jeg havde ladet sy en ny Jægerdragt til ham, og jeg tror, den kan passe dig. Vil du træde i min Tjeneste?" vedblev hun smilende, „jeg skal tjene dig igen." —

„Gerne," svarede han med et muntert Smil; „men om nogen der kender mig?" —

„Jeg skal saaledes forvandle dig," sagde hun leende, „at ej engang din lille Hollænderinde skal kunne kende dig. Jeg har gemt fra min salige Husbond af et saadant Mundskæg og Kindskæg, at naar du faar det paa, skal du ikke mere ligne dig selv."

Ved dette Forslag gik vor Ridders Smil over til ret hjertelig Latter; og opildnet ved det eventyrlige deri og ved det til Vished grænsende Haab om lystelig Ende paa Romanen, knælede han for den herlige Tante og kyssede begge hendes Hænder.

Saaledes forvandlet og forsynet med en Skrivelse til Ridefogden paa Skiervad, red nu Kay Lykke didhen.

— Paa Vejen faldt det ham ind, at for at gøre sig endnu mere ukendelig, vilde det være tjenligst at omskifte det danske Maal med det tyske, eller dog at fortyske hint, hvilket ved den fremmede Udtale var ham let at gøre.

Og vil vi nu overlade den ridderlige Skytte til Ulvene og Rævene og Hjortene i Skiervads dengang vildtrige Omegn for at følge Mosteren paa hendes Friertog til Bangsbo.

VIII.

RINGEN. OG BRYLLUPPET

Man kan nok vide, at den højfornemme Frue blev standsmæssigt modtaget paa tidtnævnte vendsysselske Herresæde. Dets Herskerinde fandt især Naade for Besøgerindens Øjne. Hun kunde vanskelig faa i sit Hoved, at det var en født Kræmmerdatter, som viste en saa aldeles adelig „Comportement" — som det dengang hed — og selv i Franskesproget, der i de Tider var Ade-

lens Maal — hos mange „Kragemaal" — havde en Færdighed, som intet lod tilbage at savne. Hendes Husbond var jo lige saa dygtig i Franzøsken, men han oplod ikke sin Mund, uden Talen blev henvendt til ham, og lod snart begge Damerne alene. En Kender af Ansigter vilde i hans have læst noget om dybe, men mandigt kuede Sorger.

Nu, vor skeelske Frue rykkede, efter nogen dengang nødvendig foreløbig Passiar, frem med sit Hverv, dog ikke ligefrem, men som en klog Generalinde ad Omveje og Deflleer. Manøvren blev ogsaa kronet med Held. Thi skønt Fru Bang længe retirerede og gjorde Demonstrationer, saa blev dog Resultatet, at den skønne genstridige skulde hentes, og Sagen overlades til hendes Resolution.

Dette skete. — Fredsmæglerinden tilstod ved Hjemkomsten for sin kære Søstersøn, at hans elskede var en hollandsk Fæstning i Styrke og udholdende Modstand. —

Vauban siger: at ingen Fæstning, end ikke en af hans egne, kan holde sig længere end seks Uger. Den, Kay Lykkes Moster belejrede, holdt sig kun i seks Timer og overgav sig da paa føromtalte Vilkaar. —

Ved saadanne glædelige Begivenheder er det gammel Sæd at gøre et Gæstebud — større eller mindre. Dette iagttoges ikke paa Bangsbo, Beværtningen der blev som til daglig Brug, faa Retter, men disse gode, og ypperlig Vin.

Blandt Retterne forekom ferske Havfisk. Fru Bang tog for sig et Torskehoved. Da hun havde skaaret dette over, blev hun siddende ubevægelig, og hverken Kniv eller Gaffel rørte sig i hendes Hænder. De to andre Damer mærkede ikke dette, men vel hendes Mand, der kastede et spørgende Blik paa hende. Uden at anvende Ord fik han dog et fyldestgørende Svar, idet hun rakte ham en ud af Fiskens Hoved nedfalden Guldring. Bang genkendte den let: det var den selvsamme, som ved hin Overfart over Limfjorden blev ofret til Nøkken. Med et usædvanlig mørkt Aasyn stak han den til sig og mumlede som for sig selv:

Hoe my nu te noc de is
dat soll ick U well segghen —
ick ben noch al de selve man. —

Ved disse sidste Ord hævede han sit Hoved og saa med en lykkelig Elskers glade og kække Mine paa sin Hustru, hvis Ansigt øjeblikkelig viste et Genskin af den elskede Husbonds.

Vi forlader nu Bangsbo og Fruens polykratiske Ring for paa Skiervad at se to andre Ringe, to Fæsteringe, blive vekslet.

At Brudgommen havde faaet Efterretning om Faderens, sandsynligvis dødelige Sygdom, hvilket Budskab han hemmeligt meddelte Bruden, kunde ikke andet end forhøje begges Lyksalighed, der forhen dæmpedes ved Tanken om den frygtelige og hans Hævn, naar han erfarede, hvad der skete; og det kunde umulig ret længe holdes skjult for ham, og det var dog altid usikkert, hvorvidt Tanten vilde være i Stand til at beskytte og gemme de nygifte; thi foruden Præst og Degn var fire Vidner til Stede, og skønt Handlingen foretoges i et Gemak, hvor intet Tyende kom, skønt de to Embedsmænd var rundeligt betalt for at holde rene Munde, saa vilde dog den foregivne Jægers Forsvinden og den beslørede Bruds Ankomst snart have bragt Kammerpiger og Lakajer paa Spor, om dette endog i Førstningen vilde været urede.

Førend Vielsen begyndte han — jeg mener nemlig Junkeren — af sin Hoffærdighed og dennes Datter Spottelyst, idet han kastede Øjnene paa den indtrædende Præst og saa dennes luvslidte Kjole og slattede Pibekrave, at ytre til Selskabet — men paa Fransk, som den Tid jo var Adelsproget — „at han var nysgerrig efter at høre, hvordan for en Tale der kunde rystes ud af saadanne Ærmer."

— Han fremførte det højt nok til, at den stakkels Præst kunde høre det, men det brød Junkeren sig ikke om, da en Præst, som forstod Fransk, i hine Tider var endnu større Sjældenhed end en Adelsmand, der forstod Græsk.

Naa! Den luvslidte Velærværdighed træder hen for Brudeskammelen, bukker, fremsiger Bønnen — paa Fransk, som hele Vielsen i samme Sprog, og det saa rent og med en saadan Udtale, at ingen af de tilstedeværende var i Stand til at overgaa ham deri.

— Brudgommen blev herved baade bleg og rød — som man siger — og da Præsten over det Tema: At Ydmyghed er den riges og mægtiges skønneste Klenodie, fandt rigelig Anledning til at ydmyge den overmodige Junker, saa lovede denne ved sig selv, at han for Fremtiden vilde omgaas forsigtig med Brugen af fremmede Sprog.[11]

Endnu før Festens Ende bragte et Ilbud den Tidende, at Tyrannen paa Sæbygaard var salig hensovet. Rejsen did kunde følgelig det unge Par ikke opsætte. Efter en hjertelig Afsked med deres jordiske Lykkes Skaberinde ilede de da uopholdeligt

til den Herrebolig, de nu skulde tage i sikker og frydelig Besiddelse.

IX.

I HOSPITALET

I „Hvedebrødsdagene" — eller, som Briten mere træffende siger, „Honningmaanederne" — faar man undskylde to elskende, om de glemmer alle andre Mennesker. Vore nygiftes Honningmaaneder var lige saa lange som to Almanakmaaneder. Og da deres Maane kvældede lidt, var det først, de fik Tanker om at besøge Vennerne paa det hollandske Slot.

I den lykkeligste Sindsstemning, som tænkes kan, red de under behørig Ledsagelse af Sted. Paa Vejen gennem hin By, hvor de i sin Tid havde set „Tøsen med Katten", saa og kendte de hende igen, og det saa meget lettere, som hun ikke var stadseligere klædt end dengang.

— Vor nye Herremand lod gøre Holdt foran Hytten og Moderen kalde ud. Hun var lige saa pjaltet som Datteren.

„Min Ven!" siger da Fru Lykke til sin Mand, „jeg kan nok mærke, at du har noget godt i Sinde." —

„Det har jeg vel," svarede han, „jeg vil give dem lidt." —

„Hvis du saa synes," siger hun igen, „saa lad os give dem meget! Det er: lad os tage dem ud af denne elendige Rønne og give dem Kost, Klæder og Husly paa Gaarden, imod at de bestiller, hvad de kan, og er flittige og skikkelige." —

„Vel!" svarede han; Tilbudet blev gjort og med Glæde modtaget.

Efter denne velgørende Standsning gik det nu videre Sønder paa til Sundby og til Aalborg; og Talen var mest om den Glæde, man selv vilde have, og den, Bangs vilde have ved den forehavende Sammenkomst.

Da vor Karavane nærmede sig det attraaede Hus, viste sig, lig et ondt Forvarsel, paa en Bænk i Taarndøren Knud Jensens uhyggelige Skikkelse. —

„Naa! det fornøjer mig at se jer her, min kære!" raabte Ridderen, „I er altsaa blevet gode Venner — er de selv hjemme?"

— Knud Jensen havde rejst sig og bukkede dybt flere Gange med Huen i Haanden, men paa hans Lava-Ansigt spillede vulkanske Glimt.

„A er hjemme her, med eders Naades Tilladelse," gryntede han, „den forrige Ejer med Konen ligger nu i den Grav, de gravede til andre." —

„Er de døde?" raabte Fruen forfærdet.

„Ikke saa ganske," lød Svaret, „men de sidder og kukkelurer i deres eget Hospital som Almisselemmer; for de havde dog Held til at faa alting forødt. — Vil I ikke se, hvordan de lever? Det vil vistnok fornøje dem."

Efter disse Ord bukkede han end dybere, satte Huen paa og gik ind i det Hus, hvor vore rejsende forgæves havde lovet sig nogle Dages muntert Samliv.

Jeg har i min Ungdom set her i vort Norden et ellers kun i det varmere Syden sig befindende Rovinsekt, som i Systemerne har det ildevarslende Navn „*Sphinx atropos*". Det er en Birøver og kan, saa snart de flittige Skabninger mærker dens Nærværelse, forjage dem alle af Kuben. En saadan menneskelig Sfinks, sad Knud Jensen ved Døren — ligesom hin ved Flyvehullet.

— Ved Midler, som flertallige staar til en rig Skurks Brug, havde han i stakket Tid vidst at ødelægge sin Svigersøn saaledes i Bund og Grund, at der næppe havde behøvedes en anden Købmands Fallit og et Par Strandinger for at knæle[12] ham saa haardt, at han maatte opgive alle sine faste og det allermeste af sine rørlige Ejendomme, tyende med Hustru til den milde Stiftelse, der var hans eget Værk.[13]

Ridderen med Kone opsøgte dem der. Den sidste kastede sig hulkende om Venindens Hals; den første rakte med et Par oprigtige Taarer Bang Haanden. —

Men i disse to Hospitalslemmers Øjne kom ingen Taarer; derimod kom paa deres Læber Smil — ikke tvungne og langt mindre bitre, men milde og rolige, saadanne som Sjælestyrke og god Bevidsthed fremkalder dem. —

„Mine kære Venner!" udbrød Ridderen, „jeg har Ejendomme nok — tag en af mine Gaarde i Besiddelse! anse den som eders egen!"

— „Jeg takker eder, min ædle Ven!" sagde Bang, „men vi bor jo her i vort e g e t Hus og æder vort e g e t Brød — hvad mere kan Mennesket ønske sig? — Anse ikke dette for Stolthed! Min Kone og jeg har det samme Sindelag, som tilforn hjalp os at taale Lykken og nu at bære Ulykken. Havde vi to ikke kendt hverandre før, saa maatte vi lære det nu. Jo snævrere Verden — jo nærmere vi hverandre. Men at besøge eder engang imel-

lem, være Vidne til eders Kærlighed og Glæde — det skal være os en Glæde."

Dette Tilbud blev med Haandslag antaget, dog med den Betigelse, at første Besøg straks skulde gøres. Og det gjordes.

Nu er for længst den Lykkelige Slægt uddød. Vor Ridder — om hvem det hedder i Visen:

„Og hver en Skønjomfru hun ønske' sig,
Gud give Kay Lykke vilde have [illegible]" —

fik snart et rædsomt Bevis paa Lykkens Ustadighed. —

En Dame, hvis forelskede Miner og galante Indbydelser han siden sin Omvendelse havde forsmaaet, og som var en Omgangsveninde af Fru Bang, havde i et meddeleligt Øjeblik af denne faaet Ridderens føromtalte Angreb paa hendes Kyskhed at vide og oven i Købet hans Ytringer om „de allerhøjeste Damers Gunst". Paa samme byggede hun sin alt for heldige Hævnplan.

Hun var særdeles yndet af den regerende Dronning. Og hende aabenbarede hun nu, at Kay Lykke havde pralet af at have nydt hendes Yndigheder. Den opbragte Kongekone bragte dette ganske varmt til sin Mand, og denne lod uden videre Undersøgelse Ridderen dømme som Majestætsforbryder, skænkede ham vel af Naade Livet, men berøvede ham Gaarde og Godser og tvang ham til i et fremmed Land at søge et Fristed for huslig Lykke, det han ogsaa fandt i den elskede Hustrus Fødeegn.

— Den engang saa frodige Adelsstamme er forsvundet, ligesom Ulfeldts og flere, og nye Skud grønnes i de Herreborge, der har overlevet saa mange Slægter.

---

[1] Trykt i „Nye Noveller", 1843. Denne Novellesamling udkom dog 1842 (anmeldt i „Nye Intelligensblade", Dec. 1842). Novellen er skrevet nogle Aar endnu tidligere, hvad der fremgaar af en Forbemærkning i Novellesamlingen „Kornmodn", 1839, hvor den nævnes.

[2] Den bekendte Aalborgkøbmand Jens Bangs Stenhus (det nuværende Svaneapotek) fuldførtes 1623.

[3] Orig. har: ... Vinduerne, end han selv, idet han holdt stille, beskuede det omtalte smukke Hus; ytrede paa ... (Rettelsen skyldes P. L. Møller.)

[4] Virkelig Begivenhed. (B.s Note.) Se Note 1 under „Præstehistorier"!

[5] Kirsten Larsdatter, som i samme Novelle Maknuster for Maren Knudsdatter.

[6] Køkken paa Jysk. (B.s Note.)

[7] Ved Rinen synger endnu Almuen:

„Ach! sollt ich, was hier zu beweinen,
„Das Alles beweinen nun,
„Das hätt' ich für alle Tage
„Im ganzen Jahre zu thun."

„Wenn alle Wasser wären Wein,
„Und alle Berge wären Edelstein,
„Und sie wären mein,
„So soll mir mein Schätzelein
„Noch viel lieber sein." (B.s Note.)

[8] Hvo som vil anta denne Begivenhed for en Fiktion, en *licentia poetica*, ham skal de nyudkomne Amtskort vise, at det var en *licentia aristocratia*. Thi han vil finde Svingelbjerg Distrikt, som ligger Norden for Lerkenfelds Aa — det naturlige Herredsskel — endnu aftegnet som henhørende til Rinds Herred. (B.s Note.)

[9] tværtimod (vielmehr).

[10] Nu kan I hjemad ride,
Nu kan I hjemad gaa,
Min Kærlighed er borte,
Til en anden I bejle maa.
Vilde du i Skovens Skjul, du vilde Fugl,
Og kan slet ingen dig tæmme,
Saa tæmmer dig Hagel og kolde Sne.
O! bliv dog hellere hjemme! (Frit oversat.) (B.s Note.)

[11] Virkelig Begivenhed for en 150 Aar siden paa Lolland, hvor der var en Præst Blicher i Stokkemarke, der saaledes parlerede. (B.s Note.) Om Peder Blicher i Stokkemarke (1683—1746) hedder det, at „for sit eksellente Hoved og Gaver havde han vist ventet at bære en af de bedste Bispehætter". Hans Søn var den Provst Didrik Blicher (i Gunslev), som Steen B. i sin Ungdom kendte godt. (Se Novellen „Skinsyge"!)

[12] Se Note 6 under „Eneboeren paa Bolbjerg"!

[13] Paa hans gamle Dage gik det stærkt tilbage for den store Handelsmand, men Sagnet om, at han maatte ty til den af ham selv oprettede Fattigstiftelse (som eksisterer den Dag i Dag), er uhjemlet.

LIVØ[1]

Omtrent en halv Mil ude i Limfjorden, hvor denne er bredest, ligger Vest for Himmersyssel — nu almindeligt kaldet Himmelland, ihvorvel denne Benævnelse kan antages for en Smule ironisk — ligger den ovennævnte Ø, en „Hallig", i en Indfjord; dog mest af Figur, og fordi den hverken har eller behøver Dæmninger. Den største Del af Øen, tjenlig til Kornavl og Græsning, er temmelig højtbeliggende og til Dels bakket. Dette lille Land og det omgivende Vand ernærer ret godt de to Familier, som udgør det hele Antal af Beboere. Fra meget gamle Tider boede her ikkun een Familie; men i de yngre blev den formeret med een til, og det paa en underlig Maade, som nu skal fortælles.

Imellem Løgstør og Nibe ligger langt inde fra Fjordens sydlige Kyst Herregaarden Vaar, ældre og mere gammeldags end de fleste andre. Nord ud for den viser sig i en vidtstrakt, flad Eng. Syd op strækker en smallere sig længere op i Landet, begrænset paa begge Sider af høje Banker, hvor tyndtstaaende Træer og Stubbe antyder, at her fordum har været Skov. Borgen er meget simpel og har ingen anden arkitektonisk Mærkelighed end en Række mægtige Kælderhvælvinger, der hverken tyder paa Vinkældere, ej heller paa Fængsler. Hvilken Bestemmelse de ellers kunde have haft, ser jeg mig ikke i Stand til at bestemme, men overlader saadant til kyndigere Arkæologer. At dog en Fange engang har haft Ophold hernede, skal paafølgende Historie vise.

Det var i Førstedelen af Reformationsaarhundredet, at en ved Rigdom og store Godser mægtig Riddersmand var Borgens

Besidder. Hans Slægtnavn skal man ikke spørge om, for maa hænde det endnu ikke er uddød; men jeg vil paa eget An- og Tilsvar belægge ham med Døbenavnet Kresten. Hvorledes samme Herre saa ud, om han f. Eks. havde rødt eller sort Haar, det faar jeg lade enhver tænke sig; men hans Sjæl var temmelig sort, hvis i øvrigt et Væsen, som er usynligt, kan afmales. Men især siden Mester Morten farvede Fanden med Blæk, siger man jo: „sort som Fanden" — Negerne siger: hvid som Fanden. — Nok: Sort og Rødt har noget betænkeligt ved sig; og saa nok om Farven!

Nu hen til en anden nærliggende Ridderborg Krastrup, hvis daværende Ejer jeg ligeledes antegner med Døbenavnet Jørgen. Den ser endnu ud til fordum at have været en Fæstning, der i en vid Omkreds kunde overse baade Engene og Egnen oven for dem. Hr. Jørgens Karakter var langt ridderligere — i god Bemærkelse — end hans Genbos paa Vaar; men Ringeagt for uadelige, Standsstolthed og Hidsighed, der stundom udartede til Hævngerrighed, var den modige og ærlige Ridders Skyggesider. Hans Kone besad de sidstnævnte Egenskaber i langt højere Grad og var i enhver Henseende intet mindre end „naadig". Dette velfornemme Ægtepar havde, paa den Tid vor Historie indtræffer, tre fuldvoksne Børn: to Sønner og en Datter. Ridder Kresten havde samtidig en Søn og to Døtre, saa her meget nemt kunde være stiftet en Tripelalliance, hvis Forældrene kunde blevet enige herom. Men Ridder Jørgens Gemalinde var bestemt derimod, og saa maatte Gemalen ogsaa være det. Fruen paa Vaar var hverken for eller imod; thi hendes Husbond havde for længst vænnet hende af med at have nogen egen Mening. Han her og hun paa Krastrup havde andre højtgaaende Planer med deres respektive Børn. Hvorledes disse Planer mislykkedes med den yngste Junker paa den ene Borg og den ældste Frøken paa den anden, staar nu til at forklare. Mellem begge de gamle Riddere havde aldrig været god Forstaaelse, lige saa lidt som selskabelig Omgang, hvilket hidrørte fra visse Galanterier i deres Ungkarledage, da begge paa een Gang gjorde Kur til en Dame, som dog ingen af dem kom i Besiddelse af, da de gik hverandre i Vejen. Da saadant blev dem vitterligt og den tilbedte Genstand valgte sig en tredie Kavaler, blev de to forsmaaede siden hinandens hemmelige Fjender.

Helten i denne Krønike, Hr. Jørgens yngste Søn ved Navn

Holger, var i sin Opvækst ikke blevet forkælet hverken af Fader eller Moder; ja af den sidste tværtimod snarere behandlet som Stedbarn. Saadant var intet Onde for ham; ingen Lumskhed, ingen Trodsighed, men Fasthed og Standhaftighed blev Frugterne af en Opdragelsesmaade, der, om den var blevet anvendt paa den ældre Broder, troligt vilde i Tide have tæmmet den Letsindighed, Vildskab og Kaadhed, der i Ynglings- og Manddoms-Alderen blev andre og ham selv med til Plage.

Junker Holger, hvem jeg herefter vil afskære den adelige Titulatur for Rummets Skyld, befandt sig altid bedre ude end inde, hvor han blev jævnligt strængt og altid koldt begegnet. Han omgikkes derfor, til behagelig Sindslettelse, saa Podemesteren i Haven, saa Skytten i Marken. Som han en Morgen besøger denne, finder han ham usædvanlig mørk og ordknap.

„Hvad skader dig?" spurgte Holger.

Det varede noget, inden Svaret kom: „Hendes Naade, Deres Fru Moder, bilder sig vel ind, at jeg har Vildtet i Tøjr; hvor, den slemme Syge, skal jeg til i Morgen Middag skaffe hende baade Harer og Agerhøns, Brokfugle, Vildgæs og tredobbelte Bekkasiner?" her udstødte han en arrig Latter, „paa saadan en Aarstid vil hun ha' Tredækkere! og Vildgæs! Ja, i min R . . — om Forladelse, at jeg taler saa ligefrem! men saadant noget er da ogsaa til at bli' halvgal over!"

„Jeg vil gerne hjælpe dig med de tre første Sorter," svarede Holger venligt; „naar vi gaar ned ad Kjølby til, saa faar vi maaske i Dag alt, hvad vi behøver."

„Hun vil ha' en Fandens Hoben," raabte Skytten.

„Hvad skal det betyde?"

„Hun venter fremmede."

„Men hvem da?"

„Kammertjeneren fortalte mig nu for et Øjeblik, at der skal komme en hel Rulle derovre fra Aggersborggaard, Herre og Frue med fire Junkere og fem Frøkener. Og de bliver saa vel sultne, naar de drager over Fjorden; thi „Søen tærer", som man siger. Kammertjeneren havde ogsaa faaet at vide — sagtens af en af Fruerpigerne — at Deres kære Moder havde noget i Sinde med Dem og Deres to Søskende — ja, jah! paa d e n Maade kan vi nok faa Tredækkere — ti, hi, hi — ha, ha, ha!"

Holger blev opmærksom ved denne Underretning; thi han kendte sin Mama; men han oplod sig ikke videre for Skytten. —

De gik. Jagten gik godt. Kun en betænkelig Omstændighed indtraf tæt ved Grænsen af Vaars Ejendomme; Holger saarede en Hare, og denne søgte at bjerge sig for Hundene i Vaar Skov. Didhen kunde man ikke følge Drevet, blev altsaa staaende og ventede paa Hundenes Genkomst. Da denne havde fundet Sted, følte man i Flabene og fandt enkelte Harehaar.

„De har rigtignok taget hende," sagde Skytten; „men vi maa lade hende ligge."

„Jeg vil gaa derover," svarede Holger.

„Det er ikke værdt; er der nogen fra Vaar, som træffer Dem, saa kan De komme til en Ulykke. Vel er Skytten og jeg ikke Uvenner; men Bøssen maa De lade blive her; og finder De Missen, saa bær den endelig ikke herover, men dæk den til med Løv og Græs, og læg ved den et Par Viller Blaar, som jeg vil gnide i Krudt til Dem. Naar De ta'er nøje Kende paa Stedet, saa kan vi hente den i Aften."

Holger gik, fandt Haren og bar sig ad efter Skyttens Anvisning. Som han er færdig hermed, faar han et Stykke inde mellem Træstammerne Øje paa et kvindeligt Væsen, hvis Paaklædning tilkendegav, at hun var mere end slet og ret. Hun nærmede sig langsomt derhen, hvor han befandt sig. Han skjulte sig bag to sammenvoksede Træer, der dog afgav ham en smal Aabning til Udkig. Hendes Hænder var foldede, hendes Hoved bøjet. Standsende nogle faa Skridt fra hans Skjulested, rettede hun det igen og viste ham en saare skøn Profil. „Det gule Hav" — som en vis Digter kalder de nordiske Gudinders Haar — bølgede ned over Skulder og Nakke. Den fine Alfefod tyktes næsten for liden til det mer end almindeligt høje og føre Kvindelegeme. Nu gjorde hun en halv Vending, ligesom for at vise ham forfra sit dejlige Ansigt. Hun hævede det mod Himmelen, og Taarer glinsede i de himmelblaa Øjne. Hvorfor græd hun? Mon for en utro Elsker? Det var dog ikke muligt; thi hvo kunde være utro mod saa himmelsk en Skønhed? Han begyndte næsten at blive skinsyg paa en, som maaske ej engang var til. Hvad enten det nu var det Indtryk, denne Fe havde gjort paa ham, eller og det dæmpede Aandedræt, nok: han kom til at nyse. Feen gav Tegn paa let Forskrækkelse, men gik alligevel rask hen til Stedet, hvorfra Lyden kom, og bag om Træet. Anden Gang lidt mindre forskrækket, da hun jo ventede at se et Menneske der, faldt hans Jægerdragt hende noget fordægtig paa. Han bukkede, og hun sagde: „Hvem er han? og hvorledes befinder han sig her i min Faders Vildtbane?"

„Ikke som Vildttyv," svarede han med et artigt Buk. „Jeg er ellers en Søn af Ridder Jørgen paa Krastrup og fik, som jeg var paa Jagt derovre, Lyst til at gaa over i den smukke Skov her. Jeg er kommet ubevæbnet hid, og hist henne staar vor Skytte med mit Gevær. Her er saa dejligt, og selv har vi ingen rigtig Skov."

Ridderdatterens Ansigt opklaredes, fuldt saa meget ved de flygtige Øjekast paa den smukke, alvorlige Yngling som ved hans tilfredsstillende Forklaring.

„Da det saaledes forholder sig," sagde hun, med et ikke slet saa koldt Ansigt som før, „maa I ikke tage fortrydeligt op, at jeg har tiltalt eder som formentlig Krybskytte. Jeg vil, som jeg kan, gøre dette godt igen med det Vink, at I ikke kommer alt for tidt at forlyste eder i min Faders Skov, og allermindst i saadan Dragt. Farvel! I kender vel Forholdene mellem vore Familier? Farvel!"

I denne Afskedshilsen laa noget halvvenligt, halvtilbageholdent. Hun gjorde en dyb Afskedshilsen, og et Suk undslap hende, idet hun vendte tilbage. Da Holger næsten var kommet til Grænsen, hvor Jægeren stod og ventede efter ham, drejede den unge Herre sig om og — saa den skønne Skikkelse endnu i Skovkanten; men i samme Øjeblik forsvandt hun.

„Naa, da var det vel," raabte Jægeren glad, „at I er kommet velbeholden igen! Fandt I Haren?"

„Jeg har dækket den vel til, som du sagde mig; og naar du tager Mærke til hin store Bøg, hvor jeg kom ud, saa gaar du ikke fejl af Morten. — Hm! jeg har skudt en Hare, og jeg tror, jeg er selv blevet skudt, eller dog lidt anskudt."

„Herre Jøsses!" raabte Mikkel, „hvor? Jeg har intet Skud hørt."

„Ja, min gode Mikkel! det er ogsaa af de Skud, som intet Knald giver — men nu gaar jeg hjem. Bliv du kun ved, og faar du ikke nok i Dag, vil jeg hjælpe dig i Morgen."

Med Bøssen paa Nakken skred han i sagte Gang mod Hjemmet; ikke uden flere Gange at kaste Øjnene hen til den fortryllende Skov. — Jægeren kom hjem langt ud paa Aftenen med tilstrækkeligt Vildt, inklusive den forputtede Hare. Holger havde allerede da puttet sig i Sengen. Hvad han drømte, ved jeg ikke; men det maa uden Tvivl have været yderst behageligt, eftersom han ikke vaagnede, før en Tjener vakte ham med den Underretning, at Klokken var henved elleve, at de fremmede var kommet for et Kvarter siden, og at han havde den Befaling

fra hans Moder og hans Fader (hun blev gerne nævnt først, som billigt var; hun fungerede jo som højstkommanderende), at han havde straks at klæde sig paa og komme ned til Selskabet. Han adlød.

Udførligt at beskrive hvert enkelt Lem af den Familie, som nu gæstede den paa Krastrup, vilde hverken lønne Forfatterens eller Læserens Umage. Jeg indskrænker mig derfor blot til en kort Skyggetegning af de trende, der finder Plads som rollehavende i dette Skuespil.

Om den fremmede Ridders Karakter er ikke farlig meget at sige: han var ærlig og godhjertet, naar han turde være det for sin Kone, under hvis haarde Tøffelhæl han, villig eller uvillig, var vant til at bøje sig. Og nu behøver jeg vel ikke yderligere at nuancere hendes Sind og Tænkemaade. Det var naturligvis hende og Krastrupdamen, der, uden at behøve Mændenes og Børnenes Samtykke, havde affattet Præliminærerne til den besluttede Tripelalliance. Cæcilia, den næstældste Datter, var udset til Holger. Der var intet andet derimod at indvende, end at hendes Krop var skæv, hendes Ansigt grimt og hendes Sindelag lig den hoffærdige, herskesyge og onde Moders. — Ved Spisebordet fik Holger af sin Mama Plads anvist hos den skønne Cæcilia. Den unge Herre, som ellers næsten altid var ordknap, forholdt sig her ganske lydløs og passede aleneste sit Fad og sit Bæger. Han bemærkede ikke den regerende Dronnings Miner og Vink; thi han saa hverken lige ud eller til Siderne; hans Øjne var ufravendte paa Retterne lige ned for ham og — hans Tanker ved Skovbrynet, vi ved nok hvor. Efter Bordet fik han ikke Lejlighed til straks at slippe væk; thi ved Maaltidets Ende lod en Tjener ham vide, at hans Moder vilde tale med ham i det og det Værelse. Han adlød, skønt ugerne. Hun foreholdt ham alvorlig, hvor kluntet og ubehøvlet han havde opført sig mod den Dame, man havde udset til hans Livs Ledsagerinde. Med et svagt Smil og en Smule ironisk Tone spurgte han, hvor stor en Medgift vel kunde ventes med hende.

„Hvor stor," svarede hun, ret tilfreds med Spørgsmaalet, der forvissede hende om, at han bed paa Krogen, „hvor stor kan jeg ikke endnu sige; dog, naar den bliver lagt til den, vi vil unde dig, saa kan du leve standsmæssigt."

„Det er nu meget godt," sagde Sønnen, „men hvor gammel kan hun vel være?"

„Hun har endnu ikke fyldt sit tyvende Aar."

„Ak!" raabte han, „havde De sagt firsindstyve, saa kunde

jeg gerne have taget hende; men nu er hun alt for ung til mig; jeg be'er Mama at frafalde dette Forsæt, for det faar De aldrig fuldført. Har Mama ellers andet at sige mig?"

Jeg vil ikke bebyrde nogen Læser eller Læserinde med at studere den temmelig lange, af korte afbrudte Sentenser bestaaende Skændepræken, hvis Slutning lød saaledes: „Dersom du ikke adlyder, saa gør vi dig arveløs."

„Om eders Mand vil," svarede han koldt og vendte den unaturlige Moder Ryggen.

I Udgangen fattede han det Forsæt ikke at se hende, ej heller det indvendige af Krastrup mere. Men saa hvorhen? Dette havde han ikke faaet besvaret, da han ved Nedgangen til Ladegaarden mødte Faderen, der havde været nede at se til, om de fremmede Heste var blevet tilbørligt forsynet. Sønnen traadte ham i Vejen og hævede Armene lidt som til en Omfavnelse.

„Hvad er paa Færde, Holger?" raabte den gamle.

Den unge fortalte, hvad der nys var foregaaet mellem ham og Moderen. — „Vil Fader ogsaa forstøde mig?"

Taarer perlede ned ad Ridderens Kinder; han gav et heftigt Haandtag og bød ham følge sig op i sit Værelse, det som allerede flere Aar tilbage var ham anvist af Befalhaverinden.

Ankommen her spurgte han: „Hvad har du i Sinde? Hvor vil du hen?"

„I Krig," var Svaret.

„Pengeløs skal du ikke gaa — se her!" — han gav ham en vægtig Pung — „den er hemmelig samlet og bevaret for paakommende Tilfælde. Med den — det er bare Guld — kan du vel gøre andetsteds bedre Lykke, end her er at vente."

Holger kyssede Faderens Haand med Taarer, som alene randt for ham.

„Jeg vil sende Mikkel Skytte herop efter min Smule Tøj. Her er Nøglen til min Kiste, vil I lægge Pengene derned, Pungen indsvøbt i en Skjorte; saa kan han tage det ned i sit Kammer, indtil jeg videre har bestemt mig. — Lev saa vel, som I kan, min Fader! Vi ses vel aldrig mere i dette Liv."

Og dermed var han ude af Døren, den Dør, der aldrig mere skulde aabnes for ham. Han søgte nu sin eneste tro Ven paa hans Fædrenegaard og fandt ham i Færd med at pudse en Bøsse og tiltalte ham: „Nu, min gode Mikkel! er jeg arveløs og udjaget i den vide Verden."

Skytten slog med den flade Haand paa Kolben, men kunde i første Øjeblik ikke faa sin Tunge til at fremføre et Ord.

„Jeg er husvild, min Ven!" blev Holger ved, „og beder dig derfor om en Plads i dit Kammer denne Nat, om det saa blot er paa en Stol; men hent os først min Kiste! Der har du Nøglen til Kammeret! Lad den blive siddende i Døren!"

Snøftende gik den smerteligt rystede Jæger.

Holger kastede sig i en gammel, forreven Lænestol, grundende paa en Fremtid, der ikke var alt for lys. „Gaa i Krig?" mumlede han, „kæmpe mod hvem og for hvem? opofre Blod og Liv, i hvilket Øjemed? et godt eller et slet? Er der ikke noget bedre at bruge et Par dygtige Arme til? Hm! Krigeren skaffer Føde til Ulve og Ravne, Plovmanden til Mennesker. Og naar Bonden, foragtet, stundom plaget af en mægtig Herre, efter møjefuld Dagsgerning hjemvender til sin fattige Hytte, modtages han af en rigere Kærlighed end — holdt der! — Skovnymfe! jeg maa skue dig endnu engang."

Her kom Skytten med alle Junkerens Ejendomme paa en Trillebør, og klogelig betænkt havde han ikke taget Vejen ned ad Ladegaarden, men til Bagsiden af den Længde, hvor han havde sit Værelse; uset af nogen anden blev Kisten indskubbet af det rummelige Glughul.

Næste Dag sprang Holger ud af den samme Aabning efter at have sagt sin fortrolige, at der var Penge i Kisten, og anbefalet ham dem til troer Haand. Skulde der spørges efter ham, kunde han sige, at han var kørt paa en bestilt Bondevogn Sønder paa.

„Men kan du svare mig til Kisten, om du skal ud?" spurgte han.

„Den er ikke større," svarede Mikkel, „end at den kan staa inden i min egen; og den er der ingen, der kommer i."

„Godt, Mikkel, Farvel til i Aften!"

Holger ilede ad en Omvej hen til Vaar Skov. Han stillede sig bag Tvillingbøgen og keg gennem Kløften mod samme Strøg, hvor Dryaden den næstforegaaende Dag havde ladet sig til Syne. Hun kom rigtignok, men ikke den Vej. Pludselig hører han bag ved sig Lyden af en ved Fodtrad knækket tør Kvist — han snor sig omkring — ja, der staar hun. Ingen Hilsen, hverken af den ene eller den anden, undtagen alene med Øjnene; paa begge de ungdommelige Ansigter vekslede Lys og Skygge som Skyer og klar Luft under lette Vindpust.

Han kom først til Orde; med dyb Stemme sagde han: „Dette er først den anden Gang, vi ses; og dog tykkes det mig næsten, som om vi var gammelkendte — Sorgen maa altsaa kunne forene, saavel som Glæden. I har Sorg; det saa jeg i Forgaars, det

ser jeg i Dag." — Taarer kvældede ud af de blaa Øjne. — „I kender mig for kort," vedblev han, „til at kunne eller burde fatte ubetinget Tillid til mig. Men vil I til i Overmorgen gøre mig delagtig i eders Genvordigheder, og om en ærlig og frygtløs Mand kan udrette noget til eders Bedste, da skal I, ved Himmelen! ikke have taget fejl af mig."

En svag Gysen overfor den tiltalte og gav hendes Ansigt Ligfarve. Dog denne forjoges i næste Øjeblik af Livets. Med et Blik, der var af den Slags, man kalder veltalende, sagde hun i bestemt og livlig Tone: „Om to Dage ses vi igen." Hurtigt skred hun ned mellem Træerne; og langsomt skred han henad til Vitskøl Kloster.

Hvor Herresædet Bjørnsholm ligger, er vidt og bredt bekendt. Mindre bekendt kan det vel være, at Gaardens midterste Fløj er Kirke, og det endnu for hele det store Sogn. Det skriver sig endnu fra den Tid, da her var det ovenfor nævnte navnkundige Kloster, hvis Benævnelse er sammendraget af det latinske „*Vitæ scola*", som betyder „Livets Skole" og synes at være en bitter Ironi paa Munkelivet, der blot betyder: at leve godt inden for et Klosters Mure uden at bryde sig stort om det virkelige Liv udenfor. Dette gjorde dog den daværende Abbed; og det paa en Maade, at han var velyndet og højagtet, saa vidt han var kendt, saavel blandt lave som blandt høje. (Somme vilde vide, at han i unge Dage — nu var han om ved de halvtreds — havde været Kæreste med Fruen paa Krastrup. Han var adelig — men — efterhaanden kommen under Vejr med hendes Jesabelisme — havde han trukket sig tilbage i et Klosterasyl. Hans vantrivende Kærlighed til Moderen gik, skønt fremspirende af renere Grund, over paa hendes Børn.)

Abbeden lod de to Drengebørn paa visse Tider komme til sig i Klosteret, underviste dem i Latin og gav i Flittighedsbelønninger Smaabilleder af et halvforvansket Breviar. Dog, den ældste, letsindig Vildlap som han var, erholdt ingen; og da han endelig beklagede sig for Moderen, fritog hun sin Kæledægge ganske for Undervisningen, hvilket slet ikke fortrød Læreren.

Hans yngre Broder, vor Holger derimod, gjorde en Abbeden selv forbavsende Fremgang. Inden to Aars Forløb havde han gennemgaaet de to første Bøger af Livius, de fire første Sange af Æneiden og — Abeilard og Heloises Brevveksling. Denne var han hændelsesvis truffet paa blandt sin Lærers Bøger, havde i dennes Fraværelse i Embeds-Forretninger læst et Par Breve, der, fordi de fordrede flere Oplysninger, blev ham et mystisk og

dog tillokkende *clair obscur*. Han bad da Abbeden om at læse dem med sig og give de nødvendige Forklaringer. Denne studsede, gik nogle Gange frem og tilbage og drejede sig med eet rask om til Ynglingen, spørgende med en Tone, som klang denne helt fremmed: „Har du Lyst til at være Munk?"

Næsten forskrækket svarede denne: „Det har jeg endnu ikke tænkt paa."

„Skulde du," vedblev hin, „engang komme til at tænke herpaa, saa overtænk ogsaa, at Klostercellerne er eller bør kun være Tilflugtssteder for dem, for hvem Verdens Glæder er forspildt — eller tabt."

Han snoede sig ikke hurtig nok til at dølge et Par Taarer for Knøsen. Men denne gemte den ædle Lærers Ord og tabte dem aldrig.

„Ser du," sagde denne videre, „denne Abeilard døde som Abbed og Heloise som Abbedisse — begge fordi de havde misbrugt Kærligheds Gave![2] — Vel! du skal kende deres Historie; du kunde vel deraf uddrage dig nyttige Lærdomme og tjenlig Advarsel." — Og saa gjorde han.

Da Holger nu fra sidste Møde i Skoven tyede til sin faderlige Ven og Skolemester i „*Vitæ scola*", udøste han for ham sit overfyldte Hjertes Sorrig, Haab og Tvivl, fortællende ham oprigtig alt, hvad Læseren nu allerede ved. Abbeden billigede hans Vægring for at ægte et Fruentimmer, der var ham saa modbydeligt. Da han kom til at sige sin Mening om det sælsomme Sammentræf i Vaar Skoven, rystede han betænkeligt paa det kloge, ærværdige Hoved og spurgte, efter nogen Grunden: „Hvad tror du, det vil lede til?"

Uden langt Overlæg svarede han: „Jeg mener heri at spore Guds Finger. At jeg, ligesom jeg skal udstødes af mine Forældres Hus, møder hende, at vi saa snart fatter gensidig Godhed for hinanden — er det ikke Forsynets Styrelse?"

„Min kære Søn! Forsynets Styrelse er den gudfrygtiges Støttestav paa hans saa ofte besværlige Vandring; men den letsindige, den lastefulde beraaber sig trodsig paa samme højhellige Vejledning, naar de betræder deres vilde og onde Veje, der fører dem i Fordærvelse. Hvilken var din første Beslutning, da du maatte vende dit Hjem Ryggen?"

„At søge en bedre Lykke i Krigen."

„Men nu?"

„Dersom hun knytter sin Skæbne til min, da bliver det Pligt for mig at udfri hende fra en ond og tyrannisk Fader og da at

opsøge et sikkert Fristed, hvor vi kan henleve de Dage, Gud vil skænke os, i stille Rolighed, os selv nok."

„Og ved du et saadant Fristed, hvor I kan være skjult for Spejderes Øjne? Thi at hendes Fader jo vil lede og lade lede efter eder hele Landet rundt, derpaa kan du vel ikke tvivle. Dog, jeg ved i saa Fald et nogenlunde sikkert, og som tilmed staar under min Beskyttelse: men nok herom til du ved, hvad den Dag i over Morgen giver. Saa længe kan du blive her og bebo Cellen her lige ved Siden af til højre. Dens forrige Beboer blev begravet for to Dage siden, og saa staar den ledig. Hos mig kan du imidlertid faa Spise — der har vi Aftensmaden."

En vordende Munk, som i sit Noviciataar havde denne Bestilling, bragte paa en Træbakke en Portion fersk Fisk med Brød og en lille Krukke Øl til. Han kunde ikke hytte sig for at kaste et nyfigent Blik til den unge fremmede.

„Giv os endnu engang saa meget til, min Gudsøn! Men ellers taler du ikke til nogen om ham — du forstaar mig!"

Oppasseren nikkede og gik; han forstod meget godt Klosterherrens Mening; thi over Lydighed holdt han med Strenghed.

Hans Gæst, som var udvaaget efter to Nætters aandeligt Arbejde, kunde, efter fortæret Aftensmad, ikke længe holde Øjnene aabne, bad altsaa sin Vært om Tilladelse at søge Sengen. Denne smilede, flyede ham Nøglen, ønskende ham en kvægende Søvn. „Skulde du," lagde han til, „vækkes i Nat ved Klokkeklang eller Sang, saa bryd dig ikke derom og læg dig atter til Ro! Det er kun vore almindelige Klosterskikke, vi iagttager. Jeg behøver vel ikke at gyde Olie paa Lampen derinde; og det er endnu lyst nok til at klæde dig af." Og Afklædningen tog kun meget stakket Tid; næppe var den forbi, før han var i Seng og i Søvn. Saa fast var denne, at han hverken drømte om Furier eller Feer, men uden at vækkes af Gøglebilleder sov til ud paa Formiddagen.

Hans Tanker faldt paa Mikkel og Kisten. Den tro Svend havde jo upaatvivleligt ventet efter ham, maaske langt ud paa Natten. Han ytrede sin Bekymring derover for Abbeden.

„Eftersom I har berettet mig eders Familieforhold," sagde Abbeden mildt, „saa skal I ikke blive til Natten for selv at vove eder did; men jeg vil straks lade en af Klosterets Bønder, en ret fiffig Knægt, køre til Krastrup, tage Kisten og Mikkel, om han er hjemme, med. Han kan jo, for ikke at ses, gaa den Bagvej, I har talt om, og gaa et Stykke efter Vognen. Skulde han være paa Jagt, kan Bonden bie, til han kommer hjem. Jeg vil derhos lade ham undervise om, at om nogen vil udfritte ham om eder,

hvor I er o. s. v., skal han blot svare til alting, at han ved det ikke. Hvad Kisten angaar, da er han lejet af en, han ikke kendte, for at føre den til Gunderstedgaard. Naturligvis afleverer han begge Dele til Portneren her. Nu vil jeg straks lade det alt besørge. Imidlertid, der staar en Flaske god Vin i Væggeskabet; tag eder et Glas til Opmuntring, og naar nu Middagsmaden ret straks kommer, saa tømmer vi den helt ud."

Den unge Mand fik ej engang Tid til at takke, før den gamle var sprunget til Døren og ud af den, hvor man hørte ham give en udestaaende Besked. Straks efter ham kom Middagsmaden ind. Begge tog til sig af Retterne, medens Flasken ofrede største Delen af sit Indhold.

„Vin glæder Menneskets Hjerte," deklamerede Værten, hver Gang han fyldte de smaa Tumlinger — som dette Slags Sølvbægere dengang kaldtes. Højt svingende det sidste fremsagde han begejstret Horatses begejstrende Ode: „*Persicos odi puer apparatus*" — en hedensk Sang i et kristelig-katolsk Kloster — havde salig Flaccus kunnet høre dette: sikkerlig vilde det have smigret ham mere end den højtstaaende Mæcenas's Bifald. Ogsaa Ynglingens Hjerte følte sig glædet og udvidet af sødeste Haab. Rynkerne glattedes paa hans Pande, og de sammentrukne Læber udbredte sig til et Smil. Timer forløb under Samtaler, der slet ikke vedkom latinske Messer og Bønner. Og saa let og hastigt forløb dem Tiden, at de begge forundrede sig, da det meldtes, at Vognen var kommet tilbage fra Krastrup og havde bragt det befalede med.

„Jeg gad dog gerne set denne Mikkel, som I gør saa meget af," sagde Abbeden og gav Befaling til, at han og Portnerens Karl skulde bringe Kisten op.

Saa snart Skytten gennem den aabnede Dør fik Øje paa Holger, blev han saa betaget af glad Forbavselse, at han slap sin Hank af Kisten, styrtede ind og kyssede flere Gange vekselvis sin Yndlings Hænder. Idet Holger lempelig drog dem til sig, sagde han, pegende paa Abbeden: „Tak denne ædle Mand; han er min Frelser, min Velgører, min anden Fader."

I Stedet for anden Tak knælede den ærlige Jæger for Patriarken, foldede Hænderne og bad om hans Velsignelse. Denne blev ham velvilligt meddelt med det Tillæg: „Bliv ved i din kærlige Troskab mod din Junker, saa vil Gud velsigne dig! Din Bistand kan maaske snart behøves."

„Gid det var saa vel!" raabte Mikkel glad, idet han rejste sig,

„og gid jeg kun snart maatte vende Agterkastellet til det formaledidede Krastrup."

„Den Dag kunde du leve," sagde Abbeden smilende; „men du glemmer Kisten, den skal for det første herind ved Siden af."

Holger aabnede for dem, gav Portnerens Karl lidt for sin Umage og noget med til Køresvenden. Mikkel paalagde han, inden hans Bortgang, at holde hemmeligt alt det passerede, forsikrende ham, at Karlen i Klosteret saavel som Klosterbonden ikke vilde eller turde sladre.

Abbeden og hans Gæst tilbragte sammen en længere Aften, oplivet af munter Underholdning. Efter en med skønne Drømme afvekslende Helsøvn stod Holger op næste Dag i rette Tid og søgte straks ind til sin elskelige Nabo. Han fandt denne beskæftiget med, paa et Bord at ordne adskillige, formodentlig nys erholdte, Klædningsstykker, en Mandfolkedragt og en Kvindeklædning. Han hilsede den indtrædende med et venligt Nik. Først da han var blevet færdig med alle disse Klædemon, der var grove og plumpe baade af Materie og Form, sagde han til den forundrede Junker: „Hvad tænker du vel, disse Maskeradedragter har at betyde? For hvem bestemte?"

Hin rystede tavs paa Hovedet.

„Ser du, min Ven! det er muligt, at Ridder Kresten kan have faaet Snu om sin Datters Sammenkomster med en Herre der i Skoven; i ethvert Fald vil hendes Vandringer være kommet til hans Kundskab og have vakt hans Mistanke. Han kunde desaarsag have udsat Spejdere for at passe dig op, gribe dig og føre dig til Vaar. Og da Gud naade dig! Hør kun videre: der er en af Klosterets Bryder,[3] der har vist sig saa flittig og ærlig, at jeg besluttede paa egen Regning at lade forfærdige og skænke ham denne splinternye Klædning og derhos denne til hans Kone. Nu afører du dig dine egne fine Klæder og iører dig hans. Vil saa nogen der ved Vaar antaste dig, saa siger du, at du er en af vore Bryder og udsendt i et Ærinde til Sebberkloster. Skulde det ikke hjælpe, og du føres i Fangenskab nede paa Gaarden, da skal Tegnet være, at du ikke kommer her tilbage i Aften. I Morgen vil jeg da fordre dig udleveret. For Kvindedragten kan saa siden vorde Brug. Gud give, jeg nu maa se dig igen efter Ønske! Han selv være dit Skjold og Værge! Men først en Hjertestyrkning!"

Holger formodede rigtig nok, at Kvindedragten var bestemt for den elskede, og at de begge skulde flygte under saadan For-

klædning — men hvorhen? — Dog, hans Tillid til den faderlige Ven var ubegrænset, og Vinen kunde ikke forstærke hans Mod.

„Gør nu den Aftale med hende, at hun indfinder sig i Morgen saa tidlig, hun kan se, dog ikke paa eders sædvanlige Mødested, men helt ude i den søndre Ende af Skoven. Jeg skaffer dig til samme Tid Heste og Vogn; du tager Kvindeklæderne med dig, lader hende trække dem paa i muligste Hast og kører hid alt, hvad trække kan. Jeg skal tilstede og have sørget for Opholdssted nogle Timer dernede i Møllen. Gaa nu, min Søn! Det øvrige siden! Som Vejviser vil jeg dog give dig en med, som kender den. *Valete plurimum!*"

For at komme saa meget raskere af Sted, blev der forskaffet ham en Ridehest med Besked, at sætte den af i Farstrup.

Han var næppe ankommet til den bevidste Bøg, før Frøken Anna kom farende derhenimod, med Blikket stift hæftet paa den Plet, hvor hun ikke forgæves ventede at opdage det kære Ansigt. Men da hun kom helt om til ham og saa ham i en saa uventet Dragt, undslap hende et lille Skrig, og hun vidste næppe, om hun ogsaa turde kendes ved ham. Dog, hans sjælfulde Mine og ejendommelige Stemme betog hende snart al Tvivl. Han udrakte sin Haand; villig lagde hun sin i den.

„Tiden," sagde han hastigt, „de Farer, som omringer os, byder os at være knappe med den."

I sammentrængt Korthed gav han et Omrids af, hvad der siden deres første Møde var hændet ham ved Abbedens kærlige Omhu for ham, sagde hende uden Forbeholdenhed, hvad denne uvante Dragt havde at betyde, og endte med det ømme Spørgsmaal: „Anna! elsker du mig?"

Hun saa ham frimodigt ind i de store, sorte Øjne og svarede fast: „Ja!"

Han trykkede et heftigt Kys paa den Haand, der ved et helligt Baand skulde forenes med hans.

„Anna!" frittede han med Elskerens Ømhed, „dine Øjne var forgrædte, inden de havde set den, hvis kæreste, helligste Pligt det fra nu af skal være at give dem huslig Glædes rene Glans. — Nu er jeg din fortrolige: fortro mig da dine Sorger!"

„De er beslægtede med dine," svarede hun. „Hvad d i n Moder er for dig, der er m i n Fader for mig. Fadernavnet har for mig aldrig været andet end Skræmsel! og den i Følge med Anelse, som nu, uden Bistand, skulde virkeliggøre sig: han har bestemt, at jeg skal dømmes til et nyt Tyranni under en Mand, som jeg kender nok til at afsky ham. I Dag otte Dage skal de forhadte

Lænker paalægges mig. Jeg følte Fortvivlelsens Mod til at vægre mig, til ved Knæfald at anraabe om Barmhjertighed — han stødte mig fra sig med den Erklæring: „Ridder Ivar bliver din Ægteherre, om jeg endog selv skal holde dig fast paa Brudeskamlen." — Frels mig, Holger! og jo før, jo hellere!"

Næppe fik hun sagt det sidste Ord, før hun forfærdet raabte: „Skjul dig, skjul dig! Der kommer ridende — de er vistnok udsendt af min Fader."

Hurtig tog hun en Bog af Lommen og gik læsende langsomt hjemad. Holger red næsten den modsatte Vej; men dog ind i Skoven. Det var for silde: en af de spejdende Ryttere havde set ham, og han og hans Fæller stak skraas ind efter ham. Snart var han indhentet og omringet og tvunget til at lyde den Befaling at gaa imellem dem ned til Herreborgen. Imidlertid var Herren selv med en anden Trop kommet henimod de elskendes Samlingsplads, da en af Følget gjorde ham opmærksom paa Datteren, der, som det syntes, gik fordybet i Læsning inde mellem Træerne. Han bød sine Svende at fordele sig uden om Skoven og red hen til Anna. Hun tog Bogen ned og hilsede uden at ytre nogen Overraskelse eller Forlegenhed."

„Hvor," raabte han barsk, „er den, som du nu i flere Dage har løbet efter? Og hvem er han?"

„Der kom," svarede hun med troskyldig Mine og Stemme, „en Mand, som var bondeklædt, og spurgte mig, som jeg sad paa en Vindfælde og læste, om Vejen til Sebberkloster, hvorhen han skulde, sagde han, med et Brev fra Abbeden i Vitskøl."

„Hm!" brummede den gamle Bjørn, „kan du ikke læse hjemme? Jeg vil ikke have den Renden i Skoven! Den passer sig ikke for en adelbaaren Pige. Hvad er det for en Bog, du er saa forgabet i?"

„Det er," svarede hun med et næppe tilbagetrængt Suk, „Historien om Jephta, der ofrede sin egen Datter."

Her laa noget, som ramte — ikke hans Hjerte; thi det var for længst bepansret „med tredobbelt Malm", som den latinske Digter siger — men Galden i ham. Dog, da han ikke vilde lade Datteren mærke dette, tav han. I det samme han vendte det gultanløbne Ansigt til Siden, saa han den anden Trop komme med en gaaende imellem sig, oven for Skovbrynet. Han raabte dem ned til sig med et triumferende „Haa, haa! saa I har dog fanget ham."

Til Anna sagde han med et skadefro Grin: „Kendes du ved ham? Se paa ham! Nu er han her jo straks."

Hun fattede sig og svarede roligt: „Det er vist den samme, der spurgte mig om Vejen til Sebberkloster."

Derpaa vendte hun sig og gik, med Øjnene paa Bogen, men med Ørerne baghenne. Tyrannens Mistanke var endnu i Bevægelse; og da de, der havde opdaget og fanget min gode Bryde, fortalte, at han vilde forstukket sig i Skoven, fik han et „Hvorfor?" at besvare.

„Fordi," sagde han paa Bondemaal, hvilket han ret godt kunde tale, „fordi jeg havde noget aparte at bestille, som jeg jo ikke kunde lade dette her Kvindfolk se — jeg skulde for mig selv."

Man lo.

„Men," tog Inkvisitoren igen ved, „hvad er det for en Vej, du tager fra Vitskøl til Sebberkloster?"

„Jeg var i Ring for at besøge en Søster, jeg har der," svarede han uden at betænke sig, „og saa vilde jeg om ad Farstrup, hvor en Broder af mig tjener."

„Gaa saa Fanden i Vold!" drønede den mandhaftige Ridder, vendende sin Hest.

Men en af hans Følgesvende hviskede til ham: „Naadig Herre! der er vist noget fejl ved den Bryde! hans Hænder er saa hvide, og jeg tror, jeg har set hans Ansigt før; men hvor, kan jeg ikke komme paa."

„Holla!" raabte Herren, „han skal ned til Vaar. Der skal du ogsaa komme „for dig selv". Sæt ham ned i Hvælvingen! og giv ham noget til Nadver! I Morgen vil jeg tage ham lidt nærmere i Skole."

Rygtet om dette sælsomme Tog for næsten med Vindens Fart omkring i hele Egnen, og det ikke uden lige saa sælsomme Udstafferinger, saasom, at Herren paa Vaar havde truffet sin Datter i Samleje med en Bondekarl, ført ham til Gaarden, spændt ham paa Træhesten, derefter puttet dem begge i een Sæk og ladet dem kaste i Graven, med meget mere. Men en paalideligere, en af dem, der havde været med og som stod i et vist lønligt Forhold til Abbeden, berettede denne Sagens rigtige Sammenhæng. Denne sendte straks Bud og Brev til Vaar og forlangte sin Bryde udleveret. Svaret lød — thi han, saavel som de fleste af hans Stand, befattede sig i hine Tider ikke med Blæksmøreri — „at naar han havde forhørt den mistænkelige Person og da fundet ham brødefri, vilde han sende ham til Klosteret, om Abbeden saa kunde kendes ved ham". Denne slog sig ikke hermed til Ro, men udskikkede den snueste af sine Munke, forklædt som

Betler, tilmed udrustet med tvende Krykker — hvisaarsag, saavel som og for Tidens Skyld, han lod ham age Vaar paa en Fjerdingmil nær. Nøje følgende sin Instruks, søgte han Køkkenet, som en Pige anviste ham. Ankommen der, satte han sig ned paa en Huggeknub og bad i en ynkelig Tone om lidt at bide paa i Guds Navn. En Kokkepige rakte ham en Skive Brød og en Snillek Ost, hvilket han med forstilt Graadighed straks klemte paa, aad alligevel kun lidt og puttede Resten i Lommen.

„Herre Gud!" sagde han saa ret kummerligt. „Det er strengt at være til, naar en bliver gammel og svag."

„Aah!" sagde Pigen, stedse passende sit Skorstenskød, „der kan findes mange unge, der har det nok saa slemt som I. Der sidder saadan en hist ovre i Kælderen; han vilde vist hellere end gerne bytte med jer."

„Se, se!" sagde Skælmen, „hvad er det for en Kumpen, og hvad har han syndet?"

„Ja," svarede hun, „det kender vi Tjenestefolk ingen Redlighed paa. De vil rigtignok have til, at han var i Lav med at gøre det slemme ved Frøken Ann' derude i Skoven. Hun fik rigtignok en grumme Forskrækkelse og er endnu ikke vel tilpas. Ham den Skindting dernede i Lukkelset kan de ikke faa til at bekende, hvad han hedder, eller hvor han er fra. Derfor skal han ogsaa om tre Dage — saa lang Betænkningstid har naadig Herren givet ham — op og ride Træhesten, saa længe til han gi'er Forklaring."

„Hm! hm! hm!" gryntede Skælmen, „jeg kommer saa mange Steder og ser baade den og den; det skulde være sært, om jeg ikke ogsaa havde set denne her Krabat før, enten her eller der — kunde jeg ikke komme ved at kige ind til ham?"

„Det kan I sagtens," svarede hun, „om det ellers kan nytte noget; han sidder derindenfor, hvor Jernstængerne er i Glughullet."

Stodderen skravlede derhen, keg ned og hviskede: „Her sender vor Abbed jer nogle Instrumenter, I kan sætte jer i Frihed med. Se saa at faa den med, I ved nok. Vognen møder ogsaa før Dag, I ved vel hvor."

Hermed stak han en lille Pakke ind gennem Stængerne, hvorved vor Junker saa sig i Besiddelse af to File, et Brækjern, en stærk og skarp Krumkniv og et Par Vritbor, samt et Stykke Tælle til at smøre det Jern med, som han fik at arbejde paa, saa Lyden kunde saa meget muligt dæmpes.

„Og," lagde Munken til, „hellere i Nat end en anden; for ellers kommer I om tre Dage op at ride. *Vale!*"

Han gik nu tilbage til Køkkenet, og idet han satte sig ned og bad om en Taar Vædelse, sagde han ligegyldigt til Pigen: „Jeg kunde ikke faa rigtig Kende paa ham; alligevel, jeg har set ham etsteds før, ihvor det saa er. Ja, ja, han gi'er sig nok."

Saa ønskede han Pigen Guds Løn, stavrede af Sted den Vej, han var kommet, og afgav sin Beretning til Abbeden.

Imidlertid faar Læseren blive paa Vaar og se, hvad Midnatten fører med sig. Den fører for det første den ængstede Elskerinde paa Hosesokker ned til Fængselsdøren; hun pikkede sagte og hviskede det kære Navn. Den paakaldte sprang fra sit Fileri og hviskede tilbage: „Sødeste Sjæl! Jeg har faaet Værktøj til at sprænge dette fordømte Hul. Jeg har allerede overfilet den ene af de tre Jernstænger i Vinduet. Om to Timer kan jeg være ude; men gaa du saa lidt i Forvejen hen mod Skoven, du ved; og klæd dig i mørkt baade paa Krop og Hoved, og ombind dine Fødder vel med noget tykt og stærkt Tøj, ellers bliver de vaade af Duggen. — Gaa nu, du velsignede! jeg maa bruge mig med Vinduet."

Han brugte sig saa ivrigt, at de to andre Stænger inden halvanden Times Filen var løsnet forneden. Den kraftfulde Yngling bøjede dem en for en udad og opad, saa han uden stor Anstrengelse kunde skubbe sig ud. Uset lod han snart Porten paa Ryggen og indhentede den forud vandrende Kæreste, netop som han i Dagskæret fik Øje paa den ankommende Vogn. Parret ilede den i Møde. Hurtig omkring og op paa den. Kusken flyede ham Pakken, som indeholdt den kvindelige Maskeradedragt, der under Kørselen, ved Holgers Bistand, snart blev ombyttet med den paahavende. I rask Fart gik det nu fort, og Solen var knapt kommet saa højt over Jorden, at den kunde se de hurtigrejsende staa af ved Klosterporten, der, efter given Befaling, straks aabnede sig. Da Køresvenden saa et Bondekvindfolk stige ned, i Stedet for den fornemme en, der var steget op, blev han først forundret og derpaa noget benovet, idet han tænkte, at denne Forbytning var et Værk af Sortekunstneriet, for hvilket, saavel som for Virtuoserne i samme, han nærede tilbørlig Ærefrygt.

Portneren sagde dem Besked fra Abbeden: at de begge straks maatte komme op til ham. Dette lod de sig ikke sige mer end een Gang. Holger medtog Bondepigens aflagte Kaabe og Hat.

Deres faderlige Beskytter modtog dem, saaledes som man nok kan tænke sig, og biede ikke længe efter Frokosten med at føre

dem ned i Kirken, hvor han, efter katolsk Ritual og med denne Religions Ceremonier, forbandt dem med det hellige Baand. Om de tilstedeværendes ubrødelige Tavshed var ikke den mindste Tvivl. O! der er sket langt andet inden for Klostermure, som aldrig er kommet paa andre Menneskers Tunger uden for dem.

I et stort og smukt dekoreret Værelse, der ved en skjult Paneldør stod i Forbindelse med Abbedens Celle, satte de sig alle tre om et med lækre Spiser velbesat Bord, hvor den kosteligste Vin ejheller savnedes. Begge Mændene gjorde god Besked; men saa betaget var den unge Kone af Tanken om sin hartad vidunderlige Skæbne, at hun, uagtet Værtens venlige Nøden, viste sig som en særdeles smaatærende Gæst. Men havde den skønne Mund kun lidt at bestille, da havde de skønne Øjne desmere: disse mildttindrende Stjerners dæmpede Glans hvilede ofte og længe, og ikke uden Genskær, paa den nygifte, himmelsk-lyksalige Mands Ansigt. Ah! han trængte slet ikke til saadanne Brandpile; hans Hjerte var jo Ild.

Da Maaltidet var forbi, Manden havde omfavnet sin Hustru og Præsten dem begge under eet, tiltalte han dem saaledes: „Mine elskelige Børn! Hvad jeg til eders Vel har begyndt, vil jeg med Guds Hjælp videre fremme, saa godt jeg ved og kan. At din Fader, min kære Datter, vil sætte alt i Bevægelse for at finde dig og din Mand, det kan I ikke dølge for eder selv. Jeg har derfor udset eder et Tilflugtssted, hvor han allermindst vil søge eder. Livøen herude i Fjorden tilhører vort Kloster. Der bor nu kun en eneste Familie paa den nordre Kant af Øen. Han erlægger sine Afgifter for en stor Del i Fisk, som han og hans to Sønner selv fanger. Efter som Vinden er, venter jeg dem i Dag eller i Morgen. Nu vil jeg tale med ham om, at jeg overlader ham eder, som jeg foregiver er anbefalet mig fra en Medbroder langt Syd nede, eftersom eders Forældre er kommet i Armod ved Ildsvaade og andet Uheld, paa det jeg kunde sørge for eder. For det første maa I tage Ophold hos den Livøfisker, indtil I udi Skoven paa Sydkanten faar opbygget eder et Træhus, hvortil jeg skal lade ham overføre de nødvendige Materialier. Hans ældste Søn er en dygtig Tømmermand, og for nogle faa Dalere bygger han eder snart en Hytte, som eders Kærlighed vil gøre til et Slot. Du faar ogsaa nok disse brave Menneskers Hjælp til at omhugge og istykkersave nogle Træer derudenfor. Saa har I Ildebrændsel for i Vinter og, naar Rødderne er optaget, saa stort et Stykke Havejord, som du formaar at dyrke. Et Par Køer og nogle Faar bliver der vel ogsaa Lejlighed til at faa derover, saavel som Hus-

geraad, der jo i Førstningen kan være tarveligt. Fødekorn forskaffer han eder nok, og deraf behøver I jo ikke meget. — For det første," lagde han til med et skælmsk Smil, „behjælper I eder vel med lidt; men skulde I siden blive flere, saa kan der nok fra Fiskerens eller herovre fra faas en Vugge" — her blev han afbrudt ved Beretning om, at Fiskeren var kommet.

Hvilken Aftale han gjorde med denne, eller rigtigere: hvilken Befaling han gav ham, det kan vi jo nok vide uden nøjere Forklaring. Inden han fik samme omstændelig udfærdiget og Livømanden indprentet, var Solen ved at gaa ned bag merbemeldte Livø. Den gode Munk gik tilbage i sine Lukafer og fandt den nygifte Kone paa — vi kan nok vide paa hvis Skød.

„Naa, I søde Børn!" hviskede han fortroligt. „I har haft en besværlig Rejse i Dag; nu skal I have en sød og rolig Nat. Sengen herinde er lavet til to, og I forliges nok om den — jeg skal lyse jer."

Det gjorde han og overlod de lykkelige til sig selv. Længe førend Dag purrede han dem ud til Rejsen, og ikke uden Grund; thi han havde midt om Natten faaet Nys om, at begge de gamle Riddere vilde søge deres Børn i Klosteret. De nygifte var allerede kommet i god Behold til Livøen, da Portneren berettede, at en Trop Ryttere ad Vaarvejen nærmede sig. Han fik straks Befaling at holde Porten aflukket og stænget.

Det var rigtig nok den onde Ridder fra Vaar. Da han kom for Klosterporten, fordrede han at indlades. Portneren svarede ud af et lille Hul i Muren, at det var ham forbudt.

„Saa gaa til din Herre, Abbeden," tordnede hin, „og sig ham, at jeg har noget vigtigt at tale med ham om, og det straks."

Portneren gik og mødte Abbeden paa Halvvejen. Denne traadte ud paa Portaltanen og spurgte Ridderen om hans Forlangende.

„Jeg forlanger min Datter udleveret," raabte hin, „saavel som den Slyngel af en Adelsmand der fra Krastrup, som har røvet hende ud af min Borg."

„Ingen af dem er her," svarede Abbeden.

„Jeg ved, at de er her," hvinede den opbragte Ridder; „og kan I eller vil I ikke finde dem, saa skal jeg selv lede dem op — Porten op!"

Abbeden saa en anden Trop nærme sig paa Krastrupvejen.

„Mit Kloster," svarede Abbeden, „er en Fredens Bolig. Hvorledes vil I forsvare at overfalde Religionens Tjenere saa voldeligt?"

„Meget godt kan jeg forsvare det," lød videre Ridderens Tale, ‚naar de, der kalder sig Religionens Tjenere, huser og hæler med Røvere og Skælmer — Luk op!" —

„Se jer først lidt om," sagde Abbeden ganske roligt og mildt; thi nu var Ridder Jørgen ikke mere end et Par Hundrede Skridt borte.

Da Ridder Kresten fik Øje paa ham og hans Hob, der var talrigere end den, han havde hos sig, mumlede han: „Det er, Gud døde mig! den Skørtekarl fra Krastrup — hvad mon han vil?"

Han red ham i Møde med sine Svende, raabende: „Hvad vil I her?"

„Søge," svarede hin, „efter min Søn" —

„Og efter m i n Datter?" faldt den anden ind. „Aa! I ved vel bedre, end I lader — I Fader til en Pigetyv!"

„Ingen Grovheder!" lød det fra Ridder Jørgens bævrende Læber, „det Ord skal I tage tilbage, for ellers" —

„Og hvad ellers?" —

„Vil jeg med mit Sværd se at putte det ind i jer Hals igen."

Uden Svar drog Ridder Kresten sit Værge, og ligesaa gjorde i næste Øjeblik Krastrupmanden. De red, begge af vred Hu, mod hinanden; og blev Kampens snarlige Udfald, at den onde Ridder sank dybt saaret af Hesten. Hans Folk omringede ham.

„Bring mig snart hjem! stønnede han, „om jeg holder det ud saa længe."

Abbeden, som stedse var blevet paa Portaltanen, raabte til den saaredes Svende: „Tag Hestedækkener af og bær jeres Herre herind i Klosteret, saa skal der blive sørget for ham saa godt som muligt."

Saa gjorde de. Porten aabnedes, og den saarede blev ført til et af de nærmeste Værelser og lagt paa en Seng. Abbeden spræk-kede selv Klæderne op for Brystet, betragtede Saaret, Ansigtet og følte til den matte Puls.

„Eders Tilstand er farlig," sagde han; „har I noget at skrifte, maa I ikke forbie eder; og derpaa kan I modtage den hellige Hostie."

„At lade sig stikke ihjel af saadan en Ærtekælling," stammede han, „det er, Gud døde mig! tungt. Behold jeres Hostie og alle jeres gejstlige Grimasser for jer selv! og lad mig gaa til Helvede i Fred!"

Næppe havde han udtalt dette opbyggelige Skriftemaal, førend Døden hentede hans fule Sjæl, og en Vogn fra Vaar endnu samme Aften hans Legeme. Og saa var den Historie forbi; hver-

ken Kongen eller Domstolene tog Notits af Fejden, saa meget mindre som den dræbte var angribende Part. Overalt var slige Begivenheder slet ikke ualmindelige, og Kongerne havde intet imod, at den ene mægtige Adelsmand knækkede Halsen paa den anden.

Abbeden søgte at skjule det forefaldne for de nye Livøboere — ikke fordi det jo vilde glædet den ene og ikke synderlig smertet den anden; men han vilde nødig endnu bringe en Slags Forvirring ind i deres Paradisliv, men hellere lade dem uforstyrrede dele Tiden mellem Arbejde og Kærlighed. Bygningsarbejdet gik og saa rask fra Haanden, at inden fire Uger stod der et lidet, men net og tæt Hus, bestaaende blot af en Stue paa to Fag, med tvende Kamre, halv saa store, i den ene Ende. Et Halvtag i den anden var Nøds og Faaresti, det hele tækket med Rør. I et af Kamrene var Mundforraad; i det andet var Soveværelse. Træernes Fælden og Rydning, Jordens Bearbejdning med Spade og Rive, alt fremmedes saa godt, at Holger endnu i samme Sommer kunde plante den første Kaal. Anna var heller ikke ledig: hun tillærte sig straks at malke sine Køer, si Mælken og kærne. Naar Manden kom mødig fra sit Arbejde, og hun rakte ham et Stykke Brød med hendes eget Smør paa og en Skaal Kærnemælk eller sød Mælk, da smagte det ham saa herligt som, tyktes ham, ingen Lækkerier, han tilforn havde nydt. Hustruens glædesmilende Aasyn var Krydderi paa Føden — „Hvor saare lidet hører der til for lykkelig at være!"

Tvende Maaneder og lidt længer havde de levet dette Hyrdeliv uden at have mindste Underretning fra begges Hjem; og hvad Abbeden meddelte dem, bestod næsten alene i Livets Fornødenheder, saa og nogle Blomster fra Klosterhaven, dem begge Ægtefolkene var lige gode om at plante, passe og vande m. m.

En Dag, som de var beskæftiget med denne Forfriskningssyssel, træder højst uventet ind i Haven — hvem? hvem anden end den gode Mikkel. Han græd af Glæde, og sandt at sige gjorde Holger ligesaa. Begges artikulerede Glædesytringer kan vi gerne springe over, især da Mikkels bestod mest i Interjektioner, og indskrænke os til at levere en noget sammentrængt Beretning om den sidstes seneste Begivenheder.

Da hans Yndling Holger var tyet til Vitskøl Kloster, men siden derfra ikke havde ladet høre om sig, blev den Krastrup Skytte ret led og ked af sin Tjeneste dersteds, tog sin Afsked og Vejen til Klosteret for at søge sig en ny Virkekres i sit Fag — vel ogsaa for, om muligt, at opdage Sporet af den kære Junker.

Det indtraf saa heldigt for Skytten, at Tjenesten nu nys var blevet ledig. Han blev straks antaget, og Formandens Lejlighed nede i Møllen ham anvist.

„Der er ogsaa vore Jagthunde indkvarterede," sagde Abbeden, „hvis de ellers duer noget; thi din Formand brugte hverken dem eller sig selv for meget. Af Krudt og Bly brugte han derimod mer end nok, men Vildtleverancen faldt sparsom. Jeg har derfor skilt os ved ham. Dig ved jeg nok om til at tro dig som en ærlig Karl og en utrættelig Jæger. Men derhos paalægger jeg dig streng Lydighed og, hvad der angaar Klosteret, urokkelig Tavshed, samt at du aldrig spørger mig eller nogen her, undtagen hvad din Bestilling kan medføre — det maa du forud love! Kosten faar du paa vor Regning nede i Møllen, hvert Aar et Par nye Vandstøvler, en ny Klædning hvert andet, 6 Daler i aarlig Løn og lige saa mange til Krudt og Bly — er du dermed fornøjet?"

„Fuldkommen!" svarede Skytten.

„Gaa saa ned i din nye Bopæl og lad os se en Prøve paa din Kunst, saa snart Vejret holder til!" Dermed var han affærdiget.

Mikkel biede ikke mange Dage, inden han følte sig for om Holger hos Mølleren og hans Omgivelser — det havde jo Abbeden ikke udtrykkelig forbudt ham — men her fik han slet intet ud. Nu passede han da flittig sin Dont, som jo var hans Yndlings-Sag, og erhvervede sig af Klosterbrødrene og deres Forstander velfortjent Ros, hvortil føjedes nu og da en Mundsmag af Hvælvingernes kostelige Vin. Da nu et Par Maaneder siden hans Indsættelse som Skytte var henrundet, blev han en Aftenstund kaldt op til Abbeden.

„Jeg ved nu," sagde denne, „at jeg i enhver Henseende kan stole paa dig og paa disse Dyder, som jeg ved Tiltrædelsen af din Tjeneste indskærpede dig. Jeg har derfor tænkt at skaffe dig en særdeles Glæde; i Morgen skal du se denne Junker, som du holder saa meget af. Men det er nødvendigt, at hans Opholdssted bliver en Hemmelighed mellem os og en anden lille Familie, paa hvilken jeg kan forlade mig, men som dog ikke ved, hvem han egentlig er. Der ligger nede ved din Bopæl en Baad, som i Morgen tidlig snart skal bære dig til ham. Dens Fører leverer du dette Tegn, saa ved han Besked og tager dig op uden Betaling. Og dette Brev afgiver du til Hr. Holger — lykkelig Rejse!" Den glade Jæger stammede en Taksigelse og bortfjernede sig.

Sammenkomsten kender vi allerede, tilføjende blot, at Skyt-

ten blev i nogle Dage paa Øen, hvor han havde Natteleje hos Fiskerens, og drog saa inderlig fornøjet tilbage; han forventede jo og med Rette, at han oftere kunde faa Lov til at gøre denne Lystrejse.

Da Mikkel kom hjem og beskrev Tilstanden derovre paa sin Maner, sluttede han med den Anmærkning, at der paa Øen var saa mange Harer, som der er Lærker om Efteraaret, og frembar det Ønske, at han dog maatte faa Lov til at rage nogle sammen engang imellem. Dette blev ham bevilliget, og saaledes forsynede han flere Gange inden Vinteren Klosterkøkkenet overflødigt. Den unge Øboer og den gamle Klosterboer vekslede ved disse Lejligheder Breve. Det sidste, som hin lidt hen paa Efteraaret erholdt, berettede ham, at hans Moder havde faaet Tæring, og at hun maaske næppe kom til at høre Lærken synge, samt at hans ældre Broder ved et tøjlesløst Liv rimeligvis havde paadraget sig samme Sygdom. Skulde disse tvende ved Døden snart afgaa, vilde han og hans Kone blive modtaget med aabne Arme af Faderen, der sørgede meget over sin forsvundne Søn. „Naar Tid er at forlade eders Ensomhed," sluttede han, „skal jeg ufortøvet lade eder det vide." Paa det de uden Kulde og Kedsomhed kunde gennemgaa den barske Vinter, forsynede den samme faderlige Haand dem med en Kakkelovn og Bøger, mest latinske, nogle til Andagt og flere til Morskab. Det forstaar sig, Holger blev hendes Sproglærer og havde den Tilfredshed, at Eleven, inden tre Maaneder var omme, ej alene huskede alt det, han havde foredraget hende, men ogsaa begyndte ret taaleligt at kunne vejlede sig selv. Det gik ham alligevel med sin Anna, som det gik Abeilard med sin Heloise: han gav hende flere Kys end grammatikalske Regler. Da Holger havde erholdt sin Bøsse og Ammunition til den, blev han baade Skytte og Gartner, og med rundeligt Udbytte. Man kan nok forestille sig, hvor behageligt det drøjede paa Spisekammerforraadet: Løg, avlede af ham selv, farcerede med Kød af Harer, skudte af ham selv, sagde Pyt! til olympisk Ambrosia. Ogsaa Fiskerfamilien meddelte ham af sine Urter og sit Fiskevildt, og Brydinden lærte Konen der at tillave det. Vinteren kom, og den streng og langvarig. Før havde begge Familier gjort den Aftale at samles vekselvis hver Søndag, hvilket iagttoges, naar Vejret ikke var alt for urimeligt. Og saa meget hellere indfandt sig Fiskeren hos Jægeren, som denne altid gav en Krukke af ypperligt Mundgodt til Bedste. Den gamle Fisker trakterede da til Gengæld med Kæmpeviser, af dem han kunde en hel Hob udenad og foredrog i en Maner,

som nu vel er hel ukendt — tilsidesat, vel fordi den baade er jævnthen taktløs og ikke følger noget „Firma". (Jeg har i min Ungdom af en gammel Bonde hørt saadanne Sange, der, just formedelst deres Vildhed, gjorde hos mig en sælsom Virkning.)

Samfærdselen med Fastlandet ophørte ganske. Fjordfiskeriet ligesaa. Kun enkelte Dage var det Vejr til Jagten, og Holger vandt da, hvad Anna spandt, og som siden blev vævet hos Fiskerens. „Men hvordan fik de da Ende paa Tiden?" kan en og anden spørge og faa mit Svar: de fik ingen Ende paa Tiden, fordi de ingen vilde have. Tænk nu selv efter, hvad det betyder!

For den lykkelige, den, som fortjener at være det, er Tiden snarere for kort end for lang. Da de hørte den første Lærke, undrede de sig over, hvor Vinteren var blevet af.

„Hører du Vinterens Svanesang?" sagde Holger en Dag i Marts til sin Anna.

Hun lyttede og svarede: „Jeg hører rigtignok baade Svaner og andre Havfugle; det har dog noget oplivende."

„Du fejler," sagde han, „det er Fjordisen, som brister i utallige større og mindre Revner, opskruet af den indtrængende Havflom. I Morgen staar Fjorden i blankt Vand."

Saaledes skete det. Den opgaaende Sols Straaler legede med de frigjorte Bølger, og de, ligesom ved Aftens Varsel, hidstævnede Svømmefugle vuggede og dukkede sig med hine Jubeltoner i det nys aabnede Foraarsbad. Vort Par stod paa den østlige Klint og forlystede Øjne og Ører. Inden de vendte tilbage, spurgte hun med et svagt Suk: „Hvor er det, at vore Fødselssteder ligger?" Han pegede derover imod. Uden at mæle tav begge en Stund baade med deres alvorlige og vemodige Tanker, indtil han brød Tavsheden ved at vise paa Vitskøl og sige: „Der bor vor anden Fader."

„Ak! hvor jeg længes efter ham," sukkede hun; „kan vi aldrig faa ham herovre at se?"

„Det er i Medhold af hans sidste Brev at haabe," lød Svaret. „Lad os nu gaa hjem. Hist ser jeg vore Fiskere sejle tilbage mod Land, vistnok med en stor Dræt. Og paa hin modsatte Kant øjner jeg Furbobaadene svinge om Østspidsen af deres Ø. Nu bliver her Liv baade paa det vaade og det tørre: det varer ikke længe, inden jeg kan begynde at pusle i Haven."

Det gjorde det ej heller; og Arbejdet var ham saa meget kærere, som det nu faldt ham meget lettere end forrige Aar„ da han uvant gav sig i Lag dermed. Ydermere, da han længe før

kunde komme til at saa og plante, maatte han billigen vente sig en rigere Afgrøde.

Som Holger en af de sidste smukke Martsdage vendte tilbage med et halvt Dusin Snæpper i sin Taske, ser han sine Fiskere styre deres Baad i lige Retning fra Vitskøl til hans Ende af Øen. Der anede ham et kært Besøg, hvilket han ejheller dulgte for sin Kone, som straks i dette Haab gav sig i Færd med at plukke et Par af Fuglene; thi af Holger vidste hun, at det var en af Abbedens kæreste Lækkerier. Holger løb hvert andet Minut ud for at se efter Baaden; den nærmede sig bestandig mere, skønt sendrægtelig formedelst Luftningens Svaghed. Endelig forsvandt den inde under Havbakken — inden et halvt Kvarters Forløb maatte de være ved hans Bolig. De kom — ja, det var hans dyrebare anden Fader og hans kære Skytte. Over Gensynets Fryd kan Beskrivelse ikke være fornøden. Da denne havde sagnet sig, sagde Abbeden dem, at Holgers Moder var for kort siden død og begravet, at hans Broder ikke havde uden faa Døgn tilbage, og at hans Fader saa meget mere længtes efter ham, som ogsaa han havde skrantet hele Vinteren og bestandig taget kendeligt af, og at han af denne vilde blive modtaget med aabne Arme; han var ikke gjort arveløs, hvilken Haardhed han ikke havde ladet sig bevæge til at øve. Junkeren vilde altsaa snart se sig i lovmæssig Besiddelse af hele Ejendommen. Holger grundede længe herpaa og svarede omsider, at han her havde fundet den sande Lykke — saa vidt den er at finde paa Jorden — og at hans og hans Hustrus Ro og Sjælefred vilde lide mangt et Brud ved at forlade deres Eden.

„Om jeg end ikke heri kan rent ud modsige dig," vedblev Abbeden, „maa jeg dog forestille dig, at du ikke alene har Pligter imod din Hustru og dig selv og de Børn, som Gud kan skænke eder; men ogsaa mod Fader og Søster og alle dine mange undergivne. Det er en oprørt, en farlig Tid, i hvilken vi lever; og du har en langt anden pligtmæssig Virkekres end denne Plet Jord her. Der er nemlig fremstaaet en Munk i Wittenberg, som har opsagt Katolicismen og dens Overhoved Huldskab og Troskab, idet han paastaar at ville føre Religionen tilbage til dens oprindelige Simpelhed. Mangfoldige derude, hvoriblandt ogsaa regerende Fyrster, har sluttet sig til ham og svoret at ville med Tungen og med Sværdet forsvare hans nye Lære til det sidste Aandedræt; sikkerlig faar den ogsaa Indpas her i Norden. Vel maa man indrømme, at vor Gejstlighed har været i Besiddelse af overdreven verdslig Magt, som desværre er blevet mange

Haande misbrugt; men den har dog hidtil dannet en for Borgere og Bønder saare gavnlig Modvægt til Adelsmagten, der visselig vil stige til en foruroligende Højde, naar den ikke har andet end Kongemagten imod sig. Christjern har forsøgt med Bøddelsværdet at forstærke sin; men derfor er han nu og en landflygtig Mand. Og nu til sidst, min gode Søn, dersom Klostrene ogsaa her skulde vorde ryddet, da beder jeg, at du vil modtage og din Hustru se mig til Gode paa mine gamle Dage! Ham, din Jagtven, vil du vist ogsaa tage dig af."

„Ja, ved Gud, af begge!" raabte Holger, kastende sig om Faderens Hals og gribende sin Kones Hænder. „Han har Ret — han skal raade; og vil du som jeg —"

„Det har jeg jo stedse villet," afbrød hun med et af sine hjertesmeltende Smil.

„Saa ingen lang Opsættelse! I Morgen kan vi være færdige til Afrejsen."

Nu blev Fiskerne hidkaldt.

„Jeg takker eder hjerteligst, I gode Venner," talte Junkeren, „for alt, hvad I har udvist imod os to vildfremmede Mennesker, og beder jeg jer modtage, som Bevis paa min Taknemmelighed, dette Hus, I jo selv har bygget, tillige med alt, hvad deri befindes — det kan være nok for dig, Hans! at begynde med, naar du fører din Fæstemø, Rønbjerg, herover som Kone. Dig, Morten, skænker jeg dette (en Pung med Penge) som Brudeskænk til den Kone, du kan faa. Kommer I nogen Sinde saa langt ind i Landet som til Krastrupgaard, der bor jeg da, er ingen Bryde længer, men skal derfor nok kendes ved eder i al Kærlighed."

Fiskerne gjorde store Øjne og glade Øjne og mange Taksigelser, der straks blev afbrudt, idet Brydinden, dækkende Bordet, bad dem sætte sig derved og faa noget at leve af. Efter megen Vægring for saa stor en Ære sagde Holger til dem: „Har vi ikke før siddet til Bords sammen, og der har intet været i Vejen? Nu er Bord og Stole og Stuen eders; du, Hans, er min Vært og jeg tillige med denne højærværdige Herre eders Gæster."

Abbeden trykkede sin elskelige Søns Haand med de Ord: „Modgang har været dig en god Skole; nu vil du ogsaa have stærk Ryg til at bære gode Dage."

Ikke uden Sindsbevægelse — noget lig den, der føles, naar en ret interessant Bog efter Gennemlæsning lukkes og henlægges — brød Ægteparret op. Paa Nedgangen til Afskibningsstedet saa de sig flere Gange tilbage efter det forladte Elysium; og endnu

inden de steg i Baaden — ved hvilken Holger kom i Erindring om Charons Færge — foreslog Anna, at de fremtidigt een Gang om Sommeren skulde besøge Livsensø, hvilket Forslag blev af hendes Mand modtaget med Varme og bragt i Udførelse en lang Række af Aar.

Hvad har jeg videre med denne Historie at gøre, end at ende den? og dette ønskede jeg selv hellere maatte været paa Livøen. Fra de elskeliges Liv og Levnet paa det stoltere, men ogsaa uroligere Krastrup har jeg ikke mere at tjene med, end at de begge levede sammen med uformindsket Ungdomskærlighed lige til under Rynker og graa Haar og fulgtes sammen did til den hellige Livsens Ø, hvor Kærlighed er en perennerende Blomst.

[1] Trykt i „Min Vinterbestilling i 1842 & 1843", 1844. (Dette Bind har ogsaa Titelen: „Samlede Noveller", VI.)

[2] Se Abeilard og Heloise af S. S. Blicher, 1818. (En Del af Arbejdet var allerede offentliggjort i Rahbeks Tilskuer, 1817.) „Sammendraget af Pope og efter ham oversat" — indledes med noget, der er en Mellemting mellem en Afhandling og en Novelle; det hele optaget i „Samlede Noveller", V. 1836.

[3] Herremændenes Bestyrere af de endnu saa benævnede „Hovgaarde" i Landsbyerne. (B.s Note.)

KÆRESTERIER I VESTERJYLLAND[1]

I BILLEDRÆKKE

FØRSTE BILLEDE

Udmarch

Hvad er det for en Procession, vi ser her? Foran en Fændrik, men ikke i røde Klæder! Han bærer simpel borgerlig Dragt. Fanestangen hviler ikke som andre i en Sko, men frit paa hans Skulder. Efter ham kommer ogsaa en civil Tambour, der er tykkere end hans Tromme, og hernæst fire Musikanter, af hvilke de tre har Klarinetter og den fjerde en Fløjte. Nu kommer parvis Riffelskytterne med deres Vaaben paa Armene. Dette er ogsaa det eneste militære, vi ser ved dem. De er saa forskelligt paaklædt: en nymodens, en anden gammeldags. Det sidste Par falder især i Øjnene: den ene er en smuk Yngling med et blegt, alvorligt Ansigt, i fine, sorte Klæder og med hvideste Lintøj; udover Hænderne ser man Linningerne af den pæne Manschetskjorte. Hans Sidemand ser endnu yngre ud; hans viltre Ansigt svarer til hans Dragt, som er Bluse og rød Jakobinerhue. Han skotter til Siden. Hvad eller hvem ser han efter? Ha! ha! det kan ikke være andre end det dejlige Pigeansigt hist ovre i Vinduet. Naa! tag dig i Agt, min Tøs! Den Blusemand er vist en stor Skælm. Den sorte skotter ogsaa til Siden; ja, ja! han har ogsaa noget at se efter. Ogsaa et Pigeansigt; det er virkelig smukkere end det første. Men det synes at mangle Karakter — ja Karakter! Præg! Uden saadant Stempel er levende Dejlighed ikke andet end dødt Marmor. Jeg foretrækker det, som er mindre regelmæssigt, men mere tiltrækkende. Hvad der er dejligt, men koldt, rører os ikke; Aand og Følelse maa tale igennem Øjne og Miner, dette stumme Sprog, som et følsomt Hjerte straks forstaar.

Hvad mon det er, de har for, disse Mennesker? De gaar dog ikke i Krig? Nej, men de vil dog foretage sig en Slags Krigs-

øvelser, det viser Riflerne — aha! hist i Baggrunden ser vi Fjenden — og gid vi aldrig havde haft nogen anden! Denne her er kun af Træ, gør ingen Modstand, men lader sig taalmodig sønderrive, ligesom et vist Folk i Aaret 1807 — men dette kommer da endelig ikke herved. „God Fornøjelse ved eders Fugleskydning, I Herrer!"

Hvor skam mon dette foregaar? Ved hvilken dansk Stad eller By? Det er ikke nemt at sige: langt henne skimter man rigtignok Vand, det er ved enhver By. Længere henne øjner man noget, der ligner Snedriver; det kunde ogsaa være Sandmiler; dette leder os til den Formodning, at vi befinder os ved en Stad paa Vestkysten af Jylland, men hvilken? I Fanen staar afmalet rigtignok en Ørn — hm! de Ørne har saa mange Steder at bestille: Romerne havde Ørne, Østerrigerne har sine, saavel som andre Kejserdømmer; ogsaa Napoleon havde sine, stærkt flyvende og med skarpe Kløer — men hvad kommer det nu herved? Vor Ørn har hverken Næb eller Kløer.

ANDET BILLEDE

Fugleskydningen

Den er plukket, parteret, denne Fugl: Hoved, Hale, Vinger væk — ja, min Sandten! der falder Brystpladen, og Spillemændene har Instrumenterne for Munden, og ved den anden Side holder en Lunten til en Skibskanon eller Svingbasse; den tykke Fændrik har stukket Fanen op over Hatten — maaske mægter han ikke at faa den højere, hvad enten dette nu kommer af for lidt fysisk Kraft eller for meget spirituel — „ein Fändrich," hed det i vort gode, gamle militære Reglement, „muss ein grosser Lümmel sein, damit er die Fahne hübsch ordentlich tragen kann," men denne her kan gerne, inden Revuen er forbi, komme til at bruge sin som Støttestav. Det er ingen Spøg, naar man en hel Dag igennem er nødt til at drikke Minutsnapser, Knægter o. s. v., der skal store Lømler til at bære slige Byrder. Men over Fændrikken maa vi ikke glemme Kongen — Hans Majestæt sidder endnu paa den skæbnesvangre Stol med Riflen halvt nede fra Skulderen. Han skotter nok til Fuglen, hvis Bryst han har truffet — Men nej! det er en anden, en levende Fugl, han ser efter, et dejligt Pigebryst, han sigter efter. — Kære Ven! det er usikkert Skud, Gevinsten ligesaa. Naa, god Lykke! Men se til at faa gode, stærke Forladninger, saasom: Smiger, kønne Foræringer,

Forlystelser og andre Varer, der er kurante paa saadanne Vekselkontorer. Av! hun ser ud til at ville protestere: *non accept*, Hr. Fuglekonge! Det kan allerhøjstsamme belave sig paa — Hun fallerer og gaar derefter i Kompagni med — hvad er det nu han hedder? Ham med det glatte Ansigt og det glatte Sind, forhudet, som med en Bøffelhud, mod Skæbnens Sværd og Modgangs Pile. En af dem, der gaar igennem Verden og ud af Verden uden at tænke — ah! hvilken praktisk Filosofi aabenbarer sig ikke i denne Tankeløshed. Dersom Menneskene lod være at tænke, gruble o. s. v., da blev Jorden igen et Paradis, hvor den dyriske Natur — stop! Vi maa se til de to Damer og hvorlunde de tænker — „Tænke?" — tænke og tænke er to Ting, mange Ting, men disse Pigebørns Tænkning er vistnok ingenting. De bruger Øjnene, men ikke de Organer indenfor, som Gall har specificeret — med mindre det kunde være det allerbageste der over Nakkebenet. De ser efter, hvordan de unge Herrer ser ud, og hvordan de andre Damer er pyntede; de ser paa sig selv med den skønne Selvbevidsthed, at der er ingen, som i Stadselighed kan sættes ved Siden af dem. Det samme synes ogsaa baade den røde og den blege og den glatte — og de har alle fem Ret.

TREDIE BILLEDE

Skydebal

Aah! hvad det er rart! Damerne er saa pæne — den ene pænere end den anden. Sikke Stads de har paa! Der er — ja, hvad er der? Det gaar over Præstens Forstand og langt ind i Degnens. Sne, Rim, Dug, Taage, vævet, presset, udsyet, omsvøbende de yndige Former — paa Ansigtet og halve Brystet nær. Ja! kom ikke for nær de ildsprudende Lynetter, de faste Batterier! Bah! ikke andet! Af Vauban ved vi jo, at ingen Fæstning, om den end er nok saa stærk, kan holde sig længere end seks Uger, og skulde et Pigehjerte holde sig i syv? at sige, naar det bliver ordentlig belejret. De to øverste Riddere, den røde, som fører op og klapper ad Musikanterne — (nu to Violiner, en Fløjte og en Tromme) — og den blege neden for ham, de er fuldtfærdige med deres Approcher — de er uimodstaaelige: de respektive Fæstninger Lotte og Mine maa lige saa godt først som sidst overgive sig, da de har ladet sig forføre til at danse med disse to Himmelhunde. Ja, ja! I der kan parlamentere, inden man skrider til Kapitulation, og den endda vorde betinget, ærefuld, som vi haa-

ber. Mine smiler, Lotte er — er nær ved at at surmule. Paa hendes Øjekast ser man, at hun hellere havde haft Nr. 3 til Chapeau. Deri kan hun have Ret, for det er ret en nysselig „Pigernes Jens", glat af Ansigt og glat af Sind, saadan en, som kan bruges, hvordan og hvor man behager: det kan Damerne lide. Han der — er for selvstændig — han bliver aldrig nogen g o d Mand. Mon den røde kan blive god Mand? Han er saa vild, saa — Naa! hvorfor kan han ikke tæmmes, naar han kommer under Stuedressuren? Skulde han gøre sig alt for knortet, saa har hun dog Pisken — jeg mener Tungen, den er der Snært i. Jeg har kendt Herrer, der, før de kom i Brudeseng og noget efter, var saa balstyrige som en udresseret Hønsehund, men det fandt sig: de fik snart rigtig Appel. — Naa! Lad os ikke tale mere om disse huslige Sager! de kommer slet ikke Ballet ved. Lad os danse med de dansende! Der kommer nok den Tid, da Piben faar en anden Lyd, da I, gode Herrer! kommer til at danse efter Konernes Pikolofløjter — det falder mig netop ind, at disse Smaainstrumenter spillede til Spidsrodsdansen, før den gik af Mode som saa mange andre. Hm! det er artigt nok: Desertøren løber Spidsrod, fordi han flygter — Ægtemanden, fordi han bliver. Men det kan nu være nok snakket om disse almindelige Sager.

FJERDE BILLEDE

Frokost

Det kan jeg forstaa: her gaar det lystigt til. Saaledes maa rigtige Friskfyre slutte et Bal, sætte en Koda til Natsværmeriets Variationer. Det er noget andet end at krybe under Dynen — Hvad! jeg tror, der er nogle af Herrerne krøbet under Bordet, for der staar et, to, tre fulde Puncheglas og lige saa mange ledige Stole. Rigtig! der ser vi et Par beskoede Fødder med Hælene mod Gulvet — til dem maa høre en Krop — ej at tale om Hoved under slige Omstændigheder. Nej se! ved den anden Side af Bordet er en i Færd med at ville rejse sig op: han støtter sig paa den ene Haand, den anden famler efter Bordbladet, men finder det næppe. Han er ganske træt i Ansigtet, Øjenlaagene kan han ikke faa længere end halvt op: hvordan skal han da bjærge Legemet op? Nej, min Bror! læg du dig kun ned igen! det er dig tjenligst. Hvor er den tredie af de overvundne? Han er ikke faldet, men flygtet — ja, paa min Ære! det maa være

ham, der staar hist ude i Forstuen med Panden og begge Hænderne mod Væggen. Man mærker nok, han er i Færd med en Operation, til hvilken man ikke behøver Lægehjælp; Punch er et meget virksomt Vomitiv, blot at Dosis er afpasset til Patientens Konstitution. — Naa! Du muss Dich übergeben — glückliche Genesung! Hvorledes har I andre det? I holder jer paa Stolene; alligevel, det ser misligt ud med *Æqvilibrium.* Du der ser ud til, at du snart vil lede efter de underbordske, og du der har vistnok Kvalmer. Der er en ved at tænde sin Pibe, men Fidibussen vil paa ingen Maade laane Ild dertil, en skrider forbi Pibehovedet og gør varmt Bekendtskab med Røgerens venstre Kjoleopslag. Han der sover. Hans højre Haand holder endnu instinktmæssig om Glasset, men det er alligevel i stor Fare; thi Sidemanden, hvis Rus nu just kulminerer, slaar ud med begge Arme, der vist gør rent Bord, saa vidt de kan naa. Hvad gaar af ham? Vil han slaas? Aa nej! han holder en Tale, og den inspireret, men hvad den gaar ud paa, det er vanskeligt at blive klog paa. Formodentligt ved han det ikke selv, lige saa lidt som de andre, men tvende Glas faar det nok at vide. Begge Heltene i denne Morgenfægtning viser sig ved Bordenden. Den røde løfter kækt staaende sit Glas til en Skaal — for hvem? Ih! „for den, vi har kær!" Bollens Skaal! raaber han paa Hjørnet, thi han er ved at støde sit Glas til dens Rand. Den blege sidder ned og ser med et mildt Sejrherreblik paa Nederlaget, Forstyrrelsen, Ødelæggelsen — gratulerer! Lader os nu istemme: *Te Bacchum laudamus!*

FEMTE BILLEDE

Pigernes Jens

Han sidder midt i Sofaen mellem de to, vi ved nok, og de er begge to omtrent lige lykkelige ved ham, det kan man grangiveligt se. Men du, glatte Jens! Hvem af dem vilde du saa egentlig udkaare dig? Kunde du faa dem begge, det havde været saa meget rart, en viet til den højre Haand og en til den venstre. Nej, det er strengelig forbudt, det kunde bringe dig i Tugthuset, hvilket ellers er en overdreven Strenghed: thi mangen en Monogamist er allerede hjemme i Tugthuset; havde han to Koner, maatte det for ham blive et Stokhus. Det er kun Konger, der kan komme ud af det med to Koner — foruden Maitresser — til *Matrimonium ad morganaticam* hører og at kunne udrede en Mor-

gengave saa stor, at alle fattige i en stor Stad kan leve af den. Nej, min Ven! Du maa nøjes med den ene! Kan hænde, du bliver endda fornøjet nok. Man kan i øvrigt forestille sig, at Sofakonversationen maa være meget levende — „hvorom vel?" Aah! det er et yderst vigtigt Æmne, som jeg nu nærmere skal være saa dristig at udvikle. Hans Tekst er Beskrivelsen af en Bryllupsstads, til hvilken han som Slægtning havde været indbudt, og Damerne sætter Noter til Teksten. Fyrens selvtilfredse Mine borger for Smagfuldheden i hans Forelæsning, der hverken gaar ud paa mer eller mindre end Menneskehedens de to første og største Nødvendigheder: Føde og Klæder, af hvilke Sorter der dog gives meget unødvendigt, især ved Gilder og andre store Selskaber — se! han, som aflægger Rapporten, hører selv med til Unødvendighederne.

Hvad videre har vi saa her at varetage? Det skulde aleneste være de to Skilderier, der hænger over de tre i Sofaen: Familiestykker, men fra helt ældre Tider — se, se, se! Saa disse halvvoksne Børn er virkelig Olde- eller Tipoldeforældre til disse her voksne Børn? Ak ja! Vi er allesammen Tidens Børn, Gammelmandsbørn.

De har dog ogsaa haft Moder i den Tid.

SJETTE BILLEDE

Lange Rejser

Her kan vi med eet se ind i tre Værelser, det ene ovenpaa, de andre underneden. Hvor skal vi først fæste vort Blik? Øverst naturligvis, for der har vi Damer. Ja saamænd! det er Lotte, og det er Mine. De sidder ved Vinduet lige over for hverandre og syr eller broderer paa — ja hvad paa? — Ja saa min Sandten! det er Kraver, Mandfolkekraver — Hillemænd! Hvem monstro skal ha' dem? Aah, det ved de vel ikke selv. Men de vil vel ha' dem paa rede Haand, i Tilfælde. Ja, ja! I kære Pigebørn! det er vel betænkt, det er et vakkert Bevis paa, at det flygtige Barnesind er underkuet, og at Forstanden, den modnere Alder — jeg be'r tusinde Gange om Forladelse for det upasselige og maaske fornærmelige i denne slet betænkte Ytring! Men jeg huskede ikke paa, at de begge endnu er ugifte, at Tiden skrider for dem som for enhver anden, at det kan maaske vare længe, inden — nok herom! Jeg slaar mig paa Munden.

Det kommer mig for, som om der er noget, der glinser under Lottes Øjelaag: det skal vel være en Taare. Hvad græder hun for? Fordi hun har skilt sig ved den første Kæreste? Hun har jo faaet en igen — Pyt! der gaar han ud ad Døren. Han vender Ryggen til og huger noget. Han er, min Tro! bortvist — af hvem? — Af hvem andre end Moderen, det gamle Rivejern, der staar med begge Næverne i Siderne og ser saa malisiøsk efter ham. — Naa! Hvad skulde der ogsaa komme ud af det? Han er inte noget, har inte noget uden en velskabt Krop og et glat Ansigt — joh! det skal vi komme langt med. Nej! rige Herremænd, Rangspersoner skal de have, de rare Piger! Dem kan Mama nok skaffe dem, for hun kan alting — undtagen dette! Jeg forudser: om nogle faa Aar kan de sidde over ved Baller — hvis de ellers kommer til noget. — Det er ikke ret længe siden, at en Bekendt af mig var der i Byen, og han fortalte mig, at de sidder som sædvanligt om Dagen ved Vinduet, skotter ud paa Gaden efter Fyrene, smaaskændes om dem og overskændes af Mutters Rabalder — fortsætter Debatterne om Ægteskab i Sengen og sover endelig ind med dybe Suk — God Nat! Sov vel! og drømmer behageligt! — Lad os nu se til dem her underneden! Hvem er det, vi ser i Kammeret til venstre? Han er i Rejseklæder, indsvøbt i Kappe med Rejsehue paa Hovedet — ned over Øjnene, sidder paa en Rejsekuffert, har et Par store Æsker ved Siden af — han vil saamænd langt hen, han — men hvem er det? Ingen anden end vor blege. Han vil rejse bort fra skuffet Haab, forstyrret Livslykke, ulykkelig Kærlighed — jah! det kan blive en lang Rejse den! Han gør ret i, at han pakker sig vel ind. Naar han saa endda med Kappen og Huen kunde afkaste Sorgen: smide den i Pulterkammeret. — Ak! Hjertet har intet Pulterkammer, det har kun eet lille Værelse til alle sine Skramlerier, men det er vanskeligt at rydde op der! Hvad engang er kommet ind, vil ikke ud igen. Hæ! hvorfor hænge med Hovedet? Er der ikke Piger nok i Verden? Han folder sine Hænder i Skødet. Jeg kan læse paa hans Læber det Svar: „For mig er der kun een — h a r været." Saa giv hende Fanden! Og tag Dem en anden! „Behold Deres Raad for Dem selv, og lad mig være!" Meget gerne! Lykke paa Rejsen! — Se, se! Der har vi virkelig den røde i Kammeret ved Siden af. Hvad Pokker er det, han bestiller? Han sidder ved et Bord — strækker den højre Arm langt ud over det — en antændt Svovlstikke i Haanden — hvad skal den til? Eja! han holder til og vil tænde et Stykke Svamp — er det til en Pibe? Jo vel er det, men ikke nogen Tobakspibe — det er en

Bøssepibe, og Pistonen er skruet af, Hullet til Krudtkammeret fyldt med disse schwarziske Frøkorn, Svampstumpen ovenpaa. Hvad skal det betyde? Hah! Bøssemundingen holder han med venstre Haand tæt ind til venstre Bryst. For Satan! han vil dog aldrig tage Livet af sig selv? — Det lader saa. — Det er en snurrig Maner. Det kan dog vare noget, inden Svampen brænder ned til Krudtet. Han kunde kommet nemmere af Sted med dette hersens. Hm, han vil ordentlig s m a g e Døden. Prosit! — Hvad vil de sige derovenpaa, naar den ene her rejser med Posten, den anden med Hurtigpost? Vognens Skralden — Bøssens Knalden — „Iha!"

SIDSTE BILLEDE

De gamle Jomfruer

Det er ikke saa nemt at genkende de søde Glutter Lotte og Mine — nu visnede Blomster! blege af Ansigter, sagte i Gang, magre af Krop. Hvad har de i Hænderne? Hverken Vifter, Strikkeposer eller Ridiküler, langt mindre Romaner, men Salmebøger. Saa gaar de vel i Kirke, gamle Pigers Skueplads. Monstro de nu har ganske slaaet sig fra Verden? Næppe: de dybtliggende Øjne er i uophørlig Virksomhed til alle Kanter og de aabne, til Dels tandløse Munde er ikke heller ledige. Hvem ser de vel efter? Hvad taler de vel om? De ser efter de yngre af deres Køn og taler om deres Fejl, Mangler, Daarskaber, Forvildelser! Hør! disse gamle Hegler gennemhegler baade hine, samt deres Mænd og Kærester. Mon de nu skulde have slaaet alle Giftermaalstankerne af Hovederne? Vist ikke, de er jo klædte paa nyeste Mode, hvorvel den slet ikke klæder dem. Fra unge Modedukker er de blevet til gamle Sladdersøstre — Uha! —

---

[1] Trykt i „Min Vinterbestilling i 1842 & 1843" (Saml. Noveller, VI), 1844.

EN GREVINDE, EN KRIGSMAND OG EN NATMAND[1]

Den Person, som i Titlen staar sidst, spillede om ej en Hovedrolle, saa dog hvad jeg kan kalde en Mellemrolle af stor Virkning for de to første. Med ham begynder jeg.

Fra den første Tid af at jeg kan huske, mindes jeg grant den „Aarestrup Rakker", som han jævnt hen kaldtes af alle med Undtagelse af dem, der hørte til hans Kaste. Prævlikvanten[2] i Aarestrup (den sydligste Koloniby af Fredriks Sogn paa Alheden) indfandt sig i Vium For- og Efteraar for at feje vore Skorstene, dræbe og flaa Hunde, Katte og Hellemisser og rense Lokummet. Saavel formedelst disse hans Bestillinger som for hans, mig af Folkene saa haanligt beskrevne Livsstilling havde jeg en frygtblandet Væmmelse for dette Menneske. Hans Udvortes kunde ikke gøre ham til Bussemand. Han var stor, velvoksen, med et fyldigt Ansigt, Ørnenæse, blaa Øjne og stærkt brunt Haar. Han var bedre klædt end Bønderne, kun naar han dukkede op af Skorstenspiben, da anstod mig hans sortebrune Skorstensfejeruniform slet ikke, lige saa lidt som hans Sang, der var mig saavel i Toner som Ord aldeles fremmed og derfor saa meget mere ængstende. Hver Gang jeg siden paa Teatret saa de „to smaa Savojarder" i samme Stilling og hørte deres naive: „*ramonnez ci! ramonnez là!*" faldt min Erindring tilbage paa vor jyske Ramonnør. En fire eller fem Aar efter at jeg havde gjort hans Bekendtskab, savnedes han et Foraar. I hans Sted hyredes da „den Hinge Rakker". (I de Tider var der næsten i hvert Sogn en bosiddende af dette Slag, og to i somme; nu er de for det meste rent forsvundet, kun i Vesteregnen findes nogle faa Levninger af dem, ellers er de efterhaanden trukket Syd paa med andre Trækfugle, men disse kommer tilbage, hine ikke.) Hans Haar var endnu mere busket end den forriges og af Farve

som Jernrust. En Dag da kommer Aarestruperen efter disse fire à fem Aars Forløb ind i Køkkenet, siger Goddag og beder om en Taar Øl. Min Fader gaar just derud og genkender ham straks, byder ham ind i Stuen og lader ham beværtes,[3] hvortil han virkelig trængte, som hans Magerhed og Bleghed udviste. Min Fader gav ham Tid til at fortære to store Melmader og to dito Dramme, førend han spurgte ham, hvor han havde været, hvordan han havde haft det, og hvorfor han nu kom igen. Da han med et Ræb havde kvitteret for god Beværtning og takket for den, svarede han: „A haa wor et Stød synner uhd aa hat ed gaat; A ku ha hat ed bejr, men hwa der æ kommen aa Skit, ska te Skit igjen." Den herover æskede Forklaring — den jeg ikke skal forvanske — vil jeg helst udsætte i rigtigt Dansk og paa min egen Fortællemaade. Her har I den:

Ikke langt derfra, hvor de „*ever to be lamented*" Guldhorn blev fundet, har ligget og ligger maaske endnu en af disse Ridderborge, i hvilke vi Romantikere gerne spøger. Og saa vil jeg, spøgefuld som jeg er, give mig i Kast med Spøgeriet paa — nok sagt! —

Engang boede her en adelig Enke, som paa disse Begivenheders Tid maa have været temmelig til Aarene. Hun havde kun eet levende Barn, en nittenaarig Datter, der var meget smuk og efter Faderen allerede saa rig, at hun opvejede begge Guldhornene. At hun havde Bejlere, vil vel ingen tvivle om, men ingen af dem var endnu Moderen rig nok, og ingen Datteren køn nok. Saa hændtes (om noget er Hændelse, da er her en) at Løjtnant S ... l kom til Borgen, ikke for at bejle, for han var der baade ubekendt og ukendt, men af samme Bevæggrund som en italiensk Bravo, naar han ikke skøtter om at komme i alt for nær Berørelse med Sbirrerne, tyr ind i en af det Slags Kirker, der moderlig bedækker Synders Mangfoldighed. Officeren havde haft Uheld at dræbe sin Modstander i Duel — men jeg bør behandle dette Emne ordentligt historisk.

I mine første Barndomsaar stod Løjtnant S ... l ved det viborgske Infanteri-Regiment. Han var smukkere, end et Mandfolk egentlig behøver at være, og for sit muntre Væsen, sin vakre Opførsel almindelig afholdt, saavel af det smukke som af det stærke Køn; der var især efter hinanden to af de kønneste Koner, der, som Talen gik, holdt alt for meget af ham. Men saa længe Mændene var hermed tilfredse, kunde det jo være andre det

samme. Det gik i saadan Henseende den Tid — som og et Stød efter — meget liberalt til i Jyllands Hovedstad: Polygami saavel som Polyandri var meget almindeligt i de dannede Krese — Løjtnant S. var og blandt de dannede: flere Fæstninger end han kunde besætte, overgav sig til ham paa Naade og med Naade. Den eneste Ubehagelighed, han herved havde, var den, at han et Par Gange saa sig tvungen til at give Medbejlere blodige Erindringer om sin Dyrendal og Armen, der førte den. Pistolen brugte han med lige Færdighed, dog hidtil blot til fornøjelig Øvelse.

I de samme Tider lysterede blandt andre tvende unge holstenske Baroner i det lystige Viborg. Det traf sig nu saaledes, at de blev lidt fjendske paa en Dame, der havde vist sig lige galant imod dem begge. Naa: Kaarderne maatte ogsaa her glatte denne Ujævnhed, men uheldigvis fik Baron A ... et Stik i Armen, som gjorde ham værgeløs. Han tabte Kaarden, men troede ikke, at Armen skulde blevet stiv for bestandig, hvilket dog indtraf. Opirret af Smerten og end mere af Modstanderens Sejr udfordrede han straks denne til en anden Duel. Og skulde dette Slag holdes i Düsternbrook ved Kiel en bestemt Dag, to Maaneder derefter.

Sejrherren, Baron R ..., rejste kort derpaa fra Byen, men Baron A. maatte blive for Armens Skyld. Løjtnant S ... l, der havde været hans Sekundant, besøgte ham daglig for at høre til hans Befindende. Efter tre Ugers Forløb var rigtignok Saaret udvendig lægt, men den eller de Sener, som indvendigt var beskadigede, kunde aldrig mere faa den forrige Spændkraft. Lægen erklærede ham omsider — syv Uger efter Duellen — at han ikke mere vilde blive i Stand til at bestaa nogen Slags Tvekamp.

Baronen blegnede og bed Tænderne sammen i Arrighed: „I Dag otte Dage!" snærrede han. „Havde jeg blot øvet mig med den venstre Haand!"

„Det har jeg," siger Løjtnanten glad.

„Hvad kan det nytte mig?" siger Baronen.

„Det var dog muligt," svarede S ... l. „De ved jo, jeg kan bruge begge Hænder, og da De nu har lovligt Forfald, saa lad mig udfægte Deres Strid og møde i Düsternbrook med saa mange Doktorattester, som Dem godt synes."

„Det laer sig høre," sagde Baronen, „men er De vel forsynet med Rejsepenge?"

„Jeg har en Maaneds Gage og rider —"

„Det er for lidt," raabte Baronen, „jeg er just saaledes per

Kasse, at jeg kan fly Dem 40 Fredriksd'orer, saa kan De køre, og skulde De komme under Doktorhaand eller, som jeg hellere ønsker, blive nødt til at flygte over Elben, saa er De forsynet til videre."

Naturligvis modtog Løjtn. S. denne Forstærkning. Han saavel som en Kammerat, han forlangte til Sekundant, søgte Permission og rejste næste Morgen med Ekstrapost; de ankom til Kiel om Morgenen, Dagen før den berammede Duel.

Paa Gæstegaarden havde Baron R ... allerede før hine indfundet sig. Løjtn. S. lod sig anmelde hos ham, foreviste Baron A ... 's Doktorattest og Fuldmagten til at møde i Stedet for ham. Baron R. gav Stedfortræderen et langt fra ikke smigrende Øjekast, spørgende ham koldt: „Sind Sie von Adel?" Da den anden havde godtgjort dette, nikkede Baronen med et „sehr wohl!" og lovede at møde den fastsatte Dag.

Da nu disse to Mennesker, som selv ikke havde mindste indbyrdes Fjendskab med hverandre, mødtes paa den Plads, som med Rette bærer hint „skumle" Navn, sagde Baronen, lettende paa Hatten: „Som den udfordrede tilkommer det mig at vælge Vaabnene. Her staar min Tjener med to Kaarder, lige store og lige gode, saavidt jeg ved — behag at tage først!"

Løjtn. S. tog en af dem i Flæng, traadte tre Skridt tilbage og gjorde da de sædvanlige Fægterkomplimenter, hvilke Modstrideren besvarede, og derefter tilbød Løjtnanten den første Udfald. Han gjorde dette med en Dobbeltfinte, som Baronen med Lethed afbødede. Endnu kun et Par Sekunder, saa svøbte begge Kaarder sig om hinanden med saadan Hurtighed, at man skulde synes, de var nittede sammen. Kun et Par Minutter, saa regnede Sveddraaberne ned af Løjtnantens Ansigt; ogsaa Baronen dampede, men han var meget den stærkeste og havde en Jernarm. Hin fornam derfor, at han først vilde trættes og vorde Offeret. Efter et afpareret Udfald fløj derfor som et Lyn hans Kaarde over i venstre Haand, og næste Øjeblik for den dybt ind i Baronens Bryst. Ligbleg sank denne til Jorden, og kun faa Øjeblikke derpaa var han saa fuldkommen død, som den medhavende Læge erklærede ham for at være.

„Her er for os intet mere at bestille," sagde Sejrherrens Sekundant, „men lad os nu se at naa Hamborg for det første, og derfra er i al Fald kort over til Hannover." De sagde et høfligt Farvel til den faldnes Sekundant, der endnu opholdt sig ved Liget, men hvis Tjener i susende Galop for af Sted til Baronens

Bopæl, der laa kun en tre Mil derfra, for at hente en Vogn at hjemage ham paa.

„Vi tvendes Rejse blev snart stoppet ved en Bro, der fører over en lille Flod, hvis Navn jeg nu justement ej erindrer." (Løjtn. S. indføres her fortællende paa mine Vegne, saaledes som han siden efter berettede for den, der havde betroet ham et saa farefuldt Hverv.) „Broen op ad begge Aabredderne havde sine med Plejler, Forke og Møggrebe bevæbnede Bønder og, efter Dragten at skønne, af den faldnes Betjente. Vi to havde slet ikke mærket noget til dette Oppositionsparti, der nok udgjorde mellem 50 og 60 Mand, før vi naaede Toppen af den sidste Banke, hvorfra Vejen løb i jævn Skraaning lige ned til Broen. Vi standsede og raabte til dem, hvorfor de stod her, og om de vilde spærre os Vejen. En Mand af de bedre klædte traadte et Par Trin frem for de andre og sagde: „Jeg er Inspektor paa Baron R ... 's Gods. Min Herre betroede mig i Forgaars, at han i Dag skulde have en meget alvorlig Duel med en Officer af det viborgske Regiment. Da baade jeg, hans Betjente og hans Bønder holder meget af ham, saa har vi posteret os her for, i Tilfælde af, at han skulde være faldet, da at passe paa hans Drabsmand, der som andre i saadant Fald nok vil redde sig til Hamborg." — „Tausend Sakrament," siger en af Tjenerskabet, „disse to bærer Viborg Regiments Mondur — ved nogen af Dem, hvad Udfald Duellen har faaet?" — „Eller har De maaske været med?" — „Holla!" skreg Inspektoren, „giv jer godvillig til videre! ellers lader jeg straks mine Folk rykke frem og omringe Dem."

Sekundanten raabte: „Vi gier jer Fanden!" — Dermed vendte han sin Hest, S. ligesaa og red saa, efter et Par vekslede Ord, ad Rendsborg til. Derigennem red de uantastede, da Rygtet om Duellen endnu ikke kunde være naaet dertil og deres Permissioner til en Rejse var ganske i Orden.

Der er vist ikke ret mange Lande, som paa et lidet Rum er begavet med saa afvekslende Naturscener, men alle uden Bram og store Ophævelser, ligesom antydende Indbyggernes Nationalkarakter. Selve Lynghederne langs Halvøens Midte er ikke saa ensformige, skønt deres Farve for største Delen er det. Men jeg har forhen afpenslet saa en, saa en anden af Alhedepartierne, saa jeg ej vil trætte ved Gentagelser — jeg forudsætter nemlig, at de fleste, som læser dette Bind Fortællinger, ogsaa har læst mine ældre — Sønderjylland har og sin Hederyg, hvorvel knækket paa nogle Steder. Ved Enden af et sligt Afbrud, ikke ret langt fra en lille Aa, og ikke længer fra Marsken, end

at man lidt i Vejret ser Digerne, ligger det Herresæde, i hvilket mine Personer var bestemte til at agere.

De to Officerer red saa fast deres Heste kunde udholde for at naa Nørrejylland ved Foldingbro. Den ene fik noget langt andet at tage vare. Midtvejs omtrent, fra Ejderen til Kongeaaen at regne, mødte de netop Baron A. Da han havde faaet hele Historien til Livs og takket sin brave Stedfortræder, sagde han med mørk Mine: „Loven mod Dueller er nylig skærpet og blev bekendtgjort i Viborg Dagen før Deres Sejr i Düsternbrook. Men om De endog vilde beraabe Dem paa, at De da ikke var kommet til Kundskab om Lovens sidste Fornyelse, vil det kun lidet hjælpe Dem, da den gamle, som maatte være Dem fuldkommen velbekendt, endnu stedse havde staaet ved Magt. Deres Modstander, som var Chef for en af de ældste og mægtigste Adelsslægter i Hertugdømmerne, vil faa mange Hævnere! Langvarig Fæstningsarrest bliver den mindste Straf, hvis De ikke en Tid viger til Side for Stormen. Medens jeg søger at bekæmpe den, og derom har jeg godt Haab, skal jeg føre Dem til et Skjul, hvor ingen vil søge Dem. Men det er lidet og kun sikkert for een; Deres vakre Sekundant —"

— „Skal sørge for sig selv," svarede denne smilende. „Jeg har et godt Asyl her Nord efter, og jeg kan melde mig hos Chefen en god Tid før min Ven, — adieu S ... gel! jeg anbefaler mig, Hr. Baronen." Uden videre Konference red han sin Vej.

„Kom nu, min kække Ven!" sagde Baronen og slog ind paa en Sidevej, „men behag at sidde ind til mig i Vognen! Jeg ser desuden, at Deres Hest er temmelig marode — Tjeneren kan binde den bagtil."

Under Kørselen fik S. Slottets Navn at vide saavel som Grevindens, der ejede samme, at hun havde hos sig sin eneste Datter, sytten Aar gammel og ualmindelig smuk, men at hun var kold for Kærlighed og havde allerede uddelt næsten lige saa mange Kurve, som hun talte Aar, og at hun nu just var i Lav med at binde en til en vis ung og rig Greve. Rigtignok var han bekendt som en stor Libertiner, dog det regnede den gamle Grevinde ikke saa nøje som den unge, der i Ægteskabssager havde strengere Grundsætninger. Han udviklede ham derhos Nødvendigheden af, at han iagttog det strengeste Inkognito. Endelig vilde Baronen for at holde hans Nærværelse paa Slottet fuldkommen hemmelig overlade ham de Værelser, han selv beboede, naar han aflagde sine aarlige og langvarige Besøg der hos sine kvindelige Slægtninge. Derhos overlod han ham sin danske Tje-

ner, som med ubrødelig Troskab havde tjent ham i en tre Aars Tid, og paa hvis Tavshed han sikkert kunde forlade sig. Denne vilde nok fra det herskabelige Køkken og fra den nærliggende Kro forskaffe ham tilstrækkelig Føde: paa første var han velyndet af Kokkepigen og paa sidste af den unge, rige Enke. Til sin Tidsfordriv kunde han afbenytte den udsøgte Bogsamling, han der vilde forefinde, saavel som et Forraad af udsøgte Vine — Baronens særlige Ejendom. Endelig blev det nødvendigt at indage i Stilhed og først naar Mørket faldt paa. Følgende Morgen vilde Baronen afrejse igen, og det skulde da hedde sig, at han havde medtaget en Ven, han forrige Dag havde truffet paa Vejen.

Det gik altsammen, som det skulde. Baronen indbildte Grevinden — som let maatte faa at vide, at han havde haft en med — at denne var en tysk lærd, som paa Botanikken vilde fodvandre op gennem Halvøen, og som han fandt træt og ikke vel paa Vejen. Han frabad sig desaarsag den Ære at gøre Opvartning hos Damerne og vilde eller kunde ikke nyde andet end Vand, som allerede var bragt ham. (Men Tjeneren havde allerede paa førstomnævnte Skørtevej bragt Arrestanten Aftensmad.)

Baronen rejste, og hans Gæst blev tilbage med Bøgerne, Kammertjeneren og — sine egne Tanker, der oftest var mere alvorlige, end de forhen havde plejet at være. Optrinet ved Broen gjorde et lidt længere varende Indtryk paa hans Sind end selve Tvekampens Udfald. Han læste, da han ikke havde noget bedre at tage sig for, han læste meget, men deriblandt hist og her om Duelaffærer. Naar han havde gennemfløjet en saadan blodig Anekdote, fløj Bogen hen ad Bordet, eller under Bordet, og han selv til et Vindue — maaske for at trække frisk Luft. — Hans Vinduer var i øvrigt for visse Aarsagers Skyld halvt tildækkede med Jalousier. — Og hvad saa han igennem disse? Han saa Himmelen — paa Jorden. Han saa et kvindeligt Væsen, saa dejligt som nogen Houri i Mahomeds Himmel. Hun gik forbi med afmaalte Trin, drejede om ad en Gang og forsvandt i en Løvhytte. En Time blev hun derinde og lukkede ved Udtrædelsen en Bog, som hun puttede i Lommen. Under Tilbagegangen havde hun et sværmerisk Aasyn, der ikke forfejlede at gøre et mer end overfladisk Indtryk paa vor Løjtnant. Saa snart hun var kommet forbi, kaldte han sin Tjener ind og spurgte, hvem den Dame monne være.

„Jeg saa hende ikke," lød Svaret, „men ellers plejer den unge

Komtesse at gaa herom, naar Vejret er godt, hver Middag førend Herskabet spiser." —

Herefter sad Løjtn. S. paa Udkig hver regnfri Middag. — Den sidste forgæves — det var den fjerde eller femte, siden han første Gang blev værdiget denne Engels Aabenbarelse.

Tjeneren maatte nu gøre Rede for denne hendes Udeblivelse. „Det er saadanne Pigenykker," sagde han, „som fornemme Frøkener har flere af, end de behøver. Den unge, rige Herre, som bejler til hende, kom her i Aftes. Han holder det med det gode, og Moderen med det onde, men hun vil endnu ikke give sig. Og saa — siger Kokkemaren — er hun krøbet i Sengen og snøvser. Det var bedre, om hun havde taget ham med sig, det havde været mere fornøjeligt."

„Hold Kæft med saadan forbandet Sludder!" snærrede hans Herre — „Hør! kan du bringe et Brev ganske lumskelig i hendes Hænder, saa ingen mærker det?"

„Det skulde jeg tro," svarede han. „Hvor er det?"

„Det er ikke endnu skrevet, men saa snart det er færdigt, skal jeg fly dig det."

Som en Kuriositet — eller snarere som en Prøveskrift for Begyndere — har jeg her ladet det afprente; det lyder som følger:

„Elskværdigste Dame! En usynlig Tilbeder af Deres Englelighed, og som kender den sørgelige Forfatning, i hvilken De nu er stedt, tilbyder sin Bistand, paa hvilken Maade De selv maatte udtænke og bestemme. Værdiges jeg et Svar, da vil dette med Sikkerhed kunne afgives til den fraværende Barons Tjener, der kender mig og mit Opholdssted. Da jeg er Adelsmand og Kavaler, kan og vil jeg til Deres Frelse med Glæde bruge min Kaarde, hvis saadant behøves.

Deres til enhver Opofrelse, endogsaa Livets, beredvillige, skjulte Ven."

Næste Dag modtog vor galante Løjtnant efterstaaende Svar:

„Min ubekendte Herre!

De vil sikkert ved nøjere Overvejelse finde min Tilbageholdenhed mod en fremmed uset ganske naturlig. Skulde jeg virkelig komme til at behøve udvendig Hjælp og ikke kunne hjælpe mig selv, da ved jeg, hvor den er at finde.

Med Tak for Deres artige Tilbud, og Vægring for at modtage saa smigrende Komplimenter, Deres Tjenerinde.

Komtesse ...."

Dette var jo Vand paa Ilden, men man ser jo og oftere en stærk Opblusning følge paa den øjeblikkelige Dæmpning. Saaledes sank straks vor Løjtnants Hjertetermometer næsten lige ned til Frysepunktet, men det steg snart til den forrige Højde, da han gennem Jalousiet saa den dejlige Alfe paa den sædvanlige Vandring. Og hævede det sig endnu en Grad højere, da han i hendes Øjne opdagede Mærker af Graad.

Næste Middag svævede hun igen forbi, og tæt uden for Løvhytten afbrød hun en Rosenknop og stak den ned mellem de Bryster, som Digterne sammenligner med Liljer. Da fik Fyren det smukke Indfald at synge med baade øm og kraftig Stemme den da kun lidt bekendte:

„Bouton de rose!
„Tu seras plus heureux que moi."

Vinduet, hvorved han sad, var halvaabent, og let trængte altsaa baade Tone og Ord ned til den ret behageligt overraskede Dame. Hun stak Ansigtet halvt frem for at opdage den smigrende Sanger. Han tav, og den kvindelige Nysgerrighed blev i høj Grad pirret. Nu syntes hun, at Lyden kom fra Vinduet, nu fra den modsatte Side. Da hun gik ud af Løvhytten, holdt den rent op. — Næste Dag som foregaaende, kun en anden Chanson.

Tredie Dag trak den indespærrede Jalousiet saa meget til Side, at hans Ansigt kunde blive synligt. Da Komtessen blev dette var, sank hun i Knæerne af Forbavselse. „Hvem kunde det dog være? Værelset var jo siden Baronens Bortrejse ubeboet og formedelst hans Tjener utilgængeligt." Da hun igen kiggede derhen, var Jalousiet helt trukket for, det smukke Ansigt forsvundet ligesom et Drømmesyn. Det havde gjort i det mindste et mystisk Indtryk paa hende: hun var ordentlig blevet bange for at gaa den nærmeste Vej forbi Vinduet ind, tog derfor en anden og længere. Ad denne gik hun og næste Middag, skottende hemmeligt op til Vinduet, men som nu ikke var aabnet. End stærkere æggedes Nysgerrigheden, og da hun næste Dagen ej heller mærkede noget til Sangeren fra i Gaar, saa satte hun sig efter at have undersøgt alle de andre Lysthuse ned i det, hun havde kaaret sig fortrinsvis.

Løjtn. S. havde fra sine Vinduer set i det nederste Hjørne af Haven en Kant af noget, som rimeligvis var et Trælysthus. Han spurgte Tjeneren, og denne bekræftede hans Formodning. Han spurgte videre, om denne kunde bringe ham uset derind. Ogsaa

dette blev bejaet, da en meget tæt Buegang førte næsten lige fra Huset did. Men den sikreste Tid var dog mellem Kl. 12 og 2, naar Gartneren og hans Arbejdsfolk spiste og derpaa sov. Dette passede godt i den forelskedes Plan. Han pudsede sig i en Fart, slængte en Kappe om sig, lod sig føre og befalede derpaa Tjeneren at gaa tilbage, satte sig ind skraas for den aabenladte Indgang og sang:

„Hélas! mon coeur est enchainé!
„Ah! pourquoi j'aime cette Charmante!
„Et malgré moi je suis trainé
„Comme un esclave aux pieds
„De l'Ange, qui m'enchante."

Det rareste ved dette Digt var vel, at han selv havde forfattet det, saavel som og sat Musikken dertil.

Medens han gentog de tre sidste Strofer, havde Komtessen, der snart opdagede, hvorfra den mandigskønne Tenor-Stemme lød, med hastige Skridt nærmet sig Sangerens Bur og rev rask Døren op. Hun standsede paa Dørtrinnet ved Synet af den smukke Yngling, der straks sprang op, bukkede dybt, men blev staaende ved sin Bænk.

Skønt overrasket, tilbagevandt hun straks derpaa sin ædelstolte Holdning og sagde med et tvetydigt Smil: „Jeg er saa fri at spørge, hvem er De, min Herre! der gør os og vor Have den Ære at afbenytte den til erotiske Studier og Sange?"

„Baron A ...," svarede han, „beærer mig med sit Venskab —."

„Men Deres Navn, Deres Stand? Hensigten med Deres gaadefulde Nærværelse her?" vedblev hun.

„Baronen, som har ført mig hid," sagde han, „vil ved sin Hjemkomst, som jeg hver Dag venter, tilfredsstillende besvare min naadige Komtesses Spørgsmaal. Indtil da binder et givet Løfte og en ulykkelig Affære min Tunge, og saa længe beder jeg ydmygst om et hemmeligholdt Fristed. Jeg har i min Ulykke haft den Lykke at bevise hans Højvelbaarenhed en væsentlig Tjeneste. Han har fortroet mig Nøglerne til sine Værelser, og desaarsag tør De ikke frygte for, at det skulde være en Vagabond eller en mistænkelig Person, som, rigtignok uden Tilladelse, har faaet et Asyl i denne Borg."

Under denne Tiltale havde Komtessen med tiltagende Behag bemærket de forskellige Afvekslinger i hans Aasyn og svarede saaledes: „Min anonyme Herre! Jeg er ikke af de Damer, som besvimer ved Synet af en Mus, men Deres Tilstedeværelse her paa min Moders Slot, som og," sagde hun videre smaaleende,

„Deres Kappe, der har samme Farve som Musens, kunde maaske indjage Mama Forskrækkelse og bevirke for Dem en hastig Forflyttelse. Jeg vil derfor meget fraraade Dem Spadsering uden for de Dem indrømmede Værelser — *mais, mon Dieu!* Hvad faar De at leve af? De er intet Møl, som kan nære sig af Bogpapir."

Rødmende og smilende svarede han: „Baronens Tjener skaffer mig hver Dag, hvad jeg behøver; og jeg er smaatærende; jeg er vant til at leve paa Feltfod."

„Drikker De da ikke Kaffe eller Te om Morgenen?" spurgte hun.

„Jeg drikker Vand, min naadige!" var Svaret.

„Saa er dette vel en Følge af Deres meget isolerede Stilling?"

„Af min Opdragelse."

Hun kastede et mildt Blik til Vanddrikkeren og sagde: „Behøver De ellers noget, for Eksempel rent Linned, saa kan Deres Tjener og vor Kokkepige," lagde hun til med en Knistlatter, „konstitueres som Ekspeditører. Jeg anbefaler mig med Gentagelse af mit velmente Tilbud."

Den heroiske Krigsmand bukkede hartad slavemæssigt — men han var jo ogsaa kommet ind i det Slaveri, hvor man i Stedet for Jernlænker bærer Rosenkæder.

Da Feen, der bar Omsorg for hans Lintøj, var forsvundet, henfaldt han i Lænestolen til baade søde og sure Betragtninger, indtil han omsider faldt i Søvnens Arme — ej i Komtessens. — Om han i denne Tilstand drømte, og hvad han saa drømte, derom ved jeg ingen Besked, men kan aleneste gøre Konjekturer, og blandt disse: at den døde Baron og den levende Komtesse har været Hovedfigurerne paa Morphei *Laterna magica.* Naar Herren er forelsket, maa Tjeneren ofte undgælde. Midt om Natten rev Baron R ... s Skygge ham voldsomt ud fra det søde Fantoms Favntag. Han raabte paa Tjeneren om Lys. Men Tjeneren havde denne Nat andet at tage Vare, for han favnede paa et andet Sted, ikke et luftigt Væsen, men en virkelig Kvinde med faste Lemmer og hedt Blod. — Naa! saa maatte da Herren passe sig selv op. Og hvad havde han saa at bestille paa den Tid? — At skrive — til hvem? — Det ved vi nok. — Men hvad skrev han? — Undskyldninger, intet andet end Undskyldninger for hans Dristigheder, til hvilke hans brændende Kærlighed havde drevet ham. Han bad alene ydmygst om Tilgivelse, som den sidste svage Trøst. — Og den fik han tilmed saaledes, at et svagt Glimt af Haab begyndte at opvarme det forfrosne Hjerte. — Saadant et Brev tager Tid med sig: der skal rettes, forbedres og det hele

skrives een Gang — to Gange om, inden det vorder „*comme il faut.*" — Dette tog Resten af Natten med sig, som ikke kunde andet være, og det blev netop forseglet, da Tjeneren kom tilbage fra sin Ronde. Han blev til Straf for sine utilladte Nattesværmerier hilset med Glubskhed: „Fanden skulde flytte og føre dig hjem," tordnede Løjtnanten ham i Møde. „Hvor har du været? Hvad har du haft at bestille?"

Tjeneren skultrede sig, trak et underligt Slags Smil sammen ved den ene fordrejede Mundkrog, sigende: „Jeg har været henne at slibe en Saks."

„Har det været Kokkepigens eller en andens," lød Svaret, „saa fly hende dette Brev og sørg for at hun, uden at nogen mærker det, bringer det den unge Komtesse til Hænde! Her er en Specie til dig selv og en til Kokkepigen."

Ad denne Køkkenvej modtog vor Løjtnant et Svar, som maa have været hverken koldt eller varmt — og ikke heller lunkent, for han tog øjeblikkelig ved at fortsætte Korrespondancen. Han skrev een Gang, to Gange — intet Svar. Det er ikke utroligt, at Mellemkontoret — meromrørte Kokkepige — har faaet Snu om sin Kærestes Besøg hos hin Enke og derfor puttet Løjtnantens ømme Breve ind under Suppegryden. Om ellers ikke disse Autodafeer anstilledes efter Komtessens Anordning, vil vi lade staa derhen indtil videre.

Den stakkels Officer var næsten at sammenligne med en Kætter, som i Inkvisitionsfængselet hensidder mellem Haab og Frygt. I Middagstimerne sad han bag sit Gitter og stirrede ud efter Haabets Engel; kun een Gang efter flere Dages pinagtig Venten fik han et kort og tilmed usikkert Glimt af den himmelske, men i en anden Retning end den forhen sædvanlige, netop som hun svævede ind i hint fjernere Lysthus. Et andet lige saa svagt Glimt forundtes hans stirrende Øjne, da hun smuttede ud igen.

Dette gav ham noget at grunde paa. Gik hun en ny Vej for at sky ham? eller søgte hun det skæbnesvangre Bur, fordi hun der havde set ham, og saa videre?

I et saadant Forhold er Uvished en Sjæletortur, en aandelig Himmelspræt, saa oppe, saa nede, og ingen Hvile, ingen Ro. Marcolfus maatte føle Virkningerne af den fortumledes Uro, tidt afbrudte Nattesøvn og fantastiske Drømme. Men Tjeneren var ikke af saa blødt et Stof som Herren: han kunde kun føle Prygl, og dem var han fri for. De græsseligste Eder, som paa en anden kunde have gjort Haar til Børster, for som Zefyrer bort over hans Hoved i lette Pust, eller og han skultrede dem af sig.

Da Løjtnanten lod til at have gennemgaaet sine Besværgelsers Formularbog, begyndte Tjeneren med en Gentagelse af Skulderbevægelsen: „Dersom Hr. Løjtnanten ellers ikke vilde blive alt for vred, kunde jeg maaske kende ham et godt Raad."

Et Par Stød af en konvulsivisk Latter ledsagede lige saa mange Trin tæt hen til Raadgiveren: „Hvad Raad kan saadan en Pjalt give mig?" svarede han.

„Om jeg maa sige det i en god Mening," lød det langsomt fremtrukne Svar, „saa er det ravgalt at gøre mange Kredenser. Jeg har altid fundet mig vel ved at gaa lige paa. Jeg siger aldrig: m a a j e g k o m m e? men: n u k o m m e r j e g; og saa er der intet i Vejen. Jo ydmygere man stiller sig an, jo mere storsnudede og obstrenasige bli'er de. Naar Løjtnanten tykkes om det, saa skal jeg nok praktisere ham ind i den kære unge Frøkens Sovekammer, førend hun selv kommer der, og saa skulde det da ogsaa være bandsat, om De ikke kunde faa Lov til at komme et bitte Korn inden for Sengestokken."

Det smagte vor Adonis paa. Men at denne Vej ikke var lige, tværtimod en Krogvej, en Snigvej, at der kunde væltes paa samme Vej — ikke ind over Sengestokken — men ned ad Trapperne, det forekom ham højst rimeligt. Thi kommanderede han sig selv: „Sæt af!" og bad Tjeneren ret høfligt om at gaa til Helvede.

Denne gik — dog ikke længere end til Enkens, paa hvilken Vej vi lige saa lidt vil følge ham som paa den af Herren anbefalede.

De fleste Mennesker gør sig al Umage for at forkorte Tiden; var det ikke bedre at se at forlænge den? den kan saamænd være kort nok alligevel. Der er nu blandt andre een Forlængelsesmaade, just ikke af de behageligste — den: a t v e n t e. Vor Løjtnant gjorde sig vel bekendt med samme.

Endelig afkortedes den ved Baron A ... 's Komme. Han omfavnede sin Stedfortræder i Æresagen med venstre Arm og berettede ham med smilende Aasyn, at han var benaadet ganske og aldeles, da den frivillige Stuearrest paa Baronens Forestilling blev anset lige med den sædvanlige Fængselstraf. Hvad der ikke bidrog saa lidet til saadan Eftergivelse, kom højst rimeligt deraf, at den dræbte Modstander havde været saare ilde lidt ved Hoffet, saavel for sit hovmodige Væsen som og fordi han ikke uden Grund var mistænkt for politiske Intriger til Gunst for en vis fremmed Magt. „Og nu," lagde han til, „hvorledes har De fordrevet den lange Tid?"

„Ret godt," var Svaret, „og med disse," han viste til Bøgerne.

„Ogsaa godt," sagde Baronen, „vel er de døde Omgangsvenner, men altid behageligere end den eneste levende, De havde — det er sandt: hvorledes er De bleven forsynet med Spise? Drikke har De da ikke manglet."

„Deres ærlige Tjener har trolig sørget for mig og har derhos været tilfreds med en sparsom Betaling. Hvad dog herved har primet mig er, at noget er knebet fra det herskabelige Køkken."

Baronen smaalo: „Aah! ikke andet end det! Apropos, har De ellers ikke set noget af Herskabet?"

Fyren skiftede Farve og svarede langtrukkent: „Hendes Naade, den gamle Grevinde, har jeg endnu ikke set. Den unge har nogle Gange spadseret her forbi — Tjeneren har sagt, det var hende."

„Fandt De hende ikke overordentlig smuk?"

„Tilvisse! hun har en Figur som Juno og et Ansigt som Hebe."

„Ha hah! *mon ami!* De er dog blevet lidt charmeret?"

„Lidt? aa — ja! Men mere end lidt var for mig alt for meget. Ja! jeg vil skrifte min Daarskab: som en ung Løjtnant kan være letsindig, forvoven — jeg har digtet og sunget hende en fransk galant *chanson*, sendt hende en *billet doux*, men hun revsede mig saa alvorligt, at jeg nok herefter skal hytte mig for sligt, som da følger af sig selv, naar jeg nu kommer tilbage til Viborg."

„Hm! Permissionen er endnu ikke udløbet, og — ved De hvad? De maa tillade mig, saa snart De har omklædt Dem, at forestille Dem for disse Damer, med hvem De saa længe har boet under Tag."

Stærkt rødmende svarede hin: „Som Hr. Baronen behager!"

Denne gik ud til Tjeneren og foreskrev ham, ved hvem og hvorledes han skulde melde Baronen og Søn.

Denne var nydelig smykket med sin Uniform, da Afsendingen kom tilbage med Besked, at Herrerne skulde være velkomne. De gik. Moderen hilsede de indtrædende med fornem Venlighed. Paa Datterens Ansigt var bemærkelig: Forundring, med et flygtigt, snart udslettet Præg af Beundring, men som ikke undgik den erfarne Kriger.

„Mine naadige!" tog Baronen til Orde, „jeg beder om Tilladelse at forestille Dem min Søn, ikke ved Fødselen, men ved Adoptering, som den, der ved at vove sit Liv har frelst mit. Ja, han har ydermere lige saa frivillig vovet sin Charge og sin Frihed. Ved disse tvende Dokumenter, der er lovformelige i alle

Maader" (her fremtog han dem og lagde dem i den gladeligt forbavsede Løjtnants Haand) „har jeg, selv barnløs, ladet dig konstatere som Baron af A ... og min Universalarving, samt overgivet dig det ene af mine Godser, saa længe jeg lever. Ved dit Mod og din Tapperhed i Kampen, ved din taalmodige Udholdenhed efter den, har du gjort dig værdig til en saadan Paaskønnelse."

Den nyskabte Baron kyssede sin Velgørers Haand og trykkede den med Inderlighed til sit Hjerte. Damerne fremførte dybt nejende deres Lykønskninger. Begge Herrerne blev indbudt til et festligt Aftensmaaltid i denne glædelige Anledning.

Da de var traadt ind i deres egne Værelser, gik den gamle med stærke Trin frem og tilbage; paa hans Ansigt viste sig, at der foregik noget usædvanlig vigtigt derindenfor. Adoptivsønnen satte sig ned, skottede til ham i spændt Forventning om, hvad denne Gæring vilde frembringe.

Med eet standsede Baronen som fastnaglet foran sin Søn, og hans Blik var — om man saa maa sige — ligesom fastnaglet til ham. Denne blev sælsomt til Mode, men rørte sig ikke. Da tumlede den gamle lig en beskænket hen til ham, kastede sin venstre Arm om hans Hals og trykkede et langt Kys paa hans Læber. Han vendte sig til en ny Spadseretur efter en langsommere Takt, stoppede igen og spurgte:

„Kan du tie?"

„Bedre end tale," lød Svaret.

„Har du oprigtig Kærlighed til Elise?"

„Den har jeg," raabte han og sprang op fra Stolen.

„Og du kan bevare en Hemmelighed, lige til Graven bevarer dig selv?"

„Jeg kan."

„Og du vil saaledes gemme den, jeg staar i Begreb med at aabenbare dig?"

„Jeg vil."

Da traadte den gamle tæt hen til den unge, greb ham om Hovedet og hviskede ham i Øret: „Elise er min kødelige Datter."

Uden noget Udraab, uden mindste Ytring, sank Løjtnanten tilbage paa Stolen. Hin for fort: „Der er ikkun een til, foruden os to, der kender Løndommen — hun selv ikke, skal ej heller nogen Tid vorde indviet i den. Naar du, min Søn! faar hende til Ægte, da tør jeg i to Meninger, en aabenlys og en skjult, kalde hende Datter. — Se ikke saa forskrækket ud! Du bliver hendes Mand — og en god Mand, en tro Mand, tror jeg vist og fast —

tør du ikke selv, saa skal jeg bejle for dig, eller og hendes Moder, for vi to staar os godt med hverandre."

Disse sidste Ord betonede han ganske anderledes end de forrige og indskød Sønnen en vis Formodning, som han beholdt for sig selv hele sin Levetid ved Siden af den første Hemmelighed. Jeg, som ikke er forpligtet til at tie, da alle de paagældende for længst er døde og borte, kan vel — dog nej! jeg overlader til Læseren selv at løse Knuden, især eftersom jeg nu faar med Tjeneren at skaffe.

Baronen havde været borte en halv eller en hel Time og den unge stormet som halv- eller helberuset lige saa længe gennem det ene Værelse og det andet, ja selv igennem Tjenerens. Da kom denne og var nær ved at vorde revet over Ende, naturligvis fordi den henrykkede Baron ikke fornam ham.

Da der endelig blev en Pavse i den lykkeliges stormende Prestissimo, bukkede hin og sagde med et Buk: „Naadigherren maa ikke tage mig det ilde op! men jeg beder om min Afsked!"

„Hvad?" raabte Baronen, „du skal vel aldrig til at have Brylup med Enken herhenne?"

„Aa nej," svarede Tjeneren, „dermed har det ingen Nød. Vi var nok blevet enige om den Sag, men saa gaar det mig hverken værre eller bedre, end at der for en fjorten Dage siden kommer en af vores Folk —"

„Hvad Satan!" faldt Herren ind, „der skulde ingen se paa dig, at du var en Jøde."

„Det er jeg heller ikke, men naar jeg siger vores Folk, saa mener jeg vi rejsende og Prævlikvantere."

„Rejsende ved jeg hvad er, men det andet — er det Latin?"

„Nej — aa ja, jeg kan sige Naadigherren det lige ud, siden jeg nu alligevel er blevet røbet af min Sibeknasper.[4] Jeg er hverken mer eller mindre end af Natmandslaget, af dem, de ogsaa kalder Rakkere."

„Død og Pine," raabte hin forbavset, „du har dog her ført dig op som en ærlig og tro Karl."

„Aah!" svarede denne, „saadanne er de fleste af os, alligevel andre anser os for Kæltringer. Somme af os, der ikke gider bestille noget, tigger og faar noget paa hvert Sted, thi man er bange for os. Jeg vilde nu gerne have ernæret mig hæderligt som Bonde. Men nu har Enken vist mig Døren, og jeg maa til mit forrige Hjem deroppe paa Alheden, hvis ellers Hytten ikke er faldet ned, for her kan jeg heller ikke blive: Kæltringen har ogsaa røbet mig her, altsammen fordi jeg sagde ham i Gaar,

da han pressede mig, at jeg ikke saadan kunde blive ved at spæde til ham bestandig."

„Bi lidt!" sagde den virkelig bevægede Officer, gik til Skatollet, fremtog et Par Haandfulde Sølvpenge, gav ham og sagde: „Der har du til at bygge dig et nyt Skur, hvis det gamle skulde være ødelagt. Men pas paa, at han, din Kammerat, ikke skal komme efter dig og plyndre dig ud! thi det er han nok ikke for god til."

„Han?" sagde Prævlikvanten, „jeg kunde bøje begge Ender sammen paa ham, og træffes vi engang ene to — saa —" her standsede han med et forunderligt Smil, takkede Velgøreren, som han kunde bedst, og forsvandt.

Ogsaa de herskabelige Personer vil straks forsvinde fra dette brogede Maleri, naar jeg blot har tilkendegivet: at man tillige med Adoptionsfesten fejrede Forlovelsesfesten, og det en dobbelt: en mellem den ældre Baron og hans mangeaarige Veninde, og den anden mellem de unge. Og dermed ruller Tæppet ned.

---

[1] Trykt i „Min Vinterbestilling" (Saml. Nov. VI), 1844.

[2] Se Note 3 under „Keltringliv"!

[3] Hvor magtpaaliggende det var Niels Blicher at faa Skellet mellem „ærlige" og „uærlige" slettet, ses i „Topografi over Vium Præstekald", S. 218—20.

[4] Kammerat.

EN JYSK MORDBRÆNDERHISTORIE[1]

Paa Dørhammeren i Randlev Præstegaard[2] staar udskaaret følgende:

„Det blotte Liv vi fik til Bytte,
Da sidste Gang vi flytted ud;
En bedre Bolig give Gud,
Naar vi igen skal flytte."

Skulde dette Vers nu være eller snart vorde udslettet af det møske Ved og ikke fornyet, da vil det dog findes blandt mine Sandsagn, saavel som hvilken Udaad der fremkaldte hine gudfrygtige Linier.

Forfatteren var Præst dersteds. Han var endnu mere: han var Godsejer; og hvorvel det kun var Strøgods, han ejede, udgjorde det tilsammenlagt saa meget, at han kunde gaa Side om Side med mangen Herremand.

Som Præst var han „en dejlig Mand" efter Almuens Begreb; men som Herremand blev han ikke saaledes rost. En haard Magtstreg af ham maa jeg gøre Læseren bekendt med, da den, slet ikke indtvungen, er som en Indledning til Rækken af de Begivenheder, som falder under Beskrivelse.

I Aaret 1747 tjente i Præstegaarden en af Præstegodsets Piger. En under samme gejstlige Husbondhold staaende Karl havde fattet Godhed for hende, besøgte hende nu og da, dog mest i Løndom, og foresnakkede hende, at de skulde se at komme sammen ved hendes Forældres Gaard, der, efter de gamles Alder og Svaghed, snart kunde blive fæsteledig. Præsten blev af en Øretuder underrettet om denne „Smutten". Han tog Pigen for sig og fortalte hende, at han havde bestemt hende for en anden; og ligesaa vilde han sørge for den, hun nu legede Kæreste med. Det skulde hun sige ham og forbyde ham i Præstens Navn at gøre flere slige Besøg. — Forbudet blev ikke overholdt, hvilket Præsten snart erfarede.

Hvad gjorde saa denne? lod Karlen hente og befalede ham at ride en Hest til Frederits til Generalen, hvem han havde solgt den til. Et Brev fik han med til den opgivne Køber.

Aldrig saa snart var dette afgivet og læst, før denne lod hente to Underofficerer, der tog Karlen imellem sig og berettede ham, at hans Herre Præsten havde sendt ham som sin vornede til Regimentet, hvor han nu skulde tjene Kongen, saa længe han duede dertil eller ogsaa blev omskiftet med en anden. — Vi maa nu for det første overlade Karlen til Stokkedressuren og se os tilbage i hans Hjemstavn.

Hans elskede trøstede sig snart i Præstens Informators Arme; og blev denne Forstaaelse holdt saa hemmelig, at i næsten et helt Aar ingen anede det mindste herom.

Den til Kalveskindsallarmen overgivne Karl var fra Byen Spøttrup i Halling Sogn. I samme By boede en Husmandsfamilie, bestaaende af Mand, Kone og en voksen Søn. De stod i en vid Omegn i Ry for at være det slemmeste Røverpak. Snart blev et Faar henne om Natten i Marken, snart et Unghøved, saa hist og saa her. Ogsaa skete ikke sjælden Indbrud, hvorved møntet og umøntet Sølv bortrøvedes. „De Spøttrup Kæltringer" var stærkt mistænkte: men at opdage og gribe dem var ikke lykkedes.

I samme By boede den berørte ulykkelige Karls gamle Forældre med en eneste Datter. Familien havde ikke meget tilovers, men slog sig dog igennem ved Flid og Sparsommelighed. Til den unge Pige fik den unge Røver Lyst. Begges Forældre blev snart enige om „Handelen" (et godt betegnende Udtryk); thi hvorvel Kæltringfamiliens Rygte ogsaa var trængt til Spøttrup og næstomliggende Byer, havde alle disse dog været fri for Plyndring — „Ræven," hedder det, „bider ikke nær ved sin Hule." — Dertil kom, at Fæstebonden, ved en Slægtnings Dødsfald, var kommet i lovlig Besiddelse af et Par Hundrede Daler, Husmanden i ulovlig Besiddelse af langt flere. Han tilbød ydermere at ville spæde dygtigt til for at faa hins Søn frikøbt af Krigstjenesten. Dette blev ellers overflødigt, da han, ked af Dressuren, havde deserteret, var indfanget igen, tilbørlig kureret for Føjtelyst med „Hesselfidt", bragt paa Sygestuen og der kreperet. — „Derfor kan I takke den sorte Hund i Randlev," sagde den gamle Røver; „men det skulde han vel have betalt!" — „Ja, hvordan det?" sukkede den tabte Søns Forældre. — „Vi kan jo se til!" lød Svaret; „men det er nu slet ikke værd at snakke om." — Kort at fortælle: de to unge blev gift. Og saa var det godt.

Vinteren led og var næsten forbi, da han i Huset vandrede med Pose og Stav hen ad Vejen fra Randlev til Rørth (af Almuen kaldet Raath). Næsten hele denne By hørte til Præstens Strøgods; han havde følgelig der, baade i By og Mark og Skov, Hals og Haand over Ræve, Harer og Bønder. Den samme Dag, som Mestertyven i Spøttrup vejfarede her, havde Præsten ladet Bønderfolkene anstille en Klapjagt.

Han selv med flere Jagtvenner deltog i den. Nu træffer det sig, at den vandrende trasker et Stykke langs baghen med Skytterækken. Som han er henud for Præsten, kommer en Ræv farende denne skøns forbi; men seende Stodderen, der vel ikke holdt sig saa stille som Jægeren, gjorde Mikkel en lynsnar Vending — Præsten fejlede. Han saa sig om, bliver Rævens Frelse var, skælder ham ud og befaler ham at skynde sig bort. Den anden blev staaende og grinte. Præsten, imedens han hurtig ladede, brugte med stigende Forbitrelse flere, just ikke gejstlige Kraftudtryk, ja forløb sig endog saa vidt, at han truede Stokkemanden med „blaa Ærter". — „Tag Han sig selv i Agt for de gule!" svarede denne og trak sig bort, inden Præsten var færdig med Ladningen. — Den gamle Røver havde mere end een Gang overtænkt, hvorledes han skulde komme Præsten til Livs, uden selv at vove sig for yderligt; men den sorte Mands Bøsser, hans store Hunde og egen velbekendte store Legemsstyrke havde endnu hidtil holdt ham tilbage. — Men nu naaede hans Ildvorenhed sit højeste Punkt: „Kan jeg ikke," brummede han, „komme til at slaa ham for Panden eller lette ham for nogle af hans Offerpenge, saa lad den røde Kok gøre det!"

Naar man drager nordfra til den gamle Herregaard Aakjær, har man til højre temmelig høje Bakker og nogle dybe Dale, begge bekransede med mægtig Bøgeskov; til venstre en langudstrakt Eng med sin Bæk, og denne bebræmmet med sine vandelskende Eller. — Aakjærgaardens Opbygger har, som i Almindelighed Anlæggere af Herreborge, ogsaa været vandkær. Den har maattet opføres paa udaget Grusfyldning fra de nærliggende Bakker, midt ude i Sumpene. Der staar den endnu, vistnok i sin oprindelige Skikkelse, og besidder — hvis de ikke fornys er bortbragt — to mærkværdige Antikviteter: Svend Feldings tre Alen lange Slagsværd og hans Øllebrødspotte, som, fuld, kunde give en Svend Falling (som han efter Byen vist burde kaldes) til Davre fuldt op at bestille. — Nord fra Gaarden stod endnu for faa Aar siden en Eg, ved hvilken vor Svend somme Tider skal have bundet sin Hest.

Ved denne Eg fandt i Aaret 1748 et Stævnemøde Sted — paa passende Tid, nemlig ved Midnat. Den gamle Røver, hans værdige Kone og lige saa værdige Søn forsamledes der, eller i Dalen der bagved, efter en Dags og en halv Nats Rekognoscering og Smaaekspeditioner. Efter gensidige Forklaringer begav de sig paa Vejen hjemad, men blev kort efter indhentet af en Vogn, paa hvilken sad, bag Kusken, den sorte i Randlev. Ved Hjælp af Maaneskinnet anerkendte denne vor mærkværdige Fribytterfamilie og tilraabte den: „Hvor har I Tyvetøj nu været henne paa denne Tid af Natten? Bi lidt! I skal snart komme der, hvor I hverken vil se Sol eller Maane!" — Han rullede fra dem.

Den gamle Krabat greb de andre hver ved sin Arm og mumlede: „Bi lidt! — bi lidt! — Nej! nu er det ikke Tid at bie — inden fire og tyve Timer skal den Præstegaard ligge paa Jorden — Hør, Mo'er! gaa nu saa stille ad Vejen gennem Ørting til Randlev, saa du kan være der i Dagningen, naar Mariane gaar ud at malke. Snak saa med hende paa en knøv Maade om, hvordan hun har det og er fornøjet. Og sig saa til hende, at hun skulde se at komme velbeholden ud af den Præstegaard, for du havde set Lys brænde over den tre Nætter efter hverandre; og det var lige saa godt, hun reddede sig det første som det sidste med det Korn Tøj, hun havde. Men for ikke at blive for bar herefter skulde hun se at bjærge noget Sølvtøj og Penge, hvis hun kunde komme til dem, af Præstefolkenes; for de vilde blive ødte alligevel." — Røverkonen udrettede dette Hverv og gjorde endvidere den Aftale med Tøsen, at hun skulde møde med alt, hvad hun kunde overkomme, uden for Kirkeporten næste Aften Klokken elleve. „Men," lagde hun ved Bortgangen til, „lader du et eneste Menneskebarn, i hvem det saa er, vide et eneste Ord om alt dette her, saa kan du vente, at den slemme straks er hos dig med nogle af hans Engle for at føre dig derned, hvor Ilden aldrig gaar ud, og hvor du kan ligge hos den rige Mand og bede om en Draabe Vand, uden at faa den, til evig Tid." — Den unge Pige havde vel nogen Lyst til at advare sin lærde Galan, men Frygt for Helvedstraffen holdt hendes Mund lukket. — Endnu før den fastsatte Tid indfandt hun sig ved Mødestedet med sine faa Klædningsstykker. At hun maa have medbragt noget Bjærgegods af større Værd, derfor giver hendes sørgelige Skæbne stor Sandsynlighed. Præsten blev snart fri for at savne noget.

Det var over Midnat, da han laa i den første Søvn. Konen slumrede let og afbrudt; thi hun havde et lille Barn at vugge

ved sin Side af Sengen. Pludselig bemærker hun et flammende Skær paa Vinduesruderne, hæver sig over Ende, ser, lytter og fornemmer ovenover en Buldren, en Knærken, en Knagen og udenfor end stærkere Lysglimt. Hun rusker Manden vaagen og raaber: „Herre Jesus! jeg er bange, det er ilde fat — hør! se!" — Den opskrækkede Præst springer ud af Sengen: ja, Tagene i Gaarden stod i fuld Flamme; han kunde tydeligt høre, at Stuehusets Overdel ogsaa stod i Lue. „Op!" raabte han til Konen, „Livet kan vi maaske redde gennem Haven." Dermed greb han Barnet, slog et Vindue op, løftede hende ud og selv bagefter. Kun faa Spring havde de taget, før Tækket skred ned bag ved dem; og saa nær havde de været indebrændte. I de bareste Natklæder for de nu til en Bondegaard, hvor de modtoges af en Karl, der nys var hjemvendt fra en behagelig Fenstren og nu, seende Ildebranden, gjorde Anskrig af fuld Hals. De halvnøgne Præstefolk blev forsynet med Bønderklæder. Hun, følende sin Nedkomst nær, fik Bud efter Jordemoderen. Præsten skyndte sig tilbage til den glødende Tomt, hvor nu slet intet var at gøre, inden Ilden var helt udbrændt; men han var ængstelig for sit Tyende. Af dette opdagede han ingen, undtagen den ene Pige, som stod og græd for sit Tab, og Studenten, der sad paa sin Kiste under et Træ i Haven og saa hartad forstenet ud. Efter gentagne Spørgsmaal fik Præsten saa meget af ham, at han, siddende for sine Bøger til langt ud ad Natten, havde fornummet Ildebranden, der da allerede rasede saa voldsomt, at han næppe fik Tid til at kaste nogle Klædningsstykker og Bøger i Kisten og slæbe den efter sig ud af Vinduet (som var paa Enden af Huset, hvor Vinden bar fra); af Gaardens Folk havde han ikke fornummet nogen. — Dette var naturligt; thi da man kom til at rydde op, fandtes der stegte Levninger af begge Gaardskarle mellem de ligeledes forbrændte Heste og Røgteren kvalt paa Møddingen, hvor han kun forlængede sit Liv nogle kvalfulde Øjeblikke. — Men Pigen, som jo skulde være frelst paa Kirkegaarden? Ja, hun var sandelig faldet blandt Røvere.

Den onde Kvinde førte hende op i Vaabenhuset, hvor de andre to var beskæftigede med Antændingsapparaterne. Formodentlig har de efterset hendes Tøj og deri forefundet noget stjaalet Metal. For i Sikkerhed at bemægtige sig dette samt dernæst at forhindre, at hun skulde røbe dem, har de myrdet hende med Knivstik; thi i denne Tilstand fandtes Dagen derpaa hendes Lig i en nær værende dyb Vandgrøft, hvorhen de havde slæbt det, hvilket Blodpletter, ledende fra Grøften op i Vaabenhuset, til-

kendegav. (Man viste endnu i min Ungdom, paa den indvendige Side af Vaabenhusets Egedør, fem sortagtige Pletter, som troedes at være tegnet af hendes blodige Fingre; ligesom og et Par anbrændte Sparrer tyder paa, at Brændmaterialierne, under Mordernes Fraværelse med Liget, maa have begyndt at tage for sig selv.)

Mistanken — snarere moralsk Vished — antydede Forbryderne. De fængsledes. De benægtede og var aldeles samstemmige i deres Forklaringer, foreskrevne og indprentede af Anføreren. — Vidner, af hvilke en havde set dem komme ilsomt fra den anstukne Vaaning, kastet sig bag en Tornebusk, men tydelig kendt dem; en anden set dem fare ind paa Gosmer Kirkegaard, og hørt dem banke paa Vaabenhusdøren; en tredie hørt en lignende Banken paa Halling Kirkedør og derefter set tre Mennesker skyndsomt gaa derfra til Spøttrup — alle disse Vidnesbyrd tørnede af paa Lovprincipet om enstidige Vidner og paa de anklagedes indstuderede Rollefasthed. — Om Tortur — den Tid meget brugelig — blev anvendt, vides ikke, men kan formodes; i saa Fald med uafgørende Virkning; thi Dommen faldt ud til „livsvarigt Fængsel med strængt Arbejde".

Med et Par psykologiske Mærkeligheder skal jeg slutte Beretningen.

1) Det var i hin Tid — maaske længe derefter — en rodfæstet Overtro, at naar en Ugerningsmand, efter den i Mørket forøvede Udaad, kunde inden Solopgang slaa tre Slag paa tre forskellige Kirkedøre, da skulde han vorde, om ikke ganske angerløs, saa dog strafløs. Og er det sandsynligt, at hine Misdædere i denne skumle Overtro har befæstet deres Forstokkethed. —

En af mine Ungdomsbekendte — født just i Gosmer-Halling Pastorat — har fortalt mig, at som han en Dag spadserede paa Københavns Volde, havde en rundrygget, hvidhaaret Stokhusslave bedet ham om en Almisse. Den gaves med det Spørgsmaal: „Du, som gaar paa Gravens Rand, hvad har du bedrevet?" —

Slaven svarede: „Det er nu i denne Tid fire og fyrretyve Aar siden, jeg var med at brænde Randlev Præstegaard af." —

„Og slaa Pigen ihjel?" fortsatte Spørgeren, der gøs som for et Genfærd. —

„Nej!" sagde han, rettende Ryggen et Øjeblik, „det gjorde vor Fa'er alene; men han truede mig til at hjælpe ham med at slæbe hende ned i Sønderkær, lige saavel som jeg ogsaa blev tvunget til at stikke Ild paa de to Længer." —

„Gud hjælpe dig!" sukkede min Bekendt, „hvorfor har du

ikke hellere angivet dig selv herovre og faaet Ende paa det i en Hast, i Stedet for denne forskrækkelig lange Tid at sejpines baade til Legem og Sjæl?" —

„Aah! jeg haaber," lød hans Svar, „at vor Herre derfor vil blive mig en naadig Dommer paa hin Dag." —

Slavefogden gjorde Ende paa Samtalen. — Denne førtes i Aaret 1793.

2) Præsten bar Tabet af alt sit verdslige Gods med agtværdig Jævnmodighed, hvilket han jo og saa meget lettere kunde, som han var rig nok til at oprette det og endda havde fuldt op. — Meget nær tog han sig de fires skrækkelige Endeligt, saa meget smerteligere for ham, som han ikke kunde fordølge sig, at hans Barskhed paa hin Jagtdag havde fremskyndet Ugerningen. — Dog, ogsaa disse Tab forvandt han under Tidens lægende Magt. —

Men eet Tab var der, som han aldrig kunde forvinde.

„Og hvilket?"

Det af et Morbærtræ. — Det var opvokset med ham, blomstrede med ham, bar med ham; nu var det død før han. Alle de andre ildsvedne Træer i Haven lod han uden videre omhugge; men det brandlidte Yndlingstræ maatte intet Jern vedrøre. Han puslede omhyggelig ved det, afskar nogle af de forbrændte Grene, forbandt andre, om hvis Helbredelse han havde Haab, gødskede om ved Foden et Aar efter et andet. Og da alt Haab om dets Oplivelse var forbi, nænnede han dog ikke at oprydde det. — Først ved hans Begravelse blev det tørre Morbærtræ anvendt paa Skorstenen.

---

[1] Trykt i „Min Vinterbestilling i 1842 & 1843", 1844 („Samlede Noveller", VI.) — I den ældste bevarede Kirkebog har Stedets Præst indført følgende:

„Aar 1749 den 23. aprilis om Natten blev Kirkebogen tillige med Randlev Præstegaard og alt, hvad derinde var, opbrændt. Jeg med Hustru og Børn, fire Tjenestefolk (de tre af dem satte Livet til) blev frelst og under Guds Naades Beskærmelse lever og prædiker og sætter her en ny Optegnelse paa dem, som fra den Tid er født, døde, kopulerede og publice absolverede i Bjerager og Randlev Sogne.

d. 7de Jan. 1750. Caspar Ernst Hartmann."

(Kristensen og Lund: B.s Liv og Gerning, S. 75.) Det var ikke muligt at faa nogen Bekendelse ud af de tre for Mordbranden sigtede — Jens Isachsen, hans Hustru Kirsten Jensdatter Buches og deres Søn Isach Jensen, alle fra Landsbyen Spøttrup — men Skinnet var dem saa stærkt imod, at de ved alle Instanser dømtes til Strafarbejde paa Livstid. (Aakjær: B.s Livs-Tragedie, II. 176—184).

[2] I Hads Herred lidt Nord for Horsens Fjord. Her var Niels B. Præst, og Steen B. havde sin Faders Præstegaard i Forpagtning 1811—1819.

FIRKLØVERET[1]

TROVÆRDIG FORTÆLLING

MUNKEN

Danmarks vidtstrakte Kyster fostrer et Slags menneskelige Amfibier, som jeg for min Del gør grumme meget af. Landjorden — Sandjorden frembringer Brød til Fisken, som Havet yder. Her Tryghed og Ro, hist Uro og Fare — Livets Dobbeltbillede. Den nøgne, grumme Vestkyst er stærkest befolket med Havgasser, der uforfærdede befarer den vilde Sø i deres aabne Baade milevidt ud for op af Dybet at hente det barske Livs første Nødvendigheder. Ogsaa ved Østkysten kender det langt fredsommeligere Kattegat ikke saa lidt til Fiskere, og blandt disse udmærkede Baadførere. En saadan var, gennem næsten hele sidste Halvdel af forrige Aarhundrede, Jens Munk i Lilmose, beliggende ret Vesten for Thunø.

Han har ført mig i min Ungdom[2] flere Gange velbeholden til og fra hin Ø og Nordenden af Sams, sommetid i godt Vejr og andentid i et saadant, da Søen vadsker. — Det gjorde den engang, jeg med et Par jævnaldrende havde gæstet den mindre Ø. En Vestenvind, som stedse tiltog i Styrke, forbød os at styre efter Lilmose, og da den sprang nordligere, blev den os skral nok til at lægge Kysinghage op. Gennemblødte slap vi dog henad paa Aftenen derind, hvor vi altsaa fik smult Vand. Uheldigvis var det just i Ebbe, og da vi ikke kunde se os for i den snævre, krogede Indsejling, løb vi paa Grund een Gang og nok en Gang. Vore „hvide Stude" — saaledes kaldte Munken Sprydsejl og Fok — flere brugte han ikke — var i Fjordmundingen „klavede ind", og maatte da Mandskabet uden Bords og skyde Baaden paa maa og faa ud igen i Sejlsdybet. — Baadføreren var heltvæk saa veltalende, at han kun pavserede, naar Skraaen skulde vendes eller byttes med en frisk, eller Munden blev „skvalpet". Dertil havde vi Forraad nok af „Spølvand" — i daglig Tale Brændevin. — Denne Kraftessens virkede, men ikke tjenligt for vort Endemaal:

vor Munk talte mer, men udrettede mindre, hans Eder slet intet. Et Par Gange skvattede han over Ende, bandede os andre, Skuden og sig selv. „Jeg har faaet for svær Ballast," stammede han; vi modsagde ham ikke. „Hiv ud af Stenene!" Det skete, og derved kom vi af den første Grund. Snart sad vi fast paa den anden. For at klare os fra den gik det endnu mere trykkent: i Stedet for de udkastede Stene havde vi faaet den store Jens Munk selv til Ballast, som maatte forblive, hvor den var, da han ikke var i Stand til at skræve over Rælingen. — Nu faldt det os til at bande og Baadens Herre at tie, thi han var faldet i Søvn.

Da lettede Taagen: vi skimtede Landet et kort Bøsseskud om Bagbord og tvende Skibe for Anker endnu nærmere paa den anden Side. Endelig saa vi ret forud et Lys saa udbredt, at det maatte komme fra flere end eet eller to Vinduer. Dette, der forjættede os Husly med mere, satte Ild i os, og da vi nu kunde skønne, hvor Renden var, fik vi snart Baaden ud i den og tog fat paa Aarerne. Her vaagnede Munken, skultrede sig og gryntede: „Er I gale? ror I? og vi staar paa Grund."

„Nej," brummede Vest — den ene af mine Kammerater — „vi har klaret os, mens I snorkede."

„Hvad er det for Lys?" spurgte den anden — Øst.

„Naar det ikke er Norsminde Kro," lød Svaret, „saa er det Helvede; Fanden hvilket! hal ud, Gutter! at vi snart kan komme derind og faa Varme i Kroppen."

Der haledes og saaledes ud, at Øst brækkede sin Aare.

„Han maatte hellere ha' brækket sit ene Ben!" brølte Kaptajnen, „nu maa jeg karri — kom med den anden Aare!"

Denne stak han agter ud og gav sig til at vrikke.

Vinden havde løjet af saa meget, at vi kunde høre Klang af Instrumenter derindefra, og stedse lydeligere, jo mere vi nærmede os, og snart erkendte vi det for Dansemusik. Vaade, udasede, som vi var, opmuntredes vi unge Mennesker. De nu inden for Vinduerne synlige Bevægelser af dansende satte vort Blod i Bevægelse. Vi lovede os en munter Nat til Erstatning for Dagens Besværligheder. Jens Munk nærede samme Forhaabning.

INTERESSENTBAL

Jeg skal love for, der var varmt derinde, og der var muntert; i Storstuen dansede, i de to Gæstekamre spillede man; i tvende Sideværelser blev drukket og sunget til. I et af de sidste viste

Værten os ind. Vi fik straks noget i Livet, idet vi til ingen Nytte raadslog om, hvorledes vi kunde blive skilte ved de vaade Klæder, faa tørre i Stedet og saaledes deltage i Dansen. I denne blev nu en Pavse, og tvende Sømænd traadte ind til os, krævende Punch. Det var unge, nette Folk, der havde dette aabne, frimodige Aasyn, danske Søgutters Præg. De var finere klædte end almindelige Matroser.

„Jeg hører," sagde den forreste, „at De er kommet ind under Havari, mine Herrer! De kan trænge til ny Forhudning — Riber!" sagde han til den anden, „vi kan la' Ole og Lars — de er nede i Skænkestuen — hente Beklædninger — om De ellers kan finde Dem i ligefrem Sømandsdragt?"

Jeg takkede hjerteligt paa mine egne og Kammeraters Vegne og forsikrede, at vi vilde anse deres Klædninger som Hædersdragter.

„Stop!" faldt den anden ind, „vi kan jo ikke hjælpe flere end to; hvad gør vi saa ved den tredie Herre?"

„Ham ta'er jeg paa min Samvittighed," raabte Værten ind ad Døren. „De gi'er vel Indskud til Ballet som de andre Interessenter?"

„Straks!" var Svaret.

Vi havde næppe klaret Betalingen, før vor Omklædning gik for sig i et indre Kammer, hvorfra vore vaade Kropstykker blev bragt til Tørring.

Iførte oldnordiske Kofter og Broge, med løstomslyngede, røde Silkehalsklæder, hvis lange Flipper hang ned over Brystet, traadte vi nok saa kække ind i Dansestuen og mønstrede Damerne. De fleste af disse var Nord fra; af de sydlige kendte Øst og jeg en og anden, Vest slet ingen.

Fordanseren klappede, man bød op, stillede sig; vi tre Sølimiter hver med sin udkaarede. Den datider brugeligste Dans var den engelske — nu degraderet til Bondespringom, under Navn af „Sekstur" — de schwabiske Bønders Wirbeltanz var dengang endnu ikke forfremmet til de højere Klassers Modedans, men havde først nylig vundet Yndest hos yngre Folk, der brugte den som Afveksling hen mod Ballets Ende.

Har jeg ikke før bemærket, saa gør jeg det nu for en Fejls Skyld, at til et rigtigt morsomt Bal hører en Smule Forelskelse — i det mindste i een af de søde Piger; kan man forlibe sig i to paa een Gang, er det saa meget bedre, men og et sjældent Held. Her blev dette Held mig til Del: jeg sværmede for Lise, jeg sværmede for Malene,[3] mest for den, jeg netop dansede med. Ingen

af dem sværmede for mig, som ikke var saa sært, da Lise kun havde Øjne for Øst og Malene for Vest. De to begunstigede Herrer korresponderede i Øjensproget med vedkommende Damer: man forstod hverandre.

Da jeg ikke var ukyndig i sympatetisk Skrivemaade, stavede jeg mig snart til, at jeg var tilovers. Man vil paastaa, at der gives en tropisk Plante, saa overordentlig hurtig i sin Udvikling, at Iagttageren kan se den vokse. Jeg tror det gerne, for det samme opdagede jeg grant paa den firdobbelte Elskovsblomst her i Norsminde Kro. Og flere end jeg gjorde samme Opdagelse, blandt dem uimodsigeligt Hunblomsternes Mødre.

Jeg stod engang saa nær ved dem, at jeg hørte, hvorledes de snakkede om Hannerne, enige i, at de var baade selv kønne og udsprungne af kønne Familier. Under den nu stedfindende Kaffedrikken berettede jeg mine forlibte Venner, hvad jeg havde opsnappet, betydende dem derhos, at deres Hjerters Tilstand slet ikke var nogen Hemmelighed, samt at jeg allerede havde faaet saa meget at vide, at de tvende Gratier var honnette Piger, Døtre af tvende velhavende Præstemænd. Begge Jungmændene trak baade Bryn og Øjenlaage ned og mumlede noget om „utidig Geskæftighed, ubuden Mæglerforretning", og nedslugede med Kaffen deres Fortrydelse, som jeg deres knortede Ord.

Den korte Sommernat — gik ikke, men løb, og man fandt, at Solen stod for tidlig op. Vi Nattesværmere følte, at vi gik for sildig til Sengs, hvorfor vi og lavede paa at oprette Forsømmelsen, naar vi først havde styrket os med anstændig Frokost. Vi havde næppe begyndt at anatomere Flæskeskinken, før rappe Hovslag udenfor drog vore Øjne til Vinduerne: en Rytter sprang af, traadte ind — men han fortjener et eget Kapitel.

HVERVEREN

Den fremmede spurgte efter Værten, og da denne meldte sig hos ham, udbad han sig overladt Husly, om ikke andet Steds, saa i en tom Lade, for to Underofficerer og seksten Rekrutter, dem han skulde bringe til København. Dette bevilligedes. Han tog straks nogle Bankosedler frem og sagde: „Her er til en Smule Frokost for disse Karle, men derover betaler jeg intet. Jeg er selv sulten, har redet hele Natten," lagde han til, kastende et Blik paa os Balgæster og et paa Skinken. Han blev vist ind i vor Stue, tog Plads efter et Nik og et „med Tilladelse". Inden

Forløb af to Minutter havde han fortæret mere Flæsk end to af os andre og behørigt Brød, et Ølglas Brændevin auf einmal — heller ikke mere — og ovenpaa en Flaske Øl. Nu stod han op, nikkede igen og gik ud for at se efter Transporten vel.

Han var en stærk, iøjnefaldende Skikkelse: af Middelhøjde, men ualmindelig bredskuldret og højbrystet, med tilsvarende atletiske Arme. Hans Ansigt var stort, ikke uformeligt, men det var koldt, ubevægeligt som Granit: enten maatte han være uangribelig af Lidenskaber eller og fuldmægtig Herre over alle. Hans brune Haar hang foran ned til Øjnene, dog viste sig derigennem Brudstykker af et rødt Ar tvært over Panden. En mindre Skramme paa den ene Kind og en dito skraas over Hagen tydede paa Sværdkamp. Jeg kom i Tanker om hine arrede Krigere, for hvilke ytredes: at de, der saaledes havde tegnet dem, maatte have været hele Karle, og dem gad man gerne have set. „Det kan I ikke," lød Svaret, „for de er alle døde." — Vor Morgenmand var ellers borgerligt, men fint klædt, og uden baade Mundskæg og Kindskæg. Hans Udtale var ren københavnsk, Tonen en ren Bas.

Ved sin Genindkomst siger han til de to virkelige Sømænd med et flygtigt Sideblik til os tre uægte: „Maa jeg være saa fri! gaar nogen af mine Herrer Kaptajner til København?"

„Vi begge," svarede Riber, „og det ved Middagstid, om Vinden bliver staaende."

Hververen foreslog dem at overføre ham og hans Mandskab. Det bevilligedes for billig Fragt, imod at Passagererne selv holdt sig med Spise. Det blev derhos aftalt, at de skulde tage Plads i Rummet, hvor de vilde blive forsynet med Presenninger til at hvile paa. Indskibningen skulde være tilendebragt inden Middag.

DEN FORLORNE SØN

Som Selskabet havde travlt med at gøre sig rede til Adskillelse — hvilket ikke var et Øjebliks Sag, da nogle Rejseklæder var forbyttet, enkelte ikke til at finde — kommer Lise med forvildet Udseende flyvende hen til Faderen og skriger: „Bro'er Casper er her!" Piben drattede fra Præstens Mund, Tobakspungen fra hans Haand. I sin Forbavselse formaaede han blot at udstøde: „Hva! hva!" Taarer tog nu til at strømme ud over Pigens Kinder, og under Hjertesuk og Hulken fik hun følgende frem:

„Han er hvervet til Soldat. Jeg stod for et aabent Vindue i Værtindens Sovekammer, kaldende paa vor Kusk, da kommer hans Ansigt frem i Ladelugen tæt ved Siden. „„Lise!"" siger han, „„er du her? Hvor er Fader?"" — Jeg var nær sunket i Gulvet — ak Gud! at jeg skulde se ham saaledes igen!"

Præstens Hage berørte hans Bryst. Han syntes at gruble — ikke længe; han rettede sig, lod sine Øjne løbe omkring: de søgte Hververen, og da han opdagede ham i næste Stue, ilede han derind og næsten hviskede: „Herre! min Søn er iblandt Deres Folk histude."

„Ja saa!"

„Kan jeg løskøbe ham?"

„Er det Dem meget om at gøre, aaja! naar De straks betaler, hvad han har kostet i Haandpenge og Transport; det vil udgøre omtrent halvfjerdsindstyve Daler."

„Skal ske! Hvad jeg mangler, tænker jeg Værten laaner mig — aa! lad mig se ham!"

„De faar selv se ham ud — jeg ved ikke, hvem af de Karle De er Fader til — behag at følge med!"

Nysgerrig gik jeg noget bagefter.

Fra Laden lød en flerstemmig Sang, ikke af det smukkeste Slags, men den ophørte, saa snart Hververen traadte ind og paabød Tavshed. Snart opdagede Præsten den, han søgte. Skælvende stammede han: „Gud forbarme sig! Casper!"

Den anraabte slog Hænderne sammen, bøjede sig halvt til Jorden og udstønnede: „Fader! jeg er ikke værd at kaldes din Søn!"

„Det tror jeg heller ikke," sagde Hververen. „Naa! saa det er ham!"

„Staar du til at frelses? og vil du frelses?"

„Begge Dele, min dyrebare Fader! Skinnet er imod mig; men De maa tro mig, jeg er blevet skændigt forført og bedraget."

„Kom da!" sukkede den gamle. De tre gik ind igen. Pengene skaffedes til Veje og optaltes.

Hververen rørte dem endnu ikke, men sagde: „Naar De vilde tage efter mit Raad, Hr. Pastor! saa lod De ham pille af! De er ikke tjent med ham. Han havde først ladet sig engagere af en østerrigsk Hverver, og saa smutter han ind til mig, lader som ingenting, ta'er ogsaa Haandpenge af mig. Østerrigeren kommer og reklamerer ham. Jeg vil ikke. Vi slaas om ham. Jeg beholder ham. Men paa Turen herind har jeg lært ham endnu bedre at kende — ta'er De ham, saa kondolerer jeg."

„Jeg ta'er ham," mumlede Faderen.
Handelen var sluttet.

MUNKEN NO. 2

No. 1 var, da jeg efter et Par Aars Borteværelse kom til hin Egn, gaaet i Vinterhavnen — den man ikke mere forlader. En og anden af Interessenterne i det muntre Norsmindebal havde ogsaa ladet sig føre did, hvor der hverken gives Punch eller Flæskeskinker. Naa — den Vej skal vi alle.

I dette Mellemrum havde jeg ikke set noget til Firkløveret, Hververen og Dragøskipperen, lige saa lidt som til den forlorne Søn. Min Erindring opfriskedes. Jeg spurgte efter den og den. Hm! Man skulde aldrig forske efter sligt: de fleste Svar, man faar, vækker Tusmørketanker paa Foranderlighed, Forgængelighed og Vinterhavne.

Efter Jens Munks Bortgang arvede hans eneste Søn Rasmus Munk[4] — efter Hadsherreds Sprogbrug kaldet Munk Rask[5] — Faderens Gaard med de hvide Heste, hans Baad med de hvide Stude, hans Sømandsdygtighed og hans ejendommelige Billedsprog, Ederne ikke at forglemme. Baade dem og Sproget uddannede og berigede han selv videre.

Det er ham, der i min Levnedsbeskrivelse[6] bærer sig lige saa snildt som djærveligt ad ved min og Medjægeres Retirade fra Thunboernes Opstand i Masse. Paa Hjemsejlingen gav han mig følgende Underretning om nogle af de Personer, jeg i hint Interessentbal har udpeget.

Hin slemme Præstesøn var og blev forloren. „Jeg skal sige os," — det er Rasks Ord — „den her Studenter havde ikke Vindfang af noget undtagen Fruentimmer og Flasker, og for Resten var han saa luddoven som et Skib i Havblik. Fa'eren grubliserede, saa han blev Dag for Dag mere og mere slunken, indtil han for et halvt Aars Tid siden blev stuvet ned i Ruffet. Han havde maaske holdt Søen lidt længere, men saa hændte det sig, at en af hans Piger lossede paa egen Haand og spolerede Ladningen og blev sat i Bojen eller hvad det hedder: Viborghuset. Udrederen af Skuden havde Studenten været — den onde sno hans Smaatarme og gøre Fiolstrenge af dem, at han kan danse efter dem d e r, hvor man aldrig fryser!"

„Hvad blev der af Kæltringen?"

„Han blev borte med det samme, og hvis han ikke allerede

er ført op paa Gammel-Eriksplads, saa fortoner den sig nok klart i Kimingen."

„End Søsteren?"

„Saamænd! jeg satte hende over til Sams, da hendes Fa'er var kommet under Jorden. Jeg har nylig hørt, at hun var blevet gift eller forlovet, hvilket det nu var. Jah! Hyren er hun vis paa, om hun ellers vil gaa paa Farten."

„Ved I noget om hendes Søskendebarn, Præstens Datter i Y ....?"

„Man siger, hun styrede østlig samme Streg som den anden, men min Baad har ikke haft hende inde. — Skødet los! der kommer en Kysingpige anstigendes. Hun vil danse med os, men jeg vover Munken og hans Kone: hun duver som en Maage og langer nok til Land. Jeg vil lade mig æde levende op af Makreler og Stenbidere, om hun smutter fra mig, saa længe jeg har Rorpinden i den ene Haand og Storsejlsskødet i den anden."

Det var ikke tom Pral: Overstyrmanden førte hende velbeholden ind til Lilmose, hvor den hjemmeværende Kone tog imod os, det bedste hun formaaede.

„Her er min Broder!" raabte Rask, „og Satan kildre mine Nyrer, om denne hollandske Munk ikke har bragt mangen stovt Søgut til at kuldsejle paa tørt Land."

Han satte Stenmunken for os, og ikke forgæves.

E. Sk.: — Syv Aar senere var den danske Munk væk. At Broderen skulde være Skyld i hans Død, tror jeg ikke, snarere Konen, der blev gammel og gnaven. Nok er det: hendes Sprydstage var det eneste af hende, der fandtes paa Thun-Røn. Skroget af Munk Rask drev, dog umolesteret af Makreler og Stenbidere, op til Øen Endelave. — Forinden denne hans Sættenpaaland førte han mig paa nogle Sø- og Jagtture, og deriblandt den, som jeg nu skal til at beskrive.

GENSYN

Øst ud for Nordenden af Samsø sværer nogle ubeboede Holme paa Havfladen — ubeboede af Mennesker, men tykt bebyggede af Svømmefugle og jævnlig gæstede af Sælhunde. Der er noget at bestille for Jægere.

Min raske Munk sejlede samme Sommer, med mig og nok en, Nord om Samsø ud til Vejerø, derfra efter behørig Tøven til Bosserne og Kyholm. Paa denne var datids hverken Havn eller

Befæstning, saa lidt som Pesthus, og vilde vi have Lige af Sælhundene, maatte vi benytte Aftenlaget, da de talrigst besøger Grundene. Intet *Charivari* kommer disse Havdyrs nær i Vildhed, kun Jægerøret kildres ved slig Koncert, der minder om Djævlenes i „*paradise lost*". — Da Baaden var slæbt op paa Land, gik eller rettere krøb vi paa Post og lagde os bag vort Brystværn af Tang. Det var allerede Halvmørke, da vore Skud jog Koristerne ud i Dybet, og inden de dræbte blev henslæbt til Baaden, var det blevet endnu mørkere.

Vor Bestemmelse havde været at sejle til Sams samme Aften for at søge Natteherberg i Maarup. Dette blev forhindret af Jyllands gamle Tyran — Vestvinden. Den rejste sig med saadan Styrke, at vi maatte beslutte os til at vende Baadens Køl imod den, sætte os, underdækkede med Tang, indeni og saaledes oppebie Morgenen. Det bedste, vi under disse Omstændigheder kunde foretage os, var at sove. — Men Søvnen blev forstyrret, inden den var begyndt.

Tre menneskelige Skikkelser lod sig til Syne foran os; at vi selv var usynlige for dem, kunde vi forstaa af Udraabet: „Hvad Satan! en landdreven Baad! Det er saa den anden, som i Aften er strandet paa den ubekendte Ø. Naa! lad os tage den i Besiddelse!"

„Den er besat," genmælede jeg.

„Hvad!" brummede en hul Basstemme, „er I Mennesker eller Sælhunde?"

„Vi er Sælhunde," svarede jeg, „men vil I ta'e Plads hos os, skal vi ikke bide jer!" —

„Blicher! din Himmelhund!" lød en anden Røst, „hvad den slemme Syge bestiller du her?"

„Jeg driver lidt Sørøveri, min gode Øst! Men hvad driver dig herhid?"

„Vinden, min Bro'er! Naar vi nu er vel inde i dit Hundehus, skal du erfare det nærmere."

De skubbede sig ind, fik Sæde og Rygstød.

„Og jeg er Vest," sagde den tredie. „Vi er fulgtes ad fra København til Kalundborg, men da det saa langt ud med Overfarten til Aarhus, tog vi ud til Refsnæs for derfra at lade os sætte over til Sams. I det Sted satte vore Færgefolk os paa Grund her ved denne fortryllede Ø; de er hist ovre ved den anden Side og aser med Baaden — ah! vi havde det lidt mere behageligt, der hvor vi fire sidst var samlede i Norsminde."

„Der sov I lige saa godt, som her bliver Tilfældet," brum-

mede Basstemmen, som tilhørte ingen anden end Hververen. „Saa snak da Natten hen, I unge Herrer!"

Det gjorde vi.

Snakken faldt først paa den fæle Præstesøn. Jeg fortalte om ham, hvad Læserne allerede har erfaret.

„Det kunde jeg nok vide," sagde Hververen, „nu har jeg skaffet Marinerne flere Hundrede liderlige Fugle, men ingen mere djævleblændt end han. En Slags Journal eller Dagbog — den havde ellers meget passende Titel af „Natbog" — tabte han i den Hurlumhej, da jeg vekslede Hug med Østerrigeren. I en ledig Time løb jeg den igennem. Død og salte Pine! Jeg har set baade det og det, været med baade her og der; men saa velstuderet i de skønne Videnskaber er jeg ikke blevet. Hvert Svirelag, hvert Slagsmaal, hver Fruentimmerkommers har han afmalet saa nøjagtigt lige til de allermindste Omstændigheder, saa ingen Rapport kan være fuldstændigere. Derfor varede jeg den gamle Parykmand ad. Spidsrødder havde den unge Slyngel haft bedre af end af Paaskeæg — gid vi her havde en Ol eller to, for jeg er sulten."

Var han sulten, var vi andre søvnige og døsede hen i en Halvslum, til Aurora purrede os helt vaagne.

ATTER GENSYN

For en mild Sydost havde vi gledet en god Strækning ad vor Søvej i Tavshed, hver med sine egne indesluttede Tanker, saa vidt man havde nogen. Det var Tilfældet med Øst: „Hvordan mon det blev med Søsteren," fremmumlede han, ikke i Spørgetone.

„Hvis Søster?" spurgte jeg.

„Hans, den underjordiske Dværg."

„Han var Fanden ikke Dværg," brummede Hververen, „han maalte elleve Kvarter fire og en halv Tomme, jeg har noteret det."

„Næstsøsteren," (han mente Kusinen) sagde Vest, „det var ogsaa en forbandet køn Tøs; jeg var nær ved at blive, hvad Tyskeren kalder vernarrt."

„Du v a r det," siger jeg.

„Det var jeg virkelig, men det varede ikke mange Solemærker, inden jeg igen kom til Forstanden."

„Du?" grinte Øst, „naar det kommer derpaa an, er du vel

ikke klogere end jeg og saa mange andre. Da jeg sa'e Farvel til Malene, trykkede jeg hende lettelig i Haanden. Hun trykkede igen. Det snurrede mig op i Armen og længere ind; og det er ikke fri for, at jeg endnu fornemmer en Smule Kildren."

„Det gaar nok hen," sagde Kaptajn Rask, „førend jeg fik Maren — nu springer hun til Vesten — Sejlene ned, og Aarerne ud!"

Kommandoen udførtes, vi roede til Land. Maren havde Kaffekanden paa Bordet, før vi var kommet vel ind i Stuen. At mærke: det var ikke Munkens Maren, men en Skippers i Maarup.

Søvnen eftergiver ikke sin Ret: vi fire unge ilede straks at betale den, hvad vi var skyldige. Kun Hververen alene syntes at være gældfri; thi han gik, efter et „Adieu, sov vel!" over til Vestsiden af Øen for derfra at komme over til Jylland og videre Syd paa til sin umisundelsesværdige Bestilling.

Den vakre Skipperkone saa, hvad vi trængte til, og anviste os et Værelse med tvende Senge. Vi krøb i dem og sov — hvor længe ved jeg ikke. Men det ved jeg, at saa sælsom en Morgensang, som lød gennem Bræddevæggen, har jeg hverken før eller siden hørt. Det var en kvindelig Vekselsang. Melodien kunde jeg ikke faa fat paa, men Ordene fik jeg gemt.

1ste St. Hvad savner du? Hjerte! hvi længes du saa?
2den St. Jeg savner, hvad ej er paa Jorden at faa:
Den Ven, mig til Frihed udløser af Fængsel,
Til den staar min eneste Længsel.

1ste St. Suk da, stakkels Hjerte! men frist ikke! Du
Kan have en Ven, som du vedst ikke nu.
2den St. Jeg tænkte at have en Hjerteven fundet;
Jeg saa ham, — ak! han er forsvundet.

1ste St. Hvad hjælper at sørge for saadan en Ven?
En anden og bedre kan komme igen.
2den St. Ak! aldrig! kun tvende Rum ejer mit Hjerte:
Til første Elskov og — Smerte.

Disse vemodige Toner var ej heller gaaet tabt for mine Venner. Øst keg over til mig og hviskede: „Hvad var det?"

Vest hviskede: „Det maa undersøges!"

Jeg nikkede og stod op.

Jeg forhørte mig hos vor Husmo'er om Sangerinderne og fik den Besked, at de egentlig var fra „Vesterlandet", havde først taget Ophold hos den nærbeslægtede Præst, og da han for et halvt Aars Tid siden døde, havde de lejet sig ind, hvor de nu var.

„De vil nu slet ikke tilbage til deres rette Hjem, af hvad Aarsag ved jeg ikke, men de maa vistnok have Hjertesorg, for somme Tider græder de sammen, og somme Tider synger de sammen, men aldrig noget muntert. Det er vist rare Piger; de har ellers ikke Omgang med nogen, sidder og syr og broderer næsten hele Dagen, undtagen naar de i kønt Vejr gør et lille Svip her i Haven eller ned til Stranden. Fattige er de langtfra ikke, for siden de kom her til Landet, har de hvert halve Aar faaet Rentepenge, ikke saa faa, tilsendte derovrefra."

Jeg gengav Vennerne de indhentede Underretninger med Tillæg, at det rimeligvis var hine søde Norsmindeglutter, og med Forslag: gennem Værtinden at udbede os Tilladelse at opvarte dem, da de mulig kunde ønske Bud med os til Jylland. Dette var virkelig ogsaa Tilfældet: vi blev indladt. — Rigtigt! det var dem. — Genfindelsen overraskede, og det behageligt. Paa Ansigternes og Samtalens Livlighed mærkede jeg, at visse Savn lod til at ville udfyldes. En Time svandt som et Minut. Ved Bortgangen bad Herrerne om at maatte gentage Besøget: tilstaaet.

Slet ikke ilde smagte Baadførerens Meddelelse, at hans Fartøjs Tilstand udfordrede nogen Istandsættelse, som vilde medtage et Par Dages Tid, inden vi kunde betro det til Søen. — Disse tre Dage var for de fire Menneskebørn saa gode som tre Aar, ikke ekstensive, men intensive — man forstaar mig jo vel? — Saa gammel som jeg er, kan jeg endnu fornøje mig ved at tænke paa denne Kvadrupelalliances hurtige Istandbringelse. Men saa falder Tanken paa Ophævelsen ved Stormagten Dødens Intervention. — Tredive Aar gled hen som lige saa mange Dage. Vest og Øst er muldne om Tænderne, og deres Børn har fortsat den afbrudte Elskovsleg. Hm! de skal ogsaa i deres Tur indløse Panterne.

---

[1] Trykt i „Min Vinterbestilling i 1842 & 1843", (Saml. Nov. VII.), 1844.

[2] Som det ses i B.s Erindringer, foretog han i Ferierne, naar han var hjemme hos Faderen i Randlev Præstegaard, Baadture fra den ovenfor omtalte kongelige Færgegaard Lillemøse, hvis Ejer besørgede Færgefarten til Tunø og Samsø.

[3] Jeg anfører ikke Familienavnene, thi de lever endnu begge. (B.s Note.)

[4] Han omkom paa Havet 1812. (Kristensen & Lund: B.s Liv og Gerning, S. 22.)

[5] Det er almindeligt i denne Egn at sætte visse Familienavne, og Øgenavne især næsten uden Undtagelse, foran Døbenavnene, saasom: „Græd Hans" (ham med rindende Øjne), „Post Niels" (af hvis Forfædre en har været Spion for Herskabet.) (B.s Note.)

[6] B.s Erindringer (Saml. Nov. ved P. Hansen, 1893, I. B. S. XXXVI.)

RØDSTENEN PAA FUR[1]

I kun en Mils Afstand fra Livø — til hvilken jeg for kort siden har færget mine Læsere over[2] — ligger Fur, en Ø af aldeles forskellig Beskaffenhed, og det saavel med Hensyn til Naturen som til Menneskene der, hvorvel de sidste har forandret sig noget siden den Tid, i hvilken efterfølgende Begivenheder fandt Sted, nemlig et Hundrede Aar tilbage.

Øen er tvedelt, og begge disse Dele staar i den mest skærende Modsætning til hinanden: den sydlige er et fladt, kun lidt over Fjorden ophøjet Land, paafaldende frugtbart og langt tidligere paa Færde end det nær ligefor liggende Salling. Derfor maa Landet takke Vandet, Bonden takke Fiskeren — begge er een Person, en Amfibie, der henter rundelig Føde fra to Elementer. Nette Huse og nette Mennesker — over 800 paa $^1/_8$ Kvadratmil dyrkeligt Land; dertil een eller flere Baade, og det ej af de smaa, skænker et lige saa livligt som frydeligt Syn. — Men nu den nordlige Halvdel! Grimmere end Alheden — hvis frodige Lyng og hist og her fremsmilende grønne Græspletter, hvis violette sildige Blomsterflor, saavel som den utallige Bærvrimmel, trøster Øjet og kvæger Ganen — frastøder den furske Øjet. Høje, bratte Banker, ikke bevoksede, men næsten overalt sparsomt besprængte med ussel unyttig Dværgelyng, paa en stenskællet Overskorpe genkalder den nyskabte, endnu øde Klodes „Limbo", paa hvilket Miltons Satan var det eneste levende — han, der heller vilde være „Herre i Helved end Tjener i Himmelen". Hvad om her paa Fur fandtes en Nedgang til Djævelens Rige? Saa meget har før ingen ægte Furbo tvivlet paa: at jo Hullet under Rødstenen var Troldes Ind- og Udgang. Denne Danmarks største Sten skal strække sig en Fjerdingmil i Sydvest lige hen under Bakgaarden, der, opbygget for ikke ret mange Aar siden, hviler paa Klippegrund. — Kryber man ind under Rødstenen selv, befinder man sig i et lidet Rum, udhulet, tør jeg tro, ikke

af Trolde, men af Mennesker. De lave Vægge er af samme Materie som Loftet, saavel som en Bænk, paa hvilken to, især om de er Kærester, ret godt kan forrummes. Mod Vesten er herfra en snæver Aabning, længere end en lang Stage kan naa Enden af[3]. Men hvad der indenfor findes, skal jeg lade være usagt. — Og nu kan vel Læseren gøre sig en Forestilling om den Klippehule, der giver herværende Fortælling Navn, og, som siden vil indses, ikke uden Føje.

Det var Helligdag — hvilken, eller i hvilket Aar, kan jeg ikke gøre Rede for, som heller ikke behøves. Saadanne Dage passer disse Øboer Kirken lige saa trolig som Marken og Havet de andre seks.

Der kom da Karlfolket helt i Stadsdragt: grøn, med Pelsværk kantet Hue, rødt Halstørklæde, tre sorte Veste, forsynede hver med to Rader smaa Sølvknapper, af hvilke kun den nederste bruges til den yderste Vest, de to nederste til den mellemste og de tre dito til den inderste; derover en blaa Jakke med korte Spidser bagtil — omtrent som vore Officerers — derunder side, hvide Lærredsbukser til lidt neden for Knæerne; blaa Strømper og — Træsko. (De sidste holdes vel, som fremmede, langvejsfra hentede Produkter, som meget rarere end i Skovlouringernes[4] Egn.) Kvinderne er paa deres Maade langt simplere klædte — hvorover man ikke skulde rynke Næsen: — De har paa Hovedet en farvet Sirtses Hue og over denne et smalt hvidt Klæde, to Gange rundt om Baghoved og Pande, bundet paa sidste Sted i en ganske liden Sløjfe; om Halsen et større Klæde af samme Farve, paa Ryggen nedhængende med en Flip til mellem Skuldrene og foran stoppet ind under en grøn Bindtrøje, som er med Ærmer og ovenhen kantet med et sort Baand; et langt Skørt sammenholdt af et broget, tærnet eller stribet Forklæde, hvis brede Bændler ogsaa forpaa bindes i Sløjfe; Ben- og Fodbedækning er lig Mandfolkenes. —

Det var da, som før sagt, en Helligdag. Folk samledes til Kirken. Under Gangen did, alt som flere og flere strømmede til, hilsedes og snakkedes mellem Venner og Veninder. Bekendte indbyrdes var de alle. I de „Dødes Have" blev det endnu mere levende, da enhver gerne benyttede Øjeblikkene til Præstens Ankomst saaledes. — Man havde i dette Øjemed næppe formet sig i større og mindre Hobe, før tvende, et Mandfolk og et Kvindfolk, begge i reglementerede furske Uniformer, traadte noget

bag efter Præsten ind ad Kirkeporten, følgende ham langsomt til Gudshus. Disse to Mennesker hørte ikke til Kirkefolkenes Bekendte. „Hvem er da det?" spurgtes sagtelig imellem dem; men der kom intet andet Svar end det samme Spørgsmaal, og da de omspurgte var kommet ind ad Vaabenhusdøren, et højere: „Hvem Fanden var da det?" — Saa meget stærkere spændt var Nysgerrigheden, som denne Gudinde hersker med størst Magt hos alle Øboerne — selv hos Englænderne. — De flestes Andagt fik herved et Drej; Øjnene søgte oftere de fremmede to end Præsten, der af Mængden blev hørt kun med et halvt Øre. — Inden Gudstjenestens Ende blev det et temmelig almindeligt, hos nogle et stiltiende, hos andre et sammenhvisket Forsæt at passe paa, hvorhen de forunderlige vilde begive sig — man tænkte jo først paa Præstegaarden.

Denne Tanke skuffede: de vandrede ud af Byen Nord paa og i samme Strøg op ad Bjergene, med en let Hurtighed, som betog de allerfleste Lyst og Magt til at følge dem; kun to Karle og en Pige fra Lundgaard, der ligger Norden for Lyngbakkerne, fulgte efter, saa saare de kunde. Inden de naaede op paa Højderne, syntes de forfulgte at være bortsvundet. Men imedens hine standsende saa sig fremad og til Siderne, fik de pludselig Øje paa den sælsomme Furbokarls Hoved og Skuldre bag ved Rødstenen, hvor Synet af ham snart forsvandt. Ikke lidet benavede fordristede de sig dog, efter et Ophold af nogle Minutter, til at se efter. De omkresede den berygtede Sten, dog i behørig Afstand — intet hverken at se eller høre. Heraf kunde ikke drages anden Slutning, end at de omsøgte maatte være Bjergmandsbørn.

De hurtigt hjemvendendes Beretning fløj som en Budstikke fra Hus til Hus over hele det beboede Land og forsamlede om Aftenen større og mindre Krese, der afhandlede den vigtige Materie og søgte, men forgæves, at løse Gaaden. Kun i een af dem, hvor Degnen præsiderede, ledede denne sine Tilhørere paa det rette Spor. Den gammelagtige Mand var i bestandig høj Anseelse for sine Indsigter i den „sorte Kunst", i hvilken Præsten var, eller lod som han var, ikke hjemme. Den lærde Degn — han havde gaaet syv Aar i den sorte Skole i Viborg — dog uden at tage Eksamen — gav, efter dybsindig, stille Betragtning, følgende Forklaring over den mystiske Begivenhed:

„Ser I, Børnlille!" sagde han, „I ved jo, at der er mange Slags underjordiske: Troldfolk og Ellefolk og Bjergfolk[5].De to Væsener har hørt til det sidste Slags. De er Søskende, har en liden Bjergmand til Fader og et kristent Menneske til Moder;

for ellers havde de nok ladet være at komme i Guds Hus. Moderen kan næppe være nogen anden end hende Stine Hansdatter fra Madsbad, der blev borte for en tredive Aar siden. Folk troede den Gang, hun havde druknet sig for en Kærestehandels Skyld, og alle vore Baade var ude paa Fjorden at lede efter hende med Smaabrød — I ved nok, som de før har brugt — men alle Brødene svam til Lands, og ikke et eneste af dem vilde staa stille derude paa Vandet; for underneden paa Bunden havde jo saa hendes døde Legeme ligget, og man kunde da let have hivet hende op og faaet hende kylt ned under Kirkegaardsmuren. Nej, nej, Godtfolk! Rødstensmanden har røvet hende. Naar han var ude imellemstunder, har hun undervist Børnene i deres Kristendom og sendt dem i Kirke for at hente en Splint af Prækestolen. Har han, Sønnen, nu faaet den, saa kan de let faa Magt med Bjergmanden. Og I skal se: det varer vel ikke længe, inden de er frelst og kommer alle tre for Dagens Lys."

Denne Forelæsning vandt naturligvis almindeligt Bifald, saa en og anden jævnligt keg op i Bakkerne for at tage mod de forløste. — Disse lod sig ikke se, før en gammel Kælling et Par Uger derefter mente at have opdaget dem en Maaneskinsnat i Præstens Have. Saadant opfriskede Historien, der var paa Veje til at hendø. Herover maatte Degnen afgive en yderligere Forklaring, der faldt saaledes ud: at Præsten endnu ikke havde faaet Bugt med Bjergfolket, og at han maaske vilde bide sine Tænder i Stykker paa den Nød; men dette fik da være hans Sag, om han ikke forstod sine Ting bedre.

Saa en fjorten Dages Tid efter kommer en Baad sejlende Øster fra og lægger an ved Færgestedet der Syd paa Øen. Den vakte Opmærksomhed allerede i en Frastand; thi enhver kyndig kunde straks se, at det ikke var nogen Furbaad. Men Nysgerrigheden blev rigtig spændt, da deres Sejl faldt, og tvende efter Dragten at dømme fornemme Herrer kom til Syne, saavel som to andre i Livreer, der da maatte staa i hines Tjeneste. Trende Søfolk var Fartøjets Førere. Det blev, paa tilstaaet Anmodning, fortøjet. To af Sømændene forblev om Bord, og den tredie sprang i Land, for at skaffe noget at leve af, med de fire Passagerer foran. — Den ene af Herrerne, hvem jeg vil betegne med Bogstavet R., lod sine Øjne løbe ligegyldig, om ikke haanligt, over de hidstimlede, og spurgte, om Færgemanden var deriblandt. — En traadte ud af Halvkresen hen til Spørgeren, lettede paa Huen og sagde: „Det er mig, til Tjeneste."

„Har I ikke," lød Tiltalen, „for en Maaneds Tid siden for-

nummet to Personer færge herover fra Salling, et Mandfolk og et Fruentimmer, begge af Stand?"

„Af Stand?" gentog Færgemanden, „her kommer af og til nogen over; men hvad Stand de er af, det kommer ikke mig ved."

„Var Mandfolket," gentog den fremmede, „ikke klædt som jeg, for Eksempel? Og havde Fruentimmeret ikke en gul Silkekaabe om sig?"

„Nej," svaredes der, „saadanne Folk har jeg ikke fornummet til." —

„Naa!" brummede hin, „hvor bor Præsten? — hvis I ellers har saadannne paa dette Land."

„Vel har vi det," lød Svaret i en mut Tone og med nedtrukne Panderynker; „hvis I vil til ham, saa kan I finde ham i den Gaard hist henne ved Kirken."

Uden videre Tale tiltraadte de fem den anviste Vej. — Præsten blev truffet hjemme og fik det samme Spørgsmaal som Færgemanden. Det Svar: at han tog kun Vare paa sine Embedspligter og brød sig intet om Færgefarten tilfredsstillede ikke. B., den anden Herre, som siden Landingen ikke havde opladt sin Mund, oplod den nu saalunde: „Vi søger efter to Flygtninge: den ene er vor Søster, den anden hendes Forfører. At de har befundet sig her paa denne lille Ø, er utvivlsomt; men om de er her endnu, derom kunde I vel bedst give os Underretning. Og — vi forlanger den alvorligt." Dette sidste Ord betonedes kraftigt.

Præsten svarede hertil: „I naadige Herrer behøver slet ikke til mig at bruge Tvang. Hvad jeg af min egen Villie meddeler eder, er følgende: I Søndags tre Uger skal der have været et Mandfolk og et Kvindfolk, begge klædte som mine andre Sognebørn, her i Kirken. Ingen kendte dem; jeg ikke heller, da jeg er nærsynet. Hvorfra de var kommet, hvor og naar de drog bort, derom har ingen af de herboende sagt mig noget. Mener I, at de bortrømte endnu skal være her, saa kan I jo søge i alle Gaarde og Huse; mit staar eder først aabent fra Ende til anden." —

Endnu inden han havde udtalt, aabnedes Indgangsdøren paa Klem, og en af Betjentene vinkede den nærmest staaende R. ud.

Indtil han kom igen, gik B. med Hænderne paa Ryggen langsomt frem og tilbage forbi Præsten, der blev staaende paa sit Sted. Efter et og andet hurtigt og mistænksomt Blik paa denne standser han og siger: „At visitere, det vilde have lange Udsigter og ikke nytte: mens vi omrodede et Hus, kunde de være i et andet — dersom Beboerne vil hæle dem. I maa jo kende disse Menneskers Tænkemaade i dette Fald?"

„Vel gør jeg det," svarede Præsten; „har de lovet dem, I søger, Husfred og Sikkerhed, da holder de det ogsaa, ej heller vil nogen dreje eller bøje dem, hverken med List eller Vold — med mindre I har et Kompagni Soldater til eders Raadighed."

Her indtraadte R., og han og B., efter kolde Nik til Præsten, gik med Følge ud af Gaarden. Under Bortgangen fik den sidste at vide, at en af Tjenerne havde udforsket af en forbigaaende Kone, hvad Læserne allerede ved om de besynderlige to, lige til deres Forsvinden under Rødstenen. Begge besluttede at kige derop og derind — hvis det var muligt. — Da de kom til Bjergmandshulen, den de nærmede sig med Kattefjed, lyttede de, den ene efter den anden. Ikke en Lyd at fornemme. —

„Vi maa bruge vore andre Sanser!" sagde B.; og med sin Jagtkniv i Haanden krøb han ind under den ilde berygtede Sten, satte sig paa den naturlige Bænk lige overfor og brugte Øjnene, der viste ham en stor Aabning. Derind stak han Jagtkniven og ragede omkring, hvorved han fandt Modstand i noget blødt. Han trak til sig og saa, at det var et Klæde til en Kvindehals. Han raabte atter an ind ad denne Aabning — intet Svar. Derpaa raabte han ud til de andre: „Har nogen Fyrtøj, saa kom med det!" Det raktes ham; han slog Ild og opdagede ved Gnisternes Skin, at det indre Rum var tomt for Mennesker; men at det længst tilbage paa et Underlag af Halm viste sig, at der havde været Sengklæder ovenpaa, og tvende Fordybninger i Halmen udviste, hvor mange der havde ligget sammen. — De bortrømtes Skjul var nu vel opdaget; men hvor var de selv blevet af? — Paa Tilbagevejen gik man spørgende, undersøgende gennem Engelst og Voiel; lige klog blev man. Efter at have udhvilet noget i Præstegaarden søgte de Baaden.

Her ophørte da Sporet af de forunderlige og vilde være for stedse udslettet, hvis jeg ikke hændelsesvis og heldigvis var kommet til at tage det op i hin Furpræsts Dagbog, der upaaagtet i mangt et Aarti havde ligget henslængt paa Hylden hos hans Eftermænd. — Hvad deri oplyser den gaadefulde Historie, har jeg ordret afskrevet, og meddeler som følger.

Aar 17 . . (De to sidste Tal var ulæselige) havde jeg her i

Præstegaarden et besynderligt Besøg, og det paa en besynderlig Tid. Klokken var slaget elleve. Alle var for en god Stund siden til Sengs. Jeg alene sad, efter min Sædvane, endnu oppe og studerede ved min Lampe. Da hørte jeg tre, fire sagte Pik udenfra paa mit Vindue. Jeg sprang did med Lampen for at se, hvem det monne være. Der stod, i Sandhed! et ungt, smukt, galantklædt Fruentimmer, og skraas bag hende en ligesaadan Mandsperson. Røvere eller Skælme, som havde i Sinde at gøre ondt, kunde det ikke være. Jeg lindede derfor Vinduet og spurgte dem, hvo de var, og hvad de paa saadan Tid havde at forebringe. —

Hun svarede med svag og skælvende Stemme: „Jeg er Datter af den i Fjor hendøde Etatsraad H ... paa Kjølbygaard oppe i Thy, og h a n er min Kæreste, haardt imod mine ældre Brødres Villie. De, saavel som Justitsraad B ... paa Ullerup, til hvem de vil tvinge mig, forfølger os; og finder de os, er vi begge ulykkelige. For Guds Skyld, ærværdige Herre! red os! forund os et Skjul, indtil Faren er ovre, og vi med Sikkerhed kan naa min Kærestes Hjemstavn."

„Jeg skal tage mig af jer," svarede jeg; „Vinduet er lavt ved Jorden; løft I hende herop, saa skal jeg tage imod hende. I kan vel hjælpe eder selv:"

Da jeg havde lukket Vinduet efter dem, siger jeg: „Lidt til Føden kan I vel behøve og skal faa lidt kold Mad, som Huset formaar. Men saa er det om Natteleje til jer — Død og Verden! I er jo ikke gifte — — hvad er herved at gøre? Ja, Frøkenen kan ligge herinde ved Siden af, og Herren — maa jeg spørge om eders ærede Navn?" —

„Samuel Norton, Esqvire, fra Nortonhouse i Suffolk," sagde han.

„Altsaa en Engelskmand?"

Han nikkede.

„I er sagtens træt," vedblev jeg; „vil I tage til Takke med min Seng der, saa lurer jeg lidt i min Lænestol; det har jeg gjort saa mangen Gang." Han kom rigtignok paa Engelsk-Dansk med nogle høflige Indvendinger; men jeg sagde ham, at som Herre i mit Hus vilde jeg raade. Jeg regalerede dem da først med nogle Stykker Kage, som var levnet, og dertil en Flaske Vin, hvorpaa jeg fik dem til Sengs. Det varede ej heller længe, inden han snorkede, hvilken Lyd ellers ikke harmonerede med Davids Psalter, som udgjorde mig samme Aftens aandelige Forlystelse. —

Et Par Timer efter Midnat satte jeg mig i Lave til Søvn, den jeg heller ikke savnede, indtil Solen var kommet et Stykke op

over Horisonten. — Men nu opstod de Spørgsmaal: hvorledes og hvor længe hæle dem, der med saadan Tillid har kastet sig i mine Arme? Hvad om deres Efterstræbere skulde have faaet Snu om, at de er tyet her til Øen? Da indgav Gud mig pludselig en Tanke om Rødstenen, under hvilken jeg vidste, at der var to Rum, det inderste større end det yderste. Men saa faldt det mig straks ind, at de jo var ugifte — skulde jeg, en Dydens Lærer, overgive dem til Løsagtigheds Synd? Nej — men jeg vil i denne Dag knytte dem Ægteskabets hellige Baand — gør de Udflugter, saa ved jeg, hvad der er ved dem.

Ikke havde jeg faaet min Plan helt færdig, før Frøkenen kom ind, gav mig med et venligt Smil Haanden og den sovende Kæreste et Kys paa Munden, hvorved han vaagnede. — Efter at jeg havde givet begge mit Godmorgen, sagde jeg dem, at jeg selv vilde bringe dem Kaffe, da Tjenestepigen nødvendig maatte fritages for denne Bestilling; jeg var Enkemand og holdt ingen Husjomfru. Jeg stræbte ned i Køkkenet, og inden Kaffen havde faaet de tre Opkog, havde jeg vækket mine to Sønner; thi uden Medhjælpere kunde jeg saa godt som intet udrette. — De er stærke Knøse, og paa deres Tavshed kan jeg lide. — Jeg sagde dem kortelig, at jeg havde to fremmede Gæster oppe i mit Studerekammer; at Kaffebordet desaarsag skulde beredes til tre. „Men først og sidst," lagde jeg til med faderlig Myndighed og Alvor, „ikke et Ord til noget Menneske om, hvad I faar at se og høre!"

Jeg havde i denne Henseende næppe beroliget de elskende, da mine Sønner indtraadte med vor Morgendrik. De gjorde store Øjne, men hilsede i Tavshed; og da de havde anrettet, spurgte den ældste, om jeg havde mere at befale.

„Frokost om et Par Timer! og for Resten maa I holde jer hjemme — der kunde blive mere for jer at bestille."

De gik. Jeg tiltalte de tilbageblevne saaledes: „Saa villig som jeg er til at beholde jer her, saa misligt kunde det snart blive. Jeg har et sikkert Skjul, hvor man allersidst vil søge jer. Der er en Klippehule heroppe paa Øen, hvori Almuen tror, at der er Bjergfolk. Naar det mørkner, skal mine to Sønner vejlede jer did, forsyne jer fra mit Spisekammer med Fødemidler, Lys, Fyrtøj og — Seng. Men denne bør dog være en Brudeseng — er det fast besluttet, at I vil forene eder paa hæderlig, kristelig Vis?"

„Ved den levende Gud!" raabte han med oprakt højre, „det er saa. Ikke er jeg kommet til dette Land for at gøre nogen Pige

ulykkelig. Hensigten af min Rejse var at udfinde og købe Malerier. Paa hendes Fødegaard, hvorhen jeg blev vist af en Kender, har jeg erholdt nogle herlige Dørstykker; men hende her sætter jeg over dem og hele mit Galleri i Nortonhouse. Før maatte det alt gaa op i Røg og Luer, end jeg skulde svigte hende, som forlader Slægt, Fædrebo og Fædreland, for at følge mig til et Land, som hun ikke kender."

Her kyssede han begge hendes Hænder med et Aasyn, som ej engang Djævelen kan tillyve sig.

„Vel!" sagde jeg en Smule rørt, „saa vil vi uden Ophold skride til Forretningen! Mine Sønner, som er vant til Degnebestillinger d e r, hvor de har gaaet i Latinskole, kan ogsaa udføre dem her — holdt! Hr. Engelskmand — er I Katolik!" —

„Nej," svarede han, „jeg hører til det anglikanske Kirkesamfund."

„Godt!" svarede jeg, kaldte mine Sønner og Parret ind i den tilstødende Havestue, — og begge blev snart Mand og Kone. — De faldt først hverandre om Halsen — det var ligefrem — og derefter fik jeg en Taksigelse, som jeg aldrig har faaet varmere, hverken før eller siden. — Et simpelt Maaltid lod jeg anrette. Da det var til Ende, indbar Sønnerne, efter min Anvisning, en Mandsdragt for ham og en Kvindedragt for hende — begge fuldkommen furboiske. (Jeg havde haft dem liggende i flere Aar, som indkøbte ved Dødsfald.) Jeg overbeviste dem om Nødvendigheden af en slig Forklædning, i det Fald, at de eftersættende kom her til Øen.

Saa snart det var blevet Aften, lod jeg mine Drenge paa en Fjællevogn føre alt det nødvendige op til og ind under Rødstenen; saaledes kunde de nygifte indrette en lille Husholdning for det første.

Anden Søndag efter kom de før Dag ned til mig med det Ønske, som hun fremførte i begges Navn: at maatte „gaa Ungfolk i Kirke" samme Dag. Saadan gudelig Begæring burde jeg ikke nægte dem. Men jeg gav dem dog at betænke, at de, som ukendte, vilde vække stor Opsigt blandt Kirkefolkene, at Rygtet mulig vilde naa hen til deres Fjender og disse derved ophidses til ny Forfølgelse.

Hun smagte lidt herpaa: men han, med britisk Trods, sagde: „Disse Folk er ikke Rævejægere; naar de kommer for en strid Aa eller en bred Tørvegrav, vender de om, at Grøden ikke skal blive kold. Jeg venter desuden hver Dag min Tjener, som lader mig vide, naar min Slup er kommet til Aarhus og alle Male-

rierne indpakkede. Jeg vil blive deroppe i det fortryllede Hus en Uge eller højst to endnu. Skulde De imidlertid, kære Pastor! fornemme noget mistænkeligt, saa haaber jeg, De lader os to Troglodyter[6] det vide — Gud velsigne Dem for alt det, De har gjort imod os! De tillader mig dog paa vanlig Maade at vise min Skønsomhed?"

De gik i Kirke og af Kirke og op i deres halv frivillige Fængsel — ikke med tilbørlig Forsigtighed; thi næste Dag var det overalt omkring paa Øen, hvor disse ubekendte havde forstukket sig. At man skyldte dem for at være af Bjergfolk-Slægten, kunde de le ad.

I en Række af Dage saa jeg intet til dem; men mine Sønner, der stod højt anskrevne hos Engelskmanden, tilbragte dem jævnlig deres Fornødenheder og berettede mig, at han begyndte at blive lidt utaalmodig.

Den yngste af Sønnerne havde været et Par Dage ovre i Himmelland, i et Ærinde for mig; og da han kom tilbage, berettede han mig, hvad for Ord der gik: „at en fremmed Herre, en Engelskmand eller Franskmand, havde forlokket og bortstjaalet Frøkenen paa Kjølbygaard. Lidt før havde hendes Brødre fattet Mistanke om noget sligt og derfor nogle Nætter i Rad sat Vagter ud paa Vejene ikke langt fra Gaarden. Den sidste Nat kom han rigtignok kørende med sin egen Vogn, der var tildækket halvt ovenover, og med sin egen Hest — for saaledes befordrede han sig selv alle Vegne. Da de to, som her skulde passe paa, sprang til Vognen og befalede, at den skulde holde stille, medens de undersøgte den, kaldte han dem Røvere og stak den ene ihjel. Den anden løb hjem til Gaarden og gjorde Anskrig, hvorpaa man skyndte sig at faa de ude i Marken tøjrede Heste hjem og sadlede; men dette medtog saa lang Tid, at Morderen vandt for stort Forspring. De jog vel til nærmeste Færgested; dog der var de ikke kommet over, og siden kunde man hverken høre eller spørge til dem." — Dette var nu ikke saa sært; thi i Stedet for at tage over Limfjorden ved Aggersund, for de til Sundby og færgede over til Aalborg, og da Hesten havde faaet nogen Vederkvægelse, kørte de til Bjørnsholm Mølle, hvorfra Parret skyndsomst fik en Baad til Fur. Tjeneren førte Ekvipagen til Aarhus for der at oppebie sin Herres Skib.

Samme Aften besøgte jeg de indesluttede og meddelte dem al den Besked, jeg selv havde erlanget. Jeg sagde dem dernæst, at om jeg mærkede Fjenderne, skulde øjeblikkelig en af mine Sønner være parat ridende at lade dem det vide; og medens hine

maaske vilde søge dem under Rødstenen, skulde han føre dem ad en Vesten for liggende Dal hertil. Jeg sluttede med at sige dem, at jeg havde sørget for en Furbaad, der fra nu af bestandig laa i Beredskab at bringe dem Øster ned ad Fjorden til den sydligste Landeplads i samme. Derfra vilde de kunne leje Bondebefordring til Aarhus.

Faa Dage herpaa kom den tro Tjener gennem Salling hertil. Den engelske Slup var allerede arriveret. Han havde været om Bord paa samme og afleveret Malerisamlingen med mere, straks solgt Hesten og Vognen — hvilket var saare klogeligt handlet — og endelig lejet sig hid paa Bøndervogne.

Nu fik de oppe under Rødstenen travlt, og efter at have samlet Klæder, Penge og hvad Pakkenelliker de havde og læsset dem paa Tjeneren, ligesom jeg læssede paa mine Sønner, hvad der hørte mig til, saa stræbte vi at komme ned til Baaden. Inden vi der skiltes, trykkede han mig noget haardt, indsvøbt i Silke, i Haanden med de Ord: „Dette er ikke nogen Betaling; betale Deres Ædelmod hverken kan eller vil jeg; men et Minde om en taknemmelig Britte s k a l De have! Lev vel!" — Hun gav mig ogsaa noget til Amindelse: Taarer paa min Haand og et Kys paa min Mund.

Gud i Vold, I gode Mennesker!

* * *

25de Juni. Det var ikke noget galant Besøg, de aflagde mig, disse Herrer fra Kjølbygaard, og h a n med der fra Ullerup. Jovist! De rejste bort igen lige saa kloge, som de kom. Præsten paa'Fur er vel ikke Pigevogter.

* * *

14de Oktober. Saa tidt jeg tager en Pris af denne kostbare Guldsnusdaase, han forærede mig, Norton, ved Afrejsen, maa jeg tænke paa hans sælsomme Brudekammer: „Sten foroven og Sten forneden og Sten paa alle Siderne." Dog, Amor er ogsaa en Troldmand: den graa Kamp maa han have beklædt med røde Roser, forvandlet Bænken til en Trone og Straalejet til en Himmelseng. — Herre Gud! hvordan monne de nu leve derovre paa hin Side Vesterhavet?

* * *

18de Oktober. Naa, det bekender jeg: to saa nydelige Ridehopper som dem, vi fik i Gaar sendende fra Norton, og det ved

hans eget Skib, til mine Sønner, har aldrig før sat Fødder paa Fursland. Og Sadler og Dækkener og Bidsler og Ridepiske — jeg tror, den Foræring er over tusinde Daler værd. — Men nu kommer det først op, at han er Lord og uhyre rig. — Fuldkommen saa kært var mig Brevet fra hans Kone, hvilket jeg helt og holdent vil indføre i min Dagbog.

„Ærværdige Fader! Min Lykkes Stifter! — Det var et godt Bytte, De hjalp mig til, mellem Rødstenen og Nortonhouse, som er i Størrelse og Pragt ligesom et kongeligt Palais. Det er paa de tre Sider omgivet af en Have, saa stor som en almindelig Skov i Jylland, og frembringer de herligste Frugter, Bær og Blomster fra alle Verdensdele. Min elskede Samuel lønner to Jomfruer, to Tjenere og en Kusk — thi jeg har ogsaa min egen Karet og seks Heste — alt for mig ene og alene. Jeg kan allerede tale det Engelske nogenledes; men at jeg derfor ikke glemmer mit kære Modersmaal, vil I se af dette Brev. — Hvorledes har mine Brødre det? De handlede ukærligt imod mig; men Gud bevare mig fra at bære Had til dem. — Hvordan gaar det eder selv og eders Sønner? Fattes I noget til at føre dem frem, eller til at de kan sætte Bo for, saa lad mig det vide! Min ejegode Mand giver mig saa mange Naalepenge, at jeg baade kan klæde mig selv og adskillige fattige og endda have tilovers. — Nu, Gud befalet! Forsmaa ikke medfølgende tyrkiske Pibe! Gid den maa smage eder endnu i mange Aar!

Eders datterlig hengivne
Lady Norton."

[1] Trykt i „Min Vinterbestilling i 1842 & 1843" (Saml. Nov. VII.), 1844.

[2] Der hentydes til Nov. „Livø".

[3] Den saa bekendte Sten, af sin rødlige Farve kaldet den røde Sten ... er beliggende paa Øens nordlige Side, omtrent i Midten af en lang Dal, der strækker sig ud til Fjorden. ... Stenen holder 6 til 7 Alen i Højde, er 16 Skridt i Længde og 46 Skridt i Omkres. ... Hulen har ved Indgangen Udseende af en Ovnsmund, gaar opad i Stenen og er saa vid og stor inden for Aabningen, at et Menneske kan staa oprejst deri. ... Hulen er oprindelig rimeligvis Lejet af en udtørret Vandaare, der siden ved Menneskehænder er udvidet og har faaet sin nuværende Form. (Saml. til jysk Hist. og Topogr. I., S. 404—5.)

[4] Se Note 6 under „De tre Helligaftener"!

[5] I „Skandinaviske Rejseminder" (i „Brage og Idun", II.) har Fr. Hammerich meddelt nogle Sagn, der knytter sig til Rødstenen.

[6] Hulebeboere.

EN JYSK RØVERHISTORIE[1]

MED MERE, HVAD DERTIL HØRER

A. JUNKERNE

Et Par Mil vestlig for Randers henstrækker sig Bjergkæden Busbjerg, en af de højeste og længste i Jylland, derhos ved sin Beliggenhed af bydende Virkning: Syd for tilgrænset af et dyrket, velbebygget Landskab, ser det mod Norden Gudenaaen henglide, uden Bøjninger, stille gennem de grønne Enge. Den lyngbevoksede Bjergrække selv er altid lige mørk, undtagen naar en jævntfaldende Vintersne giver den samme Farve som Omlandet. Lavest mod Østen højner den sig helt hen mod Vest, hvor den sidste mægtige Banke fortrinsvis bærer Navn for hele den bølgedannede Række. —

Fra min Fødeby Vium, fire Mil borte, saa jeg ofte hen paa det skumle Bjerg, hvis Farve vekslede mellem sort og mørkeblaat, efter Luftens Beskaffenhed, og naar denne var klar, viste sig fra Midten nedad en gul Strimmel, som vor Karl Jørgen, der var født i Bjergets Nærhed, kaldte „Bjergemandens Skødskind". „Naar han hænger det ud," forsikrede Jørgen, „saa venter han Godtvejr; men skal vi snart ha' dygtig Regn, saa hytter han sig nok for at faa det gennemblødt."

En Vinteraften fortalte Jørgen mig følgende Begivenhed:

„I gamle Dage, og det er da grumme længe siden, var der Røvere inde i Busbjerg, tolv Brødre, den ene ikke bedre end den anden; og Fa'eren var endda værre end alle hans Sønner. Han havde lagt dem til i Bjerget og født dem op og klædt dem med det, han kunde stjæle og røve. Og Kællingen var lige saa dygtig som han til saadan noget. Der laa en Gaard, og den ligger der endnu, et Stød Sønden for Bjerget; de kalder den Hvorslevgaard. Det var en Korn Herregaard, der hørte under Frisenborg, og Greven, eller hvad han dengang tituleredes, holdt en Forvalter

paa Hvorslevgaard til at forestaa den og til at samle der Bøndernes Landgilde og Tiender og alt, hvad andet de skulde udrede. Den Forvalter, der boede her i Røvernes Tid, han stod sig godt og havde Sølvskeer i Skabet og Sølvpenge i Kisten, for hans Husbond kunde vel ikke se ham saa nær paa Fingrene. Det maatte ogsaa være en ussel Forvalter, der ikke turde bjærge mer end een Skæppe Havre — som de siger. — Han var gift, den samme Mand, og havde ogsaa bjærget sig en grumme Hob Børn. Mellem dem var der en Pige, som han havde kaldt Ellen, hun skal ha' været saa lækker, til hendes Lige ikke fandtes i hele Houlbjergherred. —

Greven paa Frisenborg havde ogsaa en Slump Børn, og iblandt dem var især de to ældste Sønner nogle færdige og raske Ungkarle. De var meget for at jage, baade efter Vildsvin og Hjorte og — kønne Piger. Saa kommer de engang til Hvorslevgaard og faar uforvarende Øje paa Forvalterens Ellen. De blev begge to, ligesom de havde været besatte, og var nær kommet op at slaas om, hvem af dem der først skulde ligge hos hende. Den Trætte skilte hun godt ad, da hun sagde dem rent ud, at hun ikke vilde ligge hos nogen af dem. De blev forskrækkelig vrede paa hende og sagde, at det havde ingen Pige paa Godset før nægtet nogen af dem, og at de nok skulde lære hende at blive mere føjelig. Da de var borte, sukkede hun og sagde ved sig selv: „Herre Gud! maa da ingen Pige være ærlig? Jeg vil dog prøve, om jeg ikke kan blive ved at være det! Gud staa mig naadelig bi!"

B. SVINEHYRDEN

Store Gaardejere, Forpagtere og Bryder (Avlsforvaltere for Herremænd paa dem tilhørende fjernere Gaarde) lagde i hine Tider ene Vind paa Svineavlen; thi Flæsk udgjorde, som hos Forfædrene, deres rigeste og behageligste Fødemiddel. Hvorslevgaard var naturligvis vel forsynet med dette Slags Husdyr, der, naar Skoven gav Olden og Agern, aad sig skikkelig fede i disse Frugter. For at hver kunde kende sine blev de — som det endnu hedder — brændt paa Skoven, det er: indbrændt Ejerens Bomærke. —

— Nu havde Hvorslevgaardmanden faaet sig et Foraar en ny Svinehyrde, en Knøs, som hverken var Dreng eller Karl, en knøv og skikkelig, men grumme fattig Krabat, der knap havde Klæderne paa Kroppen. Han røgtede trolig sin Bestilling og fik

derfor af Husbonden saa et Stykke Klædemon, saa et andet; og Ellen gav ham sommetid en Melmad over hans Rettighed. Ja, naar han maatte være ude i ondt Vejr, ynkedes hun over ham, saa hun var nær ved at græde. Hans viste sig saa taknemmelig, som han var i Stand til, og havde saa Blomster, saa Bær hjem til hende om Aftenen. Gik nu Sommeren hen, og Efteraaret kom med Blæst og Regn; og Hans kom ikke saa sjælden vaad og forkommen af Kulde tilhus. Han fik da et gammelt Hestedækken at svøbe sig i, mens han tørrede sine Klæder ved Ildstedet eller Kakkelovnen. Men da det lakkede hen ad Jul og tog paa at fryse, kunde Svinene ikke længere rode hine Træfrugter op og skulde derfor hjem at slagtes. Alle Gaardens mandlige Tyende blev ham medgivet til Hjælp ved Drivningen; thi Oldensvin er, som bekendt, halvvilde. Det gik godt, til man var kommet uden for Skoven; men her kommer uheldigvis en rød Støver, forvildet fra sit Kobbel, lige for Drevet. Dette blev ikke længere til at styre, men gjorde Jagt paa Hunden, der med Nød og næppe undslap det første Anfald og strakte lige ud ad Busbjerg til, Flokken efter, og Folkene efter den; men disse blev stedse mere og mere tilbage i dette Kapløb. De saa dog tydeligt, hvor Svinene forsvandt i en Svåk mellem to Højbanker, og stræbte derop. De kom og saa og saa; intet levende Dyr var at opdage lige ned til Aaen. De for af Sted hen ad de øvrige Bakker og Lavninger: forgæves! —

Slukørede gik de hjem og berettede, at Djævelen eller en af hans Engle i en rød Hunds Skikkelse havde lokket alle Svinene efter sig og sagtens lige til Helvede. —

Forvalteren blev forskrækket og saare ilde til Mode: thi de to Tredjedele skulde have været ydet paa Herregaarden. Ingen vidste Raad. Omsider siger Hyrden: „I Morgen vil jeg gaa ud og lede nøjere efter. Svinene maa findes et Steds her paa Jorden. I Helvede spiser de jo ikke Flæsk —"

„Du kan selv gaa til Helvede!" raabte Husbonden og vendte ham Ryggen. —

Den arme Knægt, der ansaa sig som jaget af Tjeneste lige under Vinters Hjerte, sneg sig omkring saa længe, til han traf Ellen alene, og fortalte hende, hvilken Elendighed der forestod ham.

Ellen tog sig det saa nær, at hendes Øjne løb i Vand. Men Kvindfolk er mesten snarere til at hitte paa Raad. Hun lod ham slaa et Krus varmt Øl i sig, gav ham en af de Melmader, som stod færdige til Folkene, og skyndte ham til at krybe op paa

Høstængerne og ligge over Nødset, hvorfra nogen Varme af Fæet maatte trække op til ham. „I Morgen tidlig skal jeg snakke med Fa'er," lagde hun til, „kanske han bliver omsindet."

Hans ønskede hende Guds Velsignelse og smuttede med sit Smørrebrød derop, hvor hun havde anvist ham. — Der laa han den Nat og havde ingen Dyne paa sig.

C. HVOR GALTENE VAR BLEVET AF, MED MERE

Der var i samme Godlav paa flere Steder bortkommet saa her en Fedeko, saa der et Par Faar og der et mæsket Svin. I et Par Gaarde var gjort Indbrud og bortranet alt, hvad der fandtes i Overstuerne. Ogsaa længerefra gik Rygter, saavel om Tyveri som Myrderi. Det kunde da ikke andet være, end at en Røverbande et Steds i Omegnen maatte have sin lønlige Hule. Greven havde udsat en saare stor Præmie for hvem som kunde gøre en Opdagelse eller lede paa rigtigt Spor. Hans kunde ikke sove stadigt for sine Galte, og jo længere han spekulerede, jo mere troværdigt blev det for ham, at disse Røvere maatte have tilegnet sig hans Galte og gemt dem i Busbjerg, hvor de da maatte have deres Kule. At alle andre mente, den befandt sig i en af Frisenborgs uhyre Skove eller maaske længere Vester paa i Allinggaards — thi her paa Lav skete oftest og værst Ugerning — det kunde ikke forandre hans nu antagne Mening.

Længe før Dag tonter han hen op til Busbjerg og kryber ind imellem tre tætstaaende Hedetørvskruer, fra hvilket Skjul han havde Udkig til tre Sider. Stakket efter ser han fire Mænd, hver bærende en stor og, som det lod, tung Sæk paa Skuldrene, traske tæt forbi og standse, knap et Stenkast fra ham, slængende Sækkene paa Jorden, hvorpaa en af dem gav et Stød i en Pibe. Lyngen foran dem hævede sig; en stor sort Aabning i Bjergskrænten blev synlig, i denne forsvandt de fire med deres Sække. Den lyngbeklædte Dør lukkede sig igen. Nu vidste Hans, hvor Røverne var; han rystede baade af Glæde og af Frygt. For at være sikker i sine Opdagelser, indsaa han, at han nøje maatte mærke sig Nedgangen til Røverkulen. Han gik sagtelig derhen, troede sig vis i sin Sag og vilde nu vende hjem med den vigtige Efterretning.

Han havde kun taget faa Trin, før tvende Mænd, ogsaa med Poser paa Nakken, for ham i Møde, greb ham hver med en Næve og spurgte, hvad han havde der saa tidligt at bestille. Skæl-

vende stammede han, at han ledte efter en Flok Galte, der i Gaar var blevet borte heromkring.

„Ho! ho!" raabte de, „saa er du vel Hvorslevgaards Svinehyrde?"

Han bejaede det.

„Da skal vi nok vise dig dine Galte," sagde en af dem, lumskelig grinende. Og nu førte de ham hen til Lyngdøren og peb. Der aabnedes. Knøsen stødtes foran, de to fulgte efter. Lemmen faldt i; det tyktes Hans, som om Livets Dør nu var tillukket over ham, han selv levende begravet.

Rummet derinde var afdelt ved flere Aflukker, alle befæstede ved dygtige Sidestolper og Løsholter. Loftet bestod af Bjælker, Spændetræer og Fjæl. Yderst var en Slags Forstue, forsynet med en stærk Dør, der førte ind til det største Rum; hvad dettes Bestemmelse var, viste et langt Bord med Bænke paa begge Sider. Disse var ikke tomme, saa lidt som Bordet, over hvilket brændte tre Lamper. De ti Røvere sad ved Frokosten, men lagde Knivene, helt forundrede ved at se den voldeligt indførte, ukendte Knøs. De sidst ankomne forklarede, hvem de havde fanget, og hvad han ledte efter. Den ved Døren til det tredie Lukaf nærmest siddende Røver lukkede Døren op paa vid Væg og sagde: „Her ser du alle dine Galte hængende. De skal inden Aften være i Salttrugene, og du skal straks komme til at hænge paa en Krog ved Siden af dem."

Hans strakte sine Hænder foldede mod Loftet og bad ynkeligt om Naade og Barmhjertighed, men fik kun Skogren, Vrængen og Forbandelser til Svar. Hans udstod Dødsangst, medens en anden Røver fremtog en Strikke, paa hvilken han gjorde en Løkke. —

I dette afgørende Minut traadte en midaldrende Kone ind med et stort Fad, fuldt af Kødmad. Hun havde nær tabt det af Hænderne, da hun fik Øje paa den dødsdømte. En sagde hende nu, hvad de andre allerede vidste.

„Saa ung og saa knøw!" sagde hun, „kan I da slet ikke skænke ham hans Smule Liv? Jeg har ondt af det for ham." —

En af Røverne raabte: „Sikke Sludder! saa gaar han jo hen og røber os."

Hun gav sig endnu ikke, men blev ved: „Jeg har nu tjent hernede i samfulde fem og tyve Aar og i den Tid ikke set, ejheller forlangt at se Dagens Lys. Gør mig dog den Villighed, at lade Drengen gaa i Fred! I kan jo lade ham sværge den højeste

Ed, at han aldrig til noget Menneske vil sige et eneste Ord om, hvad han i Dag her og herudenfor har erfaret." —

Røverne tav og holdt derpaa en lang Raadslagning. Den endtes omsider med, at de tog Eden af ham. Den ældste gav ikke sit Minde hertil; men han var ene mod elleve. —

Da Eden var aflagt, sagde han bistert: „Dersom du ikke holder, hvad du nu paa din Salighed har lovet, skal vi stege dig langsomt, at du saaledes kan faa en Forsmag paa Helvede. Tænk ikke at slippe fra os! Vi skal finde dig, om du saa skjulte dig seksten Alen under din Svinesti." —

Glad blev Hans: han faldt paa Knæ og takkede sine naadige Dommere; og derpaa sprang han hen til deres Husholderske, greb Flippen af hendes Forklæde, kyssede og vædede det med sine Taarer. Idet han bukkede sig for at udbringe denne Taksigelse, blev et lille Hovedvandsæg, der hang i en Snor om hans Hals, synligt for hende. Hun stirrede paa det, blegnede og sank besvimet til Jorden.

„Hvad Fanden gaar der nu af hende?" raabte Røverne. En af dem gik efter Vand for dermed at bestænke hende. En anden lukkede Hans ud.

D. RØVERKULEN STORMES OG TAGES

Den hjemkomne Hans maatte døje Spottegloser af sine Medtjenere, fordi han kom alene uden nogen af sine firbenede Kammerater, og da Husbonden selv kom til, fik han baade Skænd og Ørefigen; og dog kunde han ikke slaa et Ord ud af ham. Da han til sidst bød ham pakke sig og aldrig mere komme for hans Øjne, fik Knøsen Mælet og sagde: „Jeg ved, hvor Galtene er, for jeg har set dem; men jeg har gjort min højeste Saligheds Ed paa, ikke at sige det til noget Menneske. Men jeg bryder vel ikke Eden, fordi jeg fortæller det til denne Sten." Dermed vendte han sig halvt om mod Muren og sang i en grædende Tone:

„Hvorslevgaards tolv røde Galte
Ligge i Busbjerg i Salte."

Man kan nok tænke sig Husbondens Forbavselse, og hvorvel han ikke havde aflagt noget Tavshedsløfte, varede det temmelig længe, inden han kunde faa noget frem. Men saa havde Hans igen tabt sit Mæle. —

Hin fandt paa Raad: „Maa du gøre Tegn?" spurgte han.

„Det er mig ikke forment," lød Svaret.

„Bor Røverne i Busbjerg?" —

Hans nikkede.

„Hvor mange er de vel?" —

Inkvisiten rakte begge Hænder frem, udbredte sine ti Fingre, løftede derpaa først den ene Fod, saa den anden.

„Død og Pine!" raabte Husbonden, „der maa over Hals og Hoved ridende Bud til Frisenborg, at de kommer uden Ophold med alt det Mandskab, de kan faa paa Benene; for i denne Dag maa vi have fat paa dem; til Natten vil de nok ud igen og gøre Ulykker." —

Den raskeste Karl blev jaget af Sted paa den raskeste Hest. Ligesaa befordrede indfandt sig begge de unge Grever med en hel Snes Jægere, Skovfogder og andre, alle udrustede med Bøsser og Haandvaaben, en Time før Solnedgang. Forvalteren med sine Folk sluttede sig til dem. En Vogn med Brændematerialier fulgte efter paa Hans's Forslag. Selv gik han i Spidsen for Toget, som han og havde anvist at medføre to Staalstænger og et Læssetræ.

Saa snart man havde naaet det Sted, hvor Indgangen til Røverboligen skulde findes, pegede Vejviseren paa samme. Hæren, som ikke saa andet end Lyng, ligesom paa den hele øvrige Skrænte, begyndte at skælde ham ud; men han greb en af Stængerne, følte sig for og vrikkede den spidse Ende lidt ned i den rigtige Sprække. Ved sit Tegnsprog fik han videre en til at anbringe den anden Stang en Alen eller saa fra hans, andre til at lægge Læssetræet paa tvært under. Man brød, Lemmen hævede sig og væltedes helt tilbage.

I samme Øjeblik var Hullet omringet af Angriberne med spændte Geværer. De to i Forstuen vagtholdende Røvere afskød deres, der dræbte en og saarede en anden; men Gengældelsen ramte dem begge.

Nu blev Stuedøren indenfra revet op. Nogle Skud derfra fulgte paa uden Virkning; thi Kresen havde, paa Grevernes Tilraab, hurtigt adskilt sig til begge Sider.

„Herned, inden de faar ladet!" lød det.

Forstuen fyldtes, og derfra fyredes nu indad, hvor Røverne saas beredte til fortvivlet Modværge.

„Lysene ud!" raabtes derinde; „Begfaklerne tændte!" derude.

Det pludselige Mulm varede ikke nær saa lang Tid, som behøves til at lade en Bøsse. De stormende trængte ind og strakte med Skud og Hug Forsvarerne til Jorden; kun tre af hine var,

dog ikke farligt, saarede af Morderknivene. „Tæl dem!" sagde den ældste Junker, „og se til, om nogen af dem behøver mere!"

Der fandtes otte dræbte foruden de tvende i Vagtstuen. Dog, da der endnu nogen kunde have forstukket sig, ledtes i det Rum inden for Stuen, hvor og fandtes de to sidste af Banden, der straks nød samme Ret som de øvrige, hvorvel Greverne vilde hellere haft dem levende derfra til videre Oplysninger. Disse kom alligevel; men fra en Person, man ikke havde ventet.

E. HUSHOLDERSKEN I BUSBJERG

Nu blev ryddet op i Røverreden. Først blev de dræbte afklædt og kastet i en Bunke; anden Begravelse skulde de ikke have; og naar alt brugeligt var bragt ud, vilde de lade Forstuen tilstoppe med Grus og store Stene. — Kister, Skabe og alt, hvad flyttes kunde, blev bragt udenfor; men Galtene saa man intet til.

Som da ved Fakkelskinnet søgtes efter Indgang til nok et Rum, uden nogen Nytte, da hørtes fra Siden gennem Væggen en svag Kvindestemme: „Skaan mig! frels mig! Jeg er her kun af Nød og Tvang og har aldrig haft Del i de ugudeliges Misgerninger." —

„Det er hende," raabte Hans sjæleglad, „det er hende, der bad mig løs! — Hej, Moer! vær inte bange! I frelste mit Liv; nu gør jeg ligesaadan mod eder igen — men hvor er I! og hvordan skal vi komme til jer?" —

„Gaa bort her fra Væggen!" raabte hun, „og tag jeres Fødder i Agt!" Og nu skred to brede Stene ned fra Væggen; hun selv bagefter. —

„Hvad! hvem er I?" spurgte Junkerne.

Hun kom ikke til at svare, inden Hans havde haft hende om Hovedet og givet hende et smaskende Kys.

„Men hvor er saa Galtene?" spurgte en af Jægerne.

„De er der," lød hendes Svar, „hvor jeg kom fra; og mange andre gode Sager, baade til at æde og til at drikke." —

De gjorde Aabningen større og krøb ind, den ene efter den anden, saa mange som kunde rummes, og skubbede Flæskesiderne ud til de andre udenstaaende, der lagde dem alle fire og tyve i Dynger paa Stuebordet. Saa kom Faaresider og Bedekøller ad samme Vej, Oksebryster, Gæs med mere, alt saltet og en Del røget. Til sidst fik man flere Mjødankere og Ølfjerdinger. Fem eller seks Vogne foruden den, man havde paa Stedet, blev tilsagt

at køre alt dette, tillige med de uaabnede Kister, Skrin og Skabe, til Hvorslevgaard, hvor man vilde skride til nærmere Undersøgelse.

Kvinden blev ledet udenfor, hvor hendes første Blik faldt paa Fuldmaanen. Hun plirede med Øjnene, sank paa Knæ og bad: „Min Gud! jeg takker dig af ganske Hjerte, Sjæl og Sind, at du lader mig atter skue din blide Sol."

„Det er jo Maanen, Moer!" sagde Hans.

„Er det Maanen?" sagde hun: „det er saa grusselig længe siden, at jeg saa enten den ene eller den anden, saa jeg ikke kan kende dem fra hverandre. I fem og tyve Aar har jeg ikke set andet Lys end det af Væger og Spaaner." —

Hulen blev tilstoppet og alt, hvad derinde var, gjort til Bytte saavel som Kvinden, samt bragt til Galtenes Fødested, hvor det straks blev kundgjort trindt i Omegnen, at paa en vis Dag skulde Røvernes Gemmer aabnes; og indbødes alle de plyndrede at indfinde sig, for at hver kunde kendes ved sit. Mange fik ved den Lejlighed en Del af de røvede Varer igen. Men mange Penge og nogle Kostbarheder, som vel havde tilhørt dels de levende, men mest de morderisk udryddede Familier, blev ved den gamle Greves Kendelse, skænket til den fortjenstlige Svinehyrde, dog under Opbevaring paa Frisenborg, til Hans var blevet noget ældre, dreven i Landvæsenet og dygtig til at forestaa en Gaard.

F. HUSHOLDERSKEN FORTÆLLER SIN SKÆBNE. SVINEHYRDEN ER EN GREVESØN; KOMMER TIL EN GAARD OG TIL EN KONE

Den gamle Greve, saavel som de unge og mange andre, mødte paa Hvorslevgaard den til Byttets Deling fastsatte Dag. Og da denne Bestilling var tilendebragt, blev „Røverkonen" — saaledes tituleredes hun af flere end Almuesfolk — anmodet om at give Forklaring over sit tidligere Liv. Det gjorde hun saalunde:

„Min Fader var Degn i Søby. Han døde, medens jeg næppe var halvvoksen. Min Moder lærte mig saa vel op i at bruge Ten og Naal og klædte mig saa skikkeligt, at jeg seksten Aar gammel antoges i Tjeneste hos Ridefogden paa Frisenborg til at undervise hans Smaabørn — thi han var Enkemand. Kort efter jeg var kommet der, døde min salig Moder. Jeg havde det godt; kom desuden snart til at forestaa Husholdningen og fik an-

stændig Løn. Et Par Aar derefter gaar det nu saaledes til, at en ung Herre af Greveslægt kommer i Besøg der —

„Naa?" afbrød den gamle Herre, „jeg husker det nok; det var min Kones Broder — og hvad han?"

„— Saamænd!" tog hun fat igen, „han faar Øje paa mig og Øje til mig, og, kan jeg tro, jeg til ham, og saa blev jeg lokket. Han rejste, men gav mig først ikke saa faa Penge og en Ting, som jeg snart skal vise eder. Han lovede vel og, at han med første vilde komme igen og se mig bedre til Gode; men jeg har aldrig siden hørt eller set det allerringeste til ham."

Den gamle Greve studsede og sagde: „Det var ikke saa sært; thi han døde kort efter sit Besøg hos os. — Han lokkede jer, siger I, og hvad saa?" —

„Da min Tilstand," tog hun ved efter et Ophold, i hvilket hendes Ansigtsminer tydede paa indvortes vekslende Følelser, „da min Tilstand ikke kunde skjules og jeg, ifølge mit Løfte til den fremmede Herre, ikke turde udlægge ham og lige saa lidt kunde skyde Skylden paa nogen anden, saa vilde min Husbond ikke have mig længere i Huset. Jeg flyttede da hen til min Moster i Vellev. Hun var en holden Enke, uden Børn; og hun var godhjertig nok til at tage imod mig i den sølle Farfatning, jeg var i. Jeg fødte et Drengebarn, og af ham tog hun sig og saa omhyggeligt, som havde han været hendes egen Søn. Der gik en seks Aar hen. Da kommer en Nat disse Busbjergrøvere og bryder ind til vort, ihjelslaar Karlene og Drengen, der laa i Yderstuen, trænger saa ind til os arme Kvindfolk og gør det samme ved min kære Moster og en Pige, vi havde. Jeg havde befalet min Sjæl og min Søns Gud i Vold og kastet mig paa Gulvet med ham i mine Arme. Der var allerede en af de blodige Økser løftet for at give os to Banehug, da en anden greb fat i den med de Ord: „Lad os tage disse to med os hjem! vi kan have Nytte af dem." Saa blev da Livet bjærget for det første. Disse Røvere, jeg nu har fortalt om, var ingen af dem, som I har gjort Kaal paa, men Fædrene til dem; og de var ikke flere end tre. Tre Koner havde de haft; de to af dem var dengang døde, og den tilbageværende var gammelagtig og svagelig og levede ikke ret længe. Derfor var det, de skaanede mig og førte mig med sig, paa det jeg skulde lave Mad til dem og vadske om Børnene, af hvilke de tilsammens havde disse tolv; men ingen voksen. Det er sandt: jeg har ikke sagt, hvordan det gik min Dreng hin forfærdelige Nat. Medens en af Røverne passede paa ham og mig, og de andre plyndrede, listede jeg mig til at hænge Tingesten,

den lilles Faer havde givet mig, om hans Hals, putte den ind under hans Trøje og hviske til ham: „Lad den aldrig komme fra dig!" En smed ham op i en udtømmet Seng, hvor han blev liggende af Angest, til vi andre drog af Sted. Udenfor hørte jeg ham græde; og saaledes skiltes vi fra hinanden."

Hans, hvem den gamle Greve havde tillagt det hædrende Øgenavn „Busbjerg", nu iført pæne Klæder, havde rejst sig fra sin Stol, da Kvinden smerteligt udsukkede: „Herre Gud! sig mig, om I ved det: hvor er Svinehyrden? ham med Hovedvandsægget?"

Hun havde næppe sagt det sidste Ord, før Hans Busbjerg — hvem hun i den smukke Dragt ikke genkendte — traadte hen til hende, afløste og rakte hende det omspurgte. Hun saa vekselvis paa dette og paa den utvivlelige Søn i maalløs Henrykkelse. Han tog Sølvægget, fremviste det for de samlede, der vekselvis tog og besaa det.

Da det kom til den gamle Greve, raabte han: „Min Svogers Vaaben! og Forbogstaverne til hans Navn, S. R.! Har du set, hvad der kan være inden i Ægget?"

Paa Benægtelse heraf skruede han det op. Deri laa et tæt sammenpresset Papir, som han udfoldede og højt oplæste: „Gør jeg, S. R., Greve af R., vitterligt, at da jeg haver, henreven af heftig Kærlighed, besvangret Degnen Jens Mortensens Datter Else, saa er det min Agt at tage hende ud paa mit Fædreneslot og gøre denne af mig saa højt elskede Pige til min Ægtehustru. Skulde jeg dø, inden dette kan fuldbyrdes, da skal jeg have tillagt hende Enkepension og dernæst adoptere det Barn, hun føder, være sig Hankøn eller Hunkøn, som ægtefødt Arving til mit Navn, Titel og Ejendele. Ved dette Dokument, som et saadant mit Barn skal for bestandig bære indesluttet i omgivende Sølvkapsel, vil det kunne gøre sine lovlige Rettigheder gældende."

Her opstod nu en lang Tavshed, den Greven først brød, saa sigende: „Jeg lykønsker eder, Grev R., som min Søstersøn!" —

Den nybagte Greve vendte sig om til den gamle som en, der pludselig vækkes af en fantastisk Drøm: „I min Barndom," sagde han, „var jeg omløbende Tigger; siden var jeg en lurvet Svinehyrde — det vilde staa mig ilde an, nu at være Greve; maaske at spottes for min forrige Usselhed. Nu er jeg Hans Busbjerg, Avlsdriver paa Borritslund, og det er al den Højhed, jeg attraar, naadig Herre! Kan noget Tilskud lovligvis falde mig til Gode derudefra, saa tager jeg derimod og haaber, at den allerhøjeste vil give mig Forstand til at bruge det vel." —

„Vil I ikke op ad den Stige, som nu er rejst for eder," sagde

Greven med et bifaldende Smil, „saa maa I selv derom! Og derfor har jeg slet ikke ringere Tanker om eder. Men naar I nu sætter jer ned paa Borritslund, maa I jo tænke paa en Kone." —

„Det er betænkt," svarede Hr. v. Busbjerg og gik ind i et Sideværelse. Man saa paa hverandre, man saa til Døren og grundede paa, hvad der nu skulde ske.

Og se: da kom han ind med hende, Ellen, vi ved nok, og sagde højtidelig rørt: „Hun har vederkvæget mig, da jeg betlede mit Brød; hun har vist Englegodhed imod mig som foragtet Svinehyrde. Gud give, jeg maa kunne betale hende det som tro og kærlig Ægtemand!"

„Nu kan vi nok vide," endte Jørgen, „at der kom et dejligt Bryllupsgilde udaf; men hvad der kom efter, ved jeg ikke."

[1] Trykt i „Min Vinterbestilling i 1842 & 1843" (Saml. Noveller, VII. D.), 1844. — Motivet stammer fra et bekendt Folkeeventyr.

STODDERKONGEN[1]

Jylland har, fremfor de andre danske Provinser, været og er til Dels endnu stærkt hjemsøgt af omløbende Betlerfolk. Af Øvrighederne blev kun grebet kraftløst ind i dette Uvæsen. Den underste Klasse, Sognefogderne, anholdt enkeltvis, som de var nidkære til, hist og her nogle og førte dem til deres paagældende nærmeste Overøvrighed, hvis Embedsfunktion i denne Retning som oftest endtes med, at de paagrebne blev løsladt.

Disses Undsigelser og Trusler om Hævn, der ikke altid var tomme, hjalp ogsaa til at holde Tingen i den gamle Orden.

Nu fandt saa en, saa en anden Menighed paa selv at pleje Justitsen, idet de indgik med hverandre: ingen Tigger at give, men afvise dem tomhændede. Til at hævde denne Kommunallov fik man en eller anden fattig Husmand eller Indsidder til at paatage sig den Bestilling at holde Sognet ryddeligt for de ubudne Gæster, mod Vederlag af et Par Tønder Korn, en Pot Mælk paa Omgang, vel og nogle Smaavilligheder, alt ligesom de kunde enes om. En saadan Politiofficiant erholdt det stolte Kongenavn og ikke sjælden et af de kongelige Insignier — Scepteret, hvilket ellers paa det nærmeste lignede en Vægters Morgenstjerne.

Denne kongelige Værdighed var blevet ledig i en Landsby, hvor jeg i samme Godlag oftere kom. Den blev tilbudt tvende efter hinanden, men ikke modtaget. Der var kun en tredie tilbage, som troedes at besidde de for en Stodderkonge udforderlige Egenskaber: Armod, Nøjsomhed og Iver i sine Bestillinger — Indsidder Morten Pølse. (For ej at gøre mig skyldig i *crimen læsæ majestatis*, bemærker jeg, at Kong Morten ikke selv havde paadraget sig sit Øgenavn, men arvet det efter Moderen, som engang havde haft det Uheld at knibe en Pølse.)

Denne Morten var en snurrig Personlighed — et Sidestykke til Eremitten i Fallisgaarde. Ved Dagleje, Kurergang o. s. v. maatte han erhverve mere end den halve Føde til Familien — Kone og

to Børn. Men havde han blot Forraad til een Dag, var han baade munter og selvfølende og tillige ret morsom i det lavkomiske. Jeg mødte ham just et Par Dage efter hans Ophøjelse og gratulerede ham allerunderdanigst. Han hilsede igen ved at sænke Morgenstjernen, smilte polisk og sagde: „Ja, ja! De maa nu gerne gøre Nar ad mig; men jeg vil spørge Dem: Naar en er Konge over et fattigt Folk — og det træffer jo ind, har jeg ladet mig sige — er han da ikke ogsaa en Stodderkonge?"

„Jo saamænd!"

„Og mon han har større Magt over sine Undersaatter end jeg over mine? Han kan landsforvise; jeg kan byforvise — han slaar til med Sværd; jeg med Morgenstjerne — han kan blive en Stodder; det har jeg allerede været. — Naa, Falle[2]! hvad mener han om det?"

„Du har fuldkommen Ret."

„Og hør saa lidt til, hvis det ellers behager Dem. Der er andre Slags Konger til foruden mig og ham i København; der er i en Gade, de kalder Nyhavn — for da jeg var i Tjenesten, har jeg selv set det — der er en Stenkonge. Han regerer over Flensborg-Klinker, over en hel Flok Sjovere, og ingen vover at sige ham et Ord imod. Der er flere saadanne Konger: i Mariager — det er kun en bitte By — har de en Aalekonge. Og saa har de snart i alle Købstæder hvert Aar en Fuglekonge. Han pyntes ud som en Dukke; men denne Herlighed varer da ikke længere, end til Blomsterne falder paa hans Hat —"

„Holdt!" raabte jeg, „du har ingen paa din Hat."

„Den er heller ingen værd," svarede han grinende, tog den af, drejede den rundt mellem Hænderne, seende paa den, som vilde han gøre Nar ad „Skudtørven", kaldte han den.

Jeg løste mit ene gule Strømpebaand halvt af, skar det midt over og bandt om hans Tørv. „Hermed gør jeg dig til Ridder af Hosebaandet. Skam faa den, der tænker ondt om det. Gid du maa bære denne Orden længe med Ære!"

„De kan ikke gøre mig til Rytter," sagde han med et snogsk Øjekast; „jeg har staaet min Tid ud som Soldat."

„Du kan jo ride paa din Morgenstjerne; den slaar dig ikke af."

„Nej, ikke undtagen jeg havde for svær Oppakning." Han lo trohjertig, hvilket vilde sige saa meget som: saadan en har jeg haft før.

Jeg fortsatte min Vandring til en Præstegaard, hvor jeg har befundet mig næsten lige saa vel, som man kan have det i Para-

dis. Patriarkalskhed, indbefattende al den hjertelige Gæstfrihed, sædelige Simpelhed, godmodige Skæmtsomhed og venlige Alvorlighed, som alt tilsammen saare sjælden findes uden i Romaner, gjorde et saa dybt Indtryk paa mig, at det aldrig udslettes, før jeg befinder mig i samme Rolighed som nu længst Baucis og Filemon i G***. Da kær Erindring nu engang har klæbet sig paa dette Papir, kan jeg ikke nægte mig selv den Fornøjelse at lægge et Par andre Penselstrøg til dette Familiestykke.

Han selv vilde gerne have en L'hombre, og han spillede godt; men aldrig hørte jeg ham ytre et eneste Knur hverken mod Lykken eller Medspillerne; og fik han en ny, der vilde begynde at kritisere under eller efter Spillet, bestod hans eneste Antikritik i det Forslag: at opsætte Diskussionerne til næste Søndag og forelægge Kirkefolkene Sagen. Herved ophørte Kontroversen, og Spillet gik fremdeles sin fredelige Gang.

Kan man lære at kende Mennesker ved Kortspil, saa kender Læserne nu min elskelige Præst. Til Kendskab af Præstinden vil jeg bidrage blot ved følgende Husholdningsanekdote. En Bryggerpige, nylig kommen i Tjeneste, havde, uagtet gentagne Formaninger, ladet en stor Brygning Juleøl rent forspildes. Al den Straf, hun fik, bestod i: „Mette! nu er du næsten nær ved at gøre mig vred." Mette stak i at tude, som om hun havde følt Kosteskaftet paa Ryggen. Den blide Irettesættelse ramte føleligere, og Mette blev derefter saa paapassende og flink, som nogen Husmoder vil ønske sig. — Det er vist ikke enhver Mette, der lader sig saaledes indvirke; men i modsat Fald havde hun ogsaa faaet et Fjerdingaars Løn forud og Porten bagved. Og hvo først var kommet i Præstegaarden at tjene, flyttede nødig, undtagen det skulde være i Brudesengen, og den redtes ikke sjælden der.

Var Forholdet saa mellem Herskab og Tyende, behøves ingen Forklaring af det mellem Forældre og Børn og Søskende indbyrdes.

Naa! til den egentlige Historie!

Er jeg saa en Dag i vor Præstegaard. Middagsmad var spist, Kaffe drukket. „Men skal da?"[3] — sagde Præsten.

„Nej den skal ikke," svaredes; og Spillebordet lavedes til. Imedens siger Præsten til mig: „Det er sandt, kom De over ved Færgestedet?"

„Nej! hvorfor, Hr. Pastor?"

„Jo, han har for nogle Dage siden faaet en synderlig Ind-

kvartering, et ganske ungt Kvindfolk, ganske aparte klædt, og som er døvstum."

„Hvor er hun kommet fra?"

„Hun er kommet til Skibs; en galant Herre satte hende i Land, tingede hende ind hos Færgemandens paa et Par Uger og gav ham rigeligt Penge forud. Jeg saa hende forgangen Dag, jeg var nede at berette Færgemandens Moder. Hun var i samme Stue, gav den gamle Drikke, lettede op ved hendes Hovedpuder og saa virkelig ud, som om hun var bekymret for hende. Jeg sagde et Par venlige Ord til hende; men hun rystede paa Hovedet, pegede til Ørerne og Munden og satte sig hen afsides. De vil jo sættes over i Morgen, saa kan De maaske selv faa hende at se — Spadille venter."

Ved min Ankomst til Færgestedet næste Dag fik jeg et Glimt af hende inden for Veststuevinduet, hvor den gamle Kone laa. — Hun var mig en aldeles fremmed Skikkelse: baade Ansigt og Paaklædning var udenlandsk; hvorfra kunde jeg ikke udfinde. Da jeg i Dagligstuen havde bestilt Færgen, gjorde jeg mig, medens der sendtes Bud til Manden i Marken, til Ærinde at ville se den syge gamle og gik ind i hendes Værelse. Den formentlige døvstumme sad hos hende og læste sagte i en lille Bog, den hun ved min Indtrædelse puttede i en Lomme, rejste sig og hilste med et Nik. Hendes smukke, brunladne Ansigt var uden allermindste Udtryk, hendes oprejste Krop uden Bevægelse, men denne tilsyneladende livløse Billedstøtte, dette Stenansigt, havde for mig noget sælsomt tiltalende, ligesom Thorvaldsens Marmorfigurer. Jeg tiltalte hende paa Dansk: hun gjorde samme Tegn som før for Præsten. Jeg prøvede andre levende Sprog: Hovedrysten var eneste Svar.

Den syge var faldet i Søvn, og jeg tog Hatten for at begive mig bort; da greb den unge i Lommen, holdt en Sølvmønt hen imod mig og gjorde Tegn med den anden Haand, ligesom hun kunde tælle Penge, hvorhos hun pegede paa den gamle og holdt den hule Haand for Munden, bøjende Hovedet lidt bagover.

Jeg forstod ret godt, at hun vilde have den store Sølvmønt byttet i smaa for at skaffe Konen en vederkvægende Drik. Jeg besaa Mønten: det var en Sølvrubel. Da jeg kendte dens Værd og havde en lille Slump Sølvotteskillinger hos mig, tog jeg frem og talte: „*Wodin — Dwa — Tre — Seterr — Pjat — Sies — Tym — Deviat — Deschat.*"

Jeg kunde ikke farlig meget mere Russisk; men det kunde

hun, og nu var hun ikke længere døvstum: „*Gohpodin pomili!*" (Gud forbarme sig.) „*Vui jeste?*" (I er?)

„*Ja jesm danski,*" (jeg er Dansk) svarede jeg; „sig mig, hvem De er, hvor De er fra, og om der er noget, jeg kan tjene Dem i!"

Hun holdt begge Hænderne for Øjnene og hulkgræd. Derpaa greb hun rask i Lommen, rev Bogen, hun havde læst i, op, kyssede i sin hule Haand og lagde paa den; det var Evangeliet paa Russisk. Hun bad mig gøre ligesaa; hvilket jeg ogsaa gjorde, anseende denne Gestikulation som en Ed, en Bekræftelse paa at ville hylde og følge Sandhed og Ret.

Hun gemte atter Helligdommen, stivede Ryggen mod Bagslaget af Stolen og fortalte, saa vidt jeg af Ord og Gebærder formaaede at stave og lægge sammen, noget saa nær følgende:

Hun var en Snedkerdatter fra Pjotrburg (Petersborg) og for henved et Aar siden fæstet af en Morbroder, der var Tjener hos den længstlevende russiske Prins i Horsens, til at tjene i Huset samme Steds, med Løfte om anselig Løn. Dette havde han udrettet paa en kort Hjemtur og ført hende med sig til Bestemmelsesstedet. — Til stort Uheld for hende døde Morbroderen snart derpaa: hun var saa godt som ene, uden Raad og Støtte i et vildtfremmed Land. Endnu misligere blev hendes Forfatning, da Prinsen kort derpaa gik samme Kødets Gang. De fleste af Hofpersonalet forhastede sig ikke med Bortrejsen, men levede godt og morede sig en Tid lang; Kantoren, som ikke havde andet at bestille, fik ogsaa i Sinde at ville more sig med Wladna — som jeg kalder Ruspigen i Færgestedet. Hun var ikke derfor, blev forfulgt, truet og lokket af gutten Degn. Saa fik Præsten — efter hendes Udsigende — samme Nykker. Hun var ilde faren, stakkels Tøs! men hun vilde ikke give sig. — Sidder hun saa en Dag, efter et dobbelt afslaaet Angreb, ved Siden paa det nederste Trappetrin uden for Indgangen og græder bitterlig. — Da kommer en ung Mand ud fra Palæet, ser hende, standser og tiltaler hende paa Russisk. Hun forklarede sig. Den fremmede rørtes. Han tilbød hende et sikkert Fristed, hvor hun kunde opholde sig, indtil han saa sig i Stand til at bringe hende til Hjemmet.

Det havde truffet sig saa, at jeg kort forud havde gjort Bekendtskab med omtalte Præstemand. Han og hans Kantor var nemlig blevet hinanden inderlig gramme over Wladnas pludselige Forsvinden, for hvilken den ene havde den anden mistænkt. Kantoren, som var længere og bedre kendt i Staden, havde lejet et Par Sjovere til at gennemprygle hans Pope. En Landeværnsofficer dersteds havde faaet Nys herom, advarede ham og

tilbød at bringe ham i Sikkerhed hos en Præst nogle Mile borte, saa længe til det russiske *Krabl* (Skib) kom at hente ham. I Præstegaarden var jeg netop, da den grønøjede Slaver drog ind. — Ingen dersteds kunde snakke med ham efter Officerens Hjemfart, som ikke saa sært var, da han ved Hjælp alene af et russisk-tysk Leksikon og et dito tysk-dansk skrækkelig langsomt og mestendels lige saa utydeligt udtrykte sig. Thi han fremførte Ordene, som de staar i Ordbøgerne, uden at tage Hensyn til Grammatikken: Verberne i Infinitiv, Substantiverne uden Artikkel og saa fremdeles, hvorved der kom noget særdeles Babylonisk ud, saa meget dunklere, som han hyppigt indblandede rent Russisk, hvor de to andre Sprog ikke vilde slaa til. Som Prøve: engang vilde han fortælle mig Kejser Peter den Stores Dødsmaade, i hans Grundtekst saaledes lydende: „Pjotr gave[4] Kone, gun lade sig forføre af Kammerherre Mons. Pjotr ikke fornøjet, skære Hovedet af Mons. Cathinka vred, giver Pjotr ættaa[5] han fen, gan ikke kan lever[6]."

Efter nogle Dages Forløb kommer Kantoren, kysser i Haanden og giver Popen den; og derpaa er Rivalerne straks gode Venner. De smurte frisk paa i deres Hvæsemaal, og Ordet Wladna forekom ofte. Saa meget kunde jeg stave og lægge sammen, at Kantoren var kommet til Kundskab om, hvorhen hun var bortført, at det forventede Skib laa derudenfor, at de skulde føre hende om Bord og paa Hjemrejsen lade hende vælge imellem dem.

De var straks færdige, trak af derned, og jeg, nysgerrig for at se, hvorlunde dette Tog vilde løbe af, fulgte med. Paa Halvvejen mødte vi Stoddernes Konge. Han smiskede, standsede og gjorde halv Front; hvoraf jeg sluttede, at han vilde berette mig noget. Saa lod jeg det slavoniske Klerkeskab gaa videre og spurgte Majestæten, om han havde noget at befale.

„Jeg har besluttet," sagde han, „at tage min Afsked; for der er hverken Lov eller Ret i Landet. Her kommer jeg paa Embeds Vegne ned til Færgestedet, da det var mig sagt, at histoverfra var kommet et Komplot af dem, vi kalder Kæltringer. Jeg ser dem uden for Huset og siger ganske kønt: Hvem er I? Og hvad bestiller I her? Den Onde skal pine jer Rakkertøj! Herom igen til Sognefogden! Manden — han gik med en Glarkiste paa Ryggen — sa'e inte noget, men skultrede sig, ligesom der var noget, der kløede ham. Men begge Kvinderne vendte mig Bagen, skranniede og raabte „Murris! Murris!" der paa deres Sprog skal betyde saa meget som: Kys! — Hvad ligner det?"

„Det ligner Uhøflighed."

„Ja, gør det ikke? Nej, da var der en stor Herre i Færgegaarden, han bar sig pænere ad; for han viste mig disse Sølvskillinger og gav mig dem ogsaa; for han kunde da nok se, at jeg da ikke var slet og ret."

„Det tror jeg nok; og hvad saa videre?"

„Meget videre: det var nu den døvstumme Kvinde dernede, hende vilde jeg saa haft fat paa — Pyt! En fremmed Person fra det Skib histude var inde og tre Matroser i Forstuen; en fjerde sad og vuggede sig i Baaden. Vil de to Rusmænd gøre Knuder her, saa kan der vanke baade det og det."

Jeg indhentede dem; men i det samme indhentedes vi og af Kongen, der havde gjort om igen og var en Achilles til at løbe.

„Jeg vil med," siger han, „og se rigtig, hvad der er paa Færde. Det er noget mistænkeligt; og jeg bør være aarvaagen paa min Post."

Jeg roste hans Embedsiver. Russerne saa imellem om efter ham uden at afbryde deres Samtale. —

Det forholdt sig paa Færgestedet saaledes, som var allernaadigt berettet: Matroserne udenfor, to pænt klædte unge Herrer inden for hos Wladna, hvis Aasyn vidnede om glædeligt Besøg. Jeg traadte først ind i Huset; thi de to gejstlige Herrer vilde have Underretning af Matroserne om Skibet og hvad dertil hørte; Kantoren førte Ordet for begge.

For at komme ind i det tilsigtede Værelse maatte jeg først forbi Køkkenet. Døren dertil stod aaben: paa Bordet havde Prævlikvanten udbredt sine Glarmesterapparater, og paa en Bænk nedenfor sad hans to Koner. Morten Pølse gik uforfærdet ind til dem og nedlod sig paa Skorstensskødet. Jeg kunde vel vide, han vilde se Lejlighed til at hævne sig for de tilbudne, men ikke modtagne „Murris"er *a posterioribus*.

Da jeg uanmeldt og skyndsomst sprang ind til Wladna, der kendte mig kun saare lidt, og til de to Herrer, for hvem jeg var vildfremmed, studsede disse og satte mørke Ansigter op. Men hun hilste mig mildt og gav dem beroligende Underretning om mig. Ligesom jeg var faldet med Døren ind i Stuen, faldt jeg Rusinden ind i Talen og sagde paa Dansk, hvilket i det mindste den ene maatte forstaa: „Mine Herrer! den russiske Kantor fra Horsens staar herudenfor og taler med Deres Matroser, og hans Præst er med. Den sidste udfoldede et Dokument for dem. Da det muligt kunde være en Justitsbefaling til at faa dette Fruentimmer i deres Magt, saa raader jeg Dem til øjeblikkelig at faa

hende i Sikkerhed — det kan hun maaske heller ikke være paa Skibet —."

„Hvor da?" raabte utaalmodig han, hvem jeg ansaa for den kærlige Bortfører.

„Jeg skal," svarede jeg, „bringe hende til et uopdageligt Fristed, og det nær herved, og det straks, og selv blive hos Dem som Gidsel, hvis De forlanger det. Spær Døren efter mig og før hende ind i det Kammer der. Inden fem Minutter skal jeg indfinde mig ved Gavlvinduet med det udforderlige."

Jeg for ned i Køkkenet, foreslog Stodderkongen at føre den russiske Pige som en paagreben Landstrygerske ind i sin Bopæl og holde hende skjult, til hun blev afhentet — alt mod en stor Drikkeskilling. Bevilliget. Den ene af Glarmesterinderne overlod mig for Betaling hendes lange rødgraa Kofte — et Stykke Klædemon, som Fruentimmer af denne Stand paa hin Tid almindeligt brugte. Med denne smuttede jeg om til det betegnede Vindue; min Konge fulgte efter. I en Fart var Omklædningen sket; hun og hendes høje Fører ilede til Residensen, jeg om ind forbi Køkkenet for ad en anden Vej at besøge Kongeborgen.

Da møder mig tæt uden for de to Sømænds Værelse det russiske Kleresi; Færgemanden traadte i samme Øjeblik ud af sin Dør ved den anden Side. Alle standsede.

„Er De Værten?" spurgte Kantoren.

„Jo!"

„Der skal i Deres Hus befinde sig en russisk Pige, som er deserteret fra Palæet i Horsens."

„Det ved jeg intet af — vær saa god og se selv efter, om I ellers har Magt og Myndighed dertil; hvad har I at vise?"

„Øvrighedens Ordre," sagde Kantoren og udfoldede den. Færgemanden kiggede i den og sagde: „Vær saa god!"

Man pikkede paa Sømændenes Dør: „Kom ind!"

Jeg gik med. Samme Fremvisning, samme Tilladelse tillige med Benægtelse af at have den omsøgte Pige i Forvaring. Russerne ledte, Sømændene smilte haanligt. De første forlod efter unyttig Ransagning Huset. Jeg blev og konfererede med de sidste.

Skibet skulde tøve paa sin Ankerplads nogle faa Dage, og i dette Tidsrum udkaaredes jeg til Wladnas Bevogter og Ledsager til Stranden, saa snart en grøn Vimpel vajede fra Stormastens Top.

Jeg har, som ikke mer er nogen Hemmelighed, været „vernarrt", som Tysken siger, i Romantikken — paa Dansk: i det

eventyrlige. Dette her var heller ikke dagligdags. I højt Humør gik jeg Andenmarsch op til Slottet. I Vestibulen istemte jeg: „*Ja Dalinuschi lamala.*"

„*Ja Dalinuschi stojala*"[7] genlød uden Pavse fra det russiske Pigebryst, og ved den sidste Stavelse stod hun for mig med opklaret Ansigt. Men dette tabte pludselig sin Glans, eftersom hun sagtens havde ventet en anden kær Hyrde.

Jeg fik hende med Besværlighed undervist om det nødige, gik saa til hendes Vært og spurgte ham først, om hans Kone havde mærket noget til den fremmede Prinsesse? Han sagde Nej, og at hun med begge Børnene netop var inde i Byen at bjærge Mælk.

„Det er godt!" siger jeg; „men om din Kone, naar hun ser denne aparte Person her, skulde faa Mistanke til dig —"

„Aah! det har ingen Nød. Salomon var den viseste af alle Konger og havde mange Hundrede Koner: saa maa jeg dog have to — paa saadan Maade — de har lige Rettigheder, saa er ingen af dem fornærmet."

Jeg formanede ham endnu engang at have stadigt Udkig til Stranden, da jeg vilde hen i den længere bortliggende Præstegaard, og tog Afsked saavel med ham som med Wladna.

Hos Præstens forefandt jeg begge Russerne i Lav med at tage tilbage til Horsens, hvilket Popen tilkendegav mig med: „Nu gaar vi baglængs." Hvad de egentlig havde i Sinde, kunde jeg af deres ivrige Pludren ikke blive klog paa. Jeg forstod ikke stort mere end det af begge hyppigt udstødte: „*Ja bennimot!*" en Ed eller Forbandelse.

Otte Dage derefter svajede den grønne Vimpel; og en Time senere gik Skibet for fulde Sejl ud i aaben Sø.

[1] Trykt i „Fem Noveller og to jyske Sange", 1844. — „Tiggerne var hjemløse. Saa udkom der i Frederik den Sjettes Tid en Lov, at hvert Sogn skulde sørge for sine trængende ... Fra den Tid af blev der i hvert Sogn ansat en „Stodderkonge", ... han var som en Slags Politibetjent, der et Par Gange om Ugen til ubestemte Tider skulde gennemvandre Sognet, gribe alle udensogns Tiggere og aflevere dem til Sognefogeden mod en Godtgørelse af 4 Lybskilling for hver ... Foruden disse uvisse Optagelsespenge havde Stodderkongen en Pengeløn paa omtr. 20 Rigsdaler Kurant og selv Lov til at tigge". (H. F. Feilberg: Dansk Bondeliv, S. 192). — De følgende Noter er Forfatterens.

[2] Bruges i godmodig og fortrolig Mening i Stedet for det almindeligere „Falill".

[3] Her underforstaas: „Tiden gaa unyttig hen." En *terminus lombricus*.

[4] H. kan Russerne ikke udtale uden som G.

[5] Noget.

[6] En vidtløftig Omskrivning af: at forgifte.

[7] Begyndelsesstroferne af en russisk Serenade.

GUILLAUME DE MARTONNIÉRE[1]

Jeg tror det bedre at afholde mig fra Forklaringer over, hvorledes jeg er kommet i Besiddelse af de nu fremlæggende Papirer, hvo der var blevet første og anden Køber af det hemmelighedsfulde Chatol, da vel kun faa vilde fæste Tro dertil. Endogsaa i dette Fald skulde jeg vel næppe erholde mere end et: „*se non e vero, e ben trovato,*" hvormed jeg tager til Takke. —

Originalerne er franske, til Dels i Basbretagnedialekten.

Nr. 1.

Min smukke Justine! Hvad siger du saa om mig som Fisker? Var jeg ved Vædderoningen ikke lige saa dygtig som nogen? Var min ene Aare ikke brækket lige i det afgørende Øjeblik, saa havde jeg vundet første Præmie. Men den tredie, jeg fik, var mig langt kærere; thi det var dig, der overrakte mig den. Jeg har bundet dette blaa Silkebaand om min Hat; jeg skal gemme det, naar Hatten er henslængt. Her sender jeg dig et andet i Steden og et Guldspænde at fæste det med. Bær det for min Skyld, søde Justine! Lad det blinke paa din Pande i Dansene, skønt dine Øjne straaler langt klarere underneden. Du har vist undret dig over, hvorledes jeg kunde ro saa færdigt; men jeg skal sige dig: jeg har siden mit fjortende Aar øvet mig deri paa Andejagten. Jeg kommer snart ned ad Floden og besøger dig. Tænk imidlertid engang imellem paa din Roerkarl

Guillaume.

Nr. 2.

Naadige Herre! jeg kan vel tænke paa Dem; men for tidt og

for længe kunde ikke passe sig for saadan en ringe Skabning som mig. De er født til Højhed, Rigdom og Forlystelser; jeg til Fattigdom og Arbejde. De har lært de fornemme Kunster, jeg ikke andet end at koge en Fisk, bage et Brød, træde en Rok og binde et Fiskenet. Det er det bedste for mig, at De holder Dem borte fra denne lave Hytte og lader mig arbejde for min gamle Moder uden at forvirre mine Tanker med tossede Griller. Kære Herre, der er allerede Snak nok ude om det, at De dansede *la dolienne*[2] saa længe med mig. Det var alt for længe: baade Karle og Piger skottede, smiskede og hviskede. Min eneste Rigdom er et uplettet Rygte, derved maa De ikke skille Deres fattige

Justine.

Nr. 3.

Ser du, min lille Engel? Jeg kunde ikke blive hjemme i Gaar; og du kunde lige saa lidt nægte dig hjemme. Nej, nej, nej! vi hører sammen som Fiskeren og hans Baad. Jeg kan ikke sove nogen Time til Ende uden at vaagne ved kælne Drømme om dig, sødeste! — Ak, Justine! hvorfor græd du? gjorde jeg, sagde jeg det allermindste, som kunde bedrøve eller fornærme dig? Det var tværtimod dig, som var nær ved at fornærme mig med dit: „Herre!" „Junker!" „adelige Naade"; og saadant mere. Naar du er mig naadig, saa er jeg din Fisker; og gid jeg kunde være det alle mine Dage! eller du var min Frue! en af Delene! Jeg kan ikke leve uden dig.

Jeg flyr i Morgen Aften i dine Arme. Vær forsikret om min Tjeners Troskab og Tavshed! Om du kan, da sov bedre end din

G.

Nr. 4.

Vel græd jeg, selv ved Deres Omfavnelser. Men mange af mine Taarer ser De ikke. Ak, Guillaume! Saaledes kan det ikke blive. Hvad bliver Enden derpaa? min Fordærvelse. De forsikrer, De vil tage mig til Ægte. Ja, De vil; men kan De? De er jo afhængig af Moder og Broder: de tillader det aldrig, de vil rejse Bjærge imellem os. Og er dette saa meget uretfærdigt? De staar højt paa Bjærget; jeg er bundet til den lave Dal. Vilde De endogsaa sætte Dem ud over alle Hensyn, springe ud af den glimrende Bane, paa hvilken De ved Fødselen er indsat — O! det kunde fortryde Dem bitterligt og mig endnu mere. Hvorledes skulde jeg begaa

mig i fornemme Selskaber? Jeg har jo ingen Dannelse faaet undtagen den, at jeg kan læse i en Bog og til Nød skrive et Brev — Se til, at dette kan blive det sidste fra den stakkels Fiskerpige!

Nr. 5.

Dit sidste Brev? saa skal det være! For vi skal aldrig herefter behøve Pen og Papir, kun Mundene til at sladre med og kysse med. — Du med din „Dannelse!" Hvad er det for noget? Spidsnæsede Sko, forlorne Hofter, indsnærpet Liv, røde Klatter og sorte Pletter i Ansigtet og en Storkerede paa Hovedet, tankeløse Talemaader, hvoraf hundrede opvejes af dit „jeg elsker dig." — Min Moder? hvad hun? Jeg er vokset fra Riset; jeg raader mig selv; jeg behøver ikke at spørge hende om hvem jeg vil gifte mig med. Min Broder? Han er Godsets Herre, ikke min. For egen Fordels Skyld vil han vel gerne se, at jeg river mig løs fra det gamle mossede Stammetræ og planter et ungt, i hvilket Navnene Guillaume og Justine indskæres allerførst. Frejdigt Mod! min Kæreste! snart min Kone! — G ..... Og hør! fra nu af „du og du!"

Nr. 6.

Du! du elskede! Ja, jeg er evig din. Men naar skal det Baand, hvormed du omslynger mig, fastnes, helliges? Jeg ved det: du vil ikke misbruge min inderlige Kærlighed til min Fordærvelse. Men naar, naar skal jeg uden Skamfuldhed trykke dig til mit trofaste Bryst? Før dette sker, maa du ikke omfavne mig som i Aftes. Jeg er saaledes betaget af Ængstelse, af Anger, at jeg ej engang tør se mig selv i Spejlet. Guillaume, Guillaume! jeg er ikke mere den uskyldige, den hjerteglade Fiskerpige. Jeg er falden — rejs mig igen! snart! snart! Eller jeg er evig fortabt.

Justine.

Nr. 7.

Min Hr. Broder! Jeg skriver til dig, fordi du saa vanskelig lader dig træffe til Samtale. Mærk alvorligt paa mine Ord!

Du har en Amourette dernede i Fiskerlejet. Nuvel! til Tidsfordriv gaar sligt an. Men der ymtes om, at du har faaet den desperate Grille, ordentlig at ville gifte dig med hende. Det var

dog alt for galt. En Adelsmand med en gemen Borgertøs! Er det da ikke faldet dig ind, at du beskæmmer ej alene dig selv, men hele vor ædle Familie? Giv hende en taalelig Pengesum og hold op med dette pøbelagtige Fiskeri! Din Moder og jeg har indledet en passende Forbindelse. Se her! Det bliver en Dobbeltalliance.

Den gamle rige Ducros har ingen Sønner, men akkurat to Døtre, begge velopdragne, fine, belæste: de er for os. Jeg har sagt Faderen, at jeg er dødeligt forelsket i den ældste og du i den yngste. „Meget vel!" svarede han, „saaledes gør de begge paa een Gang deres Lykke. Jeg var ogsaa meget imod at skille dem ad."

Heraf vil du se, at du ej alene har din egen Lykke, men ogsaa min i dine Hænder.

Jeg har befalet min Tjener at opsøge dig, han ved hvor; og efter at du har læst denne Skrivelse, venter jeg dig, paa det vi samlede kan gøre vor Opvartning for de unge Damer. Din hengivne Broder

Henri.

Nr. 8.

Min højtelskede Hr. Søn!

Med største Harme og Bekymring erfarer jeg, at du har afslaaet din gode Broders Anvisning til for eder begge at gøre en glimrende Lykke, nægtet at drage med ham til *château Ducros!* Hvilken frygtelig Genstridighed! hvilken grulig Sottise! — Du siger, at den yngste Frøken er grim — fy! det er ingen Frøken. Om endog hun ikke finder Naade for dine Øjne, saa kan du jo holde Fiskertøsen som Maitresse; det har jeg ikke noget imod, naar det blot tilgaar uden Opsigt[3], paa det din tilkommende Kone ikke skal tage det fortrydeligt op.

Alt for længe har du spillet Fisker; vis dig nu som Kavaler i den Rolle, Skæbnen tildelte dig! Hvis ikke, knuser du den ømmeste Moders Hjerte.

Nr. 9.

Man har ondt i Sinde. Din Broders Tjener, som med hans Brev opsøgte dig her, har begge Dage derefter lusket om i Fiskerlejet, ogsaa været hos os og foreslaaet mig at blive hans Kæreste. Du kan nok vide, hvad Besked han fik. Han er ikke

den eneste Spion: to andre fremmede Ansigter har vist sig og bestilt Fisk til en Festlighed paa *Château Ducros* om faa Dage. De har tilføjet, at du og din Broder da skal højtideligt forloves med begge Mademoisellerne sammesteds. For dit Vedkommende bryder jeg mig slet ikke om den Snak: man vil blot forvirre mig, skille mig fra dig. Det er umuligt; jeg er din til Døden. Ja, elskede! kunde de end forføre dig til at ægte en anden, jeg kunde tilfredsstilles ved at være din Frues Opvarterske, pynte hende til dit Behag, alene for et velvilligt Ord af din søde Mund, et venligt Blink af dine Stjerneøjne. Alt kan jeg taale; kun ikke Bortstødelse fra din Nærhed.

Justine.

Nr. 10.

De spøger; men paa en Maade, som Ærens Fordringer misbilliger. Deres Broder er nu forlovet med Henriette. De blev borte. Jeg er narret, latterliggjort. Vil jeg end taale det, min forhaanede Familie vil ingenlunde. Mine Fættere er med Rette yderst opbragte. De har besluttet ved ethvert Middel at bringe Dem til Fornuft. Kom selv til den uden fremmed Hjælp. Ellers kompromitterer De Deres og min Familie. — Uagtet det passerede er jeg endnu Deres beredvillige

Heloise Ducros.

Nr. 11.

Du, som snart er min eneste Ven paa Jorden; thi min Moder har næppe langt tilbage, hun holder nu bestandig Sengen og bliver svagere og svagere. Det er ikke saa meget Sygdom eller Alderdom, der trykker hende, men en hemmelig Sorg, som hun nogle Gange har været paa Veje til at lette sit Hjerte for. „Justine!" sukker hun, som hendes Hjerte skulde briste, „slaa den unge Herre deroppe af dine Tanker. I kan aldrig faa hinanden — hans Fader og din Fader — Gud forlade mig mine Synder! — han har dog ikke været dig nærmere, end Dyd og Anstændighed tillader? Lad ham heller aldrig komme dig saa nær! Jesus Marie! det var forfærdeligt!" — Saaledes tager hun paa, naar hun er vaagen, og jeg hos hende. — Alle hellige! hvad betyder dette? Jeg ængstes, ved ikke hvorfor. Giv mig Trøst! Giv mig Ro! Kom til mig, inden jeg forsmægter.

Nr. 12.

Min Herre! Tror De virkelig, at Deres Adfærd mod min Kusine kan gaa uænset hen? De tager fejl: hvo der spotter Ærens Love mod en Dame, skal staa Mænd til Ansvar. En Skamplet aftos ikke med Vand, men med Blod. Har De noget ædelt i Hjertet, saa møder De mig paa Briottebjerget næste Mandag Morgen Klokken 6. Jeg overlader Dem Valget mellem Kaarder og Pistoler; begge Slags Vaaben *in duplo* medtager jeg. — Deres meget ydmyge Tjener

P. Ducros.

Nr. 13.

Grusomme Skæbne! jeg er din Søster. Vi har begaaet en Dødssynd uden at vide det; men Dødsdommen er alligevel fældet over os. Strenge Gud! Er der ingen Naade at vente? Ulykkelige Broder! bed for os, at Helvedes Pinsler maa formildes lidt, afkortes! at vi ikke skal lide til evig Tid for vore Forældres Synder! Ikke mer! jeg formaar ikke. Send Jacques i Morgen! Er jeg ikke død, skal jeg forklare denne gruelige Gaade.

Din Søster.

Nr. 14.

Min Broder! Loven mod Dueller er nylig skærpet. Du kan vorde det første Offer for det strenge Mandat. Ducros døde en Time efter at have erholdt dit Stik i Brystet. Du maa flygte ud af Riget. Det vilde være mig til bestandig Ærgrelse, om du som en anden lumpen Misdæder lod dit Liv for Bøddelens Haand. Alle de rede Penge, jeg er i Besiddelse af, medgiver jeg dig. Din Hest er allerede sadlet. Rid alene! Din Tjener kunde ellers røbe dig; man kan ikke stole paa noget Menneske. Drag for det første til Paris! der vil du lettest blive skjult, til Uvejret maaske kan fordele sig, hvis ikke, da søg Tyskland og vent i Mainz paa nærmere Underretning! Gid den maatte blive efter Ønske!

Din Moder saavel som jeg forventer, at du tager pænt Afsked med os. Din deltagende Broder.

Henri Martonniére.

Nr. 15.

Farvel! — Du har da begaaet endnu en Dødssynd uden din

Villie; den første uden dit Vidende. — Jeg er Skyld i dem begge. Gid ogsaa jeg alene maatte afsone begge. — Min Moder, ængstet af Samvittighedsnag og Frygt for sin Skæbne i Evigheden, skriftede for mig: at din Fader havde forført hende, og da hun bekendte for ham, at Følgerne af deres Omgang ikke vilde udeblive, købte han en Fisker til at paatage sig Skylden og ægte hende; hvorfor han bestandig har gaaet for min virkelige Fader.

Jeg føler Døden i mig; den kan ikke være langt borte. Gud være mig naadig! Amen!

Til ovenanførte Breve føjes herefter den ynkværdige Guillaumes til forskellige Tider nedskrevne Udgydelser af en stedse mørk og glædeløs Sjæl. — Alle ogsaa uden Datum.

Det er fem Aar siden jeg tog Pen i Haand. Hm! kan en Gaasefjer udtømme Sorgens Kilde? Dens Farve i det mindste maler den paa Papiret.

I dette Tidsrum har jeg først søgt Døden i Rosbachslaget. Den skyede mig; den tager hellere de lykkeligere. Naar mon Raden falder til mig? — Jeg har fulgt den danske Kriger til hans Fødeland — hvorfor? For at komme jo længere jo bedre fra mit eget Fødeland. Danmark har nok en Grav for mig — naar skal den opkastes? — Hvorfra har jeg faaet den udholdende Taalmodighed? Derfra, hvorhen jeg daglig stunder. Jeg vil holde ud, til den bestemte Time slaar. Hvi skulde jeg frygte den? Jeg har jo gaaet i Rette med mig selv, er kommet nogenledes til Rette med mig selv. Jeg har ikke dræbt Ducros; jeg vilde skaanet ham, i blindt Raseri rendte han mit Forsvarsvaaben ind i sit Bryst.

Det var jo min urokkelige Beslutning at ægte min evig uforglemmelige — S ø s t e r! Ah! det er den Braad, som kun kan raadne ud. Med tre Tommer Staal kunde jeg grave den ud. Men jeg lægger ikke Selvmord til de andre.

„Hvad skriver vi i Dag?" — Du behøvede ikke at gøre dette Spørgsmaal, gode Medtjener, for at minde mig om Vædderoningen derhjemme. Hvad engang var mig den frydfuldeste Festdag, er blevet til en sørgelig Bodsdag. — Herre Gud! er da endnu ikke

fler end ni Aar forløbet, siden hun gav mig dette Baand. — Ikke drømte jeg om, at det var en forvandlet Jernlænke, som aldrig forruster.

Bod! — Frivillig har jeg selv paalagt mig den. Jeg har bødet i lige saa mange Aar, som jeg har syndet i Uger. Jeg har efterhaanden tilvundet mig nogenlunde Sindsro. Jeg har erhvervet mig Kraft til uden Utaalmodighed at bære mit Kors, indtil det skal hedde: „Revuen er forbi, gaa hjem!"

De gamle fabulerede om en Flod, af hvilken man kunde drikke total Forglemmelse af alt det forbigangne. Dette Opium var sandelig ikkun de ugudeliges Medicin og de fejes. Om en saadan Lethe løb lige under mine Vinduer, jeg skulde ikke væde en Finger for at smage Bedøvelse. Mennesket skal huske sin Fortid for at berede sin Fremtid. Ved jeg ikke, hvem jeg var, ved jeg ejheller, hvem jeg er, hvem jeg vorder.

Skovfogden i Birkedal drikker af en dansk Lethe. Hvor længe varer hans Selvforglemmelse? Til Brændevinen har afdampet og Hjernen er afkølet. Det er et daarligt Palliativ mod Jesabelisme. Hellere ugift end saaledes gift. Den Stakkel! Ak Justine! Har du ikke glemt mig der, hvor du nu befinder dig? eller er Himmelboernes Erindring om Jordelivet bortskyllet af Salighedens Lyshav? —

Nu har Hr. de Martonnière faaet en ny Herre. Naa, han er dog, hvad ingen af de forrige, Jagtelsker, har mange smukke Bøsser med alt tilhørigt, alle Arter af Jagthunde, og som det synes af gode Racer. — I Morgen vil han ud med mig efter Agerhøns. — De er dog ikke rødbenede som i Bretagne. — Eh! er vi under igen! Tilbage! Tag Pumpestokken og gør den paaviste Bøsse ren! Det er en godhjertig[4] Mand. „Vilhelm!" har han et Par Gange tiltalt mig, „der ligger dig noget paa Sinde; kan jeg hjælpe paa det, da maa du, sandt for Herren! frit ud henvende dig til mig" — *Hélas*[5].

Jeg troede saalænge, at jeg ikke mere kunde elske noget menneskeligt Væsen; og dog fornemmer jeg noget saadant, hver Gang den lille Steen kommer ind til mig og lader sin Sladder løbe. Jeg sladrer med ham, leger med ham — som gammelt Barn. *Hélas!*

naar bliver jeg ganske gammel? naar skal jeg have udlevet — Dog, jo nærmere til Alderdommen, jo roligere Sind, jo hengivnere i min Skæbne. Den hærder mig, ligesom en længe afbarket Eg. — Gud være lovet, at jeg endnu er modtagelig for bedre Indtryk end dem af Vrede og sanselig Elskov!

Jeg har foruden Jagten endnu en nok saa fornøjelig Bestilling i at lære den livlige Dreng Ord og Talemaader af mit Modersmaal. Det kildrer mig behageligt, naar han kommer hoppende med sit *„bon jour, Guillaume! comment s'appelle?"* (saa det og saa det.) — Gid han aldrig faa strengere Lærere end Guillaume og med langt lempeligere Tugtelse end han gennemgaa Livets Skole.

Jeg ved vel, hvad I vil mig, stakkels Glutter! Spildte paa mig er Smil, Vink, kælen Tiltale. H u n var min første, min sidste Kærlighed. Uden at have aflagt Kyskheds Løfte er jeg i denne Henseende fast strengere end nogen Trappist. Jeg er i jordisk Skærsild renset fra Vellystens Urenhed. For ej at falde i denne Fristelse behøver jeg hverken at vaage eller bede. Gud har bønhørt mig: nu t a k k e r jeg kun.

Endnu et Menneskes voldsomme Død! ikke paa Samvittigheden! Han var en lumsk Morder, et Afskum. At jeg truede ham til Bekendelse, bragte ham paa Retterstedet — det var i sin Orden. — Bæstie! Forfører tvende, myrder den ene for at tage den anden. — Jeg ynker den levende mere end den døde.

Jeg blev dog gift! Eja! — Det er et Ægteskab af s i t Slags — ikke af det værste Slags. Jeg er hendes Fader, ikke hendes Mand. — Hendes Forfører led for sine Misgerninger, led ved min Indgriben — var det ikke saaledes min Pligt at tillyve mig hans Vellystbrøde? — Den gode Etatsraad billiger min Fremfærd i denne skumle Begivenhed og understøtter den. — Ah! den lille Steen sad nys paa mit Knæ og spurgte mig i sin Uskyldighed om: „hvordan det var at være gift?" Kære Dreng! det kan du faa tids nok at vide. — I Morgen Snæppejagt; *tirer haut* bedre end *tirer bas*.

Gives der Anelser? dunkel Forudfølelse af noget, der skal komme? Noget mer end blot ubehageligt? Saa vil snart — o! Guillaume! om det var en brad Død? Den er ikke uvelkommen. — Jeg vil belave mig. Jeg vil straks overgive Steensen denne Papirpakke, som nu skal forsegles med Udskrift: at aabne efter min Død.

Er denne trofaste Ven for Døren? kan han aabne en anden ind til dig, Justine? —

---

[1] Trykt i „Fem Noveller og to jyske Sange", 1844. Angaaende Emnet henviser Forfatteren til „Kornmodn", Side 22 og videre", d. e. „Skytten paa Aunsbjerg". — Se i øvrigt Novellen, nærv. Udg., I., S. 522! — De følgende Vedføjelser er af B.

[2] En mig ubekendt Provinsialdans.

[3] *Sans éclat.*

[4] *Bienveillant.*

[5] Kan ikke oversættes nærmere end ved et dobbelt „Ak!"

ET EVENTYR PAA HIMMELBJERGET I 1843[1]

1. BØSBRO

Jeg havde en Bonde til Kusk og agede paa en Kaffemølle, som jeg før har gjort. I overskrevne Kro skulde bedes.

I Gæstestuen gik det ud og ind. Nogle var mig flygtigt bekendte, flere ikke. Af de sidste lagde jeg Mærke til et ungt, pænt klædt Mandfolk, der stod ved et Vindue ud til Vejen, med Armene hvilende paa Karmen. Han vendte uafladeligt Ryggen til, saa jeg kun fik et Glimt imellem af hans romerske Profil. At han ventede nogen, var tydeligt.

Jeg gik ogsaa og ventede — efter Kusken; egentlig efter hans Heste, om de snart kunde faa afgumlet.

Inden dette fandt Sted, rullede en Vogn hastig forbi Syd paa. Romerens Pande stødte en Rude ud: den forventede maa følgelig have været blandt de forbifarende. Han vipsede ud, stirrede nogle Øjeblikke efter de bortilende og gik ind igen, stillede sig som før ved Vinduet og keg Nord efter: derfra maatte han endnu vente nogen.

Det faldt mig saadan ind, at det at vente er en yderst kedelig Forfatning. Intet kan man bestille, allermindst noget, hvortil kræves Aandsfrihed, man ser efter Klokken, gaar frem og tilbage, stopper en Pibe halvfuld, tænder den ikke, ser efter Klokken, stopper igen og forstopper, vil forgæves tænde, smider Piben bort, ser efter Klokken, bander, ser efter Vejen, summer sig, beregner: „ved Solens Opgang var det bestemt, de vilde tage ud, de kunde været her for en Time siden, der maa være tilstødt dem noget, en Hest kan være blevet halt, en Vognaksel kan være brækket eller Vognen væltet eller deres Klokke gaa bagefter Solen — jeg vil slet ikke vente længer, det er et nederdrægtigt Arbejde — jeg hører en Vogn — nej! Naa, saa skal etc."

Idet jeg trippede hid og did over Gulvet, gjorde jeg mine egne

Betragtninger: Han er i høj Grad forelsket — hans Afgudinde har været paa Vognen — det kan Ruden bekende — han venter en Medbejler; det kan maaske give Glarmesteren dobbelt Fortjeneste. Og randt mig herved en af min Fætters faste Grundsætninger ind: den nemlig, „at man stedse skal forelske sig med koldt Blod." (Det gaar min ærede Hr. Fætter med denne Grundsætning som saa mange andre Filosoffer, der oftest selv er de sidste til at efterleve Reglerne, de opfinder og forfægter.)

Nu kom en anden ung Herre farende ind — var han ogsaa forelsket, maatte hans Hjertes Termometer staa højt over Frysepunktet.

„Er de kommet?" spurgte han stormende den første.

„Kommet og forbi," svarede denne og tilkastede mig et skævt Sideblik.

Dette fulgte den sidste, og spurgte saa hin paa Fransk: „Hvem har vi der?"

„Jeg kender ham ikke," lød Svaret; „formodentlig en Landpranger; det er nok hans Vogn, der holder udenfor med Trækram — hold ham med Selskab, om du behager, mens jeg faar Værten til at skaffe os en Vogn i en Fart." Svip! var han ude.

Nr. 2, en livlig Karl med en kæk Mine, spurgte mig: „Handler De maaske med Fjerdinger og Ottinger?"

Der var noget saa sarkastisk i Mine og Tone, at jeg i samme Dur svarede: „Helst med Oksehoveder."

„Jasaa!" sagde han i Moll; „dog maaske ikke tomme?"

Jeg blev ham Svar skyldig, da min Kusk i det samme kom til og berettede mig, at han havde forspændt. Jeg bad ham køre om for Døren.

Nu kom Nr. 1: „Ingen Befordring!"

Nr. 2: „Saa maa vi gaa — hvad? Du har stødt din Pande; den bløder; hvor har du faaet det?"

„Hvad for noget?" Han saa sig i Spejlet.

„Hm! det kan jeg ikke begribe."

„Jeg kan," indfaldt jeg; „for lidt siden vilde De se efter noget udenfor, og da hørte jeg Glasset klingre."

Nr. 2 slog en Latter op, og Nr. 1 tørrede den Smule Blod af.

„Mine Herrer!" siger jeg, „vil De til Ry, er min Vogn til Tjeneste — der er den — Værten her laaner mig nok en Agestol." Herrerne tog mod Tilbudet, Sædet anbragtes, besattes, vi kørte.

Vi var næppe kommet ud fra Stedet, før mine to optagne gav sig til ivrigere at gennemgaa deres Hjerteanliggender, men paa Fransk, hvilket Sprog de vel troede var fremmed for Vintappe-

ren. Jeg blev helt indviet i de skønne Forhold, men vedligeholdt uafbrudt Tavshed, lige til den ene afbrød den amourøse Materie med den Bemærkning, at man kom forbandet langsomt af Sted.

„Niels!" purrede jeg, „de Herrer her bag ved har uopsættelige Forretninger og vil gerne lidt fort frem — sæt Ild i Pisken!" Det gik.

Herrerne snakkede sagtere, men da jeg har lange Øren, opfangede jeg blandt mere den Ytring, at jeg maaske havde været i Bordeaux, siden jeg forstod Fransk.

„Nej, mine Herrer!" sagde jeg, „men naar man drikker Vin fra Bordeaux, faar man straks en Mundsmag paa Fransken."

De lo og snakkede nu Engelsk, alt om deres Belejringsplaner, dem jeg blev ret godt indviet i. Jeg lod, som jeg ikke kendte dette Sprog, og nynnede en fransk Vise.

Saa meget havde jeg opsnappet: at de var Fætre; at den ene (Nr. 2), havde Penge, den anden ingen eller ganske faa; at de havde Øje paa to Søstre; men at Moderen og endnu mere Tanten stod dem i Vejen, hvisaarsag de titulerede dem slethen „Ugler".

Det er paa een Gang baade ubesindigt og anstødeligt at tale fremmede Sprog i andres Overværelse, som man ikke antager forstaar dem; saadant generer ofte en uvedkommende, og da jeg nu ikke fandt særdeles Grund til videre Oplysning, saa intervenerede jeg anden Gang her. Ved hint Udtryk „*Owls*" brummede jeg Omkvædet til Shakespeares Ode til Nattens Fugl: „*Tow hit tow hoo! a merry note etc.*"[2]

De tav nu rent stille, til vi naaede

2. LAASBY

Inden jeg fra Vognen fulgte ind efter mine medagende, paalagde jeg Niels, at dersom nogen spurgte ham, hvem jeg var, skulde han sige, at jeg nok var en Vintapper Nord fra; men Navnet kunde han ikke huske.

I Gæstestuen befandt sig ved et Kaffebord: en aldrende Herre, tvende Damer, ogsaa til Aarene, og andre to, unge af Aar og smukke af Udvortes. Jeg saa straks paa mine Medfølgere, at min Kusk kunde vente gode Drikkepenge; thi de eftersatte var indhentet, det var uden for al Tvivl.

Jeg begynder nedenfra — med de unge. Jeg begynder fra Fødderne, alle fire smaa og veldannede — yndig Skabning og Barm. — Begge Halse derovenpaa hverken for tynde, ejheller for tykke, men lige til Maade. Saa til Ansigterne! dem jeg bør beskrive særskilte. — Frøken A. — saa kalder jeg den ene — havde Læber

som Moreller, Øjne som Kastanier, Kinder som blegrøde Roser og mørkerødt Haar spillende i det brune. Frøken B.'s Haar var lyserøde og spillede i det gule, lysblaa Øjne, Kinder og Mund meget lige Søsterens. Frøken A.'s hele Ansigtsskær betegner jeg som Maaneskin i første Kvarter; hins var Morgengry under en let Sky, dennes mørkrød Solopgang, der bebuder Storm. — Den, der gennem dette Omrids ikke nøjagtig skuer vore to Pigers aandelige og hjertelige Indvortes, den ved næppe, hvem Lavater var.

Det vilde være en utilgivelig Skødesløshed, hvis jeg i mit Skyggerids forbigik de to ældre Søstre, især da de begge var Enker.

Den yngste, Fru Etatsraadinden, en Dame omtrent midt imellem de halvtreds og tres, var høj og endnu før og fyldig, saa man glatvæk lod hende gaa for en halv Snes Aar yngre, efter hendes egen Opgivelse. Denne Hukommelsesfejl var den eneste, der kunde bebrejdes hende; hun selv i det mindste vedkendte sig lige saa lidt nogen som helst anden Fejl som den benævnede. Jeg skal heller ingen flere udpege; med mindre det skulde regnes for en, at hun lod sig saa godt som uindskrænket beherske af sin Søster, Fru Generalkrigskommissærinden.

Hun var af Vækst langt lavere, i Mod langt højere, af Legem lidt tyndere og svagere, i Mund meget stærkere; med dette Vaaben havde hun tidlig betvunget sin salig Mand, og det var endnu ikke sløvet, hvor ofte hun end siden havde brugt det. Skæbnen havde forment hende Børn; men alligevel tog hun sig ufortrøden af andres, hvor hun havde Magt og Myndighed til at læse Korrektur. Grantseende opdagede hun den mindste Trykfejl og desforuden endnu flere, som ingen anden var i Stand til at finde. Søsterdøtrene især havde været og var endnu de kæreste Genstande for hendes ultramoderlige Omhu, hvilken disse dog saa lidet paaskønnede, at de omsider ganske forsmaaede den.

At fire Damer gør en Rejse paa flere Dage uden mandlig Beskyttelse, gaar nok an i det virkelige Liv, men ikke i Romanen, men da dette her nødig skulde gælde for Opspind, og Sandhed er Historieskriverens første Pligt, saa bør jeg ikke fordølge, at disse Damer rigtignok medførte en mandfolkeklædt Person, men som aldeles intet ridderligt havde hos sig. Det var en ganske ung Knøs med noget i Ansigt og Væsen, der røbede saavel Snuhed som Træghed. De kaldte ham „Peter". — Han var døbt „Peer" slet og ret, men gendøbt af det fornemme Herskab. „Peter! Peter! — hvor bliver han af? — Hvad bestiller han, Peter? — Lad spænde for, Peter!" Saaledes kommanderede den tapre Generalinde, og Peter adlød. Men hans Ansigt, naar han vendte hende Ryggen,

vilde næppe behaget hende. Jeg derimod kunde bruge det. Jeg gik ud efter ham, og da han havde meddelt Kusken Parolbefalingen, tog jeg ham lempeligt i Kjolekraven og sagde: „Det er nok store Folk, du er i Tjeneste hos, Peer! og hvad saa mer?"

„Int' mer," svarede han; men der stod en Skælm i hans Fjæs, som sagde lidt mer. Langsomt drog han Gardinerne ned for Sjælevinduerne og skred ligesaa langsomt fra mig.

Ved Kaffebordet forefandt jeg nu ogsaa begge mine Herrer. Nr. 1 talte intet med Munden, men hviskede med Øjnene. Nr. 2 snakkede saa godt som paa een Gang med alle Damerne — hvorom? det kunde jeg ikke fatte og antog følgelig, at det var om ingenting. — Tanten, som jeg herefter for Kortheds Skyld vil benævne hende, tog ingen Del i Samtalen, undtagen nu og da med Interjektionerne „Hm!" og „Jasaa!" Først da man rejste sig, sagde hun: „Mine Herrer! det kommer mig for, at jeg for ikke længe siden, i et stort og blandet Selskab har haft den Ære at se Dem — jeg ta'er mig den Dristighed at udbede mig Deres Navn og Stilling, om De behager!" Hun sagde dette saa spidst, at Spørgsmaalet snarere lød som Tilbagevisning end som Tilnærmelse. Nr. 2 følte dette ret vel; han smiskede polisk, trak Halsbindet tættere op over Hagen, svarede: „Jeg er Landmand og hedder Muus. Min Ven hedder Kater og er Prøveprokurator til Tjeneste." Denne skottede til Landmanden; Forundring og Misfornøjelse afprægede sig i hans Ansigt; men han tav. Jeg formodede, at begges baade Navne og Stand var improviserede; og min Formodning bestyrkedes ved et Par hurtige Smil af de smukke Frøkener, der sagde saa meget som, at de vidste bedre.

Nu kørte min Vogn frem. Jeg hilsede alle Damerne under et og indbød Herrerne til at indtage deres Sæder hos mig. De takkede høfligt, men sagde, at de herfra fik egen Befordring. — Hermed adskiltes vi til videre.

3. RY

Denne By har en Beliggenhed, som indbyder til Beskuelse. Jeg havde jo allerede flere Gange set mig om der; dog var jeg nu ikke vel kommet af Vognen, før jeg igen maatte ud. Jeg stillede mig med Ryggen til en Bøg, hvorfra jeg kunde lade mit Blik hvile paa Søer under mig, Marker, Byer længere hen for mig — et mægtigt, stort Maleri, som vanskeligt lader sig kopiere.

Jeg har den Vane — lige meget om slem eller god — til Naturlivet at knytte Menneskelivet, saa jeg for Eksempel ikke kan se en smuk Blomst uden at tænke paa en smuk Pige, ikke faa

Øje paa et forvokset Træ uden at komme i Tanker om menneskelige Vantrivninger. — Det kan være det samme, hvad jeg her tænkte; hvad jeg hørte, vil jeg hellere fortælle.

Jeg blev opvækket af mine egne Drømmerier ved Lyden af tvende Kvindestemmer. En sagde: „Hvad vil du?"

En anden svarede: „Det er jeg endnu ikke betænkt paa."

„Han med det brune Haar," lød det, „er temmelig stærkt forelsket i dig."

„Og han med det gule i lige Maade i dig."

„Det er muligt; men hvem er de? Københavnske Lapse maaske."

„Nej! nej! jeg har bedre Tanker om dem."

„De bedste Tanker om Mandfolk duer ikke stort."

„Hm! — var der ikke slette Fruentimmer til, da var Mændene vel ogsaa bedre."

„Jeg takker paa Herrernes Vegne. Jeg tror, jeg vil blive ved at være min egen Herre."

„Velbekomme! Men skulde jeg tage en Mand, saa vil jeg ogsaa være hans Herre."

„Pst! der staar en af disse Herrer."

„Det er Vintapperen."

De drejede sig om. Den præsumptive Vintapper stod lige saa ubevægelig som et tomt Oksehoved; dog ikke længere end til de to giftefærdiges Stemmer var blevet saa svage, at jeg kunde vide dem et godt Stykke paa Tilbagevejen, den de fortsatte med smaa og langsomme Trin.

Ikke saa sagteligt kom de to giftelystne Ynglinge ned ad Lyngbakken Østen for, hvor de rimeligvis havde søgt deres Hjerters Damer. Opmarchen af den Bakke, paa hvilken jeg havde mit Stade, tog længere Tid og kostede nogle hjertelige Eder. Jeg traadte om paa Siden af mit Træ, saa de ikke kunde se mig, naar de vandt op paa Rygningen. Ankomne der, maa de have standset for at puste og se sig omkring efter de søgte.

„Vi er gaaet fejl af dem," sagde Nr. 2 — hvem jeg med Hensyn til Haar og Øjne herefter vil kalde den lyse — „Pigen derinde ved Byen har vist os den urigtige Vej — vore dejlige Alfer maa være svævede tilbage — *Allons! brave Camarade!*"

„Stop lidt!" sagde den mørke, „lad os endnu engang overveje, hvad det er, vi har for!"

„For Satan!" snærrede hin, „du er mig en snurrig Patron — om Forladelse — Baron! Ved du endnu ikke selv, hvad du vil?"

„Lad Baronen være!" brummede den anden, „han føder ingen Kone, langt mindre Familie; det kan en Assessor."

„Det bliver du jo med allerførste. Imidlertid behøver du ikke at krympe dig; jeg har jo til at føde to Familier, om de end blev aldrig saa store. Og naar din Farbroder, den gerrige Hund, kreperer, kan du betale mig igen."

„Dit Tilbud ..."

„Fornærmer dog ikke min adelige Ven?"

„Nej, nej, nej! fra den Side kender du mig vist bedre."

„Vel! saa bliver det ved Planen; vi søger at vinde vore søde Frøkener ikke ved Rigdom eller Rang, men ene og alene ved vor egen personlige Fortræffelighed. Først efter Sejren aabenbarer vi os."

„Sejren! er du saa sikker paa den?"

„Vist er jeg. Ingen Tvivl! Ingen Betænkeligheder! En General vinder sjælden et Slag ved at betænke sig, men ved at slaa til uden lang Betænkning — her paa Bjærget skal du henrykt omfavne mig som General Kleber Napoleon, da Tyrkerne var vadskede ved Rosette eller Damiette, hvad det hedder. „General!" raabte Kleber, „De er stor som Verden!" Du skal sige til mig: „Hansen, du er stor som Himmelbjærget!" "

„Saa skal jeg ikke længere titulere dig som Hankat?"

„Jeg ikke heller dig som Mus — *Marchons à la victoire!* — Fanden ta'e Vintapperen! Han har staaet bag ved Træet og hørt hele vor Samtale."

„Hm! den skulde han ikke blive klog af, om han ogsaa havde mærket den. Han tænker paa sine Vine og bryder sig lidt om Kærestesnak."

Lidt brød jeg mig dog derom, som jeg har gjort om mer i samme Materie.

Jeg gik nu og til Byen efter at have gennemtænkt og ordnet mine Materier for næste Dag.

4. BJÆRGET, OM DAGEN

Som jeg traadte op for at holde min første Tale, hører jeg skraas neden for mig hviske: „Plager Fanden Vintapperen? Nu faar vi noget at høre."

„Om Lafitte og Graves."

Det var rigtig mine to Eventyrere. Og indenfor paa Bænken sad de bevidste fire Damer. Da jeg steg ned, kom de to Herrer hen til mig, undskyldte deres Tagen fejl af min Stand og sagde mig nogle Komplimenter, hvilke de gav end større Eftertryk ved

at indbyde mig til en Gaffelfrokost. Den lyse lagde skælmsk til: „Damer skal ikke savnes."

En behagelig Time! — Vittighed, optøjlet af Godmodighed, sætter Liv i et for saadan Forfriskning modtageligt Selskab. Hansen var i dette vor spirituelle Restauratør. Jeg snakkede med, og selv den for sin Alder alvorlige Baron fik et yngre Ansigt og bidrog mere, end man skulde tro, til aandelig Oplivelse; lidt efter lidt fik vi ogsaa de unge Piger paa Gled og fortrød det ikke; thi ingen af dem var uvittig; Matronerne blev tilovers, vi andre lod, som vi ikke mærkede det, og ved jævnlig galant Tiltale fik dem til at tro, at de var Sjælene i Samtalen. — Ved et Indfald, der med flere faldt fra mig, sagde Tanten: „Maa jeg spørge, hvor gammel er vel Hr. Pastoren?"

„I Dag," svarede jeg, „er det gaaet mig ad Glemme, og i saa interessant Selskab er man ikke gammel." Jeg rejste mig, bukkede for Damerne og sagde til Herrerne: „Mit Embede fordrer min Nærværelse paa Bjærget; men siden hen beder jeg Dem om at smage min Lafitte, *à revoir!*"

I Bortgangen hørte jeg: „Det er en Himmelhund — han har dog graat Haar — det er Paryk," dertil blev let — jeg lo ogsaa, men Solo, med Teltet paa Bagen.

Da jeg igen havde besteget Tribunen, kiggede jeg flygtigt efter de seks — ingen af dem at opdage. Det er ikke paa Tid til en „S e k s a", tænkte jeg; men til en Firetur — god Fornøjelse!

Atter nedtraadt, søgte jeg slumpevis et Telt med dobbelt Rum; det inderste var afsondret ved et Lærredsforhæng. Der anede mig noget; jeg gik ganske langsomt hen imod det og løftede Haanden, som til at drage Tæppet til Side. En Opvarter sprang imellem og sagde afværgende: „Min Herre! det er optaget."

„Meget vel!" svarede jeg, vendte Ryggen til og stod stille.

Derinde bag ved mig taltes ganske sagte; to Mandsstemmer, to kvindelige — aha! det maatte være de fire!

Jeg hørte intet tydeligt, gad ikke lytte, gik ud og ned ad Teltgaden. Ikke langt, saa traadte de to Matroner fra Siden hen mod mig.

„Har De ikke for nylig mødt vore Frøken Døtre?" spurgte Tanten.

Jeg benægtede det.

„Ikke heller Baronen og den anden Herre?"

Ogsaa dette benægtede jeg.

„De skulde dog aldrig være faret vild her i Skoven?" sagde Mama med nogen Ængstelighed.

„Skoven er meget stor," svarede jeg, „og meget vildsom: unge Mennesker kan, uden kyndige Vejvisere, let komme ud af den rette Vej —"

„Herre Jesus," raabte den bekymrede Moder, „er her Ulve? Røvere?"

„Ulve ikke," beroligede jeg; „undtagen maaske af dem i Faareklæder. Røvere — af dem, der fratager Folk deres Penge, findes her næppe nogen; men der gives jo kostbarere Klenodier end Guld og Sølv, som af og til ogsaa røves. Hvorvidt man her har at frygte for saadanne, kan jeg ikke give Forklaring over."

„Jeg forstaar nok, hvad han mente," sagde Tanten i en Frastand under Bortfjernelsen; „den saakaldte Baron har et Røverfysiognomi —"

„Og den anden er en næsvis Krabat," tilføjede Mama; „men mine Døtre er alt for vel opdragne og har alt for megen Forstand til at hoppe efter enhver Gøg, som kukker."

„Forstand!" vrængede hendes forstandsrige Søster; „har saadanne Smaadukker nogen, den er ikke hjemme, naar Kavalererne gør Kur til dem; det lærer Erfaringen, og det burde min Fru Søster ogsaa vide. Vi har jo allerede lagt ganske andre Planer til deres fremtidige Lykke. De maa og de skal udføres til Trods for alle de Spradebasser, her gaar og svinker."

„Men," indvendte Mama, „monne mine Døtre ogsaa vil synes om dem, du har udset? Majoren er gammel."

„Ja af Adel, ellers er han ikke saa gammel som nogen af os; og saa rig er han, at man med Billighed bør afdrage ti Aar af hans Alder. Han er endnu en smuk Mand, det paastaar jeg."

„Ja ja! Men saa Baronen? jeg mener d i n Baron — ikke ham her. — Det er jo bekendt for Gud og Hvermand, og selv søger han ikke at dølge det, hvor udsvævende han har levet —"

„Oh! Saadanne bliver just de føjeligste Ægtemænd. Og naar din yngste Datter blot har lært noget grundigt af sine Romaner, vil hun nok vide, paa hvilken Maade hun skal behandle ham. Og hvad der kunde mangle i hendes Konduite, det skal jeg supplere."

Derved blev de borte baade for mine Øjne og mine Øren. — Andres Øren skulde jeg nu snart paa en frisk tiltale; puttede altsaa, til videre, denne Sideroman i en Sidelæddike af min Hukommelseskiste og lukkede for den.

Da jeg havde faaet Pusterum, lukkede jeg op igen, henslængt

paa en Skraaning af mit brune Bjærg. — Jeg tænkte paa Kontradans — Figurerne i det romantiske Tableau var jo nu otte — da lød en firstemmig Sangmusik op til mig — Kontradansen var ude — en anden begyndte, i hvilken Træer dansede, Stene balancerede, Blomster figurerede — Sang er Naturmusik. — De fire Naturmusikanter sang for deres egen Fornøjelse — det gør ogsaa jeg. Men de fornøjer tillige mange andre — det vilde jeg ogsaa gerne.

De skønne Toner var hendøde, men endda ikke Genklangen i min Sjæl, som jeg stod paa Bjærgpynten og beskuede det herlige Naturmaleri, der aldrig vil trænge til nogen Kunstners Restauration; det behøver ingen Opfriskning — det forældes aldrig.

Da er der nogen, som pikker mig paa Skulderen — jeg vender mig — det er den l y s e.

Han saa mørk ud. „Har De ikke set de to gamle Damer for kort siden?"

Jeg sagde ham naar og hvor, og at de søgte efter de unge.

„Adieu!" og dermed af Sted ned til Vrimlen. — Han havde kun Øje for een Naturfrembringelse, men som og bærer Prisen for alle andre: en yndig Pige.

5. BJÆRGET, OM NATTEN

Det var blevet saare livligt i Mørchs[3] store, smukt dekorerede Telt: i dets ene Afdeling med Musik og Dans, i den anden med Nydelse af Bordets Glæder. Her drak man Skaaler, og flere af dem med indledende Taler. Der hvirvlede man sig, uden Taler, i fejende Valse. — Dans er paa en Maade ogsaa et Naturprodukt; thi det naturlige Menneske, det vilde nemlig, danser lige saa vel som det kunstige, det civiliserede nemlig. — Jeg kiggede af og til ud i Balsalen efter dem, vi ved nok: Nej!

Jeg er ogsaa et Naturmenneske: jeg tilbeder vor store Moder baade Nat og Dag. Selv naar hun buldrer og smelder, er der i hendes Vrede noget forfærdelig skønt, man kan ikke harmes, men bøjer sig ydmygt og modtager Tugtelsen uden Knurren; man ved jo, hun bliver snarlig atter god og mild. Jeg gik ud og opad til hendes og mit fortryllende Bjærg. Hvor blidt smilte hendes Natøje! ikke — som det, hun bruger om Dagen — tilbagetrængende med sit Flammeblik det menneskeliges Indskuelse. Hendes Aandedræt var næppe hørligt; kun de øverste Trætoppe hviskede meget sagte om, at de fornam noget — ah! jeg fornam i min Nærhed en anden Hvisken.

„I Morgen maa der blive en Ende paa disse Optøjer! Dine

Frøkener — Gud forlade mig! jeg havde nær kaldt dem Tøser — de er snart rent ekscentriske. Jeg vil sige dig: jeg har paa egen Haand skrevet til de egentlige Friere og bestilt dem herhid til i Dag. De maa være her endnu i denne Aften. — Du ser dog, at jeg har foranstaltet dette til dit og dine Børns Bedste?"

„Det ser jeg nok. Naar det bare maa falde saaledes ud!"

„Deres Naader!" indbrød en Tjenerrøst, „der er just nu ankommet to fremmede Herrer, som spørger efter Dem."

„Hvor er de?"

„Jeg sagde, at Deres Naader var gaaet herop, til Himmelbjærget, og at jeg vilde hente Dem. De er ellers inde i det første Telt paa højre Haand og drikker Champagne eller saadant noget." (Det var netop ham fra Bagkurven.)

„Vi maa stræbe, *ma Soeur!* ellers er de i Stand til at gaa ud og lede efter os."

De vendte; Lars blev staaende og skottede efter dem. Jeg tog fat paa en af hans Kjoleknapper: „Hør, du Pilatus, hvad er det for Herrer? jeg tror, du fryser, her er lidt at varme dig paa."

„Mange Tak! den ene er tynd, den anden tyk — der kommer de selv!" — Han vilde tiltalt dem, men jeg forhindrede ham og sagde: „Løb til dit Herskab og sig, at jeg kommer straks med dem." Han løb.

De tvende løb ikke; de standsede ved hvert tredie eller fjerde Skridt for at drage Aande. — „Det er ganske vist," sagde den tynde, „det er den behageligste Aften, jeg endnu i Dag har oplevet; Maanen skinner saa overmaade nydeligt." Jeg saa op til hende, ventende paa, om hun ikke vilde besløre sig ved saadan en Kompliment. Nej, hun lod, som hun intet havde hørt.

„Det giver jeg Dem Ret i," sagde den tykke; „jeg maa ellers bekende, at jeg ikke har gjort af Maaneskin ved visse Lejligheder."

„Hvor længe er det siden?"

„Ikke saa længe, som da De sidst kom ud af Kirken paa Frederiks Hospital."

„Nok om det! Men lad os tænke alvorlig paa Hensigten af denne vor Hurtighedsrejse! for ellers —"

„Jeg ved, hvad De vil sige. Men Tante har indbudt os, lad hende sørge for Resten!"

„Men om nu disse to Jydepotter snappede os de søde Kramsfugle væk?"

„Det forhindrer vi ved en Udfordring *ex tempore*."

„Udfordring! hvorpaa? Jeg har ingen Vaaben."

„Det har jeg."

„Jeg fægter daarligt."

„Kan De da ikke skyde?"

„Med Pistol har jeg aldrig skudt."

„For Fanden! saa maa vi bortføre dem *ex tempore!*"

„Det giver jeg Dem Ret i, hvis vore Allerkærester er villige til saadant romantisk Teaterkup."

„Det er Tantens Sag! Lad os nu se, først at finde hende." — De gik.

Haah! tænkte jeg, der faar vi en interessant Kvadrille. Ej engang en almindelig Duel har hidtil fundet Sted paa Himmelbjærget. Saadan ridderlig Daad vil forstørre dets Navnkundighed; især om de alle fire blev paa Pletten — gid det var saa vel! — Det kunde have det Held. —

Jeg lod Maanen blive, hvor den var, og ilede ned i Teltet, hvor jeg haabede at finde Duellanterne. Jeg fandt ingen af dem og har til Dato endnu ikke fundet hverken dem, ejheller de andre fire.

Jeg tror langtfra ikke, at Fanden skulde have taget dem, men snarere Hymenæus; thi kort efter hørte jeg, at en Baron og en Proprietær var blevet kopuleret med to Søstre, et Sted jeg ikke husker.

Jeg gratulerer!

---

[1] Trykt i „Fem Noveller og to jydske Sange", 1844. — Fra Sammenkomsten dette Aar udgav B. et lille Hæfte: „Himmelbjergfesten 1843, Taler og Digtninger, som ere forfattede og fremsagte af St. St. Blicher".

[2] Sangen selv kan omtrent lyde paa Dansk:

Naar Esben bærer Brænde ind
Med Vinterroser paa sin Kind,
Naar Morten sine Arme klynger,
I Kirketaarnet Uglen synger:
„Tivit! uhuh!" — Ret køn er Lyden,
Som naar vor Mette skurer Gryden.

Naar Spurven paa Snedriven ruger,
Frostvinden piber gennem Fuger,
Naar Mælken fryser som din Rude,
Fra Kirken høres Uglen tude:
„Tivit! uhuh!" — Ret køn er Lyden,
Som naar vor Mette skurer Gryden.

(B.s Note.)

[3] Vinhandler Mörch i Randers havde rejst en stor Restaurations- og Dansepavillon.

EN HERREMAND PAA JORDEN, EN DEGN I HIMMELEN OG EN PRÆSTEMAND BAADE HER OG DER[1]

Den første var en af disse Særheder, som kun Jyderne og deres Efterkommere i England har saa fremstikkende. Denne Herremand var af det Slags, som, uagtet raat Væsen og plump Frembrusen, ejede et ærligt, velvilligt Sindelag. Han var meget spøgefuld — paa sin Maade, men aldrig nogen til alvorlig Fornærmelse. — Til Eksempel paa hans Maner skal jeg blot foreløbig anføre en Anekdote, som ellers ikke vedkommer denne her Fortælling.

Han agede engang med en anden Herremand til dennes Bopæl. Nogle Mile borte fra hans egen faar man under Kørslen Øje paa to udmærkede Beder, som stod i Tøjr tæt ved Vejen.

„Dem kunde jeg bruge," siger hin, „jeg har dem selv ikke meget bedre."

„Hvad vil De give for dem?" siger vores.

„Er det Deres?"

„Vil De købe dem, skal det blive Deres — hvad vil De byde for dem?"

Hin smaalo og sagde: „Tolv Rigsdaler!"

„Hvor vil De hen? det er intet Bud, de er seksten Daler værd mellem Brødre — vil De ha'e dem for det?"

„Lad gaa!" raabte hin med en Skogger — „men inden tre Dage skal de være inde i min Gaard."

„Bestemt!"

Og med Haandslag var Handelen sluttet.

En halv Mils Vej længere frem træffer man paa en særdeles stor og smuk Ko.

„Det var just en Hollænderiko!" raaber hin.

„Hvad gi'er De mig for hende?" spørger vores.

„Fem og tyve Daler."

„Læg fem til!"

„Ja vel! men ogsaa inden samme Frist!"

„Det er et Ord! til Lykke med Høvedet."

Et godt Stød derfra staar en udmærket smuk Hest.

„Den kunde passe til den, jeg har."

„Saa skal De ogsaa faa den, men ikke ringere end hundred og halvtredsindstyve Daler."

„Til Lykke med Pengene."

Den fastsatte Dag fik Køberen sine Varer og Sælgeren sine Penge. Men enten den sidste vandt eller tabte, fik ingen at vide; thi under Tavshedsløfte havde han købt dem af de rette Ejere.

Degnen, boende i Herremandens Nærhed, var ogsaa en Særling, men i højere Sfære. Han var Astronom med Liv og Sjæl; og han kunde have blevet en anden Tyge Brahe, hvis Skæbnen ikke havde holdt ham — som andre flere i dette taagefulde Land — nedtrykt i den lavere, tykke Atmosfære, hvori Geniets Lys omsider slukkes. Med karrig Understøttelse af nogle faa Hjælpemidler havde egen Kraft og Lyst bragt ham saa vidt, at han selv forfattede sin Almanak, længe før den astronomiske Professors udgik i Trykken, og at de begge stemmede med hverandre i eet og alt undtagen engang, da Professoren havde forregnet sig, rigtignok i en Ubetydelighed, men Degnen ikke. Da han nu og paa Tilspørgsel om Sol- og Maane-Formørkelser forudsagde disse, blev han af Omegnens Almue til Dagligbrug kaldet „den kloge Mand" saavel som „Almanakmand".

Han besad derhos en anden Dygtighed, som er langt almindeligere yndet end den astronomiske, nemlig i L'hombrespil, i hvilket ham jævnlig var Trediemand med Proprietæren og Præsten. Et sligt Parti havde for dem, der var ubekendte med de trendes forskellige Terminologi, noget temmelig mystisk; thi enhver af dem brugte til de vigtigste Kort, Spillemaader og disses heldige og uheldige Udfald sine særegne, af deres respektive Yndlingsstudier hentede Benævnelser. Hos Degnen hed Spadille „den store Bjørn", Basta „den lille", Kodille „Totalformørkelse" o. s. v. Jorddrotten kaldte den første „Proprietæren", den anden „Forvalteren" og Dobbeltbeten „Indførsel". Præsten havde omdøbt de tre kære Børn til „Augustinus", „Carpokrates" og „Baal og Brand". Ret kirkehistorisk.

I Omgangssproget anbragtes ogsaa hyppigt ligedanne allegoriske Udtryk og Talemaader. — Præsten var langtfra ingen Spøgefugl, og faldt der en sjælden Gang et lille skæmtsomt Ord fra

ham, da var hans Tone endnu dybere og Ansigtet mørkere end jævnthen, ret som om han derved vilde opretholde den sig forglemmende gejstlige Alvor. Med sine strenge Meninger i Religion var han veltænkende mod andre, ja velgørende; men ogsaa dette med butte Ord og sur Mine.

Skulde Læseren endnu ikke have faaet saa temmelig Kendskab med disse trende Karakterer, da skal han vel snart komme efter det. Først lidt om deres Familieforhold.

H. (betyder herefter „Herremanden") var tidligt blevet Enkemand, men havde beholdt tre Døtre, der af alle, som kendte dem, havde det Vidnesbyrd, at de var flinke Piger. Det var de ogsaa: de bestyrede Husvæsenet med Dygtighed og i god Enighed. De blev efterhaanden godt gifte og er endnu som Koner og Mødre lige saa flinke. Da ingen af dem har haft Hovedroller i det Stykke, som her skal gives, vil de heri kun af og til fremkomme som Bipersoner.

En fjerde Person, en Fætter til H., var for nylig blevet provisorisk indlemmet i Familien. — Han havde, gennem sine Ungdoms- og videre gennem Manddomsaarene begyndt og fortsat flere Fag, men fuldendte ikke noget af dem, undtagen Landmaaling. Hans Væsens Grundtræk var Ustadighed, han fløj fra det ene til det andet og kunde ikke stilles ved noget. I Førstningen var han idel Lyst og Iver; men hin blev til Lede, denne til Lunkenhed, længe før han kunde naa Maalet. Engang havde han læst til dansk juridisk Eksamen, men holdt op, inden han kom til Enden af Naturretten. Saa kastede han sig over Forstvæsenet: ligesaa. Alligevel da han besad en tro Hukommelse, var han i Besiddelse af en temmelig stor Masse af Kundskaber, men i kaotisk Uorden. Han kunde snakke med i alle Ting, dog overfladisk, gøre alting med, men hjapvornt. Saadanne Mennesker er ikke blot ret brugelige i løs Omgang, men ogsaa ret godt yndede. Han var ret velkommen paa mangfoldige Steder; han blev ikke længe paa eet. Vilde den eller den anstille en Jagt, tog man gerne „Morbroer" med; men den, der gik først hjem, var Morbroer. Manglede her eller der en Deltager i et Spilleparti, saa hentedes Morbroer; men blev Spillet malisiøsk, var han den første, som foreslog at dele, sætte Beterne i Krøllen, og saa videre. Det, Folk først blev kede af at bruge ham til, var netop Landmaaling; thi skønt han kun var blevet brugt til at inddele et Par Herregaardsmarker og afsætte lige saa faa Parceller, var hans Arbejde dog af den Beskaffenhed, at det af andre maatte gøres om igen. Jeg skal blot sluttelig bemærke, at han alle Vegne, baade af store

og smaa, kaldtes Morbroer; hvorfor jeg ejheller benævner ham anderledes.

P. (Præsten) havde aldrig fundet sig foranlediget til at indtræde i Ægtestanden, og Egnens Koner mente, at dette var Aarsagen til hans Muthed. Hans Brodersøn, der en Maaneds Tid før vort Dramas Begyndelse fra Hovedstaden var hjemvendt som teologisk Kandidat med *Laudabilis*, gik i de fire og tyve og var saa smuk og veldannet, som nogen Jomfru kan ønske sig. — Hans Forældre var faldet fra ham i hans Drengeaar, og da havde den mutte Farbroder taget den fattige forladte til sig, først selv undervist ham, derpaa holdt ham i en lærd Skole og nu oplevet den Glæde at se sine kærlige Bestræbelser bære gode Frugter. — Pigernes Mening om Brodersønnens usædvanlige Tavshed og Tilbageholdenhed var delte, idet nogle gav ulykkelig Kærlighed Skylden, andre Blyhed, og nogle endog Fruentimmerhad. — Kandidaten — som han her faar at hedde — gik ivrig og vedholdende den gode Farbroder til Haande i de sig stedse forøgende Skriverier, der begyndte at falde den aldrende Mand lige saa kedelige som besværlige; ogsaa prækede han jævnligt for ham.

Foruden Brødstudiet dyrkede Kandidaten et Livstudium: Botanikken, og derhos fornemmelig Blomsterkultur. Denne drev han efter en særegen Plan: han dyrkede kun ganske faa Slags, men disses Familier søgte han at fuldstændiggøre ved Anskaffelse af alle Afarter og Fremelskning af nye; hvilke sidste var ham lige saa kære som nyfødte Børn for haabfulde Ægtefolk. — Kandidaten plejede vel enkeltvis en og anden smuk og sødtduftende Blomst; men hans Kæledægger var frem for andre Hyacinter, Levkøjer, Tulipaner og Asters. Han var endda ikke ømmere over disse, end at han jo gerne meddelte, hvem der roste hans vegetabilske Børn. Men tage selv fik ingen Lov til; det var det samme som at rykke Haar af hans Hoved. — Om Grunden til hans høfligkolde Tilbageholdenhed mod det smukke Køn, derom ved jeg bedre Besked end alle hine Koner og Piger tilsammen. Og da jeg ved det fra ham selv, lader jeg ham selv føre Ordet.

En smuk Foraarsdag kom jeg i Besøg hos P. Jeg savnede Kandidaten, men vidste nok, hvor jeg skulde finde ham. Med sammenlagte Arme stod han i Haven, betragtende en nysudsprungen Blomst.

Han var saa hentagen i Beskuelsen af denne nydelige Blomst, at han næppe kunde skænke mig et Blik — ret egentlig stjaalet fra Hyacinten — langt mindre et „Velkommen!" — Jeg saa lige saa fornøjeligt paa ham som han paa Blomsten. Saaledes stod vi

begge — Flora maa vide hvor længe! Jeg var den første, som brød Tavsheden.

Jeg spurgte om Blomstens Navn. Dette opgav han, tog mig derpaa ved Haanden, førte mig til Sæde paa en Havebænk, og efter et Par Minutters mørk Tavshed talte han, som følger.

„De synes at have lagt Mærke til min for den Alder mindre almindelige Stemning, og det ikke for at smile eller skoptisere derover, men med en Deltagelse, som skynder mig til at aabne mig for Dem. Roden til mit — jeg vil hellere kalde det et Gode end et Onde — ligger i Kærlighed; ja ret i en Kærlighed saa sælsom, saa ultraplatonisk, at jeg ved denne Tilstaaelse vilde gøre mig latterlig for enhver anden end Dem, der har vist, at De kender denne Lidenskab under dens forskellige Afændringer. Jeg elsker en Kvinde, som jeg næppe faar mere at se med disse Øjne, jeg nu har. Hun ved det næppe; thi hvis ikke disse Øjne, mig selv uafvidende, har forraadt hende det, da har min Tunge som min Pen bevaret en uforstyrret Tavshed. — I Fjor ved denne Tid omtrent rendte jeg, som saa mange Tusinde andre, paa Volden for at høre paa Klokkekoncerten store Bededags Aften. Længere udad paa en af Bastionerne kommer jeg i Nærheden af en Klynge Herrer og Damer. Jeg kendte ingen af dem. Idet mit Øjekast flygtigt overfor dem, standser det pludseligt ved et Kvindeansigt, der indvirkede saa sælsomt paa mig, at jeg fra dette Øjeblik af ikke kunde høre en eneste Klokketone. Hendes Øjne faldt ogsaa hen paa mig, men kort kun; og da nogle af de andres ogsaa faldt paa den dem uvedkommende, gik jeg videre, medtagende det dejlige Ansigt *in effigie*. — Jeg maatte beholde det, kunde slet ikke blive af med det, ej engang paa Kollegierne, hvor det af og til stillede sig tæt ved Professorernes og hindrede mig ikke lidt i den nødvendige Opmærksomhed paa Forelæseren. Imidlertid forsvandt efterhaands den friske Kolorit, og Billedet skulde sagtens ogsaa være forsvundet, hvis det ikke var blevet restaureret. Dette skete saaledes. En Søndag Eftermiddag gaar jeg ud til Frederiksberg. Herskabet var allerede flyttet did, og Gardens Musik forlystede, som sædvanligt, baade dette og Folket derudenfor. Jeg staar ogsaa lyttende dertil. Med eet bliver jeg, som før paa Volden, stokdøv: thi blandt Vrimlen omkring mig aabenbarer sig min „*Mirabilis incognita*" (saaledes har jeg nemlig omdøbt den Hyacint hist henne), og deraf kan De nu begribe, hvorfor mit Blik før var fastgroet til den. Da jeg opdagede den „vidunderlige ubekendte", var hendes Øjne stillede paa mig; hurtigt bortvendte hun dem, men et lige saa hurtigt forsvindende

rødt Skær paa hendes Kinder lod mig dog vide, at hun havde genkendt sin Beskuer paa Bededagsaftenen. Fra nu af bar jeg i min Fantasi dette idealske Billede i „varmt Tryk", som Malerne kalder det.

Nu vil De dog indrømme mig, at jeg var forelsket, og det bogstaveligt op over Ørerne. Det ligger Dem paa Tungen, om jeg da ikke søgte at erfare, hvo hun var; nærme mig hende ikke blot med Øjnene og Indbildningskraften. O nej! Jeg havde nok, havde en Rigdom, der ikke kunde gaa Bankerot, en *„Sempervirens"*, grøn i Vaaren og grøn i Vintren.

Længere hen paa Sommeren ser jeg hende tredie og sidste Gang i Tivoli. Hvor længe og hvorledes jeg maa have set paa hende, kan De skønne deraf, at en bekendt af mig træder til og hvisker: Tag ikke ilde op! De har vakt Opmærksomhed baade paa Dem selv og paa den smukke Dame derhenne. — Hvad for en Dame? siger jeg forvirret. Jeg kender ingen af dem paa den Bænk. — De kender ikke den smukke Jomfru S.? siger han; hun er en af Dagens Modeskønheder og rig. Herrerne sværmer om hende baade hjemme og ude. — Naa! svarer jeg, saa hun hører til Slægten *„Polyandria"* eller maaske til *„Cryptogamia"*. Jeg takker Dem for god Underretning. Jeg gik. — Her har De min Bekendelse."

„Siden De først har vist mig en saa stor Fortrolighed, saa tillad mig at gengælde den!" sagde jeg. „Efter min Anskuelse har De ikke i Sinde at gifte Dem?"

„Det har jeg heller ikke."

„Hm! En misogynisk Filosof siger: Gifter du dig, handler du ilde; gifter du dig ikke, gør du ligesaa. Religionen siger: Du skal! Moralen: Du bør! Da De ejer en saa levende Indbildningskraft, hvorfor kan De da ikke tage en Hustru og indbilde Dem, at det er Deres *Mirabilis incognita?* Se Dem om og hendrøm ikke Deres kraftigste Arbejdsaar! Tænk paa *Valisneria:* Hannen svømmer særskilt oven paa Vandet; hun strækker sig op til ham, og se! begge forener sig."

Vantro smilende virrede han med Hovedet. Der blev et Ophold. „Hør!" siger jeg saa, „De har godt af lidt Adspredelse, om det saa var en tankeløs. Følg med mig, om De behager, til Proprietæren! I Aften falder Raden at berede L'hombrebordet ham til, og inden Kløverbladet lukker sig, kan vi tage Herremandens *Trifolium* i Øjesyn — jeg mener hans tre Døtre."

„Aaja!" svarede han ligegyldigt, bandt endnu et Par Blomster til Stokkene og gik med.

Under Vejs siger jeg til ham: „Naar De nu skulde plukke et Blad af Trifoliet derovre, hvilken vilde De saa tage, enten Ane, Birthe eller Kathrine?"

Han: „Enten *Agrimonia*, *Bellis* eller *Caltha?* Ingen af dem — *Herbæ vulgares* alle tre!"

„Hm!" siger jeg, „hvorfor saa ikke hellere *officinales? facere officium* er de baade villige og dygtige til."

Han: „Og intet videre. At gøre sin Pligt, det er mig ikke nok — se der, hvilket smukt Eksemplar af *Arneca montana!* det er ogsaa en officinel Plante."

Mere blev der ikke talt imellem os paa det øvrige af Vejen.

I H.s Dagligstue var Spillebordet dækket, med „Proprietæren" paa den ene Side, „Forvalteren" paa den anden, „Hjerter Halvblods" (Manille) paa den tredie; paa den fjerde laa de tre Kort at trække af.

Morbroer var alene inde og med sin Pibe i Mund og Haand — thi Tobak er det eneste, han ikke er blevet ked af. — Vi spurgte om Manden i Huset.

„Han er nede i Stalden," lød Svaret, „og viser baade Præst og Degn en Hoppe, som han er blevet pænt narret med paa Markedet i Forgaars. Det er et smukt Dyr og har ingen af de tre usynlige Fejl, som De ved Sælgeren skal indestaa for. Rigtignok er hun ikke Krybbider, men saa er hun det, som værre er: hun er Bundskraber. Jeg har købt over tusinde Heste, men det er endnu aldrig overgaaet mig. Jaja! Fætter tror nu, han er saa forfærdelig stærk i det Kapitel, og det er han ogsaa; men her har han faaet drejet sig en rigtig Sølvknap af Kobber — jaja! hans Kjole behøver ikke at hænge laggerløs for det. — Nu kommer de — sig kun noget til ham!"

Det gjorde vi ogsaa; ikke heller tog han det i mindste Maade fortrydeligt op og sagde blot med et svinepolisk Ansigt: Genslag er ikke forbudt.

Man satte sig ned at spille, og man havde endnu ikke set sine Kort, før H.gav en Lyd fra sig, som naar et Høved kræver Æde. Agrimonia, som gik igennem Stuen, nikkede til ham og raabte i Udgangen til Køkkenet: „Faer drøner."

„Her er jeg med Kradseren!" svaredes; og ind traadte Caltha med Brød og Brændevin. Knap var dette sunket, før H. kaldtes ud til en Bonde, som havde noget at forebringe. Thi bad han Morbroer tage hans Kort saa længe.

„Jeg petitionerer," raabte denne, inden han vel havde gennemset sine „Dokumenter".

„Jeg vælter," sagde Præsten.

„Jeg vælter selv," sagde Morbroer; og det gjorde han ogsaa paa sin Tourné. Lige saa hurtigt satte han anden og tredie Bet, hvorpaa han sprang op og erklærede, at han ikke længere vilde være Stedfortræder.

H. blev længe ude, og man tog ved at snakke om mindre vigtige Materier end L'hombrespillet.

„Jeg hører," siger Morbroer til D., „at De har faaet en ung Københavnerinde til Dem."

„Det er min Broderdatter. Hendes Fader er i Apogæum."

„Hvad vil det sige?" faldt Præsten ind.

„Han spillede Fallit og forsvandt. Mette Marie havde sparet og bjærget lidt og søgte til mig, da hun blev ked af Hovedstaden. Jeg er allerede kommet til at holde af hende. Hun er en Stjerne af første Størrelse, og jeg ønskede virkelig at se hende i Konjunktion med en brav Mand, inden jeg selv er i Azimuth."

„De skulde have taget hende med," sagde Morbroer, „saa havde vi haft fri Besigt — ikke sandt, Hr. Kandidat? De havde maaske mønstret hende af; og hvem ved saa? De faar vel snart baade Kjol og — K r a v e, som dertil hører." Den tiltalte svarede blot med et koldt Smil.

„Jeg ved jo," fortsatte D., „at De er en Blomsterelsker, og hun er ligesaa; og skal alle hendes medhavende Blomsterløg sættes i min lille Have, saa kommer jeg vel i Aar til at k ø b e Rødløg."

Her lettede Kandidaten sig og spurgte: „Skulde det være Hyacint- og Tulipanløg?"

„Det ved jeg ikke, for det falder uden for min Sfære. Hun tegner ogsaa, og det ret smukt. De kan jo se det for ingen Penge."

„Saamænd! jeg skal ogsaa komme."

Han kom.

Jeg var ikke med til Degnens den følgende L'hombreaften; men Kandidaten var der. Da han kom hjem sildigt, sad jeg endnu ved mit sædvanlige Skriveri. Uden at sige saa meget som: Godaften! kastede han sig i en Lænestol, lod Armene synke og lænede Hagen mod Brystet. Jeg saa paa ham, og han paa sine Knæer.

„*Humanissime!*" udbryder jeg, „er De ikke vel?"

Han drønede, ligesom H., jeg nys fortalte om; men ikke en Stavelse. Jeg skottede nogle faa Øjeblikke til ham; han blev ubevægelig; og jeg dyppede i Blækhornet for at sætte min Pen i Bevægelse.

Endelig farer han op, river Pennen ud af Haanden paa mig, smider den paa Gulvet, griber mig om Halsen og hvisker: „*Mirabilis!*"

Nu for jeg op og raabte: „Har De fundet hende?"

Han nikkede tre Gange meget langsomt, virrede to Gange endnu langsommere og sagde i lige saa langsommelig Takt: „Nej! men jeg har fundet noget mirabile, noget saare vidunderligt, der kunde gøre mig selv til et Vidunder — halvtosset, paa bredt Dansk. Hør! det, at hun skulde være Blomsterelskerinde, ja tilmed af de tvende af min egen Yndlingsflor, det var jo en Smule sympatetisk, det trak mig til hende eller rettere til hendes Blomster. Hun var ikke hjemme, men kørt hen at besøge en Veninde fra København, som nu er Præstekone herovre. Farbroderen viste mig da alt, hvad hun havde frembragt baade i Have og i Potte; og det var altsammen meget godt; dog savnede jeg, ikke uden Fornøjelse, min Yndlingshyacint. Det sagde jeg Degnen. Da faldt det ham ind, at hun paa sit Værelse havde endnu een i vandfyldt Glasvase. Virkelig! det var netop min *Mirabilis*. Den vakte livlige Reminiscenser. Jeg var magnetiseret til den og kunde staaet der til nu, hvis han ikke havde mindet mig om Tegningerne. Jeg saa ikke flere end een af disse; over den glemte jeg Hyacinten. Ak! det var hin Voldscene paa Bededagsaftenen, og — Amor og Venus! jeg selv var Hovedfiguren, truffen saa vel, at Degnen forbavset raabte: „Hvor Pokker kommer De herpaa?" Han saa paa mig og paa Billedet. „Min Brordatter maa kende Dem — De maa vel ogsaa ha'e kendt hende — der lige over for staar hun, rigtignok i Profil; men man kan alligevel ikke tage fejl af hende. Hvorledes skal jeg forstaa dette, som synes mig underligt?"

Jeg kunde ingen Forklaring give ham, for jeg havde tabt Mælet. Jeg kan ej heller give mig selv nogen Forklaring: skulde det være hende, mit Hjertes Hyacint? Jovist! Nu skulde denne Skønhed, som nylig saa den galante mandlige Verden for sine Fødder, have skjult sig i en jysk Degnehytte? Eller er det ikke snarere en Veninde, der har været i Følge med hende og ved det korte Optrin lagt Mærke til mig og opfanget mine Ansigtstræk? — Jeg vil se hende!"

„Jeg ogsaa!" raabte jeg, „vi følges ad."

„Ikke straks," vedblev han; „hun er jo ikke hjemme; og desuden — jeg kommer jo lige derfra; men Overmorgen."

„Vel! da er det just Spilleaften der; men vi to kan jo indfinde os lidt før den sædvanlige Tid."

„Meget vel!"

Ved vor Indtrædelse Andendagen i Degneboligen rejste D. sig fra Skrivebordet, smed Pennen fra sig, og efter et afknappet „Velkommen!" siger han: „Mine Herrer kender vel sagtens Astrologien fra den slemme Side og anser den for pur Overtro. Det samme gør jeg i en vis Forstand; thi Ordet Overtro betegner jo: at t r o noget, som er o v e r os, som er o v e r vor egentlige Sfære, o v e r almindelig Fatteevne. Men skulde vi forkaste, benægte alt det, vi ikke kan begribe, saa gik selve vor Religionstro i Løbet. I at fatte Aarsag med Virkning saa vel i den fysiske som i den aandelige Natur er endog de største Filosoffer ikkun Skolebørn i nederste Klasse. Hvad er Kulde? — *minus* Varme; hvad er Varme? — *minus* Kulde: videre end til negative Definitioner er vi ikke kommet. Der er en ubegribelig Forbindelse mellem alle denne Jords Naturkræfter, som og mellem alle Himmellegemer — hvorfor ikke ogsaa mellem disse og den aandelige Natur? Universet er i sin Uendelighed alligevel en H e l h e d; jeg erkender ingen I s o l e r i n g. Nu, dette kan i det mindste undskylde, at jeg imellemstunder fusker paa hin overtroiske Videnskab. Se! jeg var her ved at stille min kære Broderdatters Nativitet og finder, at hendes Bryllupsdag netop indtræffer — dog, jeg vil ikke nævne den, men skrive den og overgive en af Dem Papiret vel forseglet. Naa, dersom hun da vorder gift, saa først kan Seddelen aabnes, og man kan se, om det slaar til. — Tilgiv, at jeg først bød Dem tør Kost! nu giver hun os snart noget vaadt og varmt."

Og ind traadte hun med en Flødekande. Men der havde virkelig nær tildraget sig den Ulykke, at baade Kanden og dens Indhold var blevet ofret til de underjordiske Guder, dersom jeg ikke havde reddet begge Dele af hendes skælvende Hænder. Rigtigt: der havde vi altsaa den originale *Mirabilis* — nu ikke længere *incognita*. Hvorfor blev hun med eet saa rysthaandet? Ih! det var jo Synet af ham, hvis Billede var trykt med Stereotyp paa hendes Hukommelsestavle, der rystede hende, dog ingenlunde farligt.

Farligere saa det ud med ham, for hans Tobakspibe plattede fra ham, og Hovedet havde gaaet i Stykker, hvis det ikke havde været godt tilrøget Merskum; hans eget naturlige Hoved var i lignende Fare; men det holdt dog. Degnen slog mig et sagte Kneps for Øret, idet han gik mig forbi og ud af Døren. Det bares mig for, at jeg ogsaa var tilovers ved de Underhandlinger, som nu vilde finde Sted. Alligevel kunde jeg ikke bare mig for at lytte, da jeg er, oprigtigt talt, under saadanne Omstændigheder saa nysgerrig, som noget Fruentimmer kan være.

Hvad jeg saa hørte?

Det skal De straks faa at vide, mine smukke Damer! Jeg hørte slet intet — i de første Minutter; for han, kan jeg tænke, studerede paa Indgangen til sin Præken, og hun var vel i spændt Opmærksomhed paa Teksten til samme homiletiske Foredrag. Nu, saa fremkom da dette, som jeg hidsætter efter Indholdet; thi at befatte mig med den noget sværmeriske Indklædning, dertil er jeg i dette Øjeblik ikke rigtig stemt. Han repeterede de tre forhen beskrevne Visioner og kom ved den første i naturlig Tankegang til at berøre hendes føromtalte Tegning, bedende om gunstig Tilladelse, at maatte udtyde den til hans egen Fordel. Hendes Gensvar kunde jeg ikke tydelig opfatte, thi hun saa godt som udhviskede samme; men det maa have været til Behag, da han udtalte følgende moralske Passus:

„Vi har ikke søgt hverandre; en højere Styrelse har ført os sammen — skulde vi ikke følge dette Vink af den usynlige Magt, som ofte ad sælsomme Veje leder de dødeliges Skæbne? Fjerde Gang mødes vi for ikke mere at adskilles."

Derpaa hørte jeg en almindelig bekendt Lyd; men om det var Mundkys eller Haandkys, kan jeg ikke sige for Vished; dog tror jeg det første.

Her burde maaske min Fortælling haft Ende; thi naar man i en Kærlighedshistorie er kommet saa vidt som til det første Kys — det mest velsmagende af alle — saa ved enhver af sig selv, hvad derefter følger. Man bedes desaarsag undskylde, at jeg springer over Forlovelsesstanden et Stykke ind i Ægtestanden.

Jeg var sidste Sommer paa en Fodvandring kommet til hin Egn. Degneboligen laa mig nærmest. Først besøgte jeg altsaa denne for at erfare noget om *mirabilia* baade paa Jorden og i Himmelen. Derinde modtog mig Caltha — De ved nok, Herremandsdatteren. Jeg hilsede og spurgte, om Degnen var til Stede.

„Han er i Skolen," svarede hun, „jeg skal hente min Mand."

Forundret studsede jeg, men fik ikke Tid til at anstille Betragtninger; thi ind traadte en mig ganske fremmed Mand, der spurgte om Øjemedet for mit Besøg. Det sagde jeg.

Han sagde mig da, at han var den omspurgtes Eftermand, og at hans Formand befandt sig hos Præsten, hvor han nu havde slaaet sin Bopæl op. Didhen tog jeg da Vejen.

Allerede et godt Stykke fra Præsteboligen falder mig i Øjnene et smalt, firkantet, taarnligt Hus, der ragede op fra det højeste

DE UDØBTE[1]

FORTÆLLING I BILLEDER

FØRSTE BILLEDE

En sandig Vej gennem en skaldet Hede. Ved Vejen ses et Mandfolk og et Kvindfolk i Lav med at bytte Kæppe. „Kaste Kæppe" hedder det egentlig, hvoraf vi kan derivere og udtyde Skældsordet „Kastekæp".

„De gifter sig da, disse to Kæltringfolk?" Ja, paa en Maade: de trolover sig, hvilket Gerningsord kommer af „Tro" og „love" — skikkelige Folk bruger ikke længer denne Ceremoni, undtagen for saa vidt at de, under fire Øjne, bytter Hjerter. Men Bytte er Bedrag — somme Tider; og indser en af Kontrahenterne saadant i Tide, nemlig før de bytter Hænder og Præsten lægger sin Haand paa, saa lader de Handelen gaa ind igen. Er denne engang lovformelig sluttet, er der mange Omstændigheder ved at faa den til at gaa tilbage; men hine Naturmennesker har i saa Fald intet andet at gøre end at ombytte Kæppene — det er snart bestilt.

Her ved den anden Side staar to Smaadrenge, hver med et Stykke Brød i den ene Haand og en Nallik Ost i den anden og ser nedad paa noget imellem dem — hvad ligger der? — et Kvindfolk! Mon hun sover? eller er hensovet? maaske bragt i den stedse vedvarende Ro ved Hjælp af hine to dygtige Kæppe?

Meget muligt! Jeg har set det Ansigt før etsteds — Rigtigt! Hun har været denne rejsendes „Maje"[2] og ved ham, eller under hans Auspicier, Moder til de to „Grumslinger", som glemmer at „butte"[3] for at se paa „Madrum"[4].

De stirrer saa forundret paa Liget — de begriber ikke, hvad det skal betyde, at hun er saa rolig, saa tavs — det var hun aldrig før. De smaa Stakler ved vel næppe, hvad det er at dø, lige saa lidt som hvad det er at leve. De, mine Herrer og Damer, forstaar det nok, for De har Levemaade, god Levemaade.

Hint Krams Levemaade er derimod saare tarvelig og indskrænker sig til „Pultes"[5], „Blankes"[6] og deslige bondeagtige Levemidler.

„Hvilken Levevej," vil De vel spørge, „har da disse arme Mennesker?"

Landevej — højstærede! tillige med Sideveje. De sidste følger de almindeligst; og ligesaa maa vi andre jo gøre for at naa Landevejene.

„Der sidder kønne Ansigter paa disse Smaakrabater."

Aa ja! men Ansigter forandrer sig: om nogle Aar bliver de ukendelige. Skulde vi hen i Tiden træffe dem igen, vil De sande mine Ord.

ANDET BILLEDE

„Her er vi da fri for Lyng og Natmændsfolk — vi har Skov og honnette Folk — grønt for sort — fine Klæder for groft Vadmel — det er noget andet."

Maa jeg ha' den Fornøjelse at indføre Dem i Selskabet: Justitsraad Blad! Fru Blad! Frøken Blad! Polyteknisk Kandidat Hr. Blad! Hr. Kvist! Hr. Pind! Hr. Gren! Jomfru Knop! Den sidste maa jeg især gøre Dem opmærksom paa — det er en Rosenknop, lige i Udspring. Hvem, tænker De vel, skal plukke denne nydelige Blomst? Ja gæt engang! Han er virkelig her til Stede. Kandidaten har nylig faaet Løfte paa et taaleligt Kald, og da Jomfru Knop er en temmelig rig Pige, saa var det for ham et meget anstændigt Parti; han behøver Penge til Bosættelse og til at sætte Marken i Drift; og naar han desforuden fik en smuk Kone — samme Mening tiltræder ogsaa de tre andre Herrer, Notabene: for eget Vedkommende hver især.

Hr. Kvist er formuende Partikulier — det kan De se paa ham — men at han vil ydermere begrunde sin Forfatning, det kan ingen tage op i nogen ond Mening.

Hr. Pind er en lægevidenskabelig Mand, søger fast Ansættelse, og paavirket af den Formening, at Penge regerer Verden stræber han at forhverve sig denne jordiske Almagt.

Hr. Gren er Landmand, har købt for dyrt, vilde nødig sælge eller lade sælge, iler derfor efter at komme til at sidde baade fast og behageligt, deri kan ingen fortænke ham.

Jeg har vist Tilskuerne Herskabet. Jeg ved ikke, om de vil kaste et flygtigt Blik paa Kusken og Tjeneren.

Den første staar baghenne og giver Hestene Brød: det er en

net Karl, den samme. Tjeneren her nærmere er fuldkommen saa køn — Jomfru Knop ser virkelig paa en af dem: hvilken er uvist, da de staar i en lige Linie ud fra hende. Maaske giver hun Tjeneren en Befaling, og i saa Fald maa hun se paa den, hun tiltaler. Thi at hun, den smukke, pæne, vistnok velopdragne Pige skulde — nej, det vilde være alt for galt: en Natmand! Thi jeg maa sige Dem: disse to Tjenestetyende er de selv samme Kæltringunger, vi saa før derude paa Heden. Da den følesløse Fader med hans nye Maje havde sneget sig fra dem, medens de var faldet i Søvn ved den døde Moder, kommer en fornem Mand kørende ad Vejen, studser og standser og indbyder Drengene til at følge med sig, hvorpaa de ikke betænkte sig længe. Da Herren havde gjort Melding om Liget, fortsatte han sin Rejse til Hovedstaden. Bemeldte Herre var — for et Par Aar siden er han ved Døden afgaaet — Broder til herværende Justitsraad Blad. Han holdt Drengene i Skole; men med Lærdommen gik det trykkent, for disse Naturmennesker havde — ligesom hele Slægten — en naturlig Modbydelighed for Skolestøvet. Med Taalmodighed bragtes de dog saa vidt, at de langt om længe kunde konfirmeres. Men uheldigvis kunde de ingen Daabsattester fremvise. Deres Velgører forstod dog at mage det saaledes, at Præsten alligevel tillod dem at bekræfte den Daabspagt, som aldrig var indgaaet. Kort efter døde Velgøreren, og den efterlevende Broder tog Konfirmanderne i sin Tjeneste.

TREDIE BILLEDE

Hvad skal vel det forestille? Tvende Herrer — eller hvad de nu er — paa en Stenbænk, med Armene over Kors og Benene over Kors — og saa?

Min skønne Dame! Tag mig ikke unaadigt op, at jeg gør Dem opmærksom paa dette Deres „og saa?" Det er en Fordring paa Fremtiden, som denne aldrig accepterer. Jeg fortænker Dem ikke i, at De gør den; det gør alle Mennesker; men alle saadanne Fordringer hører til de usikre; de staar meget dybt under Rytterveksler; de kan aldrig naa *al pari* — jeg ber om Forladelse, at jeg taler saa kontorsk!

De ønsker at underrettes om Betydningen af dette Maleri? Deri kan jeg tjene Dem; men for Besvarelsen af „hvad saa?" maa De have mig undskyldt indtil videre.

Disse to Herrer, som De er saa artig at kalde dem, er den

Kusk og den Tjener, De saa i Slottenlund. Men nu er de i en anden Stilling.

Ser De: Hr. Justitsraad Blad havde det Uheld at vælte paa Hjemvejen. Kusken fik Skylden derfor, uagtet han gav Hestene Skylden, og blev straks afskediget. Det ubehageligste ved dette Tilfælde var, at Hr. Justitsraaden fik et Stød saa slemt, at det blev hans Død. Enken, ser De, indskrænkede sig, som ingen kan fortænke hende i, og solgte Hestene, Vognene, med hvad dertil hørte. Tjeneren vilde hun beholde; men han vilde ikke blive; for da Broderen skulde væk, saa vilde han med, for ikke at skilles fra ham.

Det var broderligt handlet, mener De. Aa ja! deri gi'er jeg Dem fuldkommen Ret; men De maa godhedsfuld undskylde, at jeg er af en modsat Mening: havde han blevet i sin Tjeneste, kunde han have understøttet Broderen, indtil denne fik sig en igen. Nu ser vi Følgerne. Før var de velforsynede baade med Klæder og med Linned; siden har de maattet feje ud et Stykke efter det andet og har ikke stort mere tilbage, end hvad De her ser dem i. Først drev de et Par Maaneder om tjenesteløse, fordi de absolut vilde være paa eet Sted, og saadan en Dobbeltplads er ikke hver Dag paa rede Haand.

Nu, saa blev dog en aabnet for dem, og det hos den rige Kammerraad Knop — netop Jomfru Knops Fader, hende De ved nok.

„Hille den Skamfærd! det har dog været en af disse Prævlikvantere[7], om ikke dem begge, hun keg efter paa Skovturen."

Det maa jeg fortælle Dem; for det er løjerligt nok paa en Maade. Jomfru Knop saa alt for tidt paa den Tjener; hun tænkte langt tiere og langt længere paa ham, det er: hun forelskede sig i ham. Dertil mærkede han ikke noget; for saa han ogsaa ved Lejlighed flygtigt paa hende, saa han hende aldrig lige i Øjnene; og det er just i „Oklingerne[8], hvor saadan noget kan ses. Men fra dem gaar det ogsaa til „Murrissen[9], først med Smil og siden med Ord: saa gik det og her.

Mads (den lykkelige Tjener) gaar en Dag ud i Stalden til Bro'r Las og siger: „Jomfruen vil være gode Venner med mig, ligesom Pigen er det med dig; hvor længe kan det holde sammen? Det kan vel aldrig bli' andet end bar Ganteri."

„Mads," siger Kusken, „med Tøsen og mig er det forbi; hun er „grumslinglak"[10]; men jeg er ikke „Padrum"[11] til Ungen; det har hendes forrige Kæreste selv sagt mig, for han vil heller ikke vide mer af hende. Men nu vil Jomfruen ogsaa i Lav med mig;

saa du nu kan vide, hvordan hun mener det med os begge. Det kunde være, hvad det var; men vi to om een, det er den ene for mange. Jeg vil ikke gaa dig i Vejen."

„Jeg ikke heller dig. Hør, Las! er du ikke ked af det Liv, vi lever herinde?"

„Det er ikke saa farligt langt fra. Jeg gad hellere „skoje omher" derovre i Jylland, som vi gjorde i vore Drengeaar."

„Jeg med. Nu maa vi alligevel blive her, til vi har faaet vor Løn; den Dag er snart for Haanden. Saa kan vi se at fortjene noget mere til i Vinter ved Arbejde efter vort eget Behag, i Stedet for at være Bindehunde; og til Foraaret rejser vi."

„Saadan skal det være! Og saa køber eller bygger vi et Hus, hvor vi kan have Ly om Vinteren. Og for Resten lever vi, som vi selv vil, og ikke under nogens Kommando. Ud paa Heden."

„Ud paa Heden!"

Ja naar? Skibsfarten er aabnet; men I har intet at betale Overfarten med; ved at sjove faar I næppe nok det, I kan æde — og hvad saa?

FJERDE BILLEDE

„Uha! det er en Kirkegaard!"

Ja, min bedste! Det er Lokalet, det store Pjaltenborg, hvor vi alle efterhaanden flytter ind, bor sammesteds i Enighed og Rolighed, som ikke forstyrres af nogen Flyttedags Hurlumhej, indtil Ejeren den sidste Flyttedag siger os op alle sammen paa een Gang og lader os flytte til et rummeligere og smukkere Lokale. Dette her er temmelig indskrænket, og man maa undvære Lys og Varme — det gør man ogsaa paa det lille Pjaltenborg i den store Stad København. Denne er ellers ingen styg By: sikke smukke Skilter over disse Smaahuse! de er langt smukkere end selve Husene; og mange af dem har kostet langt mer end disse med hele Møblementet, der virkelig ikke bestaar af mer end en Kiste.

„Se! der staar to Graverkarle i fuldt Arbejde — deres Ansigter kommer mig bekendte for."

Det er saamænd dem, De for ikke længe siden saa paa Stenbænken i moderne sorte Klæder, som dog begyndte at se lidt afslidte ud. Uden at have grebet til Tyveri eller Betleri havde de det Held at faa Arbejde hos en Graver — som De ser. Det Fag, i hvilket de nu er ansatte, har sin meget alvorlige Side: naar man ser, der kastes Grav til andre, kan man let komme i Tanker om sin egen; og det leder til alle Haande Betragtninger, der staar i

Modsætning til Livets mange Haande Glæder. Under dette Synspunkt er Graverne lykkeligere end andre Mennesker: thi ved deres daglige Haandtering bliver de snart ligegyldige ved Død og Grav og saa videre. De kan opkaste fortørrede Hovedskaller, uden det skal falde dem ind, at deres egne vil have samme Skæbne.

„Hvem mon nu skal i den Grav? Mon det er nogen, som jeg kender?"

Jo, De gør; det er ingen anden end Jomfru Knop.

„Herre Gud! den smukke Pige! Ih! er hun død?"

Ja saamænd er hun saa; derfor er det, hun skal begraves.

„Hvad mon hun er død af?"

Jeg har hørt, at det var af Tæring.

„Det kan være troligt — — to paa een Gang — hm, hm, hm, — Jomfru Knop — og at just disse to skulde komme til at kaste hendes Grav!"

Det maa De nok sige.

FEMTE BILLEDE

„Et Skib i Havsnød!"

Det er paa Østkysten af Sønderjylland, samme Galease strander. Den har hugget en tyve tredive Favne ude. Søfolkene er ved at hive Baaden ud i Læsiden. Det blæser alvorligt. En Brækso krummer sig over Rælingen; den kan gøre rent Bord, den! Bare de stakkels Mennesker kan svømme! Dog, det er ikke umuligt, at Baaden kan bjærge dem.

„Jeg skal ikke nægte, de befinder sig i en meget kritisk Stilling."

Forfatning, burde De sige; thi her kan ikke være Tale om noget, der betyder stille; tværtimod ser man grangivelig Bevægelse, voldsom Bevægelse, i alle disse Kroppe, og i Sindene er der vist heller ikke synderligt stille. Kaptajnen — for det maa være ham — er i stærk Affekt. Vel ser vi ikke hans Ansigt, eftersom han vender os Ryggen til; men hans ene Arm er udstrakt mod Baaden, alle fem Fingre vidt udspilede, den anden mod to Mænd i graabrune Klæder, af hvilke den ene holder fat om et Tov, den anden i ham igen, — det er, min Sandten, Graverkarlene.

„Hvad siger han til dem?"

Han raaber: „Baaden kan ikke bære fler end den ene af jer. Hvem af jer vil med? Kom! det skal være straks!"

„Hvad svarer de to dertil?"

Den ene svarer: „Kan Las ikke komme i, saa vil jeg ikke heller." Den anden siger: „Skal Mads blive her tilbage, saa bliver jeg ogsaa."

„Hvad siger saa Kaptajnen?"

Han siger: „Rend saa til Helvede begge to!"

„Det er ikke kønt sagt af Kaptajnen."

Ikke ret kønt; men det er ikke ilde ment — Sømandssprog; desuden er det meget tilgiveligt, om en ikke vejer sine Ord under saadanne Omstændigheder.

„Skal de da nu drukne?"

Det vil Tiden vise.

„Der er rigtig noget rørende i disse to Stubejseres indbyrdes Sammenhængenhed, hvorvel det dog næppe er andet end blindt Instinkt; thi moralske Grundsætninger er ikke at vente hos slige Folk."

Hvor skulde de ogsaa have dem fra? Fra Balles Lærebog? Den gælder ikke længere, end til man er konfirmeret. Moral behøver man desuden ikke meget af i det virkelige Liv: de Tilfælde, hvor man skal spørge den til Raads, forekommer yderst sjælden, som vel er.

SJETTE BILLEDE

„Saa! igen den fæle Lyng — det er vel Alheden, kan jeg tænke."

Nej, min naadige! det er Lyneborgheden.

„Hvad! er der Ild i den?"

Javel! men det er ikke løs Ild; denne er indskrænket til en Suppegryde og til at varme dem, der skal tømme den.

„Dem, der sidder omkring den?"

Følger af sig selv.

„Hvad er det for Mennesker? Røvere?"

Ikke saa egentlig; de bruger ikke Vold, men List alene. Hvad de f. Eks. her har paa Ilden, er Kroppene af to knebne, fede Husharer — paa vi andre vort Sprog: Katte — har De Lyst til at lange til med?

„Fy! det er jo ækelt!"

Efter Deres forfinede Smag — maaske De hellere vil danse med dem, naar Gryden er tømt? Hine unge Piger er udmærkede Dan-

serinder, uovertræffelige i erotisk Mimik. Dog slige har De vel før set paa en eller anden Skueplads, hvor den plastiske Natur endnu tydeligere viser sine Frembringelser — uden flere Omsvøb! De finder her en Natlejr af Zigeunere, hint store Natmandsfolk, som herinde kaldes Tatere.

„Naa; men hvad kommer de vore udøbte ved?"

Vore udøbte kommer d e m ved — der sidder de med begge Bayaderer imellem sig. Det har gaaet dem underligt — hvad jeg vilde sige: de har gaaet underligt, siden vi forlod dem paa Skibet, som forgik.

Paa Sønderjyllands Hederyg træffer de paa en lille Karavane af deres eget Folk, som agtede at gøre en Pilgrimsrejse til „Blaamatini"[12] og længere, om det kunde byde sig. At de slog sig til dette Selskab, dertil bidrog først og fremmest de to unge og smukke „Diller", som hørte til samme. De var mer efter vore Prævlikvanteres Smag end den fine Jomfru Knop, og blev de snart enige med dem om at indgaa, hvad vi moralske Mennesker kalder vilde Ægteskaber. Disse skøre Baand holdt endda sammen en Maaneds Tid. Da blev Rejseselskabet uheldigvis overrumplet af en Kommando Soldater, hvis Anfører just var Hververofficer. Han lod alle de andre løbe, men holdt fast paa de velvoksne Karle, der baade ved Penge og ved Trusler lod sig formaa til at ombytte den graa Kjole med en blaa. Det Liv, de nu maatte føre, var intet mindre end frit. Ikke sært, at de kedede sig og tog Permission af sig selv. Hændelsen bragte dem i det Selskab, hvor vi nu finder dem, og hvor de slet ikke keder sig. Men hvor længe vil det vare? Opdages og gribes de, saa vil de, uden kedsommelig Proces, straks blive hængt; thi Blaamatini har Krig og er ikke tjent med at holde Krigsfolk, der løber væk, i Stedet for at staa og lade sig skyde.

„Saa græmmer deres brune Kærester sig til Døde."

Nej, de gør ikke.

SYVENDE BILLEDE

Dette ser helt martialsk ud! En tredobbelt Kres af Soldater, med skuldrede Geværer og Bajonetter oven paa dem; midt i Kresen en Tromme, og oven paa den to Tærninger, som viser Esser alle.

„Man spiller?"

Ja! Las og Mads spiller Hasardspil, og det under den militære

Øvrigheds Øjne og Auspicier. Det er højt Spil, man ser det paa de blege Ansigter og disses fortrukne Muskler. To Officerer staar her og passer paa, at det gaar ærligt til.

„Hvad spiller de om? om Penge vel?"

Aa nej! de spiller om Slentringer, om Liv og Død. Ovenover baghen ses —

„Et Gymnastikapparat!"

Om De saa behager! det er ellers en Galge, hvori den skal dingle, som slaar laveste Øjne.

„Det er et Satans Spil!"

Om De saa vil. De maa ellers paa ingen Maade tro, at vore to Helte er forfaldne til Spil! tværtimod, det er meget imod deres Villie, at de her sætter Livet paa et Tærningekast; de var deserterede og blev attrapperede. For saadant Frihedssind har de jo begge fortjent Døden; men den kommanderende General, Prins — hans Navn vil nu ikke falde mig ind — han har ved denne Kasus følt — Prinser har ogsaa Følelser, min rare! — følt en Slags Medlidenhed og har derfor besluttet at bevare for Armeen den ene af disse to smukke Soldater. Spilledjævlen vil derimod have begge Sjælene — ulykkeligvis: de slaar begge Esser alle. Hvad er derved at gøre?

„Slaa om igen!" befaler Hans Durchlauchtighed.

„Hr. General!" siger Mads, „jeg slaar ikke mere; men om De behager, kan De jo lade os hænge begge to; for skal Las hænges, saa gider jeg ikke være ene tilbage."

Prinsen snurrer sig engang omkring og raaber: „Gaa saa Fanden i Vold begge to! Her har I Spillepenge til."

Dermed slænger han to Frederiksdorer paa Trommen. De klinger langt anderledes end Tærningerne.

Pil nu af, I Kæltringer! og spil aldrig mere!

OTTENDE BILLEDE

Længst borte har vi Bakker — ikke lyngklædte, men tækkede med Græs og Korn; helt til venstre det romantiske Asmildkloster op over sin unge, frodige Skovhave; til højre den Mølle, som har Navn og Gavn af Aal; her indenfor den blanke Sø; nærmest ved en Tørvemose — saadan en maa ikke mangle i et jysk Tableau. Der er en grumme Hob Mennesker i denne Mose: de skærer Tørv, triller ud, lægger hen, rejser, stakker.

„Det maa være en farlig rig Husbond, der paa een Gang kan koste og lønne saa mange Folk."

Løn faar de ikke, men alene Kost og Klæder — ja, ja! det tager med sig; men Husbonden er og saa velhavende, at han er kreditteret for over hundrede Millioner — det er nemlig ingen anden end Hr. Staten, og disse Tjenestefolk er Tugthusfanger. Først for er Las og Mads ved at sætte en Skrue.

„Er de nu i Tugthuset?"

Aa ja! men som ærlige Kæltringer, blot for Løsgængeri. De blev forleden fanget paa en Klapjagt, der var anstillet efter løse Mennesker. Mads kunde have smuttet bagud; men det vilde han ikke, som jeg nu skal tage mig den Frihed at fortælle Dem. Han saavel som det hele øvrige Vildt vidste meget godt i Forvejen, naar Jagten skulde holdes, og havde derfor absenteret sig fra deres Kæltringherberge og spredt sig omkring i den frie Luft. En af dem, der førte Klapperne — ingen Skovfoged, men en Sognefoged — opdager Las inde under en Enebærbusk og tager ham. Mads laa under en anden, som Driverne allerede var drevne forbi. Da han nu fra sit Udkig ser, at Broderen er fangen, springer han op og derhen og siger ganske flegmatisk: „Vi har aldrig hverken røvet eller stjaalet; men skal han endelig i Viborghuset, saa vil jeg gaa med, for jeg er ikke bedre end han og heller ikke bange for at æde Hestekød."

Velbekomme!

SIDSTE BILLEDE

Mine Herrer og Damer! Vi ender, hvor vi begyndte; det er renmenneskeligt. Paa det samme Sted, hvor de udøbtes Moder udaandede sit sidste Suk, er hendes Sønner ogsaa ved at sige Farvel til Heden og alle dens Glæder.

Tiden gaar: jeg tykkes, det er kun en kort Time siden vi saa dem som rødmussede Knøse, og nu er de hvidhaarede Oldinge: deres Lemmer struttede af Saft- og Kraftfylde; nu er de slattede, slunkne.

„Er Mads ikke allerede død?"

Nej, men der er ikkun lidt Liv i ham.

„Hvad er det, Las gør ved ham?"

Han har med den ene Arm om hans Ryg understøttet den krummede Overkrop, og med den anden prøver han af en lille Tumling at væde hans tørre Læber; han kan ikke aabne dem, det kan kun Døden — den er jo heller ikke langt borte — aah,

du medlidende Knokkelmand! tag Las med, saa gør du en stor Velgerning imod ham. Vil du ikke, kommer han af sig selv.

Ak ja! Ved deres Indtrædelse i Verden nøjedes disse to gamle Syndere med een Vugge; de skal saamænd ogsaa forlade den i een Kiste; puttes i een Grav (derved er og en Besparelse for paagældende Kommune).

Dersom dette hersens var en Konge paa Dødssengen, det blev noget ganske andet. Det kronede Hoved — her dog uden Krone — paa en Fløjelspude, Livlægen med sine Ridderordener, allerunderdanigst knælende for allerhøjstsamme, rækkende Majestæten — ikke Finkel i en Bliktingest — men Nafta i en Guldske, en smukt grupperet, pligtskyldigst grædende Halvkres af Prinser, Prinsesser og Hoffolk, ventende paa det skæbnesvangre Øjeblik, da der fra Altanen kan udraabes til det sorgbetyngede og glædedrukne Folk: Kong Laurentius er død, Kong Maximilian leve! — Det vilde klinge ganske anderledes end: Natmanden Las er kreperet, Natmanden Mads følger efter.

Godnat! og sov vel til Hobe!

---

[1] Trykt i „Min Vinterbestilling i 1844 og 1845", 1845. — Ordforklaringerne skyldes B.

[2] Tøs eller Kæreste.

[3] Spise.

[4] Moder.

[5] Grød.

[6] Brændevin.

[7] Egentlig: smukttalende, det Navn, Natmændsfolkene giver sig selv indbyrdes.

[8] Øjnene.

[9] Ganteri, Kyssen.

[10] Frugtsommelig.

[11] Fader.

[12] Preussen.

FAAWAL HAMMELØW[1]

Det var i den strenge Vinter 1814 (har en nu afdød Ven fortalt mig), at jeg paa Sidstningen af samme befandt mig paa en Gaard i Nærheden af Grenaa og af Havet.

Naar Vejret tillod, var der selskabeligt Samkvem saa hos en, saa hos en anden. Skønt vor Syvaarskrig, saadan som den var, nu havde Ende, som d e n var, saa satte Bevidstheden om Fred alligevel nyt Liv i Folk; og under lang Forventning af oplivende Foraar søgte man i muntert Lag inden Døre at holde sig skadesløs for den stive Kulde udenfor.

Et saadant Liv fremmer Elskov og Ægteskaber. De sidste er ikke altid nødvendige Følger af hin, som ogsaa denne Novelleanekdote kan udvise.

I en efter Egnens Vis gæstfri Præstegaard var Aftenspise og Dans. Var end Musikken tarvelig, da var Beværtningen ikke, og Stemningen saa munter, at alle de yngre gerne havde danset endog efter en Fiolin med tre Strenge.

Da jeg ikke med Benene tog Del i denne sidste Forlystelse, kunde jeg bekvemmere bruge Øjnene. Disse havde mest at bestille hos tvende smukke og tillige smuktdansende Ungersvende, den ene Officer, den anden Student, saa og hos en Danserinde, der fremfor alle udmærkede sig ved Legemets Skønhed og ved Ynde i alle dets Bevægelser. Den anden, med hvem jeg efterhaands gjorde nærmere Bekendtskab, skal have en nærmere Beskrivelse.

Kandidat — for sine Aarsagers Skyld maa han hedde Jørgensen — var en modificeret Stoiker; det mente han selv, og andre troede det. „Intet at beundre eller forundre sig over, intet at frygte, hverken at hade eller elske," se her hans Livsfilosofi!

Den holdt Stik hos ham — i Teorien, men ej i Praksis, som snart vil godtgøre sig. Han havde Grundsætninger, ret gode; men han beholdt dem mesten hos sig selv. Han havde, i et og andet Punkt, sine egne Meninger, men var langt fra at paatrænge andre dem. Han var i Væsen, Adfærd og Tale lige fjern fra Fripostighed og fra Blyhed, høflig uden at være smigrende, bestemt uden Anmasselse. Han var aldrig enten kold eller varm, men stedse hvad jeg vil kalde ly. Han deltog i tilladelige Fornøjelser, men aldrig indtil Overdrivelse.

„En agtværdig Karakter!" mener man. Aa ja! men en saadan, som saare sjælden gør Lykke hos Stormænd eller Damer: med mindre Selvstændighed og mere Bøjelighed er man ogsaa mere velkommen i Kabinetterne — baade hos hine og hos disse.

Intet af alt dette passer i Løjtnantens Karakteristik — godt og vel om han egentlig havde Karakter. Han hører under den Rubrik i den moralske Folketælling, som har til Overskrift: „Godt Menneske"; hvilken jeg vilde foreslaa omskrevet til „svagt Menneske". I denne Svaghed — det er: Letsind, Vægelsind, Uselvstændighed — ligger Spirer saavel til temmelig ondt som til temmelig godt; og det kommer an paa flere Omstændigheder, hvad for en af disse to Spirer der skal faa Vækst og kvæle den anden. Han gjorde, som Studenten, alting med, men ikke paa dennes Maade; Maadehold var ikke hans Sag. Han var for Resten i Omgang stedse munter og behagelig og i alle Krese meget vel antagen. At han var en net Karl, at Uniformen, som alt hvad han foretog sig, klædte ham godt, antyder jeg for Fuldstændigheds Skyld.

Hvad angaar den nydelige Danserindes Karakter, da vil den først udvikle sig under de følgende Begivenheders Gang.

Forholdet mellem alle tre i denne Balnat falder det mig ind at ligne ved en Terzet, hvor hun spillede *Primo*, Løjtnanten *Secundo* og Studenten Bas. Det var en livlig *Allegro*. Den ender maaske med en *Largo*.

Godtvejrsdagene gik mange af Strandbyens mandlige Beboere ud paa Havisen for at jage efter Søfugle og Sælhunde. Dagen efter Ballet blev en Del af os enige om at gøre en Kanefart did ud og fra Landingen se lidt paa den Jagt. I tvende Slæder gled vi af Sted. Og da vi var kommet til Stranden og saa den Vrimmel, der nærmere og fjernere færdedes paa det Loft, som ikke bæres af Bjælker, fik man Lyst til at gøre en Vending derud.

Vel gjorde jeg Selskabet opmærksomt paa, at Vinden under vor Hidkørsel var gaaet vestlig, at det allerede tog til at lufte stærkere, at paa Nordsøen vistnok var Blæst, som vilde drive Bølgerne ind her i Kattegat og i en Hast bryde Isen op: man grinte ad Vejrprofeten og lod glide videre ud.

En halv Fjerdingvej eller saa fra Land besluttedes dog at vende indad; men under den korte Standsning hørte vi allerede Isen synge, sikkert Forbud paa Spaadommens snare Opfyldelse. De fleste af Jægerne, bekendte med dette Varsel — Vinterens Svanesang — var allerede paa Hjemvejen, og ikkun nogle faa befandt sig endnu uden for os.

Jeg sad baglæns paa den bageste Kane og bemærkede, at allerydest stod en, som pludselig tog Rend indefter, derpaa standsede og udstrakte begge Arme. En anden rakte sin Bøssepibe hen imod ham, den han forgæves rakte og strakte sig efter. Nu slog han Armene sammen, gik udad — han med Bøssen af alle Kræfter indad. Jeg saa, hvorledes den ulykkelige var faren, og skyndte paa Kusken. Vi havde ikke haft Bjælder nødig: Ismusikken tiltog i Kraft og Livlighed.

Som vi havde naaet Land, var Isen fejet ren for Mennesker. Kun den uheldige Redningsmand havde nogle Favne tilbage, men naaede os, just som vi var langsomt humpet over Tangdigerne, og som den mørke Plet langt ude i Østen forsvandt for mit Blik — saa var han vel allerede nedsænket i det graadige Dyb.

Karlen bad om at maatte staa bagpaa op til Byen, da han var træt og forpustet — ikke sært, da han havde i egentlig Forstand løbet paa Livet. Jeg spurgte ham straks, hvorledes det var gaaet til derude. „Skidt nok!" sagde han, „for Jens er gaaet nedenom og hjem ligesom Molboen. Jeg havde gerne taget ham med hjem til Hammelev; men Revnen var allerede blevet for bred, saa han ikke kunde skræve over den. Saa maa han da drive af Sted paa Skodden, saa længe det varer. De sidste Ord, han sagde, da vi skiltes, var saamænd: „F a a w a l, H a m m e l ø w! N o s i e r a d æ a a l l e m i e r."

Over denne ulykkelige Begivenhed ytrede alle deres Beklagelse, undtagen en, og denne ene var den dejlige Jomfru Sørensen, Hammelevs Jomfru Grahn. Jeg saa til hende, hun sad lige imod mig — se! der trillede et Par Taarer ned fra hendes dejlige Øjne. „De fryser dog ikke?" spurgte jeg. „Nej — jo lidt — Vinden er saa kold" — hun trak Floret tættere sammen om det varme Ansigt.

„Her bor Jenses Forældre," sagde vor Bagmand, som vi agede om ved en Gaard i Byen, sprang af og gik ind.

„Jeg gad ikke følge med ham for meget," sukkede Jomfruen, „de arme Folk! hvorledes vil de modtage denne Tidende!"

„Det skal jeg sige Dem," svarede jeg, „først bliver de forskrækkede, saa bedrøvede, og saa finder de sig kønt deri, trøstende sig med Almuens stedse ved Haanden værende: „Det skulde nu saadan være — det var ham beskikket — det var hans Held — han er vel faren." Ved De hvad, Jomfru! hans egne vil ikke tage sig det saa nær som vi uvedkommende, og det er godt."

„Unej! er det godt at være følesløs?"

„Somme Tider."

Præsten var ikke følesløs; dog kunde han, efter at Begivenheden var fortalt og gennemgaaet med mange baade følelsesfulde og forstandige Bemærkninger, letsmilende sige: „Jeg bliver fri for at holde Ligpræken over ham, men ikke for at indskrive ham i Kirkebogen blandt de døde, med Anmærkning."

Nogle smaalo, og snart kom man i Snak om alskens andre Ting: Munterheden blev genindsat i sine Rettigheder; ogsaa hos det nylig saa dybtfølende Pigebarn. Hun blev Munterheden selv, da Løjtnanten belevent underholdt hende med — ja, hvormed var det nu? det har jeg glemt — lige saa hastigt som han og hun.

Kandidaten tog sparsomt Del i Underholdningen, men det kom mig for, han var tilovers: unge Piger har ingen Smag for stoisk Filosofi. Hverken *Cicero de officiis* eller den pukkelryggede Epiktet gør nogen Lykke hos dem.

Ved Selskabets Adskillelse indbød Officeren alle os Mandfolk til en Gaffelaftensmad hos sig tredie Dagen paa Vagtstuen i Grenaa.

Aftensmaden var sunket, og Punchen i den anden Bolle nær ved at gaa samme Vej. Man var lystig, stundom lige til Overgivenhed, inklusive trende unge Præster fra Omegnen.

Jeg beder alle Højærværdigheder om Forladelse paa disse tre Velærværdigheders Vegne; men de vil selv behageligt undskylde, at gemene Sognepræster, der er saa mange Autoriteter og saa meget andet undergivne, engang imellem bliver overgivne. Disse Herrers Overgivenhed kom slet ikke i Kollision med deres Undergivenhed, som De vil behage at se.

„Hør, du røde Krebs!" siger den ene til Løjtnanten, „lad os tre slaa Tappenstreg i Aften!"

„Er I gale? Ja, paa Bordet eller under Bordet maa I slaa Tappenstreg med Glassene til den klare Dag! Jovist! det kunde blive en pæn Historie for mig som vagthavende Officer — ingen Spøg i Tjenestesager!"

„Du skal ikke vide noget af det," svaredes straks, „vi skal nok blive enige med dine Spillemænd!"

„Naada! men paa jert eget An- og Tilsvar!"

„Godt!"

De bultrede ud, de fleste andre efter dem; kun Jørgensen og jeg blev tilbage hos vor Løjtnant. Han gned sig over Panden og sagde: „Faar Majoren det at vide, saa bliver Fanden løs."

„Nej vist ikke!" svarede jeg; „i saa Fald ved du heller ikke noget! Lad Tambour og Piber selv om det!"

Han smiskede og slog sig til Ro. Straks derpaa hørte vi begge Instrumenter; men det var Spidsrodsstykket, vi hørte, og det udført med Virtuositet. Den ene Præst spillede udmærket baade almindelig Fløjte og Piccolo, og den anden kunde slaa sine Trommehvirvler, saa han kunde være Tambourmajor; den tredie, Pseudogefrejderen, sprang foran efter Takten gennem et Tøndebaand.

Jørgensen og jeg kunde ikke bare os for at løbe ud og følge dem i en Afstand. Vi var ikke de eneste, som fulgte, thi det var klart Maaneskin, og flere sprang ud for at høre den sælsomme Tappenstreg og se til paa denne Galskab.

Naa, den løb godt af, uden Paaanke: baade de sorte og den røde forblev umolesterede hver i sin Vej; og det er muligt, at en af dem lever endnu; men de andre er nok gaaet i Kvarter til den Tappenstreg, efter hvilken ingen Reveille lyder næste Dag.

Da hele Mandskabet atter var kommet til nogenlunde Rolighed og havde taget fat paa en ny Bolles Behandling, begyndte nogle at behandle, ligeledes mundtlig, en ganske anden Materie. Denne er i Fruentimmerkres meget ofte Mandfolk, hvorom der er skrevet næsten lige saa meget, som der er snakket. Men da det jo mesten er Mandfolk, der giver sig af med at skrive, kan man ikke forundre sig over, at de skaaner deres eget Køn. Det er ubilligt, og derfor vil jeg, til Trøst for de kære Fruentimmer, her skrifte en mandlig Synd.

Emnet for denne her Konversation var nemlig intet andet end at lade Danserinderne paa Pikkenikket forgangen Aften passere Mønstring: den havde saadanne synlige Fejl og den saa-

danne; den var køn nok af Ansigt, men alt for før af Krop; en havde for stor en Mund, en anden for store Fødder; Jomfru A. havde dorske Øjne og Jomfru B. alt for spillende, og saa fort videre.

Alle tog ivrig Del i denne Spidsrodsløben, undtagen jeg selv — som De nok vil tro — og Stoikeren, der smiskende tav rent stille, indtil en raabte med en eftertrykkelig Ed:

„Vi har jo glemt den bedste Pølse i Gryden: Jomfru Sørensen! hos hende kan jeg ikke opdage den mindste Lyde."

„Derfor har vi ogsaa gemt hende til Himmerigsmundfuld," gentordnede Løjtnanten.

I at lovprise hende overbød nu den ene den anden; og fandtes ingen anden væsentlig Mangel paa hendes Person, end at hun havde Smilehul kun i den ene Kind. Ogsaa hertil tav Filosoffen; blot mærkede jeg den Forandring hos ham, at han blev lidt alvorlig, dog rolig; men jeg havde mine Formodninger om, at der ikke var ganske roligt inden i ham.

Jeg tænker, at Damerne ikke skøtter om at høre mere af Mandfolkpassiar i en Vagtstue. Jeg bemærker derfor løseligt, at man først gik med Reveillen den følgende Morgen.

Jeg rejste. Et Par Maaneder efter fik jeg atter at bestille i denne Egn, og den første Dag justement der, hvor den smukke Jomfru Sørensen befandt sig. Da randt mig hint førantydede Forhold i Tanker, og forespurgte jeg mig da om, hvad det var blevet til.

„Jah!" hed det, „hun gaar endnu, og der kom ikke mere ud af. Løjtnanten blev ved at gøre stærk Kur til hende; men da han for tre Uger siden marcherede bort, glemte han at sige Farvel baade til Hammelev og til hende."

„End Jørgensen, Kandidaten?"

„Han har i Gaar faaet Efterretning om, at han er kaldet til Præst."

„Mon han saa ikke vil se at kalde hende til Præstekone?"

„Det ved jeg ikke; han er af de Folk, man aldrig bliver rigtig klog paa — det vil nu vise sig."

Dette meddeltes mig paa en Fodvandring med en Ven i Grenaa til merbemeldte Hammelev. Paa Banken derimellem standsede vi og satte os lidt ned for at nyde Omsigten. Som vi lod vort

Blik svære ud i Østen, hører vi bag ved os: „Godaw, Hammeløw! No sier a dæ igjen."

Vi drejer os om og ser en ung Krabat i helt fremmed Dragt. Vi spørger, hvem han var, og hvor han kom fra. Ja, min Tro, det var den selv samme, som man ansaa for død, der var kastet Vand paa af Havet, men ikke Jord af Præsten.

Jeg skal nu, med mine egne Ord og med mindre Vidtløftighed, berette hans vidunderlige Redning og Hjemrejse.

Da Knøsen havde Døden for Øjne, fandt han sig snart i Skæbnen, stillede sig midt paa Kaven[2], der skal have haft et stort Omfang — omtrent som Præstens Toft, sagde han — vendte Ryggen til sit Fødeland og gav sig Gud i Vold. Da han havde „drøwwen et pa' Staahn wal"[3], blev han hungrig og fortærede Halvparten af den ham fra Hjemmet medgivne Melmad. Da begyndte han at faa Øje paa Land (formodentlig Anholt), men det skred han og forbi. Nu hengik flere Timer paa det vildene Hav — da, lidt før Aften, opdagede han nok et Land, der stedse blev højere og bredere. Nu begyndte han at fatte Haab og fortærede trøstig den anden Halvdel af Melmaden. Ikke længe derefter løb hans Fartøj paa Grund ved det fremmede Land. Der stod to Karle — og de havde staaet længe og gloet ud til ham — de hjalp ham rigtig op paa tørt Land og gav ham baade „Edels og Drikkels" og „tumlede" med ham, for at han kunde faa Varme i Kroppen, for han var saa forfrossen, han „govred".

De havde naturligvis spurgt ham, hvor han kom fra. Og han havde naturligvis svaret: fra Hammeløv. Det var lige saa naturligt, at de ikke kendte en saadan By. Han skulde da sige dem, hvilken der var nærmeste Købstad ved Hammeløv; og da han nævnede Grenaa, rystede de lidt mistroiske paa Hovederne, thi de tænkte paa det Grenna, som ligger midt inde i Sverrig Østen for Søen Vettern.

Imidlertid bragte de ham til Halmstad; og da han fik denne Bys Navn at høre, rystede ogsaa han paa Hovedet; thi Husene var ikke tækkede med Halm, men med Tegl, ligesom i Grenaa. Han blev ført til Øvrigheden dersteds, som efter at have hørt hans og hans Ledsageres Forklaring gav ham Pas og Forklaring over, paa hvad Maade han var kommet udenlands uden Pas. Der gaves ham nye Klæder efter deromboende Almues Brug, Rejsepenge fik han og ledsagedes til Helsingborg. Han fortsatte Rejsen over Helsingør, København, Kalundborg og Aarhus, nød næsten alle Vegne fri Fortæring, fik sommesteds Skillinger oven i Købet: saa han kom hjem med begge Fikkerne fulde.

Nu igen til Kæresterne.

Skønt Jomfru S. kendeligst havde nærmet sig Officeren, nærede hun dog i Grunden større Godhed for Kandidaten; dog kunde hun ingen Sinde blive enig med sig selv om, hvem af begge hun vilde give Fortrinnet. Da hin var borte, fortrød hun sin koldere Opførsel mod denne og fik til Sinds: gunstigen og rent ud at besvare hans før gjorte forblommede Kærlighedserklæring. Dette gjorde hun skriftligt ved den hjemkomne vidtberejste med det mundtlige Tillæg, at hun udbad sig Svar straks.

Det fik hun; men ikke efter Forventning; det lød, paa en aaben Lap Papir, korteligt og forstaaeligt: „Faawal Hammeløw!"

Han rejste ogsaa. Denne Afskedshilsen blev, og er endnu maaske, en staaende Talemaade ved mange Lejligheder: i Spil, naar en skal være Bet, ved et enten belejligt eller ligegyldigt Dødsfald og deslige.

Begge de stedse ugifte Kærester har endnu ikke sagt Farvel til Verden, men vel til Kærlighed. Naar man skrider henad den tredie Snes, saa bliver man fornuftig — hvis man kan blive det. Jeg tør, for visse Aarsagers Skyld, ikke gratulere, og for andre Aarsager vil jeg heller ikke kondolere. Skulde Isbjørnen — ham, af hvem jeg har laant Titlen — ej heller have sagt Hammelev det sidste Farvel, saa ønskede jeg, at han ved Læsning af denne Historie maa behageligt genmindes sin eventyrlige Ungdomsrejse.

Jeg vil nu ogsaa, for denne Fortællings Vedkommende, sige:

Faawal Hammeløw!

[1] Trykt i „Min Vinterbestilling i 1844 og 1845", 1845. — De vedføjede Oplysninger er af B.

[2] Isstykket.

[3] Drevet om vel et Par Timer.

BETTEFANDEN[1]

„Gør Ild under Gryden, wo Mowr!" lød det i Skumringen uden for et afsides liggende Hedehus.

„Haa do Nød aa put i en, Falle?"[2] svarede derinde en skraldende Kvinderøst.

„En Si' Flæsk, Molle!"[3]

Og dermed skred denne ind ad nederste aabne Halvdør, og efter hende, næsten uden at bukke sig, en Mandsling ikke højere end en tolvaars Dreng, men bred, højbrystet og rundrygget — en ildevarslende Person: lav Pande, brunt Ansigt, det hele dybtrynket, smaa dybtliggende Øjne — lig Gnisterne i en Kulgrav — bar Hals med skarptudstaaende Adamsæble. Beklædningen som Skikkelsen: rundpullet, bredskygget Hat af musegraa Farve, rødbrun langskødet Trøje, sortgraa Knæbukser, blegblaa Stunthoser og intet videre.

Hun med Gryden, som jeg i Mangel af mere passende Benævnelse vil kalde Bettefandens Oldemoder — hvorvel hun gik for at være hans Kone — var sit Hoved højere end den lille Mand; og dette Hoved var dobbelt saa stort som hans, bedækket med en Hue, der højt op i Tiden havde haft Sneens, men nu havde Tørveaskens Farve. Ansigtets var som sur Fløde og Øjnenes som blaasur Mælk.

Oldmowr, som hun hed til daglig Brug mellem sine Venner — ikke for Alderens Skyld, hun var kun noget inde i de Fyrretyve, men med Hensyn til hendes Absolutisme, der befæstedes ved uforanderlig Alvorlighed — Oldmowr, som først ved Ordet „Flæskeside" drejede Ansigtet halvt om mod sin bjergsomme Mand, blev dog uforstyrret ved at bruge Ildtang og Grydske, krumbøjet over Arnen.

„Hwot æ den fræ, Falle?" spurgte hun ganske ligegyldigt, seende bestandig paa Mælkebrødsgryden.

„Ka de eth wæh dæ jet aa jet? En haang ejsen i Kræn Hansens Skaastien. A fek mi Gjeddkraagh i en aa slævt en owenud; dæffor æ wi behgi tow saa suede[4] — haa Laang Ajs eth uet hæ faanøs?"[5]

„Jow han haar, men han ga unt a sæ, faa de te do wa gon ued; han saah, te I sku wot et ant Stæj hænn."

„Ja skihd! han sku ha kommen a Wonnsdæ[6]; da ku ed gon an; no ka wi lek Skuhren."

Røverparret havde faaet den fede Nadvere til Livs, og den lille grønne Husvèn — der som kært Barn har mange Navne, kaldet Svend Tumling, Kukmanden, m. fl. — var tømt, da der udenfra pikkedes paa en Rude og paa samme derefter strøges tre Gange med en vædet Fingerende.

„Ajs! ær ed dæ?" brummede den bette, gik hen og aabnede for Indgangen, „ka do faatæll wos Nød?"

„Let!" svarede den indtrædende — en lang knoklet, rundrygget Karl, gammelagtig af Udseende, med et indskrumpet Ansigt af Farve ikke ulig røget Flæskesvær.

„Do kommer eth te Row[7] po den hæh Sih Minnæt!" sagde han med et polisk Grin — eller snarere Grimasse, der kun gjorde en øjeblikkelig Forandring i dette Stereotypgefjæs.

„Hwa æ dæ ve ed?" spurgte Puslingen.

„Søltøw!" lød Svaret, „wo Mand æ te Gill, aa i e Stuestaaw æ dær eth anne hjemm end e Mus, aa di ka da eth ræh wos fræ e Sølskaw — spo dæ!"[8]

Vil vil nu for det første forlade denne uhyggelige Røverstue og ile forud hen til den smukke Herregaard, hvor kun Mus skulde være hjemme at passe paa Sølvskabet. Det er egentlig en stor Parcelgaard og bygget i nyere Smag. Den ligger langt fra Byen og enkelte Vaaninger. Man kunde sige, den havde fjernet fra sin Nærhed de i denne Egn ualmindelig grimme, ja til Dels usle Bønderhuse.

Pæn udvendig, var den det ikke mindre indvendig; men her var Husets tvende Døtre de skønneste Prydelser: Mettelene, den ældste, var en lav, men nydelig skabt og livlig Brunette; Lise var en høj, rank, fyldig Blondine af bydende Holdning, saadan som jeg har tænkt mig Sif sl. Fru Thors; dog tvivler jeg paa, hendes Hænder var saa store som Gudindens. Faderen til dem var død for flere Aar siden; men Moderen var levende, og der

var rigtigt Liv i hende (maaske derfor var Livet af Manden). Hun var baade Mand og Kone. Hun var i Ordenen den første oppe om Morgenen og purrede Døtrene ud, derefter Tjenestepigerne, hvilke sidste fik en Rivaf for deres lange Snuen.

Traf hun derimod nogen af dem paa Benene og i Klæderne, saa hed det: „Hvad! er du alt paaklædt? hvor har du bisset i Nat? har vel lysteret i Herberget hos Karlene."

„Nej, Frue."

„Hold Mund! ingen Sludren!"

Saa ombyttede hun sine Morgensko med Træsko og gjorde Ronde gennem alle Udhusene. Først undersøgte hun, om Hestene var fodrede, og om der da strigledes; var saadant ikke sket, raabte hun i Stalden: „Sover I endnu? og Hestene rimmer[9]. I faar selv Kost og Løn og lader mine Heste staa og sulte. I sover nok saa længe, at jer Davre svies."

Derpaa til Nødset[10]. Der vankede altid Skænd, ufortjente med fortjente; og naar en Pige havde flyttet sin Trefod, prøvede hun, om den forladte Ko var malket ren. Naa, det anførte kan vel være nok til hendes Signalement; og enhver kan let slutte sig til, hvorledes hun under de paafølgende Begivenheder vil forholde sig.

Den fjerde Person, paa hvem jeg beder Opmærksomheden henvendt, er Avlsforvalteren. En lille sortsmuttet, væver Fyr, godmodig til Inderlighed, men ved given Anledning opfarende til Heftighed, havde han, i Førstningen uden at vide det, en høj Stjerne hos den stormodige Lise, muligt mest for den fysiske og mentale Kontrast imellem dem. Den blonde Nordbo gør Lykke hos den brune Spanierinde, den brune Spanier finder Naade for de nordiske blaa Kvindeøjne — (det saa man 1808). Hvad dette skal blive til, vil Tiden vise.

De tre Damer sad i Skumringen ved Theen, da en ridende travede op for Døren, og ind kom den nye Ejer af en nærliggende stor Gaard, hvis nærmere Beskrivelse forbeholdes. Den ankomnes Hest blev trukket ned i Gaarden, som hørtes derinde; men da han selv fumlede i Forstuen, tog Forvalteren et Lys, gik ud og førte ham ind.

Det var en velvoksen ung Mand, snarere Yngling, med et aabent Ansigt og ej alene gult, men dertil kruset Haar.

„Jeg be'er om Tilgivelse," sagde han, bukkende for Damerne,

,at jeg paa en saadan Tid aflægger mit første Besøg; men jeg var redet vild og søgte derfor efter Lyset, jeg skimtede her. Det er nemlig, mig som har købt "estrupgaarden og har først tiltraadt den for otte Dage siden. Jeg har i Dag haft noget at afgøre paa Buderupholm og kom vel sildig derfra for at finde Tilbagevejen."

Den ualmindelig smukke, fintklædte Mand vilde paa ethvert Sted være blevet modtaget med jysk Gæstfrihed, og efter at han havde nydt nogen Forfriskning, skulde ingen fremmed have set i ham andet end en gammel Husven. Som en saadan bekendte han sin Træthed og udbad sig Nattelejet anvist. I Forstuen tog han en dobbelt Terzerol ud af sin Kappe og sagde smilende til Forvalteren, der lyste ham i Seng: ,,Man havde, allerede før jeg rejste herhid, gjort mig Rold Skov mistænkelig, og nu vil jeg ikke lade den blive her, at ikke nogen skulde faa fat paa den og mulig afstedkomme en Ulykke." — Han kom i Seng, lagde Terzerolen foran sig paa Bordet og slukkede Lyset.

Naar man er udmattet, falder man derfor ikke altid straks i Søvn; saaledes gik det den krushaarede — som jeg herefter vil benævne ham. — Ydermere, eller allermest forsinkedes Søvnen for ham ved ubortjagelige Tanker om den skønne sortlokkede, der med andalusisk Solvarme havde begyndt at virke smeltende paa den nordiske Snemand; thi Snemand havde han hidtil været, uoptøelig for de nordiske Stjerner.

Da pilkes der udenfra ved Vinduet, og efter fire raske skærende Strøg paa en Rude (rimeligt af en Glarmesterdiamant) tages Ruden ud, Vindueskrogen forinden lettes af, og Vinduet selv lukkes helt op. Vor Gæst griber Terzerolen, spænder den ene Hane og venter. Da kommer en Menneskefigur op i Vinduet. Krushoved sigter paa Lykke og Fromme et Par Sekunder og trykker saa til — et svagt Skrig, og Skikkelsen er forsvunden.

Da Forvalteren havde lagt nogle Friktionssvovlstikker paa Bordet, griber han en, gnider, faar Ild og tænder Lyset. Han stirrer mod Vinduet: det er tomt, men i Krogen skraas nedenunder skimter han en ganske liden Person og tilraaber denne: ,,Kom frem du! men ikke for nær! ellers skyder jeg."

Bettefanden — det var ham — fremtren to smaa Skridt, foldede Hænderne, nejede og sagde: ,,Wæ naadig aa læ mæ go, som A kam. A ær en sølle fatte Innest[11], haa Kuen aa manne smo Bøn, dæ somti sulter aa somti fryser; de haar A funnen mæ i; men saa kommer han, den Aahn, aa tvinge mæ te aa følle mej hæhhid aa pas po, mens han steler — te wos behgi tow, saa

han[12] — Herregud! læ mæ behaal mi elendige Lyw! de æ den føhst Gaang, A haa wot paa saaen Vejj, de ska aasse blyw den sihst — aah Gu naah mæ!"

Krushoved tog blandt sine Penge paa Bordet en Specie, raabte „Gribs!" og smed den til ham. „Køb nu noget at æde til dine Børn, og skynd dig ud!"

Røveren var ikke sen, men hoppede som en Kat ud af Vinduet. Udenfor vendte han sig op paa Tæerne og sagde indad Vinduet: „Skull vi engang træffes, aa Han ær i Klæmhærk[13], saa skal A sie, om A ka betaahl Ham faa mit Lyw aa hans Pæng."

Krushoved sprang op og med Lyset til Vinduet for at se efter den Røver, han mente at have skudt eller saaret. Der var intet at se eller høre. Thi lukkede han Vinduet, lagde sig igen og slukkede Lyset, men kunde dog ikke falde i Søvn før henimod Dag.

Det første Spørgsmaal, da han kom ned til Kaffebordet, var det sædvanlige: hvorledes han havde sovet, og hvad han havde drømt.

„Man sover ikke godt," svarede han let smilende, „naar man har fremmede i Sovekammeret."

„Ih! har Musene gjort Dem Uro?"

„Tobenede Mus," sagde han og fortalte, hvad der var foregaaet. Der lød et tredobbelt Skrig, og man for op i Værelset og ud i Haven, men fandt intet uden nogle Blodstriber paa Digestenene, hvoraf man sluttede, at den ene Røver var blevet saaret, dog ikke dødeligt. Saa var da den Røverhistorie forbi.

Da man igen fik Ro ved Kaffen, tog Krushoved saaledes til Orde: „Mine Damer spurgte mig før om mine natlige Drømme. De indser nu, at jeg ingen kunde haft; thi jeg faldt først i Slummer, da det begyndte at dages. Saa drømte jeg rigtignok" — han kastede et stjaalet hurtigt Blik paa Mettelene — „men da jeg ikke ved, om det skal gaa i Opfyldelse, er det for det første bedst slet ikke at tale derom. Sker det ikke, beholder jeg den yndige Drøm for mig selv, men gaar den i Opfyldelse, da var det ingen Drøm, men en Spaadom — tillad at jeg bryder op! man venter mig hjemme."

Han rejste uden videre Snak.

Og vil vi nu se, hvordan hans Hjem var beskaffent.

Paa en høj Bakke tæt Syd for en større Aa ligger eller snarere hænger "estrupgaard, paa Rygningen Stuehuset, Udhusene neden for hverandre, saa det længere borte virkelig ser ud, som om de var hængt paa Brinken. Neden for denne sænker sig dybere, terrasseformigt, fire forhenværende Fiskedamme, nu vandløse, græsgroede; saa kommer Agermarken, tør og karrig, og derpaa Lyngheden, vidtstrakt og frodig paa sin Maade. Vesten for Gaarden viser vidtstaaende halvt- og heltudgaaede Træer og endnu flere Stubbe, at her engang har været Have. Paa Bakken tæt Vesten for Gaarden staar en bitte kullet Kirke.

Formiddagen efter det mislykkede Indbrud kom Bettefanden med et Bundt Rivejern og andet Bliktøj ind her i Køkkenet, falbydende sine Varer. Den gamle Husholderske købte et Par Stykker. Da Stumpen havde taget Betalingen til sig, spurgte han, om Manden var hjemme. Denne, som i næste Værelse hørte sig efterspurgt, kom til og kendte straks sin lille Mand.

„Hvad godt?" spurgte han.

Med nogle hurtige Øjeblink og et hurtigt Fingerpeg ad den Dør, ad hvilken Krushoved var traadt ud i Køkkenet, siger han: „Haa Han ingen Vinnier, dæ trænger til aa kittes?"

„Jo," var Svaret, „der er et Par Ruder i mit Sovekammer, følg med!"

Husholdersken gav ham lønligt et Forsigtighedstegn. Han gik ind, den lille fulgte.

„Ka ingen høhr wos?" spurgte denne med omsvævende Blik.

„Nej! men tal kun ikke for højt, om du ellers har noget af Betydenhed at sige mig."

„Haar Han Goeren hæhr i Funkekassen?"

„Hvad er det for en?"

„Ja I anner kaller en Brandkassen."

„Brandkassen? hvorfor spørger du derom?"

„Det skal A sejj Ham: Laang Ajs æ bløwn ilworre[14], faade Han jow ham en Kuhl ind i hans jenn Loer; han haa lowd, te den røh Kok snaar sku gahl øwr Goeren, aa de haaller han aasse; de waarer eth manne Nætter; han bie baare ætte Skomageren aa den Tarmløhs?"

„— Hvad er det for nogen?"

„De æ søennown a wo gue Venner."

„Det er satanisk! ja, Gaarden er assureret fra min Formands Tid — har de ogsaa i Sinde at myrde mig?"

„De haa dær eth wo Taahl om. Men hwa Tøw Han haaer hærinn aa vel ha bjærred, de skal Han ha tereh[15] aa fo ued a e Vinni — men hold no ennele ved sæ sjæl, hwa A haa røved Ham, fo ejsen gjaller ed mi Lyw."

„Vær rolig for det! der har du et Par andre Specier — naar du siden trænger, saa kom til mig! Og vil du forlade den Ødelæggelsens Vej, du nu vandrer, saa vil jeg hjælpe dig op af Dyndet."

Med skulende Aasyn sagde han: „De kan eth nøtt," vendte sig og smuttede væk saa hurtigt som et Væsel.

Gaarden var assureret saa højt, at for Summen kunde opbygges en langt bedre end den daværende. Af Møbler og andet Indbo havde han endnu kun faaet hidbragt det allernødvendigste. Det meste og bedste opbevaredes endnu i Aalborg. Han havde rigtignok bestemt at lade det hente en af de første Dage; men efter de Advarsler, han nu havde faaet, besluttede han at tøve. — Imidlertid forsynede han Terzerolen med frisk Ladning og ligesaa sin Jagtbøsse — ogsaa Doublet, saa han nu kunde tage fire paa sin Samvittighed. Om Natten sov han i Klæderne, paa Frakke og Støvler nær. Det pinligste for ham var, at han ikke turde advare Gaardens Tyende; thi skulde Gaarden virkelig brænde, kunde jo Mistanke om egen Anstiftelse ikke gaa ham forbi, eftersom de gamle Bygninger ikke var meget mere end den halve Forsikringssum værd.

Fra denne Gaard, der staar paa svage Fødder, skal jeg føre dem, der behager at følge mig, ind i en Vaaning, som er fuldkommen ildfast, nemlig en Kove[16] i et forlængst nedlagt Kalkbrud, hvor Kalksten og Flint lagvis alene udgør Gulv, Loft og Vægge; hvor Sæder, Borde, Gemmesteder er af samme durable Material; Sengestederne ligervis, men disse velforsynede med Dyner, Puder og Lagner — altsammen Bytte fra natlige Strejftog. Et af de aabne Væggeskabe er forsynet med Kaffekedel, Kande og Kopper, et andet med mer eller mindre indholdsrige Flasker af forskellig Størrelse og Façon, et tredie med Smør og

Ost, et fjerde med Flæsk, det femte med Kødmad, o. s. v. I en Krog ligger et Ølanker — det hele inddrevet ved Brandskat. — Her er ikke Tegn til den dyre Tid, som man ser.

En gammel Mutter sidder i en Krog og binder paa en Hose — ikke fordi hun behøver at arbejde, men af gammel Vane, og fordi Mennesket i Enrum inden fire Vægge ikke kan være ledigt. Dette vorder vitterligt nok til en frygtelig Tortur. — Dog, nu synker Strømpen med Hænderne ned paa Skødet; thi ind gennem Aabningen bukker sig Laang Ajs, Tarmløs, Skomageren og til sidst, uden at bukke sig, den lille Djævel. Denne sætter sig for Bordenden, de andre ved Siden, og fremlægger langsomt Nattevandringens Frugter: nogle Tintallerkener og andre Stykker Køkkentøj, saa man ser, paa hvilket Terrain de har manøvreret.

Bettefanden afsondrede Tyvekosterne i tre ligelige Dele, lod Ajs vende Ryggen til og nævne, hvem den ene efter den anden tilfaldt, alt eftersom Bettefanden pegede paa Hobene og spurgte.

„Hvorfor vil du ikke selv have noget?" sagde Skomageren.

„Jeg har nok i denne her," sagde han, fremvisende den ene Specie; „den kom drattende mig ind i Lommen."

(NB. Jeg lader disse Karle tale Højdansk imellem, for ej at trætte med alt for meget Ramjysk.)

Jeg bør gøre Læserne bekendt med de tvende af Røverne, som de her første Gang har for Øjne. — Skomageren havde rigtig givet sig af med at flikke Sko og Støvler i en ikke langt fraliggende Købstad, havde giftet sig og sat et Par Børn i Verden. Men lidt efter lidt forfaldt han til Svir og Spil og overlod endelig sin Familie til Fattigforsørgelse, selv opsøgende Tarmløs, hvis Bekendtskab han i en Kippe uden for Staden for en Tid siden havde gjort, og som allerede dengang havde søgt at hverve ham for sit Selskab i Betragtning af hans kraftige Legeme og kaade og forvovne Skvalder, som ikke levnede Frygt for Samvittighedens Indblanding.

Hververen talte i Modsætning til hin ganske lidt, og mindre med Munden end med Øjnene; men han var i Grunden den værste af de fire Kumpaner: han var uforanderlig kold, hvad enten han „gjorde et Hus varmt" — der i deres Sprog betydede det samme som at lade „den røde Kok gale" — eller han sad og tog til sig af Æde og Drikke i den lune Røverstue. Sit Øgenavn

havde han faaet af sit altid lige indsnerpede og slunkne Underliv. — Før han greb til Røverhaandværket, havde han været Lappeskrædder, men ikke sjælden sultet ved den Profession.

Jeg har blot at bemærke ved Røverkulen, at dens Indgang var skjult af en stor Enebærbusk, hvis Rødder kunde løses og bindes indenfra.

Og hermed overlader vi disse forsorne Karle til deres Svir, ugudelige Snak og liderlige Sange for at blande os mellem virkelige Mennesker.

Krushoved havde hver Dag et eller andet Ærinde til Gaarden, I ved nok. Hver Eftermiddag tog han hjem. Han var i Ilden der og kunde vente at komme i Ilden her; han var mellem en dobbelt Ild. Han tænkte paa at faa den første slukket, før den sidste udbrød. Det gik ikke saa let.

Vel bemærkede han et og andet svagt Glimt af en dæmpet Ild, men det var kun et flygtigt Kornmod. Ligeledes iagttog han, at hun med Forsæt søgte at undgaa Eneværen med ham, hvilket paa en Maade var et godtlovende Tegn, men viste dog, at der maatte stedfinde en eller anden Hindring for Fritløb af hendes lønlige Følelser. Denne kom han endelig efter.

En Dag kaldte Mama den yngre Datter ud; den ældre kunde ikke længere slippe for at høre Kærlighedserklæringen: den drev et dybt Suk af hendes Bryst og to store Taarer af hendes Øjne. Han stirrede, han lyttede, han ventede.

„Moder," sagde hun med svag og bævende Stemme, „har allerede bestemt mig for en anden."

„— Men ellers?" spurgte han stormende.

Hun svarede ikke; men det var ogsaa et Svar. Men med det var han ikke fornøjet. Han udstrakte Haanden som for at gøre et andet nærmere Spørgsmaal. — Hun for i Vejret, tørrede Øjnene i en Svip og udhviskede ængstelig: „Nu kommer Moder."

Og hun kom.

Idet hun aabnede Døren, sagde han sagte og hastigt: „Gemt er ikke glemt," og til de indtrædende: „Der er dog ikke forefaldet noget ubehageligt?"

„Ikke af Betydenhed," svarede Fruen; „der var to af Pigerne, som gjorde Spektakler med en tredie, og saa maatte jeg skifte Ly imellem dem. Den ene krævede Lise til Vidne — det hele var ikke saa meget værd som en hovedløs Knappenaal; men saa-

dan er det Kram. De taaler ikke nogen god Omgang; de skal holdes i Ørerne."

Den forelskede brød snart op og holdt paa Hjemvejen Regnskab med sig selv og med Skæbnen, men han fandt i begge mange Udsættelser, saa intet af dem blev opgjort.

Da han fik Sigte paa sin Gaard, der var udset til et Brændoffer for det ubøjelige *fatum*, hvilken usynlige Magt har tilfælles med Amor: at være Guders og Menneskers Herre, da fik hans Tankegang pludselig en anden Retning, nemlig til Flugt fra begge Farer. Har du, sagde han til sig selv, brandfri forladt den livlige, tidkortende Hovedstad for her i den trevne, skumle Lyngørk at henslæbe dine Ungdomsaar paa en sandig Oase, udsat for Røveri, Mordbrand og Hjertebrand? Er det Landlivets Lyksalighed, du sværmede for? Fader nærer Forkærlighed for denne Kragerede, fordi han her er udruget; derfor købte han den og forærede mig. Jeg maa opsøge mig en venligere Bo — jeg vil sælge denne Rønne, gaar den op i Røg og Ild, gaar den ogsaa op i Prisen — og saa — Mettelene! — Han sporede Hesten.

Hjemkommen bandt han Sengeklæder, Gangklæder og hvad andet han havde, sammen i Lagnerne, lagde sig i alle Klæderne paa Madrassen og vaagede som de foregaaende Nætter til hen imod Dagningen, urolig og bespændt. Han begyndte omsider at bemærke Søvnens Overmagt, da han ser det glimte paa Ruderne. Han flyver op, aabner Vinduet med Dubletten i Haanden. Da han strækker sig ud, ser han Luerne i begge Husender, lader Blikket fare til Jorden og helt omkring i Halvcirkelen — der var ingen. Mordbrænderne maatte, saa snart Taget var antændt, have rendt deres Vej. Nu ilede han, med Bylten over Nakken, Bøssen i Haanden og Pistolen i Lommen, hen at purre Husholdersken og Pigerne ud, raabende, de skulde søge lige Syd ud af Gaarden. Ligesaa i Karlekamret. Næsten alt, baade levende og livløst, blev reddet inden Dagskær; og inden Solopgang var ikke en Pind tilbage af den hele Gaard.

Dens Ejer følte sit Sind lettet, da Trusselen nu var udført, og overlod saa Asken og Gløderne til de hidilede Redningsmænd. Pigerne søgte deres Hjem i Nabobyerne; Husholdersken tog han med sig paa en Vogn til Hobro. Der drog han ind til en Slægt-

ning, som endnu befandt sig mellem Dynerne. Denne, som ikke havde erfaret noget om Ildebranden, gned Øjnene og hilste med: „Ej ej! saa tidlig? hvordan gaar det saa med Landvæsenet, Hr. Københavner?"

„Begyndelsen er glimrende," var Svaret, „thi i denne Morgenstund har Luerne fortæret den hele Rønne, Rub og Stub." Der blev en Spørgen, og der blev en Svaren, og Købstedmanden fik Underretning om det, som Læserne allerede ved, paa Bettefandens Advarsel nær.

Nu fik den brandlidte et Par Dage nok at bestille med vedkommende Autoriteter; og da alt det var til Side, var et Ridt til hin magnetiske Gaard uopsætteligt. — Vejen løb tæt forbi — Helvede, som jeg i Betragtning af Beboernes betydningsfulde Tilnavne kalder Keltringherberget ved Stenild.

Rytteren var næppe kommet ud for Døren, før Fanden kom flyvende ud hen til ham med et spørgende „No?"

Krushoved smilede.

„Haa Han faat ed bjerred tehohv?"[17]

Han nikkede, greb i Lommen og rakte ham tre andre Specier med disse Ord: „Jeg køber mig et Sted langt fra denne Egn. Vil du ombytte dit fordømte Haandværk med en ærlig Næringsvej, saa skal jeg sørge for det."

„Go ind aa snak mæ wo Mowr, saa skal A træk Hejsten hæ bag om aa gie en let."

Saa gjort. Oldmowr stod allerede, læggende de sammenslyngede Arme paa Kanten af nederste Halvdør.

„Moer!" siger han, „eders Mand har vist mig en Tjeneste, jeg vil vise jer begge en igen — I bor ikke godt her."

„— No saa de tøkker Han?"

„Jeg vil skaffe jer en bedre Bopæl, hvor I ogsaa kan føre en bedre Levemaade."

„Hudden sku de go te?"

„Naar jeg gør eder saadant et Tilbud, kan I vel begribe, at det er mit Alvor. For eders egen Skyld bør I tage imod det — I bør flytte herfra."

„Hwa sku de gjø godt for? A haar ingen Hown[18] te aa fløth, innen A ska slæves hæfræ."

„Men hvad om nu Øvrigheden slæber jer herfra?"

„Hej hej! hwa æ de ve ed?"

„Saa meget, at jeres Mand kan vente hver Dag og Time at komme i Tyvehullet."

„Ham dæhrom!" —

„Men I kan komme til at gøre ham Følgeskab."

„Haa, haah! de go wal eth saa haat te, som Præjsten præjker."

Dermed drejede hun sig og gik hen til Arnen. Den bette kom med Hesten og sagde: „Den vil hverken ha de jenn eller de anned — vil wo Mowr?"

„Nej; men vil hun blive her, raader du da ikke for dig selv?"

„Eth søen saa relle[19], a tør eth væh hinner imued." Han strøg med de udspilede Fingre Haaret i Vejret over den dybtfurede Pande og hvæsede: „Hwys! A æ baang faa hin."

Rytteren var ogsaa nær ved at blive det, steg til Hest og sagde: „Vil du mig noget siden, kan du finde mig paa Magnetgaarden — eller, kan du skrive?"

Han virrede med Hovedet: „Skomageren kan."

„Lad ham saa skrive paa en Lap Papir Dagen og Timen, paa hvilken vi skal mødes i Dalen hist nede, og klin Seddelen fast paa den bredeste Sten af Havediget uden for Gaarden." Den bette nikkede, Rytteren red.

Næppe var den brandlidte ankommet i Magnetens Borggaard og havde afgivet sin Hest, før begge Søstrene og Forvalteren ilede ud at tage imod ham. Denne og Lise spurgte nu ivrigt beklagende og deltagende, hvorpaa de fik korte, dog tilfredsstillende Svar. Mettelene var tavs; men ikke saa hendes sorte Øjne; og i hendes Ansigt — lidt blegere end sædvanligt — var noget at læse, som Krushoved mente at forstaa. Borgfruen blev staaende inden for et Stuevindue. — Hun hilsede formelt eller fornemt paa den indtrædende Gæst, ytrede en kunstlet Sympati og bød til Sæde.

Dette blev ikke langt. Den fremmede rejste sig hurtigt og sagde med et vist Øjekast til Forvalteren: „Jeg maa se efter, om min Hest ikke skulde være brudt, det forekom mig saa, og jeg har brugt den vel glubsk i disse Dage." Han gik ud, Forvalteren fulgte.

Ankomne i Stalden, og forvisset om, at ingen Tredjemand var i Nærheden, siger han til den usædvanligt nedslaaede Medfølger: „Lad os to være oprigtige mod hverandre! Lad os forklare os! De kan opklare Forholdene, som for mig er i Vilderede. Ta'er jeg ikke fejl, saa har Lise og De Godhed for hverandre; og jeg ta'er ikke fejl, naar jeg siger, at det samme er Tilfældet med

hendes Søster og mig. Men min er sky, ængstelig, og Deres forstiller sig. — Hvad er der i Vejen?"

„Oprigtighed for Oprigtighed!" sagde den tiltalte. „Moderen, hun er herskesyg, stivsindet til det yderste, og den Plan, hun een Gang har lagt, forlader hun ikke. Der er to Brødre, Herremænd ovre paa Mors; med dem s k a l hendes Døtre giftes: for det første, fordi de er rige, for det andet, fordi de gør deres Koner til Fruer, og for det tredje, fordi hun nu saa vil. Min er den stærkeste af de to, men Moderen er stærkere; Deres vil bøje sig som et Lam under Offerkniven. — Og hvad er det saa for uværdige, hun vil opofre dem til! Den ældste, Kammerraaden, en fyrretyveaarig Pebersvend, er raa og plump, gemen i Mandfolkeselskab og tvetydig, naar Damer er hos. Han kan ikke snakke om andet end om Heste, Stude og løse Kvindfolk, og hvad dette hans Yndlingsfag vedkommer. Og det er ikke blot i Talen, han er saaledes: det skal være et sjældent ufrugtbart Aar, da der ikke kommer flere end een Pige fra ham i velsignede Omstændigheder. Den lige saa rene som forstandige og følelsesfulde Mettelene vilde snart gaa til Grunde, naar hun skulde bindes til ham.

„Lise vilde faa ganske modsatte Vilkaar; hun vilde — om hun end aldrig havde skænket nogen anden sit ædle, men modige Hjerte — hun maatte hensynke i Kedsomhed, Livslede. Tænk Dem engang! Krigsraaden er temmelig dum og — som alle dumme Mennesker — meget mistroisk, har ikke synderlig Agtelse for nogen, uden for Broderen, der er hans Orakel, er stedse kold, stedse ligegyldig, kan hverken blive vred eller glad eller bedrøvet — og har kun Sans ene og alene for Penge. — Lise vilde jo faa absolut Herredømme, men det er jammerligt, da han ikke er værd at regere over. — Man venter hver Dag det værdige Par, at Slutseddel kan affattes."

Med Ryggen lænet mod en Spiltovbom og Hænderne paa samme havde han modtaget disse lidet trøstelige Opmuntringer og tav endnu en Stund, grublende. Med et heftigt Aandepust udbrød han da: „Kan De ikke mage det saa, at jeg faar Mettelene under fire Øjne? Der er faldet mig noget ind, som mulig vil hjælpe os alle sammen."

„De har ikke saa vanskeligt ved det som jeg; jeg tjener jo her; min Faders Princip er, at man først skal være Tjener, før man kan blive Herre — som Herre bør være; ellers, siger han, kan man ikke bære gode Dage. Dem kan jeg faa i een vigtig Henseende, thi min Fader har mer end nok til mig og min Sø-

ster. De er jo allerede Deres egen Mand, og en Titel kan De jo købe Dem."

„Hæ!"

„Nu maa vi ind — jeg skal nok sørge for, at De kan komme til at aflægge lønligt Skriftemaal for Mettelene; men hold Deres Øjne fra hende, saa længe Fru Donnerwetter er til Stede! jeg har mærket noget lurende hos hende."

Ved Udgangen af Stalden hviskede Forvalteren noget til Røgteren og stak ham et Par Skillinger i Næven. I Stuen havde vor Københavner et fortrædeligt Ansigt opsat, lagde Hatten skødesløst fra sig og sagde, uden at vende Talen til nogen enkelt: „Jeg vilde ikke haft det for hundrede Daler; det kan skade mig langt mere. Jeg skulde været over Sundet i Aften — og nu er han brudt — jeg har vasket og bedækket Saaret; men før i Morgen tør jeg ikke ride ham, og endda kun paa bart Dækken — gode Frue! maa jeg falde Dem til Ulejlighed denne ene Nat?"

„Gud bevar's! saa meget er vi Dem i det allerringeste skyldig fra den forrige Nat."

Som hun saa havde sagt, kommer den gamle Røgter tontende op i Borggaarden og raaber uden for Vinduerne: „Naadde Frow aa Hæ Faawalter! kom aa sie te den blakbroged Kow! A æ baang, hun støwter[20]."

Ud for de paakaldte og ind i et Sideværelse Lise. — De elskende var ene to.

„Jeg maa skynde mig," sagde Elskeren skyndsomt. „Tør jeg haabe, at De deler mine Følelser?"

Hun lige saa raskt: „Jeg deler dem."

Med et Smil, der kom fra Sjælen, fremrakte han sin højre — hun lagde sin i den med et Smil, der kom fra Hjertet, men fra et ængsteligvemodigt.

„Nu ingen Frygt længer! Fra dette Øjeblik er jeg din trofaste Beskytter. Din højeste Kærlighed tilhører mig — Datterens Pligt byder hende at forlade Fader og Moder og holde fast ved sin Mand. Jeg træder foran — du følger — ikke blindt, men tillidsfuldt! uden Vaklen, uden Bæven!"

Hun kastede sig hulkende til hans Bryst. Han trykkede et Kys paa hendes Pande — hun et paa hans Haand.

„Rolig!" hviskede han, „hun kommer — gaa ind til din Søster og lad hende komme herud!"

Saa skete det.

Da Fruen og Forvalteren traadte ind, stod Skælmen i en levende Samtale om ligegyldige Ting. Mama kastede et ligegyldigt Blik til dem, lod det løbe om i Stuen og spurgte om Mettelene.

„Jeg troede, hun var gaaet ud til Mo'er," svarede Lise med samme Ligegyldighed, „ hvad blev det til med Koen?"

„Havde jeg ikke kommet til," svarede Mo'er, „kunde det blevet til, hvad det skulde være; men jeg sa'e dem straks, hvad der var at gøre — det hjalp."

Forvalteren gjorde en skælmsk Grimasse bag hendes Ryg og nikkede til sin Svoger i Haabet.

„Min gode Frue!" tiltalte Krushoved hende. „De skulde vel ikke kende" — han nævnede en Gaard i Nærheden af Skive.

Hun virrede med Hovedet.

„Jeg ta'er nu hen for at købe den," vedblev han, „hvis den er at faa noget rimeligt. Tomten derhenne sælger jeg; thi skulde jeg bygge den op og atter faa den svedet af, det har jeg ingen Lyst til. Det er ogsaa ret en Røveregn, denne Egn."

Han gik til Døren, vendte sig med Trykkeren i Haanden og sagde: „Jeg venter en af mine Karle; jeg vil dog ud at se efter ham."

Han trængte til frisk Luft, saa sødt beklemt var Brystet. Han gik ud af Porten, og snart slentrede han, snart dansede, snart hoppede han. Da faldt hans Øjne paa Stendiget og saa med Forbavselse et paaklistret Stykke Karduspapir, hvorpaa stod *12* og underneden *B. F.* Næste Dag altsaa skulde Mødet med Fanden finde Sted. Hvad kunde det betyde? Saa hastig? Der maatte være noget paa Færde.

Paa det bestemte Klokkeslet steg vor Helt ned i Dybdalen. Den bette var der allerede og rejste sig op fra Lyngen.

„De jawwer[21]," sagde han. „Di tow Herremænd kommer idaw, aa iawten ska di gies sammen, Prøjst aa Dejn æ bestelt; men dæ mo Ingen veedet, Jomfrowerne ikhejer, fa di lihg ska te ed."[22]

„Hvorfra ved du alt det?"

„De ka væ de samm, hworfræ A weed ed, men vis æ ed."

„Men der er jo ikke lyst for dem."

„— Dærfor æ Kammerraadens Faawalter skikked te Viborre

ætte Konngbrøwn, aa ham vinte di ve Autensti o Magnetgoeren Vil Han no ha ed, saa ska A pas ham op ved Løvelbrow aa skell ham ve de, han haar unt aa; ejsen ska A ingen Faatræd gyer ham sjæl. Saa læ di wal væhr aa gywt dem iawten, aa sihn ka Han sie, hudden Han vel taen. Imuen[23] ve den hæh Ti ka Han fo Brøwwen po de hæ samm Stej. Skynd sæ no tebaahg."

Væk smuttede nu den lille, og den i Hovedet temmelig forplumrede Elsker skyndte sig til Magneten.

Vor Ridder var i en sælsom Sindsforfatning, stærkblandet af stridige Fornemmelser: i nær Berørelse med Røvere, ja Medvider, passiv Deltager i en af deres forbryderske Handlinger. Hans Samvittighed bebrejdede ham, at han ikke havde afværget, rent ud forbudt det Overfald, som nu snart skulde foregaa, og som muligen kunde tage en blodig Ende; men saa søgte han at berolige den indvortes Maner dermed, at han hverken havde lagt Plan til Røveriet eller drevet paa det, og at Røveren havde forladt ham, før han kunde ret besinde sig. Men skulde han ikke vende om og gøre nu, hvad han burde gjort før? Hm! den, han søgte, var vist allerede paa Farten. Saa de to skuffede Medbejlere! Vel maatte de være Snavskarle; men Slyngler tilkommer jo ogsaa Retfærdighed saavel som Tyven. — Mettelene, den elskede, den uden kraftig Indgriben fortabte! hendes straalende Billede svævede mellem hine mørke — overstraalede dem. — Ingen Skrupler flere! Ingen Vaklen mere! Tærningerne var kastede.

Uden for det magnetiske Slot mødte han sin Fælle i Kærlighed, Frygt og Haab. Han fortalte ham, hvad han havde erfaret om Medbejlerne, deres nær forestaaende Ankomst og det improviserede Dobbeltbryllup. Kilden til disse Oplysninger maatte han nødvendigvis skjule indtil videre, saavel som hvorlunde det vilde ske, at der i Dag ikke blev noget af Brylluppet. Men hvad saa? Den til Nedslagenhed bekymrede Forvalter var ikke i Stand til at besvare dette Livsspørgsmaal — den guldlokkede var det.

„De skal ud til Arbejdsfolkene," sagde han; „jeg vil følge med og se, hvad jeg kan hitte paa."

Ejheller omsonst lagde han sit krusede Hoved i Blød. Hvad derfra udgik, skal Tiden vise.

Med raskere Skridt, rankere Krop og lysere Aasyn, end de var udgangne, indginge de igen i det fortryllede Slot.

Efter Aftale forholdt begge sig i deres hele Adfærd, som om de ikke anede, at noget var i Gære. Derimod blev det dem en Umulighed, mundtligt eller skriftligt at give Pigerne Underretning om det forestaaende, undtagen ved forblommede Talemaader, stjaalne og opmuntrende Øjekast, stilede paa at indgyde Haab og Tillid. Moderen brugte sine Falkeøjne og magede det saa, at hun altid var sammen med begge. Mod Middag tog hun dem med sig op i Storstuen, hvor de alle forblev, til de forventede ankom.

Hvad der bestiltes i Stadsestuen, opdagede Forvalteren ved at gøre sig et Ærinde forbi Vinduerne. Derinde saa det pyntetligt, men for somme ikke glædeligt ud: Spejle og Lampetter var behængte med grønne Kranse; tolv massive Lysestager, gammelt Arvegods, som kun ved overordentlige Anledninger kom for Dagens Lys, stod paa Kommoderne — kort, han behøvede ikke videre Bevis paa Troværdigheden af Vennens Underretning.

Saa kom da de velbyrdige Herrer, og det i stolt Humør: Kammerraaden lod sin brede Mund flyde over paa sædvanlig Vis; Krigsraaden greb sig an og fremslæbte nu og da med Besværlighed Indfald, som ingen uden han selv antog for Vittigheder. I Fruens Ansigt laa stolt Triumf, i Lises rolig Trods, i Mettelenes afvekslende stille Resignation og tvivlsom Forventning.

Kammerraaden var ogsaa i Forventning, men som ikke var forstyrret ved Tvivl; ogsaa kiggede han ofte gennem Vinduerne. Krigsraaden sad stadig med Ryggen til dem og kiggede efter Ludvig den Sekstendes Henrettelse, der hang som Kobberstik lige over for ham. Imellem skottede han til Oraklet, der ud paa Eftermiddagen blev en lille Smule urolig og mumlede stødevis for sig selv: „Hvad bier han efter — han kunde ha' været her — jeg skulde dog aldrig tro — nej — han maa være her paa Øjeblikket."

Fruen havde nedtrukne Øjenbryn og hviskede til ham af og til kort, mere og mere heftigt, hvortil han ikke svarede undtagen saa med Nik, saa med Hovedrysten.

Tiden skred. De to rette Elskere var kun sjælden og stakket inde; og et Par Timer over Middag tog Mettelenes Afsked, hilsede tørt paa Døtrene og belevent paa Moderen, takkede for udvist Gæstfrihed og gik ud til sin Hest. Forvalteren ledsagede ham efter givet Vink, „da der ingen af Karlene var hjemme".

I Stalden aftaltes nu, hvorledes de skrevne Vink skulde spilles Kæresterne i Hænderne. Derpaa modtog Krushoved de nødvendige Attester og Papirer for Vennens Vedkommende og for nu af Sted til Amtshuset i Aalborg.

Jeg kan ikke undlade at føre mine Læsere hen i Nærheden af den bekendte Røverstue — Læserinderne kan gerne følge med; der er ikke det mindste at være bange for.

Banden, forstærket med tvende Novicer eller aktive Medlemmer — passive, Hælere nemlig, havde de een af for hvert andet Sogn i en vid Omegn — havde gjort en ret heldig Ekspedition paa Østkanten af Landet, hvorefter den rattede sig i Hurup Kro, hvor Skomageren, som nu hans Vane var, ved Brændevinsflasken og Ølkruset satte „de høje Hjul æfor", dog uden at lade noget høre om hans og Kammeraters natlige Bedrifter. Det traf sig saa, at tvende af Amtets Herredsfuldmægtige var til Stede i næste Stue. De blev opmærksomme, kiggede og lyttede og kom til den Endeslutning, at disse Ravne maatte være af dem, der saa længe havde gjort Brud paa den offentlige Sikkerhed og trodset Landets Love. De havde hørt, at Tarmløs, der ellers kun sagde lidet, manede de andre om at bryde op, med det Tillæg: ellers naar vi ikke hjem før Dag; I skal tænke paa, vi har fire Mil at gaa.

„Fire Mil!" siger Retsbetjentene til hverandre, „det kunde ligne efter Rold Skov — der kunde gøres noget — Afsted! hver til sit — og driv Sognefogder med flere ud at passe dem op!"

Inden de var kommet ud, hørte de, der blev sagt derinde: „Det bliver nu for silde i Nat; lad os ligge over et Sted her i Nærheden, saa kan vi jo begive os paa Vejen i Morgen Eftermiddag!"

„Te Majte hvikket! læ go!"[24] svarede en anden Stemme; „Jesabel lider vel ikke saa haardt efter os; hun kan hverken sulte eller tørste til Døde."

Tilhørerne svang sig paa Hestene og hjem til deres Principaler, der straks foranstaltede det fornødne til Besættelse af Rold Skovs Østside.

Nu kommer vi did, hvorhen jeg indbød mine højstærede. — Paa de højeste Banker langs ud med Skoven afsattes Vedetter paa otte à ti Mand med alskens Bondevaaben, saavel som en eller flere Bøsser, hver Trop under Anførsel af en Sognefoged eller en anden rask og paalidelig Mand. Af hver Trop laa kun

een paa Udkig, de andre skjulte bag Skrænten. En Afdeling blev beordret at trække sig en halv Mil Østen fra Sydenden af Skoven, en anden ligesaa fra Nordenden for at omgaa Fjenden og afskære ham Retiraden.

I Daggry bemærkede to eller tre af Udkiggerne en Trop paa fem Mand nærme sig. De øvrige Poster underrettedes herom, og snart var de alle fem fangne og bundne. Vogne skaffedes til Veje, og Røverne afgaves til Tyvehullerne i Aalborg, hvor vi indtil videre vil overlade dem til deres egne Betragtninger og Forberedelse til Inkvisitionen.

Vi forføjer os atter til det Sted, hvor der er fire Bejlere om to Brude, at se, hvem der skal føre dem hjem. Lidt før Aften kom Præsten agende, og noget efter Degnen gaaende. Ved Synet af dem for en let Gysen over begge Brudene; Forvalterens Ansigt var i et stille, stadigt Smil. Fruen nærmede sig gravitetisk til ham og sagde med blød Stemme, men hvast Blik: „De smiler med en Mine, som om De oversaa dette Selskab."

„Saa-aa?"

„Det er anstødeligt, min Herre!"

„Det kan jeg dog ikke vide."

„Da kan jeg, og — jeg vil sige Dem det nu: jeg har i den senere Tid haft Grund til at være mindre tilfreds med Dem." —

„— Saa-aa? "

„Ingen Spodskhed, saa længe De spiser mit Brød, og smager det Dem ikke længer" —

„Saa kan jeg lade det ligge? Meget vel!"

„Altsaa er De vel endog til Sinds at forlade mit ringe Hus?"

„Dertil er jeg ikke utilbøjelig."

„Straks maaske?"

„Aa ja."

„Vel! Følg med og faa Deres Løn!"

„Hverken Deres Løn eller Deres Skænd. Adieu, min naadige!"

Hurtigt forlod han Værelset, gik over i sit Værelse, pakkede alt hans i sin Koffert, tog Nøglen af sin Dør, leverede den til en velbetroet Karl, steg til Hest og tog Vejen ad Viborg til.

Inde i den Gaard, hvor Fruen havde lavet paa Bryllup, var hun immer nærmere og nærmere ved at tabe sit mandige Sinds Ligevægt, og ingen af alle derværende vedligeholdt nogenlunde

Sindsro uden begge Brudene. Da ingen mindede om Forretningen, spurgte Præsten Hendes Naade, om der snart skulde begyndes?

„Naar De behager," lød Svaret.

Præsten bukkede, gik ud og iførte sig Ornatet.

„Om De saa behager!" sagde Fruen, nejende for Fæstemændene og givende med sin mægtige Haand et Tegn til de paa hendes Befaling højtidsklædte Fæstemøer. Disses Ansigter fik samme Farve som deres lilla Silkekjoler. De satte vel een Fod frem, men tøvede med den anden. Moderen nikkede barsk og kastede Hovedet tilbage. Da lød en Frelserrøst, idet Hans Velærværdighed spurgte om Kongebrevene.

„De kommer straks!" svarede Fruen vævert; „Overbringeren maa være her paa Timen, det er Hr. Kammerraadens Forvalter. Han er her, inden Vielsen er forbi — De kan roligt begynde."

„Undskyld gunstigen!" sagde han og traadte tilbage længer ind i Stuen, „det strider mod min Embedspligt, jeg vilde vove alt — men hvorfor ikke heller bie, til den udsendte kommer?"

„Ogsaa det!" svarede Fruen og bed sig i Læben.

Endnu en skæbnesvanger halv Time, da — kommer Forvalteren halvt gaaende, halvt løbende, med løsstaaende svajende Overfrakke. Man farer ud.

„Jeg er plyndret, faldet blandt Røvere!" stønnede han hartad aandeløs. „Alt er væk!" Brevene væk, Pengene væk, Piben væk, Ur væk; det var et Under, de lod mig beholde Livet." —

Han lod sig styrte eller falde ned paa den brede Sten uden for Døren, støttede Albuen paa Knæerne og Hagen paa de hule Hænder.

„Det var da forskrækkeligt!" raabte man; og Præsten lagde til: „Kan De nu se, at det var godt, vi ikke forhastede os."

„Bud straks til Sognefogden!" raabte Fruen, „og til Herredsfogden! Begge til Hest, alt hvad der løbes kan! maaske Røverne endnu kunde paagribes," — til den udplyndrede: „Naar og hvor skete det?"

„Da jeg," svarede han, „kom til Løvel Brohus, og der var jeg lidt over Middag, lod jeg Karlen tage min Hest for at gi'e den en Ville Hø og Vand; selv gik jeg ind i Kroen saa længe og forlangte en Snaps og et Glas Øl. Som jeg vil til at drikke, raaber en uden for Vinduet: „Hej! hej! Hejsten! Hejsten!" Jeg satte Glasset fra mig og sprang ud, for jeg troede, det var min Hest, der havde stødt sig løs. „Hvor er den?"

„Der," svarede en Mand og pegede paa en Hest, som noget

derfra sprang omkring i Tøjret. Saa gik jeg ind igen og drak, hvad jeg havde forlangt. Men al den Tid sad en lille sortsmudset Person imellem Bordet og Væggen. Han har vistnok, mens jeg var udenfor, kommet noget Djævelskab i Øllet, for inden jeg endnu var kommet paa Hesten, fornam jeg saadan en sær Døsighed, som hastig tog til. Imidlertid var Personen gaaet bort. Som jeg er kommet over Broen, springer to Karle til fra hver sin Side, griber i Bidselet med den ene Haand, og med den anden rives og skydes jeg ned. Jeg var allerede saa sløv, at jeg ikke kunde raabe om Hjælp, og der stod som en Taage for mine Øjne. Jeg fornam, at man fumlede i mine Lommer, og saa segnede jeg hen og laa, mig selv ubevidst, til langt hen paa Eftermiddagen. Jeg skravlede op og skyndte mig herhid, saa fort jeg kunde. Haah! jeg er, som jeg var mørbanket over mit hele Legeme."

„Der laa vi den Nat og havde ingen Dyne over os," sagde Degnen.

„Og ingen Kone hos os — hm, hm, hm," lagde Kammerraaden til; „men det kan vel oprettes i Morgen. Nu kan vi spise og drikke paa det i Aften." — Og saa gjorde de.

Fruen, som dog var lidt udmattet af de forskellige Sindsanspændelser, mindede tidlig om Sengen; den søgte hun og Herrerne og var snart i fast Søvn. Ikke saa de unge Damer. De gik rigtignok ind i Sovekammeret, ikke for at hoppe i Sengen, men ud af Vinduet, som de sagtelig aabnede. Derefter opkiltede de Brudekjolerne, tog Kaaber og Hatte paa og holdt hverandre krampagtigt i de Hænder, der denne Nat skulde sammenføjes med mandlige. — Ikke et Ord kunde faa Luft; de saa paa Uret og lyttede til Vinduet.

Endelig hørtes hviskende Fjed — Elskerne var der — hver løftede sin ud i Haven — og lette som Aander svævede de ud paa Marken til Vognen. Den besteges og sattes i Bevægelse, først langsomt, til den var kommet saa langt bort, at dens Rullen ikke længer kunde høres paa den forladte Gaard.

Det var mørkt, men Kusken var sikker og vejstiv; thi det var ingen anden end — Bettefanden.

„Hvor skal vi hen?" hviskede Pigerne benovede til deres Sidemænd. Disse krystede dem til sig ømmeligt og svarede: „Til en Præst."

I Dagbrækningen holdt Vognen uden for en saadan Mands

Bolig. Kusken gav en af Herrerne Tømmen og gik til Køkkendøren, der aabnedes af en Pige med Malkespand i Haanden. Han spurgte om Madamen. „Hun er nok ude hos Kusken!" svarede Pigen knistrende.

„Da kald hende herhid, og sig, at hun kan tjene store Penge." —

Hun gik til Herberget, og Kusken til Vognen, hvor han løste Skaglerne, tog Hovedlaget af Hestene og af Vognen Hø, som han gav dem at æde.

„Men min Gud! hvad er det for en Præst? Konen hos Kusken!" spurgte Pigerne med ængstelig Forundring.

„En barmhjertig Samaritan!" fik de til Svar. „Han kopulerer for Penge, paa sin Kones Befaling, der tager Pengene til sig. Han er en Diogenes, hun et Pragteksemplar af en rigtig Nille. Og tænk Dem engang: hun er en Københavnerinde, født Frøken, og Søster til en baade her og i Udlandet navnkundig og hædret Forfatter. Men indlad Dem ikke med hende! lad som De ikke forstaar Dansk! De vil faa noget at høre; og jeg indestaar ikke for, at det jo kan minde om Gammelstrands Heltinder."

Hun kom:

„Ej ej! det var en tidlig Visit baade af Herrer og Damer — hvad behager Deres Naader?"

„Vi ønsker at giftes."

„Ser man det! Hat das so eine Eile?"

„Jawohl, hvad skal vi gi'e Dem, for at Deres Mand straks vier os? Vi har Kongebreve."

„Tyve Daler."

„Dem gi'er vi, naar vi tillige faar Attester for Vielsen."

„Hjælp Dem selv af Vognen, saa skal jeg lukke op."

Det gjorde de og hun. De vistes ind i en lav og smudsig Stue. Hun bad dem ikke sidde ned engang; der var endelig ikke fler end tre klodsede Træstole i Rummet, af hvilke den ene endda var trebenet.

Madamen løb ind i et Sideværelse og skreg: „Herop! herop! hvor længe vil Han ligge, dovne Æsel, herude er noget for ham at bestille: to Par at smede sammen paa een Gang — ud af Sengen! eller jeg skal lette ham — Han behøver ingen Bukser — put sig op under Sløjkjolen — saa! her har Han Kraven om, og der ligger Hans Bog — skrup sig!"

Hun vipsede ind igen: „Saa Damerne har saadan en Satans Hastværk med at komme i Brudeseng? Da kom jeg der, min Sa-

lighed, tidlig nok; det skal De selv se, naar mit Tjokkeho'ed kommer."

Hun for ud i Køkkenet.

Han kom. De kunde ved første Øjekast se, at begge maatte være saa slet gift som tænkeligt. Skiden var Kjole og Krave som det blege, magre Fjæs, omgivet af uredte, bleggraa Haar. Paa Fødderne fremslæbte sig et Par Trætøfler, og mellem dem og den stumpede Præstekjole saas Stykker af brandgule, hist og her sammenrimpede grove Hoser.

Mod denne Personlighed stak modbydeligt af et Vrængesmil, et dybt Buk og den Hilsen: „*Salvete plurimum, humanissimi! nec non humanissimæ! An sitis studiosi!*"[25]

„*Ego sum*,"[26] svarede Krushoved, „*et qvidem Candidatus juris.*"

„*Χαιρε*! *Χαιρε*!"[27]

I det samme kom Madammen ind igen og sagde: „Hold nu Hans beskidte latinske Flab! og gør Hans Pligt!"

Man leverede ham Kongebrevene til Eftersyn. Med dem aabne i den ene Haand og Alterbogen i den anden stillede han sig op til en Væg og bad Parrene rangere sig efter Navnene i det og det Brev.

Det gjorde de, idet Krushoved sagde: „De skal ikke ulejlige Dem med nogen Tale, Hr. Pastor! hold Dem ene til Ritualet!"

Saa gjorde han, og sluttet var den uopløselige Pagt.

Ægtemændene forlangte nu Forretningen i deres Paasyn indført i Kirkebogen og Attester, til hvilke Forvalteren havde medbragt det fornødne Papir, udstedte. Dette medtog Tid; thi Nille, som vilde skynde paa ham med Udskælden, ledsaget af vældige Trumfer, forstyrrede ham just derved og sinkede Skriveriet, saa de fremmede Herrer maatte bede hende om at lade Manden i Ro.

Da hun havde modtaget og eftertalt den akkorderede Betaling, hvorfor hun ikke sagde saa meget som Tak, gjorde hun et Kniks for de nygifte Koner og sagde spodsk: „Lykke paa Rejsen! og megen Fornøjelse, saa længe det varer!"

Dermed gjorde hun omkring og forlod Stuen, kommanderende Præsten: „Følg Han med mig!"

Dette Bud adlød han, og Ægtefolkene tøvede ikke med at forlade et saadant Hus. Hvorhen saa?

Det havde Forvalteren sørget for. Han havde allerede ved Ilbud underrettet Faderen om sin Afskedigelse, og hvad derpaa vilde følge. Ret fornøjet over hans Forbindelse med en rig Pige,

tog han derfor venligt mod begge Par og gjorde for dem et muntert Gilde. Næste Morgen overdrog han sin Ejendom, mod passende Aftægt, til Sønnen og var dennes Svoger behjælpelig til at indkøbe en god og smuk Ejendom i Nærheden. —

Hvor længe deres ægteskabelige Forbindelser varede, og hvorledes det for øvrigt gik dem, ved jeg virkelig ikke, og Læserne bryder sig vel heller ikke om at vide det; thi nu er jo Knuden løst.

Men hvorlunde Røverknuden løstes eller overhuggedes, vil dog næppe høres uden en vis Deltagelse.

Paa den Vogn, der bragte de opfangede Røvere til Aalborg, var Tarmløs og Skomageren — som i det industrielle Samfund hed „Sylen" — sat hos hverandre med bundne Hænder. Thi brugte den sidste sin ubundne Tunge til levende Samtale med Sidemanden; dog førtes den saa svagmælet, at den ikke med Tydelighed kunde naa Bevogternes Ører. Hovedemnet var Befrielse fra Indespærringen, Midlerne til samme, Maaden og Tiden. Sit største Haab satte man til Fanden og hans Oldemo'er, der vist for deres egen Skyld vilde gøre og vove alt muligt. De var enige i, at han var en dygtig Kaptajn, ingenlunde at spøge med, men Kvinden tolv Gange frygteligere og uden mindste Tvivl en Helvedes Heks.

„Fanden selv har al Respekt for hende," ytrede Sylen; „derfor er det ikke sært, om Mad og Drikke gi'er mig Kvalme derinde hos dem. Jesabel (hendes rigtige Navn var Elsebeth) er en Engel imod hende."

„Kan han bare faa hende med," tilføjede Tarmløs, „saa har det ingen Nød: hun skal nok puste Laasen op."

„Det gør hun nok!" raabte Sylen højt og skraalede en Yndlingssang i hans Smag.

„Du har dog Moses med dig?" spurgte Tarmløs.

„To blaa Drenge[28] mellem mine Skosaaler — og du?"

„Hvad jeg har, er klistret fast over Fjælen; der kommer de Fanden ikke at rage."

Dette kan vel være nok af disse Svendes Rejsepassiar.

En anden, hel forskellig, holdtes i Aalborg med Kriminallovens Organ; og der holdtes flere uden at føre til Endelighed. — Under en saadan Katekisation henkastedes pludselig det Spørgsmaal: „Hvor er nu Bettefanden?"

„Det er ikke godt at vide," svarede Syl, „hvor han er; han kan være baade her og der, han er alle Vegne, og ofte der, hvor man ikke venter ham — ligesom den, han er opkaldt efter."

Videre kunde Inkvisiten ikke bringes: Frygt, blandet med en Tilsats af Hengivenhed for Anføreren, holdt ham tilbage fra at røbe ham.

Ikke saaledes sindet var den træske og nedrige Tarmløs. Under Betingelse af Strafløshed lovede han at give Retten saadanne Oplysninger, at den farlige snart maatte komme i dens Magt.

Inkvisitor, som beklagede sig over, at man allerede flere Gange uden Nytte havde forsøgt at overrumple ham i hans Bopæl, pruttede længe med Skrædderen om Prisen paa Forræderiet. Denne nedsatte samme til Vand og Brøds Straf, og derefter til korteste Fængselstid i Tugthuset. Omsider blev man enig.

Han gav nu den Oplysning, at Mester Alibi kom ikkun to Gange om Maaneden, højst tre, hjem til hans Oldemoder; og det kun i mørke Nætter; i Mørket kom han og biede yderst sjælden, til det gryede ad Dag.

Dette toges til Følge; i nogen Tid forgæves. Lovens Tjenere kedede sig og foretog sig saa en Husundersøgelse. Den førte til intet, de fandt kun lidt tarveligt Husgeraad, og Kællingen paa Lejet. Paa alle Spørgsmaal og Trusler virrede hun med Hovedet og pegede paa sine Ører og paa Munden. Da dertil hendes Ligfarve gav hende en døendes Udseende, lod man baade hende og hendes skumle Vaaning i Ro — for det første.

Ikke længe derefter kom den bette ind, syg, angreben af en hurtigt tiltagende Feber.

Otte Dage efter foretoges en ny Undersøgelse. Man fandt Bettefanden som Lig og hans Oldmowr inden for ham, som det syntes, nær ved at vorde det.

[1] Trykt i „Gamle og nye Noveller af St. St. Blicher", udg. af P. L. Møller, I. B. 1846. — Bettefanden var en jysk Omløber, hvis Ugerninger har beskæftiget Sindene stærkt, som det ses i Kristensen: Det jyske Almueliv, V., S. 131—36. Han var en langt mere ondsindet Person end den, B. har skildret. Han var født 1801 og hed Johannes Jensen. Af en Kommission, der sad fra 1837 til 43 og havde flere Hundrede jyske Voldsmænds Forhold til Undersøgelse, blev han for en Mængde Røverier og Indbrudstyverier dømt til livsvarigt Tugthusarbejde, hvilken Dom Højesteret stadfæstede 1844. 1864 løslodes han og kom tilbage til Stenild ved Hobro. Her døde han 1870. — Novellens Præstefolk er Pastor Holst i Rørbæk og hans Hustru Charlotte, født Rahbek, en Halvsøster til Knud Lyne Rahbek. (Aakjær: B.s Livs-Tragedie, II., S. 185 o. f.) — Alle de følgende Ordforklaringer er hentet fra P. L. Møllers Udg.

[2] Farlil.

[3] Morlil.

[4] Sodede.
[5] Har lange Anders ikke været her fornys?
[6] I Onsdags.
[7] Til Ro.
[8] Skynd dig!
[9] Vrinsker efter Foder.
[10] Fæhuset.
[11] Indsidder.
[12] Sagde han.
[13] Knibe.
[14] Ondsindet.
[15] Paa rede Haand.
[16] Indhugget Gang (Stolle).
[17] Bjerget til Hobe.
[18] Lyst.
[19] Rigtigt.
[20] Styrter.
[21] Det haster.
[22] Før de lige skal til det.
[23] I Morgen.
[24] Lige meget — lad gaa.
[25] Er I Studenter?
[26] Jeg er det.
[27] Velkommen.
[28] Femdalersedler.

KÆRLIGHED I VILDMOSEN[1]

I.

Dokkedal hedder en By lidt Syd for Limfjorden og tæt hen mod Kattegat. Til Værn mod dette og til Læ for dets Storme har denne Række af straatakte Huse en Række af sammenhængende Høje, dem de kalder Molbjergene. Træd op paa en af disse „Knuder" og se dig først mæt paa Havet; og drej dig saa om mod Landet! Her er noget ganske andet at se.

Bag dig havde du blaat; foran dig har du nu graat eller en Naturfarveblanding af graat, gult og brunt. Hvad for en Hovedfarve er den fremherskende, er vanskeligt at afgøre; men paa Kedlens Overflade er opkogt en, der kan sætte en Sællandsfar i slet Humør.

Denne Moseørkens Udseende vilde være milevidt aldeles ensformigt, hvis den ikke var paa to Etager, den ene tre til fire Alen højere end den anden, lidt brunere af Lød, da Lyngen paa det mindre sumpige Jordsmon trives, skønt tarveligt.

Men kig videre ned i Sydvest og op i Nordvest! Hist opdager du en anselig Menneskebolig med Have til og paa den nordligere Kant en ordentlig Skov. Bag denne ligger, men fra dit Standpunkt usynlig, ogsaa en Herrevaaning, benævnet Høstmark. Dette Navn, saavel som den forriges: „Vildmosegaard", antyder en yngre Oprindelse, nemlig paa en senere Tid, da Vandherredømmets Svækkelse indrømmede Beboelse paa disse Oaser.

Høstmark er opstaaet langt tidligere end den anden, Mosegaarden, eftersom dens Beliggenhed egentlig er paa en Halvoase. Den sidste skulde maaske endnu ikke været til, hvis ikke Kærlighed — den første Vindmøllebygger — ogsaa her havde vist sin vidunderlige Magt.

En adelig Herre blæste nogle Bønderhytter overende og opbyggede paa Tomterne det nuværende Lindenborg. Navnet er-

holdt den, for at Mindet om hans Frue kunde vedligeholdes: jeg sørger nu ogsaa derfor paa en anden Maade.

„Das Fräulein von Linden" var en fattig Skønhed og følgelig med kun svagt Haab om at vorde Frau, da Junker Hans aus Dänemark daraussen saa og forelskede sig i hende. Hun bønhørte ham og fulgte med til hans Bolig i Blenstrup. Paa hendes Befaling blev det nye Herresæde opført og opkaldt efter den naadige Frue.

Denne Dame var ellers intet mindre end naadig, hvilket flere end Junkeren fik at føle; og kan man sætte Lid til hendes ej uddøde Eftermæle, var hun en Messalina baade i Vellyst og Grumhed.

Førend der begyndtes paa Bygningen, lod hun grave og mure en flere Favne dyb Brønd inden for det vordende Slots Omkres. Da den ikke gav Vand, bestemte hun den til Bevaringssted af Ferskeri om Sommeren, forsynede den med en tætsluttende Lem, ikke til at drages op, men til at falde ned, naar en Skodde under den blev trukket fra. Hvorledes dette bevirkedes, blev h e n d e s Hemmelighed, i hvilken ingen anden gjordes delagtig, undtagen Tømmermanden, som, for ej at røbe den, blev det første Offer i Lindenborgs Oubliette[2]: han forsvandt og f o r g l e m t e s.

En Tjener blev hans Efterfølger, saa snart den kvindelige Rolf Blaaskæg, ked af ham, havde kastet sine Øjne paa Kusken. Denne og efter ham Gartneren nød samme Løn for deres natlige Opvartninger.

Der hviskedes i Gaarden og mumledes uden for om disse ubegribelige Forsvindelser. Man var ikke uvidende om hines Forhold til Slottets Herskerinde, men tænkte, at hun havde givet den ene efter den anden Penge til lønligt at rømme bort fra Egnen.

Herren tilbragte sin Tid med junkerlige Forretninger; Tøvejrsdage fordrev han med Riden, Jagen, Sviren og Lystighed i Selskab med ligedanne; og dette Herreliv greb ofte ind i Nattens Rettigheder. Paa saadan Maade var flere Aar blevet borte for ham. Det første Aar af hans Ægteskab var ikke forbi, før hans Kærlighed til Hustruen var bortdunstet, og han gik sine Veje, som hun gik sine.

Det indses let, at han med saadan Levevis tænkte kun nødigt og flygtigt paa alvorlige Ting. Alligevel forekom disse Rømninger ham betænkelige. Hans Svirekammerater ytrede ligeledes i lyse Mellemrum d e r e s Betænkeligheder, saavel som i dunst-

fulde Timer Anmærkninger over Junkerindens Mistænkelighed i Kærestesager.

Dog skulde han have slaaet alt dette hen i Vejr og Vind, hvis ej — som Sagnet beretter — en af Slottets kvindelige Tyende, hos hvem Herren trøstede sig over Fruens Utroskab, havde, figurlig talt, sat ham Spjælke paa Øjnene. Hun berettede, at hun havde set Skytten og et Aarstid efter Gartneren ved Midnatstide gaa med Fruen hen til et af Taarnene, forsvinde derinde og hende begge Gange komme ene tilbage; og var det just paa de Tider, begge forsvandt.

Junkeren blev nysgerrig, tog Mod til sig og forlangte Nøglerne, som Fruen havde taget i Forvaring.

„Der er ikke noget at se," sagde hun; „men vil du derind, skal jeg ledsage dig."

Da hun havde aabnet Døren til Oublietten, bød hun ham gaa foran. Han gik, traadte paa Lemmen og sank ned mellem sine Medbejleres Aadsler. Lemmen lukkede sig for stedse. Fliser bedækkede snart efter den og det græsselige Værelses hele Gulv.

Saa vidt til foreløbig Indledning.

I Egensekloster, deroppe ved Limfjorden, var der en Abbed engang — ja det var saa omtrent midt imellem den Tid, da den bøhmiske Gaas blev stegt i Konstanz, og den, da den sachsiske Svane hævnede Gaasens Død, uden at blive stegt. Den samme Abbed Eusebius var en oprigtig Katolik: han holdt paa Formen, kuede Fornuften og kvægede Sanserne, især sine egne; var da sanselig i Løndom og aandelig aabenlyst, som det sig hør og bør. Han passede Messe og Ottesang, tømte sit Bæger uden Klang; han gjorde Opvartning for Gudsmoder *in effigie* og for smukke Piger og Koner *in corpore*. Saadan noget har Følger; blandt hvilke en, om hvilken denne Historie drejer sig.

„*Si non caste, tamen caute!*"[3] var en af hans faderlige Formaninger til Novicerne. Han selv var hverken *castus* eller *cautus*. — Hans Formand i dette gejstlige *Sinecure* havde faaet den tilkommende Eftermand saa kær, at han brugte ham meget ung i Bestillinger, ogsaa verdslige, uden for Klostermurene.

Den første af de forannævnte Herregaarde laa inden for Munkekasernens Enemærker. Dens gejstlige Herre beskikkede en Munk til om Sommeren at have Opsyn med Gaardens Drift. Eusebius erholdt denne Bestilling, saa snart han, kun lidt over

de een og tyve, havde ladet sig omhylle med Kappen og bedække med Hætten.

Paa disse Tider havde Gudumlund en ung, adelig Enke til Herskerinde, døbt Marie Malene. Hun faar Eusebius at se og finder ham snart værdig til at vorde hendes Skriftefader. En bedre kunde hun ikke have udvalgt sig: inden Aar og Dag viste sig Frugten af deres Andagtsøvelser, et Pigebarn. — Det samme betroedes Skovfogden ved Høstmark til Pleje, voksede og blev smukkere, end somme Tider gavnligt er for en femten Aars Tøs.

Som jeg nu videre skal fortælle: der havde Lindenborgs Messalina en Halvbroder, langt yngre end hun og langt bedre af Sind og Tænkemaade. Det gik nu saa, at han besøgte Lindenborg, hvor han snart kom til at holde mer af Svogeren end af Søsteren. Han var jo en tysk Adelsmand fra Røver- og Riddertiden, og paa det jyske Slot førtes der „ein freies Leben" — (undtagen i Oublietten) — det behøver ikke at males, for man har Malerier nok i den *genre,* og de er brogede nok.

Vildsvin og andre vilde Dyr, saavel som vilde Mennesker, var Halvøen dengang vel forsynet med. Vildt udæsker til Jagt. Dens Vaaben var endnu de gamle: Bue og Spyd; thi vel var Krudt opfundet af den sorte Munk: men det brugtes kun til Morterer og Kanoner.

Junker von Linden blev paa en Jagttur skilt fra sit Følge og forvildede sig. (Det samme hændtes Kong Henrik den Fjerde.) Sulten, tørstig, træt og gnaven støder han paa Skovhuset, gaar derind og faar Lind for alle sine Mangler. Else — saaledes hed hint Elskovsbarn — var elektromagnetisk og virkede i denne Egenskab paa Junkeren; der blev straks Rapport imellem dem, men!!! — — —

Man maa kalde det, hvad man vil: Kyskhed, Blyhed, Klogskab, Listighed; men dersom Evas Døtre ikke var saa tilbageholdende, som Adams Sønner er fremfusende, da var Verden for længe siden blevet splittergal. Vor Junker var nær ved at blive det, da hans Storme, en efter den anden, afsloges.

Dog opgav han ikke Belejringen, men betroede Søsteren sin Nød. Da hun var af de yderst sjældne Mennesker, som elskede det onde for dets egen Skyld, lagde hun ham straks en Plan til at forraske, bortrøve Pigen og faa hende saaledes i sin Magt, at hun maatte blive tvunget til at kapitulere. Dette Forslag oprørte hans ufordærvede Sind, og hans skarptbebrejdende Afslag slog af Søsteren et Smil, der havde saa meget giftigt i sig, at han uvilkaarlig gøs og, uden at mæle, forlod hende.

Da han var borte, nikkede hun, ikke med smilende Mine, men med et Aasyn, som naar hun havde tillaaset Oubliettens Dør.

Vor Junker ilede til den elskede og fortalte hende rent ud, hvad den onde Søster havde tilraadet ham; men lagde til, at naar hun vilde tage ham til Ægtemand, var han dertil straks beredt og derpaa forberedt, saasnart en gejstlig kunde formaas til at forrette Vielsen.

Pigens glade Tanker faldt i Øjeblikket paa Pater Eusebius. Denne kom nemlig imellem i Skovhuset for at se til sin Datter, hvem han virkelig elskede, men med en renere Kærlighed end den, der havde givet hende Tilværelse. Dog røbede han aldrig for hende, hvor nær de var beslægtede, men angav som Aarsag til hans Ømhed for hende, at hun var hans, formedelst en mislig Sag, bortrømte Broders Barn.

Saadant troede vel Plejeforældrene ikke, men vogtede sig nøje for at ymte herom til Datteren; Præstemagten var endnu dengang en frygtelig Bussemand.

Hun betroede sit Hjertes Anliggende til Eusebius, hendes formentlige Farbroder. Denne viste sig ogsaa villig til at opfylde hendes Ønske; men da han ret godt kendte Fruen paa Lindenborg, indskærpede han hende den yderste Forsigtighed og forestillede hende Nødvendigheden af en ligedan hos Kæresten.

„Men naar I nu er forenede, hvad saa?" spurgte han, „og hvorhen saa?"

„Til min Kærestes Søster, tænker jeg," svarede hun.

Munken virrede med sit skaldede Hoved og sagde mørkt:

„Den Vej var den allerværste, som vælges kunde. Du bliver her for det første, min Datter; og din Mand aflægger dig sine lønlige Besøg som en Tyv om Natten. Men mærker I Uraad, og at hun paa Lindenborg har faaet Nys om eders Forbindelse, saa maa I øjeblikkelig gribe Flugten."

„Gud hjælpe os! hvorhen?" udstødte hun skælvende.

„Naar I," svarede han, „kan finde eder i at leve ene to, adskilte fra alt menneskeligt Samkvem, uden at se andre end mig og en til, da skal jeg sørge for et Fristed, hvor ikke engang en Ræv skal opsnuse jer."

Pigen greb hans Haand og kyssede den, hendes Taarer vædede den.

„Men," sagde hun, foldende sine Hænder, „kan en Kvinde da være saa grusom mod sin egen Broder?"

„Mit fromme Barn!" svarede han, „se dig omkring paa alle disse Træer og Vækster: alle sammen har de grønne Blade, smuk-

ke Blade; men pluk nu et af hver og læg dem ved hverandre! Du vil ikke finde to ligedanne, hverken af Skikkelse, Farve eller Smag. Saaledes gaar det og med os Mennesker: om vi var tusinde Millioner, ikke tvende vilde findes ens i Sind eller Skind. Dette Nældeblad der har i Figuren Lighed med denne her Plantes, men det er mørkere, det har Brodde, det brænder dig. — Hun, jeg advarer dig for, er en Brændenælde."

Som han havde udtalt sine sidste Ord, kom Elskeren belejligt til og blev nu ligeledes underrettet om det glædelige, som Fader Eusebius nyssen meddelte Kæresten, lige til Advarslen mod den farlige Søster. Denne var allerede blevet overflødig.

Ved hans Tilkomst viste hans ellers stedse aabne og livlige Ansigt en urolig Mørkhed, som flygtigt smittede Pigens; men den unge Mands vilde ved Trøstens og Haabets lysende Straaler endnu ikke fuldkomment lade sig udglatte.

Grunden til denne hans ualmindelige Forstemthed blev naturligvis efterspurgt, men ikke forklaret. Fortælleren her, som kender den, afholder sig fra for skikkelige Menneskers Øjne at fremstille noget, der, hvis vor Junker ikke som Joseph havde revet sig ud af Garnet, skulde styrtet ham i en Fortvivlelse lig den, for hvilken en israelitisk Kongesøn gjorde sin Søster til Offer.

Abbeden grublede nogle Øjeblikke, ikke ret mange; da indesluttede han Parret i sin Favn og sagde:

„Med eders Forbindelse har det stor Hastværk; endnu i denne Dag maa I forenes for Tid og Evighed og jo før jo heller skjule eder saa længe, til I bliver i Stand til at forlade denne giftige Bund. Een Dag, højst to, tøver I hos Skovfogdens; han røber eder ikke, hans Kone lige saa lidt; for de tør ikke. Min Søn!" — han lagde Hænderne paa hans Skuldre — „du kender ikke den Skat, jeg i Dag skænker dig — det er hende, der staar! Lad den ikke stjæles, ikke røves dig fra! Se til, du kommer vel og snart fra Borgen! Har du mere, end du paa een Gang kan bære, skal jeg sende dig ved Natten en tro, tavs og forsigtig Klosterbroder, som kan hjælpe dig at bjærge det. Hold saa dig selv og din Hustru inden hine Vægge, indtil jeg faar indrettet til eder andensteds."

Sildigt paa Aftenen sneg sig den unge Mand ind i Slottet, uden for hvilket Klosterbroderen allerede biede efter ham; — Indgang, Udgang, Bjærgning, alt gik heldigt, men — ikke ganske ubemærket: Messalinas da for Tiden opvartende Kavaler, Ridefogden, nys kommen i Tjeneste — havde fornummet noget

til den natlige Færdsel; og da Junkeren næste Dag savnedes og Søsteren lod anstille Undersøgelser, fik hun af Fogden den Underretning, at han i en Frastand havde skimtet noget levende, som skred fra Gaarden af Øster paa.

Nu maatte han fungere som Spion alle Vegne paa den Kant. Efter Generalindens Ordre forklædt som Natmandskælling og med et Tørklæde bundet om nederste Del af Hovedet, for at skjule Skægget, tiltraadte han sin værdige Bestilling.

Efter at have set og hørt sig for i store og smaa Gaarde, med Enstedhuse, kommer Udsendingen ogsaa til Skovhuset et Par Dage efter den stilleglade, lønlige Vielsesfest. Den lyksaliggjorte Ægtemand gaar just gennem Køkkenet, hvor Tiggersken sidder, og bliver straks opmærksom paa hendes mandige Ansigt og firskaarne Legeme.

Han standser og spørger: „Hvad er du for en Karl?"

Dette „Karl" slog denne her Kumpen; dog tabte han ikke Hovedet, som Frankeren siger, men svarede paa jysk Bondemaal, at hun var en fattig Enke der og derfra og bad om noget i Guds Navn.

Junkeren greb i Lommen og gav et Par Skillinger, men kom derved Spionen saa meget nærmere, at han tydelig saa paa de øverste sortprikkede Kindbakker, at de nylig maatte være ragede.

„Gaa til Bekendelse!" raabte han og løftede Haanden, „og sig straks, hvem du er, og hvad du har her at bestille!"

„A haar ett ant aa bestell," svarede Skælmen, „end aa be om nød, — han sie saa wes o mæ, faade A haa let Skjæg, men vel han ænnele veed hwofor, da ær ed, faade A desvahr ær en Hwærken."

Junkeren forstod ham ikke, men Skovfogden var nu just kommet til.

„Pfui!" udsprudede denne tyskfødte, „ein Zwitter!" snurrede sig om og ud af Køkkenet, Junkeren efter ham.

Som de keg ud af Stuevinduerne efter den mandhaftige Tiggerkvinde, siger Skovfogden:

„Hun ta'er for lange Skridt til at være et Kvindfolk; det er vist en forklædt Gavtyv. Skal vi ikke trække Tingesten ind igen og holde skarpt Forhør? jeg ynder ikke saadanne Øjne."

„Lad 'en være, hvad 'en er; det kan være mig lige meget," var Svaret. Den anden virrede med Hovedet og brummede:

„Vi vil lukke tættere, end vi sædvanlig plejer; hav eders Spyd

og Jagtkniv paa rede Haand nær ved Sengen! Vi kan gerne faa en urolig Nat."

Den fik de. Ved Midnatstid, da de nygifte laa sødelig indslumrede, pikkedes hurtigt og stærkt inde fra Skovfogdens Sovekammer. Den unge Kone, som var mere lydhør og letsøvnet end Manden, fornam det og vækkede ham. Han sprang op, hans Blik faldt paa Vinduet, hvorfra i samme Øjeblik noget mørkt nedgled. Han greb Spydet i den ene Haand, tog Kniven i den anden, keg og lyttede. Han opdagede gennem Skumringen fire Mænd, som hviskede ivrigt til hverandre og derpaa nærmede sig Vinduet. Et Brækjern anbragtes, og Vinduet opreves.

Tyskerens Hjerte sad, hvor det skulde sidde: paa den nærmeste Indbryder kløvede han Hovedet, gennem den næste jog han sit Spyd; de to andre forsvandt. Nu kom Skovfogden til, men for silde til at yde Bistand, da han ikke før havde faaet noget om sig og fundet et Værge.

Den spydstukne havde saa meget Liv tilovers, at han kunde sige, hvo der havde udsendt dem for at fange og føre de nygifte til det skumle Lindenborg.

„I Nat," siger Skovfogden, „bliver vi nok sikre, men inden den næste maa I være herfra."

„Hvad skal vi gøre ved de døde?" spurgte Junkeren.

„Begrave dem," svarede hans brave Vært, „her nær ved i Skoven er en Ulvegrav, der kyler vi dem ned, lidt Jord og tørre Grene ovenpaa; lad saa disse Aadsler ligge til Dommedag."

Da de vilde til at slæbe Ligene hen til den Grav, der egentlig var bestemt for Rovdyr, saa de, at den foregivne Hværken var den ene, endnu iklædt sin Maskeradedragt; hun kom snart til at blive den andens bestandige Kontubernal.[4]

---

[1] Trykt i „Gamle og nye Noveller af St. St. Blicher", udg. af P. L. Møller, III. D., 1846. — Fra Udbygninger til Hovedbygningen af Lindenborg fører to underjordiske Gange, der endnu er farbare til hen imod Borggraven, hvor de gaar brat ned, sandsynligvis ind under Graven. Ved Ombygning fandt man for en Del Aar siden i Bunden af en af Udbygningerne der, hvor den underjordiske Gang tog sin Begyndelse, en Del Knogler blandede med ulæsket Kalk. Muligvis kan man heri finde en Støtte for Sagnet om Fruen af Lindenborgs „Oublietter". — I øvrigt er intet som helst af hvad Novellen fortæller, historisk hjemlet. Saaledes har Egensekloster aldrig været Kloster — allerede „Danske Atlas" gør opmærksom paa, at denne Gaard er „kommet uskyldig til Klosternavn".

[2] Underjordisk Fængselskælder.

[3] Ikke saa kysk som forsigtig.

[4] Herefter følger:

„N. B. Fortællingen kan vel gerne betragtes som sluttet her; alligevel skal siden følge en annekteret. De, som har fulgt nu „Manden i Mosen", vil, haaber jeg, følge ham, naar det gaar om igen."

Sluttende P. L. Møllers Udg. følger derefter i VII. D. (1847): Kærlighed i Vildmosen, II.

KÆRLIGHED I VILDMOSEN

II.

Det Strøg, i hvis Midte Vildmosegaarden nu befinder sig, var højt op i Tiden en ukendt Halvø mellem Sumpe, Sommergræsgang alene for Skovens vilde Dyr. Men efter at Høstmark var bygget og dens omliggende Fastland opdyrket, trængte først Jægere Syd ud gennem Urskoven; og med disse siden efter Hyrder og Fæhjorde.

I lange Tider gjorde Ulve endnu Munkene Herredømmet stridigt: Jægere og Hunde maatte beskytte den græssende Hjord og med dagligt Besvær udføre og hjemdrive det tamme Kvæg.

Da fandt endelig en Klosterbroder paa, at der skulde bygges Vaaningshytter og Nøds derude, og som tænkt saa gjort. I over hundrede Aar havde her een anakoretisk Hyrde afløst den anden. Dette dyriske Ministerskifte foregik hvert tredje Aar: længere ensomt Liv ansaas utjenligt baade for Eremiten og for Munkenes Spisekammer; det var nemlig alene Stude, der blev først vinterfodrede og derefter græsfedede. Ved Afløsningen fik gerne Formanden, naar han havde passet sin Dont ærligt og troligt, en bedre og rosommere Stilling i Klosterets Nærhed.

Det var en smuk Septemberdag — en af dem, da det hverken er for varmt eller for koldt, men lige tilpas.

Den brave Tysker — jeg tror han hed Gøtz — havde ved Skovfogdens Medhjælp paa den søndre Ende af det beboelige Landstrøg mellem Vester- og Øster-Vildmosen faaet indrettet en Hytte, eller med gammelt Tømmer indvendig beklædt den, og udvendig med Mønnetørv, hvilket i Frastand gav den Udseende af en Stump Dige. Her tilbragte Manden og Konen deres Honningmaaned (som Briten siger og som lyder sødere end vore „Hvedebrødsdage").

Kun fra Østsiden vidste en og anden Jæger at finde Gangvej over til Øen; den havde Pater Eusebius ogsaa ladet sig vise;

derfor kunde han og vejlede det elskende Par, skønt tvende Raadner (Rødner i Almuesproget), for brede til at springe over, gjorde det nødvendigt at lægge Fjæl fra Tue til Tue.

Lindenborgs Messalina havde siden Halvbroderens Flugt ikke været ledig; hendes Ridefoged fik Befaling at spejde, og det gjorde han med saa megen Flid og Fremgang, at han kunde aflægge Beretning om det, vi allerede ved, paa Eremitagen og dens Beboere nær.

Hendes Naade gjorde kort efter en Ridetur med sin *Cavaliere servante* hen mod Vestkysten af Mosen, vi ved nok. Da opdagede hun paa Vildholmen den nye grønne Forhøjning; og som de onde er almindeligen meget opmærksomme — ligesom Rovdyrene — vender hun sig halvt paa Hesten til sin bagved ridende Kammerjunker, peger ad Forhøjningen og siger:

„Hvad er det? jeg har aldrig set det før."

„Jeg ikke heller," svarer han; „men har her været Mennesker, saa kan her vel være endnu." —

„Det maa vi have efterset!" sagde hun hurtigt, men lagde summende til: „Det skulde dog aldrig være min Broder? Han forsvandt med et og er ikke set af noget Menneske — kan vi ikke ride derover?" —

„Ikke fra denne Kant; men fra den anden Side kan det være muligt at gaa eller hoppe over paa Tuerne."

„Etsteds maa de der have humpet over; lad os ride omkring og se ad!"

De red Sønden om langsomt og besværligt, saa ingen rimelig Overgang, henvendte sig derfor til Beboerne i Dokkedal, hvor de fik den Underretning, at det ikke var muligt til Fods at komme over, undtagen paa et Strøg, som kun Jægere kendte.

„Skaf os fat paa saadan en!" raabte hun.

„Ja saa maa vi tilbage og Syd om Mosen!" svarede han.

Det gik langsomt, men ikke lysteligt. Fruen skældte og smældte; dog derfor gik det ikke raskere.

Endelig blev man en Mand med Bøsse var; man gjorde Tegn og stræbte hen til ham.

„Aa! vis os, hvor vi kan komme histover," sagde hun.

„Hvad vil I der?" sagde Jægeren. „Derover kan Fanden ikke ride; og gaa, det skal være om Vinteren i stærk Frost. Nu maatte I have seks Alens Fjæl med, for at komme over Rødnerne, for dem kan Hun ikke skræve over."

„Saa skaf mig en Fjæl og vis mig af Sted paa dette fordømte Morads!"

Jægeren satte Bøssen til Foden og sagde: „Hvem er Hun ellers?"

„Jeg er Fruen paa Lindenborg," hvinede hun og satte Hænderne, ikke just i Siderne, men paa Grebene af to Dolke, som sad der i Bæltet.

Jægeren blev forskrækket ved at høre, hvem han havde for sig.

„Nu skal jeg straks være her igen med Fjælen," sagde han ydmygt og løb hen til det nærmeste Hus, fra hvilket han snart medbragte Brættet.

Nu bad han begge staa af Hestene, for hvilke han lovede at sørge, indtil man kom tilbage. Derpaa førte han dem hen til Fodstien over Mosen, flyede Ridefogden Brættet og gav ham fornøden Underretning om dettes Brug over Rødnerne.

Nu skred begge af Sted, han foran. De kom til den første. Han anbragte den smalle Bro, gik først over, hun bagefter. Man kom til den anden Mudderkanal. Ogsaa denne passeredes lykkeligt — af ham; men da hun kom midt paa Fjælen, vippede den, og hun faldt i Pølen, og under Skrigen om Bistand, som Fogden enten ikke kunde eller ikke vilde yde, sank hun ned i Pludderet og er ikke siden kommet op: Vildmosen blev hendes Oubliette.

Dette blev snart bekendt. Den fromme Eusebius førte straks sin Datter og Svigersøn ind paa Lindenborg, hvor de skal have levet i mange Aar, men omsider være nedlagt i Kirkegaardens Oublietter, uden Efterkommere.

PEER SPILLEMANDS HISTORIER

PEER SPILLEMAND[1]

(En litterær Notice, meddelt af ham selv i et Brev til Redaktionen).

Ewald er født i Vajsenhuset, og jeg er født i Lundehuset: det var den første Lighed imellem os. Den anden er den, at vi begge har været temmelig forfaldne til Poesi. Den tredie er, at ingen af os har haft Lyst til noget nyttigt. Den største Ulighed imellem os bestaar deri, at han blev til en berømt Poet, og jeg til ingenting. Naar jeg siger „ingenting", mener jeg ellers „ingenting til Gavns"; thi jeg er en Dilettant, eller Fusker, i mange Ting: 1) Jeg gør Vers; men Degnen, som er en seminar- og boglærd Mand, siger, at de duer intet. 2) Jeg spiller Violin til Gilder her i Omegnen; men Degnen siger, at det har heller ingen Art. 3) Jeg er ogsaa Skrædder; men man betror mig ikke til at skære, og det fordi jeg engang havde følgende Uheld: Jeg var ved at tilskære et Par grønne Skægs Benklæder til Forvalteren, og paa samme Tid havde jeg en Tragedie i Væven, som allerede var trendet, paa femte Akt nær. Katastrofen brød mig slemt; jeg havde gjort Handlingen saa indviklet, at jeg til sidst vidste hverken „ud eller ind". Endelig gik der et pludseligt Lys op for mig, just som jeg var i Færd med de omtalte grønne Skægs Benklæder. „Jeg overskærer Knuden!" raabte jeg begejstret; og i det samme klippede jeg det ene Laar tværs over — der var den hele Historie. 4) Jeg er ogsaa Væver; men mit Tøj sidder som oftest saa længe i Væven, at det første bliver mølædt, før det sidste bliver færdigt. Endelig er jeg, for det femte, Murmester; men siden jeg engang forsøgte at opføre Byens Kølle efter samme Grundsætninger som det skæve Taarn i Pisa, maa jeg nu lade mig nøje med at slaa Kalken. Dog, det er bedst, at jeg fortæller mit Levnetsløb i kronologisk Orden; thi vel ved jeg, at en Epiker skal rive Læseren midt ind i Handlingen, men at begynde ved Enden er, saa vidt jeg ved, uden Eksempel; og Autoritet maa man jo have for sig i alt, hvad man skriver.

„Min Fader var en Mand" — jeg behøver ej at sige mer; thi enhver, som kender sin Peer Paars, ved nu ogsaa, hvilken Profession han drev. Han giftede sig i København; men af Mangel paa tilstrækkelig Søgning besluttede han at sætte sig ned i Helsingør. Paa Vejen — i Lundehuset — var det, at min Moder bragte mig uventet til Verden. Man siger, jeg kom for tidlig hertil; det kan gerne være; thi enten er jeg ikke moden for Nutiden eller denne ej for mig — jeg vil helst tro det sidste.

I min Opvækst skal man ikke have mærket noget usædvanligt eller overordentligt hos mig, med mindre dertil skal regnes en vis Godtroenhed, som mine Forældre kaldte Dumhed, og som jeg nu selv, med større Forstand og Erfaring, maa erkende derfor, hvorvel jeg ikke er i Stand til ganske at aflægge denne Fejl. — Min Fader havde bestemt mig til sin egen Profession — hvilket ej heller havde været saa fejl til en Forberedelse; thi det er jo vitterligt nok, at „aus einem Barbiergesell kann man alles machen." — Ulykkeligvis! det var det eneste, hvortil jeg var aldeles uskikket; jeg kom aldrig saa vidt, at jeg lærte at stryge en Kniv.

Man besluttede nu at sætte mig i Lære hos min Morbroder, en velfornemme Skræddermester; men efter et halvt Aars Forløb sendte han mig tilbage til mine Forældre med den Erklæring: at jeg var alt for dum til at lære Professionen. Jeg kan rent ud sige Læserne, at min Dumhed bestod deri, at jeg gjorde min Mester alt for mange dumme Spørgsmaal angaaende Anvendelsen af de levnede Stykker Klæde. — Ikke bedre gik det mig i Væverlæren: mine dumme Spørgsmaal jog mig atter hjem. — Lignende Uduelighed udviste jeg hos min Farbroder Murmesteren: jeg var saa dum, at jeg ikke kunde begribe, at Sand var lige saa godt at mure i som Kalk. Min Mester søgte vel at bevise mig det med tvende Ørefigener af Murskeen; men jeg blev lige klog.

En saadan Forstokkethed er rigtig nok ualmindelig, skønt ikke uden Eksempel, og maa — som alt andet — have sin Aarsag. Hos mig stak den deri, at jeg uheldigvis havde faaet fat paa nogle Digte ɔ: Løgne, hvori Religion, Dyd, Ærlighed og deslige blev rost og anprist. Disse overspændte Fraser gav mig en aldeles falsk Forestilling om Verden og dens Løb, om det sande, nyttige og ene virkelige i den; og saa skæv en Retning har min Tankegang ved disse bedragerske Skrifter faaet, at jeg til Dato ikke har været Mand for at gøre den lige.

Efter saa mange fejlslagne Forsøg paa at gøre mig til et nyttigt Medlem af det borgerlige Selskab sendte man mig til Stadsmusikanten. Dette lykkedes noget bedre: jeg gjorde meget hur-

tige Fremskridt og kom snart midt ind i min Læremesters Kridthus. Desværre! jeg kom snart ud igen. Han overraskede mig nemlig en Dag, som jeg var i Færd med at sætte Musik til en Elegi, jeg selv havde forfattet. Da han var en meget fornuftig Mand, beviste han mig baade med Skældsord og Hug min Daarlighed og moraliserede over en Klokketime ret faderligt for mig. „Din dumme Hund!" sagde han, „hvad er det, du tager dig for? At gøre Vers er den største af alle Daarligheder! Den største Poet — din Æsel! — er den største Nar! Een eneste Menuet er mere værd end alle de Vers, der er gjort siden Verdens Skabelse." Jeg bad ydmygst om Forladelse og lovede Bedring — ak! det varede ikke længe, før jeg brød mit Løfte. Stadsmusikanten havde en Datter, og denne havde et Par Øjne af saa brændbar en Materie, at de tændte Ild i mit Hjerte — da forfaldt jeg atter til min forrige og allerede dybt indgroede Last: jeg skrev en Ode til min søde Maren; men Honoraret bestod i seks Lussinger og Døren paa Nakken.

Jeg gik hjem og fortalte mine Forældre, hvorlunde min Mester havde behandlet mig; men den Trøst, jeg fik, bestod i en Dacapo af Musikantens Maestoso med Variationer og en Coda. — Alt over det yndede Tema: „Hohl dich der Teufel!"

Dette skete vel ikke — i bogstavelig Forstand; — derimod gik jeg til Chefen for et i Byen værende Regiment for at lade mig hverve. Jeg var 19 Aar gl., 71 Tommer høj, lidt skævbenet, men for Resten velskabt — jeg var saa lykkelig at blive indlemmet blandt Fædrelandets Forsvarere. Ved Hjælp af Underofficerens og Løjtnantens forenede Bestræbelser, og efter at min Ryg havde opslidt trende Hasselkæppe, lærte jeg Krigsvidenskaben. Efter 4 Ugers Forløb var der ingen ved hele Kompagniet, der slog stærkere paa Patrontasken end jeg. Saa snart dette Kursus var endt, havde jeg tre à fire Dage et behageligt *otium*, som — for at tilstaa Sandheden — opofredes til min Skødesynd. Det traf sig saa besynderligt, at paa det Sted, hvor jeg laa i Kvarter, logerede en Student, der var befængt med samme Sygdom, nemlig *delirium poeticum*. Havde det ikke været galt med mig før, saa blev det nu. Han lærte mig Latin og Fransk (Tysk og Prygl havde jeg samlede faaet til Livs paa Eksercerpladsen), og under hans Patrocinium nærmede jeg mig Parnassus i anden March. Jeg kunde allerede ganske tydelig se Poeternes Oldermand Apollo staa med en Lavrbærkrans i Haanden, da Høst-Manøvrerne begyndte, og Mars præsenterede mig en ditto Krans. Jeg fik ingen af dem, men derimod en Ladestok i mit højre Knæ, hvilket gjorde mig halt og

følgelig uskikket til at vandre længere med lige Skridt paa Ærens Vej. — Studenten var imidlertid kaldet til Præst netop i den Landsby, hvor Ulykken hændtes mig, og saa snart jeg var helbredet, tog han mig til sig i Kvalitet af Forelæser og Haandskriver; thi Øjensvaghed forbød ham at læse og skrive ved Lys! Her gik det da ud over alle Poeter i fire Tungemaal; jeg ikke alene læste dem, men udskrev endogsaa de smukkeste Stykker, som blev indført i en dertil indrettet Protokol. Dette var nu hans Maner; han vilde blot nyde, men aldrig selv frembringe noget. Jeg bad ham engang at meddele mig nogle af hans egne Poesier. — „Jeg har ingen," svarede han, „selv planter jeg ingen Blomster; men jeg samler andres; derved befinder jeg mig bedst. Jeg nærer den reneste Kærlighed for den himmelske Kunst; men mangler Ærgerrighed til selv at øve den." — „Skulde det da ikke være Digterens sødeste Løn," indvendte jeg, „at vide sig beundret og elsket af den læsende Verden?" — „Min kære Peder!" sagde han, „denne Sødme har mange bitre Tilsatser. Den ene er Læsernes forskellige Smag; Cajus foragter, hvad Marius beundrer; nogle ynder Tragedier, andre Komedier; og alle vil de alene have deres egne Livretter." — „Lad dem saa tage dem!" svarede jeg, „og lade staa, hvad der ej behager." — „Det vil de heller ikke," blev han ved; „hvad de ikke ynder, maa ingen anden nyde i Ro; det skal kastes paa Jorden eller gøres usmageligt. Dernæst: hvor ustadig er ikke Læseverdenens Gunst! *aura popularis!* intet andet! Dine varmeste Beundrere kan — inden du venter det — vende dig Ryggen, som Libertineren forlader den Pige, af hvis Yndigheder han er mættet, og søger en anden Genstand for sin flygtige Tilbøjelighed. Kommer de endelig til Erkendelse af deres Uretfærdighed, sker det først, naar du er død og borte; da maa et Vers i Aviserne, et Epitafium, et glimrende Ligfølge med den — maaske i Armod og Nød hendøde Digter — være en fuldgyldig Oprejsning. Og hvor mange, mener du ikke, betragter Digteren med samme Øjne som Gøgleren og Taskenspilleren: ler ad hans Skæmt, ja klapper ret fornøjet, men tænker ved sig selv: „Bravo Bajas!" tager ham til sit Bord, lader ham synge til sin Fødselsdag, eller sin Kones Begravelse, siger ham dertil de smukkeste Komplimenter; men det kan være, han med alt dette anser dig for et unyttigt Medlem af Staten, blot sat i Verden til hans Fornøjelse. Recensenterne vil jeg ikke engang bringe med i Beregningen over en Digters Genvordigheder; thi k e n d e r han sig selv, ler han ad dem, der m i s k e n d e r ham. Anser han det under sin Værdighed at købe deres efemeriske Ros med Smiger, Mæcenateksemplarer

eller rede Penge, vil han ej heller ænse saadanne Dommere, hvis eneste fremstikkende Egenskaber er Partiskhed og Frækhed." — „Det er en sørgelig Skildring, Hr. Pastor!" sagde jeg, „og ikke synderlig opmuntrende. Men hvad siger De saa om Digterens egne aandelige Brødre? Disse vil dog ved ren og usminket Kærlighed trøste ham for den øvrige Verdens Uretfærdighed? — Stakkels Peder!" svarede han, „du kender kun lidet til Verden, og allermindst til Digternes. Dette store Broderskab har sit Lav, saa godt som Skræddere og Skomagere, sine Oldermænd og Oldgeseller, sine Lavshuse, Lærebreve og Forbundter. I saa lidenskabelige Hjerter maa du være forvisset om, at saavel det onde som det gode hæver sig over Middelmaadighed. Ingen Kokette kan være saa forfængelig, ingen Prælat saa hovmodig, ingen Erobrer saa skinsyg over sin usurperede Magt, ingen Frille i Sultanens Harem saa misundelig, at du jo kan finde de Digtere, som heri overgaar dem." — „Det er kun de slettere af dem!" raabte jeg. — „Ikke dem alene!" svarede han; „Beskedenheds favre Blomst findes ikke altid i den ellers med Rette tilvundne Digterkrans. Den, som flyver højt over Jorden, fristes let til at se nedad i Stedet for opad og glemmer, at det Rum nedenfor er kun et Punkt i Sammenligning med hint grænseløse ovenfor. Summa Summarum: gør som jeg! sæt dig til Bordet og bliv borte fra Køkkenet! Du kunde ellers lettelig i Stedet for en Lavrbærkrans om Hovedet faa en Karklud om Halsen! Du har jo vel desuden hørt: at de, som gaar over Maden, er de, som nyder mindst af dem." — „Allerkæreste Hr. Pastor!" sagde jeg, „De er dog alt for streng." — „Jeg vilde vise dig Skyggesiden," svarede han; „thi Lyssiden staar dig bestandig for Øjne. Og hør engang, min kære Peder! den gamle Degn kan ikke leve ret længe. — Du skal faa hans Embede, saa har du Brød." — Ak! den gamle Degn overlevede den unge Præst — jeg maatte søge vidt om mit Brød.

Hvorfor skulde jeg vidtløftigt fortælle mit *vita?* Jeg vandrede fra Sted til Sted, læste for Børn og spillede for gamle Folk, indtil jeg efter mange Aars Forløb fandt et blivende Sted her i Grydstrup, hvor jeg ogsaa tænker at ende mit ubetydelige Liv. Jeg maa opholde dette paa hine mange forhen omtalte Maader; men i mine Fritimer kan jeg endnu ikke aflade at læse og gøre Vers. Af disse tør jeg maaske ved Lejlighed sende Dem nogle Prøver ved Overbringeren af dette, min gode Ven — Barberen i Nibe, som engang har haft den Fornøjelse at rejse med en af de Herrer Redaktører. Dersom disse finder en gunstig Modtagelse, skal jeg

tage mig den Frihed at meddele Dem nogle Scener af mit Liv, hvoriblandt min Giftermaalshistorie, der vist ikke vil vorde uden al Interesse.

Imidlertid har jeg den Ære at undertegne mig de ærede Herrers ydmygste Peder Lundehus, Peder Væver, Peder Skrædder, Peder Murklikker, Peder Spillemand, alias: den skævbenede Væver, den halte Skrædder, den gale Murklikker, den tarmløse Spillemand.

---

[1] Trykt i ,,Nordlyset", I. B., 1827.

Det første større Arbejde, hvori Blichers ,,andet Jeg" udtaler sig, er ,,Jyllandsrejse i seks Døgn, udført og beskreven i Aaret 1816 af S. S. B. og Barberen i Nibe". I tredje og fjerde Døgn meddeles Barberens Herkomst og Levnedsløb: han er jyskfødt og mangler som Følge deraf flere Fortrin, først og fremmest det at kunne gøre sig lystig over Jyderne paa disses Bekostning. Denne Figur faar i Aarenes Løb fastere Omrids, og fra 1827, da han kaldes Peer Spillemand, forandres hans Rolle, idet han nu optræder som den livserfarne Verdensmand, satiriserende over sin Fætter, den elegiske, jysk-tunge Blicher. De to Firma-Indehavere minder i deres indbyrdes Forhold stærkt om Asmus og dennes lærde Fætter i Matthias Claudius's Wandsbecker Bothe — et saadant Makkerskab kendes ogsaa fra Baggesen: ,,Forfatterens Liv og Levned, fortalt af hans Fætter".

I sine Polemikker og satiriske Indlæg, overhovedet hvor B. ønsker at udtale sig i en Tone, der ikke er adækvat med de jyske Novellers Fortællemaade, faar denne Fætter ofte Ordet, samtidig med at han bliver en Slags fast Inventar i en Mængde Noveller. ,,Nordlyset" indeholder flere interessante Stykker til Belysning af denne Figur: ,,Peer Spillemand til Barberen i Nibe", (I. B.), ,,Af Nisseavisen for 1927", (III. B.), ,,Litterære Artikler af Nisse-Avisen for 1928", (V. B.), ,,Peer Spillemands Afskedsord til Nordlysets Læsere", (XII. B.).

Peer Spillemands Historier kan ikke holdes skarpt ude fra de jyske Noveller. Saaledes er ,,Den barnløse Kone", undertegnet *Charadrius pluvialis* (se nærv. Udg. I., S. 53), fortalt i Peer Spillemands Tone. I ,,Himmelbjerget" optræder Fætteren ogsaa (skønt i en anden Rolle end ellers), ligeledes i ,,Et Eventyr paa Himmelbjerget". Ogsaa ,,Keltringliv" er undertegnet: P. Sp. Thi ligesom Barberen 1816 deltager i Jyllandsrejsen, har B. ham stadig hos sig paa sine senere Vandringer, og i ,,Vestlig Profil af den cimbriske Halvø", 1839, giver han S. 58 een Gang for alle Publikum følgende Oplysning:

,, ,,Hvem er det, du imellem samtaler med?" spørger du, min Læser, naar du ser disse Anførselstegn. — Saamænd! Det er en gammel Bekendt, et sært Stykke Karl, hvem ingenting er tilpas. Han kommer af og til og hænger sig ved mig, saa jeg har ondt ved at blive af med ham igen. For nogle og tyve Aar siden blev jeg første Gang belemret med ham paa en Rejse her i Jylland i samfulde seks Nætter og Dage; og forstyrrede han mig jævnlig i mine skønneste Drømme med hans satiriske Albuestød og koleriske Udgydelser."

I Indledningen til ,,Jysk Digtning af St. St. Blicher" gør Vilh. Andersen opmærksom paa, hvor højst interessant denne sørgelig-lystige Peer Spillemandsfigur udvikler sig gennem Novellerne: ,,I ,,Ak, hvor forandret" er han endnu, tyve Aar efter sin Ungdom, ung og frisk og har bevaret ikke blot sine lange Ben, men sit gode Hoved og sin Uafhængighed ubeskaaret. Saa meget der ogsaa

bliver let af Peer, er han dog den, der ler bedst og sidst. Endnu ti Aar efter (i Novellerne „Baglæns" og „Julianes Giftermaal") har han holdt Humøret, er endda maaske en lille Kende lunere, næsten forslagen i sin Fortællemaade, men han er begyndt at bande lidt og bruge grove Udtryk. Et Par Aar senere, i „Kærlighed paa Dagvognen" fra 1842, er han ikke mere den snurrige Fætter, men i Onkelalderen og har Tilbøjelighed til det rørende. Og Aaret efter, i „Min syv og tyvende og sidste Kærlighedshistorie", er det rent galt fat med ham. Han er blevet gift med en drøj Forpagterdatter paa meget haarde Vilkaar: altid at gaa af Vejen for hendes Faders Kusk, naar han besøger hende ..... Intet Under, at Peer i den næste Spillemandshistorie, „Kærlighed i Pinen", holder noget til Raade med Krudtet; han er der meget lidt fremtrædende. 1843 er han med paa Himmelbjerget; thi skønt Fortællingen „Et Eventyr paa Himmelbjerget i 1843" ikke er trykt under hans Mærke, er det dog sikkert ham, der som en aldrende Spasmager driver sit Spil med nogle Folk, medens B. holder Folkemøde. Endelig ser vi ham for sidste Gang, før han helt forsvinder i Taagen (i den sidste Novelle „Valbypigen" fra 1847), i Selskab med Steen B. som „gamle Peer" i den lille gribende Skitse „Menneskelighed", der ender med, at den bedragne Ægtemand lader sin lille Datter sætte hvide Roser paa sin Hustrus Grav og selv vil plante den Urt, han kalder *amarum verum*."

EVA[1]

Næsten i tyve Aar havde jeg — en lille Flyverejse undtagen — ikke været i Hovedstaden. Paa den dampende, sydende, brusende, buldrende Søgig „Dania" kørte jeg gennem Øresund ned forbi Nordsjællands yndige Kyst og steg i Land paa Toldboden. Tusinde stod her for at modtage de ankommende. Mangen Hat lettedes, mangt et venligt Blik hilste de landtrædende; men intet gjaldt mig. Mine Øjne søgte forgæves en Ven eller Bekendt — alle var mig fremmede. Jeg følte, at jeg havde overlevet min Ungdom, at jeg befandt mig blandt en ny Slægt — Alderdommen begyndte at minde mig. —

Jeg gennemvandrede de gamle Gader; de havde faaet nye Beboere; vel gled mig nu og da et enkelt Ansigt forbi, der vakte dunkle Erindringer, men ingen kunde jeg tiltale; thi Navnene var mig fragaaede, og alle forekom de mig alt for gamle til at være de Venner, hvis ungdommelige Aasyn min Hukommelse havde bevaret uforandret under Forløbet af et femtedel Sekulum.

Jeg ankom i mit Logis, blev modtaget med kold Høflighed, gik paa mit Værelse, forlangte Te og Smørrebrød, nød intet, lagde Armene paa Bordet, Ansigtet paa dem igen og sukkede en Gang eller to. Jeg rejste mig atter op, saa mig selv i Spejlet, tørrede mine Øjne, bemærkede et Par Rynker ved Munden, dem jeg ikke før var blevet var, samt at mit Haar begyndte at graane i Tindingerne — lo ad mig selv, klædte mig om og gik paa Komedie.

Endelig! — Nu troede jeg at være hjemme; ikke fordi jeg var stort heldigere i at forefinde gamle Venner, men fordi det syntes mig her ret saa hjemligt, saa husligt og saa gadeligt. (Man gav en Vaudeville med Gadedekoration.) Den forrige Kløft mellem Tilskuerne og de spillende var udfyldt; disse tiltalte stundom hine, smaabandede, ekstemporerede og bødede saaledes ved egne Indfald paa Forfatterens aandelige Fattigdom. Ja Folk, som ikke var

Skuespillere, traadte frem og gav Gæsteroller. (En genkendte jeg straks, og hvo de andre var, forklarede mig mine tjenstvillige Sidemænd.) Kort: det hele var saa hverdags, saa komfortable, saa konverserende, saa handlingsløst og saa meningsløst, at jeg til sidst rent glemte, at jeg var paa Komedie.[2] — Illusionen blev drevet til det yderste. Jeg kunde ikke tilbageholde mit lydelige Bifald.

En gammel Knurrepotte, som sad foran mig, spurgte mig, da Akten var ude: „Hvem beklapper De, min Herre? Forfatteren eller Skuespillerne?"

Jeg tænkte mig om og svarede: „De sidste."

„Deri gør De ret," sagde han; „thi de spiller i Sandhed ypperligt og viser en sand skabende Kraft, idet de gør noget af intet; men det er smerteligt at se dem spilde deres Talenter paa saadant Juks, og det undrer mig, at de ikke for længst er blevet kede af dette Væsen eller Uvæsen, der virkelig er langt under deres Kunstnerværdighed. Ak, min Herre! kom her i Morgen, saa skal De se Teatret! ja! De skal se Sommerteatret for deres Øjne; dog er man beskeden nok til blot at spille i dets Forgaard; men dersom dette ikke er en Satire af den anonyme Forfatter, saa —" her gik Tæppet op og jeg ud.

Min Hjemvej faldt forbi Pedrins[3] — jeg maatte dog gøre mig bekendt med den periodiske Litteratur. Det første, der kom mig for Øjne, var et meget lærd og meget myndigt Forsvar for den nuværende Teatersmag; mig vilde det ikke smage.

Jeg lagde derfor denne Doktordisputats til Side og rakte efter et andet Blad; men i det samme bliver jeg var, at et Menneske staar tæt foran mig med Næverne i Siden og ser stift paa mig — han maatte allerede have indtaget denne Stilling i en Stund — jeg ser paa ham igen. Han tier, men gennemborer mig med sit Blik; jeg bliver en Smule benovet; jeg frygter, at det skal være Forfatteren til det Stykke, jeg ikke udholdt at se til Ende — Teaterdoktoren[4], og at han læser mine Tanker.

Da udbryder han, stedse ubevægelig i den beskrevne Attitude, med et langtrukket, halv ømt, halv bebrejdende: „Peer!"

Mit Fornavn! — han maatte altsaa kende mig, være en fordums Ven! — jeg stirrede ham stift i Ansigtet — jeg mærkede, at jeg havde set det før; men hvor og naar, kunde jeg ikke mindes — jeg blev siddende og tav.

„Peer!" sagde han igen i en endnu ømmere Tone og strakte den højre Haand hen imod mig.

Jeg rejste mig; jeg ledte omkring i min Hukommelses Pulter-

kammer — nej, jeg fandt ham endnu ikke — tvivlsomt og langsomt rakte jeg ham Haanden og vilde til at spørge.

Da raabte han tredie Gang ærgerlig og stampende i Jorden: „Peer da for F*****!"

Nu faldt Sløret, der hidtil havde bedækket min gamle Vilhelms venlige Aasyn; det fremtraadte aabent og klart af Tidens Skygge — Genforeningen var fuldbragt.

Vi satte os *vis à vis* og snakkede os ret dybt ind i fordums gode Dage.

„Men," brød han omsider af, „vi glemmer rent det nærværende over det forbigangne; hvorledes har du det, Peer? Du ser mig saa mager, saa filosofisk eller poetisk ud; hvad Vej er du i? hvad bestiller du? hvad er du?"

„For Tiden Lysestøber," svarede jeg; „og du?"

„En lykkelig Mand," sagde han, og to Glædestaarer fremtraadte som Vitterlighedsvidner i hans lyse Øjne, „og saa for Resten kongelig Embedsmand, Justitsraad, i gode Omstændigheder, Ejer af et Lyststed paa Landet, af tre vakre Børn og en velsignet Kone — ja, søde Peer! vil du se en lykkelig Familie, saa kom til mig!"

„Det er den største Raritet," svarede jeg, „du er i Stand til at vise mig: og dersom du taler Prosa, forlanger jeg hverken at se Kunstkammer, Billedgalleri eller nogen som helst anden Herlighed her i Staden — hvor tidlig i Morgen kan jeg tage dit Paradis i Øjesyn? thi nu sover jeg dog ikke i Nat."

„Kl. syv kører vi ud paa Landet," sagde han; „kan du følge med?"

Jeg slog til; vi sagde hverandre god Nat og gik hver til sit. Som sagt: jeg sov kun lidet, og naar jeg faldt hen, drømte jeg noget Tøjeri, som jeg mindes i mit sekstende, syttende Aar tidt at have drømt lysvaagen, men som ellers i langsommelige Tider ikke var faldet mig ind.

Næste Morgen paa Slaget seks stod jeg ved min Vens Dør. „Justitsraad S******", sirligt indgravet paa et blankt Messingskilt, viste mig, at jeg var gaaet rigtigt. Jeg pikkede, en Sølvstemme — som det hedder paa sin poetisk — klingede: „Kom ind!" Jeg lukkede op.

En dejlig Blondine med virkelige Silkelokker, indhyllet i et langt Sjal, var ivrig sysselsat med at paaklæde et halvvoksent, lige saa nysseligt Pigebarn.

„Er Deres Fader hjemme?" spurgte jeg den voksne Dame.

Hun smilte og spurgte igen: „Er det Justitsraad S******, De vil tale med?"

Jeg bukkede. —

„Nu skal jeg kalde paa min Mand."

Med disse Ord svævede hun ind i et Sideværelse og kom straks efter tilbage med min Ven. Han holdt hende omslynget med den ene Haand og rakte mig den anden.

„Jeg forestiller dig," sagde han, „Fru Justitsraadinde S******, den første Kone i København, og det er Hr. P. Sp., den første Lysestøber i Jylland. Det er min Jomfru Datter," vedblev han, pegende paa den halvvoksne Glut, „og her —" en større og en mindre Dreng kom i det samme til — „staar Kristian S******, det største Lys i Metropolitanskolen; og her ser du lille Lutte, en forkælet Krabat, som i Dag fylder sit syvende Aar. Saa vigtig en Dag maa ikke gaa ubemærket forbi, og derfor er det ogsaa, at vi vil fejre den i det grønne."

Jeg var allerede indlemmet i denne elskværdige Familie; en Time henrandt som et Minut — Vognen holdt for Døren — vi kørte ad Strandvejen. Ikke langt fra Charlottenlund laa min Vens Lyststed. Da vi drejede derind fra Chausseen, pegede Fru S****** hen til en med Stakitter indhegnet og af tvende store Ege overskygget Grønning, hvorpaa kun befandt sig en lille Græsbænk, der lænede sig til de gamle Træstammer. Hun greb i det samme sin Mands Haand og trykkede den med et Englesmil til sine Læber; han gjorde samme Manøvre, og saaledes skiftedes de flere Gange til at kysse hverandres Hænder.

„Dersom disse to Egetræer," sagde jeg, „kunde snakke, vilde man vist faa noget at høre om Sødheden af det første Kys, om Elskovs Morgenrøde og Kærlighed til Døden?"

„Forbiskudt, *mon ami!*" sagde S****** smilende, „men det kunde vel hænde, at Træerne vidste noget andet værdt at fortælle — maa jeg, Eva?" spurgte han sin Viv.

Hun nikkede mildt, men vendte sig derpaa halvt om til mig og sagde skælmsk: „Hvad om din jyske Ven faar i Sinde at støbe en Novelle heraf?"

„Lige meget!" svarede han, „naar han blot ikke giver vore Navne til Pris?"

— „Ak, min Gud!" udbrød pludselig Fru S******.

— „Kendte du hende, Eva?" spurgte min Ven.

„Jomfru O***!" svarede hun langsomt og vuggede medynksom det skønne Hoved.

Jeg saa tilbage ud af Vognen: der gik et slet klædt Fruentimmer med en Kurv paa Armen.

„Hun har set bedre Dage," sagde Fru S****** sukkende, „hvem skulde nu sige, at hun for tyve Aar siden var den tilbedte Baldronning i alle Klubber? at hun ved sin Indtrædelse i Logen kunde dreje alle Hovederne i Parterret? Men Skønhed uden Forstand og Dyd er en sørgelig Gave."

Vognen holdt. Vi steg ud og spiste Frokost i Haven, hvorpaa min Ven tog mig under Armen og førte mig tilbage til føromtalte indhegnede Plads ved Vejen. Vi satte os paa Græsbænken, og han fortalte, som følger.

Da vi sidst adskiltes — mindes du vel — havde jeg just taget juridisk Attestats med bedste Karakter. Jeg var i mit tre og tyvende Aar, fuldfærdig med mine Brødstudier, om jeg ellers kan kalde dem saa, da jeg, som Ejer af en betydelig arvet Formue, ikke egentlig behøvede at arbejde for Brød. Jeg var, som jeg er endnu, altid munter, altid frisk baade paa Legeme og Sjæl. Jeg manglede følgelig heller ikke Hjerte, men jeg havde hidtil vidst at holde det til Lydighed. Nu derimod tyktes det mig at være paa Tiden at se mig om efter en Deltagerinde i al min Lyksalighed. — Der var Piger nok, der var alt for mange — hvem skulde jeg udkaare? Mit Hjerte kunde ikke faa Ro til at fæste sig til en eneste, det fløj som en Fjederbold fra den ene til den anden — jeg ærgrede mig ordentlig over, at jeg ikke blev alvorlig forelsket; dog det havde gode Veje.

Det var paa første Vinterbal i Harmonien, at en nys udsprungen Skønhed fremsteg som Maanen blandt Stjernerne og drog en Kres af Beundrere omkring sig, ligervis som *cactus grandiflorus*, da den første Gang udfoldede sin Ynde og udaandede sin Vellugt i Rosenborg Have. Hun var der under Ledsagelse af en gammel Købmand, hendes Morbroder, og af Moderen selv, en lidt mer end midaldrende Kone; hun skulde være Enke efter en Officer. (Denne var død som Løjtnant, men i Betragtning af Datterens Skønhed blev ham i Graven tillagt Majors Rang af alle Harmoniens Kavalerer, paa det at den dejlige Laura kunde tituleres Frøken.)

Frøken Laura gjorde Epoke; og jeg udfylder et Blad af hendes Historie. Mit Ideal var fundet, mine ømme Længslers hidtil ukendte Genstand havde aabenbaret sig og koncentreret alle mine Ønsker og Forhaabninger til et eneste Maal — jeg forelskede

mig op over begge Ørerne og — Øjnene med. Jeg blev stokblind paa Forstanden; jeg saa kun med Hjertet og fandt derfor alle mulige og umulige Fuldkommenheder hos den tilbedte. Jeg opdagede ved første Blik, at hun var kysk som Maanen, ren som den nyfaldne Sne, from som en Helgeninde, klog, vittig, skarpsindig: kort sagt, et rent kvindeligt Vidunder.

Jeg søgte og fandt Adgang i hendes Moders Hus, for — som jeg indbildte mig selv — at studere hendes Karakter. Et misligt Studium! thi hun havde i Grunden slet ingen; men hvad hun manglede, supplerede min daarlige Forlibelse. En udenadlært Floskel antog jeg for original Vittighed, en hverdags Anmærkning for selvtænkt Visdom; og om hun end slet intet sagde — fordi hun vel intet vidste at sige — beviste dog et Smil eller et Nik, at der laa herlige Skatte skjulte i hendes Sjæls umaadelige Dyb.

Vinteren gik hen, uden at jeg vovede nogen Erklæring; jeg tilbageholdtes ved svimlende Betragtninger af hendes himmelhøje Fuldkommenhed. Jeg frygtede, at Afstanden mellem os maatte være alt for enorm, at jeg Hverdagsmenneske aldrig kunde vorde værdig til Besiddelsen af et saa engleligt Væsen. Tilmed svævede jeg i en pinlig Uvished, om hendes Hjerte ogsaa følte noget for mig, om det ikke allerede var fængslet af en mig i Sjæls og Legems Ynde langt overlegen dødelig. Ikke som om hun skulde have kendelig udmærket nogen anden, ingenlunde! i visse lyksalige Øjeblikke troede jeg mig endogsaa alle andre foretrukken; men hun havde dog for flere end mig et venligt Blik, et Smil, ja selv en hjertelig Latter.

Nu da: Vinteren randt bort, og Sommeren fulgte derpaa. Lauras Morbroder ejede et Landsted lidt længere herude; der flyttede Moder og Datter ind, og jeg besøgte dem saa ofte, som mine Forretninger tillod — jeg var allerede dengang ansat i Kollegiet.

Paa disse Spadsereture havde jeg et Par Gange flygtigt bemærket en halvvoksen, meget fattigt klædt Pige, just her hvor vi nu sidder. Hun passede paa et ligesaa usselt assisteret Drengebarn, der saa ud til at kunne være et Par Aar gammelt. Hun tiggede ikke: det faldt mig altsaa ej heller ind at give hende noget.

En Dag, da jeg paa Tilbagevejen fra min Gudindes landlige Tempel kom herhid og befandt mig i den saligste Stemning — en Følge af tvende ømme Suk og et Haandtryk — standsede jeg, mig selv hartad ubevidst, tæt foran de tvende smaa. Baade Glæde og

Sorg blødgør Hjertet: mit rørtes underligt ved Synet af disse Børn; Pigen hugede sig sammen paa en Græstue, den mindste stod med Ryggen til mig og opsamlede med Begærlighed Brødkrummer af hendes Skød.

„Er du sulten, lille?" spurgte jeg.

Hun rystede de lange, gule Lokker tilbage og stak det venlige, blege Ansigt frem, men svarede blot med et let Suk. Drengen, som nu havde gjort rent Bord, tog hende under Hagen og lallede: „Mer, mer!"

En Brødkone gik forbi; jeg købte to Kringler og gav Børnene; det mindste gav sig straks i Færd med sin; det største sprang til og kyssede min Haand. Jeg rakte hende et Par Skillinger og gik.

Da jeg næste Gang vandrede herud, randt de smaa mig i Tanker: paa Vejen købte jeg et Par Kringler og stak i min Lomme. De var paa samme Plet. Pigen sad med Albuerne paa Knæerne og skjulte Ansigtet i Hænderne, Drengen laa ved hendes Fødder og legede med Blomster. Da jeg kom nær, slængte han Blomsterne bort, strakte den lille Haand ud imod mig med et tidt og hurtigt gentaget „Mammam!"

Pigen rejste sig og smilte til mig: jeg kunde se, at hun havde grædt. Jeg gav dem Brødet tillige med et Par Smaapenge og spurgte: „Hvem er eders Forældre, I smaa?"

„Vi har ingen!" svarede hun.

„Hvem hører I da til? hvor bor I?" vedblev jeg.

Hun betænkte sig lidt, pegede derpaa til en Hytte nede mod Stranden og sagde: „Der er Bedstefa'er."

„Og hvad bestiller han?" spurgte jeg videre.

„Han graver — deroppe," svarede hun — det var just i min nuværende Have — „naar han gaar ud om Morgenen, og det er godt Vejr, tager han os med, og om Aftenen henter han os."

„Men faar I da intet at spise hele Dagen?" spurgte jeg igen.

„Jo, om Middagen," lød Svaret, „bringer Bedstefa'er os sin Eftermad." —

Jeg var inderlig rørt og besluttede at hjælpe; men til Lyststedet vilde jeg ikke gaa straks, for ej at gøre Opsigt; jeg vilde hellere se til denne stakkels Familie hjemme. Jeg fortsatte min Vandring.

Hos Laura forefandt jeg et mig ganske ubekendt ungt Menneske. Han var civil klædt, men tiltaltes bestandig med et „Hr. Greve!" Siden fik jeg at vide, at han var Officer. Han lod til at være halvt hjemme der, talte og spøgede temmelig fortrolig baade med Moder og Datter. Skinsygens Brod stak mit Hjerte. Da han

var borte, lod jeg nogle Ytringer falde, som røbede min Sindsstemning.

„Min Dør," sagde Fruen, „er ikke tillukket for noget anstændigt Besøg; og en Pige kan vel — saa længe hun er fri og ubunden (de sidste Ord betonede hun med særdeles Eftertryk) — uden Forargelse tale med honnette Mandspersoner."

Jeg følte heri en Slags Opfordring, men intet Kald til i dette Øjeblik at følge den. Jeg forstemtes ganske og aldeles og tog Afsked, før jeg ellers plejede. Paa Hjemvejen glemte jeg rent den fattige Familie.

Der forløb en Uge, inden jeg igen fik Lejlighed til at besøge den skønne Laura. Hun var adspredt, lunefuld, men dog fornemmelig øm og hartad smægtende — jeg blev blød — en Tilstaaelse svævede paa min Tunge, men hun jog den selv tilbage til Hjertet, idet hun bad mig ledsage sig paa en Spadseregang: paa denne, under den blaa Himmel eller den grønne Løvsal, skulde et Ritornel af den søde Nattergal bedst forberede en ret smeltende Amoroso. Der blev endnu intet af. —

Vi gik — eller rettere: Skæbnen førte os hen paa Strandvejen. Hendes Arm laa paa min, en sød, livsalig Byrde: mine Øjne hvilede paa de nydelige Fingre, der krummede sig tillidsfuldt, fortroligt over mit Haandled; jeg sukkede — hun sukkede — Nattergalen slog an — mit Hjerte begyndte at flagre.

Da lød det tæt ved os: „Mammam! Mammam!" Det var den lille fattige Glut, som havde kendt mig og udstrakte sine smaa, buttede Hænder. Søsteren sad i sin sædvanlige Stilling og saa tavs, sørgmodigt smilende op til mig.

„Sikke stygge Unger!" hviskede Laura. —

Det var Vand paa mit Hjertes Glød; min Arm løsnedes fra hendes; jeg for i Lommen og gav hver af Børnene en Sølvskilling. Den store greb min Haand med begge sine og kyssede den hurtigt flere Gange; men den lille kastede sine Penge paa Jorden og forlangte Kringler. Det gjorde mig inderlig ondt, at jeg saa længe havde glemt de arme Stakler — jeg besluttede snart og til fulde at oprette min Forsømmelse.

„Køb Brød til din Broder!" sagde jeg til Pigen; „jeg skal endnu i Dag eller i Morgen se til din Bedstefader."

Taarerne trillede hende ned over Kinderne; hun kunde ikke sige noget, men tog den lille paa Armen og gik hurtigt hen ad Vejen; Barnet saa tilbage over hendes Skulder, rakte efter mig og græd.

Laura legede med sin Parasol og spurgte, seende til en anden Kant: „Gamle Bekendtskaber, Hr. Sekretær?"

„Oja, min Frøken!" svarede jeg; „men ingen, som jeg behøver at undse mig ved; jeg har nogle Gange givet disse fattige Børn lidt; derfor kendes de ved mig — deres Tilstand er virkelig rørende."

Frøkenen vendte sig rask om og sagde ømt: „Medlidenhed er en himmelsk Dyd."

Ordene var smukke nok; men det forekom mig, som Tonen ikke var den rette — jeg var rent ude af Stemning — jeg tror næsten, at jeg gjorde en Bukning for Komplimenten. Jeg bød hende atter min Arm; vi vendte tilbage.

Hjemme forefandt vi Greven. Hans lystige Lune virkede paa os begge, men aldeles forskelligt: Laura blev munter og jeg sørgmodig: hun lo, jeg sukkede, svarede adspredt, forkert, hver Gang de henvendte Talen til mig. Stridige Følelser kæmpede i mit Bryst; jeg frygtede for ikke at kunne blive Herre over dem og gjorde — hvad der under saadanne Omstændigheder vistnok var det klogeste — jeg anbefalede mig.

Paa Hjemvejen gjorde jeg mig selv de alvorligste Spørgsmaal angaaende den skønne Lauras Karakter; og til stor Bedrøvelse for mit elskende Hjerte kunde min Forstand ikke andet end besvare dem temmelig utilfredsstillende. Jeg standsede her ved Græsbænken og gentog uvilkaarligt: „stygge Unger!" „gamle Bekendtskaber!" — „Men jeg vil dog forny dem!" raabte jeg; „jeg vil vorde en Fader for eder, I stakkels smaa!"

Hurtig ilede jeg ned til den betegnede Hytte. Døren stod paa Klem, jeg kiggede ind i den fattige Vaaning. Min lille Pige stod med foldede Hænder foran en gammel graahærdet Mand, der sad med en Bog og hørte hende paa en Lektie. — Det var Evangeliet om den rige Mand og den fattige Lazarus.

„Men, Bedstefa'er!" spurgte hun, „kommer der da ingen rige Folk i Himmerig?"

„Jo, mit Barn!" svarede han, „de gode."

„Saa kommer den Herre der vistnok ogsaa," sagde hun glad, „der har givet os Penge og Hvedebrød."

Jeg maa have røbet min Nærværelse; thi hun vendte sig hastigt om mod Døren. Jeg traadte ind.

„Der er han, der er han!" raabte hun, løb hen til mig og kyssede begge mine Hænder. Den gamle rejste sig og vilde gøre det samme. Jeg afværgede det og sagde:

„I er nok selv Skolemester, Fa'er?"

„Jeg gør det saa godt, jeg kan," svarede han, „jeg har ikke Raad til at holde hende til Skole og kan heller ikke godt undvære hende for den lille der."

Han pegede hen til dennes Leje — en stor Fyrrekasse med et Par tynde Puder og et groft Vuggelagen. Glutten laa der og sov sødelig med en halv Kringle i Haanden, — et Tegn til, at den ikke var hungrig indslumret. — Jeg spurgte Oldingen om hans Skæbne og nærværende Vilkaar. Han fortalte lidt vidtløftigt, hvad jeg her vil give i Udtog.

„I denne Hytte," sagde han, „var min Fader Fisker før mig, og jeg efter ham. Jeg havde haabet, at den skulde gaa i Arv til min Søn; men Gud har villet det anderledes. Han var mit eneste Barn — hans Moder er død for mange Aar siden — han blev en dygtig Fisker og giftede sig ung med en flink Pige herhenne fra Vedbæk. De havde fem Børn, af hvilke nu kun disse to er i Live. For en halvanden Aar siden kom Sygdom her i Huset; de tre mellemste døde tillige med Moderen. Sidste Efteraar blev min Søn derude paa Søen baade med Jollen og Garnet. Jeg er nu for gammel til at drive Fiskeriet; jeg mangler ogsaa Redskaber; derfor maa jeg tjene Brødet — surt nok og lidt nok — til os alle med at pusle deroppe i den rige Grosserers Have. Kære Herre! jeg vil gerne grave, men jeg skammer mig ved at tigge; og dog ser jeg snart ingen anden Udvej — ak! j e g faar vel, hvad jeg behøver, min Tid kan ikke være lang; men disse umyndige Stakler —" her trillede to Taarer ned fra hans dybtliggende Øjne — „hvad skal der blive af dem? Min Sønnekones Forældre er lige saa fattige som jeg, og anden Slægt har vi ikke. — Herre Gud! det var tungt, om de skulde plejes paa Sognet og saa skilles fra hverandre."

Han lagde sin tørre, skælvende Haand paa Pigens Hoved og stirrede kummerfuldt hen til det slumrende Barn. —

„I skal ikke skilles ad; I skal alle tre blive samlede," sagde jeg, „saa længe Gud vil. Jeg skal sørge saaledes for jer, min gode gamle! at I kan være tilfreds og rolig baade for eder selv og eders Børnebørn; jeg ved en god Lejlighed til eder hos en Ven af mig herude i Landet, hvor I hverken behøver at grave eller tigge, men blot, saa vidt eders Kræfter tillader det, at hjælpe til med Fiskeriet i Parkerne og en lille Sø ved Gaarden."

„Gud glæde Dem, kære Herre! baade her og hisset!" sagde han inderlig bevæget; „naar jeg ikke kan dø i min fattige Hytte, saa kunde jeg jo aldrig bedre fare; og de stakkels smaa! for dem er det godt." —

Jeg trykkede Oldingen et Par Sedler i Haanden og gik med et Hjerte, der vistnok var endnu gladere end hans.

Min Svoger, gift med min ældste Søster, ejede den Gaard, som han endnu bebor ude ved Sorøkanten. Jeg vidste, at han ønskede en Fisker; jeg vidste ogsaa, at han havde baade Evne og Villie til at tage mod den nødlidende Familie. Saa snart jeg kunde, rejste jeg ud til dem og bragte Tingen i Rigtighed. Min gamle skulde bo paa Gaarden; for Børnenes Pleje og Opdragelse vilde der blive sørget.

Min Rejse medtog en hel Uge, og da jeg kom hjem, fik jeg saa meget at bestille, at jeg i andre otte Dage hverken kunde besøge den gamle Fisker eller Laura, til hvem min Kærlighed ved den lange Fraværelse havde vundet fornyet Styrke.

Endelig en Søndag Morgen tog jeg da Fod i Haand og for af Sted ligervis som Strudsen, der paa een Gang løber og flyver — jeg fløj jo ogsaa for en stor Del paa Kærligheds Vinger. Hvad der var slemt nok: mit Hjerte var nær ved at flyve bort med min Forstand. „O nej!" hviskede det, „hun er ingen Kokette; det er kun din Jalousi, min kære Vilhelm, der hitter paa saadant noget. Og fordi hun kaldte dine Fiskerbørn stygge Unger, hvem siger derfor, at hun skulde være haard og følesløs? Var de ikke virkelig lurvet klædte, og den mindste tilmed ganske snavset? Hin Ytring var altsaa blot et Tegn paa den dejlige Piges Renlighedssans. Og hvem ved, om ikke ogsaa hun har haft et lille Anstød af Skinsyge? — I saa Fald, glæd dig, Guilielmo, thi saa elsker hun dig, o! skynd dig! skynd dig! il! flyv! før den elskende Glut dør af Længsel."

Under saadanne søde Forestillinger nærmede jeg mig hendes landlige Vaaning. Jeg maatte først forbi Haven — derinde var lystig Kommerce: man snakkede, man lo, man trallede. Jeg blev endnu mere nysgerrig og kiggede gennem Hækken — hvad saa jeg der? Et helt Selskab af unge Herrer og Damer, og midt imellem dem min Hr. Greve og min søde Laura, siddende paa en Bænk temmelig tæt ved hverandre: han slog Hvirvler i Luften med en lille guldknappet Rotting og hviskede nu og da ret fortroligt til hende; hun smilte, lo og skrev med Parasollen i Sandet — ja! det var aabenbart, hun maatte længes forskrækkelig efter mig! Himmel! hvor blev jeg til Mode! Br—r! mit Hjerte rumsterede i mit Bryst, som naar Kæden springer i et Ur. Letsindige Flane! — tænkte jeg — il da din Skæbne i Møde! men tænk aldrig at knytte den til min!

Jeg vendte sporenstregs om igen; min Stok kappede Hovedet

af hver en Blomst, der stod paa min Vej, og havde den været en Bøsse, jeg havde skudt alle de Lærker og Irisker, der sang omkring mig.

Atter var jeg kommet hertil og vilde dreje om til Fiskerens Hytte, da jeg fik Øje paa min lille Pige, der sad alene, med en Krukke ved Siden. Saa snart hun saa mig, brast hun i Graad, rejste sig, vaklede hen til mig, kyssede min Haand og vædede den med sine Taarer — hun saa bleg og affældig ud.

„Hvad?" sagde jeg, „hvordan har du det, min Glut? hvad fejler dig? hvor er din lille Bro'er?"

„Hansemand er død," svarede hun og græd bitterlig.

„Er han det?" sagde jeg, „og han var jo frisk og rask, da jeg saa ham sidst?"

„Ja!" svarede hun; „men han blev straks efter syg og døde; han snakkede om Dem lige til det sidste og spurgte om den fremmede Mand med Kringlerne." —

Taarerne traadte mig i Øjnene: „Hvad har du der?" spurgte jeg, pegende paa Krukken.

„Mælk til Bedstefa'er," svarede hun; „han er ogsaa syg." —

„Herre Gud!" sukkede jeg, „da vil vi se til ham."

Hun gik hen og hentede Krukken; jeg saa, at den var hende for tung, og tog den selv.

„Jeg vil bære den for dig," sagde jeg.

Hun smilte gennem Taarerne og tørrede sine Øjne med Haaret; hun havde intet andet Klæde, og kun en kort, tyndslidt Kjole paa. — Vi ilede ned til Hytten, hun foran og jeg bagefter med Krukken.

Det var et sørgeligt Hus. Den gamle Mand laa for Døden: det var øjensynligt, at han kun havde maadelig Pleje i sine sidste Timer: faa og tynde Klæder i Sengen — lavt under Hovedet — Overdynen for kort — den naaede kun til midt paa det halvnøgne Bryst, der gik op og ned under Dødskampen. Han vilde rejse sig, da jeg kom ind, men formaaede det ikke; han kunde blot udvikle sine foldede Hænder og strække dem imod mig — de faldt tungt tilbage paa Sengen.

„Kære Fader!" sagde jeg, „hvorledes er det med eder? jeg kom nu for at hente eder ud til min Svogers Gaard; der er lavet til Rette."

„Tak, Tak! gode Herre!" sagde han, „Gud har beredt et bedre Sted for mig; han vil, at jeg skal dø i min Faders Hytte; hvor jeg saa Lyset, skal det ogsaa udslukkes for mig. Nu er der lavet til Rette for os alle paa een nær — Gud velsigne Dem for Deres

sidste Gave! derfor har baade den gamle og den unge vederkvæget sig, og en Kiste har jeg faaet til den lille Guds Engel der —"

En Hoste afbrød ham; jeg saa til den anden Side. Der laa det favre Barn, som saa nylig legede med Blomster — der laa det nu tavs og stille med en Blomst i hver Haand, en Krans om de blaablege Tindinger og en nysudsprungen Rose mellem de visnede Læber.

„Tidligt falmet!" sukkede jeg, — „Du lille venlige Blomst!"

„Du er forsørget," sagde en gammel Kone — Barnets Mormoder — der sad ved dets Hoved og fæstede det et Par smaa sorte Sløjfer paa Huen — „og græder aldrig for Brød — se," vedblev hun, henvendende sig til mig, idet hun tog fat paa en af Ligets Hænder og bøjede Fingrene frem og tilbage — „se, hvor ledeløs den lille Haand er! Hansemand vil have sin Bedstefa'er med sig."

Søsteren sad ved den anden Ende af Kisten og holdt begge hans Fødder, der stak frem under det stakkede Ligklæde, mellem sine Hænder, som om hun vilde opvarme dem; hun trykkede dem ind til sit Bryst, til sine Læber og Kinder, og badede dem med Taarer — Sorgens rette Balsam og Aloe.

— „Hvor skal hun hen," stønnede Oldingen, „naar jeg er borte?"

„Til mig, kære gamle!" svarede jeg, „eller til min Søster; det er en god Kone, der vil tage sig af hende som sit eget Barn — hun har ingen selv."

„Saa lønne Gud jer begge!" sagde han, „jeg dør nu rolig. Dog — eet Ønske havde jeg endnu — det er det sidste i denne Verden: min Kiste har jeg haft staaende i mange Aar, mine Jordeklæder og min Ligskjorte har længe ligget parate; men — jeg vilde gerne have mig selv og min Sønnesøn lidt skikkelig i Jorden; jeg har ladet ringe og synge lidt over alle de andre, Præsten har ogsaa talt et Par Guds Ord ved deres Grave; men nu har jeg intet mere; den sidste af de Sedler, De gav os, har vi vekslet i Dag — gode Herre! —"

Jeg lod ham ikke tale ud, men forsikrede ham, at begges Jordefærd skulde vorde saa hæderlig som nogens i hele Sognet.

Da rejste han sig med den sidste tilbagevendende Livskraft over Ende i Sengen: hans Øjne lyste i fornyet Glans. „Herre Jesu! annam min Aand!" raabte han højt og kraftigt — segnede tilbage og — udaandede sit sidste Suk.

Begravelsen var forbi. Degnen havde sunget og Præsten prædiket over Olding og Barn. Deres gamle Slægtninge i Vedbæk

havde faaet en tilstrækkelig Pengehjælp, der betryggede dem for Nød i deres Alderdom. Min lille Plejedatter havde taget Afsked med dem, med sin fædrene Hytte og med alle sine paarørendes Grave. Hun sad hos mig paa Vognen, iført nye Sørgeklæder — græd, naar hun tænkte paa sine Forældre og Søskende — smilte, naar hun saa paa sin pæne Kjole og de store Sløjfer: det lette Pigesind sejrer i det tolvte Aar lettelig over alle Sorger. — Vi rullede ind i min Svogers Gaard.

„Her," sagde jeg til ham og hans Kone, „bringer jeg eder et lille Menneske, som hverken har Fader eller Moder, hverken Søster eller Broder — jeg haaber, I skal faa Glæde af hende. "

„Et dejligt Barn!" hviskede min Søster; „vi vil gøre vort Bedste med hende."

Hun tog hende i sine Arme og gav hende et moderligt Velkomstkys. Min Svoger kyssede hendes høje, aabne Pande og lagde en signende Faderhaand paa hendes Hoved. — Dagen efter rejste jeg tilbage — Glutten græd og kunde næppe løsrive sig fra min Favn.

Da jeg kom hjem til København, blev der gjort mig et Tilbud, som i min nærværende Sindsforfatning var mig saare velkomment. Der skulde nemlig i en af vore Kolonier foretages en retslig Undersøgelse, og man havde foreslaaet mig til at føre Protokollen. Jeg greb med Glæde denne Lejlighed til at forlade et Sted, der var alt for nær ved den farlige Skønhed, jeg lettere kunde ophøre at agte end at elske. —

Dog vilde jeg endnu engang se denne hjerteløse Skabning: jeg vilde sige hende mit Farvel — hvorfor? det vidste jeg næppe selv; thi Hjertet var endnu i Oprørstilstand mod den sejrende Forstand — jeg vilde vise hende, hvor let Skilsmissen var mig; jeg vilde lade hende føle, hvem hun havde stødt fra sig; jeg vilde — ja, muligen var der noget i mig, som, uden at jeg selv mærkede det, vilde gøre et sidste Forsøg paa at smelte denne Barm, der lignede Sneen baade i Hvidhed og Kulde.

Jeg begyndte min Rolle — thi andet var det ikke — fortræffeligt: jeg talte om Dagens Bagateller med en Lethed, en Flygtighed, som vilde have gjort selve min Medbejler, den fjerlette Greve, Ære; jeg fløj paa Sommerfuglevinger fra en ubetydelig Genstand til en anden, og — min dejlige Sommerfugl fløj med; hun syntes mig endog nu ret at være i sit Element — Luften; Sylfenaturen var umiskendelig. Men det var paa Tiden at bryde løs: jeg kastede min Stok i Vejret og greb den igen; og under denne Leg spurgte jeg — saa ligegyldigt, som om Talen havde været om en

Tur til Bellevue —: „Har De ingen Venner eller Slægtninge i Amerika, min Frøken?"

Hun gjorde store Øjne og sagde: „Nej!"

„Naa, ja saa!" vedblev jeg, „jeg kunde ellers haft den Fornøjelse at medbringe et Brev eller en Hilsen fra Dem; i Morgen rejser jeg derover."

Jeg skottede lønligt hen til hende for at observere den uhyre Forandring i hendes Ansigt, en saadan Rædselstidende vilde frembringe — ak! det eneste, jeg bemærkede, var Forundring med en svag Tilsats af Skadefryd.

„Ih!" sagde hun listigt, „hvad berøver os saa pludselig Hr. Sekretærens behagelige Selskab?"

„Embedsforretninger," svarede jeg med indædt Harme over hendes kolde Fatning.

Dog, nu var det sidste Baand mellem os overskaaret; jeg kunde forlade hende med frelst Samvittighed og lettere Hjerte. Det var mig tydeligt, at hun for længst havde givet Slip paa mig og udspundet sit Væv for Greven eller en anden glimrende Døgnflue; og altsaa — *adieu coquette!*

Moderen kom til; jeg tog Afsked fra begge med den fuldkomneste Anstand og med saadan en Sindsligevægt, at jeg i Stedet for at vende tilbage til København gik Nord paa og standsede først, da Strandmøllens Susen og Klamren vakte mig af min stille Sjælero. Jeg fløjtede en Skotsk, gjorde omkring og stod efter en Times Forløb uden for en Have, som jeg ikke vidste hvem tilhørte, før jeg igennem Hækken saa Laura og hendes Moder. Den første sad paa en Bænk, saa ned i Skødet og plukkede — et for et — Bladene af en Rose. Den anden stod og saa paa hende med en forskende Mine.

„Men Sekretæren elsker dig jo slet ikke, Barn!" sagde hun.

„Det ved jeg bedre, Mo'er!" svarede Laura, og et Par Taarer faldt i hendes Skød; „og," vedblev hun, kastende Rosenstilken til Side, „om Greven nu ikke mener det alvorligt, saa er det Deres Skyld, om jeg har forspildt en mindre glimrende, men sikrere Lykke."

„Py—h," udblæste Mama, snurrede sig om, slog med Nakken og gik. —

Datteren rejste sig og fulgte hende med langsomme og afmaalte Skridt.

„Py—h!" gentog jeg, da de var borte, „nu er jeg paa det rene; disse faa Ord har opklaret mig hele Sammenhængen; hun kunde nok lide mig, men hun holder dog mere af Grevindenavnet; føles-

løs er hun ikke, men Forfængelighed behersker hende — nej, skønne Laura! vi to blev ikke skabt for hverandre."

Jeg vandt virkelig større og stedse større Herredømme over min første uheldige Lidenskab, og snart blev jeg — paa enkelte ømme Mindelser nær — atter den muntre og livsglade Guilielmo.

Jeg rejste. — Men jeg vil skaane dig for en Beskrivelse over samme Rejse, saavel som for en over mit Ophold i Vestindien, der forlængede sig, af Aarsager, som ikke kan interessere dig, vidt over min Forventning. Jeg vil springe over et Tidsrum af fire Aar, da de intet indeholder, som paa fjerneste Maade kan sættes i Forbindelse med denne hersens Græsbænk, og atter knytte den afbrudte Historie til min Genkomst til Fødelandet.

I de sidste to Aar havde jeg intet Brev modtaget fra min Søster, hvortil Grunden var denne, at jeg i dette Tidsrum havde gjort en Afstikker til Nordamerika og derfor bedet hende ikke at skrive. I et halvt Aar havde jeg ej heller ladet høre fra mig — hun vidste slet ikke, naar jeg var ventendes. Jeg kunde altsaa berede hende og min Svoger en behagelig Overraskelse, hvortil jeg da udkastede en meget nysselig Plan, der grundede sig paa den betydelige Forandring, mit Gefjæs imidlertid var undergaaet. Før min Bortrejse saa jeg nemlig — uanset mine tre og tyve Aar — højst ungdommelig, for ej at sige drengeagtig ud: jeg havde et sandt Mælkogblodsansigt og lyse Haar; Skæg vil jeg ikke tale om; den Smule Dun, jeg opelskede paa min Hage, brugte altid fjorten Dage for at vokse til Kniven. Nu var jeg derimod blevet brun og mager, mit Haar var mørknet og havde faaet en engelsk Tournure, og fra mine Ører til Munden strakte sig et Par vældige Bakkenbarter.

Planen var da denne: jeg vilde give mig ud for en Nordamerikaner, der var paa en Rejse gennem Europa, og som havde lovet Hr. Sekretær S******, med hvem han i Filadelfia var blevet bekendt, at bringe dennes Familie i Danmark en mundtlig Hilsen fra ham. Komedien lod sig saa meget lettere spille, som min Søster talte godt Fransk og hendes Mand tillige Engelsk. For ej at røbes af Kusken red jeg derud med min sorte Jockey bag efter mig.

En Staldkarl tog mod vore Heste og fortalte, at Herskabet var ikke hjemme, men kom vistnok næste Dag. Jeg lod, som jeg ikke forstod ham, min Billy maatte være Dragoman — han kunde ret godt forstaa Dansk, var indviet i min Plan og en fiffig Krabat.

Jeg gik ind — ikke en Sjæl kom mig i Møde, alle Værelser til Gaarden syntes at være ubeboede; jeg nærmede mig den velbe-

kendte Havestue. Derinde hørte jeg et Fortepiano, ledsaget af en kvindelig Stemme. Jeg pikkede paa — intet Svar — Musikken blev ved — sagtelig aabnede jeg Døren.

Hvad saa jeg? et Baghoved med gule Silkelokker, en Nakke af karrarisk Marmor, et Par Skuldre af samme Materie, en Ryg saa fuldkommen, at jeg intet ved at ligne den ved, og et Par Arme, der enten var drejede af Hvalrostænder eller støbte af Hvalrav. Fingre af Alabasta legede Smut bag den smækre Midie og flagrede, lig Sommerfugle, hen over Tangenterne: Fødder, nydelige, smaa, hartad kinesiske, trippede omkring paa Pedalerne. Det var en munter fransk Arie — Spil og Sang var lige fortræffelige: jeg var halv Øre og halv Øje og holdt mig saa stille som en Mus. —

Men nu var Stykket ude, og jeg fandt det upassende at lure længer, jeg traadte et Par Skridt frem — Sangerinden drejede Ansigtet om og rejste sig, da hun blev mig var, med en let Rødme og en let Hilsen. Himmel! hvilket et Ansigt! jeg vil blot sige dig, at jeg hverken i den gamle eller i den nye Verden havde set noget saa mageløs yndigt. Paa et hængende Haar var jeg gaaet ud af min Rolle og havde tiltalt hende paa Dansk.

„Jeg hører, De synger Fransk, Mademoiselle!" begyndte jeg i dette Sprog; „jeg smigrer mig altsaa med det Haab at vorde forstaaet af Dem; jeg er en rejsende, som har lovet paa min Tur gennem Danmark at bringe Hr. A* og Frue et Brev og en mundtlig Hilsen fra en langt bortværende Ven."

„Og denne Ven, om De tillader?" spurgte hun hurtigt — ogsaa paa Fransk.

Jeg nævnede mit rigtige Navn og lagde til, at denne Ven, da jeg forlod ham, befandt sig frisk og vel i New York.

„Denne Efterretning," sagde hun, „vil ret glæde Hr. A* og hans Kone — jeg beklager meget, at de just i Dag skulde være ude i Besøg —"

„— Jeg ikke," afbrød jeg; „thi dette Tilfælde maa jeg takke for den Lykke —"

Jeg fik ikke Lov til at fuldende min galante Frase; thi min Dame faldt mig ind i Talen: „Jeg vil sende Bud efter dem," sagde hun og ringede, „de er ikke længer borte, end at vi om en Time kan have dem."

Jeg vilde frabede mig al denne Ulejlighed, men hun erklærede det for uforsvarligt at nøle med at underrette dem om et saa kært Besøg. En Pige kom ind; hun fik Ordre at lade en til Hest flyve til Herskabet og bede dem komme straks hjem, da saadan og saa-

dan en var kommet etc., samt dernæst at dække Tebordet og bede Forvalteren komme op. Dette skete alt sammen.

Jeg havde en god Time til at beundre saavel hendes fine og yndige Manerer som hendes uddannede og dog naturlige Forstand, hendes levende og dog ikke forskruede Følelse, hendes fortryllende Jomfruelighed, der ikke havde mindste Anstrøg af landsbyagtig Forlegenhed eller affekteret Snerperi. Jeg blev højst begærlig efter at vide, hvem hun var.

„Det er formodentlig Datteren af Huset, med hvem jeg har den Ære at tale?" spurgte jeg omsider; men just som hun vilde give mig Svaret, traadte min Søster og hendes Mand ind. Jeg gentog min Fabel og blev modtaget af begge med uforstilt Hjertelighed.

Det kom mig rigtignok for, at hun stundom kastede hurtige og forskende Blikke paa mig; jeg begyndte at tro mig røbet, men efterhaanden overbeviste jeg mig om det modsatte og glædede mig lønlig over den inderlige Glæde, de alle tre røbede ved mine Fortællinger om den kære Guillaume og det Venskab, der fandt Sted imellem ham og mig.

„De er en Nordamerikaner," sagde min Søster til mig, „og taler Fransk; min Mand taler ogsaa Engelsk, om dette Sprog er Dem kærere; det er formodentlig Deres Modersmaal?"

„Ja det er, min Frue!" svarede jeg, „men Fransk er min Fadersmaal, som De vil høre af mit Navn" — jeg havde kaldt mig La Fleur — „og da jeg med Fornøjelse erfarer, at hele Familien er fortrolig med dette Sprog —"

„Vi forstaar ogsaa lidt Engelsk alle sammen" — sagde hun — „min Mand har givet os to Fruentimmer Information."

Jeg greb Lejligheden til at lykønske begge med deres fortræffelige Datter; jeg tænkte nu at faa at vide, hvem hun var, men jeg blev lige klog; thi de hverken bekræftede eller benægtede. Først følgende Dag hørte jeg, at hun kaldtes Jomfru Fischer.

Næste Morgen maatte jeg naturligvis gøre Mine til at ville rejse og dernæst lade mig nøde tilbørligt, inden jeg samtykkede i at forlænge mit Ophold endnu et Par Dage. Den første af Familien, jeg fandt ved Tebordet, var Jomfru Fischer.

Ved min Indtrædelse farvede et stærkere Purpur hendes dejlige Kinder — mit Hjerte vilde sige mig, at dette var det første Glimt af Kærligheds Morgenrøde; du vil straks erfare, at dette kun var halvt sandt.

Min Rolle begyndte ellers at falde mig lidt besværlig; jeg læng-

tes efter at trykke Søsteren til mit broderlige Hjerte, og havde det ikke været for den søde Piges Skyld, jeg havde straks om Morgenen afkastet mit Inkognito. Jeg ventede ogsaa at opfange en eller anden Ytring, som let kunde træffe, da de jo maatte tro mig ganske uvidende i det Danske. Ja, vel fik jeg noget at høre, som just ikke smigrede min Forfængelighed.

„Synes du ikke," sagde min Søster ved Frokosten til Jomfruen, „at denne franske Engelskmand er en Smule vindig?"

„Det finder jeg just ikke," lød det mere behagelige Svar.

Jeg holdt gode Miner og sagde: „Var det Dansk, De der talte? det klinger saare lifligt."

Begge Damerne lo, og min Søster sagde skælmsk: „Dersom De vidste, hvad Jomfruen der sagde, vilde De vist finde det endnu mere velklingende."

Den yndige Pige rødmede og gjorde sig et Ærinde ud af Stuen.

Jeg tog Billy for mig og spurgte ham, om man ikke ymtede om, hvem jeg var? hvad man ellers sagde om mig? o. s. v. Den sorte Luks viste Tænder og svarede til alle mine Spørgsmaal: „*All's well, Massa! very well!*"

Ved Middagsbordet hviskede min Søster — dog saa højt, at jeg ret godt kunde høre det — til min dejlige ubekendte: „Se engang paa vor Gæst! jeg tror bestemt han har forlorne Bakkenbarter."

Den tiltalte saa ikke paa mig, men ned paa sin Tallerken, og min Svoger tilkendegav ikke utydeligt sit Mishag. Jeg bed mig i Læben og tænkte: det skal du faa betalt! Du skal bie saa meget længere, inden jeg aabenbarer mig. —

Efter Bordet maatte jeg ride ud med min Svoger for at se hans Ejendomme; jeg saa dem kun med et halvt Øje, thi dels kendte jeg dem ret godt, og dels — fornam jeg nu ret grandt, at jeg var forelsket.

Følgende Morgen fandt jeg min Søster i Rejseklæder. Hun bad mig undskylde, at hun maatte forlade mig for at besøge en syg Veninde, „men jeg haaber," lagde hun sarkastisk til, „at De ikke skal savne Fruen — Jomfruen bliver hjemme."

Længer kunde jeg ikke holde mig: „Søster!" sagde jeg og udbredte mine Arme mod hende. Leende, dog med Taarer i Øjnene, faldt hun om min Hals.

Hendes Mand rystede min Haand og sagde smilende: „Min Kone har kendt dig siden i Gaar Morges, og din Neger duttede hun Sandheden paa: men jeg har tabt mit Væddemaal, for hun paastod, at du kom først til at kaste Masken."

„Men dog ikke Bakkenbarterne," afbrød jeg — „*apropos!* du talte om Jomfruen — hvad er det for en Jomfru? hvorfra forskriver hun sig egentlig?" spurgte jeg med paatagen Ligegyldighed.

Min Fru Søster svarede i samme Tone: „Fra Lolland eller Falster; hendes Fader er en god Ven af min Mand, han var her for kort Tid siden i Besøg og lod Datteren blive."

„Det er en ret vakker Pige!" vedblev jeg.

„Saamænd!" svarede hun, „men det er Skade, hun kan næppe vente at blive forsørget nogen Tid, for hun er fattig og faar ikke noget efter Forældrene."

Denne Anmærkning glædede mig ret inderlig. — Men nu kørte virkelig en Rejsevogn frem, og Parret erklærede, at jeg maatte gøre en Tur med dem til hans Broder — først næste Dag kunde vi komme tilbage. Jeg havde hellere blevet, men Indvendinger skøttede jeg just ikke om at gøre — jeg maatte endog tage bort uden at have sagt Farvel til den skønne Jomfru Fischer.

Tiden faldt mig umanerlig lang derhenne. Jeg greb hver Lejlighed, naar min Søster ikke var til Stede, for at udspørge hendes Mand om dette Underbarn. Han var uudtømmelig i sin Ros og pustede end mere til mit Hjertes Lue, da han forsikrede, at han bestemt vidste, jeg havde gjort et behageligt Indtryk paa hende. —

Den Glæde, hendes favre Aasyn udstraalede ved vor Tilbagekomst, modsagde ham ikke; ja den var virkelig saa paafaldende synlig, at den endog fremkaldte en Anmærkning fra min Søster, ved hvilken den stakkels Pige skiftede Farve og gik sukkende bort. Jeg laa den Nat paa Roser. — Ved Daggry var min Beslutning taget.

Jeg stod straks op i det Haab at finde den, jeg søgte, alene, før de selv kom paa Benene. Længe ledte jeg forgæves: i Dagligstue, i Havestue, i Haven med alle dens Lysthuse. — Nej! hun var intetsteds; hun maatte ligge endnu — unge Piger vil gerne sove længe om Morgenen — Nu vel! jeg fik jo bie. Imidlertid vilde jeg profitere af min egen Duelighed til at nyde den dejlige Morgenstund og opsøgte til den Ende Køkkenet for at tænde min Cigar. —

Lykkelige Indfald! Der var just min Engel i sin pæne, hvide Morgendragt for at uddele Dagsbefalinger til det kvindelige Tyende. Hun hilste mig med et Englesmil og sagde med sin bævende Guitarstemme: „Saa tidlig oppe, Hr. Sekretær? Behager De ikke at træde ind i Stuen. — Teen skal straks komme."

Jeg vilde sagt noget, men hun aabnede Døren for mig, og jeg gik tavs bukkende ind. — Straks efter kom hun.

Jeg tog Mod til mig, greb hendes Haand og sagde: „De ved nu, hvem jeg er — Jomfru! kunde De for bestandig overlade mig denne Haand, som jeg nu trykker til et kærlighedsfuldt, oprigtigt Hjerte?"

Hun blegnede — vaklede — sank paa Knæ foran mig og rev min Haand til sine brændende Læber: „Min Velgører! min Fader!" stammede hun, „kender De ikke Deres stakkels Eva?"

Taarer styrtede ud af hendes dejlige Øjne — mit hele Væsen henflød i en Strøm af Salighed.

Da ilede min Søster med hendes Mand ind fra Sideværelset og sagde med komisk Alvor: „Mademoiselle! er det saaledes, jeg har opdraget Dem? har jeg lært Dem at knæle for et Mandfolk? Fra den allerførste Eva af og til Dem er der ingen, der saaledes har fornedret sig — op med Dem, og lad ham knæle! det er Mandens Pligt — Monsieur La Fleur! De er ret en galant Kavaler."

Vi forblev begge maalløse — i den samme Stilling. Men min Søster rejste sin herlige Plejedatter, lagde begge hendes Arme om min Hals og sagde — idet Taarer rullede ned over hendes smilende Kinder: „Der, Broder! har du din fattige Fiskerpige!" —

Jeg trykkede hende til mit lyksalige Bryst og det første Kærligheds-Kys paa hendes Pande. Derpaa kastede hun sig om sin ædle Plejemoders Hals og saa om Faderens — jeg gjorde ligesaa, og — og — ja ser du: nu er Historien ude, og nu ved du, hvem min søde Eva er, og nu ved du, hvorfor denne Plet er os begge saa dyrebar. — Kom, Peer! og kys min Kones Haand! Hun gør mig til den lykkeligste Mand under Solen."

Her endte min Ven. Vi rejste os og gik tilbage — jeg havde oplevet en af de gladeste Dage i mit Liv.

„*Apropos!*" sagde jeg paa Hjemvejen, „hvad blev der af Laura?"

Han svarede sukkende: „Min Ven! hun blev formelig forført og komplet bedraget. Købmanden, hendes Morbroder, gik fallit; hendes Moder døde; hun selv — for at sige dig alt med faa Ord — det var hende, vi før mødte her med Appelsinkurven paa Armen."

---

[1] Trykt i „Nordlyset", VI. B., 1828. — Under Titelen har Originalen: „(En

Erindring fra mit sidste Ophold i København; mine Venner derovre venligst tilegnet.)"

[2] B. udtaler sig altid kun haanligt og bittert om Vaudevillen.

[3] André Pedrins Konditori paa Kongens Nytorv Nr. 89 (nu Nr. 3.); det er opført i København Vejvisere fra 1809 til 1848.

[4] Her synes at være sigtet til I. L. Heiberg; det i det foregaaende nævnede lærde og myndige Forsvar er da dennes Skrift „Om Vaudevillen", 1826.

JORDBÆRRET [1]

„Spurgt!" sagde jeg.

„Spurgt!" sagde Baghaanden.

„Forhaand!" raabte jeg resolvert.

„Solo!" sagde min Hr. Doktor, idet han slog sin udspilede Kortvifte sammen, lagde den paa Bordet og den højre Haand med stille Resignation oven paa den venstre.

Jeg saa paa ham: „Selv Solo!" raabte jeg, holdende Kortene tæt ind til mit Bryst.

„Kulør!" hviskede han ømt og sagte.

„Selv Kulør!" skreg jeg, idet jeg lettede mig lidt fra Stolen og satte mig haardt ned igen.

„Jeg skal ingen have!" sagde Smith.

„Saa bliver Spadille liggende," svarede jeg polisk.

Jeg vil lade hele Verden dømme, om jeg ikke burde gøre, som jeg gjorde. Jeg havde Spadille, Manille smaa femte i Tref, Sparkonge tredie, Ruderdame blank. — Jeg sonderede engang: fra Smith faldt Syven — Mellemhaanden var Renonce. Skeen i en anden Haand! tænkte jeg og kom nu stikkende med min Konge.

I det samme ringede det paa Porten.

„Det var ikke sært!" raabte han ærgerlig; „her er aldrig Ro!" Han bekendte.

Jeg spillede Ruderdame ud: Mellemhaanden stak og kom med Ruder igen — Smith lod gaa. Det var en vanskelig Kasus: jeg kunde vinde paa Fire; men jeg kunde ogsaa spille mig selv *remis en trois* — jeg var ganske raadvild.

„Ikke betænke sig saa længe!" sagde Smith; „naar man betænker sig, gør man gerne det gale."

„Vi spiller ikke om Svovlstikker," svarede jeg: det var Skilling, 96, Krøllen til Beten; det var just ingen Pindel'hombre.

Nu pikkedes der paa Døren — det var den vagthavende Jordemoderlærling.

„Jeg skal tage dine Kort!" tilbød Løjtnanten, der sad over.

„Nej vist ikke!" svarede Smith; „det er maaske ingenting — jeg kan snart komme igen."

Han gik ud med Kortene i Haanden og lod Døren staa paa Klem; men næsten i samme Øjeblik rakte han dem ind og sagde: „Spil med Forstand og husk paa, hvad der er ude!"

„De har dog ikke set Møllers Kort?" spurgte jeg.

„Paa Ære, nej!" svarede han.

„Men dem, der er kastede?" gentog jeg.

„Om jeg saa skulde dø paa Stedet," forsikrede han, „kan jeg ikke huske et eneste af dem."

„Vi kunde jo ogsaa —," faldt Møller ind, „tage os en lille Nappes og røre os lidt."

„Det var et nederdrægtigt godt Indfald!" raabte Løjtnanten og sprang op, „lad os fouragere! hvor monstro han forvarer sin Proviant?"

„I Hjørneskabet," svarede Møller.

Løjtnanten gik derhen og udpakkede Brød, Ost og Smør.

„Flasker ser jeg ingen af," sagde han, „undtagen de skulde findes her i det øverste Rum."

Han kiggede derop, tog noget derudaf og blev saa staaende ganske tavs og stille.

„Jeg tror, mellem os sagt, at Løjtnanten drikker for os alle, ligesom den katolske Præst!" raabte Møller og gik hen til ham.

I det samme saa jeg, at Løjtnanten hastig stak noget, der saa ud som et Miniaturportræt, op i Skabet; han vendte sig om til os, bleg og ganske lang i Ansigtet.

„Brændevinen! Brændevinen!" sagde Møller utaalmodig; den anden stod endnu med Flasken i den ene Haand og saa sig om efter Glasset, som han holdt i den anden. Møller tog begge Dele fra ham og sagde, idet han skænkede: „Blitz! Bomben und Granaten! hvad den slemme Syge fejler vor Løjtnant?"

Denne for med Haanden over Panden, som om han vilde bortviske en ubehagelig Forestilling, og svarede med et tvungent Smil: „Ingenting, *par di si fait!*"

Derpaa gjorde han en Vending, greb Flasken og skænkede Ølglasset fuldt.

Nu stak Møller i en Skoggerlatter og raabte: „Spøger det i Hjørneskabet?"

Han løber derhen, finder Portrættet og siger, idet han holder det frem for Lyset: „Aha! her har vi nok den lille Nisse!"

Men som han kaster Øjnene derpaa, farer Blodet ham op i

Ansigtet; han taber Mælet; han skotter til Løjtnanten; han stirrer paa Billedet; han skeler til mig —

„Muss mal auch das Wunderbild sehn!" siger jeg.

Møller flyr mig det ganske mekanisk og drikker Brændevin af Ølglasset.

Det var en ung og underskøn Dames Portræt, malet paa Elfenben og indfattet i en smukt udarbejdet Sølvramme. Det eneste, der vansirede eller udmærkede Billedet, var et Modermærke i Skikkelse af et Jordbær midt i den aabne, skønne, af Kastanielokker flankerede Pande.

„Mine Herrer!" sagde jeg, „— tilforladelig! det er et Ideal af Skønhed — formodentlig vor Doktors Kæreste — skulde De maaske kende Originalen?" —

Ingen svarede; hver stod i sit Vindue; den ene trommede paa Ruderne — den anden fløjtede — —

„Det er bedst, man gemmer det igen!" vedblev jeg og lagde det derop, hvor det var taget.

Nu kom Smith tilbage. Han brugte en slem Mund, fordi han var jaget fra sin L'hombre for ingenting:

„Her skal man staa paa Pinde for det Kram — hæ! saa vil de, og saa vil de inte — det er tredie Gang, den Mamsell gør Anskrig, og saa er det lutter Vind — hæ! det er et Hundeliv her. — Naa! det var ret! jeg ser, I har benyttet Tiden — har I faaet jer en Roborans, saa kom og lad os sætte vor Solospiller en net lille Kodille! Møller stak sidst og spillede Ruderfem igen, og jeg lod gaa — gid den sad igen i din Hals, din Klokker!"

Under denne Monolog satte han Flaske, Glas og Tallerken bort, sig selv paa sin Plads og tog sit Kort — Møller og jeg ligesaa — Løjtnanten kom langsomt efter og saa til.

Det var det store Spørgsmaal, om jeg skulde lade Møller faa det andet Stik? Var der en Trumf blevet liggende, var det rigtigt, og vilde han komme med Ruder igen, ligesaa. — Velan! fix oder Nix! jeg kastede en lille Spar til og strøg Stikket blideligt over til ham. — Bravo! han kommer virkelig med nok en Ruder.

Smith, saa snart han ser den, drejer sig halvt om fra Bordet og gør en Grimasse, som naar en pludselig har faaet noget irriterende ned i en hul Tand; hans hele Legeme fik Trækninger, som om han var traadt paa en Ligtorn.

„Møller! Møller!" sagde han ømt bebrejdende, men tillige langsomt og med alvorlig Patos, „du spiller D .... g .. ! som om du sad i Taaget."

Og dermed hug han Basta i med en saadan Force, at den sprang over til Makkeren og ned paa Gulvet.

„Naa, naa!" sagde denne, „et godt Ord igen! jeg spiller efter Raison — hvad skulde jeg gøre?"

„Hvad du skulde gøre?" svarede Smith, „hvad du skulde gøre? Du skulde ikke gi'e ham Spillet lige i Hænderne, ikke spille hans Renonce, min Renonce, ikke sætte mig under Surkoup —"

„— Skal jeg da," spurgte hin med bittersød Ydmyghed, „spille det, jeg ikke har?"

Imidlertid laa Løjtnanten og ragede efter Basta under Sengen, og jeg glædede mig i mit stille Sind over Modspillernes Uenighed.

I dette vigtige Øjeblik kom Jordemoderen atter farende og raabte ind ad Døren: „Hr. Smith! Hr. Smith! vil De nu komme?"

„Nej saa ..... om jeg vil!" raabte han, „skal jeg nu løbe April igen, hver Gang hun piber dernede? —"

„Her er Basta!" sagde Løjtnanten og lagde den paa Bordet. —

„Ja men nu bliver det Alvor, Hr. Smith!" gentog Jordemoderen, idet hun gik hen og hviskede noget til ham.

„Godt, godt!" sagde han og rejste sig — „men gør nu først noget ved Basta."

Jeg lod den gaa — naturligvis.

Derpaa lagde han sine Kort op og sagde: „Saa kan De jo ikke tabe længer — det var en nederdrægtig Solo! — nu sidder jeg over; men kommer jeg ikke, naar dette Spil er ude, faar De opgøre — adjøs saa længe! — det var F ..... til Solo!"

Med denne oprigtige Ytring var han ude af Døren.

Vi andre ventede et Kvarters Tid efter ham eller længere. Imidlertid røg vi Tobak og spadserede op og ned ad Gulvet. Jeg begyndte flere Gange paa at indlede en Diskurs; men de to andre Herrer svarede saa kort og adspredt, at jeg nok mærkede, deres Tanker var andensteds henne. Beterne skøttede jeg ikke om at dele, da vor Vært var den eneste tabende.

Han kom — gik frem og tilbage i Værelset — stødte til Hjørnet af Spillebordet, saa Penge og Jetons dansede mellem hinanden; et Ølglas faldt over Ende, skyllede Indholdet ud over Beterne og gjorde saaledes al Regning og Deling overflødig — Skade for min pæne Solo! — han blev ved „als wie nichts" i sin anden March, traadte Løjtnanten (der ved Revolutionen paa Bordet havde gjort Front imod ham) paa Foden, mærkede det ikke, bad ikke heller om Forladelse, rendte sin Pande mod den aaben-

staaende Skabdør, sagde ikke Av, bandte ikke heller — kort: han var rent forstyrret.

„Du har nok haft en ubehagelig Forretning?" spurgte jeg.

„Saa temmelig, saa temmelig!" svarede han.

Derpaa gik han hen til Skabet, greb det omtalte Portræt, saa paa det, lo af Arrighed, kastede det mod Gulvet, stampede paa det, saa Glasset knasedes i utallige Partikler, tog det op igen, saa atter paa det og gned det saa vel seksten Gange rundt i Ølfloden paa Bordet og smed det endelig hen ad Gulvet.

„Det er en summarisk Metode," sagde jeg lidt pirret, „at opgøre Balancen paa — Winkel-Horn slipper ikke saa nemt til det; men ellers er det noget usædvanligt at tørre Beter ud med en smuk Piges Næse." —

Nu blev han opmærksom paa sin Forgaaelse; gjorde Undskyldninger og Tilbud, som dog ikke kunde antages.

„Tingen," sagde jeg, „kommer dog aldrig *in statu qvo;* den tidtomrørte Dame kan snarere faa sin Næse igen end vi vore respektive Beter; men da hun efter al Formodning er Skyld i Ulykken — thi din Haand var kun et blindt Redskab — er det ogsaa billigt, at Straffen falder paa hende. Hun har vel til Dels udstaaet den; men skulde det ikke være nok, kan vi jo bringe hende et *pereat* i en Bolle Punch, som Smith betaler — hvad siger vor Doktor hertil? og hvad siger de andre gode Herrer? Skal vi drikke den hos mig i Dag otte Dage og saa faa os en ret andægtig L'hombre til? For en Sikkerheds Skyld kan vi jo skrive Beterne paa Papir. — Her er min Finger!"

Med disse Ord satte jeg Tommelfingeren i Bordet; de andre tre satte deres ved Siden af — *nota bene* ganske stiltiende.

Løjtnanten var den første, der kom i sin gamle *aise;* han brast i en Skoggerlatter og sagde: „Det lader til, Gentlemen! at vi alle tre har karamboleret paa een Bal — lad os, naar vi samles igen, meddele hverandre vore Eventyr."

Dette indgik Doktoren og Møller, og dermed skiltes vi ad, hver til sit.

Vi samledes efter Bestemmelsen. Jeg foreslog, at vi skulde spille akkurat i to Timer, da først spise min Værtindes Smørrebrød og drikke Punchen, samt under Nydelsen af disse gode Ting aabne Hjerternes Sluser — det bifaldtes. (Under Spillet tildrog sig intet andet mærkværdigt, end at jeg engang blev Kodille paa fire Matadorer sjette i Rødt, og at Møller gjorde to

slemme Bukke, der var Løjtnanten saa gode som ti Rigsdaler. Men — kan jeg tro — de var hverken de første eller sidste, han i sit Liv har begaaet.)

Glassene var tømt een Gang og fyldte den anden, da jeg opfordrede mine Gæster til at fortælle. Løjtnant Lund begyndte:

„Jeg skal aldrig nægte," sagde han med et Komma og et Træk af Piben mellem hvert af disse Ord, „at jeg jo troede, at en vis lille Pi'e var m i n Kæreste — ene og alene, men nu mærker jeg, at hun har besat en Terne, og at jeg maa lade mig nøje med et simpelt Udtræk. Jeg skal aldrig nægte, at jeg har været charmeret i Tøsen, for hun er ganske nederdrægtig smuk; men i en saadan Affære skøtter jeg ikke om at ta'e Whist med, og derfor vil jeg ogsaa i Morgen sende hende hendes Ring tilbage." —

Her tog han den af, puttede den i Lommen og tømte sit Glas; jeg fyldte det, og han vedblev:

„Jeg skal aldrig nægte, at Jfr. Jensen er den nysseligste Glut, jeg kender; og jeg vilde gi'e meget til, at hun var lige saa god, som hun ser ud til. Det er vel et Par Maaneder siden, jeg første Gang var i Selskab med hende hos en Familie, der ejer et Lyststed her uden for Byen. Da jeg kom ind, sad hun ved Fortepianoet — hun spiller nederdrægtig godt — og sang til — hun synger rasende dejligt — jeg fik straks ligesom en Slags Hjerteklavappelse; og nær var jeg blevet rent konfus, da Værtinden bad mig spille en firhændig Sonat med hende.

„Der var just adskillige Passager i samme Sonat, hvor vi maatte ha'e Armene over Kors — det er Gavtyvestreger af Komponisten; — hver Gang vi berørte hverandre, fornam jeg et elektrisk Stød, der gik op igennem Armen og tværs igennem Brystet ind i den venstre Side. Kort at fortælle, mine Herrer! jeg mærkede straks, at jeg var skudt — hun mærkede det ogsaa, for hun rødmede lidt og smilte saa smaat, hver Gang jeg skottede til hende. Og — kort at fortælle — jeg kom herefter næsten hver Dag i Selskab med hende, og — i Dag er det netop fire Uger, siden vi vekslede Ringe.

„Jeg skal aldrig nægte, at det krapperer mig en Smule, at finde mig selv *en trois* ved dette hersens Parti, for hun er nederdrægtig smuk, og jeg ved ikke anden Fejl ved hende, end at hun har et lille nysseligt Jordbær midt i Panden, og saa at hun — som jeg nu mærker — maa være en Smule Kokette."

Her endte Løjtnanten sin Rapport, idet han skyllede et Glas ned og tændte den udgaaede Pibe. Møller lagde sin bort, klinkede med ham, drak og begyndte:

„Det kan — mellem os sagt — være en fire Maaneder, siden jeg første Gang saa Jomfru Jensen, og det var ved Udstillingen paa Charlottenborg, og saa snart jeg fik Øje paa hende, saa jeg ikke et eneste Maleri mere, for det er — mellem os sagt — en ganske overordentlig dejlig Pige. Hvad gør jeg? Jeg følger hende af den ene Sal i den anden og ud af Gaarden og over Kongens Nytorv og gennem Vimmelskaftet; men som hun, tillige med en ældre Dame og et Mandfolk, der ledsagede dem, drejer om ad Badstuestræde, og jeg vil efter: hvad gør saa jeg? ta'er for kort en Svingning og falder — mellem os sagt — over Marskandiserens Trappe.

„Det værste var, at mine sorte Silkebukser revnede over Knæerne, for nu kunde jeg ikke følge min skønne ubekendte længere, men maatte stræbe at komme hjem — jeg boede dengang — mellem os sagt — paa Kultorvet. —

„Jeg ærgrede mig noget ganske overordentlig; men hvad var herved at gøre? Jeg bestilte i fjorten Dage ikke andet, end gik fra det ene Sted til det andet, hvor jeg kunde haabe at træffe hende: paa Charlottenborg, paa Komedien, i Kongens Have og paa Volden; men væk var hun, og væk blev hun.

„Hvad gør jeg saa? Omsider faar jeg det Indfald at gaa ud paa Assistenskirkegaarden — der var hun, tillige med en anden Dame. Jeg blev ganske overordentlig glad og fulgte dem i en Frastand rundt omkring i de dødes Have. Men hvad sker? allerbedst som hun gaar, falder hun — mellem os sagt — over en Gravsten, gi'er et Skrig, vil rejse sig med den anden Dames Hjælp og formaar det ikke. Hvad gør jeg? jeg farer hen og tilbyder min Tjeneste, at ledsage hende hjem, at hente en Hyrevogn, og — kort at fortælle — paa denne Maade blev vi bekendte, og — lad mig se! — nu er det netop to Maaneder, siden vi blev forlovede. Her er hendes Ring —" han drog den af Fingeren og stak den i Lommen — „og i Morgen skal hun faa den tilbage.

„Jeg ser hun har benyttet de to Maaneder, jeg har været ovre i Fyen, til at forlove sig med vor Ven Løjtnanten. Mellem os sagt, har det rigtignok ærgret mig saa temmelig, for Pigen er ganske overordentlig smuk, og jeg ved ingen anden Fejl hos hende, end at hun har en lille rød Plet, som et Jordbær, men ikke nær saa stor, i Panden, og saa at hun — mellem os sagt — maa være lidt løs paa Traaden."

„I og for sig selv," tog nu Smith Ordet, medens han tre Gange smækkede paa sin Snustobaksdaase, aabnede den, forsynede først det ene Næsebor, saa det andet — for mellem os sagt, han

bruger ikke at ryge — børstede Kjolerabatterne, kastede det højre Ben over det venstre, tog sit Tørklæde op og spredte det over Knæet. „I og for sig selv," sagde han, „er det en bandsatisk Historie — havde jeg nær sagt — at saadanne tre Kavalerer som vi skal holde Lyset for denne hersens Mammeselle: imidlertid er det dog ret godt, at det i Tide er kommet til en Forklaring imellem os.

„Det kan være en seks Maaneder, siden Professoren en Dag, han ikke befandt sig vel, bad mig besøge hans Patienter; iblandt dem var bemeldte Jomfru Jensen. I og for sig selv var hendes Sygdom af ingen Betydning; men jeg fik det bandsatiske Indfald — havde jeg nær sagt — at gøre den en Smule farlig; jeg tror næsten, det var for at gøre mig lidt vigtig og for at faa Anledning til at komme des før og des tiere igen. Men desværre kom baade hun og Professoren sig alt for snart — havde jeg nær sagt.

„Imidlertid fortsatte jeg mine Besøg saa længe, indtil vi begge var blevet enige om at forlove os; og det kan være nu lidt over fire Maaneder, siden vi vekslede Ringe. Her er hendes, den skal hun have tilbage i Morgen den Dag. Portrættet, som aabnede Øjnene paa os, har jeg selv malet; for jeg fusker lidt paa Kunsten — havde jeg nær sagt. — I og for sig selv var det godt, at I fik fat paa det.

„At jeg blev saa konsterneret i Dag otte Dage, da I var samlede hos mig, det skal jeg snart forklare jer: Et Par Dage efter vor Forlovelse kom jeg ind paa Stiftelsen, og hun bildte mig ind, at hun paa samme Tid skulde rejse til Møen — jeg har et Brev fra hende, at hun just i Dag vilde komme her tilbage. I og for sig selv er hun dog forblevet her i Byen og har benyttet dette Mellemrum bandsatisk godt — havde jeg nær sagt — til at forlove sig endnu en Par Gange.

„Hvad sker? for en halv Snes Dage siden kommer et besløret Fruentimmer ind paa Stiftelsen — det var hende, der sidst saa tidt afbrød vor gode L'hombre; — den første Gang jeg var nede hos hende, saa jeg en Ring paa hendes Finger, der lignede min Forlovelsesring saa akkurat som en Draabe den anden. Den næste Gang hviskede Jordemoderen til mig, at det var en Jomfru Jensen, for et Brev med saadan Udskrift var faldet ud af hendes Strikkepose; og den sidste Gang skete det under Forretningen, at Sløret gled hende ned over Panden, og hvor hastig hun end trak det op igen, fik jeg dog Øje paa det bandsatiske Jordbær."

Her sprang Løjtnanten op og snoede sig nogle Gange rundt paa Gulvet, og Møller tabte sin Pibe.

„I ser altsaa —" vedblev Smith, „at vi i det mindste er fire om Puljen, og at ingen af os er første Mand. I og for sig selv er det lidt ubehageligt, for det er en bandsatisk smuk Pige, og jeg ved intet andet at udsætte paa hende end det omtalte Jordbær, og saa at hun maa være temmelig løsagtig — havde jeg nær sagt."

„I og for sig selv" — tog jeg nu til Orde — „skal jeg aldrig nægte, at det, mellem os sagt, er en ganske overordentlig nederdrægtig, bandsatisk Historie, og at merberørte Jomfru Jensen ikke burde saaledes dø i Synden — havde jeg nær sagt. — Hvad tykkes Ihr Herren! om at oversende hende alle tre Ringe paa een Gang ved min ringe Person? det vil overraske hende — men *apropos*, er hun endnu paa Stiftelsen?"

„Hun forlod den i Gaar," svarede Doktoren.

„Jeg skal ellers aldrig nægte," faldt Løjtnanten ind, „at denne Akkouchement kommer mig lidt uventet; det er kun tre Uger, siden jeg saa hende, og da kunde jeg mindst drømme om, at hun var paa saadanne gode Veje — det er mig fast ubegribeligt, hvor jeg har haft mine Øjne —"

„Eller hun sin Korpulence," afbrød Møller; „det er kun to Maaneder, siden jeg saa og omgikkes hende daglig, og før vilde jeg troet — mellem os sagt — at Himmelen skulde falde ned — det er noget ganske overordentligt!"

„*Pereat!*" raabte jeg og strakte mit Glas ud over Bordet, „*pereat* Jomfru Jensen; men *vivat* det lille Jordbær i hendes Elfenbenspande!"

Vi stødte sammen og drak — jeg med indeklemt Latter, de andre med indeklemt Suk.

Man vil sige, at Vin indeholder mange Sandheder — det kan være; men Punch indeholder bestemt store Løgne, for da vi havde tømt Bollen, fandt vi alle fire, at man ikke kan tro noget Fruentimmer.

Dagen derefter gik jeg med mine tre Ringe i en lille rød- og gulmalet Nürnberger-Tinkurv hen til Jfr. Jensens Bopæl, hvilken jeg af Løjtnanten, som sidste Hane i Kurven, havde ladet mig betegne.

Hun var alene; jeg kendte hende straks paa det tidt omtalte Mærke, der ellers — mellem os sagt — slet ikke vansirede hendes bandsatisk dejlige Ansigt. For Resten saa hun — efter Omstændighederne — overordentlig frisk og blomstrende ud.

„Er det Jomfru Jensen, jeg har den Ære at tale med?" spurgte jeg, dog ikke fuldt saa skødesløst, som jeg havde foresat mig.

„Det er mig," svarede hun.

„Jeg har nogle Kommissioner til Dem," vedblev jeg, gribende efter Æsken, i hvilken Kurven var, hvori Ringene laa; „for det første skal jeg hilse fra Kandidat Smith paa Akkouchementhuset. —"

Hun gjorde store Øjne og sagde med den ærligste Mine af Verden: „De maa tage fejl, min Herre! jeg kender ingen Kandidat Smith."

„De kender ham ikke?" spurgte jeg forundret; „da har De dog kendt ham — da de for et halvt Aars Tid siden var syg."

„Jeg har ikke været syg i det sidste Aar, "svarede hun lige saa forundret.

„Det fornøjer mig," sagde jeg, lidt forbløffet over hendes Fripostighed; „det er meget muligt, at det kan være gaaet Dem ad Glemme; men jeg vil dog haabe, at De endnu erindrer Dem Fuldmægtig Møller?"

„Fuldmægtig Møller?" gentog hun langsomt, „lige saa lidt, min Herre!"

„Heller ikke," vedblev jeg ærgerlig, „at han kom Dem til Hjælp, da De faldt over en Gravsten paa Assistenskirkegaarden og forvred Deres ene Fod?"

Hun smilte, men satte straks et alvorligt Ansigt op og sagde: „Her maa finde en Fejltagelse Sted —"

„— Ganske vist," faldt jeg ind, „begge mine Venner har taget mærkelig fejl; den tredie ligesaa — De har formodentlig ogsaa glemt Løjtnant Lund af *** Regiment?"

Her blev hun blodrød. „Jeg kender en Løjtnant Lund," sagde hun sagte og forvirret.

„Meget vel!" vedblev jeg, idet jeg aabnede Æsken, tog Ringene ud af Kurven og rangerede dem paa Bordet for hende. „Egentlig skulde disse tilhøre Dem alle tre; men da De ikke behager at kendes ved flere end den ene, vil De da være saa god at udtage Løjtnantens?"

Med stigende Forbavselse havde hun set mig udkramme disse smaa Kærlighedspanter; og da hun fik Øje paa den sidste, udstrakte hun hurtig og nysgerrig Haanden efter den. Men lige saa hastig slængte hun den igen, som om den havde været gloende. Hun blegnede, skjalv, hendes Barm hævede sig, opsvulmet af Smerte, og havde hun ikke grebet fat paa Bordbladet, tror jeg, hun havde segnet.

Endelig fremstammede hun: „Hvem er De, min Herre?"

Jeg sagde hende det.

„Har Løjtnant Lund," spurgte hun videre, lidt mere fattet, „virkelig selv leveret Dem denne Ring til mig?"

Jeg bekræftede det og lagde til, at de to andre Herrer havde beæret mig med samme Kommission.

I samme Øjeblik for en lille nysselig hvid Haand frem ved min højre Side (Jomfru Jensen stod foran mig paa den anden Side af Bordet), greb efter Møllers Ring, og et ængsteligt: „Herre Jeh! hvor kommer den her?" lød tæt ved mit Øre.

Jeg kastede Hovedet om — nu var Raden til mig at forbavses: der stod den livagtige Jomfru Jensen Nr. 2.

Jeg saa atter hen til Nr. 1 — jo, hun var der ogsaa! det løb rundt, det løb surr i mit Hoved; og dog begyndte et dunkelt Lys at virre for mine Øjne — endnu tav begge Pigerne.

Da lød et „Ih du min Gud!" bag ved mig, og en lille nysselig hvid Haand stak frem ved min venstre Side, greb efter Smiths Ring, men for hastig tilbage, som om den havde rørt ved en Slange.

Himmel! Jord og seksten Elementer! der stod Jomfru Jensen Nr. 3.

Men nu blev det ogsaa med eet højlys Dag i min formørkede Hjernekiste.

Jeg betragtede de tre Gratier en efter den anden, fandt rigtignok en betydelig Søsterlighed imellem dem — Jordbærret havde de alle. Alligevel, naar man saa dem samlede, kunde de lettelig adskilles: Nr. 1 var højere end de andre og lidt smallere af Ansigt; Nr. 2 var mest fyldig og rødmosset; Nr. 3 derimod temmelig blegladen. Jeg brød Tavsheden og talte, som følger:

„Mine skønne Damer! jeg er kommet her — med gunstig Permission og *sans comparaison* — som en Hund i et Spil Kegler; og jeg forsikrer Dem, at Deres Forundring er ikke større end min; men jeg tør haabe, at alle Misforstaaelser vil jævnes og alle Dissonanser opløse sig i den fuldkomneste Harmoni."

Efter denne vakre Indledning begyndte jeg et ordentligt Eksaminatorium.

Af samme gav det sig til Kende: 1) at de tre Piger var Søstre; 2) at de i det sidste Aar havde opholdt sig hver hos sin særskilte Slægtning; 3) at Doktorens Kæreste virkelig de sidste fire Maaneder havde været paa Møen og først nu var kommet tilbage; og endelig 4) at alle tre lige til dette Øjeblik, paa deres respektive Kæresters Forlangende, havde holdt deres Forbindelser aldeles hemmelige for hverandre.

Jeg fortalte dem til Gengæld, hvorlunde Portrættet havde

været den uskyldige Aarsag til al denne Ulykke — om hin beslørede Dame, der havde gjort min Doktor saa balstyrig, tav jeg aldeles; thi hun maatte aabenbart være en baade ham og de andre uvedkommende Person.

„Ved en forunderlig Hændelse," sluttede jeg, samlende mine Ringe, „er jeg blevet syvende Mand i en tredobbelt Hemmelighed; men — som jeg haaber — ikke for det værste. Paa mine tre Patroners Vegne gør jeg allerunderdanigst Afbigt for en Synd, der alene har sin Grund i deres oprigtige Kærlighed. Dernæst beder jeg, at det maa tillades de angergivne Syndere personlig og saa snart muligt at hente de elskværdige Damers Tilgivelse."

De søde Piger smilte og tilnikkede mig et enstemmigt Ja.

„Men Ringene," sagde Doktorens Kæreste, „beholder vi saa længe; anden Gang indløses de kun med Knæfald og Taarer."

Og saa skete det. — Og nu er ogsaa Anekdoten fortalt; saadan en kort Historie er ikke længere. Jeg vil blot tilføje, at Aaret derefter fik Løjtnanten Kompagni, Fuldmægtigen Kontor og Doktoren Kirurgikat; thi holdt de alle tre Bryllup paa een Gang, og jeg var med til Gildet. Det gik lystigt til; jeg fik fuldt op af Spise og Drikke, men — ingen L'hombre.

---

[1] Trykt i „Nordlyset", VII. B., 1828.

AK! HVOR FORANDRET[1]

Da jeg er et unyttigt Drog, som blot taales, fordi jeg intet ondt gør (at sige direkte; thi indirekte, vil fornuftige Folk dog paastaa, skal min poetiske Skvalder forvolde baade et og andet skadeligt), og jeg formedelst mit flygtige Væsen aldrig har kunnet opnaa nogen ret fast Stilling (en Gang gjorde jeg mig dog Haab om at blive Branddirektør, en anden Gang apsirerede jeg til et Klokker-Embede, tredie Gang tænkte jeg at vorde Graver og Bedemand; men stedse forgæves); da jeg altsaa nu heller intet vist bestemt har at bestille, levnes mig god Tid til at se mig om i Verden, og denne benytter jeg, saa godt jeg kan.

I.

BESØGET

Aldrig saa snart var jeg kommet tilbage fra min Københavnsrejse i Foraaret, hvor jeg havde fornyet mit Ungdomsvenskab med den lykkelige Justitsraad S.....[2], før jeg besøgte en anden gammel Ven, der levede i stille Forborgenhed højt oppe i Jylland. Jeg havde været Vidne til huslig Lyksalighed i Hovedstaden; jeg ilede nu at opsøge den i en landlig Afkrog.

Jeg havde ikke set den nu velærværdige Pastor Ruricolus i nogle og tyve Aar; men han, Justitsraad S..... og jeg havde fordum udgjort et skønt Kløverblad. Alle tre var vi fidele Brødre, lystige Fættere, der nød vort Ungdomsliv paa enhver anstændig og tilladelig Maade; men Ruricolus var den fineste af os saavel i Paaklædning som i Væsen.

Jeg kan just ikke sige, at han var nogen egentlig Modejunker (langt mindre Spradebasse); men han var dog stedse klædt paa nyeste Façon, og som min salig Moder sagde om ham: han

ser altid ud som et pillet Æg. Han var virkelig en uopnaaelig Mester i at binde sit Halsklæde og Knæbaandene paa sine sorte Silkebukser, og dog herskede den fuldkomneste Symmetri i alle hans Klædningsstykker. Naar vi en Sommersøndag spadserede ude i Frederiksberg Have, drog han de fleste Dameblikke til sig, uagtet S..... ogsaa var en smuk Karl og jeg halvsjette Tomme længere end nogen af dem.

Men for at være oprigtig, maa jeg tilstaa: det var ikke ene Længsel efter en Ungdomsven, der drog mig; i den Egn, hvor han nu levede, havde jeg for 19 Aar siden oplevet min tyvende Kærlighedshistorie; det var der, hvor jeg saa Maren den anden*), den dejlige, den englelige Maren Lammestrup, Perlen blandt de viniliske Piger.

Det var der, hvor jeg tyvende Gang bortskænkede mit ømme Hjerte, hvor jeg fik det tyvende Gang helt og holdent tilbage. Tillad mig, skønne Læserinde! at fortælle mit uskyldige Eventyr.

Ruricolus og jeg gjorde en Sommerudflugt fra Stadens Volde for at sprede nogle Lysglimt over Vendelboernes Peninsel. (Vor Sørejse indtil Aalborg fortjener en særskilt Beskrivelse, der med Musernes Hjælp ej heller skal udeblive, naar jeg først ved Gennemlæsningen af vore store Mønstre i dette Fag har perfektioneret mig lidt i Rejsestilen.)

Vi to Københavnere — jeg en indfødt, han en naturaliseret — gjorde Opsigt ved Vildmosen: vore bredskyggede Hatte, korte Veste og lange Bukser tildrog sig fortjent Beundring. Kun Proprietæren, Hr. Mads Lammestrup paa Tyreholm — en raa, udannet og plat Personage — tillod sig at skoptisere over vor Dragt.

Det var første Gang, man i Vendsyssel saa lange gule Nankins Bukser med dito Gamacher, hvis Flipper naaede lige ud til Tæerne: den Tølper sammenlignede os med pojfodede Handuer.

Hans Datter Maren, den søde Due, udfandt en skønnere Lighed, nemlig i vor forlibte Ømhed og kælne Kurren; ja jeg tilskrev — og det vist ikke uden god Grund — disse samme gule Gamacher en stor Del af den Lykke, vi to Kavalerer gjorde hos hende og de øvrige Vinilerinder.

Mit Hjerte er af Svamp — nej! den Lignelse halter, thi vel fænger det hastigt, men forbrænder ikke; Svampen brænder kun een Gang, mit Hjerte saa tidt det skal være. — Mit Hjerte er af Krudt — dog, det passer heller ikke; det tændes vel i et Øjeblik,

*) Maa endelig ikke forveksles med Maren den 1ste, Stadsmusikantens Datter. [Nærv. Udg. II., S. 307.]

men ganske blidt og stille; uden Røg og uden Knald. — Nu da: saa maa mit Hjerte være af Asbest — hm! det duer lige saa lidet, for Asbesten brænder jo slet ikke.

Velan! saa vil jeg uden Lignelse og uden nogen som helst Figur sige, at jeg ved første Øjekast blev dødelig forelsket i Maren Lammestrup, den væne Maar og søde Rosensblomme.

Der var Slætgilde (Høhøstgilde) paa Tyreholm den samme Dag, paa hvilken vi arriverede til Præstegaarden i Kringelborg, hvor min Ruricoli Fader boede. Hans Velærværdighed tog meget kærligt imod os.

„Velkommen, Hans Mikkel!" raabte han til sin Søn, „hvad er det for en Svend, du har med dig?"

Hans Mikkel sagde det.

Den gode Pastor rystede min Haand og sagde: „Velkommen skal De være, min Hr. Københavner! hvad maa jeg først opvarte med? en Snaps? — Hej! Barbara! Brød og Brændevin! — I kommer ret tilpas, Børn! for der skal være Lystighed paa Tyreholm i Aften — hæ! Hr. Københavner! hvad kan vi bruge Dem til? kan De spille Polskpas?"

„Jo."

„Det var prægtigt! Kan De skyde en Hare?"

„Det tror jeg ikke."

„Fy for en Ufærd! det var slemt — kan De ryge Tobak?"

„Ikke heller, Hr. Pastor!"

„Fy for al Landsens Ulykke! det var ilde; men De maa lære det — kan De drikke en Tærte?"

„Jeg kan spise en Tærte."

„Haahaa! De forstaar ikke engang denne *Terminus technicus* — kan De da taale en Tevandsknægt?"

„Hm! — naar han ikke bliver alt for grov — jeg vil se paa ham" (endnu vidste jeg ikke, hvad han mente).

Den gode Mand lo, saa Sveden stod i Perler paa hans runde, rødbrune Ansigt.

„Jo jo! bi kun!" blev han leende ved, „naar han kommer til Tyreholm, vil Jomfru Maren nok gøre ham bekendt med de jyske Teknægte; hun forstaar at brygge!"

I det samme kom en stor Jagthund ind. Han vendte sig hurtig fra mig til den, satte begge Næverne i Siden og raabte:

„Al Landsens Parykker! hvor kommer du fra? Er du alene, Spion! eller er din Husbond med? Har I været nede i Gaasemosen? hvad?"

Medens han endnu eksaminerede Hunden, kom dens Ejer-

mand — en Proprietær af Egnen — ind og frembød sig selv som Præstens Ledsager til Gildet. Begge de gode Herrer kom straks i en dyb Diskurs om Jagten; og mindes jeg, at begge opholdt sig længe ved den Grundsætning, at Roandrikkens Snildhed kommer Rævens temmelig nær, hvilken Paastand de oplyste med mangfoldige indlysende Eksempler.

Imidlertid rullede Vognen frem, og alle fem — Spion iberegnet — drog vi nu af Sted til Tyreholm.

II.

EN LANDSBYSKØNHED

Det var Synd at sige, at det gik stift til paa benævnte Herregaard; af den gamle adelige Prunk og Strunkhed var intet andet tilbage end de blotte Mure, og den nuværende Ejer havde ej engang en Kammertjeners Air og Anstand. Ikke fordi det brøstede ham paa Hovmod og Forfængelighed; ingenlunde! men det var ikke hin ædle Stolthed, der grunder sig paa Pergament, Stammetræer, Baand og Stjerner.

Hr. Lammestrup var ene og alene pengestolt: han havde en Maalestok af Sølv, efter hvilken han uden Persons Anseelse klassificerede alle og enhver; en borgerlig Stodder stod i hans Rangforordning i Nummer med en adelig. En g o d Mand var efter hans og Egnens Sprogbrug synonym med en r i g Mand; en fattig Mand var det selv samme som en Kæltring.

Jeg ser endnu livagtig hans store, tykke Korpus, hvorledes han stod og mødte for os i Døren med Hænderne i Kjoleskøderne. Hans fede, glinsende Ansigt grinte selvtilfreds og polisk ad os; men han rørte sig ikke af Stedet, før vi alle var kommet af Vognen: da udrakte han langsomt sin brede Næve, gav først Kammerraad Svirum (Spions Jagtkammerat) den hele Haand og dernæst Hr. Ruricolus to Fingre — vi andre to fik et Nik til Deling.

„Har I set mine Stude?" var de første Ord, jeg hørte af hans Mund; og da dertil blev svaret Nej, vedblev han med et endnu lysere Smil:

„Saa skal I Dæulen tej mæ*) se Kram! det er ingen Træskokarle — kom kun! de staar tæt herudenfor Gaarden."

---

*) Dersom det skulde støde nogen at høre en sønderjysk Ed af denne Nørrejydes Mund, da maa jeg anføre til vores begges Retfærdiggørelse: at Hr.

Som han det sagde, stak han atter Hænderne i Lommerne og vraltede af Sted; Kammerraaden og Præsten fulgte efter i ærefrygtsfuld Forventning; men den unge Ruricolus og jeg blev tvivlraadig staaende.

Hr. Lammestrup vendte sig, da han var kommet midt hen i Borggaarden, halvt om imod os og raabte:

„De unge Fyrer forstaar dem vel ikke paa saadan noget; de kan gaa ind til Kvindfolkene saa længe."

Det gjorde vi.

Ilde var det, at en af disse skulde saa ganske tiltrække sig hele min Opmærksomhed, at jeg over hende glemte alle de andre; men denne ene var ogsaa et *Non plus ultra* af landlig Skønhed: Jeg saa ved første Øjekast, at hun var den fuldkomneste i sit Slags. En saadan Skønhedsfylde, blussende, bovnende og dog i de skønneste Former, troede jeg aldrig før at have skuet. Man tænke sig for alting ikke en trind, buttet, struttende Malkepige! ingen Miss Flamborough! ingen Betty Bouncer, der uden Kniberi lader sig udparcellere i to Frøkener! Nej! Jomfru Lammestrup var sandelig et Mønster paa det yndigste Jævnmaal, hvad Legeme og Lineamenter angik.

Og i Henseende til Sjælen — tro mig, kære Læser! jeg taler aldeles ikke ironisk: denne jyske Maren besad virkelig en ganske ualmindelig Dannelse, hvilket jeg efter et Par korte Samtaler let opdagede. Hun havde læst og følt sin Lafontaine, og jeg behøvede blot at nævne „Lotte" og „Mariane" for at fremkalde Taarer i hendes himmelklare Øjne. Hertil kom: at hun dansede som en Alf, sang som en Engel og spillede smagfuldt og færdigt paa sit Pianoforte — vistnok det eneste Instrument af denne Art, som da fandtes i det ganske Vendsyssel.

I hvilket Drivhus denne favre Markblomst var blevet saaledes forædlet, skal jeg ikke kunne sige; men vist er det, at Hr. og Madam Lammestrup ingen Skyld havde deri.

Jeg har allerede sagt — og det vil nok ingen nu finde forunderligt — at jeg straks gav denne fortræffelige Pige mit Hjerte. Jeg vil lægge til, at jeg ikke just plejer at give mit Æble bort uden at have en Pære i Kikkerten, og at jeg altsaa ligeledes ved denne Lejlighed turde gøre Regning paa et Mageskifte; thi foruden den Velvillie, der ved det allerførste Blik paa min Person lyste ud af

---

Lammestrup, der havde dannet sig efter sønderjyske — eller som de heller vil hedde — holstenske Prangere, efter dem havde optaget mange smukke og passende Eder og Talemaader.

hendes skønne Øjne, viste sig hos hende efterhaanden flere umiskendelige Tegn paa en fremspirende Lidenskab, af hvilke jeg blot vil anføre følgende tre som mest iøjnefaldende:

For det første mærkede jeg, at naar jeg stod i min Yndlingsstilling (krumme Knæer, det venstre et godt Stykke foran det højre, den højre Haand paa Hoften, den venstre Næve i Siden med frembøjet Albue, Skuldrene ligeledes lidt fremad og lidt i Vejret, Hovedet ludende, Øjnene vidt opspilede og Munden trukket op mod Næsen, hvilket giver et stolt Udseende — de Franskes *dédaigneux* — og noget, som lignede en med Bajonetten stormløbende Soldat) — at naar jeg saaledes stod, da hviskede hun hemmeligt til en eller anden af de unge Piger, skottede hen til mig og smilte.

For det andet: da vi kom ud i Høvangen og for at fortjene vor Andel i Gildet skulde formere en Stak og ved denne Lejlighed overdængede hverandre med Hø, blev jeg næsten aldeles forskaanet; det gik derimod ud over min Ven Hans Mikkel. Min søde Maren smed ham den første Haandfuld i Hovedet, og alle de andre Smaapiger fulgte hendes Eksempel. Han satte sig til Modværge, og jeg tog mig broderlig af ham — forgæves! de vilde Mandinder stormede ind paa ham alene — han snublede, og i et Nu var han begravet under et Bjerg af Hø, og Slaget tabt paa vor Side.

Jeg ynkedes virkelig over ham, da jeg saa den overvundne staa der børstende og pillende Straa og Mos af sine pæne Klæder og de syv Amazoner leende omkring ham; men ingen lo højere end min skælmske Maren.

Det tredie, aabenbareste Kendemærke paa Gluttens Kærlighed iagttog jeg siden hen under Dansen. De saakaldte „Jukketrin" var dengang i Mode, og jeg havde virkelig erhvervet mig en Slags Færdighed i samme. Denne Danses ejendommelige Ynde bestod i lange Hop og kraftige Kast med Benet, samt i at bøje Hovedet sideværts ud over Skulderen og saaledes stangende at bane sig Vej som igennem en tætstaaende Menneskevrimmel. Heri kendte jeg ingen Ligemand: jeg gjorde Spring paa to til tre Alen, og Meddanserne vogtede sig vel for at komme mig for nær. Men det forstaar sig: en saadan Bevægelse var temmelig voldsom og bidrog meget til at fremme Transpirationen.

Det undgik ikke den velsignede Pige, hvor echaufferet jeg var, da jeg takkede af med hende i første Dans. Da jeg derfor bad hende om den anden — som skulde være en Vals — undskyldte hun sig, dog i de høfligste og forbindtligste Udtryk — hvorfor?

ene og alene af en fin Skaansomhed imod mig; thi mod Hans Mikkel var hun ikke saa medlidende; af ham lod hun sig straks engagere.

Med lønlig Glæde saa jeg, hvorlunde den lille Taske holdt ud med ham til allersidste Par, blot og bare for at udmatte ham og — om muligt — paa een Dag besejre ham paa tvende forskellige Maader (se Høslaget).

Men det er vel unødvendigt at anføre flere Beviser; enhver indser allerede, hvorledes det stod sig med Maren Lammestrups lille uskyldige Hjerte. Jeg ansaa det med Rette som min Ejendom; men jeg udsatte med Villie den gensidige Tilstaaelses søde Time; det er saa rart at have noget i Vente.

III.

SLÆTGILDET

Jeg har allerede sagt, at jeg gør svære Spring i Dansen; det kan ingen have noget imod; men at springe i Historien — det turde maaske ikke behage den sindige Læser. Desaarsag vil jeg nu— efter skyldig Afbigt for det lange Jukketrin, mit Hjerte tog med min Pen — vende tilbage og med Orden og Adstadighed beskrive den landlige Fest paa Tyreholm.

Og er da Teknægtene den første Genstand for vor Opmærksomhed. (Da denne meget yndede Drik nu ikke længer er nogen Hemmelighed, opholder jeg mig ikke heller ved dens Beskrivelse.)

Altsaa: her sad foran den dampende Maskine Festens Dronning Maren Lammestrup og bryggede og uddelte saa længe til Værten, til Kammerraaden, til Præsten og fem seks andre Herrer, til disse selv blev dampende Maskiner, der igen havde lige saa mange Tobaksmaskiner i Gang.

Jeg kunde ikke undslaa mig for at sidde hos; men saa snart jeg havde faaet min Tærte til Livs, skyndte jeg mig at komme ud i det frie; thi det begyndte at kvalme for mig: Punchen, Røgen af den gemeneste Jomfru-Tobak[3] i Forening med Samtalen — der var ganske dyrisk; thi den drejede sig alene om Stude, Heste, Hunde, Roandrikker og andre vilde Dyr — virkede alt saa uimodstaaeligt paa mig, at jeg maatte søge Enrum og sætte Panden mod Tyreholms gamle ærværdige Mur.

Da jeg vel vidste, at lige saa hæderfuldt det er at kunne drikke meget, lige saa foragteligt er det ej at kunne taale det; saa

stræbte jeg ved min Genkomst i Dampmaskineriet at antage en rask Holdning; men det lykkedes kun maadeligt; thi min Vært, der maa have fundet min pludselige Bortgang noget mistænkelig, fæstede sine store mælkeblaa Øjne stift paa mig, tog Piben af Munden — hvor nødig den end vilde — og sagde med et bredt Smil:

„Æ tykkes, mi gue Uen[4] sier saa bleg ud; æ er ræd, te Maren haar kommen for mange Humle paa Urten."

Dette Indfald vakte en almindelig Latter, først hos Opfinderen og dernæst hos det hele Teknægteskab; jeg holdt gode Miner og stemte i med, hvorhos jeg efter Latterkorets Finale forsikrede, at min Upasselighed var mere en Følge af Rejsen end af Punchens Styrke.

Flere Gæsters Ankomst forkortede denne for alle de andre meget morsomme Scene.

Efter at ogsaa disse havde faaet deres Andel af den viniliske Nektar, brød hele Selskabet op til Engen. Og her var det da, at den Bataille forefaldt, som jeg allerede med Anticipation har beskrevet. Jeg springer derfor lige til Dansen.

Musikken til denne var tarvelig — een Violin; vor Solospiller, mindes jeg, udmærkede sig mere ved et kraftigt Buestrøg end ved Ynde i Foredraget og erstattede Mangelen af andre Instrumenter ved et Slags dobbelte Toner, hvis Lige jeg aldrig havde hørt før af nogen anden Mester. Derforuden havde han visse ejendommelige Manerer, som under den første Nyhed berøvede Maren — Terpsikore — min halve Opmærksomhed: han slog bestandig Takten baade med Hovedet og med Foden og akkompagnerede sit Instrument med et Slags Næsetoner, der lignede meget den dæmpede Snøvlen af en Sørgetrompet.

Alligevel dansede man ret lystigt til denne Musik lige indtil Morgenstunden, da nogle af Selskabet foreslog til en Afveksling at gøre Julelege, ved hvilke der, som sædvanligt, vankede dygtigt Slikkeri: vi skriftede, gik den polske Kirkegang, stod paa den brede Sten, malte Sennop, hængte og faldt i Brønden, indtil Vognene holdt for Døren og jeg med et Hjerte saa blødt som smeltet Voks tog Afsked fra Tyreholm og dets fortryllende Fe, den dejlige Maren Lammestrup.

Dersom nogen ønsker at vide, hvormed hendes Hr. Fader, Kammerraaden, Præsten og de andre gamle Herrer fordrev Natten, da kan jeg derom aleneste berette, at jeg fra tvende Spilleborde i Balsalens Hjørner idelig hørte de for uindviede mystiske Udtryk: „Klør, Ruder, Spar, Hjerter, Pas, Bet. Jeg bliver i dem,

tag hjem, Klør Bonde, jeg ta'er ham" og flere; og alt imellem forkyndte et Slag i Bordet, en Ed, en brølende Latter eller ogsaa en dyb Pause en eller anden vigtig Begivenhed; to eller tre Gange raabte Pastor Ruricolus overlydt: „Fy for al Landsens Parykker!" hvoraf jeg sluttede mig til, at Hans Velærværdighed hver Gang maa have sat en stor og uforskyldt Bet.

Ved Afskeden indbød Kammerraaden samtlige Kavalerer til en Andejagt i Svirumgaards Sø.

Jeg kan ikke med Rolighed slutte dette Kapitel, før jeg har gjort Læseren meddelagtig i en Betragtning, der ved selvsamme Lejlighed næsten altid har fremstillet sig. Den er rigtignok hverken smuk eller lys; men den er naturlig og svarende til Sjælens Stemning Dagen efter en gennemvaaget, om just ikke gennemsviret Nat.

Hvilken Forandring — har jeg tænkt — bevirker dog et Tidsrum af nogle faa Timer! Vi bliver aldrig opmærksommere paa Tidens Hurtighed med samt dens hurtige Virkninger paa os selv, der ellers synes os langsomme, gradvise, afmaalte og næppe kendelige, end netop Morgenen efter et Bal:

Hvor er nu hin livlige Munterhed, hin barnlige Glæde, hin søde Forventning, hvormed man mødtes, hin formelle Anstand, hvormed man hilsede hverandre og traadte sammen til den første Dans? Hvor pæne, hvor pyntelige var Damer og Herrer! Ikke et Baand, ikke en Blomst, ikke en Naal sad paa urette Sted; ikke et Støvgran enten paa de hvide eller sorte Kjoler; ikke en Fold, ikke en Rynke uden dem, der skulde være; hvert Kryds, hver Strimmel havde sit tilbørlige Fald; intet Halsklæde, som jo sluttede snehvidt og net til Hagen; ingen Hanekam, som jo havde sin tilbørlige Rejsning; ingen Haarlok, som jo glat og glinsende bølgede paa sit rette Sted — en Snare for hvert et uvarsomt Mandshjerte.

Med tindrende Øjne, med mildt rødmende Kinder staar den nydelige Pigerække, ventende med Utaalmodighed paa det første Signal. Opmærksomme, hartad højtidelige, iagttager Chapeauerne Fordanserens blinde Figureren — alle Hænder behandskes — han træder tilbage — ser til Orkestret — bukker for sin Dame — klapper, og — nu toner Musikken, og Dansen begynder.

Men se nu det selv samme Selskab ved Ballets Ende! Det er Dag; Solen kaster sit Skær paa de beduggede Ruder; Lysene i Salen brænder mat og søvnigt, som mange af de dansendes kort forhen saa lyst tindrende Øjne. Hvor er nu hin Nethed, hin Pyntelighed, hin Anstand fra i Aftes? Herrernes Klæder er bestøvede,

Haaret forpjusket, Krydset krøllet; Halsklædet falder vidt ud fra Hagen, Sløjfen sidder skævt. Og Damerne! de før saa festligt smykkede, saa elegante Damer! Kjolens Hvidhed er borte saavel som Kindernes Rødme. De herlige Haarlokker har tabt deres Elasticitet og hænger sjuskede ned over den Barm, som i Aftes lignede Marmor og Alabast, men i Dag en Væg, der ikke for nylig er kalket. Her har en Garnering, hist en Halsstrimmel faaet en Rift; der mangler en Sløjfe, her en Naal.

Og nu de søde Ansigter! ak! Øjnenes Glans er forsvundet, ligesaa Smilet fra Læberne og den fine Rødme fra Kinderne; blege, matte, dorske (om jeg ellers maatte bruge et saadant Udtryk) synes de nu at have nydt indtil Mæthed Ungdommens flygtige Glæder og paa een Nat at være blevet erfarne, satte, hartad trevne Koner.

Men min søde Maren da? var hun ikke undergaaet samme hjertekølende Forvandling? ja vel, ja vel! Forandring var hun jo som Menneske underkastet; men ingen hjertekølende: den netop synlige Mathed og en Smule Uorden gav hende kun et mere smægtende Anstrøg[5].

IV.

ANDEJAGTEN

Længe stod det paa, inden jeg kunde blive enig med mig selv om Stilen, hvori dette vigtige og indholdsrige Kapitel skulde skrives.

Den heroiske var Emnet værdig; men den falder mig — rent ud sagt — noget besværlig; den blot historiske syntes mig vel tør. Tilmed saa jeg mig forgæves om efter Forgængere paa denne sumpige Vej.

Rigtignok har en af vore Digtere engang spist Andesteg — det er endnu uafgjort, om det har været tamme eller vilde Ænder; jeg antager det sidste — til sin Frokost, samt gaaet med Vandstøvler; men det er alt sammen endnu ingen Andejagt. Kort: alle mine Hjælpekilder bestod i mundtlige Traditioner samt min egen korte Erfaring; disse faar jeg da at afbenytte, saa godt jeg kan.

Middagssolen skinnede allerede paa Svirumgaards Sø, da vi Jægere, alle velbestøvlede og velbevæbnede, forsamledes og ved en middagsmæssig Frokost stræbte at hærde og styrke os mod Vandets Indflydelse.

Maaltidet oplivedes ved hjemmelavet dansk Whisky og kryd-

redes ved interessante Fortællinger om forrige Bedrifter, under hvilke den ene Jæger søgte at overgaa den anden i dristige Fiktioner. Her var jeg, som uerfaren, rent tilovers. Ja, desværre høstede jeg ikke den fuldkomne Nytte af slig lærerig Samtale, da mange Udtryk og Vendinger var mig dunkle og mystiske, om hvis Betydning jeg sidenefter ganske hemmelig — for ej at røbe min Uvidenhed — lod mig undervise af min Ven, den unge Ruricolus.

Nu gik Toget for sig; vor Vært, Kammerraad Svirum, var Anfører og s a t t e af (hvilket er det samme som at sætte paa Post).

I Søen var nemlig gennem Siv og Rør fra Landet og lige ud til det aabne Vand udhugget Gange eller G l i m e r for her at kunne se og skyde Ænderne, naar de forfulgtes af Hundene. For Enden af en saadan Gang, og det netop den allersidste, fik jeg mit Stade. Før Chefen her forlod mig, gav han mig adskillige blide og faderlige Formaninger.

„Som jeg hører, min unge Ven!" hviskede han, „forstaar De nok at omgaas et Gevær, men med Jagten er De endnu lidt uvant. Andejagten, min kære! er en farlig Jagt — pas paa, hvor De skyder; ikke undtagen herud i Glimen; og vogt os, som er i Baaden, naar vi kommer lige ud for Dem; og, for Himlens Skyld! skyd ingen af Hundene."

Jeg gjorde med fuld Stemme de helligste Løfter.

„Hys, hys!" sagde han sagte, men lidt vrippen og slog med Haanden — „ikke tale højt paa Deres Post!"

Dermed ilede han bort for at bestige det Knubskib, som laa ved den anden Ende af Søen. Der blev en Tavshed af et stift Kvarter.

Vejret var skønt: Solen skinnede varmt, og Luften var klar og stille, Søen saa glat som et Spejl.

Kun af og til sprang en Fisk og satte den blanke Flade i kortvarig Bevægelse, hvorved Billedet af Svirumgaards Huse og Træerne i dens Have forplumredes for mit fornøjede Blik, og jeg selv vaktes af mine søde Sværmerier; saaledes — tænkte jeg da — forstyrres ogsaa vore skønneste Forhaabninger; saaledes forsvinder vore prægtige Luftslotte; saaledes omskiftes den første stille, rene Kærlighed med Lidenskabens Uro.

Men det duer ikke at være sentimentalsk paa Andejagt; jeg stræbte at forjage slige her saa upassende Tanker og henvende hele min Opmærksomhed paa Dagens Gerning og de Pligter, jeg nu havde at opfylde — ikke fordi jeg troede dem saa saare vanskelige; thi endnu havde jeg hverken set eller hørt en eneste And

og var nær ved at anse den hele Jagt for en blot Manøvre, et Spilfægteri.

Jeg tog mærkeligen fejl.

Jeg stod just meget inkommoderet af Myg og Fluer, hvilke næsvise Gæster jeg næppe turde fordriste mig til med Haanden at bortjage, saavel formedelst de erholdte Formaninger, som fordi min Sidemand, den gamle Hr. Ruricolus, ved enhver af mine Armbevægelser rystede misbilligende med Hovedet og udhvislede et langt, men dæmpet „Hys" gennem Tænderne, — jeg stod saaledes, siger jeg, næsten givet til Pris for mine Fjender, mod hvem jeg nu hartad ikke anderledes kunde forsvare mig end ved at puste og sætte alle Ansigtsmuskler i Bevægelse: da — et Plump i Vandet og et Skrig, det rædsomste, jeg i mit Liv har hørt, lød fra hin Ende af Søen og genlød i Bakkerne og mod Svirumgaards Bygninger og Have.

Jeg anede en Ulykke og raabte forfærdet: „Hr. Ruricolus! Kammerraaden er sikkerlig styrtet i Søen."

Hvorpaa Hs. Velærværdighed svarede med en Latter, den han dog, som en Forbrydelse mod Jagtlovene — men længe forgæves — stræbte at kvæle, til den omsider hendøde i nogle Knist. Ved et Ryst med Hovedet og et Vink med Haanden paabød han mig Tavshed og betog mig tillige min utidige Frygt.

Da Vejret var saa stille, maa de andre Skytter ogsaa have hørt mit barnagtige Udraab, men og med mere Selvbeherskelse gottet sig derover.

Det var min første Flovse; men det skulde ikke blive den sidste.

Nu da: Skriget eller rettere Vrælet, jeg hørte, kom rigtignok fra Hr. Kammerraad Svirums Hals; men det var et blot Jagtsignal, et Slags Basunstød, som tilkendegav, at Jagten nu tog sin Begyndelse. Det Plump i Vandet, jeg havde hørt, kom fra Hundene, der, otte i Tallet, alle paa een Gang havde styrtet sig i Søen.

Straks efter begyndte de at h a l s e, (ved Aftensbordet kom jeg engang for Skade at sige: de gøede; men Hr. Ruricolus sagde alvorligt og belærende: „Jagthunde, min gode Ven! g ø r ikke, de h a l s e r"; jeg lovede aldrig mere at gøre mig skyldig i saadan Forseelse).

Hundene halsede altsaa, snart en, snart flere tillige. Ænderne begyndte at skræppe; nogle letted over Rørene og faldt igen, andre satte i Vejret og omfløj Søen i store Krese.

Jagten drog fremad; Hundene kom nærmere og nærmere; de-

res Anfører i Baaden ligesaa. Det varede ikke længe, før det første Skud gik af. Knaldet gentoges fra Gaarden og rullede derpaa, som en Torden, ned over Søen, indtil det hendøde mellem de fjerne Lyngbanker — det var min Sidemand, som havde brændt løs.

Snart skød ogsaa den næste Jæger og efterhaanden de andre, og en levende Ild vedligeholdtes nu over en hel Time.

Imidlertid var Baaden og Hundene passeret mig forbi, og jeg undrede mig højlig over, at intet Skud var blevet mig til Del, da de fleste Ænder maatte over min Glime — denne Gaade fik jeg dog siden opløst.

Alligevel morede jeg mig, skønt blot en ledig Tilskuer, over dette nye og usædvanlige Skuespil: Hunde og Jægere, besjælede af lige Lyst og Iver, var i uafladelig Virksomhed; de første sprang og plaskede, pustede og halsede omkring i Sivet og Rørene; de sidste skød og ladede, sigtede og tog fra Øjet; men ingen overgik paa denne Dag vor raske Vært: han var i rastløs Aktivitet, han for fra et Sted til det andet, hvor hans Nærværelse var mest nødvendig, skød, raabte til Hundene — thi han alene havde Ordet — og af hans hyppig og ivrigt gentagne „Apport! haha! det var Ret, min Dreng!" sluttede jeg mig ganske rigtig til en betydelig Fangst.

Endelig ansaa han Revieret nu for temmelig vel renset og raabte af. Han gjorde Landgang, og alle vi Jægere forsamledes om vor tapre Admiral, enhver med sit Bytte — — kun jeg kom tomhændet.

Da han havde mønstret og tildelt os alle — især Spion, der havde bedækket sig med Hæder, — velfortjent Berømmelse, vendte han sig til mig og sagde: „Men De har jo slet ikke haft Ild i Bøssen?"

„Jeg har intet haft at skyde efter!" svarede jeg.

Han rystede paa Hovedet.

„Jeg forsikrer Dem," gentog jeg, „at jeg ikke har set andet end nogle Fisk, som har svømmet forbi mig i Vandskorpen, men ikke en eneste And."

Da opstod der en Latter, lig den i Olympen, da den halte Hephaistos paatog sig en Tjeners Skikkelse og gik for Borde; og da man havde let sig mæt, forsikrede de mig alle, at det var lutter Roandrikker, jeg i min Enfoldighed havde antaget for Fiske.

Vi fik os hver et Glas Whisky, og saaledes endtes første Akt; Skuepladsen forlagdes nu til en anden Bugt af Søen.

Her var de udhuggede Glimer saa lange, at de ikke fra Landet af kunde beskydes.

Vor Anfører, som forudsaa alle Ting, havde derfor truffet den kloge — for mig desværre saa uheldige — Foranstaltning, at der midt imellem Landet og det aabne Vand var nedrammet tvende Pæle og derovenpaa et bredt Bræt befæstet; herfra var nu Skytten i Stand til at bestryge det hele Terræn.

Vi blev en efter anden af Kammerraaden selv udført i Baaden og afsat hver paa sit respektive Stillads. Da jeg havde besteget mit, og min Fører forlod mig, sagde han med et skælmsk Smil:

„Pas nu paa, naar Fiskene kommer svømmende forbi Dem, og vogt Dem vel, at De ikke dratter ned!"

Den første Glose stak jeg i Lommen; men til den sidste Advarsel svarede jeg med suffisant Mine:

„Vær kun ikke bange, Hr. Kammerraad! jeg er ikke hovedsvimmel."

Daarlige Selvtillid: hvor snart skulde du straffes — da Hundene begyndte at alarmere, saa jeg ogsaa her nogle af hine Skabninger, som jeg vilde have til Fiskeslægten, men som de andre regnede til Fuglene.

Min Mening var urokkelig, til en af disse Amfibier sejlede mig saa tæt forbi, eller egentlig under mig, at jeg nu maatte give Sandheden Æren og erkende, at det virkelig var en And, der med blot det halve Hoved over Vandskorpen og det øvrige underneden saaledes listede sig af Sted for Hundene.

Nu vilde jeg da skyde; men inden jeg blev færdig, ja ved den første Bevægelse, jeg gjorde med Geværet, dukkede Anden rent under og forsvandt. Dog, det varede ikke længe, før en anden gled ud af Rørene; jeg spændte da, tog Sigte, trykkede til og — styrtede baglæns ud i Søen. Der var ikke dybere, end at jeg snart rejste mig op med Hovedet og Skuldrene over Vandet.

I samme Øjeblik hørte jeg en velbekendt Stemme raabe: „Al Landsens Parykker! Hvem var det, der faldt i Vandet?"

En anden svarede: „Det var den lange Københavner!" og en tredie: „Stag derhen med Skibet og fisk ham op!"

Dette skete, og drivende vaad, slukøret og skamfuld sejlede jeg først til Land og traskede derpaa uden Ophold hjem til Gaarden.

Kammerraaden, der landsatte mig, beklagede — men med indeklemt Latter — mit Uheld og bød mig henvende mig til hans Kone, som nok vilde skaffe mig tørre Klæder.

Min Ven Hans Mikkel ledsagede mig, og de øvrige fortsatte efter denne korte Afbrydelse Jagten, der nu for mig havde tabt al sin Tillokkelse.

V.

ENDNU EN AFKØLING

Ved min Vens Hjælp blev jeg snart omklædt; men ak, hvilken Travestering! Af Kammerraadens Garderobe erholdt jeg en fuldstændig Dragt: en grøn Ryes Frakke eller Jakke, der var baade for vid og for kort, hang som et folderigt Gevandt om min slanke Krop og stumpede langt ovenfor Haandledene; en gul Plysses Vest og ditto Bukser, der ved hvert Trin, jeg tog, krøb op over Knæerne; blaa uldne Strømper og et Par Støvler, der slubrede om mine Smalben.

Jeg kendte mig ikke mere selv — ak! min Maren ikke heller; *nec mirum;* thi hvilken afskyelig Modsætning til en moderne sort Kjole, broderet Silkevest, gule Nankins Pantalons og ditto Gamacher! Nej, jeg tager ikke fejl, naar jeg tilskriver denne formaledidede Paaklædning min efterfølgende Ulykke — den totale Forandring i den dejlige Jomfru Lammestrups forhen saa gunstige Stemning.

Havde jeg endda vidst, at hun, min Sjæls tilbedte, var paa Gaarden — i Sandhed! jeg var forblevet i mit ensomme Værelse, til mine Klæder var tørrede; men Skæbnen, den ubøjelige Skæbne, der nu i et halvt Sekulum har gjort mig til Genstand for sine Kapricer, havde besluttet anderledes.

Med en Spøg paa Læberne over mit eget komiske Udseende traadte jeg ind i Dagligstuen, hvor jeg alene ventede at forefinde Husets Værtinde; men — Værelset var fuldt af Damer og mit Indfald overflødigt; thi Latteren kom af sig selv. Dog, deri skulde jeg ikke alene have fundet mig, men ogsaa taget hjertelig Del, hvis ikke hun — hun, for hvem jeg helst viste mig i ædlere Kostume, havde været til Stede.

Hun traadte først frem, gjorde et dybt Kniks, titulerede mig „Hr. Kammerraad!" og spurgte efter mit Befindende oven paa den hede Nat og det kolde Bad. Læseren maa for alting ikke tro, at det var hendes Hensigt at raillere mig; ingenlunde! det var snarere en Maske, hun tog for at skjule sine virkelige Følelser; thi endog gennem den overgivneste Latter hørte jeg — maaske ogsaa jeg alene — Hjertets umiskendelige Stemme.

Da jeg et Kvarters Tid havde tjent til Maal for alle de skælmske Pigers Vittigheds-Pile, fik jeg pludselig en Ide, som min onde Genius ufejlbarligt maa have indskudt mig: jeg foreslog nemlig det kvindelige Selskab at profitere af det smukke Vejr og tillige

at være Tilskuere ved Jagten, der endnu — som vi hørte paa de jævnlige Skud — var i fuld Gang.

Mit uheldige Forslag blev antaget: vi gik — jeg gik — min Undergang i Møde. Nærmere ved Søen og Jagtrevieret og midt ude i Engen var en Høj, som jeg valgte til Standpunkt. For at naa denne maatte vi passere en lille Bæk; over samme laa et Gangbræt, men uden Rækværk.

Jeg (min Ven Hans Mikkel var allerede vendt tilbage for at varetage sine Pligter i Søen) passerede derover som ingenting; men da Damerne skulde af Sted, paakom dem alle en Frygt, og ingen vilde være den første; en lille nysselig Fod efter den anden blev strakt ud paa Træet og lige saa hastig trukket tilbage; man skreg, man lo, men kom ikke en Fodsbred videre.

Da var det, at en Dæmon atter hviskede til mig: „Bær dem over! saa faar du med det samme den elskede i dine Arme!"

Mit uskyldige Hjerte hoppede af Glæde, jeg gjorde mit Tilbud — det blev antaget.

Alligevel, da jeg kom over til dem og udstrakte mine længselsfulde Arme, vilde atter ingen være den første, som betroede sig til dem; den ene vilde hellere end gerne overlade den anden Æren.

Til sidst nærmede sig den raske Jomfru Lammestrup og sagde med et huldsaligt Smil: „Jeg vil prøve det; men tab mig ikke i Vandet, og husk paa, at De een Gang har været i Bad."

Fuld af daarlig Selvtillid forsikrede jeg hende, at hun intet havde at befrygte, løftede hende op og satte hende paa min Arm. Mig randt da i Hu Hakon Jarls Ord:

„Hvad tykkes dig om Sædet?" etc.

Men jeg sagde intet, for jeg følte alt for meget: hendes Arm laa som en Fjer eller som et varmt Strygejern eller som en Elektrisermaskine paa min Nakke — jeg var salig; ej aleneste o v e r Vand, men g e n n e m Vand — tænkte jeg arme Daare — vilde jeg saaledes gaa min ganske Levetid — jo rigtigt! Begyndelsen blev gjort, og derved skulde det ogsaa blive.

Ha! tifold formaledidet være den Skrædder, som syede Kammerraad Svirums Bukser! thi det var dem, der strammede over mine Knæer og gjorde min Gang usikker. — Læser! le ikke! din Latter er ubarmhjertig, syndig — men du — ømme Læserinde! græd! Peer Spillemand faldt i Bækken med sin skønne Byrde!!! — Pause! —

Gid denne Bæk havde været Lethe! aldrig skulde da enten du, min følsomme Læserinde! eller jeg have grædt over min sorte Ulykke — ja sort! thi i Bækken var mere Mudder end Vand; den var grumset som selve Styx — ha! endnu engang: hvorfor var det ikke Lethe?

Spørg mig ikke, medlidende Læser! hvorledes vi kom op igen, hvad jeg sagde, hvad hun sagde, hvor højt hun skreg, hvor højt de andre skreg, hvorlunde vi kom hjem og deslige — jeg ved intet af det alt sammen.

Jeg hørte intet, saa intet; jeg var i en Slags drømmende Tilstand og vaagnede først rigtig op ved det Udraab:

„Kammerraad Svirum! da har Deres gule Plysses Bukser ogsaa faaet al Landsens Ulykke."

Ved disse Ord stak jeg mekanisk Hovedet frem og ud af Sengen, hvori jeg laa.

Der stod hele Jagtpersonalet; „Fanden med Bukserne!" raabte Hr. Lammestrup, „det er værre med Maren; hvordan tænker I, hun har set ud?"

„Lever hun?" spurgte jeg ængstelig, „er hun uden Fare? og vil hun tilgive mig ulyksalige?"

„Bagefter," sagde han, „har vi godt ved at grine. Hun og de andre Tøser sidder nu dernede og skvaldrer og gør sig lystige over visse Folk, der falder over deres egne Ben."

Dette sidste sagde han med et malisjøsk Grin; men jeg vendte mig, lig en døende, om til Væggen og sukkede med Digteren:

„Imellem os er alle Baand opløste;
„Med evigt Brændemærke staar jeg nu,
„Og aldrig kan jeg denne Plet aftvætte —
„Een Ting jeg kun vil raade eder til,
„Og hver, som sin Forstand, sit Liv har kær:
„Lad ingen dødelig formaste sig
„Til Fod at sætte paa det Helveds Gangtræ!
„Lad det jo før jo heller kaste af!
„Det er — forpestet —"

„Al Landsens Parykker!" hviskede Hs. Velærværdighed, „han snakker over sig, han gør Vers — bliv du hos ham, Hans Mikkel! og lad vi andre gaa ned og faa os en lille Knægt! —"

Ud listede sig alle Jægerne og overlod mig til min grænseløse Jammer.

Tredie Dagen derefter gyngede min Ven og jeg paa Kattegattets Bølger.

VI.

TYVE AAR DEREFTER

Ved Enden af denne Fortælling vil jeg nu henvise til Begyndelsen, hvor jeg sagde, at jeg efter min Københavns-Rejse gjorde en Udflugt til Vendsyssel; her leveres Resultatet af samme.

Paa min gule Norbagge skred jeg fra Sundby hen ad mod Skuepladsen for hine min Ungdoms mærkelige Eventyr. Mine Ben var endnu ikke blevet kortere, og derfor kunde jeg i de dybe Hjulspor med Støvlenæserne mageligt skumme Duggen af Græsset og stundom understøtte Hestens vaklende Gang. Halvt ridende, halvt spadserende naaede jeg saaledes ved Middagstider det gamle Tyreholm, den dejlige Maren Lammestrups Fødegaard.

Jeg red over den Eng, paa hvilken fordum hin mærkværdige Bataille forefaldt. Høstakkerne stod der endnu som dengang, men de skønne Amazoner var borte:

„Die hübschen Mädchen die bleiben fern —
„O Traum der Jugend, o gold'ner Stern!"

Jeg spurgte en Karl, som gik og arbejdede, om Hr. Lammestrup endnu boede paa Gaarden.

„Nej!" svarede han, „han er død for mange Aar siden; her bor nu Peer Madsen."

Jeg vilde ogsaa have spurgt efter min gamle Maren; men skønt — om jeg husker ret — een og tyve andre Pigebilleder siden hin gyldne Tid havde fordunklet hendes, gad jeg dog nødig høre, at ogsaa hun maaske kunde være død og borte.

Jeg red videre og kastede i Forbifarten et alvorligt Blik til det Hus, som hendes Nærværelse engang forskønnede.

Jeg nærmede mig Svirumgaard. Den sivkransede Sø laa foran mig. Mit Øje ledte om Bækken, den forpestede Bæk, der opslugte en af mine skønneste Forhaabninger.

Se! min Forbandelse var opfyldt: Gangtræet var ikke at finde, sikkerlig for længst overgivet til Ilden — en alt for lemfældig Straf —; hele Engen var forvandlet til Agerland og Bækken selv blevet til en vandløs Grøft.

„Bor ikke Kammerraad Svirum her?" spurgte jeg en mødende Fodgænger.

„Han er død for mange Aar siden!" lød Svaret.

Saa jubler nu, I Ænder! — tænkte jeg — og sejler med opløftede Hoveder omkring i den fredelige Sø! Ingen Spion vil mere opspore eders lønlige Reder, ej heller mit svære Korpus plumre eders klare Element!

Jeg red videre fort.

Af Statskalenderen vidste jeg, at min Ungdomsven Hans Mikkel var Præst efter sin Fader; thi fra ham selv havde jeg, siden han forlod Hovedstaden, hverken hørt eller set en Tøddel.

„Aus den Augen, aus dem Herzen!"

Om den gamle Ruricolus var forflyttet til et andet Kald, eller om han havde resigneret eller ogsaa maaske var død, derom var jeg aldeles uvidende.

Naar man i et femtedel Sekulum ikke har set en fordums Ven, naar saa mange Aar — rige paa Begivenheden, frugtbare paa Erfaringer, sørgelige saavel som glædelige — er henrundet siden hin Ungdoms muntre Samliv, da banker Hjertet med en sælsom glad Urolighed Gensynets Time i Møde. Men man finder saare sjælden, hvad man venter, fordi man ikke forud belaver sig paa Tidens mægtige Indvirkninger. Man vil have Vennen, som han v a r, og glemmer, at intet b l i v e r, som det er.

Jeg tænkte mig endnu stedse min kære Ruricolus, den smukke, moderne, pyntelige Student, Damernes Yndling, sine Kammeraters vakre, velvillige og altid hjælpsomme Ven, livsglad, men maadeholden og anstændig i alle Nydelser, en dygtig Teolog og dertil en Kender og Ynder af den skønne Litteratur; under dette sidste Hensyn havde vi især engang været hinanden uundværlige.

Thi higede jeg nu efter at springe af Hesten og kaste mig i hans Arme med det Udraab:

„Es waren schöne Zeiten, Carlos!" u. s. w.

Men — det kom ganske anderledes.

Det første menneskelige Væsen, jeg ved min Indridelse i Præstegaarden fik Øje paa, var en tyk og rødmosset Mand i en luvslidt, graa Frakke, med Træsko paa Fødderne og en gammel lavpuldet Hat paa Hovedet.

Personen — jeg havde antaget ham for Præstens Kusk eller Avlskarl, dersom ikke et uhyre Merskums Pibehoved i hans Haand havde givet mig Ideen om en Forpagter — Personen stod midt paa Møddingen, omringet af Høns, Ænder, Gæs og Kalkuner, dem han med udstrakt Pegefinger syntes at overtælle.

„Er Præsten hjemme?" spurgte jeg og lettede lidt paa min Hat.

„Syv og firs, otte og firs, ni og firs, halvfems: det er mig!" lød Svaret.

Jeg opspilede begge mine Øjne og — genkendte nu først min Ungdomsven.

„Men Hr. Pastor!" sagde jeg, „kender du mig virkelig ikke?"

Han gik ned af Møddingen og hen imod mig; men langsomt og forsigtigt for ikke at træde paa de smaa velsignede Ællinger.

„Hm!" brummede han med et roligt Smil, „det kommer mig rigtignok for —."

„Saa du har ganske glemt din gamle Pietro?" raabte jeg.

„Eja! er det dig?" svarede han og rakte mig Haanden. „Naa, det maa jeg bekende! Kom nærmere, min kære, gode Ven! Morten! tag den fremmedes Hest! — Er den vant til at staa inde, eller vil du have den paa Græs? Du bliver dog hos os i Nat?"

„Jeg har i Sinde at blive inde," svarede jeg, „og min Hest vil nok helst staa ude."

„Det er en køn lille Kat!" sagde han og gik rundt om Hesten, idet jeg stod af; „men en Smule fransk paa Forbenene — aa! Morten! den blakkede Kjesten er stærk ousen, glem ikke at trække hende til Tyrs! — Naa, velkommen skal du være! — Læg et Tøjr paa denne Pillik, Morten! og sæt ham ud i Svinetoften! og glem ikke at ringe den store So! den gaar og roder i Kartoflerne. Hører du! — Gaa nu indenfor, (det gjorde jeg) og lad Hvile falde paa dig! Hvad vil du først have? en Tevandsknægt? Hvordan har du saa levet siden sidst? Du er blevet gammel — Maren! giv os Tevand!"

Disse sidste Ord raabte han ud ad Køkkendøren.

Denne Modtagelse jog enhver som helst poetisk Eruption tilbage i min noget afkølede Barm, og Omfavnelsen udeblev. Imidlertid stak en Rolling efter den anden Hovedet ind ad Køkkendøren for at se den fremmede Mand, og til samme Tid saa jeg et Par Ansigter paa Vinduesruderne, der forsvandt saa hastig, jeg kastede mine Øjne derhen.

„Er det dine Børn alle?" spurgte jeg, „hvor mange har du vel?"

„En for hver Finger!" svarede han mørk og treven: „jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre med dem. Man har ondt ved at holde Klæderne paa Kroppen af dem; at holde nogen frem til Studeringer, det er plat umuligt. Hvad skal der blive af dem?"

Nu kom hans Kone med Teen; jeg hilste.

„Kender du ham?" spurgte Ruricolus hende: „det er den samme, som engang dyppede dig i Bækken ved Svirumgaard."

Ja, i Sandhed! det var hende; men ak, ogsaa hun, hvor forandret baade af Ansigt, Skabning og Væsen!

„Ej se!" sagde hun med et tvungent Smil og arrangerede Tebordet. „Det glæder mig at se Dem igen — det er længe siden, vi havde den Ære — maa jeg gi'e Fløde eller Rom?"

Dog, hvorfor skulde jeg længer trætte Læseren med Beskrivelsen af et Optrin, der paa mit varme Blod havde en ganske kremortartarisk Virkning?

Saaledes kan Tiden udslette, dæmpe, tilintetgøre Skønhed, Vid og Munterhed, og hvad den maaske kunde levne, det skal sikkerlig nok gaa under i Næringssorg, Tidens trofaste Medarbejder.

I graat Humør forlod jeg tidlig den følgende Dag min stakkels rustificerede Ven, drøvtyggende paa det lidet opbyggelige, forslidte Emne:

„*Tempora mutantur et nos mutamur in illis:*
Tiden foranderlig er og forandrer os alle tillige."

---

[1] Trykt i „Nordlyset", VIII. B., 1828.

[2] Her henviser Originalen til Novellen „Eva".

[3] Virginsk Tobak.

[4] Hertil er der i Originalen knyttet en stor Fodnote, hvis Indhold dog slet ikke staar i Forbindelse med Novellen.

[5] Herefter har „Nordlyset" (men ikke „Samlede Noveller", 1833): Og jeg behøver blot at sige, at det var ved denne Lejlighed og paa denne selv samme Formiddag, at jeg i stormende Begejstring forfattede et af mine heldigste Digte: „Til Maren, Morgenen efter Brylluppet".

PEER SPILLEMANDS SKIBSJOURNAL[1]

(Holdt paa en Sørejse fra København til Aalborg.)

ANLEDNING OG INDLEDNING

„Mennesket har Abenatur," det er en stor Sandhed; men den er vistnok grumme gammel. Jeg siger derimod: Aben har Menneskenatur, hvilket betyder det samme, men klinger bedre; thi hint er en Grovhed mod Menneskene — dette en Kompliment til Aberne. Hvorom alting er, saa anser jeg denne Efterabelsesdrift for Moder og Amme til al menneskelig Kultur — baade aandelig og legemlig.

Og er den endelig ogsaa *prima causa* til efterfølgende Opsats. Thi da jeg i mit 25de Aar forlod Gefions Ø for at besøge Jyders Land, saa jeg ved min Indtrædelse i Skibet paa Kahytbordet Skipperens Journal, hvis korte, sammentrængte, sententiøse Stil jeg straks erklærede for en heldig Efterligning af Thucydides og Tacitus. „Smukt Vejr — laber Kuling — en Sejler til Luvart — Storm — Vinden ret Vesten — Fokken over Bord — Kokken over Bord" o. s. v., var Sætninger, der syntes mig lige saa indholdsrige som mystiske, ja, at kunne tjene til Overskrifter til lige saa mange Kapitler af et Menneskes Levnedsbeskrivelse.

Thi følte jeg Abenaturen røre sig kraftigt i mig, laante derfor nogle Ark Papir af Skipperen, sammenhæftede dem i samme Format som hans Journal og optegnede hver Aften vor lille svømmende Verdens Begivenheder, krydrede med mine egne Tanker. I een Henseende — hvad Stilen nemlig angaar — har jeg afveget betydeligt fra Skipper Børresen, idet jeg hellere valgte den udførlige Livius til Mønster; thi som Barber har jeg ikke godt ved at fatte mig kort, og som Væver vil jeg gerne føje mine Bemærkningers Islæt til Historiens Trendegarn.

Her følger Journalen:

Til Ankers paa Jagten „Karen Margrethe" ved Trekroner.

Solen gaar ned; dens Straaler — nej, den Begyndelse er alt for højtravende. Hvad kan jeg fortælle om dens Straaler, som ikke er sagt, sjunget, klynket, raabt, skreget, hvisket, læspet tusinde Gange tilforn? Dens Straaler skinner ind ad Kahytvinduet — det er det hele.

Jeg stod paa Dækket. Der var ingen om Bord, uden en Matros, som sad paa Rejlingen, sang en Vise og slog Takten med sine Skohæle; en Dreng, som bankede Tørfisk, og Styrmanden, der trampede op og ned med Hænderne i Trøjelommerne, grinte mod Solen, naar den skar ham i Øjnene, og kiggede engang imellem op efter Flaget. — En Tværdriver, ret en but Patron! Jeg vilde indlede en Samtale med ham; men han ynder ikke ordentlige, sammenhængende Dialoger; hans Maner er kort, afbrudt, lakonisk — ganske i Skibsjournalens Smag.

„En dejlig, velsignet Aften," begyndte jeg.

Han troede nok, at jeg talte til Solen; thi han svarede intet, men trak Skraaen frem med Tungen og spyttede den langt ud i Søen.

„Jeg tænker, vi faar smukt Vejr i Morgen," sagde jeg.

„Det ved der ingen," brummede han.

„Mon vi kan naa Aalborg til næste Aften?" spurgte jeg.

„Det skal jeg sige Ham i Morgen ved denne Tid," svarede han.

Det kan jeg selv, tænkte jeg.

„Er Vinden god?" spurgte jeg atter.

„Det kan Han se paa Fløjet!" svarede han.

Jeg blev stødt og gav mig til at fløjte. Han saa paa mig, som om han vilde slugt mig; jeg blev ved.

„Der er ingen," snærrede han, „der fløjter om Bord; det er ingen Nytte til."

Jeg tav, stoppede min Pibe, slog Ild og begyndte at ryge. Jeg spyttede paa Dækket — det var ham heller ikke tilpas.

„Er Søen ikke stor nok at spytte i?" knurrede han halvt for sig selv.

Nu observerede jeg først, at han altid spyttede uden for Skibet; for at føje ham gjorde jeg det samme. Da Piben var ude, observerede jeg, at der var en Knap løs i min Kjole; jeg tog Naal og Traad frem og begyndte at sy den fast.

„Der er ingen, der syr om Bord," brummede han igen, „det duer inte."

Nu gad jeg ikke længer hørt paa den Bjørn: jeg puttede derfor mit Sytøj i Lommen og gik ned i Kahytten. Da jeg er temmelig høj og uvant med denne Passage, stødte jeg Panden mod Dørhammeren og kørte i Kane ned ad Trapperne. — Grobianen lo. Han har forspildt mig denne søde Aften og ganske sat mig ud af min sværmeriske Stemning.

Jeg vil slutte for denne Sinde og søge mit Natteleje i Rummet — der har jeg udset mig en Postvogn til Seng.

Under Sejl i Kattegattet.

Det var bælgmørkt, da jeg vaagnede.

Jeg kunde ikke straks besinde mig paa, hvor jeg var; endnu halvt i Søvne hørte jeg en Trampen over mit Hoved, en Skvalpen ved Siden af mig og en Knirken bagved. Jeg troede, at jeg laa endnu i min gode Seng i Regnegade; at den første Lyd forskrev sig fra Studenten, der logerede ovenpaa og saaledes altid plejede at marchere, naar han læste over paa sine Kollegier, — at den anden kom fra Stuepigen, som stænkede Vand paa Gulvet, og den tredie deraf, at hun lod Dørene staa aabne.

„Luk Døren, Stine!" raabte jeg, „ellers løber Moppe paa Gaden."

Jeg hørte en sagte Fnisen og en Stemme, som sagde: „Der er en, der snakker i Søvne."

„Tys!" hviskede en anden, „lad sove, hvem sove vil!"

Nu blev det atter stille. Jeg blev hel vaagen og begyndte at orientere mig. Der maatte være adskillige Passagerer dernede, komne om Bord i Aftes, for jeg hørte fire eller fem forskellige Variationer paa Snorken.

Lidt efter sagde en: „Sej du!"

En anden svarede: „Halloj!"

„Jeg vilde ønske," sagde den første, „at jeg laa i min egen Køje eller sad hjemme i min salig Bedstemoders Lænestol; her lugter som den slemme Syge af Spegesild og Flæsk og røget Kød. Enten har Skipperen sit Spisekammer i Nærheden, eller ogsaa har jeg faaet Prangerens Madpose til Hovedpude."

„Mit Øre," sagde den anden, „ligger klos til en Gammelost; jeg kan høre Springerne voltigere derinde."

„De æ min Madkorre!" hvæsede en tykmælet Jyde — formodentlig Prangeren.

„Velbekomme Dem, min Mand!" svarede den første, „naar De faar afspist!"

„Jeg gad ogsaa vide," blev han sagtere ved til sin Sidemand, „hvad det er for Briksebidere, der har lagt Beslag paa Kahytten?"

„Tys!" svarede denne paa Fransk, i hvilket Sprog de fra nu af fortsatte Samtalen, „det er to jyske Frøkener, der har været herovre med deres søde Fa'er — det sagde Skipperen, da jeg forlangte hans Køje — nu skal de hjem igen for at se, om de kalkunske Høns har faaet Kyllinger; de har en forbandet nysselig Kammerpige med sig."

„En ny Tidsalder," lød nu bag ved min Ryg af en affekteret Teaterstemme, en af hine mange Rosingianere, som i denne Periode norskede i Thalias Kapeller og stundom i selve Kirkerne, „en ny Tidsalder afslører sig nu, et Vink om vor aandige Tilværelses højere Betydning leder os til en dybere Erkendelse."

„Ja visselig," svarede den anden, „en stor Hemmelighed afslører sig, Receptiviteten for de evige Grundtoner er mægtigt vakt, vort indre Livs Historie træder klarligt frem —"

Her afbrødes denne betydningsfulde Dialog; thi en af de franskTalende sagde til sin Kammerat: „Hør! hør! her har vi vistnok to Filosoffer fra Ehlersens Kollegium."

„Vi er kommet ind i Noahs Ark, du! eller i et Menageri; her er baade Bjørne og Papegøjer," svarede den anden, „gid Dagen snart maatte afsløre disse dybe Hemmeligheder."

„Jeg længes efter Frokosten," sagde den første, „en god Snaps gammel Rom vilde gi'e mit indre Liv en højere Betydning."

„Har I Rom," hvæsede Prangeren, som blandt de franske Ord opsnappede dette ham velbekendte, „skal A lave os en Knægt, saa snart det bliver Dag."

„Deres Højærværdighed taler i Allegorier," svaredes paa Dansk, „maatte det ikke behage Dem at lade Sandheden fremtræde i sin simple Nøgenhed, i sin skønne, ukunstlede Ynde!"

„Hua? hvem træder nøgen frem her? — Hr. Kammerraad! sover Han? De siger, her gaar nøgne Mennesker herinde —"

„Piil apport!" tordnede en ny, vældig Røst, som om den kom ud af et Oksehoved; og herpaa fulgte et almindeligt Latterkor.

„Alle gode Aander!" sukkede en med affekteret Angst, „det er den vilde Jæger!"

„Sante Hubert!" klynkede en anden, „*ora pro nobis!*"

„Det turde være et Spørgsmaal," sagde den tredie, „om Drøm-

me kan anses for Ytringer af en potenseret Naturkraft, en Tilstand af klarere Selvbevidsthed —"

„Drømme er Drømme," sagde han med Madkurven, „de kommer fra en fuld Mave; naar I vil drømme, skal I sætte et godt Skud Melgrød til Livs, før I gaar i Seng —"

„Meget rigtigt," afbrød en af Sømændene, „Drømme er ikke andet end Melgrød i anden Potens; men det er et Spørgsmaal, om ikke Boghvedegrød ogsaa er i Stand til at hensætte Sjælen i en Tilstand af klarere Selvbevidsthed."

„Var du i Kirken i Søndags?" hviskede den ene af Filosofferne bag ved mig.

„Nej!" svarede den anden.

„Vi fik en sød Præken," sagde hin, „den handlede om Oldingens lyse Drømme. Begyndelsen greb mig straks med sælsom Kraft —"

— Her deklamerede han i halvnorsk Mundart: „Ser hin ædle ungdommelige Olding! snehvide Haar bedækker hans skaldede Isse; med langsomme Fjed skynder han sig til Graven; naar han ser tilbage paa sit henrundne Liv, skuer han en lysende Fremtid i Møde; den golde Ørk pranger med tusinde Blomster; det visne Træ bugner under gyldne Frugter!"

„Ja!" sagde den anden Filosof, „det er en Mand for følende Hjerter; han forstaar at gribe Sjælens Grundakkorder og med rund Haand at strø Blomster over Hverdagslivets øde Vej."

„Jeg griber et Fireskillings Rundebrød!" raabte en af Sømændene, „hvo vil med rund Haand brede Smør paa?"

„Tøv lidt! tøv lidt!" svarede Prangeren, „stop jer Pibe af jer egen Daase! men det er det samme: gi'er I Brændevin, gi'er jeg Brød —"

— „Skipperen spørger, om Passagererne vil have Kaffe?" raabte en hul Røst ned gennem den aabnede Luge.

Nu blev det ret levende i Rummet. En efter den anden krøb op paa Dækket. Jeg var den første og tog de øvrige i Øjesyn, ligesom de fremsteg til Lyset; de var seks foruden mig: de tvende Filosoffer; de Herrer, som talte Fransk indbyrdes, hvem jeg nu erkendte for Søofficerer, Prangeren med sin Madkurv, og endelig hans Ven Kammerraaden, som havde jaget i Søvne.

Det var en stille og klar, men kølig Morgenstund. Solen stod luerød op over Kullen. Ingen Vind krusede Havets blanke Flade. Sejlene hang slappe og slyngede hid og did, ligesom Skibet vuggedes af den dybe Undersø.

„Det er et godt Vejr i Dag," sagde Prangeren til Styrmanden,

der stod skrævende paa Fokbommen og skottede foragtelig til den hen ad Dækket ravende Landkrabbe.

„Kalder Han det godt?" svarer den butte Gast; „det er godt, kanske, for hans smaa Lam og hans Gæslinger; men jeg kalder det en ringe Lejlighed. Skuden gaar mere tilbage, end hun gaar frem."

„Vi faar snart Vind fra Land," sagde den ene af Søofficererne, hvem jeg — til Forskel fra den anden og brede — herefter vil kalde den lange.

„Det tænker jeg ogsaa, Hr. Løjtnant!" svarede Styrmanden og lettede høfligt paa Hatten.

Da Officeren nu spurgte ham om noget i en sagtere Tone, vendte jeg mig og saa hans lavstammede Kammerat staaende med Ryggen til Jollen og dampende paa sin Cigar, ganske ligegyldig for den majestætiske Morgensol.

Jeg troede at burde gøre ham opmærksom paa højsamme, pegede derfor mod Østen med den just ikke saa aldeles nye Bemærkning: at d e n stod dejlig op.

„Hvilken mener De?" spurgte han, skottende derhen, dog uden at dreje Ansigtet.

Nu blev jeg først var, at et dejligt Pigeansigt tittede op af Kahytdøren.

„Solen ufortalt," svarede jeg hurtigt og sagte, „mener jeg nu den, som er os nærmest."

Hun maa dog have hørt vor korte Dialog; thi hun rødmede pludselig og forsvandt.

„Hvem er den lille Tingest?" spurgte Officeren Skipperen, der nu kom til.

„Det er Majorens Pige," svarede han.

Og herpaa erfarede vi endvidere, at hans Frøken Datter samt en anden Dame befandt sig nede i Kahytten.

Skipperen gik nu forud for at lade Kaffen frembringe, som straks efter modtoges af den smukke Kammerpige i Kahytsdøren. I det samme begyndte det at røre sig i Jollen.

Den brede vendte sig og sagde: „Mon h e r ikke ogsaa skulde være en lille Kammerpige emballeret?"

Han lettede en Flig af den over Jollen udbredte Kappe, og — en karmosinrød Arm kom til Syne. Hurtig slap han Kappen og greb med Fingeren om sin Ørelap. Det var vor Major, som her havde taget sit kolde Natteleje; han havde anset det for bedre — kan jeg tro — at fryse paa Dækket end at ligge varmt i Rummet blandt Crethi og Plethi.

Skipperen kom og vækkede ham for at afhente ham til Kaffebordet i Kahytten. Officererne forlangte deres Portioner op paa Dækket. De to Filosoffer stod ved Rejlingen paa den anden Side af Skibet og saa hen mod Sjællands Kyst.

Det varede ikke ret længe, før Kammerpigen kom ud til os og med undselig Mine og næsten skælvende Stemme hilsede de to Officerer fra hendes Herskab, om de ikke behagede at drikke Kaffe nede i Kahytten.

„Hvor du er, mit Barn!" svarede den brede og smed sin Cigarstump over Bord, „der vil jeg gerne være."

Den lange spidsede Munden som til et Kys, og begge fulgte Indbydelsen.

Her var just et meget passende Sted til at anbringe nogle nyttige Bemærkninger over Damernes Forkærlighed for visse Farver; thi det kan vel antages for afgjort, at den røde og blaa behager dem mest. I det mindste er dette Tilfældet her saavel som og i England, hvilket jeg kunde dokumentere med mange Citater af dette Lands bedste Romanforfattere. (De russiske Damer skal derimod fortrinligen ynde den grønne Farve; de østerrigske den hvide — saa forskellig kan Smagen være.) —

Men hvorom alting er — jeg vil ikke bemærke andet, end at jeg var sortklædt saavel som de tvende andre Filosoffer, og at dette maa have været Grunden, hvorfor ingen af os blev indbudt til at nyde Kaffen i Kahytten. Og dog burde ustridigen en solid Student langt foretrækkes en flygtig Officer; men desværre! der findes nu om Stunder kun liden Grundighed hos unge Piger — NB. Bliver jeg nogen Sinde Medlem af et Selskab til Kvindekønnets Forædling, skal jeg stræbe af alle Kræfter at virke paa Farvesansen.

Oven paa Kahytten lejrede sig nu om en anden Kaffekedel de to filosofiske Studenter, den jagtelskende Kammerraad, Prangeren (som tillige aabenbarede sig som Proprietær) og min egen Ringhed. Men næppe havde vi nydt den forfriskende Drik, før en Sydostvind begyndte at rejse sig. Sejlene fyldtes, Roret knirkede, Matroserne løb frem og tilbage, Skipperen stillede sig foran Nathuset, saa med et Professoransigt snart paa Kompasset og snart paa Fløjet, gav sine Ordrer og dokumenterede dem med kraftige Eder. — Kort: Solen var ikke kommet Halvvejen imellem Kullen og Meridianen, førend vi havde en frisk Kuling, saa at vi snart saa den sællandske Kyst ude af Sigte — som Irlænderen siger.

Jagten dukkede op og ned og frembragte en Bevægelse, der

uagtet dens formentlige Sundhed har noget ubehageligt for enhver, som ikke er søvant. Kammerraaden krøb ned i Rummet. Prangeren satte Panden mod Vantet og holdt fast i Vævlingerne med begge Hænder. Den ene af de unge lærde konjugerede „*boao*"[2]; den anden stirrede stift ud i Søen, som om han vilde udgrunde dens dybe Hemmeligheder.

Søofficererne kom op paa Dækket, og den ene raabte til Skibsdrengen: „Skrup dig, du! ned i Kahytten med Svabert og Pøs!" af hvilken Befaling jeg med temmelig Sikkerhed sluttede mig til Damernes Tilstand.

Selv holdt jeg mig kæk og nød i Selskab med de to Søgutter en anstændig Frokost.

Ved Middagstid fik vi Anholt i Sigte. Synet af denne mærkelige Ø mindede mig naturligvis om Peder Paars — højkomisk Ihukommelse — og ufrivillig fremmumlede jeg Heltens Tale, der — som bekendt — blev afbrudt ved paakommende Brækning.

Den ene af Studenterne, der ligesom jeg var fri for Søsygen og mig uafvidende stod tæt bag ved mig, traadte frem, slog med Nakken, trak Læberne op mod Næsen og sagde: „Jeg maa tilstaa Dem, at Holberg ikke er den Mand, som tiltaler mig; han har alene opfattet det betydningsløse i den store Hobs tankeløse Hverdagsliv og i et plat og frivolt Sprog fortalt os en jammerlig Anekdote. Han har ikke mindste Anelse om det aandige Livs Poesi; han bevæger sig i Pøbelens Atmosfære; han fremstiller Mennesket blot som det er, og ikke som det burde være; han — —"

„Om Forladelse!" afbrød den lange, som just var kommet til, med et sarkastisk Smil; „er Deres Navn ikke Berg?"

„Jo, meget rigtigt!" lød Svaret, og begge lod til at blive næsten lige forundrede.

Den lange vedblev med paatagen Alvorlighed: „og Deres Fornavn er formodentlig Rasmus?"

„Nej!" svarede Filosoffen lige saa alvorlig, „mit Døbenavn er Adam."

Nu mærkede jeg, hvor Søofficeren vilde hen, og sagde: „Jeg ved just ikke, hvilken højere Grund der kan bevæge Dem til Pseudonymitet; men da jeg er Peer Degn, maa jeg vel kende Dem og vide, at De hedder Rasmus Berg."

Den omdøbte Erasmus Montanus saa forbavset paa mig; men inden det kom til nærmere Forklaring, brølede Skipperen sit: „Klar for at vende!" En Sø skyllede ind paa Dækket; Erasmus gled omkuld, og vi andre ilede over i Vindsiden.

Nu bemærkede jeg først, at Vinden havde vendt sig og blæste temmelig haardt, samt at vi begyndte at krydse.

En efter en anden af os søgte nu ned i Rummet, hvor alle vi søstærke skaffede af fælles Forraad. Et Par Flasker Vin gjorde os end mere lystige, og selv vor Filosof nedlod sig til at deltage i Hverdagslivets betydningsløse Færd og syntes ganske at have forglemt hin ikke betydningsløse Navnforveksling.

Hen paa Eftermiddagen tiltog Stormen. Søofficererne gjorde flittige Besøg i Kahytten, Kammerraaden og Prangeren til den førstes medhavende Flaskefoder; de andre sov.

Intet væsentligt for Resten passerede siden. Mod Aften lagde Vinden sig lidt, og vi blev stedse ved at krydse.

Det er nu henimod Midnat. Jeg sidder ved en af de medrejsendes Kister og optegner ved Lanternens matte Skin hernede i Rummet Dagens Mærkværdigheder. — Den smukke Kammerpige har jeg ikke set siden i Morges; det er maaske saare gavnligt for mit svage Hjerte; thi ser jeg hende alt for tidt, turde det let hænde, at jeg tabte det tyvende Gang. Dog være det langt fra mig derover at fortvivle: mit Hjerte, skønt ikke nær saa haardt som Thors Hammer, har dog med samme den Egenskab til Fælles, at hvor tidt jeg kaster det bort, kommer det dog stedse af sig selv tilbage.

Til Ankers under Læsø.

Det første, der forundrede mig, da jeg vaagnede, var, at jeg havde sovet — sovet otte Timer i eet væk; det er imod Reglementet — jeg mener Amors; — den, der er virkelig forelsket, maa ikke kunne sove haardt, ikke tale højt, ikke spytte langt. Intet af disse tre Kriterier findes endnu hos mig; men vel et fjerde, hvortil de gamle Romere ej engang havde Navn, som dog alligevel er opfundet i Italien af deres udartede Efterkommere og siden laant derfra af alle andre polerede Nationer: det nemlig, som Shakespeare kalder et „grønøjet Uhyre, der lever af sig selv;" Young: „Sjælens Ildebrand" og Rowe: „Den grumme Søvnfordriver"[3]. NB. mod den sidste Benævnelse protesterer jeg som aldeles urigtig. Og følgelig var ved min Opvaagnen Filosoffernes og Prangerens Snorken en langt sødere Musik i mit Øre end den Samtale mellem d'Hrr. Søofficerer, hvis sidste Ende jeg hørte, og som jeg nu vil opskrive:

Den lange. „— Jeg vidste Fa'en ikke, hvem hendes Fa'er var, enten han var Major eller Oberst, enten han boede i Jylland eller

Jødeland. Hun hed Frøken Sillie og var en snild Tøs; det var alt, hvad jeg vidste. Jeg har mødt hende engang i Kongens Have og engang paa Frederiksberg, altid i Flaade med Grosserer Goldsacks; og siden har jeg talt med hende et Par Gange derhjemme hos dem selv."

Den brede. „Hun kan godt lide dig, du! Og hendes Papa har vistnok det rene Væsen."

Den lange. „Han skal være Ejer af to Herregaarde, siger Skipperen."

Den brede. „Ved du hvad? havde vi blot haft en Præst om Bord, saa kunde han og den lange Peer Degn*) ha'e splidset jer straks — hvad! et Søbryllup, du?"

Den lange. „Aa Sludder! kan man gifte sig, før man bli'er forlovet? Sligt skal gaa med Lodder, du!"

Den brede. „Naa, saa forlov dig for at gøre en Begyndelse!"

Den lange. „L.. m.. M..."). Jeg kan jo ikke engang komme til at tale med hende under fire Øjne. Den anden Frøken — *what do you call her* — viger jo aldrig fra hende."

Den brede. „Det skal ha'e gode Veje. Men *apropos!* hvad siger du om Kammerpigen? Det er d. o. k. m. Synd for den Glut; hun burde være Frøken, saa kunde vi bringe en Dobbeltalliance til Veje."

Her vaagnede Prangeren med en lang Gaben og afbrød derved Dialogen; men jeg havde hørt nok; det „grønøjede Uhyre" begyndte at gnave i mit inderste.

Alle var paa Benene; Vejret smukt, men Vinden ugunstig. — Damerne havde nu forvundet deres Søsyge og besluttede at drikke Kaffe paa Dækket. Der saa jeg da de tvende Frøkener: Majorens Datter er ret vakker, men ikke nær saa smuk som Kammerpigen. Den anden Frøken — hun hedder Bertha, mere ved jeg ikke — er en ganske „betydningsløs Hverdagsskabning", som taler næsten slet intet. Om hun tænker noget, skal jeg lade være usagt; men derpaa tvivler jeg storlig.

Jeg blev inviteret — formodentlig paa Søofficerernes Anbefaling — til at deltage i Frokosten, hvilken jeg krydrede med adskillige nette Indfald, der lod til at behage baade Herrer og Damer. Om det saa var Kammerpigen, den lille Stine, saa stak

*) NB. Det var mig.

**) Disse Bogstaver med Prikker ved skal betegne det samme som den Hilsen, Götz von Berlichingen fra det aabne Vindue sendte Høvedsmanden for Eksekutionsarmeen.

hun nu og da det skælmske Gefjæs op over sin Frøkens og smilte saa nysseligt, at det gottede mig i mit inderste Hjerte.

Den brede kunde næsten ikke vende sine Øjne fra hende, hvortil Frøken Bertha smiskede nok saa lumsk. Den lange holdt sin varm, og hun saa ud saa glad som en Brud. Majoren talte lidet, men spiste desto mere, og hans Eksempel fulgte Kammerraaden. Prangeren blev næsten bestandig nede i Rummet og holdt sig til sin Madkurv.

Til Ankers om Aftenen paa samme Sted.

„O Skrøbelighed! dit Navn er Kvinde!" dog nej! det er ikke Skrøbelighed; det er Styrke i Synden: Vellyst Forfængelighed, Glimresyge — se det er Ingredienserne, hvoraf Naturen laver det Væsen, der — som en vis Mand siger — „er Kilden til al vor Fryd og al vor Kummer".

Hvo skulde have tænkt sligt om denne yndefulde Skabning; saa ud saa from som en Due, saa ren som nyfalden Sne og saa kysk som — et Helgenbillede! Og dog saa disse mine Øjne, hvorlunde hun frivillig, ja med „Inbrunst" — som Germanen siger — kyssede den tykke, graahaarede, halvgamle Kammerraad. Og ikke fem Minutter derefter stod hun og talte ret fortrolig med den brede, og jeg tør sværge paa, hun trykkede hans Haand; for da hun vendte sig, kyssede han det Sted, hvor hendes Tommelfinger havde siddet. Ja hun er mig den rette *Noli me tangere!* Velbekomme Dem, mine Herrer!

Men om nu Løjtnanten virkelig skulde have alvorlige Hensigter med hende? burde jeg da ikke advare ham? Hm! jeg vil betænke mig herpaa til i Morgen; Natten giver gode Raad.

NB. Det klogeste, man her i Verden kan foretage sig, er dog at sove; havde jeg ligget hernede denne livsalige Eftermiddag og snorket ved Siden af Prangeren, var jeg ikke blevet Vidne til de Scener, som oven i Købet er i Stand til at forspilde mig et Par Timer af min Nattero.

Ak ja! jeg havde dog næret det Haab, her at træffe paa en dydig Pamela — pyt! paa det Lag! en Philine er hun; men ved den guldlokkede Sif! hun maa nu smiske ad mig, saa meget hun behager; i mig skal hun finde en Meister, en „steinernen Mann".

Men Morfeus begynder at nedtynge mine Øjenlaag — jeg følger hans blide Indbydelse. Maatte jeg kun forskaanes for Drøm-

me! thi jeg ved forud, at de alene vil dreje sig om flanevorne Kammerpiger, letsindige Løjtnanter og forlibte Kammerraader. — God Nat! sov vel, om I kan, I usle, sanselige Hverdagsmennesker!

Under Sejl Syden for Læsø, i Middagsstunden.

Jeg har sovet i Nat som en Sten. Derfor kan jeg takke den letfærdige Skabning, hvis Uværdighed ganske har helbredet mig for hine forlibte Griller, saavel som de tvende Filosoffer, der i Aftes snakkede mig i Søvn.

Vi har frokosteret i Kahytten, da Luften var for kold paa Dækket. Philine vartede op. Hendes Væsen bliver mer og mer næsvist: hun koketterer uden Sky baade med den gamle og unge Tilbeder — ogsaa jeg fik for en Fejls Skyld et Par forføriske Øjekast, dem jeg paa en værdig Maade besvarede med strenge Blik.

Kammerraaden og den brede syntes begge lige lykkelige — jeg skal sandelig ikke misunde dem. Snurrigt nok: Frøken Bertha, som ellers næppe kan lukke Munden op, fandt dog Pigens Opførsel alt for upassende og gav hende derfor virkelig en net lille Finte: „Hvad befaler Frøkenen?" sagde hun engang til hende ligesom i en Adspredelse. Dog rødmede hun selv derved, saavel som Mammesellen. Hendes Fyr satte et surt Ansigt op; men Kammerraaden slog hurtig et Glas Vin i Halsen, synlig nok for at dæmpe en frembrydende Latter.

Jeg har forgæves søgt en Lejlighed til under fire Øjne at advare den stakkels Løjtnant; thi af en Ytring, han i Nat lod falde til sin Kammerat, maa jeg antage, at hans Tilbøjelighed for Pigen er noget mere end blot *Passetemps*. Men han skal snart lære hende at kende, hvorledes jeg saa end bærer mig ad.

Atter for Anker om Aftenen.

Havde jeg ikke set hende kysse og klappe den tykke Kammerraad, vilde den listige Taske gøre mig ganske uvis i mine Meninger om hendes sande Karakter. O du kvindelige Forstillelse! du gaar gyselig vidt!

Jeg sad i Skumringen paa Ankeret uden for Forstavnen. Hvor-

for jeg sad der, hører ikke til Sagen; men vist er det, jeg maatte sidde der meget længere, end jeg havde nødig, og i en temmelig tvungen Stilling. Thi som jeg vilde rejse mig, hørte jeg tvende Stemmer inden for mig: den brede Løjtnant og den forføriske Kammerpige.

„Hr. Løjtnant!" sagde hun, „De har ønsket at tale med mig uden Vidner: hvad har De at sige mig?"

Han. „Jeg vilde sige dig, mit smukke Barn! at du har taget mit Hjerte til Fange."

Hun. „O! ikke andet! det kunde De lige saa godt have sagt mig i Vidners Overværelse. Ved saadanne Erklæringer plejer d'Hrr. Officerer vel ikke at genere sig for Trediemand."

Han. „Du vil slaa min Tilstaaelse hen i Spøg?"

Hun. „Naturligvis! da jeg ikke kan kende Dem fra nogen slet Side, vilde det være en Fornærmelse imod Dem, om jeg tog Deres Ord for Alvor."

Han. „Vel talt, mit Barn! men om det nu var mit Alvor? hvad vilde du saa svare?"

Hun. „Min Herre! jeg er en fattig Pige, som ikke ejer andet end min Ære —"

Han. „Du kan lægge til: en Skønhed — som —"

Hun. „— Som De vilde gøre til min egen Roligheds Grav?"

Han. „Nej, Barn! Nej! derfor tror jeg din gode Forstand kunde bevare dig. Du taler ikke som andre af din Stand — din Opdragelse har ikke bestemt dig til at tjene for dit Brød?"

Hun. „Men om det alligevel havde været Skæbnens Villie? Dog — Hr. Løjtnant! lad os afbryde denne Samtale! den leder ikke til noget godt — om nogen saa eller hørte os her?"

Han. „Hvad kunde det skade?"

Hun. „Dem maaske ikke; men mig saare meget. — De tillader, at jeg gaar tilbage til mit Herskab!"

Han. „Endnu ikke! kun et Ord, bedste Pige! Hvad du her har sagt mig, indta'r mig kun endnu mere — jeg elsker dig, ved Gud! oprigtigt."

Hun. „Min Herre! De maa tillade mig at tvivle: en Officer skulde elske en Tjenestepige for andet end for at gøre hende til Heltinden i en Roman, som for hende nødvendig vilde faa en tragisk Ende."

Han. „Nej, saa skal —"

Hun. „Band ikke! band ikke — Hr. Løjtnant! De bedrøver mig, og — De fornedrer Dem selv — slip min Haand! den kan jo saa aldrig blive Deres."

Han. „Og hvorfor ikke?"

Hun. „Fordi den er Dem alt for ringe — nej! nej! spild ikke flere Ord, min Herre; men er Deres Tilbud alvorligt, da behag at genta'e det i Morgen i hele Selskabets Nærværelse, saa — saa vil jeg svare Dem alvorligt!"

Hermed hørte jeg hende suse bort, og den ulykkelige Elsker sneg sig langsomt bagefter.

Det er et græsseligt Snerperi! saa kostbare kan slige Tøjter gøre sig. Ja ja! hun gav nok bedre Køb; men nu skulde hun først udkramme de moralsk-sentimentalske Floskler, hun har opsnappet paa en eller anden Komedie. Den arme Fyr! jeg tror bestemt, han vil ægte hende. Men bi kun, min gode Fru Løjtnantinde *in spe!* jeg skal nok sætte dig en Streg i Regningen — forfængelige, uforskammede Ting!

Hvor let kunde ikke ogsaa jeg have løbet i denne Snare! Men jeg havde straks en dunkel Anelse om, at det ikke hang rigtig sammen med denne hersens Kammerpige.

Under Indsejlingen i Limfjorden.

Fortræffeligt! Knuden er løst — Romanen er færdig. Solen skinnede varmt; en mild Østenvind skød os sagtelig hen mod Jyllands Kyst og, da der ingen Urolighed var i Søen, saa jævnt, at vi ikke fornam, hvorledes vi kom af Sted. Alle var vi muntert stemte, og det blev i et Skibsraad besluttet at spise Frokost paa Dækket og da at knække Halsen paa de levnede Flasker.

Jollen, der stod os i Vejen, blev sat i Søen og et Par store Kister hejsede op af Rummet med fyrige: „Haa — hajop!" af Matroserne, som ventede honnette Drikkepenge. Kisterne blev stillet mellem Kahytten og Lugen og dækket, Bænke anbragt rundt om dem. Alle Passagererne med samt Skipperen tog Plads.

Den lange sad hos sit Hjertes Frøken; den brede hos den lakoniske Bertha.

Saa snart Glassene første Gang var fyldt, greb Majoren sit, rejste sig, løftede det højt i Vejret og raabte: „Herved deklareres Mariage mellem Hr. Løjtnant Dannebrog og Frøken Juliane Sillie — de forlovedes Skaal!"

Glassene klingrede; et tredobbelt „Hurra" drønede, den tomme Flaske fløj i Søen.

Mit Blik faldt paa Kammerpigen, der stod tavs og mod Sæd-

vane meget alvorlig bag ved Frøken Bertha. Nu sprang den brede tilbage over Bænken, gik hen til hende og sagde højt og bestemt: „Husker du, hvad du lovede mig i Gaar?" —

Hun rødmede og stammede et sagte: „Ja!" — Det forekom mig nu at være paa den høje Tid at frelse Manden: jeg rakte om bag Kammerraadens Ryg og trak ham i Kjoleskødet een Gang — to Gange.

„Hvad behager?" sagde han med en hurtig Vending og et mørkt Øjekast; men og i samme Øjeblik til Pigen: „Naar jeg gentager mit forrige Tilbud? —"

Jeg kastede mine Ben over Bænken og hviskede ham i Øret: „For Himlens Skyld! lad være!"

„Hvad rager det Dem?" knurrede han tilbage og sagde atter til Pigen, hvis Haand han havde grebet: „Naar jeg nu gentager mit Tilbud? —"

Kammerraaden, der sad lige over for os, grinte ret svinepolisk.

Mit Blod oprørtes — jeg hviskede atter med Heftighed til Officeren: „De gør Dem selv ulykkelig!"

„Ri'er Fanden Dem?" svarede han mig, og næsten i samme Tone talte han de samme Ord som før til Mamsel Stine tredie Gang.

„Hvilket Tilbud?" spurgte hun bleg og med bævende Røst.

Naa! saa sejl da din egen Sø, du Ulk! tænkte jeg og gik tilbage paa min Plads.

„Mit Hjerte og min Haand!" udstødte han. „Du har lovet at svare mig alvorligt."

„Det vil jeg," sagde hun: „Jeg erkender den Opofrelse, De af Godhed for mig vil gøre, jeg tager med Ydmyghed mod Deres Tilbud (her bøjede hun Hovedet og nejede dybt og langsomt) og skal stræbe at gøre mig værdig til Deres højmodige Tillid!"

Det gjorde en Opsigt, men virkede dog ganske forskelligt paa de tilstedeværende: Kammerraadens Mund udvidede sig til et endnu bredere Smil, hans smaa Katteøjne blev næsten rent borte; de to Filosoffer derimod opspilede deres saa vidt muligt; Majoren tvang sig til at sætte et alvorligt Ansigt op; den lange raabte paa nok en Flaske, dog uden at tage Notice af det sidst forlovede Par; men hans Dame smilte saa mildt og saa glad som — jeg ved ikke hvad.

Den brede tog sin Dame i den venstre Arm og sagde: „Er der ingen i det velfornemme Selskab, som har en Skaal for Løjtnant Anker og Jomfru Kirstine Madsen?"

Hans Kammerat rejste sig rask, greb Flaske i den ene Haand og Glas i den anden; men Kammerraad Lerkedal forekom ham: „En Skaal," raabte han, „for Hr. Løjtnant von Anker —"

(„— ikke von Anker, Løjtnant Anker," brummede den lange —) „og Jomfru Kirstine Lerkedal!"

Det var en Scene!!! — Løjtnant Anker slap forbavset sin Kæreste og saa paa hende, som om hun var blevet omskabt til en Fe eller til en Prinsesse.

„Er Tilbudet allerede fortrudt, Hr. Løjtnant!" sagde den forvandlede Kammerpige, „fordi De nu straks griber mig i et lille Skælmsstykke? Men jeg forsikrer Dem, dersom De blot denne Gang vil tilgive mig, skal jeg ikke oftere forbytte enten min Person eller mit Navn."

„Jo een Gang endnu D***t***m**," raabte han, idet han atter greb hendes villige Haand, „een Gang og aldrig mere!"

Da lød den anden Skaal, og den anden og tredie Flaske fløj over Bord.

„En dyb Hemmelighed afslører sig," sagde den ene af Filosofferne.

„Denne Piges Hverdagsliv," sagde den anden, „har faaet en højere Betydning."

Ikke fuldt saa skønt udviklede sig Frøken Berthas Skæbne: det fandt sig, at hun var den rette Kammerkidsken, som ogsaa derfor straks overlod sin Plads til Kammerraadens Jomfru Datter.

Det fandt sig endvidere, at ingen uden Kammerraaden havde været delagtig i Tøsenes Hemmelighed, samt at Rolleforbytningen havde været Jomfru Lerkedals egen Opfindelse — uvist i hvad Hensigt — maaske hun slet ingen har haft; thi det skal ofte, vil man paastaa, være Tilfældet med de menneskelige Handlinger, og disse er heller ikke de værste.

Jeg vil ikke lægge stort Fold til, at mit Hjerte atter har bevæget sig til Fordel for Jomfru Lerkedal, da hendes Skyldfrihed med Hensyn til den tykke Kammerraad nu klarligt har aabenbaret sig; thi ikke skal jeg fragaa, at hun var saare indtagende, som hun sad der ved Kæresten, og hendes glade Aasyn straalede yndigt frem under den tjenestekvindlige Natkappe, ligervis som Maanen under den tynde Sky.

Naa, jeg trøster mig med, at hun dog ikke var den, som skulde løse mit Hjertes Gaade, og at hun maaske kan findes blandt Brudepigerne ved det dobbelte Bryllup, som i Sommerens

Løb skal stande hos Majoren, og hvortil jeg er inviteret med Anmodning at forfatte et sirligt Carmen.

---

[1] Trykt i „Nordlyset", X. B., 1829. — Det er den Sørejse, der bebudes i Begyndelsen af „Ak! hvor forandret!"

[2] Se Note 7 under „Høstferierne"!

[3] Skinsyge.

BAGLÆNS[1]

NOVELLE AF PEER SPILLEMAND

UDGIVET AF S. S. BLICHER*)

SYVENDE OG SIDSTE KAPITEL

Dagen efter Brylluppet

Klokken var 12 — eller for at tale astronomisk (eller gastronomisk) — Klokken var 0; thi ingen af os vidste eller brød sig om at vide, hvad den var. Den, saavel som Tiden selv, den udparcellerer, var for os et Nul, eller en Cirkel. —

Hm! Rummet var ogsaa en Cirkel; hvorvel jeg tør gøre min korporlige Ed paa, at det Dagen forud var firkantet. Og dette manglede heller ikke Centrum — *gravitatis* nemlig — i det mindste virkede Centripetalkraften øjensynligt paa flere af Gæsterne. Ogsaa Centrifugalkraften kunde jeg tydeligt spore; det maatte et af Justitsraadens Spejle bekende: thi denne sidste *Vis* greb engang velærværdige Hr. Biborius og rev ham saa voldsomt ud mod Periferien, at Glasset nødvendigvis maatte give efter for Trykket af hans brede Ryg. —

Der skete ellers samme Gang, baade før og endnu mere efter Kl. 0, forskellige Mirakler, dem mangen en, der ikke er nøjere bekendt med Vinens underfulde Indvirkning paa den menneskelige Hjerne, maaske næppe nok vil tro.

Saaledes talte Kammerraaden Latin med Hr. Biborius, skønt

*) Jeg finder mig foranlediget til at gøre høje og lave opmærksom paa, at min Fætter, med hvem jeg ofte er temmelig forlegen og har megen Overhæng af, nu ogsaa har bragt mig dette hans sidste Hjernefoster paa Halsen. Jeg tør, af visse Aarsager, ikke vel afslaa ham at fremsætte for de ærede Gæster denne lange og temmelig magre Krebs, men det staar til enhvers eget Behag, hvor meget eller hvor lidet man vil nyde af samme, som og, enten man vil begynde ved Halen eller ved Hovedet; thi det kommer vel ud paa eet. B.

jeg med Vished ved, at han før denne Dag var aldeles ukyndig i dette lige saa vanskelige som sirlige Tungemaal. Til ydermere Bevis: saa hørte jeg ham engang, da han klinkede med Præsten, udtrykke sig saaledes: „*drinkimus Glassum Pastoribus*", hvilket jeg vel ikke vil udgive for ciceroniansk Latin, men alligevel som det meste, han talte, gik ud paa „*um*" og „*us*".

Saa Kancelliraaden: han vilde kysse Degnen, der virkelig stod ganske stille op til Kakkelovnen; men det var ham platterdings umuligt at træffe Degnens Mund.

Saa var der Kaptajnen og Konsistorialraaden: den første græd og den anden lo, begge to over en og samme Ting, og dog vidste ingen af dem, hvad det var for en Ting.

Nu, da vi kørte hjem, vilde Krigsraaden lægge sin Haand paa Kanten af Vognfjælen — muligt i den Hensigt at styrke Ligevægten — men han strakte den for langt ud, nemlig paa Hjulet, der naturligvis løb rundt i Haanden. Da den herved opvakte Fornemmelse var ham lige saa uforklarlig som ubehagelig, tog han Haanden til sig og betragtede den indvendig med stor Opmærksomhed, og da han nu fandt den saa ilde begegnet, blev han vred og bandte Kusken, „fordi han havde kørt over hans Fingre".

Men det allermærkværdigste hændtes dog Assessoren, ligeledes paa Hjemvejen.

Vi to sad sammen, men baglæns — hvilket ellers ikke skal være hensigtsmæssigt under saadanne Omstændigheder. — Da nu Vejen gik et langt Stykke i lige Linie ret ud fra Tidselholt, saa havde vi Gaarden en Tidlang for Øje, hvorvel det faldt os vanskelig nok at faa den til at staa stille. Som vi nu bestræber os for at „fiksere" denne smukke og behagelige Ejendom, griber Assessoren pludselig min Haand og stammer med inderlig Rørelse: „Det vil vist blive et nederdrægtigt rart Bryllup der paa Tidselholt — vi skal ogsaa holde ud, saa længe han har en Flaske Vin i Kælderen!"

Der er herved at mærke tvende Vidunderligheder: den første, at han troede vi kørte t i l Bryllup, da vi dog uimodsigelig kørte d e r f r a; den anden, at Assessoren, en velstuderet Mand, som havde faaet bedste Karakter til alle sine tre Eksamina, kunde begaa saa grov en Bommert at bruge *Futurum* i Stedet for *Præteritum*.

De unge Ægtefolk saa vi ellers den Dag meget lidt til — overalt, vil jeg tilstaa, var Iagttagelsesevnen samme Dag noget sløv

og uvirksom. Vel bemærkede jeg dem flygtigt ved Frokostbordet; men ikke om de nød synderligt. — Da jeg savnede dem, gik jeg ud i Haven — ikke for at lede efter dem; men jeg fornam nogle visse Kendetegn paa mit sædvanlige Tilfælde „Clairvoyance", og desaarsag gik jeg ud i det fri, for uforstyrret at kunne have mine Syner. —

Der var i en fjern Krog af Haven eller Lystlunden en Løvhytte, som jeg havde udset til deri at ville gennemgaa min Paroxysme. Men som jeg bøjer Løvhanget til Side for Indgangen, saa ser jeg gennem en lille Aabning i Bladene de nygifte siddende derinde. At hendes ene Haand var skjult i hans den ene, at hendes Hoved hvilte op til hans Bryst — det var altsammen i sin Orden; det frapperede mig slet ikke. Lige saa lidt forundrede det mig, at de hyppigt anbragte de gængse *Pronomina possessiva* „min" og „din", saavel som og de meget brugelige Adjektiver „evig" og „uendelig".

Jeg skulde derfor ganske rolig have overladt dem til deres grammatikalske Øvelser og indbyrdes Undervisning, hvis hun ikke pludselig havde afbrudt disse lærde Lektioner med det af et rørende Øjekast op til den „evigelskede" ledsagede Spørgsmaal:

„Hvad skal der blive af Juliane? stakkels Søster!"

Den unge Mand tog hende under Hagen, bøjede sit Hoved, kyssede hende ømt og sagde — eller snarere deklamerede, og det saa langsomt, at jeg i den Tid gerne kunde opremset Lindgreens Tirade om de syv Kurfyrster — „Min — eje — gode Kone!"

SJETTE KAPITEL

Bryllupsdagen

Jeg tror, at Aurora virkelig har været skinsyg paa Bruden — og det var da heller ikke uden Grund; thi for det første var Bruden dejlig, og for det andet var Brudgommen saa smuk, som et Mandfolk kan taale at være, og for det tredie havde han i en Række af Aar temmelig regelmæssigt gjort hin sin Opvartning, men paa den senere Tid forsømt saadant, nemlig siden han begyndte at kærestes med Vilhelmine. —

Det var derfor ikke at forundre sig over, at den tilsidesatte paa Bryllupsmorgenen slet ikke lod sig se, men indhyllede sig i et graat, tykt og vaadt Slør, hvorigennem hun græd — som Justitsraadinden udlagde det — „Guld ned i Brudens Skød". —

De to forelskede brød sig Pokker ikke om Vejret; i deres Sjæle var der den yndigste Morgenrøde, paa deres Himmel var ikke en Sky. Men jeg derimod var ikke glad ved Regnen; thi medens de andre kunde have Tag over Hovedet, var jeg nødt til at manøvrere i fri Luft. Der skulde nemlig om Aftenen være en Slags Illumination i Haven; og da jeg, som, fordi jeg duer til ingenting, skal bruges til alting, havde faaet dette glimrende Hverv, var det en følgelig Sag, at jeg kunde blive knortet og gnadrig.

Det var altsaa ikke saa sært, at jeg kom op at kokkes med Husholdersken og Kokkepigen; thi det var i deres Atelier, at ogsaa jeg skulde gøre mine Forberedelser, hvorover vi tidt kom i Kollision ved Brugen af Potter, Knive og andre Køkkenredskaber. — Men som det hedder i Ordsproget — „Ser det graat: det kan blive godt" — saaledes sønderrev Auroras Husbond, da han kulminerede, det omtalte dunkle Slør: og længe før Gæsterne blev samlede, havde vi det nysseligste Vejr, og den tjenstvillige Sol havde tørret Vandet baade af Græs og Løv. —

Da jeg nu omsider, under hyppig Opposition fra Ministerialpartiet, havde faaet mit Apparat helt færdigt og lykkeligt transporteret til sit Bestemmelsessted og vil til at begynde, hvem kommer saa? Ingen anden end Juliane.

Hun saa mig rigtignok ikke, for jeg traadte instinktmæssig bag et Grantræ. Jeg kiggede ganske forsigtig mellem Grenene og tænkte ved mig selv: hvad mon hun nu vil her? Saa satte hun sig da paa en Træbænk, lagde Hænderne sammen i Skødet, løftede dem samlede op og lod dem synke igen. Derpaa saa hun op i Vejret — jeg saa ogsaa derop, for jeg tænkte, der havde været noget usædvanligt at se efter; men der var ikke andet at opdage end Grene og Blade og en Smule Himmel imellem dem. Men hun maa dog have set noget mere end jeg, og det noget særdeles interessant, for Taarerne løb hende ned ad Kinderne, og det ikke faa, men mange. Det varede mig vel længe — for det er kedsommeligt at se en ung og smuk Pige — det var hun tilforladelig — sidde saadan og flæbe, og det paa sin Søsters Bryllupsdag.

Det forstaar sig: hun vilde kanske gerne selv haft Ferdinand; men da det nu ikke saaledes kunde føje sig, saa burde hun som en fornuftig Pige — og det var hun virkelig — have fundet sig i Omstændighederne og ikke ærgret sig over, at Ferdinand hellere vilde have Vilhelmine. Jeg tør just ikke gøre min Ed paa, at det var derfor, hun surmulede, men jeg har dog en stærk Formod-

ning derom; for at hun havde før gjort sig Spekulationer paa den smukke og rige Kavaler, det skal jeg give gyldige Beviser for.

Naa, lad det nu være, hvad det var! Hun pillede af igen, og jeg passede mit. Men havde hun tøvet noget længer, skulde jeg, ihvor travlt jeg havde, gjort mig den Umage, ved filosofisk Ræsonnement at have udryddet hin taabelige og barnagtige Lidenskab.

Som jeg havde faaet den sidste Lampe anbunden, hørte jeg den første Vogn, og straks efter den anden; og saa gik det en halv Time fort i een Rumlen dernede i Gaarden. —

Det var Justitsraadens Ide, at der skulde iagttages samme Ceremoniel som ved et gement Bondebryllup; Gæsterne skulde først forsamles i Gildegaarden for derfra at køre i Procession til Kirken; og skulde følgelig Musikanterne paa den første Vogn, Bruden med hendes Førerinder paa den anden, Brudgommen med hans Førere paa den tredie, og skulde der endelig til Kirken køres Fod for Fod — ret som ved en Ligbegængelse.

Justitsraaden mente, at alt dette havde sin Betydning: „Før Ægteskabet," sagde han, „saa har hun Magten, og han danser efter hendes Pibe; ligesom den sagte Kørsel betegner den jomfruelige Blysomhed, Anstand og Tilbageholdenhed."

Fra Kirken gik det i den modsatte Orden: nu var han foran, og man kørte fejende, hvilket skulde forestille, at nu burde han raade og føre en raskere Kommando.

Mod Allegorien selv har jeg ikke noget; men den bliver ikke saa sjælden bagvendt udlagt og udført i Virkeligheden. Og jeg har flere Gange været med, hvor Bruden — naar jeg maatte have haft noget i det at sige — skulde kørt efter ham til Kirken og foran ham derfra. Disse to — tyktes mig — kunde meget passende have siddet ved Siden af hverandre baade hen og hjem.

Juliane var saamænd ikke med i Kirke; hun kunde ikke faa Tid!!! Og ved De saa, hvad hun bestilte imens? Ikke andet end puslede lidt i Brudekammeret, og det var endda lidt nok; for jeg saa gennem Døren — den stod just paa Klem, da jeg engang skulde der forbi, for jeg var heller ikke med i Kirken, for jeg kunde ikke heller faa Tid — hvorledes hun stod ganske stille og ledigløs foran Spejlet.

Jeg tænkte naturligvis straks, at hun stod der for at spejle sig i Mag, og begyndte i mine egne Tanker at moralisere over den kvindelige Forfængelighed, om hvilken jeg har læst og hørt saa meget fornuftigt og grundigt. Men jeg tog fejl: hun saa ikke

i Spejlet, men underneden, hvor der hang to smaa Billeder, nemlig Brudens og Brudgommens. Saa tog hun dem, et i hver Haand, saa vemodigømt paa dem, kyssede dem endogsaa begge to; hang dem igen paa deres Sted — det var dobbelt Umage — vendte sig, foldede Hænderne, hævede dem, trykkede dem til Brystet, saa op paa Plafondmaleriet der i Gibsloftet og bevægede Læberne en Smule.

Jeg mente, at det var Maleriet og Kunstneren, hun ydede sin Beundring, men min Fætter, hvem jeg siden fortalte det, han mente — for han vil nu altid være klogere end andre Folk — at hun bad for Brudeparrets Lykke.

Naar jeg ikke havde været saa belæsset med Forretninger, vilde jeg været med i Kirken — ikke for at høre Præstens Tale, for den ene Brudevielse er ligesom den anden: De skal holde af hverandre, og de skal dele det sure og det søde ligeligt med hverandre, og han skal bære kønt over med hendes Svagheder, og hun skal være ham kønt lydig — dette sidste kunde Præsten lige saa godt tie stille med.

Men — hvad var det nu, jeg vilde sige — jo, jeg vilde have været i Kirken, for at — ija! af samme Grund, som man gaar i Kirke, naar der er Konfirmation.

Imidlertid, jeg maatte nu blive derfra, og ved Bordet siden fik jeg da ogsaa Lejlighed til at betragte Damerne, og hvad de havde paa. Jeg kan endnu huske det saa grandgiveligt, at jeg derom vilde forbinde mig til at aflægge en omstændelig og nøjagtig Beretning; men da jeg frygter, at somme Læsere kunde rynke Næsen herover, skal jeg blot indskrænke mig til følgende Bemærkninger, der uden Tvivl vil have almindelig Interesse: Fru Krigsraadindens Kjole var ikke andet end simpel Florencetaft; men Kancelliraadindens — Jomfru Møller, min Borddame, benægtede det; men jeg vil dø paa, den var *Satin turque* — og begge besatte med Tylskniplinger. Ej heller bør jeg lade ubemærket, at Fru Hansen bar en Krans af Perler, der saa ganske ud som ægte; og at Konsistorialraadinden havde en Ring paa hver Finger og to paa somme.

For Maden er jeg desværre ikke i Stand til at aflægge rigtigt Regnskab, for jeg spiste selv ikke synderligt uden en Tallerken Suppe — det var af den brune — den anden var en lille Smule snærret, men det beder jeg, man ikke vil tilregne Husholdersken, thi hun gav Kokkepigen to vældige Ørefigen for det — og saa spiste jeg et Par Postejer; men jeg skal aldrig nægte, at Butterdejen kunde været fuldkomnere, og det kom deraf — som Ju-

stitsraadinden efter Bordet hviskede til mig — at Husholdersken havde selv drukket Brændevinen til den. Vil nu nogen vide nøjere Besked, den faar henvende sig til Konsistorialraaden, der spiste af alle Retterne og derhos er en Mand af den fineste Smag.

NB. Juliane saa man ikke meget til. Hun havde rigtignok sin Plads ved Bordet; men hun var der ikke ret længe ad Gangen og mere ude end inde; for Resten saa hun ganske fornøjet ud, og jeg sluttede deraf — maaske en Smule for rask — at hun allerede havde slaaet Grillerne af Hovedet.

NB. NB. Da Stegen — eller Stegene, for vi fik baade Kalvesteg, Dyresteg og Kalkunsteg (denne mest for Konsistorialraadens Skyld) — da de nu kom paa Bordet, slog jeg med Dessertkniven paa Glasset, rømmede mig, rejste mig og sang en Bryllupsvise, som jeg selv til denne Lejlighed havde forfattet. Jeg vilde ogsaa gjerne have frydet Læserne med dette — alle tilstedeværende kaldte det et Mesterstykke; men jeg kan naturligvis ikke tiltræde en for mig saa smigrende Mening — Læserne skulde med Fornøjelse have faaet det, dersom jeg selv havde haft det eller nogen af Gæsterne havde opbevaret det.

Mit Eksemplar beholdt min Dame, og det havde hun næste Morgen — ikke i Hovedet, men p a a Hovedet, og det ganske defekt. Et andet Eksemplar, eller rettere de forbrændte Levninger deraf, opdagede jeg om Natten paa Kakkelovnspladen ved andre Fidibusstumper. Og et tredie nød den Ære, ved Frokosten at paradere som Manchet paa en Flæskeskinke. —

Dersom nogen tror, at jeg harmede mig over saadant, den tager mærkelig fejl; thi jeg anser det netop for den sødeste Løn, at ens Digte kan saaledes blive udbredt alle Vegne; og at de bliver revet i Stykker, det viser jo, at man rives om dem.

Men, jeg beder om Forladelse! jeg kunde nær forsømt at fremstille de vigtigere Begivenheder. — Da nu Brudeparrets Skaal blev drukket og vi alle sammen gjorde dem den behagelige Ulejlighed at klinke med os hver især, kom Juliane ogsaa med sit Glas og saa saa mild ud dertil som nogen. Bruden satte ogsaa et mildt Ansigt op, men hendes Haand rystede lidt, og der kom hende et Par Perler, som jeg antog for ægte, i Øjnene. NB. Det var ikke den eneste Gang, hun i Dag græd; for jeg kom siden hændelsesvis til at se, hvorledes begge Søstrene i et Værelse, hvor de troede sig uden Vidner, faldt hverandre om Halsen, og da sagde Juliane:

„Bliv lykkelig, min Søster! jeg bliver ikke ulykkelig!"

Det kan nu enhver tage for, hvad den vil; men jeg for min Del synes, at det var kønt sagt; — der var Moral i det.

Men jeg beder igen om Forladelse for Illuminationen, at den nemlig ikke faldt bedre ud. Jeg havde af mine mangefarvede Papirtutter i en Løvportal dannet Bogstaverne „*F.*" og „*V.*" og nedenunder en allegorisk Figur, nemlig tvende Hjerter i hverandre, eller et Tvillinghjerte; jeg mener, at dette var et pænt Symbol paa Brudeparrets brændende Kærlighed. Men, ret som for at spotte med min søde Ide, jeg havde næppe faaet den sidste Lysstump tændt, førend en grusom Regnbyge slukkede dem alle sammen og saaledes aldeles dæmpede Hjerternes Brand.

Min Fætter, hvem jeg fortalte denne Ulykke, mente, at denne Regnbyge netop kom meget heldigt for at fuldende Allegorien, og — med hans gunstige Tilladelse — vaasede en hel Del om „Ild og Vand, og Varme og Kulde, om Elskovs Morgenrøde og Hverdagslivets Aftenbløde", hvilket jeg, for at skaane de læsendes skønne Følelser, ikke videre skal berøre. —

Justitsraaden fandt sig i Ulykken med en beundringsværdig Stoicisme, trøstede mig endogsaa med den Forsikring, at han nok skulde sørge for en anden Illumination inde i Huset ved Hjælp af de brændbare Fluida, hvormed Kælderen var vel forsynet.

Jeg haaber nu, at jeg ikke skal have forbigaaet noget væsentligt, og slutter altsaa dette Kapitel med den Bemærkning, at Bryllupsdagen endte med Dans til den følgende Morgen.

FEMTE KAPITEL

Dagen før Brylluppet

Idet jeg her griber Pennen, svæver jeg i Uvished om, hvor jeg helst skal tage fat. Dog, jeg vil først have det vigtigste ekspederet. — Da jeg ved Daggry stod op for at digte den omtalte Bryllupssang, som, desværre for Læserne! forvildede sig i Jomfru Møllers Haar, paa Kakkelovnspladen og paa Flæskeskinken, hørte jeg uden for min Dør en alvorlig Debat mellem Justitsraadinden og Husholdersken om Postejerne.

Denne levende Diskussion over en saa vigtig Materie tildrog sig hele min Opmærksomhed. Der handledes om intet mindre, end om de skulde fyldes med Hønsefarce eller med Muslinger. Fruen kæmpede for Skaldyrene — Husholdersken for de be-

fjedrede, og begge med saa kraftige Grunde, at jeg ikke vidste, til hvilken Side jeg skulde helde.

Det var ikke muligt at vide, hvo der til sidst vilde gaaet af med Sejren, hvis ikke Justitsraaden, der hændelsesvis og heldigvis kom til, havde interveneret med det Mediativ, at man kunde anvende begge Dele. Dette blev enstemmig antaget og Differencen saaledes lykkelig hævet. Beroliget herover havde jeg atter sat mig i en højtidelig Stemning, da der kom Bud fra Degnen om at være ham behjælpelig med at pynte Kirken.

Jeg maatte af Sted, men ikke før jeg havde udsøgt og medtaget et Par Kurve fulde af grønne Grene og symboliske Blomster, hvilke jeg anbragte saaledes: Over begge Brudefolkenes Stole befæstede jeg en Bue af Myrtekviste, hvilket i Blomstersproget vil sige saa meget som: „Sød er standhaftig Kærligheds Løn". Ibundne var følgende:

1) Maanedsroser, som betyder: „Den varigste af alle Skønheder er Hjertets";
2) Adonis, det er: „Dit Billede følger mig alle Vegne";
3) Aprikoskvist, ɔ: „Du fortryller";
4) Orangeblomst, ɔ: „En Kærlighed saa stor, at den ej kan udtrykkes ved Ord";
5) Kongelys, ɔ: „Dit Hjerte og din Haand gør mig rigere end nogen Konge";
6) Lærkekvist, ɔ: „Du kroner mit Haab";
7) Fløjelsblomst, ɔ: „Min Lykke er i din Haand";
8) Evighedsblomst, ɔ: „Kærligheden tilhører ikke Tiden alene";
9) Natviol, ɔ: „Naar Aftenzefyr suser, mødes vi", og
10) Enebærkvist, ɔ: „Midnat er Elskovs Middag".

(Saa meget kan jeg da ved given Lejlighed her sige Læseren med Hensyn til mit tidt omrørte Bryllupscarmen, som jeg havde betitlet: „Blomsterkrans om Brudens Hoved": at det havde et Vers for ethvert af ovenstaaende Numre, og at jeg paa en lige saa pæn som sindrig Maade havde i velklingende Rim udviklet de særskilte Betydninger).

Kommen tilbage fra Kirken, fuld, i det mindste svimmel af min egen Fantasis skyhøje Flugt, gaar jeg fejl af mit eget Kammer og ind i Julianes. Jeg bad om Forladelse for Fejltagelsen og vilde forføjet mig bort, men hun bad mig med et veltilfreds Smil at bie og bese Søsterens Brudekjole, med hvilken Genstand hun netop var sysselsat. Jeg saa og jeg roste — og jeg mente

det virkelig — og skottede af og til saa lumskelig til hende: men der var ingen Forandring paa hendes Sjæls Barometer: det stod endog højere end „smukt Vejr", det viste „bestandigt".

Men Kviksølvet — jeg mener Kvindelunet — kan hastig falde; det erfarede jeg ogsaa her. Jeg var nemlig næppe kommet tilbage til mit eget Værelse, før der hos mig opstod nogen Tvivl om Barometrets Paalidelighed. Jeg trækker da mine Sko af og stikker Fødderne i mine Pampusser — dem med Hattefiltssaaler (hvilken Slags Saaler, saavel ved saadanne som og ved andre Lejligheder, er meget hensigtsmæssige) og lister mig med Kattefjed hen til hendes Dør. Paa denne var, hvor en Knast havde siddet, et Hul saa stort som en af de nugældende mindste Kobbermynter. Ved dette anbringer jeg mit ene Øje, og hvad ser jeg saa? Juliane sideværts, siddende ved Natbordet og skrivende; men havde jeg ikke vidst, det var hende, jeg skulde næppe kendt hende igen: Barometret var sunket til „Blæst og Regn"!

Hun skrev — da hørte jeg fra Trappen ved den anden Ende af Gangen Justitsraadindens Stemme: „Juliane! Juliane! stræb og kom! stræb og kom!"

Jeg stræbte at løbe og havde næppe naaet min egen Dør, før den tilraabte for ud af hendes og ned ad Trappen. (Jeg blev ellers bange for, at der var noget galt paa Færde; men da jeg hørte Fruen raabe: „Mine Blonder! mine Blonder!" saa beroligede jeg mig igen.)

Hvad monstro det var, hun sad og skrev paa? tænkte jeg — vips! saa er jeg i Kammeret, ved Natbordet, og ser i hendes opslagne hemmelige Protokol efterfølgende Linier: „Kvinden har kun een Kærlighed — hendes første er og den sidste. Skuffes den, da vorder hun enten ulykkelig eller — ond — o Gud! lad m i g blive ulykkelig!"

Det var da en rasende Paradoks! Men det er Følgen af den forbandede Romanlæsning: den sætter saa let en ung Pige Fluer i Hovedet; og saa kan hun være taabelig nok til at gaa hen og gi'e sig til at elske uden Tilladelse, uden at raadføre sig med Forældre eller Søskende eller Venner eller Bekendte eller med sin egen Fornuft. Hvis jeg maatte raade, skulde alle Romaner forbydes, undtagen „Grandison", og saa mine egne, i hvilke Fornuften altid er ovenpaa og Hjertet beholder sin naturlige, underordnede Plads.

Næppe havde jeg anstillet denne fornuftige Betragtning, før jeg hører Trad af flere Fødder paa Gangen. Nu var j e g nær ved at „blive ulykkelig" — hvad om nogen kom herind og fandt mig

i Julianes Sovekammer! de kunde tænke — hendes gode Navn og Rygte! — min egen Ære! — jeg smuttede bag Sengen og trak Omhænget for mig.

Døren gaar op. De forlovede træder ind — Hun med de Ord: „Søde Ferdinand! du skal dog se — hvor er Juliane?"

Jeg skælvede. Men til min Lykke gav hun sig nu til at vise ham sin Bryllupsklædning, som han da ogsaa fandt allerkæreste.

Med eet afbryder hun forfærdet Synsforretningen, raabende: „Ih, men du søde! hvad er det?" og giver sig til at undersøge et Stykke af Stadsen, hvorved en eller anden Fejl maatte være begaaet.

Fæstemanden, som tog sig den Ting lettere, fik nu Øje paa de nysnævnte Antegnelser i Julianes Dagbog. Se! h a n s Barometer faldt nu flere Grader og truede med Regn. Dette bemærkede Vilhelmine, lod Stadsen være det, den var, og sine Øjne lede af hans til det gedankenschwere Blad.

Den stakkels Fæstemø skudrede, blegnede, faldt ham om Halsen og hulkede: „Min Søster — ulykkelig — o Gud! hvem er da det, der har bedraget hende?"

„Der har ingen bedraget hende," svarede han smerteligt, „uden hendes eget Hjerte — kom, min eneste! i Morgen skal du vide alt — til den Tid rolig! Det vil blive godt endnu alt sammen." Hermed slog han sin Arm om hendes smækre Midie og førte hende ud af Værelset.

Da Lyden af deres Trin paa Gangen var forsvundet, vilde jeg have forladt mit Smuthul; men jeg blev atter fængslet — i moralsk Forstand — mellem Væggen og Omhænget; thi Juliane kom farende ind med forvildet Aasyn, og med bølgende Bryst udpressede hun næppe hørligt: „Gud! om hun har set det!"

Derpaa tog hun Dagbogen, slog den sammen, for omkring og ledte — formodentlig efter sin Kommodenøgle — og da hun ej kunde finde den, stak hun Hjertejournalen ind under Hovedpuden i Sengen, trykkede nogle Taarer tilbage i Øjenkrogene og ilede atter bort.

Læser! fordøm mig ikke! Fristelsen var stærk og jeg svag: jeg forgreb mig paa Julianes Hjertes Helligdom. Jeg kan ikke ene bære Bevidstheden om denne Synd; jeg gør dig til min medskyldige — men ikke endnu — jeg vil ikke forraske dig. Du skal have Tid til Betænkning og Overlæg.

Da jeg havde gennemlæst nogle Blade — bagfra, ligesom du læser denne Historie — kom Vilhelmine alene ind, for hen til

Natbordet, stirrede, naturligvis efter Bogen, den jeg imidlertid havde puttet ind igen under Hovedpuden. Men jeg maa i Forfippelsen have baaret mig ubehændigt ad; thi ved at lade Øjnene løbe omkring har hun faaet et Glimt af det forbudne Skrift at se, river det ud, slaar op, læser, skælver og sukker — saa det gjorde mig ordentlig ondt at høre — „Det er Ferdinand, hun elsker!"

Hendes Hænder faldt sammen — og Bogen naturligvis paa Jorden. —

I samme skæbnesvangre Moment ser jeg Juliane paa Dørtrinnet. Hun har set og hørt det samme som jeg; thi hun skiftede hurtig Farve og vaklede — men med eet stiver hun sig og næsten knejser — saa hun syntes flere Tommer højere, end hun i Grunden var. Derpaa svæver hun langsomt — højtideligt — med halvt hævede Arme hen mod Søsteren — der var noget dronningligt i hendes Aasyn og Anstand. — Endskønt jeg aldrig ved at have set noget Portræt af hin berømte Dronning i Palmyra, saa tør jeg vædde paa, at hun har set saaledes ud, dengang hun opofrede sin Elsker for sin Pligt. —

„Søster!" sagde hun med dæmpet, men fast Stemme og udbredte sine Arme.

Vilhelmine vendte sig hel forbløffet og blev staaende.

„Søster!" gentog hin og lod Armene synke — (jeg vilde ønske, mine Damer og Herrer! at De havde hørt dette Tostavelsesord saaledes fremsiges! der var Effekt i det) — „du ved nu mit Hjertes Hemmelighed — gem den i dit — denne være den eneste, i hvilken din Ferdinand aldrig vorder delagtig! Jeg elsker ham — som jeg elsker dig — og velsigner eder begge."

Vilhelmine sank til hendes Barm. —

Det var en rar Pige, den Juliane! Det vil vist enhver indrømme mig. — Men nu skal De bare høre videre.

Under denne effektfulde Scene staar Genstanden for begge Søstrenes Kærlighed i Døren. Men han lod sig ikke forknytte: han gaar hen, mir nichts und dir nichts, og omfavner dem samlede — de blev jo noget forskrækkede; det var ikke saa sært — og saa kysser han saa den ene, saa den anden paa Panden og siger (jeg havde aldrig troet, han var saa lærd): „Den Kærlighed, der forener os, er Englenes Glæde; den er fra Aandernes Verden." —

Det var en sublim Tanke, den gjorde Indtryk paa mig: Værelset var tomt, inden jeg havde summet mig og fattet den Bestemmelse at springe ud i Haven af Vinduet. —

Da jeg ikke vejer meget, kom jeg uden Skade til Jorden, dog ikke paa Fødderne alene, men ogsaa paa Knæerne og Hænderne. Jeg rejser mig og banker Støvet af mine Klæder, da jeg hører en slaa en Skogger op ved Siden af mig. Jeg ser derhen — det er Justitsraaden.

„Dersom jeg ikke havde bedre Tanker om Dem," siger han, „kunde jeg snart tro — hvad Fanden havde De at bestille i min Datters Kammer? Blev De kastet ud af Vinduet?"

„Om Forladelse, Hr. Justitsraad!" siger jeg, „jeg kastede mig selv ud, paa Grund af — som De selv behager at antyde, at Deres Datters Ære var mig dyrebar —."

Han lo igen: „Meget vel! Nu ved jeg, hvorfor De kom ud; men jeg kan ikke begribe, hvorfor De kom ind." —

„Jeg maa ta'e mig den Frihed at sige Dem: jeg tog fejl af Værelset —"

„— Ah! saa tog De fejl, baade da De kom ind, og da De kom ud." —

Han blev ved at le i Stødemaal, saa længe jeg kunde høre ham. Det var for godt Køb, jeg slap saaledes fra denne „Fenstren".

Jeg gik nu hen i en afsides Krog af Haven for at anstille nogle nyttige Betragtninger over de store Ting, jeg havde set bag Sengegardinet. Der faldt mig under samme Meditation adskillige gode og sunde Tanker ind, hvilke, desværre! alle paa een nær blev borte i Bryllupstiden.

Denne ene har jeg godt ved at huske; thi den kommer ofte tilbage af sig selv. „Hvorfor," hvisker det, „kan somme faa hele to Kærester paa een Gang og du slet ingen dit hele Liv?" —

Idet jeg grundede paa, grundigt at besvare denne Kvæstion, faldt jeg i Søvn og vaagnede ikke, før jeg skulde til og i Seng.

FJERDE KAPITEL

Otte Dage før Brylluppet

Jeg var just færdig med at løse Fætters Pinseoffer og i Færd med at bundte Tiggerbrevene — som han kalder dem. —

„Jeg kan dog aldrig vide," siger han, „om Vielsen skal gaa for sig i Kirken eller i Stuen?" —

„Hm!" svarer jeg, „det kan jo være dig det samme; du faar alligevel ikke noget af Offeret." —

„Det er heller ikke derfor," siger han, „thi Justitsraaden for-

langer vist ikke, at hans Gæster skal betale Præst og Degn for hans Kones Mad og hans egen Vin; men jeg kan nu engang ikke lide Stuebryllupper; det er for al Verden, ligesom man var bange for at gøre denne Handling alt for højtidelig, eller —"

„— Da kan du nu faa det at vide," faldt jeg ham ind, „der har vi Justitsraaden med samt hans Pibe; han kommer vist for selv at agere Bedemand."

Rigtig. Han træder ind af Døren, tager Piben af Munden og fremsiger den sædvanlige Bedemandsremse:

„Jeg skulde hilse fra de gamle og de unge Folk, om Præsten og hans hele Hus vilde komme i Dag otte Dage og følge med dem i Kirken og høre paa, hvad Præsten siger, og saa følge med dem til Brudehuset igen og spise og drikke og holde dem lystig og blive der og ture, saa længe som De selv behager." —

Piben indtog nu igen sin bestemte Plads, fra hvilken den dog i korte Mellemrum maatte vige, medens den velbaarne Bedemand videre fremførte:

„Og saa skulde jeg bede — Puh — fra mig selv — Puh — om Hr. Pastoren — Puh — eller hans Hr. Fætter — Puh — vil gøre — Puh — en Sang — Puh —."

Fætter bukkede og sagde ja; men — jeg kender ham — jeg kunde se paa ham, at Justitsraadens sidste Anmodning ikke huede ham nær saa godt som den første.

Da vi igen blev ene, siger jeg derfor til ham: „Vil du, eller skal jeg?"

„Du maa!" siger han. „Jeg havde allerede haft det i Sinde; men netop fordi man purrer mig for det, standser min Vena. Digteren skal være fuldkommen fri —"

„— Tøjlesløs?" siger jeg. —

„Nej," siger han, „men uden Tøjle. Ingen vorder Digter, fordi han v i l, og digter ikke heller, naar han s k a l." —

„Aha!" siger jeg, „nu forstaar jeg, hvad vor danske Diogenes mente —"

„— Diogenes? er det Wessel?" siger han.

„Nej," siger jeg, „det er Peer Jensen fra Viby[2] — en Mand, som ved sine Viser har tjent mer end baade Wessel og din Velærværdighed. Jeg traf ham forgangen Aar i Dyrehaven, hvor jeg saa, at han g j o r d e godt i Poesi."

„Min Ven!" siger jeg til ham, „det gaar strygende for dig. Kan du ikke ogsaa lære mig at gøre Vers?"

Da gav han mig dette orakelmæssige Svar: „D e t k a n i k k e l æ r e s — s a a d a n n o g e t m a a k o m m e a f s i g s e l v."

Næppe var Bedemanden borte, saa kom Degnen derovrefra og vilde ogsaa have Poesi.

„Hvad vil Han med det?" siger Fætter.

„Jeg vil gerne synge noget over Bordet!" siger Degnen. —

Jeg mærkede, at Fætter vilde blive malisjøsk, og saa ta'er jeg Ordet og siger til Degnen: „Jeg skal gøre en." —

„Ja, kan Han ogsaa?" siger han.

„Jo jeg kan," siger jeg, og med det samme blev jeg begejstret, og i kortere Tid end Konsistorialraaden behøver til at snyde sin Næse, digtede jeg efterstaaende Carmen:

Det er en stor Fornøjelse,
Men kræver god Fordøjelse,
At komme saa til Gilde.
Thi ønske nu jeg vilde:
At alle Gæsterne
Maa spise, drikke saa,
At alle Resterne
Maa blive faa
Og smaa.

Hvem der blev glad, det var Degnen; og det tror jeg nok.

Men da han var borte, saa siger Fætter: „Kære Peer! den Vise var meget populær —"

„— Populær?" siger jeg lidt studsig, „skal det være det samme som folkelig?" —

„Aaja!" siger han, „du har været særdeles heldig med dette Digt, for det er noget, som Folk kan forstaa uden at bryde Hovedet og læse uden at faa Hjerteondt; og Stoffet selv er kraftigt — nærende —"

Jeg vendte ham Ryggen og blev saa arrig, at jeg satte mig for, da jeg kom ud, at jeg aldrig vilde se ham mere.

Dette Forsæt udførte jeg ogsaa hele Dagen lige til et Par Timers Tid før Aften, da han lod mig hente for at spille Fransfuus med sig.

TREDIE KAPITEL

Otte Uger før Brylluppet

Jeg privatiserede — det vil sige: jeg gik og drev hos Fætter og gik ham til Haande med hans Romanskriveri.

Saa siger han til mig en Dag, det var kønt Vejr: „Peer!" siger han, „skal vi ikke til Tidselholt en Vending?"

„Lad gaa!" siger jeg, og saa gik vi. —

Da vi kom, var Justitsraadens ene hjemme; men jeg saa nok, at de ventede fremmede, og det ikke hverdags; thi der var ingen Ro paa Fruen: saa var hun inde, og saa var hun ude, og naar hun var i Stuen, saa havde hun enten det eller det at bemærke ved Døtrenes Paaklædning — der heller ikke var som til daglig Brug — og var hun i Køkkenet, kunde vi høre ind, hvordan hun dominerede med Pigerne. —

Justitsraaden var som altid: ligedan, enten det gaar saa eller saa. Om saa Kongen kom til Tidselholt, tror jeg ikke, det vilde gøre nogen Forandring paa ham, undtagen for saa vidt, at han kom til at stikke Piben ind saa længe; og det vilde maaske falde ham lidt trykkent; thi han ryger uafladelig — undtagen naar han spiser og sover. —

Døtrene var mere stille og alvorlige end sædvanligt, og den ene skottede saa sælsomt til den anden, naar denne ikke mærkede det.

Som vi sidder ved Tebordet og Justitsraaden og min Fætter taler om Vekseldrift, Borgerkrigen i Spanien og Kapitelstaksten med mere — rejser Fruen sig hastigt, skyder Stolen tilbage og siger: „Der kommer han!"

Justitsraaden, som havde sin Kop for Munden, drikker ud og spørger — uden at se efter noget — „Hvem, lille Mo'er?"

„Ih!" svarer hun, „hvem anden end vor nye Nabo fra Rørkjær — du ved jo, han har ladet sig melde."

Nu rejste vi os alle, nærmede os Vinduerne ud til Gaarden og saa en ung Mand til Hest nærmende sig i kort Trav til Indgangen. Mand og Kone gik ud for at tage imod ham; Døtrene stillede sig op, hver med Ryggen til sit Vindue. —

Rytteren var Kancellisekretær Skov, Ejer — næppe et Aar — af Rørkjær, Ungkarl, smuk, dannet, berejst, belæst, af en erkendt retskaffen, hæderfuld Tænkemaade og — hvad der var mer end alt dette tilsammentaget — meget rig. — Ham saa jeg nu ikke saa nøje paa— for jeg har før set en velskabt Kancellisekretær og Herremand; og desuden, „naar et Mandfolk er lidt kønnere end Gammel Erik," saa er det jo nok, som Ordsproget siger.

Des mere lagde jeg Mærke til de to Søstre. Inden den fremmede kom ind ad Døren, havde Vilhelmine allerede tabt Ligevægten, og Juliane var heller ikke langt fra det — jeg mener naturligvis den Ligevægt, som bør finde Sted mellem Forstand og

Følelse, Levemaade og Natur — Vilhelmine blev rød, Juliane blev bleg; begges Øjne blev mindre, end de plejede at være.

Sekretæren — men hvad kan det more nogen at høre, hvad h a n sagde, og hvad d e sagde? for det hører jo til den gode Tone: aldrig at sige andet, end hvad der er glemt, lige saa snart det er sagt — jeg vil springe over Tebordet og føre Læserne ud i den nys udsprungne Have. —

Mens jeg og Fætter holdt os til de gamle, holdt Sekretæren sig til de unge; og vi gamle lod dem, ligesom det kunde være aftalt, gaa paa deres egen Haand. De blev snart borte fra os.

„Nej, se til de unge Mennesker!" udbrød Fruen og lod, som hun nu først savnede dem — „Aa, se dog engang, hvor de bliver af, min kære (det var mig)! Jeg er bange, Juliane glemmer Aftensmaden." —

Jeg gik — jeg fandt. Den belevne unge Mand havde delt sig imellem Søstrene — jeg mener: han gik imellem dem begge; thi hvad Konversationen angik — især den, der føres med Øjnene — da blev Juliane aabenbart forurettet, og det jo længer jo mere. —

Da jeg saa, hun begyndte at kede sig, vilde jeg give hende Lejlighed til at slippe og sagde derfor, at Moder ventede paa hende. Jeg tilbød hende ogsaa m i n Ledsagelse og Konversation paa Hjemvejen; men hun betakkede sig og ilede foran. Fætter og jeg bagefter.

Jeg vil ligeledes springe over Aftensbordet — om hvilket jeg ikke ved noget videre af Vigtighed at berette undtagen dette, at vi til sidste Ret fik Asparges, og at Juliane havde glemt at komme Muskat i Smørret; hvorfor hun ogsaa efter Bordet fik en velfortjent Irettesættelse af Justitsraadinden. Enten det nu var for Muskaten, h u n havde glemt, eller for Sekretæren, som havde glemt h e n d e — det skal jeg lade være usagt; men forknyt saa hun ud.

Sekretæren maa have fundet Haven særdeles smuk — som den ogsaa var — thi han kunde næppe bie, til vi var staaet op, saa vilde han derud igen; og da han med et ret nydeligt Smil gjorde et Spørgsmaalstegn eller en Krumning for Vilhelmine, saa var hun ogsaa paa Timen villig til at følge med ham.

Vi andre gik bagefter ligesom før; men Juliane alene blev inde. Jeg syntes, at hun gerne kunde fulgt med dem, for Sekretæren har upaatvivlelig ikke ført nogen anden Tale end den, enhver anstændig Pige uden Skam kan høre paa.

Naa, de to derude i Haven vilde ikke til at komme igen. Min Fætter — for han er ingen Natmand — var allerede i Seng. Da

det hele Eftermiddagen havde truet med Torden, maatte vi ikke faa Lov at gaa hjem. — Jeg skulde ligge hos ham.

Som jeg klædte mig af, kom Uvejret nærmere, og inden jeg var kommet til Strømperne, begyndte det allerede at kaste Draaber. Vor Seng stod op til en Brædevæg, og Fætter laa yderst — for ellers vil han forstyrre min Morgenandagt. —

Inden jeg kunde falde i Søvn, hører jeg en Snakken i Værelset ved Siden af — det var begge Søstrene. Jeg kunde ikke samle ret meget af det, de sagde; dog hørte jeg tydeligt nok, at Vilhelmine flere Gange sagde:

„Hvor har du faaet d e n? — hvad skal jeg med d e n?" —

Og Juliane: „Det kan være dig det samme — den er ikke stjaalet — der er Lykke ved den." —

Men hvad for en d e n? — der stod jeg — laa jeg, vilde jeg sige.

Jeg kom ikke til at sove, før det næsten var Dag; thi det blev et frygteligt Vejr; og det var ikke nok med den Rumlen udenfor, men saa snorkede Fætter tillige saa ganske nedersachsisk — man skulde troet, han vilde parodiere Tordenen. — Og da jeg saa endelig skulde have lidt Ro, vaagnede han og „f i k I d e e r" — som man siger om slige Paroksysmer. Jeg skulde slet ikke misundt ham hans „Ideer", naar han blot vilde beholdt dem hos sig selv; men jeg maatte naturligvis ogsaa plages med dem.

En af dem var dog ikke saa tosset: at nemlig Sekretær Skov, naar han fik en af Søstrene — lige meget hvilken — kunde forskaffe mig den anden ved at forære mig en lille Herregaard. Jeg ved ikke, om han har meddelt Sekretæren denne idealske Tanke eller ej; men det ved jeg: at jeg endnu ikke har faaet Herregaard undtagen i Tankerne, og saadan en — siger han — er den suffisanteste, thi den kan hverken pantsættes eller sælges for resterende Skatter. — Men videre!

Sekretær Skov — (havde han givet mig Herregaarden, skulde han heddet „von Schau") — var rigtig nok ogsaa blevet om Natten. Han sad ved Kaffebordet med alle de andre, da jeg kom ind. Vilhelmine skænkede. Hun rakte ham just en Kop over Bordet; men i Stedet for at tage Koppen, tog han hendes Haand — (som Erik von Rennesø tog Prinsesse Ingeborgs) — saa paa den, saa paa hendes Ansigt, saa paa Haanden igen.

I Førstningen kunde jeg ikke begribe, hvad der var at se paa den Haand mer end paa en anden; men snart opdagede jeg, at det ikke var hele Haanden, men kun en Finger af samme og navnlig „Stakketjohan", der tildrog sig hans Opmærksomhed.

Og hvorfor? Paa samme Finger befandt sig en Guldring, med hvilken det havde saadan Beskaffenhed, som jeg nu lader ham forklare med sine egne Ord.

„Denne Ring," sagde han, „kendes j e g ved. Den tilhører mig; men den maa ikke skilles fra Haanden."

Han saa bedende, smægtende paa den, der ejed Haanden — paa Forældrene — d e smilte — Datteren smilte, men gennem søde Taarer — det var et imponerende Optrin.

Min Fætter stod op fra sin Stol, brystede sig, lagde s i n Haand paa de to omhandlede og sagde med megen Salvelse: „Her har Himmelen sammenføjet."

Saa lagde Fruen s i n ovenpaa, saa Justitsraaden sin, jeg min og — Juliane sin. (Den var blød og varm, men elektrisk.)

„Konge Herre! hvad skal min Bestilling være?" raabte jeg.

„Minnesanger til Brylluppet!" sagde min velærværdige Fætter.

ANDET KAPITEL

Otte Maaneder før Brylluppet

Rørkjær er ikke saa slem en Gaard. Den har rigtignok lette Jorder; men de er gode til Rug og Boghvede, især naar de bliver overflødigt merglede og gødede. Engene — men jeg beder om Forladelse! jeg gaar uden for Sagen: det var ikke Landvæsenet, vi her skulde arbejde os ind i — behag nu at følge med ind i Huset eller Slottet, som jeg mere passende vil kalde det. —

Det var den 11te Oktober — (min Fødselsdag, paa hvilken min Fætters Kone altid trakterer mig med mine Livretter: Vælling og Pandekager)*) — at der var — som Fætter kaldte det (for han vil gerne, hvor han kan, anbringe bondeagtige Talemaader) „I g a n g s g i l d e" paa Rørkjær.

Sekretær Skov, som nylig havde købt denne fordelagtigt beliggende og importable Ejendom, havde nemlig fundet det hensigtsmæssigt at indbyde hele Omegnen til et landligt Maaltid. —

Det havde været „blæsevornt" (det er ogsaa en af Fætterens Cimbricismer) hele Dagen; men endnu før vi kom fra Bordet, blev det til en hel Storm; og regne gjorde det tilligemed. — Man saa ud ad Vinduerne, man skultrede sig, man syntes, „det var et urimeligt Vejr", man mumlede om „at faa spændt for". —

---

*) Hos Rosenkilde faar jeg derimod altid Øllebrød og Hornfisk.

„Der bliver intet af, mine Venner!" sagde Værten, der kom ind fra at have set efter Vejret. — „Der faar ingen Lov til at blive gennemblæst og gennemblødt i Nat, naar De ellers vil tage til Takke med Lejligheden, saa godt som en Ungkarl kan have det. Jeg haaber, jeg kan sørge for alle uden at tage min Tilflugt til Søstersenge."

Der var Mening i d e n Tale. Der opponeredes vel af en og anden, men det var ikke saa ilde ment; kun som naar man i en Parlamentsforsamling siger Ministeren en Smule imod for at vise sin Selvstændighed; og det ser Ministeren gerne.

Udfaldet blev da, at ingen rejste, og vi kom alle til Sengs — og vi laa godt, det maa jeg sige. Justitsraadinden selv forsikrede — og hun har Ret til at tale et Ord med, at Sengklæderne var lige saa gode som hendes egne, paa det nær, at hendes dog var noget bedre.

Men ikke alle sov saa godt som jeg. Thi i et vist Værelse var det ikke rigtigt, det vil sige, det spøgte. — — Men det er bedst, jeg lader Jomfru Juliane tale, det vil sige: anføre en Passus af hendes Dagbog — den nemlig, som jeg med mest Interesse læste bag Omhænget af den Seng der paa Tidselholt.

„Var det en Drøm? Nej! det var ingen Drøm; her har jeg jo Ringen — den har en Kapsel — jeg aabner den — ah! hvor dejligt! En Glemmigej! — ak! jeg føler det: jeg glemmer dig aldrig. — Det var virkeligt saa: han satte den selv paa min Finger — han fæstede mig — den uforglemmelige. Men ved han selv, at han gjorde det? O! — det b l i v e r maaske dog til en Drøm. — Men jeg vil fastne*) denne Drøm — jeg vil fængsle den til Papiret, paa det jeg maa bevare d e n s Farve, naar alle andre falmer.

„Jeg kunde ikke sove: Stormen sagtnede sig mer og mer, Maanen skinnede klart ind i Kammeret — den blide Maane! Elskerens Vejviser!**) — Se! Døren springer op — en høj, hvid Skikkelse sværer herind — skrider hen til Sengen. Jeg er saa bespændt af Angest, at jeg end ej formaar at vække min Søster, som ligger og sover sødeligt inden for mig. Jeg klemmer mig

---

*) Det er et nyt Ord, hun her bruger; men det kan gerne gaa an.
P. Sp.

**) Den for Resten agtværdige Pige maa ikke være fast i den græske Mytologi, for ellers vidste hun, at den overordentlig kyske Selene alene lyser for at hindre „Fenstren", „Kilpen" og alle deslige Nattesværmerier, for hvilke de mørkeste Nætter er de gunstigste.
P. Sp.

ind til hende; men mine Øjne er som koglede fast til det frygtelige Syn. — Ha! det er ingen Aand — jeg hører et Suk — det bøjer sig — kysser mig — Himmel! det er ham! vor unge Vært! Han tager min Haand og hvisker: „Se! med d e n n e trolover jeg dig — som min Fader engang satte denne Fæstensring paa min Moders Haand, saaledes sætter jeg den nu paa din, du elskelige! og tilsværger dig en evig Kærlighed." Han tager en Ring af sin Finger — trykker den ind paa min — vender sig og forsvinder. — Ah! han er en Søvngænger — men handler han derfor uden Bevidsthed? Er det ikke en Tanke, et Ønske, der har foresvævet ham vaagen? — Det s k a l vise sig — jeg vil gemme Pantet ved mit Hjerte."*)

Først efter at have læst foranstaaende Rhapsodi kunde jeg forklare mig Sekretær Skovs synderlige Adfærd Morgenen efter hin mindeværdige Nat: han var kold, adspredt, urolig og saa i det hele ud, som om han fortrød sin Gæstfrihed og var bange for, at den skulde afbenyttes alt for meget.

Vel havde jeg, som jeg vilde staa af Sengen, hørt ham ude paa Gangen sige til en — jeg ved ikke hvem: „Der h a r været nogen inde hos mig i Nat, jeg lagde den bestemt foran Spejlet, da jeg klædte mig af —"

Men hvad for en d e n? Kunde jeg tænke paa, at det var hans Moders Forlovelsesring? eller at han selv havde stjaalet den for midt om Natten at gaa halv nøgen ind til to honnette unge Piger og sætte den paa den enes Finger? Hm! der kunde siges meget om det.

FØRSTE KAPITEL

*Otte Aar før Brylluppet**)

Majsolen beskuede med brændende Blikke sine egne dejlige Produkter, da ogsaa jeg tog disse i Betragtning paa den vakre

---

*) Hun skulde ladet Ringen blive der, hvor Hr. Sekretæren satte den; saa havde hun haft Hold paa ham; men det var vel sagtens en Slags Undseelse, fordi et Mandfolk aflagde hende et natligt Besøg i bare Skjorte. Hm! saa meget har man hørt før.

P. Sp.

**) Jeg skylder Sandheden — den jeg helst følger, saa vidt det er passende — at tilstaa, at dette Kapitel er gennemset, rettet og forbedret af min Fætter, saaledes at jeg ikke kan kende det igen; og naar jeg ikke vidste bedre, maatte jeg tro, at han havde forfattet det selv helt og holdent.

Landejendom „Tidselholt". Bladene var friske, smukke og af bedste Bonitet og Blomsterne af samme Beskaffenhed. —

Men iblandt disse tiltrak mig især tvende, rigtignok indenlandske, som der ellers aldrig er meget ved; nemlig: de to Jomfruer Juliane og Vilhelmine paa bemeldte komplette Hovedgaard. De var Aflæggere af Theodore (ogsaa kaldet Justitsraadinde Petersen), den første 14, den anden 12 Aar gammel. —

Naar jeg her siger „Blomster", saa mener jeg egentlig „Knopper", som er nær ved at springe ud, og i dette *stadium* tiltaler de mig altid stærkest. — Jeg kom hændelsesvis til at belure dem i Haven ved meromnævnte Herregaard. De tvende Rosenknopper befandt sig ved Siden af hverandre iblandt flere Blomster og var i Arbejde med at binde „Ønskeknuder" af „Hvinstraa".

„Jeg faar ham!" sagde den ene.

„Nej, j e g faar ham!" sagde den anden.

„Ja, lad os nu se ad!" sagde de begge.

Og se! Juliane havde knyttet de fejle Ender — Vilhelmines var heldigt forenede. —

„Ah!" raabte hun hjerteglad, „jeg faar Ferdinand." —

„Tag ham saa!" sukkede Søsteren; „men —" her omfavnede hun den anden — „derfor kan du gerne blive ved at holde af mig."

Jeg er ikke overtroisk, men jeg tror dog stærkt paa Varsler; og jeg følte mig fast overbevist om, at Vilhelmine Petersen i Tiden vilde blive ægteviet til Ferdinand Skov, som nu rigtignok ikke var andet end Student, men for hvem der var gode Udsigter, eftersom hans Fader havde „Gryn" og Sønnen var eneste Arving.

Som jeg nu staar og morer mig over disse to „Rosensblommer" og deres fremspirende Kærlighedsblomster, saa er der en, der hvisker mig i Øret: „Naar Skov ta'er den ene, saa tag du den anden!"

„Ja — hvad for en anden?" svarer jeg.

„Det er jo ligegyldigt," siger Fætter; for det var ham — „Juliane har blaa Øjne og Vilhelmine brune; det er hele Forskellen." —

„Jeg skal ta'e det i Betænkning!" siger jeg, og det har jeg ogsaa gjort; men da en saa vigtig Sag ikke kan overlægges for

---

Imidlertid nærer jeg det Haab, at Læseren lettelig vil adskille m i n e forstandige og ædruelige Grundideer fra Pastorens fantastiske Indklædning.

nøje og bør betragtes fra alle Sider, inden man tager nogen Bestemmelse: saa fortrøster jeg mig endnu ikke til at skride til endelig Afgørelse.

---

[1] Trykt i Novellesamlingen „Kornmodn", 1839.

[2] Husmanden Peder Jensen, Viby (ved Aarhus). Han rejste i mange Aar Landet rundt og foredrog sine Digte; skønt de er uden Værd, tjente han ganske godt. Han talte ved B.s Himmelbjergfester. Død 1867.

JULIANES GIFTERMAAL[1]

NOVELLE AF PEER SPILLEMAND

GENNEMSET, RETTET OG FORBEDRET AF S. S. BLICHER

I.

BARNETS NAVN

Der var svære Debatter paa Tidselholt om, hvad Barnet skulde hedde (jeg tillader mig at bemærke, at det dengang endnu ikke var født, men det var nær i Vente).

Min Fætter og jeg, som just var i Besøg paa Gaarden, blev af Justitsraadinden anmodet om at tage Sæde i Raadet, (naturligvis ikke for at sige vor egen Mening, men for at tiltræde hendes).

Hun indledede selv Kongressens Forhandlinger med en Tale, i hvilken hun søgte at bevise, at Barnet nødvendig blev en Pige, og at hun selvfølgelig burde opkaldes. — Justitsraaden, hvem hun efter at have endt sit Foredrag opfordrede til at give sin Stemme, tog først tre lange og fulde Drag af Piben og udtalte derpaa den Mening, at det var ham ligegyldigt, hvad Barnet kom til at hedde, naar det ikke blev „Mistmad". —

Denne Erklæring fremkaldte en Tilrettevisning af Præsidentinden, som dog ikke havde anden Virkning end nogen større Hurtighed i Røgpustene.

Nu tog jeg Ordet og foreslog at opkalde begge respektive Bedsteforældre. Jeg gjorde mig selv indvortes til Gode over dette efter min egen Mening ypperlige Mediativ.

Men Justitsraadinden omstyrtede det straks med det ubesvarlige Spørgsmaal: „Hvis Navn skal saa være det første?"

Konferenserne vedvarede endnu en god Stund, og Fætter havde ikke opladt sin Mund, førend Forsiddersken tilspurgte ham.

„Maa jeg bede om Skrivetøj," svarede han, „jeg tror, at en saadan Materie bedst behandles skriftligt."

Vor Frue skottede hel mistænkeligt til ham; men Justitsraaden hentede straks det forlangte.

Fætter gik hen til et andet Bord, skrev, lagde sammen, forseglede, skrev uden paa og flyede vor Mand det.

Han læste Udskriften og lod gaa videre til os andre. Hvad stod der?

„Heri Barnets Navn,
at aabne, naar det er døbt."

„Men, Hr. Pastor!" raabte Fruen (hun raabte virkelig), „hvad lærer vi heraf?"

„At Barnets Forældre," svarede han, „selv bedst raader for, hvad det skal hedde."

— „Hvorfor har De da skrevet Navnet derindeni?" spurgte hun. —

„Det er blot Gætteri," sagde han, „men som jeg ikke tillader mig at gøre bekendt før den fastsatte Tid."

„Nu, hvad kom saa Barnet til at hedde?" spørger du, min vakre Læserinde! —

Du maa vente, min elskelige! Fætters Billet er en forseglet Depeche, der først maa aabnes paa en vis Højde.

„Men hvortil saa denne Præken uden Tekst? Denne lange Passiar om noget, der egentlig er intet?"

— Min naadige! det er hverken Passiar eller Præken, men en Disputats.

— „Da er det Skade, den ikke er paa Latin."*)

II.

BARSELGILDE

Justitsraadinden er en overmaade god og blid Kone, naar der ikke gaar hende noget imod og hun kan faa sin Villie i alle Ting; men i modsat Fald, kan De være overbevist om: hun er selv hjemme. Hun havde nu troet saa ganske bestemt — og det kunde hun have Grund til — at hun og ingen anden skulde bære Barnet. Det var vel ikke saa meget for Barnets Skyld eller for Daabens; men jeg skal sige os: hun havde anskaffet et splinternyt

*) NB. Dette er den lærde Fætters Tillæg.

Kristentøj til Barnet og en ny Silkekjole, og det af det allerdyreste Slags, til sig selv, foruden et Hovedtøj, der spotter enhver Beskrivelse.

Saa kommer rigtignok Indbydelsen til hele Justitsraadens Familie; men Juliane anmodes om at holde Barnet over Daaben. Vred blev Fruen, det kunde jeg se, skønt hun ikke sagde noget; men da hun var kommet ud i Køkkenet, saa fik hun Luft, og det saa overflødigt, at en af Pigerne græd og en anden sagde sin Tjeneste op. Den gode Justitsraadinde var muggen i hele tre Dage efter; og havde det ikke været for hendes nye Kjole og Hovedtøj, tør jeg sværge paa: hun var blevet hjemme fra Barselet.

Kristentøjet bad Juliane om at faa; men hun svarede hende hverken værre eller bedre end: „Det kan ligge, til du selv engang skal have Barn i Kirke."

Det stakkels Pigebarn blev baade rød og bleg og gik ind i sit Værelse, hvorfra hun ikke kom tilbage den Dag. Hun har rimeligvis skrevet nogle følelsesfulde Bemærkninger herover i sin Dagbog.

Jeg vilde gerne endnu engang have krøbet bag ved hendes Seng og sprunget ud af hendes Vindue, naar jeg bare kunde faaet Fingre i Bogen; men siden hint Uheld passer hun bedre paa dette vigtige Dokument. — Nu videre frem i Historien.

Begge vi snurrige Fættere blev ogsaa indbudt til Barselgildet, og vi lovede ogsaa at komme; der var jo ingen Tvivl om, hvordan Beværtningen vilde blive, for det gaar nu altid saa haardt til med den første, og Sekretæren var ikke fornaglet.*)

Da Budet var borte, siger jeg til Fætter Steen: „Hør!" siger jeg, „der maa dog en Sang til."

„Fætter Peer!" siger han, „du kommer nu altid stikkende med dine Viser ved hver en Lejlighed; jeg tror, du kunde synge over en Pandekage."

„Hvorfor ikke det?" siger jeg; „naar det var en af disse tynde med Syltetøj paa."

„Nej," siger han, „det Slags har en lærd Justitsraad i København fordærvet for mig."

„Hvorledes det!" siger jeg.

„Jo," siger han, „det fede og flade Lolland med sine mange røde Herregaarde har han engang lignet ved saadan en Pandekage."

---

*) En Jydeterminus, der betyder: fattig og forknyt.

„Aa Snak!" siger jeg; „han har ment en Flæskepandekage; men skal man saa gøre en Vise?"

„Hm!" siger han, „lad os saa gøre en i Fællesskab! du hvert andet Vers, og jeg hvert andet; men ingen maa se den andens, før det hele er færdigt."

Derom blev vi straks enige, saavel som derom, at Sangen samlet skulde udgøre seks Vers til den Melodi: „En tungsindig, en tungsindig, melankolisk Mand."

Vi tog uden Ophold fat paa Værket, og det gik godt fra Haanden: inden en halv Times Forløb blev vi begge paa een Gang færdige. Det var et Arbejde i sit Slags; vi morede os over det, for hans Vers var alvorlige og mine lystige. Det var poetisk Mosaik; men Fætter lignede det ved den gamle græske Maske, der ler med den ene Side og græder med den anden. Naar jeg paa min Side lovede den unge Dame, at hun skulde komme til at danse paa Roser gennem Livet, saa kom Fætter paa sin Side med „Træden paa Torne". Talte jeg om Myrter, talte han om Cypresser. Havde jeg en Forglemmigej, saa havde han en Malurtstængel. Og saaledes hele Vejen.

Justitsraaden lignede vort Tvillingfoster ved Aprilsvejr. Jeg anser det for overflødigt her at lade den aftrykke; thi enhver Læser kan af de opgivne Ingredienser lave den efter sit eget Behag. Jeg iler til Festen.

Først fik vi Damp-Chokolade og derovenpaa Likører, blandt hvilke jeg bemærkede baade Usqvebaugh og Curaçao. Og da vi saa kom af Kirken, saa fik vi først en Skildpaddesuppe, rigtignok kun „forloren", men ingen engelsk Mockturtle kunde være bedre. Saa kom — — — — — — — — — — — — — — —*)

Da vi havde drukket Kaffe,**) bad Justitsraadinden mig om at se at faa hende fat paa Juliane, der, siden vi stod fra Bordet, ikke havde ladet sig se. Jeg gik og ledte baade her og der forgæves. Omsider kom jeg forbi en Dør, inden for hvilken jeg hørte en synge — det var hende; og det var en Vuggesang, hun foredrog med en saa smeltende Ømhed, at jeg uvilkaarlig ønskede mig i Barnets Sted. Men den lille Stakkel vilde hverken vide af

*) Ovenstaaende Streg betyder et Censurhul; thi min Hr. Fætter behagede at stryge hele den øvrige Skildring af Bordets Glæder. „Paa hvad Grund?" — Paa slet ingen, kære Læser! „Jeg er Censor," sagde han, „det er Grund nok." P. Sp.

**) Ogsaa min Beretning om Damernes Paaklædninger behagede det min Censor at stryge. P. Sp.

Søvn eller Sang; den sekunderede rigtignok, men i en ganske anden Tonart. Juliane brød pludselig af.

Døren stod paa Klem. Jeg keg ind og saa hende tage Barnet op af Vuggen, kysse og kærtegne det med en saadan Inderlighed, at jeg i mit Hjerte gentog hint barnlige Ønske. Nu tav den lille. Ja, det skulde jeg ogsaa have gjort, naar det havde været mig, tænkte jeg.

I det samme gik Gaarddøren op, jeg trak mig tilbage, og ind traadte Sekretær Skov med en ung Herre, hvem jeg straks vilde svoret paa var hans Broder. Og som saadan blev han mig ogsaa i Hast forestillet.

„Allerførst," sagde Sekretæren derpaa til ham, „maa jeg vise dig mit Hjertes kostbareste Juveler!"

Dermed trykkede han den Dør, som jeg var traadt fra, halvt op og lod saa Broderen træde foran sig derind. Den yndige Pige rejste sig med Barnet ved den fyldige Barm, idet hin bukkede og sagde: „Det glæder mig at gøre min Broders Kones Bekendtskab og dit —"

— „Nej, nej! det er min Kones Søster," raabte Sekretæren, „nu skal jeg hente hende selv."

Hermed ilede han ud igen. Jeg blev staaende paa mit Sted ved Gangvinduet, saaledes at jeg kunde se ind i Barnestuen.

Jeg blev snart efter oplyst om, at den fremmede Skov var ganske uventet kommet hertil fra en fleraarig Udenlandsrejse; at han var Maler, Ungkarl og veludrustet med det Metal, som bruges til at forgylde baade Skilderirammer og meget andet i Verden. — Men af saadan en Kunstner og Verdensmand at være bar han sig i den dejlige Julianes Selskab meget kejtet og kluntet ad. I Førstningen lod det, som om han var blevet bange for hende — og det var saamænd uden Grund — for han stod saa stille og hartad livløs, som havde hun været en Krokodil eller en Basilisk — (siden, da jeg hørte, hvilken Profession han var af, indbildte jeg mig, at han led under en pludselig paakommen Malerparalysis ved Studiet af denne levende Model. — Forbi!).

Hun blev ogsaa forlegen over hans Forlegenhed, men samlede sig dog saa meget, at hun kunde spørge, hvem hun havde den Ære at tale med.

(Det var i Grunden et sært Spørgsmaal, for de havde egentlig ikke talt med hverandre — undtagen med Øjnene, og det er et ugrammatikalsk Sprog.)

Han sagde sit Navn, og saa var den Samtale ude.

Men lidt efter saa fik han Munden paa Gang og spurgte, hvad den lille hed.*)

Da han havde indhentet Underretning herom, syntes han at grunde meget dybsindigt derover. Og det forstaar sig selv: der kan være meget at tænke over Navneetymologien, som nu for Eksempel, hvoraf „Juliane" deriverer sig, og hvorfor det er kønnere end „Gedske" og „Øllegaard" for Eksempel; men at anstille Sproggranskninger lige over for en smuk Pige synes mig lige saa ubetimeligt som vanskeligt. Det viste sig ogsaa, at hans Betragtninger havde været af en højere Art, idet han meddelte Juliane sin Opdagelse: at det saa ud til Regn.

Det forekom mig, at han selv saa ud til Regn. Men, som De snart vil erfare: saa var det Storm.

Imidlertid forsinkedes Uvejrets Udbrud ved Broderens og hans Kones Mellemkomst. Og vendte jeg nu tilbage til Selskabet for at underrette Justitsraadinden om, hvor hun kunde finde sin Datter.

Hvad der videre tildrog sig ved dette Gilde, var ikke af særdeles Betydenhed, naar jeg undtager: 1) at efter Aftenspisningen befandt Hr. Biborius sig lidt upasselig og kom til at vomere. Da vi fik overmaade god og sund Mad, skrev jeg dette paa Vintapperens Regning; thi det forekom mig selv, at Drikkevarerne var for stærke.

Dette var mulig ogsaa Aarsag til: at 2) Kammerraaden forvekslede sin Kone med Stuepigen og kyssede hende ganske eftertrykkeligt, og: 3) Konsistorialraaden ved L'hombrebordet begik flere end een utilgivelig Fejl.

Til sidst blev han ganske distræt, som De selv vil indse blot af dette ene Eksempel. Han havde et Spørgespil i Tref: Manille, Basta, Damen, Knægten femte og en Konge, (jeg havde spillet Solo paa det, for han havde en Dame *gardée* og en Renonce). Nu, saa siger han da: „Tilladt?"

De andre passede.

Derpaa lægger han ganske rigtigt de tre Foser til den ene Side (jeg siger endnu: jeg havde beholdt dem og brugt dem, som de var) og Spørgespillet til den anden og griber fat paa Talonen.

---

*) Det er sandt: Nu kommer jeg først i Tanker om Fætters forseglede Navnespaadom. Jeg havde den i min Vestelomme, og da Præsten i Kordøren havde sagt: „Nævner Barnet!" sagde Bærerinden: „Juliane". Jeg greb i Lommen, brød Seglet og læste det samme Navn. Hvordan Fætter har kunnet gætte saa rigtigt, det gaar over min Forstand.

P. Sp.

„Hvortil?" spørger en af Medspillerne.

Konsistorialraaden ser paa ham, lægger Talonen bort, ser paa de tre kastede Kort: nej, de gav ingen Oplysning.

Saa beser han de seks andre, siger med en bestemt Tone: „Tref!" og tager atter fat paa Talonen.

„Hvor mange køber De?" spørger nu Baghaanden.

Dette simple Spørgsmaal kan han ikke besvare, inden han har talt sine Kastekort.

Naa, han vil da endelig købe de tre Kort; men saa spørger Mellemhaanden igen: „Hvori spiller De?"

Hm! det kunde han ikke huske. Og Trediemand kunde heller ikke huske det; for begge Medspillerne sad og disputerede den hele Aften om en Hest — jeg ved ikke hvilken — som den ene paastod havde Benspat og den anden Blodspat.

Det er en af mine L'hombreregler, at man hellere maa spille hurtigt slet end langsomt godt; og derfor varede det mig alt for længe. Jeg sad over, stod op og sagde til Konsistorialraaden: „Der er en ude, som vil tale med Dem."

Den stakkels Mand var allerede saa medtaget, at jeg maatte hjælpe ham op og tage ham under Armen. Da vi var kommet udenfor, siger jeg til ham: „Deres Højærværdighed er ikke vel, kunde De ikke have godt af en Smule Rolighed?"

„Tak, min Ven!" svarede han, „De er min bedste Ven paa Jorden."

Disse Ord rørte mig, for de kom fra Hjertet.

Jeg ledte ham da ind i et afsides Værelse og satte ham i Hjørnet af en god, blød Sofa, hvor han straks faldt i Søvn og snorkede saa højt, at jeg alene var bange for, at han skulde vække sig selv.

Da jeg alt længe havde mærket, at mine to andre Medspillere ikke havde rigtig Hovn*) af Spillet, blandede jeg mig med dem, der gik løse og ledige, og morede mig en Times Tid langt bedre end ved Spillebordet. Og saa gik jeg tilbage til den syge Konsistorialraad.

Ved min Indtrædelse vaagnede han og befandt sig saa vel, at han kunde gaa ene. Da vi lykkelig og vel var kommet paa vore respektive Pladser, debatterede de to andre endnu om den spattede Hest; og saa dybt var de inde i denne Materie, at de slet ikke havde savnet os to; thi den ene spurgte Konsistorialraaden: „Hvori spiller De?"

---

*) Atter jysk. — St. St. B.

Hvad der videre tildrog sig denne samme Aften, anser jeg for mindre vigtigt og vil desaarsag slutte dette Kapitel.

Jeg var længe i Tvivlraadighed, om jeg ikke ogsaa skulde stryge denne lange Tirade om L'hombrespillet; men da jeg overvejede, at intet, som vedrører dette Emne, bør anses for uvigtigt, og at desuden min kære Fætter ved for stærk Strygen kunde blive stædig, saa har jeg, i Haab om Overbærelse, ladet det staa. St. St. B.

III.

BEJLEREN

(Hvem Bejleren er, det kan man sagtens gætte sig til; men hvorledes han bar sig ad ved dette slet ikke uvigtige Hverv, det er, hvad jeg nu skal give mig den ærbødige Frihed at fremstille:)

Der er mange Maader at bejle paa. Naar en Bonde frier, saa tager han to andre Bønder med sig; og saa gaar de ind, hvor den udkaarede bor, siger: „Goddag!" sætter sig ved Skiven og lader sig beværte halve og hele Timer og snakker imidlertid om alt andet, kun ikke om Frieriet. Naar man endelig har vendt den sidste Kaffekop, staar man op og tager til sin Hat; men en af Frierens Medhjælpere spørger, ligesom i Forbigaaende eller Udgaaende, om den røde (sorte, hvide eller brogede) Ko er fal, og til hvilken Pris.

Disse Spørgsmaal besvares ikke ligefrem eller bestemt, men med tilbørlig Forbeholdenhed, og foranlediger til sidst en Kontrakvæstion: Hvem den lysthavende monne være.

Adjutanterne „peger da paa den tavse Bejler" og lægger til, at han maaske kunde faa Sind til at føre mere ud af Gaarden.

Derpaa tales i samme Tone om en Hest, en Dragkiste, en Seng, o. s. v.; og langt om længe forlanger Underhandlerne kategorisk Svar paa det Spørgsmaal: „Naar nu Mads (Bejleren) tager Maren (den ældste Datter) med, hvad vil I saa gi'e ham til i Penge?"

Denne Fremgangsmaade i Bejlevæsenet kunde vi kalde den diplomatiske; thi en Regent frier ogsaa ved Gesandter, ja gifter sig stundom *per Procurationem*, — (hvilket rigtignok ikke er i Bondens Maner) — og han handler ogsaa om Medgift i Guld, Landejendomme, Sjæle — som det hedder paa Slavisk. —

Vor Helts Metode var fra ovennævnte meget forskellig; og tror jeg med Føje at kunne kalde den malerisk, som straks vil vise sig.

Maler Skov og jeg blev snart intime Venner; det vil sige, vi drak Dus. Dette gav mig flere Rettigheder, blandt andre den at gaa ind i hans Værelse uden at pikke paa Døren.

Gaar jeg saa en Dag derind — det var en tre Uger efter hans Ankomst — han var der ikke; men paa Staffeliet ser jeg et nylig fuldendt Maleri. Og hvad forestillede saa det? — Juliane og ham selv paa Knæ foran hende. Han havde truffet hende saa godt, at det var umuligt at tage fejl. Af hans eget Ansigt var kun det halve synligt, men det var nok. Han saa ud, som vilde han til at græde, (jeg synes, han burde smilet; det lader dog altid kønnere) — naa, som jeg nu ved mig selv gør mine kritiske Bemærkninger over dette Kunststykke, kommer min gode Skov ubemærket ind og lægger sin Haand paa min Skulder.

Jeg vender mig om og ser paa ham; og han ser paa mig igen.

„Er du min Ven?" siger han.

„Ja F.... piske mig, er jeg ikke," siger jeg.

„Du kan vel begribe," siger han, „hvad dette her skal forestille?"

„Ja saamænd!" siger jeg, „du gør Haneben for Justitsraadens Juliane."

Dertil gjorde han et Ansigt surt som Konsistorialraaden, naar han drikker Dagens første Dram, stampede i Jorden og snærrede: „Jeg tilbeder hende, din Æsel!"

„Naa, naa!" siger jeg, „har du sagt hende det?"

Han rystede med Hovedet. —

„Saa tal med hende om den Sag!" siger jeg.

„Tale!" raaber han og slaar sig for Brystet, „det er Hjertet alene, som skal tale."

— „Ja, det skal hun blive klog af," siger jeg; „nej, brug du kun Kæften og sig hende rent ud af Posen, at du har Lyst til at gifte dig med hende."

Ved dette velmente Raad snurrede han sig rundt, stod derpaa bomstille, lod Hovedet hænge ud over det forlibte Hjerte og hviskede: „Peer! kan du ikke saa ganske hemmeligt praktisere dette her Maleri ind paa hendes Natbord;"

„Der er intet i Vejen," svarede jeg, tog Maleriet, der ikke var større, end at jeg kunde skjule det under min Frakke, gik og satte det paa behørigt Sted. Jeg vilde ud igen, men hørte Trin paa Gangen og smuttede hen paa det bevidste Fjælested — bag Julianes Seng.

Hun kommer rigtigt ind, ser straks Maleriet, træder nærmere hen til det, stirrer paa det, skifter Farve, folder Hænderne, hæver dem og lægger dem under Brystet, fra hvilket de ogsaa udpresser et langt Suk, kaster Øjnene op til Loftet, snurrer sig om og løber ud. — Hoho! tænkte jeg, hun kapitulerer straks, hun iler at søge ham op, og saa sneg jeg mig ud efter hende.

Hun havde saa langt et Forspring, at jeg ikke kunde opdage, hvilken Vej hun havde taget. Der gik nemlig to Veje til Rørkjær, en for kørende, som var den længste, og en kortere for gaaende; jeg valgte den sidste. Jeg tog Benene godt med mig; men der var ingen Juliane hverken at høre eller se; paa Rørkjær ikke heller.

I Porten mødte mig den forelskede Maler: han saa ud, som om han vilde tigge sit Liv af mig. Jeg sagde ham nu, hvorledes vedkommende havde baaret sig ad, da hun saa den malede Kærlighedserklæring, samt at jeg havde troet, at hun var løbet lige til Rørkjær for at kaste sig i Armene paa ham. Herved bar han sig ad, som om Porten havde været ham for snæver; og jeg befrygtede virkelig, at han havde faaet en Skrue løs.

Jeg raadede ham da at tage sin Oprejsning, hvor han havde faaet sin Skade, og følge med mig tilbage. Vi gik — det vil sige: jeg gik; for han — snart dansede han, og snart stod han stille, saa var han foran mig og saa bagefter. Han teede sig ret barnagtigt; hvilket jeg ogsaa uden Forbeholdenhed sagde ham. Hertil svarede han ikke andet end „Rend til Helvede og lik — etc." Jeg svarede ham igen med et Skuldertræk.

Som vi nu var kommet midt ind i Lystlunden der ved Tidselholt, hvem ser jeg saa uden hende selv, for hvis Skyld jeg nu havde gaaet mere end en Mil og slidt paa mine Støvler. Hun sad paa en Træbænk og vendte Ryggen til, men jeg kendte hende baade paa Dragten og paa Figuren. Skov blev hende ikke var, for han havde Øjnene enten oppe i Trætoppene eller nede paa sine Støvlenæser.

Jeg griber ham i Armen, drejer ham om til den Side, hvor vort *corpus delicti* befandt sig, peger og siger: „Gaa nu og bær dig ad her, ligesom du gør derinde paa Maleriet, saa er du forlovet, inden jeg kommer til Tidselholt!"

Han gav et Skudder, som naar en bliver pludselig forskrækket; men jeg satte Mod i ham med den Forsikring, at det ikke var noget Spøgelse, han saa, men et levende Menneske med Kød og Blod. Saa gik han, og jeg tøflede af til Gaarden — for jeg var baade sulten og tørstig — tænkende ved mig selv: „*Qvis cætera*

nescit?"*)[2] som Skrædderen i Aalborg saa smukt siger i en af hans erotiske Elegier.

IV.

HINDRINGER, HVILKE DOG LYKKELIG OVERVINDES

Da jeg vaagnede den følgende Morgen (hos Fætterens), paakom mig Lyst til at erfare, hvorledes den forelskede Maler nu bar sig ad; thi jeg tvivlede aldrig paa, at han jo var langt „inde i den tredie Himmel".

Jeg gik først til Tidselholt: der var han ikke, havde heller ikke været der forrige Dag. — Jeg spurgte om Juliane. „Hun laa endnu" — hed det — „for hun var ikke saa ganske vel." — Det kan gerne være, tænkte jeg og lod stryge ad Rørkjær til, men kom ikke videre end i Lystskoven — der sad vor Maler paa Bænken, De ved nok, fra i Gaar.

Jeg gaar derhen, klapper ham paa Skulderen og siger: „Jeg maa da gratulere dig, min Ven. Fortæl mig nu, hvordan det gik til: hvad du sagde, og hvad hun saa sagde, *etcætera! etcætera!* Det skal more mig."

„Mig ikke," svarede han tørt og but.

„Da var det og bandsat," siger jeg, „hvordan kan det hænge sammen? hvad svarede hun da paa dit Andragende?"

„Hun sagde Nej," sukkede han.

„Men hvad skulde da det smage af?" siger jeg; „der skal nogen se, hun vil gøre sig kostbar."

„Ikke det," siger han, „men hun elsker en anden."

Hermed rejste han sig og skred med Hænderne paa Ryggen langsomt hjemad.

Hm!!! —

Jeg satte mig paa merberørte Bænk for i Magelighed at begrunde denne mærkværdige Sag. Hvem kunde hun nu være forelsket i? Svogeren? det var ikke tænkeligt hos en Pige med hendes reelle Tænkemaade og gode Forstand. — Der var nu rigtignok den unge Præst i Hungerslev: hans Bønder holdt meget af ham, og jeg har hørt mange Damer sige om ham, at han var sød; men han var jo en fattig Djævel, der næppe havde Salt til sit Paaskeæg. — Det kunde snarere have været Forpagteren paa Gylden-

---

*) Resten kender enhver. *Ovid.*

borg; han var nylig blevet Enkemand, havde Mønter og var en Mand i sine bedste Aar — jeg antog, at han ikke var saa farligt over de halvtreds — men han havde en urimelig stor og rød Næse, og man vilde ogsaa sige, at han pimpede lidt. — Naa, saa var der endelig mig selv: det er ikke umuligt, at baade den og den — jeg nævner ingen — kan have haft Godhed for mig; men havde det været Tilfældet med Juliane, saa maatte jeg dog have mærket noget; jeg kender ogsaa lidt til Fruentimmer. Hm! lige nær var jeg. —

Endelig opstod hos mig en Formodning om Mislighed i Forhørets Holdelse: at han enten havde kvæstioneret forkert eller ikke rigtig opfattet Inkvisitindens Svar, hvisaarsag jeg ansaa mig beføjet til at henvise Sagen til ny og bedre Behandling. Jeg gik videre og indhentede snart den ulykkelige Elsker; thi han havde kun avanceret hundrede Skridt og stod ganske stille foran en gammel Eg, betragtende opmærksomt dens krogede, lavthængende Grene.

Hvortil en saadan Gren er brugelig for en desperat Elsker, det vidste jeg kun alt for vel, løb derfor til, greb om begge hans Arme og raabte: „Menneske, hvad gør du!" —

„Ingenting," svarede han, men blev endnu ved at se paa det ildevarslende Træ.

„Kom!" siger jeg. —

„Hvorhen?" spørger han. —

„Jeg vil snakke med dig," siger jeg. —

„Kan du ikke snakke!" siger han, immervæk tvær og knortet. —

„Hør!" begyndte jeg, „da du havde sagt hende dit Ærinde, hvad svarede hun saa egentlig? gengiv mig hendes *ipsissima verba!*" —

„Det er snart gjort," svarede han; „hun sagde: „Tør jeg give Dem et Hjerte, som tilhører en anden?"" —

„*Attendez!*" siger jeg, „er du vis paa, om hun sagde: „tilhører" eller „har tilhørt", for der er en Fandens Forskel paa Præsens og Præteritum."

„Hm!" siger han, „det — er — muligt — men i alt Fald er jeg jo tilovers." —

„Ikke heller det," raabte jeg; og nu aabenbarede jeg ham Julianes første Tilbøjelighed og endte med den Forsikring, at da hun ikke havde kunnet faa Nummer een, vilde hun blive sjæleglad ved Nummer to. —

Det smagte han paa. —

Nu tilbød jeg ham at tale hans Sag efter bedste Evne; men han spurgte mig, om jeg var gal. —

Jeg forsikrede ham, at jeg ikke fejlede noget paa Forstanden, og at jeg nok skulde inkaminere Sagen paa den fineste Maade.

„Gaa saa ad Helvede til!" raabte han og vendte mig Ryggen.

Jeg troede at kunne fatte den rette Mening af disse ublide Ord og skyndte mig tilbage til merbemeldte Tidselholt.

Her opsøgte jeg straks det stakkels Pigebarn og fandt hende paa sit Værelse, hvor hun rigtigt sad og flæbede over det bevidste Maleri. Og saa dybt var hun inde i sine mørke Betragtninger, at hun hverken hørte eller saa mig, førend jeg var midt inde i Værelset.

Hille min Sandten! hvor hun fik travlt: op fløj hun af Stolen, stak Billedet hen paa Bordet — men med Bagsiden opad — vendte sig imod mig, satte et strengt Ansigt op og spurgte: „Hvad behager?"

Jeg blev jo lidt forbløffet og svarede i min Forlegenhed, at jeg ledte efter Maler Skov. —

„Og det her?" genmælede hun. —

„Jeg skal gi'e mig den Frihed," tog jeg hurtigt til Orde, „at sige Dem: jeg kommer lige herude fra Lystskoven, og der saa jeg Hr. Skov staaende ved den store Eg — den samme, De ved, hvori Skomageren hængte sig forgangen Aar, og saa faldt det mig ind, at —"

— „Om Forladelse, at jeg falder Dem ind i Talen!" knebrede hun; „skal De ikke se ind i Stuen? mine Forældre er vistnok til Stede."

Dermed vendte hun mig Bagklædningen til; og jeg pillede af lige saa klog, som jeg var kommet.

Jeg har nu en særdeles Lyst til at stifte Forbindelser, og jeg tør smigre mig med, at jeg ofte har været heldig i mine Bestræbelser. Denne her paatænkte laa mig saa meget mere paa Sinde, som Juliane var gaaet Glip af Sekretæren. Jeg troede derfor, at det var rigtigst, jeg henvendte mig til ham som den, der kunde være hende nogen Erstatning skyldig.

Som tænkt, saa gjort. Jeg ilede til Rørkjær og fortalte ham under fire Øjne alt, hvad jeg vidste, fra først til sidst. —

Han smilede veltilfreds og sagde: „Jeg har allerede mærket noget — ypperligt, min Ven! — der bliver vistnok med det første Bryllup paa Tidselholt. Hindringen fra hendes Side kender jeg nok (jeg ogsaa — tænkte jeg) — den udspringer fra et rent og ædelt Hjerte — aah! vær saa god, kære! og hold min Kone med

Selskab. Hun er ved at vinde urede Silke; maaske De kunde være hende behjælpelig."

Med disse Ord forlod han mig, og jeg gik ind til Fruen.

At vinde Garn, hvad enten det nu er Silke eller Tvist, har en særdeles Interesse for mig — at sige, naar det er i gordisk Forvikling. (Det vidste Sekretæren godt.) Hvad der falder af sig selv, det keder; men at besejre Vanskeligheder, at udvikle det indviklede, det er — hm! hvorledes skal jeg nu gøre mig forstaaelig? — hm! jeg ved ikke bedre, end at sammenligne rede og urede Garn med den sokratiske Filosofi og den kantiske.

Nu vel! jeg tilbød Fru Skov min Tjeneste; og den blev antaget. Men vist er det, at „Kritik der reinen Vernunft" ikke har brudt mig nær saa meget som Fru Skovs krakilske Silkegarn — jeg blev ikke færdig med mit Vindsel før langt ud paa Eftermiddagen.

Sekretæren var endnu ikke kommet tilbage, da jeg sparkede af ad Tidselholt til; jeg længtes efter at vide, om vi skulde have Bryllup der eller ikke. —

I Lystskoven, man ved nok, var gode Udsigter til det første. Her finder jeg nemlig paa den ominøse Bænk min Hr. Maler og paa hans Skød — Juliane. Han havde sin ene Arm om hendes Liv, hun sin ene om hans Nakke; hendes anden Haand var beskæftiget med Guldurkæden*) paa hans Bryst. Det var en malerisk Situation: jeg smagte allerede Skildpaddesuppen, Postejerne — — — — — — — — —**)

V.

BRYLLUP

Det var paa et hængende Haar, „at Kagen kunde faldet i Asken", som det hedder, og de tvende unge Menneskers smukke Plan til et lykkeligt Ægteskab være „røget i Lyset"; eller rettere sagt: have strandet paa Justitsraadindens Æresfølelse og Selvstændighed. —

Det forstaar sig: der kan ingen miskende Fruen, fordi hun fandt Betænkeligheder ved — om jeg saa maa sige — at hen-

---

*) Samme Kæde var ogsaa baade massiv og et nydeligt Stykke Arbejde, forfærdiget af Prahl paa Østergade. P. Sp.

**) Atter et Censurhul. P. Sp.
Pingve ingenium! St. St. B.

slænge sin Datter til en karakterløs Person. Justitsraaden, hvorvel en Mand af Ære, var ikke saa nøjeregnende i dette Punkt; han lagde større Vægt paa vor Malers gyldne Fortjenester. — „Han er Ejer," sagde han frimodigt til sin Kone, „af en halv Tønde, det er mer end en hel Justitsraad."

Dette indrømmede hun, men lagde ham derhos paa Hjerte: „I Fald du nu skulde blive Etatsraad — som du vistnok har gyldig Fordring paa — og saa vor Datter — en slet og ret Madame! Det er Degnens Kone ogsaa."

Det kneb for Justitsraaden; men han tabte endnu ikke Modet. „I Frankrig," sagde han, „der kalder man en Dronning Madame, og i Tyskland kaldes en Degnekone Frue; hvilket er saa mest?" —

Justitsraadens Frue svarede hertil intet, men gik ud i Køkkenet og gav sig til at rumstere med Pigerne, hvilket Manden af lang Erfaring nok vidste betød saa meget som, at hun lod ham beholde Ret. —

Alligevel var Sagens Udfald stedse tvivlsomt; thi vor Frue havde unægtelig Ret til at føre nye Beviser i Sagen. Men inden hun i saa Henseende havde fattet nogen Beslutning, kom vor Maler og fremlagde i Retten: 1) til Justitsraaden et Merskums Pibehoved (Konsistorialraaden har anslaaet det til en Værdi af fyrretyve Rigsbankdaler) og 2) til Justitsraadinden et Sjal, som troværdige Koner har forsikret mig ikke kunde faas hos Kierkegaard for halvtredsindstyve.

Det bandt Læsset; forrige Hr. Skov slet og ret stod nu for hendes Naade som en godt karakteriseret Herre.

Aldrig saa snart havde vor Elsker erholdt Bevillingen, før han sørgede for Kongebrev, og Brylluppet berammedes til ottende Dagen efter at Juliane havde siddet første Gang paa hans Skød. Dette Hastværk havde ellers slet ingen anden Grund, end at Hr. Skov havde i Sinde at købe en Landejendom; og i saadant Fald er man naturligvis alle Tider bedre tjent med Kone end med Husholderske.

Rigtignok fik jeg nu selv hverken Juliane, ikke heller den Herregaard, Sekretæren kunde have foræret mig, hvis han havde villet; men jeg tog min Oprejsning ved Gildebordet, om hvilket jeg ikke siger mere, end at Kokkekonen havde uddannet sig i — — — — — — — — — — — — — — — — — —*)

Med Fætters Bistand lavede jeg ogsaa en Vise i samme blom-

*) Atter et Censurhul. P. Sp.

strende Stil som den til Vilhelmines Bryllup, og frembærer jeg den her som sidste Ret:

BLOMSTERKRANS

paa Brudens Hoved, af det østerlandske Blomstersprog, med Flid udspunden og sirligen bunden den 14de December 1839 paa Tidselholt

af

PEER SYVSPRING.

1.

MAANEDSROSE.

Kvindeskønhed ligne vi
Jo ved Rosen røde,
Og den søde Ild, hvori
Unge Hjerter gløde.
Maanedsrosen siger dig:
„Legemsskønhed svinder;
Hjertets uforgængelig
Tiden overvinder."

2.

ORANGE.

Tavs udi sin fulde Pragt
G u l d o r a n g e n gløder,
Som en Brud i Højtidsdragt
Elskersblikket møder.
Tanken, som i Løndom bor,
Skal i Sang nu lyde:
„Tro mig! Tungen mangler Ord
Hjertets Sprog at tyde."

3.

KONGELYS.

Rigt paa Blomster og paa Frugt
Kongelyset knejser,
Det sin Pyramide smukt
Over alle rejser.
Hvad ved Blomsten er at se,
Vil nu Skjalden sjunge:
„Din Haand gør mig rigere
End den største Konge."

4.

FLØJLSBLOMST.

Amors Aag er altid blødt,
Hymens kan det vorde, —
Om endogsaa surt med sødt
Ofte blandes turde.
Trofast Haand er blød og varm,
Livets Torne bryder.
„Haand i Haand og Barm mod Barm
Trods til Skæbnen byder."

5.

NATVIOL.

I den stille Aftenluft,
Som til Søvn indbyder,
Natviolens søde Duft
Vaagen Elsker fryder:
Kærligheden har sin Pol,
Som usynligt trækker;
„Midnatsmaanen er den Sol,
Som til Elskov vækker."

6.

EVIGHEDSBLOMST.

Alderdommens Farve har
Sidste Blomst, jeg giver;
Som den er, den stedse var
Og bestandig bliver.
„Saa ej heller Kærlighed
Tiden blot tilhører;
Til et fjernt lysaligt Med
Kærligt Venskab fører."

---

[1] Trykt i „Salonen", udg. af Siesby, I. B., 1840.
[2] Se Holbergs Jacob von Tyboe, I. Akt, 8. Scene!

KÆRLIGHED PAA DAGVOGNEN[1]

MEDDELT AF PEER SPILLEMAND

Og UDGIVET AF S. S. BLICHER

FØRSTE STATION

Fra Aalborg til Hobro

Det er ikke mere end fire Aar siden, at jeg fra et Besøg hos min gejstlige Ven i Vendsyssel — ham med de mange Ællinger og de mange Børn[2] — vendte hjem igen til København, hvor jeg et Aars Tid havde levet af at levere Bidrag til nogle offentlige Blade og af at oversætte. De første betalte sig bedst, thi mine altid pseudonyme Artikler rev den ene Redaktør dygtig ned i den andens Blad, som hørte til det modsatte Parti, og saaledes omvendt, hvorved jeg fik dem alle til Velyndere — jeg beder om Forladelse for denne Udskejelse, der rigtignok slet ikke smager af Kærlighed, i det mindste ikke paa en Dagvogn. — Nu skal jeg straks komme.

Jeg var ikke nær blevet færdig med min Kaffekop og min Morgenpibe, da jeg af Tjenestepigen tredie Gang blev skarpt erindret om at stræbe hen til Gæstgivergaarden, hvor Dagvognen maatte være opkørt og ikke tøvede længere Tid, end Oppakningen krævede.

„Det er ogsaa en grumme lang Pibe Tobak, De der ryger," lagde hun til, ondskabsfuldt grinende mig lige i Øjnene.

Denne Næsvished opirrede mig, og jeg tog derfor endnu nogle flere Træk, end jeg ellers skulde gjort, men de var dog saa mange, at jeg kom for silde og maatte bie der i Byen, til Dagvognen gjorde sin næste Tur. Det blev mig en dyr Pibe Tobak og i en vis Betydning „en lang", som hun havde kaldt den, Tøsen. Jeg besluttede, at jeg ikke igen skulde forbie mig, men nyde min tyrkiske Dejeuné paa Gæstgivergaarden, hvor Dagvognen

skulde møde. Under Rygningen gennemlæste jeg Listen over de rejsende uden at opdage et eneste bekendt Navn. —

„Meget vel," udbrød jeg, „saa rejser du, min gode Peer! inkognito — det er fyrsteligt."

Gæstgiveren, som maa have hørt de sidste Ord, skottede skælmsk til mig.

„Hvor meget har jeg at betale?" spurgte jeg lidt höhnisch.

Han sagde det; det var mindre, end jeg paa andre Steder havde erlagt. Opmuntret ved denne yderst billige Afgift forlangte jeg lidt til Frokost; det kom straks, smagte godt, kostede lidt — Hr. Petersen har min Naade. Og nu videre fort.

Vi var syv paa Vognen: fem Herrer, af hvilke jeg var den ældste, og to unge Damer. De sidste saa jeg først efter. Ak! de sad med Ryggene til mig, og til yderligere Beskyttelse for nysgerrige Blik var Ansigterne tilslørede. Kun een Gang, da Vinden lettede den enes grønne Forhæng, fik jeg et øjeblikkeligt Glimt af en Profil saa nydelig, at min selvantændelige Svovlstik — saaledes kalder jeg nu mit Hjerte — straks blussede op. Det er en Lykke for mig, tænkte jeg, at dog Øjet ikke var blottet.

Lige over for Damerne sad to af de unge Herrer. Da disses Ansigter ikke var bedækkede, blev jeg snart fortrolig med dem: det ene var Sindbilledet paa Munterhed, det andet paa Alvorlighed, hvorfor jeg efter Miltons Anvisning kalder hin „L'allegro", denne „Il pensieroso". — Ved min Side havde jeg en, hvis Ansigt viste paa tredive, men Kroppen paa fyrretyve, Manererne paa halvtreds. At han ingen Stodder var, derom behøvede jeg ikke at spørge hans fine Klæder, hans store Guldbrystnaal, hans ditto massive Halskæde; jeg kunde se det paa hans Spytten og høre det, naar han snød sin Næse. Han talte ikke et Ord til nogen, undtagen at han nogle Gange, rækkende Hovedet ud over Vognen, spurgte Kusken om, hvor langt der var til første Bedested, og om man kunde faa noget varmt der. Første Gang hørte den adspurgte det ikke eller vilde ikke høre det. Paa gentagen Undersøgelse af denne vigtige Sag fik han det lakoniske Svar: „En Mil, Kaffe og Thevand." Da hin igen spurgte, blev Svaret endnu mere kortfattet, idet vor Lacedæmonier med Pisken viste paa Milepælen, vi for forbi. Den rige Mand brummede noget om „jyske Okser", hvoraf jeg sluttede, at han selv ingen Jyde var, hvilket desuden hans Udtale tilkendegav. Han tændte en ny Cigar og spyttede endnu længere end før. Den fjerde unge Herre røg og, men havde ved den første Pibe spurgte Damerne om Tilladelse. Det var ogsaa baade første og sidste Gang mellem Aal-

borg og Støvring Kro, at jeg fik hans Ansigt at se. Han havde sin Plads hos Kusken og smaasnakkede jævnt hen med denne, der og tilkommer et Par beskrivende Ord. — Var han langsom til at svare, var han desto hurtigere til at køre, som ikke trænger til andet Bevis, end at han befordrede os de seks Mil til Hobro i fem Timer, Opholdet i to Kroer iberegnet. Han har virkelig gjort sig fortjent til Hædersnavnet „Rasmus Væddeløber".

I Støvring Kro kom alle Ansigter til Syne og alle Munde i Arbejde. Saa stor var min Beundring af de hidtil beslørede Skønhed, at min Mund tillukkede sig saavel for Tale som for Kaffe og Tevand. Der førtes ved Kaffebordet en levende og ret vittig Samtale mellem L'allegro og den Dame, som jeg herefter vil kalde La gaieté. Jeg bemærkede dog, at hendes Blik nogle Gange for flygtig hen over Il pensierosos stille, alvorlige Ansigt, og at Allegros spillende Øjne vendte sig nu og da til den anden Dame, hvem jeg vil kalde „Maestosa". Hun besvarede ikke et eneste Blik, hverken fra ham eller nogen anden. Hun var lige paaholdende med Blik og med Ord. Saa var ligeledes Kuskens Sidemand paa Vognen. Deraf sluttede jeg, at begge maatte være forlovede. Hvorvidt jeg havde Ret, vil snart erfares. I mit Udkast maa jeg ej heller overse ham, der oversaa alle os andre. Deraf sluttede jeg, at han maatte være meget rig; det var ingen Fejlslutning, men vel den anden, at han var gift.

Her maa jeg bede Læsere og Læserinder om Tilgivelse, fordi jeg gør en Afstikker fra Fortællingens Vej. Saa meget snarere tør jeg vel smigre mig med velvillig Overbærelse, som mit Emne er Kærlighed, og det psykologisk og empirisk behandlet. Sproggranskerne har analyseret saa mangt et vanskeligt Ord, men det angivne, det vanskeligste af alle, har de overset, saavel som Filosofferne — en af de nyere undtagen. Digteren Ovidius, som var meget stærk i Kærlighed, har leveret en hel Del ret brugbare Bidrag, og det samme har, baade før og efter ham, næsten alle Digtere gjort, men ingen systematisk — det skal mit være.

„Kære Børn har mange Navne," saa har og Kærlighed selv mangfoldige Tilnavne, af hvilke jeg vil gennemgaa de vigtigste.

a) Løs betyder et Elskovseventyr, i hvilket ikke er Tanke — ofte ej engang Tale om nærmere Forbindelse. Snakkes der endogsaa noget om „Trofasthed", om „Fremtiden", saa er det alt sammen for det løse. Denne Slags Kærlighed er ikke tilraadelig for unge Piger, med mindre de ogsaa er løse paa Traaden.

b) Varm Kærlighed tør jeg paa det varmeste anbefale — at

sige, naar den er j æ v n varm. Bliver den h e d, kan den let koge over, og da spildes de bedste Substanser, det æteriske forflyver, og kun et flovt Bundfald bliver tilbage. Dette har da ingen Fare med en k o l d Kærlighed — om der ellers er saadan nogen til undtagen den a f k ø l e d e. Kold Kærlighed klinger i mine Ører ligesom „varm Is" eller „tørt Vand". — Om Forladelse! jeg maa afbryde mine Forelæsninger (dem jeg virkelig holdt mundtlig) for mit Rejseselskab, der afbrød mig ved Nedkørselen fra Gravlev med mer eller mindre hjertelige Bifaldsytringer over Skønheden af denne Dal med sine Enge, sin Bæk, sin Sø, flankeret mod Øst af taarnhøje Skovbakker og lige overfor oplivet af den idylliske Kirkeby.

Pengemanden ytrede intet herom, før han ved Opkørselen til Rold Skov netop havde udrøget Cigaren. Medens han stak den næste i Røret og slog Ild, sagde han med haanlig Kulde: „Skal d e t være saa rart? det er jo ingenting mod, hvad vi har i Sjælland." —

„Noget har vi dog her," tog jeg Ordet, „som Sjælland formodentlig mangler, noget ret romantisk, nemlig: godt organiserede Røverbander." —

„Skal det ogsaa være rart?" faldt han ind med Smaaleen over sin Vittighed.

„Som man tager det," svarede jeg; „denne Skov har ellers været den mest berygtede i hele Jylland."

Pengemanden skottede lidt mistænkeligt saa til en, saa til en anden Side, knappende over Brystnaal og Kæde.

„Har Han fornummet til sligt, min kære Kusk?" spurgte han denne.

„Ikke forganske nylig," lød Svaret fra Skælmen.

De to rejsende, som forstod mit Skælmeri, deltog deri. L'allegro forjog ethvert Smil fra sit Ansigt, fremtog en lille Pistol og eftersaa den nøje; Il pensieroso smilte for første Gang, stak Haanden i Barmen, og trak den tilbage med et forknyt „min er glemt i Aalborg."

Spasen blev fortsat med jyske Røverhistorier, til vi var kommet helt ud af Skoven. Pengemanden fik friere Aandedræt, men saa sig nogle Gange tilbage og havde først nu rigtig Houn af at oprette det gennem Rold Skov forsømte i Tobaksrygning, da ingen mistænkelig lod sig se.

„Nu kan vi vel da faa det øvrige af Deres kærlige Afhandling?" tiltalte mig L'allegro, „før drev Frygt Kærlighed ud." —

Naa! saa tog jeg da ved, hvor jeg slap.

„Mine højstærede Tilhørere! Kærlighed kan ogsaa være, hvad man kalder c) h e f t i g. Den er altid velkommen hos paagældende, saa længe den holder sig inden visse Grænser og ikke sætter Termometret højere op end til „Drivhusvarme". Men stiger den til d) r a s e n d e, saa Gud fri os! En Elsker i den Forfatning er næsten lige saa farlig som en batavisk „Muckloper". Begge maa fanges i Sakse. — Vi har dernæst den Kærlighed, som vi benævner e) d e n h e m m e l i g e, da den koger under lukket Laag. Da den har i sig noget romantisk, er den i stor Anseelse, især hos Damerne. I dette Fald er de lige saa tavse som Løvemunden fordum i Venedig. Det misligste, jeg ved herved, er, at Øjnene imellem Stunder ikke tier, hvad „Tand for Tunge" indeslutter. — Jeg vil nu slutte min skematiske Række med — hm! jeg er virkelig i Forlegenhed for et klassificerende Udtryk, da intet fuldkomment passende i Øjeblikket vil falde mig ind — det er det samme: jeg skal betjene mig af et oplysende Eksempel.

Der er en By paa Falster, som hedder Riserup[3]. Der boede i min Opholdstid paa Øen et Par Bønderfolk, langt henne i Aarene; jeg tror, de var over Guldbryllupsalderen. Denne Bonde og hans Kone havde fra tidlig Ungdom af været Kærester og var det endnu i Alderdommen. Slægtninge, Venner, Kyndige, selv Tyende forsikrede, at de aldrig havde fornummet et eneste vrangvilligt Ord dem imellem. „Som du vil," var altid Svaret paa Spørgsmaal i mer end dagligdags Anliggender. De levede et virkelig idyllisk Liv. Med god Føje kaldte Byens Præst dem „Baucis og Philemon". De var barnløse; mon ikke dette gjorde deres Kærlighed saa hel, uudstykket, at de ingen havde at dele den med? — De havde udlevet. Paa een Gang lagde begge sig til det sidste Leje i den samme Ægteseng, som første Gang havde hørt deres Taksigelser til Kærlighedens Gud.

Under gudelige Bønner laa de Haand i Haand. Hans blev først kold. Hun saa om paa ham: hans Øjne var brustne. Hun trykkede et Kys paa den kære Haand og sagde til de omstaaende Slægtninge: „Nu har heller ikke jeg langt tilbage. Vi har fulgtes trolig i Livet, lad os følges i Døden — jeg beder jer saa mindelig, lad os komme tilsammens i een Kiste!" Hun drog et Suk — det sidste — hendes Øjne brast ogsaa — hun fulgte ham." —

Da man vel mærkede, at Historien ikke var længer, gav de to Pigebørn der foran mig hverandre Hænder, rakte dem samlede lidt bagud over Sædet, Maestosa med et blødt „Tak for den." Tavst trykkede jeg et Kys paa begge de forenede Tommelfingre.

„Hvad kan man faa at spise i Hobro?" Med dette Spørgsmaal tog Pengemanden alle andre Følelser bort af vore menneskelige Naturer. — „Mad!" svarede Kusken og lod os løbe med Dagvognsfart ned ad Bakken, op ad Byen og ind i Gæstgiverens Gaard.

Og her ender vor første Station.

ANDEN STATION

Fra Hobro til Randers

Naar man kommer oven for Bakken Syden for Hobro, er man straks i Lyngregionen.

„Uha!" sagde La gaieté med et Skudder.

„Jeg siger ogsaa Uha!" brummede min Sidemand. „Jeg tror, de i dette velsignede Land har mere Lyng end Græs. Hvad Nytte har man af alle disse Heder?"

„Om Nytten," sagde jeg, „vil vi for denne Sinde ikke tale, men blot om Fornøjelsen."

„Nu har jeg hørt det med!" skogrede han, „er det ved at vogte Faar? ja, det er jo et Hyrdeliv — eller Jagten maaske?"

„Ingen af disse to Morskaber har jeg egentlig i Tanker," var mit Svar. „Naar man rejser i smukke Egne, har man saa meget at se efter, at indbyrdes Underholdning slet ikke finder Sted, eller dog kun stykkevis. Paa saadan en skummel, ensformig Hede derimod slutter man sig tættere sammen og bliver meddeleligere. Til Bevis herpaa haaber jeg man vil indlade sig paa mit Forslag om lidt Sang."

„For mig gerne," sagde min Sidemand, „begynd selv."

„Hm!" svarede jeg, „det kommer an paa, om det øvrige Selskab er for det."

Et enstemmigt „Ja!" var Opfordring nok for mig. Da jeg havde gjort den Erklæring, at jeg helst sang Jysk, bad jeg at tage til Takke med en saadan af min egen Fabrik. Og her er den:

Mads Doss[4] han war en Kon[5] Koltringsknæjt[6],
Han gek mæ Foeren i Hien,
Imell saa slow han Lyng te en Bæjt[7],
Imell saa band han aau Vien[8]
En Liim[9] te hans Muer, aa saa saang han imell,
Di hoer ed saa vit, nær han tow te aa hwell[10]:
La la luh — la la lih — kom! saa skal A bih.

Mett Kølvro war en kon Stonthostøs,
Gek aasse mæ Foeren i Hien,
Aa somti hun swedt, aa somti hun frøs;
Den Drywwen[11] slet ett hun ku li en.
Hun snøvsed[12] imell, faa hin Dawwen wa laang,
Iwessomda[13] tahrt hun sin Klukker[14] aa saang:
La la luh, etc.

Aa somti di mødtes saa his aa saa hæhr,
Od Mælmad aa spraakked saa knøwt da,
Aa let om let fek di hwerranner saa kjæhr:
Jen kam, næ den Aahn ga en Hwøwt da.
Aa næ di had edt, gek di hwæ te si Hjaer[15],
Aa saang, saa de gjall owwe Mosser aa Kjaer;
La la luh, etc.

Saaen gek da en Sommer, aa dæ gek flier,
Lieg Kjærrester saa di fann aa da.
I Hien kam di no ikki møj mier,
Men hjemm ve hwerranne di lo da.
Aa saa bløw di gywt aa behøwd ett aa sønng,
Som faer di had gjow, i di baareste Lønng:
La la luh, la la lih, kom! saa skal A bih!

„Det malabarske," gryntede Krøsus, „er dog et forunderligt Sprog; jeg forstod, Fanden spille mig! ikke et Ord af den hele Tingest."

„Da forstod jeg hvert et Ord," sagde Il pensieroso, „og jeg takker Dem som Jyde, min Herre! Har De virkelig selv forfattet den?"

Jeg nikkede.

„Og sat Melodi til?"

Jeg rystede paa Hovedet: „Den tilhører en gammel Almuevise."

„Den er vel i Mol som alle Almuesange," tog La gaieté Ordet, „hvad enten de saa er sørgelige eller muntre i Teksten."

„Jeg kender dog en," var mit Svar, „som er i Dur og den lystig, hvorvel Indholdet er tragisk i høj Grad. Og dog tror jeg, at denne barokke Modsætning mellem Digtning og Musik just virker sælsom dæmonisk omtrent som Skæmt i Shakespeares Sørgespil."

„Aah! maa vi bede Dem?" lød det fra fem Munde, endogsaa hans ved Kusken.

„De skal nok faa den, mine Damer og Herrer! Men nu har jeg allerede sjunget en i gammeldags Smag; skal vi ikke have

en i den nyere? og helst flerstemmig, hvis det konvenerer Dem — en taalelig Bas skal jeg brumme."

Uden videre istemmede La gaieté med en Sopran, der vilde gjort Lykke paa ethvert Teater, en skøn Kvartet; Maestosa sang Alt, Il pensieroso Tenor og jeg brummede min Basse. Den behager os selv, endog dem paa Bukken: Kusken bøjede Hovedet og drejede det venstre Øre til, og hans Sidemand havde aabnet smilende Læber — vistnok for at sige Koret noget artigt — da min rige Bjørn spurgte mig raskere end sædvanligt: „Er den ikke længere?"

„Nej," svarede jeg, „men dersom De raaber *encore!* —"

„Nej Gu gør jeg ej!" sagde han, „men hvad Kaffe angaar, saa istemmer jeg *encore!* for der i Hobro fik man knap Tid at skylle den i Halsen. Det er Jaskeri; nej, hver Mundfuld skal smages og synkes for sig — kan vi snart være i næste Kro?" —

„Om et godt Kvarter."

Det var vi ogsaa, medens jeg ikke kunde tænke paa nogen anden Slags Kærlighed end den til Kaffe.

Da vi igen var kommet ud paa Vejen, rettede jeg mig, sigende med nogen Selvfølelse: „Jeg har givet første Akt af vor Dagunderholdning og et Nummer af anden Akt; skal ikke heller svigte i de andre — vi skal nok have syv som i Dramaet „Sakontala". Det er ikke nogen ubillig Anmodning, at mine godhedsfulde Tilhørere løser mig af, en i denne og de fire særskilt i følgende Akter — for den syvende vil nok blive end bedre sørget."

Il pensieroso svarede: „Jeg for min Del er villig hertil og skal straks opvarte mit Publikum, saa godt jeg formaar.

Jeg var forrige Vinter paa Maskerade, men i Domino og med Halvmaske. Da jeg en kort Tid havde set mig om mellem disse Karrikaturer, moret mig over enkeltes vel vedligeholdte Karakterroller og kedet mig ved mange fleres flove Spil, opbød jeg en Negerinde til Dans. Hendes nydelige Fødder, hendes trinde Arme var af samme sortglinsende Farve som hendes græskformede Ansigt og hendes krøllede Paryk. Vi valsede — jeg troede at føre en Sylfe i mine Arme" —

„Solen brænder," sagde La gaieté og trak Sløret ned, Maestosa gjorde det samme.

Il pensieroso tog ved igen: „Da Dansen var ude, førte jeg hende til Sæde, spørgende, hvormed jeg maatte have den Ære at opvarte. Hun takkede, men frabad sig min Godhed. En anden Danserinde, kostumeret som Mulatinde, kom nu ogsaa fra Hamborgervalsen og satte sig hos hende. Jeg bad om og fik Tilladelse

til at sætte mig ved hendes anden Side. Jeg begyndte at indlede en Samtale, men saa kom der en og indbød min Negerinde, og en anden tog hendes sortegule Naboerske. Der sad jeg. Mine Øjne fulgte den sorte i alle hendes yndige Bevægelser. Jeg var ikke langt fra at være forlibt. Giv nu Tid til Demaskeringstiden, sagde jeg til mig selv. Den kom, men min sorte Engel var ikke at udfinde, bliver det vel ej heller mere."

„Eja!" raabte L'allegro leende, „der har vi jo en hemmelig Kærlighed efter den Herres Specifikation der bagved."

„Jeg," sagde Krøsus, „har set mange kønne Ansigter uden at mærke noget til Hjertebanken, end sige dem jeg ikke har set — der ser jeg Randers! Jeg haaber, man har noget varmt til os."

TREDIE STATION

(Her ogsaa Kærlighed paa Bivognen.)

Fra Randers til Aarhus

Da vi rullede ind i Rydells Port, bemærkede jeg tvende fraspændte Vogne, alt for nette til at være Vognmandsbefordringer. Vor medrejsende paa Bukken kastede et flygtigt Øje paa den ene Ekvipage, sprang hurtig ned og ind til Gæstgiverens. Da vi andre med mindre Hurtighed var kommet ind i Gæsteværelset, saa vi ham ikke. Vore to Damer bortfjernede sig og kom ikke til Syne, før vi skulde videre fort. I denne Mellemtid, som de andre Herrer udfyldte med trøstig Spisen og Drikken, gik jeg ud i Forstuen og betragtede Madam Rydells Paafugle, hvorved jeg henfaldt i dybe Tanker over den menneskelige Forfængelighed. Af min Grublen vaktes jeg snart ved en Trippen ned ad Trappen: Det var Femtemand, ham ved Kusken, med en ogsaa besløret Dame under Armen.

„Mon der spændes for?" spurgte han ilsomt.

„Man er i Færd dermed, og der kommer en Bivogn til."

„Godt!" nikkede han, „paa den kan vi to jo køre?"

Damen nikkede ligeledes og ordnede sine Rejseklæder. Gaardskarlen bar efter Anvisning deres smaa Rejsekufferter ud paa den betegnede Vogn, paa hvis forreste Sæde de satte sig hos hverandre. Vi andre seks indtog vor forrige Plads paa den egentlige Dagvogn. Under Bortkørselen saa jeg mig nogle Gange tilbage efter Parret paa Bivognen: Ah! han saa smeltende ud og hviskede sikkerligt søde Ord til hende, hvis Hoved jævnligt viste en

Tendens til at læne sig paa hans Skulder — rigtig! en Kærlighedshistorie. Naar vi kommer til Spørring, lærer jeg vel at kende hans Smag; saa maa da Sløret herop.

Vi var ikke rullet langt hen forbi Skansen, før La gaieté mindede mig om Sangen eller og en lille Fortælling.

„Med den sidste skal jeg først have den Ære at opvarte," svarede jeg og tog til Orde:

„Omtrent to Mil Sydvest for Viborg ligger i den saakaldte „Pallidal" en liden Torp ved Navn „Fallisgaarde"[16] — rettere sagtens „Pallisgaarde". — Her bor en Præst og to eller tre Bønder. Dalen er skarpsandig og frembringer ikke stort andet end tynd Rug. Græs er ikke værd at tale om. „Det ene korte, blege Straa raaber til det andet," som vi Jyder siger. Derfor er og den milevidt udstrakte Hede oven for begge Sider af Dalen den bedste Græsgang for Faarene og nogle faa magre Køer. Kartofler holder Liv i Mennesker og Fæ. I nogle af mine Drengeaar boede i dette Pønitenskald en Præst, der var Nabo til min Fader — det vil sige: der var kun et Par Mil imellem dem. De besøgte hverandre saa den Tid, saa den Tid. Jeg blev gerne taget med til Fallisgaarde. En Dag siger Præsten til min Fader: „Ved De vel, vi har faaet en Nybygger til denne romantiske Dal? Kom med, vi vil besøge ham." Dermed gik de, jeg i Hælene af dem. Midt paa Gaden uden for var noget ophøjet, som lignede Overtaget af en Hedetørvstak, og derunder var en Menneskebolig, nedhulet i Jorden. Væggene var stivede med uafbarkede Træstykker, og Overdelen bares af Sparrer, lige saa simple. Højstærede! Af Romanskrivere føres I almindeligvis op paa Herregaarde, ind i Præstegaarde og flere honnette Steder. Denne Sinde leder jeg eder dybere ned — under Jorden — den Vej skal vi jo til sidst alle sammen — tag ikke ilde op, at jeg taler saa jordisk! Men der er somme Tider bedre under Jorden end oven paa den. I alt Fald, naar jeg kunde være Troglodyt[17] i Fallisgaarde, byttede jeg ikke med den tyrkiske Sultan. Jordboeren i Fallisgaarde var altid glad; thi sine faa Fornødenheder vidste han at skaffe sig: Træværket i Hulen saavel som det tarvelige Husgeraad havde Hald Skov givet Materiale til — det vil sige: han havde, efter et mitigerende jysk Udtryk, „bjærget" det. (Jeg bemærker: at saadant Bjærgeri af Menigmand ikke anses for Tyveri — af vore Lovgivere ikke heller, kan jeg tro.) Vor jyske Robinson stod derfor blandt omboende i hæderligt Ry som en bjærgsom Mand.

Salomon, hvis hele Liv var Nydelse, maa dog, da han vel ikke

kunde nyde længer, tilstaa: „at alt i Verden var Tant og intet Menneske værd at prise, uden det, som var glad i sin egen Gerning". Palli Baarhat i Fallisgaarde var et levende Bevis paa Rigtigheden af den mægtige, rige, vellystige Konges Erklæring. Palli snoede Reb af Revlingris, bandt Koste af Birkekviste, Løbe[18] og Vognkurve af Vidiegrene — alle Materialier bjærgede paa fremmede Ejendomme; men Bearbejdelsen af samme skaffede ham snart saa meget i Overskud, at han i sin „Selvejendom", som han selvtilfreds kaldte den, kunde indføre en fattig, men flittig Pige som Hustru.

Da de tvende heromtalte har haft noget at tage Vare med et Par elskende i overjordisk Stilling, har jeg anset det for belejligt forud at gøre mit Auditorium bekendt med den glade Palli og hans Gerninger. Som voksen besøgte jeg en faderlig Ven, der var Forpagter paa en vis Herregaard. Han levede ret tilfreds i sin Stilling med Kone og en eneste Datter. Gaardens Ejermand, en adelstolt Herre, var slem at komme for nær, naar han var vred. Med Forpagteren havde han intet andet at bestille end at modtage hans Afgifter, som altid blev leveret i bestemt Tid. Herren havde ogsaa en eneste Datter, og hun gav ham desto mer at bestille. Han havde en Nabogodsejer af borgerlig Herkomst. Da han ansaas for meget velhavende, blev hans Besøg hos den adelige ikke ligefrem afvist, heller ikke gengældt: han blev modtaget med kold Høflighed. Ugift var han, i sin bedste Alder og smuk. Det var da ikke til at forundre sig over, at Datteren hellere saa ham end Faderen, ej heller at Forpagterdatteren fik gode Øjne til ham; thi han kom langt oftere til hende end til Frøkenen, hos hvem han, mistænkt af Faderen, ikkun aflagde hemmelige Besøg. Paa det sidste overtalte han hende til snarest muligt at lade sig bortføre og hemmelig vie til ham. Var det først kommet saa vidt, fandt den strenge Fader sig vel deri — mente han; hun ogsaa. Med Forpagterens Else bar han sig mindre omstændeligt ad, hvilket lettedes ham ved Forældrenes Gennemfingreseen med de unges Aftenvandringer i Mark og Skov. De kunde jo ikke tro andet, end at han havde alvorlige Hensigter med hende, og denne Tro bestyrkedes ogsaa hos Datteren; kort at fortælle, hun lod sig forføre, og kort efter skyede han for bestandig det Hus, hvis stille Lykke han havde forstyrret. Den stakkels Else kendte sig frugtsommelig. Den sørgende Fader tog hen til Slyngelen og fordrede, at han ved Ægteskab skulde give Pigen Æreserstatning, men fik kun tomme Udflugter. Han søgte

at lette den tunge Byrde ved at gøre mig til sin fortrolige, hvori han ej heller fejlede, som vil give sig i Enden.

Endnu samme Middag kom fra ham, Pigefordærveren, ridende Ilbud med Haandhest hos sig, begærende, at jeg uopholdelig vilde følge med ham tilbage, da hans Husbond havde noget af allerhøjeste Vigtighed at tale med mig om. Jeg tænkte, at han var kommet til Fortrydelse og Omvendelse. Tværtimod, han vilde begaa en anden Skurkestreg og gøre mig til Medvider og Medhjælper i samme.

Han havde nemlig gjort Aftale med Frøkenen, næste Nat at bortføre og hemmelig lade sig vie til hende.

„Jeg ved jo nok," sluttede han, „at Ordet gaar, jeg skulde have besvangret Deres Else. Fri for hende er jeg jo rigtignok ikke, men det er hendes egen Skyld, og jeg er vel ikke den eneste" — her skottede han lidt smaapolisk til mig; jeg lod som ingenting. „Se nu er min Begæring: først, at De skyndsomst rider til Viborg og erhverver Kongebrev — her er Penge og alle de Papirer, som hertil udfordres; dernæst, at De udser og bestiller et Sted, hvor Vielsen hemmelig kan forrettes, og saa en Præst til dette Stykke Arbejde. Endelig faar De alt dette bragt i Rigtighed til engang i Morgen, saa venter jeg Frøkenen og Dem i Morgen Aften K. 12 med min Gig lidt uden for Haven. De ser, hvor ubegrænset min Tillid er, og bringer De mig dette i Stand, maa De gøre Regning paa min virksomme og væsentlige Taknemmelighed — her er endnu et Par Snese Dalere, dels til Rejseudgifter, til at fornøje Præsten og om mere foreløbigt udkræves."

En stor Tanke for mig gennem Hovedet. Jeg red.

„Nu," faldt her min Sidemand ind, „vilde jeg ønske, at der for mig en stor Kop Te igennem Maven — skal vi snart holde?"

„Det var en velsignet Ide," svarede jeg, „og nu er vi snart ved Spørring Kro."

Vi kom, vi holdt, der spændtes fra. Vi stod alle af undtagen Cigarrygeren, der forlangte sin Te bragt ud. Damen paa Bivognen blev ligeledes siddende og nød et Glas Mælkevand, som hendes Kavaler tilførte hende. Jeg saa gennem Vinduet i Gæstestuen, at hun ikke videre bortdrog Sløret, end nødvendigt var for Drikningen. Ah! atter en sød Hemmelighed.

Vi rullede nu videre Syd paa, og langt var vi ej heller kommet, før jeg maatte fortælle Slutningen af den dobbelte Kærlighedshistorie.

Jeg fløj til Viborg — den store Tanke sporede mig, og jeg Hesten. Amtmandens Fuldmægtig var mig en særdeles Gentjeneste

skyldig — hvorfor hører ikke herhid. — Jeg meddelte ham Forholdenes Beskaffenhed tillige med min Plan og forlangte, at han i Kongebrevet vilde sætte Forpagterdatterens Navn i Stedet for Medbejlerindens. Han trykkede sig. Men paa min højtidelige Forsikring, at hverken han eller hans Pricipal skulde heraf have den ringeste Fortrædelighed, føjede han mig. Jeg ilede nu ud til min Troglodyt og traf ham lidt fra hans Hytte med et Knippe Lyng paa Ryggen.

„Vil du," sagde jeg til ham, „i en Snip fortjene ti Rigsdaler?"

Lyngen drattede ned paa Jorden — ligesom Yoricks Præken fra Korporal Trim — af Forbavselse var han ude af Stand til at svare.

„Du har blot at laane dit Husvæsen en halv Times Tid til et Par Folk, som vil sammen i en Fart. Du skal ikke have en Skillings Udgift og lige saa lidt Ansvar, blot du holder Mund, til alt er forbi; saa skal du faa Resten; her det halve forud!"

Femdalersedlen aabnede hans Læber til et hjerteligt: „Guds Løn for det! Kom, naar I vil!"

„Klokken imellem 1 og 2 i Morgen Nat," endte jeg og af Sted ind til Præsten, der boede tæt ved det udvalgte Brudehus. For ham var jeg nødt til, efter af ham at have modtaget helligt Tavshedsløfte og han af mig 15 Rbd. i Offer, at aabenbare alt, baade i det forudgangne og det forestaaende. Nu var jeg ogsaa her færdig og for hjem. Med stærkspændt Forventning modtoges jeg af den unge og de gamle. Disse ytrede uforbeholden Glæde, da jeg berettede, at inden tvende Etmaals[19] Forløb vilde Jomfru Bertelsen fremstille sig for dem som hæderlig Ægtekone. Dog havde han betinget sig, at Vielsen ikke foregik her, da Skamfuldhed over hans hidtil udviste Forhold vilde forsure ham Opfyldelsen af hans Pligt. Over Datterens blege Ansigt for et svagt Lysglimt, der snart blev svagere og svagere, og Taarer traadte frem i de matte Øjne. For saavel at vorde fritaget for videre Udfritten fra Forældrenes Side som for at komme til at forklare mig under fire Øjne for skøn Elselil foregav jeg et nødvendigt Ærinde med et Vink til denne, snart at følge efter mig, idet jeg hviskede: „Egelunden!" Længe lod hun mig ikke vente. Jeg udviklede min Plan til fuldkomment at bedrage Bedrageren. Efter kort Betænkning raabte hun rask besluttet: „Jeg er beredt!" og forlod mig. Paa Hjemvejen til Forpagterboligen traf jeg Mikkel Skytte, hvem jeg kendte som en ærlig og uforfærdet Karl.

„I Morgen Nat," siger jeg til ham, „vil jeg paa Rævejagt." —

„Hvad!" frembruste han, „paa denne Aarsens Tid? Bælgen er jo ikke et halvt Skud Slangekrudt værd —"

„Hys;" faldt jeg ham ind, „det er ikke saaledes, som du tænker — ser du: din Navner vil holde Bryllup, og vi to skal være Bistillingsfolk. Tag blot din Hirschfænger med, til lidt Stads — og mød mig ved Birkekrattet Sønden for den store Have, naar Klokken er slagen 12. — Naa! vil du? Eller faar de Buksefeber?"

„Jeg vil!" og han gik bort med dyb Mumlen og Stumper af hans Yndlingseder.

Efter slig Aands- og Legemsanstrengelse tragtede jeg efter Sengen, den jeg ikke forlod før langt hen paa næste Formiddag; jeg havde jo heller intet at bestille før Midnat. — Dens Time slog. Forpagteren og Kone havde lagt sig til Ro — om de ellers fik nogen — Else pikkede paa min Kammerdør. Jeg aabnede og bød hende stiltiende min Arm. Vi gik. Tæt ved den omtalte Havelaage stillede jeg hende og ilede til den nærliggende Birkelund, hvor Mikkel kom mig i Møde. Jeg sagde ham med et Par Ord, hvad han fik at bestille, men bød ham, til han kunde høre Vognen, kigge omkring i Haven, om ikke den virkelige Frøken skulde komme. I dette Fald skulde han bede hende godvillig gaa ind igen, da hendes Fader havde faaet Nys og stillet ham her paa Post. Hun viste sig ikke, inden vi alle fire var kommet til Vogns, jeg havde taget Tømmen og smurte paa ad Fallisgaarde til. Herren der bagved hviskede nu og da forlibt Sladder til Pseudofrøkenen, kyssede hendes behandskede Hænder og forsøgte engang at lette Sløret for at skaffe sig noget sødere Mundgodt. Dette afværgede hun og holdt sin Haand for den lækkersultne Mund. Paa hans Tiltale hvislede hun et „Hys!" saa var den Konversation endt, før den var vel begyndt.

Vognen standsede uden for Indgangen til Pallis Hule. Jeg bad Parret staa af og Mikkel at passe paa Hestene. Da jeg førte Brudefolkene ned ad Indgangstrappen gennem den snævre Dør, mumlede Herren: „Hvad Satan! er det her?"

„Vel er det det," svarede jeg, „og her er De ganske sikker."

Der maa have været noget varslende i Betoningen af mine to sidste Ord; han kastede et mistænksomt Blik til mig, da Præsten i sit Ornat rejste sig fra en Træstol, hilsede og sagde: „Det er altsaa det unge Par, Kongebrevet lyder paa?"

„Aa ja," svarede Fæstemanden.

„Og da De," vedblev hans Velærværdighed, „næppe skøtter om at opholde Dem her længere end nødvendigt, vil jeg, om De saa synes, uden Tale skride til Forretningen efter Ritualet."

Han stillede sig bag ved Brudeskamlen — en lav Bænk, belagt med et flerdobbelt sammenfoldet Lagen. De to stillede sig foran Skamlen. Præsten bad Bruden afsløre sig. Hun gjorde det. Brudgommen saa om paa hende og tumlede med Tegn paa den største Skræk baglæns hen til Væggen. Han var ligbleg og maalløs.

Jeg traadte hen til ham, greb hans ene Arm og hviskede ham i Øret: „Et Skælmsstykke for et andet! Forbind Dem uden Modstand med den hæderlige, De har forført under Ægteskabsløfte. Gaa godvillig! straks eller — saa sandt der er en retfærdig Dommer over os alle! De kommer ikke saa vel herudfra, som De kom ind — nu kan De tro mig — jeg skal holde Ord. — Palli! lad Mikkel komme herned, og pas du paa Hestene!"

Et slet Menneske er, især naar det bliver overrasket, ogsaa fejgt. Han lod sig af mig atter føre til Skamlen, og faa Minutter efter var han gift. Under Vielsen havde hans Ansigt gennemgaaet adskillige Forandringer, hvoraf nogle bar svage Tegn til Anger, og engang fremtraadte endogsaa et Par Taarer i hans Øjne, men traadte tilbage igen. Da jeg, der fungerede som Degn, havde sagt Amen til Velsignelsen, vendte han sig rask til Konen og vilde kysse hende; men hun strakte begge sine Hænder ud for sig og sagde: „Ikke eet Judaskys flere! Om jeg maa raade, ses vi aldrig mere — der var en Tid, da jeg elskede Dem; nu foragter jeg Dem. — Hr. Pastor!" henvendte hun sig til denne, „vil De laane mig og denne trofaste Ven Hus i Nat (hun pegede paa mig); i Morgen skaffer han nok Befordring til mit Hjem."

Præsten bukkede og bød hende Armen. Jeg anmodede Mikkel om at køre den nygifte, koneløse Mand hjem. Og nu er denne Historie heller ikke længer."

De gunstige Kritikker, der fældedes over den, vil jeg ikke omtale, men alene bemærke, at den rige Mand ved sin Snorken et Par Gange standsede mig i mit Foredrag, og at han først vaagnede, da Vognen holdt ved Ciseboden[20] i Aarhus.

FJERDE STATION

Fra Aarhus til Kalundborg

(Her passer vel Titlen, hvad det Udtryk „Dagvogn" angaar, ikke ganske og aldeles. Men naar man saa tager i Betragtning, at et Dampskib ogsaa gaar paa Hjul — hvorfor og Sejlskipperne kalder Dampskipperne „Vognmænd" — da er jo Dampfarten en Slags Kørsel, og Dampvogn paa Vandet bliver det samme som Dagvogn paa Landet.)

Vel! saa kørte vi da ud paa Havet med yndigt Vejr og i ypperligt Føre. Vognen skred frem saa jævnt som paa et Stuegulv.

Det var ret et Damevejr, saa vi endog spiste Frokost paa Dækket. Ingen tænkte paa Søsyge.

Da alle var færdige med Maaltidet, opfordrede jeg L'allegro til at fortælle. Han viskede Munden endnu en Gang og saa med et forskende Blik paa Il pensieroso og sagde: „Ved De vel, hvem det var, der tog Mulatinden, De nævnede før, op til Dans?"

„Hvor skulde jeg vide det?" svarede hin; „det bryder jeg mig heller ikke om."

„Da var det mig, med Tugt at melde. Jeg var just paa samme Maskebal og husker, at jeg saa Negerinden og en Domino ved Siden af hende. Det gik mig netop som Dem: jeg blev ogsaa lidt forelsket i den sortegule, og hun forsvandt ligeledes for mig, uden at jeg fik hendes Ansigt for Øjne. I flere Nætter drømte jeg ikke om andet end Mulatinder; til sidst drømte jeg, at jeg selv var en Mulat. Men saadan en Balkærlighed er jo kun en Bikærlighed, der ikke holder nær saa længe ud som — en Bivogn."

Maestosa, hvis Ansigt i dette Øjeblik virkelig svarede til det Navn, jeg har givet hende, bad mig nu om den tragi-komiske Vise. Jeg sang efter en gammel Ryttermelodi:

Jeg havde mig en Kæreste, hun var mig saa huld,
Var ærlig og tro som det rødeste Guld.
Det var sidste Mønstring, jeg gjorde det Aar;
Jeg tænkte: nu Lise snart til Kone du faar.
De Pauker og Trompeter, de ere min Lyst,
Bommelom bolom, terem terem!

Saa kom der et Brev fra mit Hjem til mig ind,
Det gjorde mig ganske urolig i mit Sind.
Der stod, at min Kærest var blevet mig utro,
Løb efter Kræn Andersen, ja ogsaa ved ham lo.
De Pauker o. s. v.

Saa skrev jeg til hende de haardeste Ord;
Jeg vilde ej se hende mere, jeg svor.
Saa lod jeg mig hverve, tog Tjeneste paa ny,
Jeg aldrig vilde skue min fædrene By.
De Pauker o. s. v.

Lidt førend vi skulde af Randers herud,
Saa kommer der et jammerfuldt Brev med et Bud:
„Nu er stakkels Lise paa Ligbaaren lagt,
„Din Grumhed alene har hende ombragt."
De Pauker o. s. v.

I Morgen vi hører det hurtige „Slut!"
Og modigt vi drager mod Fjenden herut.
Med Sabler og Kugler vi skal gøre lyst —
Mon ingen kan findes, der passer i mit Bryst?
De Pauker og Trompeter, de ere min Lyst,
Bommelom bolom, terem terem!
De ere min Lyst.

Vor Rigmand, der fandt sig stærkere tiltrukket af Poeternes Yndlingsdrik end af deres aandelige Produkter, havde ved Begyndelsen af Sangen trukket sig hen til Restauratøren, saa vi dog denne Sinde ikke hørte ham snorke. Vi kunde derfor, uden hans Akkompagnement *ad libitum*, faa os en Flerstemmig, efter hvis Slutning Bivognspassagererne gik ned i Kahytten: hun først, han lidt efter. Hvad mon de vilde der? Dette skulde man dog vide. Jeg gik følgelig bagefter.

De var begge nede i Damekahytten. Døren til den stod paa Klem: jeg kunde baade kigge og lytte, hvilke Meddelelsesmidler jeg, som velbekendt, gerne betjener mig af. Hillemænd! de stod Hænder i Hænder. Hun med et halvmørkt Ansigt — det var ellers smukt, det samme Ansigt — han med et højtideligt.

„Mariane!" sagde han, „hvor er din Tillid til mig?"

„I mit Hjerte!" svarede hun og faldt ham om Halsen — det var baade smukt sagt og gjort.

Fyren kyssede hende paa Panden og spurgte kælent: „Hvorfor da saa mørk, min elskede Pige?" —

„Ak! min Ferdinand!" sukkede hun, „hvad vil dine Forældre sige, naar du kommer med mig fremmede, fattige Stakkel? Kan de ogsaa bekvemme sig til at kalde mig Datter?"

Han smaalo venligt og halvt hviskede hende noget i Øret, hvoraf jeg ikke kunde opfange uden det Ord: „Pige" og til sidst det Ord: „Kone". De manglende Ord skal vorde supplerede ved Slutningen af denne Rejsejournal.

Hidtil havde vi haft den ønskeligste Lejlighed. Men nu begyndte det at give Luft, jo længere jo friskere; og inden vi nær havde klaret Sydkysten af Samsø fra os, havde vi en stiv Kuling af Nordost. Saa længe vi havde smult Vand af Landet, gik det endda an. Men da vi kom ret ud, hvor Strømmen fra Store Bælt stred imod Bølgerne der Nord fra, fik vi kort, men urimelig Sø og blev tumlet ganske groveligt. Nu kom Søsygen over de fleste af vore rejsende og jog dem ned under Dækket. Der havde jeg intet at bestille, men satte mig paa en Vandtønde i Læsiden, fri som altid fra de andres pinagtige Udtømmelser. Tæt ved mig

stod Styrmanden til Rors; foran mig lænede to af Matroserne sig til Storbaadens Rejling; Kaptajnen gik frem og tilbage mellem os og Skorstenen. Som han engang vender lige ved mig, spurgte jeg ham: „Tillader Kaptajnen, at jeg synger en Sømandsvise for Deres Folk om Refsnæs Drenge og Samsø Piger — dem, der danser her omkring os?"

„Jo, meget gerne!" svarede han, „og De skal have Tak til — den gad jeg ogsaa nok høre, saa meget hellere som denne Gylpen dernede skurrer slemt i mine Ører."

Jeg sang:

De Refsnæsdrenge, de Samsøpiger,
De fører tidt op en forunderlig Dans,
Naar Stormen den stiger
Og Solen den viger,
Og Sømanden ønsker sig heller til Lands.

Kom hver, som haver god Lyst til at ride
Paa Bølgernes Rygge i strygende Fart!
De rejser sig hvide
Som Klipper af Kride
Med Dale imellem — er det ikke rart?

Der Blæsten den tuder og Bræksøen bruser:
Til Dansen paa Søen en herlig Musik!
Men sommetid knuser
En Bølge, som buser
Paa Dækket; da nytter ej noget Bestik.

Frisk op, mine Gutter! og prøver, hvor længe
I kunne med Havfruer træde den Dans!
Jer Piger og Drenge
I Favn de vil slænge —
I slynge dem væk og beholde jer Kans.

Til Bevis paa Tilfredshed med Kvadet lettede alle Sømændene paa Hattene, og Skipperen lagde til: „Det var noget bedre end at brække sig — ja, ja, nu kan vi snart løbe Fjorden ind, saa kommer de nok herop igen."

Og saa snart Skibet fik Læ af Landet, hvor den Smule Søgang ikke kunde forvirre dets rolige Skrid, krøb en efter en anden frem, lidt blege og lange i Ansigterne, men ellers i god Bedring. Sidst kom den levende Kaffekedel og forlangte at fyldes. Alle vi øvrige styrkedes og oplivedes ogsaa ved den søvnbetvingende Saft. Men der var hos nogle af Selskabet et vist, som opliver ganske anderledes end Mokkabønner. Lige saa vis paa er jeg, at to og to

er fire, lige saa sikker var jeg paa, at her vilde fire snart være to — to Par nemlig. Naar jeg ser Mærkerne, er jeg lige saa vis paa min Gisning som en Sømand paa sit Kompas — mit havde alligevel ved denne Lejlighed en stærk Misvisning, den jeg dog kort efter fik rettet. Spørger mig ikke, I læsende! jeg har saadan Fornøjelse af at prøve Folks Nysgerrighed; for naar Knuden er løst, saa er Interessen forbi; man gaber og siger: „Kom nu med en anden!"

FEMTE STATION

Fra Kalundborg til Holbæk

Her holdt den rige Mands smukke Ekvipage efter Ordre. Efter at have ømmeligen kælet for Gane og Mave ved Gæstgiver Tranes godt besatte Bord rejste han. Jeg har ikke set ham siden, hvilket ogsaa kan være det samme.

Da vi var kommet et Stød fra Paars's Fødeby, begyndte vi fem — Ferdinand og hans udkaarede havde taget en Vogn for dem selv — at faa Sladren paa Gang igen; og den gik da egentlig ud paa mig, det vil sige, paa mine Kærestehistorier, af hvilke de endnu ej var blevet kede. Jeg maatte jo føje dem og give en til Bedste. Den lød saaledes:

Jeg har kendt en ung Pige, som forelskede sig i en ung Officer — De smiler — ja, ja, sligt hører ikke til Sjældenhederne. Hun var Skuespillerinde ved det kongelige Teater, yndet for hendes Kunstfærdighed og agtet for hendes sædelige Vandel.

Officeren var af de Mennesker, man klassificerer under Overskrift: „skikkelig". Han kom meget godt ud af det baade med Kammerater og andre. Han sagde aldrig nogen imod i Meningssager; disputerede ej engang, naar han modsagdes i sin første Ytring om blot sanselige Genstande. F. Eks. havde han sagt: „Der gaar den," og en anden sagde: „De ta'er fejl, det var den," svarede han føjeligt: „Det er meget muligt." At han havde faaet Officerseksamen, skyldte han ene sin tro Hukommelse og sin utrættelige Flid; thi han var — rent ud sagt — skikkelig indskrænket af Forstand. Skønt han havde en formuende Fader, hvis Remisser beløb sig fuldkommen saa højt som hans Gage, var han dog skikkelig god Økonom og tillod sig kun faa unødvendige Udgifter, undtagen den til at se Komedier. Dette gjorde han i Reglen hver Aften, han var fri for Tjenesten. Og indfandt han sig da saa betids, at han næsten bestandig kunde indtage selv samme Plads tæt ved Parkettet, hvilket Skuespillerinden,

som ogsaa andre, bemærkede, samt at hans Øjne fulgte hende over Scenen. Desto større Opmærksomhed tildrog han sig hos hende, som han var en særdeles smuk Karl — hvilket jeg, henad Vejen sagt, næppe tror, at han selv vidste. Men naar hun ikke spillede? kan De maaske spørge — han kom der alligevel og havde da sine Øjne lige saa magnetisk eller mekanisk hæftede paa en eller anden af hendes Medkunstnerinder. Men da det Rygte snart udbredte sig, at han var dødelig forelsket i hin, saa brød de sig ikke videre om den „nysselige" Løjtnant. Hm! der var jo saa mange Officerer foruden ham.

Denne Stadsnyhed var Jomfru R . . ikke den sidste som erfarede; under en Paaklædning bragte Pyntekonen hende den ganske frisk og gratulerede hende med Erobringen, da Løjtnanten, foruden det han var saa dejlig, ogsaa var et rart Menneske og havde en rig Fader.

„Den Halskrave har De snøret mig alt for tæt sammen," sagde den stærktrødmende Skuespillerinde, „lidt løsere!"

Dette var let gjort — men der var et andet Sted, hvor hun var snøret fastere. —

Nogle af Løjtnant R's Kammerater gjorde Løjer med ham over hans Lykke hos den, hvis Yndigheder Grever og Baroner ubønhørte havde tilbedet. Han forsikrede, at han aldrig engang havde talt med hende.

„Nu har jeg aldrig kendt Magen," udraabte en af dem; „jeg er bekendt i en Familie, som hun jævnlig besøger; jeg skal indføre dig der, og saa" —

„Hvad saa?" spurgte vor Løjtnant.

Der blev en almindelig Latter. Saa længe snakkede man nu om dette Elskovsanliggende, til han selv begyndte at tro paa sin Forlibelse, hvorvel han kun havde meget dunkle Forestillinger om en saadan Sindstilstand.

Han blev da indført i hint Hus, hvor han forefandt den paatvungne Elskerinde. I Forvejen instrueret af sin Kammerat, talte han kun lidet og om ligegyldige Ting med hende; men hans Øjne syntes hende at supplere det manglende i nogle korte afbrudte Ytringer. Man samledes et Par Gange til uden at være kommet nærmere sammen. En Aften var det blevet slemt Vejr. Paa Vink af sin Mentor tilbød vor Telemac at lade hente en lukket Vogn til Fodgængerinden. Hun modtog Tilbudet med venlig Tak. Medens Tjeneren var henne efter Vognen, tog Mentor, efter et „Om Forladelse! det er Tjenestesager; Løjtnant R . . . trækker op paa Hovedvagten i Morgen, og der er en Arrestant, for

hvem jeg har nogen Interesse," sin Discipel med sig afsides, informerende ham om, at han skulde bede hende om at maatte følge hende hjem, ved Fraskillelsen uden for hendes Bopæl trykke et Kys paa hendes Haand med det beskedne Ønske: Vi ses dog igen? — Det gik som paa Kommando; Telemac fik et varmt Haandtryk og et ømt: „Vi ses igen" i Refusion for sin Vognleje. —

Næste Morgen indfandt sig hans Præceptor og havde ikke faaet Døren lukket, før han fremsendte et skælmsk-frittende „Naa? — Hvorledes har du sovet i Nat?"

„Meget godt," var Svaret, „hvorfor spørger du derom?"

Vennen snoede sig arrig omkring, løb nogle Gange op og ned, stoppede, traadte tæt hen foran den tungnemme Lærling og sagde tænderskærende: „Satan sukle ha' din Jordemo'r, at hun ikke har knækket Halsen paa dig! Næste Gang beder du hende, at du maa ledsage hende op ad Trapperne — og saa!" —

Vor flegmatiske Adonis tog sit Ur frem og sagde: „Jeg kan ikke tøve længer; i Overmorgen Aften mødes vi."

De mødtes. Jomfru H. udeblev ikke heller, saa lidt som hendes Kærlighed.

Løjtnant R. fulgte hende, ifølge sin Instruks, op ad Trapperne og ind i hendes Værelser. Hun havde spillet Ophelia, og med hendes elskovssyge Stemning kastede hun sig til Løjtnant Hamlets Bryst. Morgenen efter kom Vennen igen med sit „Naa?" —

„Jeg havde drukket for meget Vin i Gaar Aftes — du skulde ikke have nødt mig saa stærkt. Jeg har ellers faaet Brev i Dag fra Forvalteren hjemme, at Fader ligger temmelig syg, saa man ikke tror ham til at leve. Jeg maa straks af Sted." —

„Uden Afsked med hende? her er Skrivetøj; sæt dig og skriv, saa vil jeg diktere."

Diktamen lød saaledes: „„Min evig elskte! Fader ligger for Døden; i dette Øjeblik maa jeg af Sted. Jeg tager min Afsked, spørger om De vil gøre det samme, drage til mig og forene Deres Skæbne med min — "" har du det?" — „Ja," — „Hør, vil du ægte hende, som ingen kan forbyde dig, eller holde hende som din Machère?"

„En Mætresse koster langt mer end en Kone. Jeg vil gifte mig med hende."

„Godt! skriv saa videre: „Jeg venter Dem paa .... Gaard med aabne Arme. Med brændende Kærlighed Deres trofaste R...." Brevet skal jeg besørge, og rejs du saa!"

Vennen var snart ude af Døren og Hamselv paa Vognen. Ved hans Ankomst til Hjemmet var Faderen hensovet, og han fik saa uhyre meget at bestille, at han hartad ikke fik Stunder til at hjælpe den elskede af Vognen, da hun kom flyvende paa Kærligheds Vinger, et Par Dage før Begravelsen skulde finde Sted.

„Du kommer meget belejligt," sagde han, førende hende op ad Trappen, „nu kan du som tilkommende Husmoder lette mig noget i alt dette Arbejde; for den Spørgen og den Forlangen kunde til sidst gøre mig Hovedet kruset."

Den herlige Pige tog straks alvorlig fat: anviste baade kvindeligt og mandligt Tyende til hver sin Bestilling og havde inden Begravelsesdagen alt i fuldkommen Orden. Først da de indbudne paa Sørgedagen var bortrejst, fik de elskende Tiden for dem selv. Hun kastede sig til hans Barm, ømtsigende: „Nu tilhører du kun mig, min eneste!"

„Det gør jeg," svarede han, og idet han satte sig paa Sofaen og hende paa sit Skød, vedblev han: „Nu kan vi ogsaa begynde at tænke saa smaat paa vort Bryllup. De første fire Uger kan det vel ikke ske for Sorgens Skyld; men derfor kan vi gerne lade Præsten begynde med Tillysningen paa Søndag eller Søndag otte Dage, om du saa synes."

„Som du vil," hviskede hun.

„Nej, som du vil," gentog han, „du skal raade, saavel som jeg; jeg tager ikke Kommadoen fra dig," — her afbrødes han ved Tjeneren, som bad, at Herren saa snart muligt vilde komme over til Forvalteren, for Ladefogden var grov imod ham.

„Det er en Subordinationsforseelse," sagde Herren og gik. Fra nu af til Bryllupsdagen — der dog, efter Præstens Forestilling, kom noget tidligere ved Hjælp af Kongebrev — havde Parret, hver paa sin Side, saa meget at tage Vare, at de kun saas som i Forbigaaende: hun i alle Husholdningskontorerne og han ude med Forvalteren i Pengeanliggender og Godsbestyrelsen.

De blev forenet ved det ægteskabelige Baand. Nu først fik hun Tid til alvorligere, efterhaanden sørgelige Betragtninger over Mesalliancen mellem sangvinsk og flegmatisk. Hun gyste ved den Forestilling, at hun muligt havde bortødslet sin Ild paa en Marmorblok. Endnu vedblev hun at fyre: nogle Gange prøvede hun at ægge ham med den Bebrejdelse, at han ikke elskede hende.

„Jo, det ved Gud jeg gør," svarede han, „har du noget at klage? Mangler du noget, saa vil jeg gerne lægge til; maaske du har for lidt til Naalepenge, men derfor kan blive Raad."

For Hjertets Fordringer vidste han intet Raad.

„Du er god," sagde hun, „alt for god — vær ond imellem! skænd paa mig, klamres med mig! vær urimelig imod mig! Hellere alt end denne dræbende Kulde!"

„Det bevare Gud mig fra!" svarede han saa, „det er da heller ikke andet end din Spøg."

Saaledes skiltes de, han hovedrystende, hun hændervridende.

En fordums Medlærling paa Kadetakademiet var nogle Aar foran vor stille Elsker blevet ansat ved et i Nærheden garnisonerende Regiment. Han besøgte Kammeraten; og hans Besøg blev jævnthen hyppigere og længere. Løjtnant A. var ikke egentlig smuk; men selv det barske, til Vildhed grænsende i hans Ansigt vanheldede ham ikke i Kvindeøjne, lige saa lidt som et Ar paa den ene Kind, erhvervet i en Duel, der ikke var den eneste, han havde bestaaet. Han saa sin Vens Kone og fandt hende indtagende. Han saa det Forhold, som fandt Sted mellem Ægteparret: Harme og Medlidenhed gik i Ledtog med Kærlighed. Den sidste blev næret ved den ulykkelige Kones Henbøjen til ham, de hartad uvilkaarlige Meddelelser, saa den ulmende Glød opblussede til Lue. Han kom en Dag, Manden var fraværende.

Efter en lang, betydningsfuld Tavshed, i hvilken de kastede faa og stjaalne Blikke til hverandre, sagde han med dyb Gravtone: „Kender De Werthers Leiden?"

Et Gus gennemfor hende — „Ja."

„Han elskede ogsaa en andens Kone" —

Hun holdt Haanden over Øjnene —

„Men han var brav nok til at lade Ægtemandens egen Pistol redde sig fra Brøde — hvad mener De derom?"

Hun for op og nogle Gange bag og for om ham, der sad ubevægelig med Hagen mod Brystet uden endog at se efter hende. Pludselig standsede hun i den fjerneste Krog af Stuen og sagde med et Udtryk, der mindede om Skuespillerinden: „O! at De maa finde, hvad De fortjener, men her søger forgæves. Ædle, unge Mand! De er fri; men jeg bærer dobbelte Lænker — forstaa mig ret! jeg elsker min Mand, men har ingen Godhed for ham — det har jeg for Dem, men jeg elsker Dem ikke — een, og ingen mere! siger Kvindens hemmelige Lov" —

„Mandens ligesaa," drønede han.

„De ser mig ikke mere," læspede hun, som i Vanvid; „Tegnet er givet, mit Forhæng falder."

Han drejede langsomt Hovedet — hun var forsvundet.

„Mit ogsaa," fremstønnede han og gik ligeledes langsomt til sit Hjem.

I en af de først udkomne Provinsialaviser saas følgende Bekendtgørelser:

a) I Aftes blev jeg ved et uventet hastigt Dødsfald berøvet min kære Kone N. N. Hvo som kendte den bortkaldtes fortræffelige Egenskaber og vort indbyrdes kærlige Samliv, vil ikke miskende min billige Sorg.

N. N.

---

b) I Aftes døde pludselig, uden foregaaende Sygdom, velbaarne Hr. Løjtnant N. N. Dette meldes sørgeligst for hans fraværende Slægt og Venner.

N. N., Auditør.

La gaieté slog Hænderne sammen og spurgte: „Og hvad blev saa Enkemanden til?"

„Til det samme, han altid havde været og er endnu."

„Saadan noget burde vi nu have sunget bort!" sagde L'allegro.

„Det la'er sig ikke gøre," sagde Maestosa. „Desuden er vi straks ved Faverbo."

Først da vi var kommet hen ved Lammefjorden, brød La gaieté den lange Tavshed, sigende: „Den Kærlighedshistorie, vi sidst hørte, er ikke faldet til Jorden. Den har tilmed hos mig vakt Mindet om en lignende, men i omvendt Forhold; her var h a n nemlig den varme og h u n den kolde. —

En af mine Veninder — hun er det for saa vidt endnu — var lige saa flegmatisk som hin Officer. Det var ikke muligt at blive uenig med hende; thi hun vilde altid, som en anden vilde. Foreslog jeg hende, f. Eks. en Spadseretur til Frederiksberg, sagde hun straks Ja. Sagde jeg, inden vi naaede Vesterport: Aa, lad os hellere gaa paa Volden, var hun dertil lige saa villig. Sagde jeg saa: Nej, lad os saa hellere vende om og gøre et Svip omkring i Kirsebærgangen, var hun ogsaa dertil uden Betænkning parat.

Her vandrede vi da en smuk Majdag. Et Stykke henne saa vi neden for os en ung Herre, som anglede.

„Lad os se, om han fanger noget!" sagde jeg.

Vi standsede og saa i Øjeblikket, at han kastede en stor Fisk op med saadan Magt, at den løsreves af Snoren og tørnede mod

min Ledsagerindes ene Fod. Fiskeren skyndte sig op til os og bad om Forladelse for Fiskens Uforskammethed. Den afgjorde hans Skæbne.

„Jeg ved ikke anderledes at afbøde min Forseelse," sagde han, „end ved at tilbyde Damerne min Fangst. Maa jeg vide, hvor De bor? Tillader De vel, at jeg selv nedlægger Offeret for den Fod, jeg har traadt for nær?"

Jeg sagde ham, hvor Veninden boede. Vi gik videre. Han blev staaende og saa efter os. Det forekom mig, at han selv var fanget. Det var han.

Det unge Menneske var juridisk Kandidat og havde grundet Haab om snar Ansættelse i en fast Stilling, havde dertil privat Formue.

Nok: han friede til den dejlige og fik Ja. Han kunde lige saa gerne have bejlet til den mediceiske Venus; hun er jo heller ikke andet end en dejlig Billedstøtte. Vor Prometheus søgte vel at indaande hende Liv, men uden Held. Han følte snart, at han havde bedraget sig selv for Mandens højeste Livslykke. Og hvad gjorde han saa? Da han ikke kunde blive lykkelig, blev han liderlig. — Det var ham en forgiftet Fisk. — Et Aars Tid efter saa jeg hans Navn blandt de døde paa Frederiks Hospital."

„Saadanne bedrøvelige Historier bør ellers ikke have hjemme paa en Dagvogn, langt mindre i en Deligence, hvor man kan have det kvalmt nok alligevel," raabte L'allegro; „det er bedre at synge end at flæbe." Dermed istemmede han en munter Vise, og vi andre stemmede i med.

Dersom nogen synes, at denne Station har været temmelig lang, den ville gunstbehagelig tage i Overvejelse, at der er seks Mil mellem Kalundborg og Holbæk; den næste er kortere.

SJETTE STATION

Fra Holbæk til Roskilde

Vi var alle tavse — undtagen otte Øjne — til vi var kommet forbi Skomagerkroen. Da siger La gaieté med et yndigt Smil til

mig: „De har nu fortalt os saa meget kærligt om andre; De maa dog upaatvivlelig selv have haft et saadant lille Eventyr?"

„Jeg har haft," svarede jeg, „om jeg ikke husker fejl, eet og tyve. Kan det more Dem at høre et Par af dem, vil jeg gerne fortælle, hvorvel det ved Enden ikke morede mig selv, lige saa lidt som de andre: Jeg er nemlig i Besiddelse af een og tyve Kurve. Jeg gjorde for nogle Aar siden en Afstikker til Sønderjylland for min Fornøjelse. I Tønderegnen fik jeg Øje paa en overordentlig smuk Kniplingspige og forelskede mig dødeligt. Hun lod til ogsaa at faa noget tilovers for mig, som det hedder. Jeg gik nu og kissemissede for hende tidlig og sildig. Da jeg nu syntes, vi var paa det rene med hverandre, sagde jeg hende med rene Ord, at jeg var i gode Omstændigheder — jeg be'er om Forladelse for dette Udtryk! det har hos mig ikke anden Betydning, end at jeg kunde tilfredsstille en honnet Kones Fordringer — jeg mener i økonomisk Henseende. Hun bad om Betænkningstid til næste Dags Aften. — Der faldt mig noget ind; jeg snusede og fik saa meget at høre, at Kniplingshandleren der havde en hel Slump Piger i Sold. Dem, der saa godt ud, gav han Forskud, og hvo der ikke kunde dække samme til bestemt Tid med Arbejde, den maatte likvidere med — nok sagt. Man vilde ogsaa ymte om, at m i n dejlige hørte med til hans Harem. Den Snak fik ingen Indpas hos mig; thi naar man er rigtig forelsket, som jeg var, saa tror man alt andet end saadan tom Bysnak. Det traf sig nu saaledes, at jeg ad Vejen til min englerene Mø skulde tæt om ved Kniplingssultanens Port. Førend jeg kommer til den, træder hun ud; han stod indenfor og tilvinkede hende et kønt Farvel. Deri var jo intet ondt. Saa snart Portdøren var lukket i, sprang jeg hen til hende og spurgte i min allersomsødeste Hvisketone, hvad Svar jeg turde vente paa mit kærlige Andrag fra i Gaar?

„Jeg har talt med Herren derinde om det, men han syntes ikke om det, og saa gør jeg ikke heller. Adieu!"

At jeg blev desperat, kan ingen fortænke mig i. Jeg saa mig om efter Gottes-Koog; der er i Overflod Vand til en fortvivlet Elsker. Men den var vel langt borte, og desuden faldt det mig ind, om det ikke kunde være mig tjenligt at gaa til Kristiansfeld, se at komme i Brødrehuset og blive hellig. — Det var min ellevte Kurv. I Førstningen var den temmelig tung at gaa med, men jo længere jeg bar den, jo lettere blev den, saa den ikke synderligt mere generede mig. — Jeg manglede et Lommeklæde — ikke for Kurvens, men for min Næses Skyld. Jeg gik ind i den første den bedste Butik for at købe mig et Par. Til min Ulykke stod her bag

Disken en Pige saa dejlig, at hun øjeblikkelig udslettede det sidste Træk af Kniplerindens Billede. Jeg vidste jo, at man her ingen Vej kommer med Lapserier. Jeg satte derfor et andægtigt Ansigt op og talte som en Simon Pure. Idet jeg betalte og spurgte om nogle andre Artikler, bad jeg hende sige mig, hvor en af Forstanderne boede, da jeg følte Trang til at indlemmes i Menigheden.

„Min Fader," svarede hun, „er en af dem" — i det sammen traadte han ind.

Jeg maa endnu have set ham lidt for verdslig ud; thi efter et prøvende Blik paa os begge sagde han til Datteren: „Anna! Du magst hineingehn! Ich will den Herrn expediren."

Hun gik, men lod Døren staa paa Klem og kiggede gennem Snævringen. Det var mig et tydeligt Tegn paa, at jeg ikke var hende ligegyldigt. Jeg købslog endnu lidt uden Prutten, som her ikke lides, og rykkede derefter ud med mit fromme Ønske.

„Ich will mich darüber mit meinen Brüdern besprechen — ist Ihnen mehr gefällig?"

Jeg betakkede mig og sagde ham, at jeg imidlertid vilde tøve nogle Dage paa Gæstgivergaarden.

Jeg gik i Kirken til deres Aftenandagt, naturligvis fordi jeg haabede at gense hende der. Hun var der ogsaa; fra Orgelet opdagede jeg det himmelske Ansigt. Ak! hun saa ikke fra sin Bog den hele Tid, og jeg havde blot den tynde Lykke at blive flygtigt set af hende under Hjemgangen fra Kirken. Saaledes endnu to andægtige Aftentimer. Da kunde jeg ikke længere lade være at indhente Efterretning om min aandelige Trangs Afhjælpelse. Da Hjertet jo ogsaa havde sin Trang, gik jeg først ind i den berørte Butik. Hun var der. Med Helgenmine sagde jeg hende min Bestemmelse, og at jeg havde betroet mig til Faderen, som ogsaa havde lovet mig Besked. Jeg vilde have sagt noget mere, men saa indtraadte et gammelagtigt Fruentimmer — formodentlig hendes Moder — og pegede paa Udgangen. Anna fulgte Vinket. Faderen var ikke hjemme. Jeg søgte mit Logis, og for at adsprede mig besaa jeg Malerierne eller Kobberne i den øverste Gæstestue. Deriblandt befandt sig et Par, som skulde have været paa rette Plads i en slibrig fransk Roman. Hos en hidkommende Opvarter sonderede jeg *en passant* om Anna og hørte da med Forfærdelse, at hun i Gaar ved Lodtrækningen var af Himmelen blevet bestemt til en langt borte boende Broders Hustru!!! Den nøgne Susanne eller Bathseba — hvem det nu var — smilte spottende ad mig elendige. — Jeg forlod Byen i en Sindsforfatning,

som bedre lader sig tænke end afmale. Da jeg naaede Kolding, havde jeg dog tilkæmpet mig saa megen Fatning, at jeg ikke styrtede mig i Aaen, hvilket ikke trænger til andet Bevis end min Tilstedeværelse her paa Dagvognen."

Noget efter vor Ankomst til „Prinsen" i Roskilde lod en Pige mig vide, at tre Herrer og tre Damer ønskede min Nærværelse; hun viste mig til dem. Der var Il pensieroso, L'allegro og Ferdinand, hver med sin Del af Verden ved Hænderne og i det skønneste Humør af Verden. L'allegro førte Ordet saalunde:

„Vakre medrejsende! De har under vor Fart vist Dem saa kærligsindet i Deres Sange og Fortællinger, at vi tre Par er blevet endnu mere kærligt stemt og er blevet enige om saa snart gørligt at forene os i reglementeret Kærlighed, paa een Dag og i een Kirke. Skulde De faa i Sinde at skrive noget herom — forstaar sig uden Navns Nævnelse — da tjener til fuldstændig Oplysning, at hun der var min i Blinde elskede Mulatinde og hun der Negerinden. Det har de begge skriftet for os. Vi indbyder Dem til at bivaane vor Tripelalliance."

SYVENDE STATION

Fra Roskilde til København

(overlades til Udfyldning efter enhvers eget Behag).

---

[1] Trykt i „Min Vinterbestilling i 1842 & 1843", (Samlede Noveller, VI. D), 1844.

[2] Se Novellen „Ak! hvor forandret!"

[3] Da B. 1801—03 var Huslærer paa Holgershaab i Nordfalster, besøgte han ofte Præsten i Riserup.

[4] Mads Christensen (født 1779) og hans Kone havde været Kærester fra Barneaarene. De havde først et lille Hus ude ved Karup. De arbejdede sig op og købte paa Torning Hede en Gaard, paa hvis Mark der ligger en Høj, der kaldes Doss. Deraf fik Manden sit Navn. Han var en Særling, der endnu huskes paa Egnen. (Silkeborg Dagblad, d. 9. Januar 1891.)

[5] Korn, Smule.

[6] Halvvoksen Knøs.

[7] Bagning.

[8] Hvenegræs.

[9] Kost.

[10] Raabe.
[11] Driven (om med Faarene).
[12] Snøftgræd.
[13] Nu og da.
[14] Glugger.
[15] Hjord.
[16] I Dollerup Sogn.
[17] Hulebeboer.
[18] En Slags Kurve.
[19] Se Note 9 under „Hosekræmmeren"!
[20] Acciseboden.

MIN SYV OG TYVENDE OG SIDSTE KÆRLIGHEDSHISTORIE[1]

FORTALT AF PEER SPILLEMAND
FORSYNET MED NOTER AF HANS FÆTTER

1.

Jeg har i Giftermaalsfaget været lige saa uheldig som mangen teologisk Kandidat: Kærester kan vi faa nok af, men Koner! — At jeg nu først i min modne Alder har faaet en, det er maaske godt for mig.*) Men Kandidaten, som ikke vil gaa Biveje**) til en Præstegaard, men tror, at saadanne Restaurationer maa findes paa almindelige Landeveje, ligesom Kroer og Bondehuse: han kan give sig god Tid med Giftermaalssager.

Jeg besøgte i Fjor min Ven — ham med de halvtredsindstyve Ællinger og ti Børn[2] — om Forladelse! det var ikke ham selv, men hans Eftermand, for han selv var død. Eftermanden havde hverken Ællinger eller Børn, hvilket var meget naturligt, da han heller ikke havde Kone.

Jeg lagde ham disse store Mangler paa Hjerte. (Til saadan faderlig Fortrolighed var jeg fuldkommen berettiget, da jeg kort tilforn havde været i Selskab med ham paa Knapholt.)

„Siden De nærer en tredobbelt Godhed for mig," svarede han, „saa tør jeg maaske ulejlige Dem med Anskaffelsen af benævnte Artikler."***)

---

*) Deri har Fætter fuldkommen Ret: i en yngre, kraftigere, men ogsaa vildere Alder havde han rimeligvis gaaet over til Oppositionspartiet; nu derimod hylder han, til sit eget Gavn, Absolutismen eller Koneregeringen.

**) Han mener „Skørteveje", ogsaa kaldte „Snigveje, Krogveje, Hulveje, Genveje" o. s. v., kun ikke Kongeveje — men muligt „Koneveje".

***) Allusion til de tre Artikler i Luthers Katekismus.

„Med bedste Villie," raabte jeg, „og saa snart det behager Dem at følges med mig til Skrupholm, skal jeg indføre Dem i Familien. De vil forefinde syv Søstre, alle ugifte, som kan være enhver Mand tjenlige. Og De har jo fri Besigt.*) Og naar De har set Dem en ud, kan De handle med Faderen, der er en meget honnet Mand**) i alle Maader. undtagen maaske i Hestehandel — men i den er da, som hører til, ingen Mand ærlig."

Han lo og gned sine Hænder: det Forslag kildrede ham. „Hvor langt er der herfra til Skrupholm?" spurgte han ivrigt.

„Tre Mil vel maalt —."

„— Saa bliver det for sildigt i Dag, men i Morgen, hvis det er Dem belejligt?"

„Jo."

Næste Formiddag skumplede***) vi af Sted. Længe før vi kom til Vejende, brød han den saa vidt vedligeholdte Tavshed, sigende: „Nu, da De har faaet Embede (jeg var nemlig nys udnævnt til Degn i Nabosognet),†) nu tykkes mig det kunde være paa Tide, at De og saa Dem om efter en Kone."

„Det har jeg stærkt i Sinde, og da Hr. Pastoren ikke tager uden een af de syv, bliver der endda seks til mig at vælge imellem."††)

„Det er sært," sagde han, „at syv Søstre sidder saa længe hen og ingen af dem faar sig en Mand."

„Det har ikke manglet paa Friere," svarede jeg, „men disse fortræffelige Piger kan ikke undvære hverandre, og derfor, naar en af de syv Stjerner har følt et andet Legemes Attraktionskraft, har de andre sluttet sig om denne og tilintetgjort Centrifugalbestræbelsens Virkninger."

„Højstærede!" siger han, „De taler parabolisk; maatte det behage Dem at tyde Lignelsens bogstavelige Mening! —"

---

*) Overflødigt! Paa ugifte Piger er altid fri Besigt, med Undtagelse af de usynlige Fejl, saasom „Krybbebid" eller Gnavenhed, „Kuller" eller Arrighed, „Ange" eller Lunefuldhed.

**) Et tvetydigt Ord, der kan passe saavel paa en Keltring som paa en Ærligmand. Jeg kender flere end een, der begaar mange Keltringstreger og kommer honnet fra dem.

***) Betyder det samme som: at køre paa slette Veje. Hvad mon man vil sige dertil? Det faar være hans Sorg!

†) Han burde for Fuldstændighedens Skyld oplyst: enten han var kaldet af en Provst eller en Biskop eller en Kirkepatron eller af en kombineret Magt. — Kancelliet tør jeg i dette Fald holde fri. Nok er nok.

††) Hvor der er kun een at gribe, der er det ingen Kunst, men hvor et Hus er saa rigeligt assorteret, der kan det være saare vanskeligt at pille prima (Donna) ud.

„— Meget gerne: for at opnaa et godt Øjemed har man betjent sig af Midler, som har gjort Bejleren raadvild og snart bortdrevet ham fra den udkaarede Genstand. Saa virksom er Søsterkærlighed."*)

Her vendte han sig brat om til mig, sigende: „Tror De, at denne ømme Søsterkærlighed skulde tabe af sin Centripetalkraft, fordi to paa een Gang søger at modvirke den?"

„Upaatvivleligt! men herved er fornemmelig den saa ofte forsømte Borgmesterdyd at iagttage. Mit Forslag er dette: vi ser os i Stilhed hver en ud — det forstaar sig, vi konfererer herom under fire Øjne, paa det vi ikke skal støde sammen. Naar vi nu er blevet enige om, at De vil have den og jeg den, saa — maa jeg spørge: har De prøvet Hestehandel? —"

„Hvad kommer det herved?"

„Det skal jeg forklare Dem: naar jeg ser en Pranger holde paa et Marked med et Kobbel Heste til Salg, mærker jeg mig den, jeg gider have, men begynder først at handle, saa om den, saa om den af de andre, kan ikke komme til Rette med Priserne, og i Bortgaaende bliver jeg den lønligt udkaarede var, og uden lang Snak faar jeg den for rimelig Betaling."*) De indser nok, at denne snilde Metode, at se paa Kaalen og mene Flæsket, med Held vil kunne anvendes paa Skrupholm."

Det smagte han paa, stoppede sin Pibe, tændte den, tog nogle Sug og sagde: „Det undrer mig — da De er saa snild til at manøvrere — at De i den Alder endnu ikke — uden Fortrydelse! hvor gammel er De?"

„Jeg er endnu ikke saa meget nær ved de halvtreds; først ved den Tid, vi til næste Aar venter Gøgen,***) naar jeg de ni og fyrretyve. De vil maaske bemærke, at jeg skulde giftet mig noget før; men hertil svarer jeg, at man ikke bør hoppe†) i Brudeseng, inden man har samlet Forstand, Kundskaber, Erfaring —"

„— Hilledød!" faldt han ind, „efter den Maalestok er jeg da alt for ung og burde bie en hel Slump Aar endnu —"

---

*) Kunde dette ikke fattes kortere? (Pontoppidan.)

**) Vist! men ikke altid heldigt. Der findes skjulte Fejl, som ingen Pranger kan eller ikke behøver at staa for.

***) Hellere have sat Fødselsdagen. Kukken spaar unge Piger, at de skal besvangres, og Ægtemænd, at deres Koner skal tage fremmede Guder; den sidste Forudsigelse gik jo i Opfyldelse paa Fætter.

†) „Hoppe!" Hm! Sengebunden kunde jo gaa i Stykker; nej, man skal lægge sig stille, sindigt, saa staar man op paa samme Maade, naar den Tid kommer — „Hoppe!" En Mand i moden Alder! I det Sted burde han valgt det Gerningsord „krybe".

„— Hr. Pastor!" faldt jeg ind, „hvad lærde Folk angaar, bør man bruge en ganske anden Regnemaade. Naar det nemlig tages i Betragtning, at De har lært Latin, Græsk og Hebraisk,*) saa kan man, uden synderligt at forregne sig, ansætte Deres Alder til tresindstyve Aar."

„Mange Tak!" raabte han leende. „Skulde ellers disse Jomfruer Skrupholmer spørge Dem om min Alder, vilde jeg meget bede om, at De ikke betjener Dem af saa sprænglærd en Regnemaade!"

Han tog ved at le igen, saa længe til hans Pibe gik ud. — Vi gik ind paa Herregaarden.

2.

Vi gik, sagde jeg, og det efter Bogstaven: Da vi nemlig kom tæt til Gaarden, blev Studene netop drevet ud til Vands. Herren — hans Slægtnavn var Hjyul — dirigerede, naar han ikke havde uundgaaeligt Forfald, i egen Person denne vigtige Bestilling. Hans ældste Datter assisterede; hver med sin vældige Røgterkæp i Haanden.**)

Vore Heste, for hvem denne Scene maa have været ny og stærkt imponerende, snorkede, rejste sig paa Bagbenene, gav følgeligt saa umiskendelige Tegn paa Frygt og Modbydelighed — enten for Studene eller for Kommandostavene, der ikke blev ført forgæves — saa vi hastig sprang ud af Vognen og ved at tage Krikkerne ved Munden fik dem drejet til Side og ind paa en Toft, hvor vi lod dem staa, til Revuen var forbi.

Da vi havde hilset paa de kommanderende og af dem erholdt et kort: „Vær saa god at gaa op paa Gaarden! Vi kommer straks," spankede vi ind til de derværende seks. — Den ældste af disse (nemlig efter hende med Kæppen) havde noget vist i Ansigt og Væsen, som straks tiltalte mig saa mægtigt, at jeg under en Pause i Konversationen hviskede til Præsten: „Vil De ha' hende, for ellers vil jeg?"

„De er ekspedit," svarede han; „men træk kun!"

„Hvad?" sagde jeg, „betragter De Konevalg som et Lotterispil?"

---

*) De lærde Sprog har rigtignok gjort en og anden gammel før Tiden; men der er mange flere, som „amo", „typto", „bereschit" ikke tager synderligt paa.

**) En saare skøn landlig Scene, i hollandsk Maner, et Genremaleri.

„Paa ingen Maade," svarede han; „snarere som et Faraospil,*) hvori det lige saavel hedder: *Roi perde*, som *Valet gagne*."

„Maaske," smiskede jeg, „at min Stilling som Præstens Tjener" —

„Jeg ber, det er langt fra mine Tanker, at De skulde tabe; jeg haaber for os begge en *„trente la va*"."

„*Voyons!*"**) dermed afbrød han Hvisketalen og gav sig i Færd med de fem — den sjette havde vi endnu ikke set. — Vi syv var straks inde i en levende Samtale om — nu har jeg glemt hvorom,***) og det kan ogsaa være det samme — da Døren pludselig gik op og den mindste af Syvstjernerne traadte ind.

Hun nejede, vi to Herrer bukkede, og i samme Øjeblik tabte en af os Mælet.

„Lise! bring Frokost ind!" raabte min Sjæls udkaarede Veninde i moderlig myndig Tone.

Den befalede vendte sig og forsvandt ad samme Vej, hun var kommet. Og ad selv samme Vej tror jeg og at Hr. Pastorens Veltalenhed forstak sig; thi hans Øjne ledte efter den der, dog forgæves. Jeg maatte nu tale for to.†)

Jomfru Lise Hjyul — som saaledes i en Haandevending havde knebet Hans Velærværdigheds Talegave — var Halvsøster til de seks, eller de var Halvsøstre til hende, kunde jeg med større Skel sige. Hun var den eneste Frugt af Hr. Hjyuls andet Ægteskab. Meget smuk var hun, meget bly — maaske rigtigere: forknyt; for de andre var hun — det viste sig tydeligt — blot Stuepige og Kammerpige og Kokkepige. Men af en saadan Pige kan ogsaa blive en antagelig Præstekone, hvilket herefter skal vise sig. Nu om en Degnekone!

Mette Kirstine (No. 2 af de syv),††) som uden at vide det havde gjort et dybt Indtryk paa mit bløde Hjerte, var dengang i sin

---

*) Det er endnu værre, det er det samme som at sige: de halve Ægteskaber er ulykkelige — javist! sikken et Fruentimmerhad!

**) Han sagde saa Napoleon, ved Dresden. Og hvad fik han da at se? *Roi gagne — Empereur perde — voilà tout!*

***) Det er meget at beklage, at Fætter har saa kort en Hukommelse; havde den været længere, vilde Verden ikke savne denne Samtales upaatvivlelige Skønheder, der muligens skulde fordunklet „de syv Tanters". (I Komedien af dette Navn.)

†) Det har ikke faldet ham svært, det er han vant til.

††) Det er ogsaa beklageligt, at han i sin romantiske Historie lader mangle hele fem højst vigtige Beretninger: om hvem de andre fem fik, om de alle fik, eller hvor mange af dem der fik, og hvad de fik — herom faar Verden nu slet intet. Ak!

blomstrende Alder mellem de tredive og de fyrretyve, men en yndig Naivetet eller Barnlighed, som Luner og Nykker gjorde end mere fortryllende, nedsatte hendes Aartal til det halve.*)

Da de fire yngre næppe nærede nogen Mistanke til mig, fandt jeg let Lejlighed til en *tête à tête* med Glutten og gjorde hende straks et Forslag af alvorlig Natur. Hun saa mig dristig ind i Ansigtet og gjorde mig efter kort Overlæg de forstandige Spørgsmaal: Hvorpaa jeg tænkte at forsørge en Kone. Om jeg ikke havde Gæld, eller bedre: nogen privat Formue, dermed at begynde Bosættelsen. Om jeg ikke havde nogen Arv i Vente, med flere, hvilke alle overtydede mig om, at hun havde begyndt at elske mig, men derfor ikke havde tabt Forstanden.**)

Da jeg lige saa nøjagtigt som sandfærdigt havde besvaret Kvæstionerne, smilede hun huldsaligt og bad mig snakke med hendes Fader.

Af ham fik jeg de selv samme Spørgsmaal. Da han havde erholdt de nødvendige Oplysninger, endte han Underhandlingerne med den Decision: „Mette Kirstine skal De faa; men Penge med hende kan De ikke gøre stort Regning paa; hendes Mødrearv løber ikke meget højere op, end et Par af mine fire Aars Stude***) kan være værd; og hvad hun kan vente efter mig, er meget uvist. Hvad det var jeg vilde sige og ikke lyve: Mon den nye Præst er forlovet?" —

„Det ved jeg ikke." —

„Saa maaske han kunde faa Tanker til Elsebeth. Hun er da den ældste og skulde ikke skydes†). Det kunde Han endda lægge ham for!" Naturligvis lovede jeg det.

Paa Hjemrejsen holdt jeg det ogsaa. Præsten svarede smilende: „Elsebeth ser ud til at være ti, tolv Aar ældre end jeg og at være tre Gange saa nævestærk som jeg; det kunde hænde, jeg fik Studekæppen at smage." —

„Siden De nu er blevet bange" — fortsatte jeg — „for den ældste, hvad siger De saa om den yngste?" —

Jeg lurede saa lumskelig paa Svar; men der kom intet —

---

*) Heraf at slutte maa han sikkert have haft mange flere Kærlighedshistorier end de angivne syv og tyve. Men man kender jo hans svage Hukommelse.

**) Et belærende Eksempel! Et Pd. Forstand til et Kvintin Kærlighed er passende Satser til Ægtelivets Mikstur.

***) Rimeligvis store, fede Staldstude.

†) En Studehandelsterminus, som betyder: at udskyde, tilsidesætte af den Flok, man køber.

naa, naa, det var endelig Svar nok. Han havde vendt sig fra mig, holdt Piben i Haanden, glemte at ryge, uagtet den var nylig tændt: det var ogsaa et Svar.

„Deres Pibe er vist gaaet ud, Hr. Pastor!" sagde jeg, „skal jeg slaa Dem noget Ild?" —

Han rakte mig Piben: *„Habet!"*) mumlede jeg, fremtagende Fyrtøjet.

Han havde hørt og forstaaet denne romerske Arenafloskel, snoede sig hurtigt om imod mig og lige saa hurtigt om igen. Han var rød i Kammen, det observerede jeg.

„*Sufficit!*" sagde jeg, da jeg gav ham Piben tændt. —

„De er stærk i Gernings — O r d," sagde han og pattede stærkt paa sin kære Sugetold. Han knistrede derhos med Træk paa Skuldrene. —

Mit Blod kom i Kog; men jeg slog koldt Vand i det og svarede med stoisk Rolighed: „Ingen Spottegloser, Deres Velærværdighed! Jeg skal, Fanden fortære mig, ikke forlange Deres Assistance i den Henseende." —

„Ikke heller jeg Deres," udgrinte han. I det Kapitel var vi følgelig paa det rene med hverandre.

Jeg havde et meget vel grundet Haab om, at første Traad var spundet til en interessant Roman med dobbelt Besætning af Helte- og Heltinde-Roller. Ikke just beskæmmede Haabet mig; men det var dog for mit Vedkommende en lille Smule for smigrende. Det kommer jeg siden til.

Præsten havde det hedt, ikke nok med sin egen Ild, men dertil af seks Søstres „kølige Luer"; den syvendes var jo længe kun en Glød, som han hyppigt pustede til. Ikke heller forgæves: jeg saa snart Luerne paa hendes dejlige Kinder. Halvsøstrene saa dem ogsaa, der kom ligeledes Luer frem paa deres, men af ganske andre Gløder. De holdt det med den arme Lise tidligt og sildigt: „At hun lagde sig efter Præsten: Hvad saadan en snottet Tøs bildte sig ind! Havde Præsten snakket noget med hende, saa var det blot for at have hende til Bedste" o. s. v.

De vilde vel alle sammen haft Præsten, — havde jeg været Jomfru, havde jeg ogsaa villet. — Han vilde have kun een af dem.

Jeg blev usynligt Vidne til en erotisk-elegisk Duet. Det var en

*) Naar en Fægter i Kamplegene havde faaet et dræbende Stik, jublede Tilskuere og Tilskuerinder: „Han har nok!" Her anvendes dette klassiske Udtryk paa Præsten, som Fætter mente havde faaet en Elskovspil gennem Hjertet.

elskovssvanger Morgenstund. Vestenvinden hylede, Faarene brægede, Faarekyllinger hvippede og Skaderne skvadrede. Fortryllet af den yndige Koncert havde jeg sat mig i den smilende Kaalgaard paa en skøntformet Sten for ret at nyde den fortryllende Natur. Da hører jeg bag ved mig paa den anden Side af Diget, at der er nogen, som snakker. Det var Præsten den ene; den anden havde en spæd Fruentimmerstemme: saamænd! det var Lise. Og hvad havde de saa d e r at snakke om? Giftermaalssager, slet ikke andet.*)

„Jeg har bedet Dem," sagde han, „om dette Stævnemøde. Det vil have — hvis jeg ikke skuffer mig selv — en afgørende Indflydelse paa mit som og vel paa Deres Fremtidsliv."

Derpaa fulgte et overordentlig dybt Suk; det kom nok fra hende; men andet svarede hun endnu ikke.

„Jeg har gode Tanker," vedblev han, „om Dem og til Dem; jeg elsker og agter Dem." —

„Hr. Pastor!" svarede hun rask, „jeg er saa meget ung," — „men gammel," faldt han fejende ind, „i Huslighed, i Taalmodighed. De har det ikke godt nu; De fortjener det bedre; vil De være min?" (Her en kort Pause.) —

„Jeg er Deres!" — Derpaa hørte jeg noget, der lød som et Appetitkys. Saa blev alting stille. Jeg løb hen og keg over Diget; væk var Parret. Jeg forlod Grønkaalene med hele den øvrige Natur for at erhverve mig et Kys hos m i n udkaarede. Nær havde jeg erholdt et; dog ej af hende.

Jeg kommer ind i Dagligstuen. Hjyul — Manden (saa kaldte Bønderne ham gerne) var ganske alene. Jeg spurgte efter Mettkestiin og de andre fem og fik den Forklaring, at min Kæreste var ude omkring og samlede Æg ind af Hønsevrøvlene; Elsebeth var med varmt Øl til en Ko, der nys havde kælvet, og saa fremdeles de øvrige hver i sin naturlige Forretning.

Næppe havde jeg erholdt disse interessante Oplysninger, førend Præsten traadte ind med sin Lise ved Haanden, fremstillende hende og sig som forlovede. Hr. Hjyul gabede vidt og sagde: „De kan A eth wehd — begynner Han relle aa ta ued fræ den nejerst Enn?" —

Præsten svarede med et Smil: „Jeg haaber, at det ikke er fra nogen gal Ende."

---

*) Slet ikke andet!!! Saa han sætter Giftermaal i samme Rubrik som Spadseregang, Tobaksrygen, Næsesnyden, Kjolebørstning, Haarkæmmen, etc. Jovist! han har tidsnok.

Faderen kradsede sig bag Øret, lod den højre Haand omfatte den venstre Arm og gnide den nogle Gange rundenom, hvorhos han gik frem og tilbage saa stærkt, han formaaede, til Lise standsede ham ved at gribe og kysse hans ene Haand. „Saa foer ed da wal wæhr søen!" lød fra hans Mund og hans Næse i dæmpet Tone den faderlige Erklæring; „A wil ønnsk Jer, te I mo kom wal igjemml, saa lænng I ska væ tehohv — haaler Han Studh o hans Præjstgoer?" —

„Kun fire Plovstude, ellers Køer." —

„Noh! — A sku ejes snakket let mæ e Dein unne fihr Øwn —"

— Det elskende Par bukkede og forlod Værelset. — Han traskede endnu nogle Gange frem og tilbage forbi mig, der stod i stille Forventning af, hvad der skulde komme. Endelig smed han sig i Lænestolen og udbrummede paa Vendsysselsk, men jeg giver det paa Dansk: „Det var ikke efter mit Sigte; jeg tænkte, han vilde have grebet efter Elsebeth; nu kan De tage hende, om hun ellers ikke sætter sig paa Bagbenene." —

Jeg gjorde bestyrtset den Indvending, at jeg jo med hans Minde havde forlovet mig med den næstældste. Men han forsikrede mig, at det skulde han nok jævne. —

I det samme kom begge Søstrene ind fra deres udhuslige Sysler. Han sagde kort og godt til dem, at Mettekirstine maatte afstaa mig til Elsebeth, eftersom Præsten ikke havde taget ved forfra. Ved denne saa pludselig befalede Ombytning formodede jeg Modsigelse, Modstand; nej — de stærke Piger ikke saa meget som studsede. I en Haandevending var jeg forlovet med det forreste Hjyul, som Præsten nys med det bagerste: saa meget var jeg altsaa foran ham. Det store Hjyul bestemte det dobbelte Bryllup temmelig langt henne i Tiden, nemlig først naar Studene var indbundne.

For mig havde det heller ikke saa stærk Hast; men Præsten kunde ikke bie saa længe for Husvæsenets Skyld.*) Han løste Kongebrev, og otte Dage efter bød han alle Hjyulene og mig med til Bryllup, hvilket han selv bekostede i Præstegaarden. — Svigerfader havde intet mod denne Foranstaltning. Ydermere betalte han for Kongebrev til mig og Elsebeth, paa det vi kunde holde vort Gilde paa samme Tid og Sted.**)

Allerede inden Vielsen fik jeg et Bevis paa min Bruds Karakterfasthed. Hun paastod, at vi to skulde staa paa højre Side,

*) Der har vel ogsaa været andre Grunde.

**) O, Visdom og Økonomi!

fordi hun var den ældste af begge Brude. Men Stedets Degn tog Brudgommens Rang til Rettesnor, og den fungerende Præst tog ligeledes dette til Følge. Utakkene fik jeg.*) — Til Bords fik vi tre Retter Mad. Min elskede Kone havde noget at udsætte paa dem alle tre, hvilket hun dog hviskede kun til mig. Jeg antog dette som Bevis paa hendes Fuldkommenhed i Madlavning. Jeg tror endnu, at hun besidder denne med flere Fuldkommenheder, hvorvel hun i vort ægteskabelige Samliv, af beskeden Tilbageholdenhed, kun har aflagt sjældne Prøver paa sit Talent.**) Langt flere Prøver paa Haandfærdighed har hun aflagt; thi hvorvel jeg er $^3/_4$ Alen højere end hun, kan hun dog meddele mig en ordentlig Ørefigen; at sige, naar der er en Skammel eller en Stol, hun kan springe op paa, nær nok ved mig. Under hendes Kærligheds Paroksysmer holder jeg mig desaarsag, saafremt gørligt, midt paa Gulvet. — Jeg forudser, at somme i denne Anledning vil skoptisere over, at jeg tager Hug af en Kvinde. Jeg svarer dertil, at jeg anser det for langt skammeligere at give en Kvinde Hug. Kun een Gang har jeg fundet mig foranlediget til Modværge, hvilket jeg nu vil berette.

Da Præsten, vor besvogrede Ven, for en Tid siden havde sit tredie Barn i Kirke, indbød han mig til Barslet, men ikke min Kone, hvem baade Søsteren og hendes Mand ikke har mindste Godhed for. Vor Moer forbød mig strengelig at tage til Gildet. Jeg gjorde Indvendinger, der blev saa ilde optaget, at hun gav mig den vældigste Munddask, jeg til Datum har annammet. Jeg stod nemlig uforsigtigvis saa nær ved Kakkelovnen, at hun fra Pladen fik den bekvemmeste Adkomst til den højre Halvdel af mit Ansigt. Saa vældigt var Slaget, at jeg skvattede plat ud paa Gulvet. Hun griber min Kæp, som stod i Krogen tæt ved, og inden jeg faar rejst mig, giver hun sig til at slaa Reveille paa min Ryg. Nok er nok, for meget er usundt: jeg blev hidsig imod Sædvane, tog hende om begge hendes Smalben, rykkede til mig og bevirkede derved, at Gulvet erholdt en betænkelig Kontusion af hendes ualmindelig svære Bagdel. I min tilgivelige Overilelse river jeg Kæppen fra hende, springer op og retorkverer hendes reelle Injurier. Min Selvfølelse forøgede Rapheden i mine Slag — jeg sejrede: hun maatte bede om Fred; en evig sluttede hun med mig. Den varede — som andre Frede — saa længe, til vi

*) Af Elsebeth nemlig.

**) Fætter faar de tre Dage af Ugen regelmæssigt Vælling, tre andre Grød og om Søndagen „Moderløs"; Højtidsdage derimod Hønsesuppe og Peberrodskød — da gotter han sig.

begge var kommet paa Benene: da brød hun den. Til min Ulykke kom hende nemlig straks et Kosteskaft i Haanden, mod hvilket min Kæp intet alvorligt formaaede at udrette. Nu faldt det mig til at bede om Fred. Jeg fik den virkelig, men paa haarde Betingelser: aldrig i noget som helst Tilfælde at røre Haand eller Mund imod hende, aldrig at besøge Præsten derovre og altid at gaa af Vejen, naar Faderens Kusk besøgte hende. (Dette sidste Bud generer mig ikke sjælden, naar jeg ligger i min første Søvn og det saa hedder: „Staa op, Peer! nu er Poul her!" og det er blevet koldt inde i Skolestuen.)

For Resten lever jeg et meget lykkeligt Ægteskab og kan virkelig være stolt af min Kone.

---

[1] Trykt i „Min Vinterbestilling i 1842 & 1843", 1844.

[2] Se sidste Kapitel af „Ak! hvor forandret!"

KÆRLIGHED I PINEN[1]

FORTÆLLING AF PEER SPILLEMAND

VERIFICERET AF HANS FÆTTER

Paa min lille gule Norbagge[2] havde jeg gennemgaaet Himmelland (ogsaa Himmersyssel; noget ganske andet end Himmerige) og naaet Hvalpsund, over hvilket man kommer til Salling. Did kom jeg, hvorvel Vestvinden søgte at forhindre det. Den samme jyske Samum (ikke saa varm som den nordafrikanske) tog til i Heftighed, alt som jeg kom nærmere til Sallingsund. Her laa vel Færgen fra hin Side; men man erklærede mig, at den ikke kunde vinde over, før den stærke Blæst sagtnedes. Jeg maatte følgelig begive mig ind i „Pinen"[3].

Der havde jeg næppe faaet min Hest forsynet, før nok en rejsende Rytter kom til. Det var en ung Godsejer fra Østerjylland; jeg kendte ham godt, han ikke mig — thi det er en meget rig Mand — før jeg havde nævnet mig.

„Naa! det er Dem — min kære Vært! sørg for min Hest! men hverken Foder, eller endnu mindre Vand, før den har pustet ud! — Agter De Dem til Mors?"

„Aaja! Og De?"

„Den samme Vej."

Min medrejsende over Vandet, hvem jeg af gyldige Grunde kalder blot ved hans Døbenavn „Jochum", tilkommer et ubedrageligt Signalement. Først hans Udvortes: bredskuldret, før, lidt mavet, brungult Haar, lav Pande, store fremstaaende, hvidligblaa Øjne, dem han bevæger meget langsomt, røde, fulde Kinder, tykke Læber, den underste noget nedhængende, Hagen opadstræbende, Halsen, kort og tyk, vanskeliggør Hovedets Sidebevægelser, Gangen uforanderlig langsom med Fødderne lige ud, taler ogsaa langsomt, ikke andre Sprog end Dansk med jysk Akcent, bruger 10 Timer til Nattesøvn og 2 til Middagssøvn,

snorker stærkt og med Variationer, snakker mere i Søvne end vaagen, spiser og drikker lidet, Alder 30 Aar. I Henseende til det indvortes da kan jeg betegne det summarisk ved Dumstolthed. Han ved næppe selv, at han er hovmodig, næppe nok hvorfor eller hvoraf. Han har aldeles ingen Agtelse for Kundskaber, Dygtighed, Retskaffenhed; ene og alene et Gran for fremmed Rigdom. Det er sjældent, at han dadler andre, endnu sjældnere at han roser. Derover er han alt for ophøjet, til Dels ogsaa for ligegyldig, for magelig. Taler nogen til ham ondt eller godt om en fraværende, saa er „det bekender jeg" hans eneste Ytring. Hans taabelige Indbildskhed omfatter ikke blot hans egen Person, men alt, hvad ham tilhører: hans Bønder er de dygtigste, mest velhavende i hele Landet, han har altid de bedste Stude, de skønneste Heste o. s. v., og denne Fortrinlighed erholder de just ved at være i hans Besiddelse. Et Kreatur, han, medens det tilhørte en anden, næppe værdigede et halvt Øje, bliver, saa snart det kommer i hans Værge, pludselig forvandlet, forædlet. Saaledes er det og med ethvert af hans Tyende. Hans egen Ypperlighed meddeler sig, uden selv at miste noget, til alle hans Omgivelser. Bliver han gift, vil hans Kone være den fuldkomneste af sit Køn. Nok om ham! Nu fremkommer en Kontrast.

Næppe var Hr. Jochums uforlignelige Ridehest trukket ind fra Vandtruget, før en anden, paa hvilken sad en strunk Rytter, travede frem for Døren. Den fremmede kom ind og hilste med venlig Anstand. Han var liden af Statur og næsten spinkel, men velskabt. Hans lysgule, krusede Haar smykkede et smukt, aabent Ansigt med smaa grønne, livlige Øjne; til dem svarede hans vævre Legemsbevægelser. Paa hans belevne Hilsen og Spørgsmaal om Færgelejligheden — paa Udtalen nemlig — kendte jeg Københavneren. Han skulde — fortalte han uden Forbeholdenhed — til en Herregaard paa Vestkanten af Limfjordens største Ø.

„Det bekender jeg," sagde Hr. Jochum, „jeg vil samme Vej."

„Saa har De vel den Godhed at vise mig den, for det er første Gang, jeg betræder Mors."

„Med Fornøjelse."

Dette bevirkede, at de gjorde gensidig Forklaring om Navne og Hjemstavn. Det gav sig heraf, at den sidst tilkomne var Søn af en Grosserer, beslægtet med Familien paa den Herregaard, begge havde i Sigte. — Københavneren saa ud til at være en tyve Aar eller lidt over. Han skal hedde slethen Hr. Ole. — Denne sørgede bedre for sig selv — for os andre to med — end for sin

Hest og indkrævede af Levnetsmidler, hvad „Pinen" formaaede. — Kaffen var netop kommet paa Bordet, som en pæn Rejsevogn kom for Døren. Den tilførte os to unge Damer.

Jeg har før antydet, hvorlunde en længere Sammenrejse, især til Skibs, ofte fremmer ømme Forbindelser. En jysk „Pine" kan virke endnu hastigere; det gjorde denne her ved Sallingsund.

Ogsaa her var man afsondret fra Slægt og Venner, befandt sig som i et Slags Nybyggersamfund, hvor tæt Sammensluttelse er Trang, Nødvendighed til at danne een Familie. Det sker jo ofte, at Knuden løses lige saa let og rask, som den bindes. Her ikke.

At de to unge, nette og smukke Kvindfolk maatte være Søstre, viste Ansigterne saa klart, at man kunde antage dem for Tvillinger — at sige, ved første Overskuelse. Men ved nærmere Betragtning, ved at høre Tale og Tone, ved at se Manererne svandt mer og mer hin først fremtrædende Lighed. „Helene" — Fornavnene fik vi snart fat paa, thi med disse tiltalte de hverandre — Helene, naar hun hverken talte eller hørte, saa kold ud, om ikke livløs, saa dog aandløs. Der var intet i det glatte Ansigt, der tildrog sig Opmærksomheden, undtagen maaske Fregnerne — Kendetegn jo paa fin Hud. Men kom Morellæberne i Bevægelse, fremvisende to halvtaabne, lilliehvide Tænderrader, da glemte man Fregnerne, da fornam man, der var Liv, der var Aand indenfor. — „Øllegaard" saa derimod kønnere ud, naar hun tav, end naar hun talte. I første Fald aabenbarede sig et tiltrækkende Minespil, i sidste Tilfælde røbede sig en Raskhed — for ej at sige Skraphed — som trak fra, for ej at sige stødte fra. Jeg i det mindste havde en saadan Fornemmelse. Hun rettede af og til Hovedet i Vejret, højere end klædeligt, hvorimod Søsteren nu og da nedbøjede sit, og dybere end just nødvendigt. Selv i Gang var de ganske modsatte: Helene svævede saa letteligt, smidigt — som en Aand, der kan smutte gennem en Dørsprække; naar Øllegaard gik, var det et mimisk: „Her kommer jeg!"

Vi indbød dem til den varme Kaffe oven paa den kolde Kørsel. Dette Forslag modtoges med Varme, og Øllegaard paatog sig uanmodet at besørge Skænkningen. — Under Drikningen førtes Samtale, den vor vævre Suppleant-Værtinde ogsaa præsiderede udi. Ämnet var Tivoli.

Det vilde være at give Bagerbørn Brød, hvis jeg beskrev denne de nydelseslystnes nye Magnet eller kopierede Konversationerne om dette indholdsrige Stof. Jeg bemærker blot, at Helene tog

liden Del i Diskussionerne og Hr. Jochum slet ingen, saa at han endog engang forlod Værelset for at se til sin Hest og knurrede, da han kom igen, over den vedholdende Blæst. — Den holdt heller ikke op før henad næste Morgen. Man kom altsaa til at drikke Te, spise til Aften og — „sove?" — ganske lidt! alt sammen endnu stedse i „Pinen". For tvende af Selskabet var dette dog slet ikke pinagtigt.

Den muntre Københavner snakkede mest med Øllegaard og saa mest paa Helene. Denne saa paa ingen af os, men alene paa sit Strikketøj, som hun efter Kaffen lod hente fra Vognen.

Nu gik Samtalen i Staa, og begge Piger kort efter ud af Konversationssalen. —

„Men hvem er de da?" spurgte Københavneren heftig, „hvor mon de er fra? Hvad hedder de vel? Vi maa dog ha' det at vide!" — Han sprang hen til Døren.

„Bi lidt!" raabte jeg og stillede mig i Vejen for ham, „lad os hellere for det første blive i Uvished! det gør Situationen romantisk: det hemmelige, taageagtige er en Nimbus, der beslører disse Feer, hvis pludselige Aabenbaring fortryller os."

Han smilede, slog Knips med Fingrene og sagde: „Vel! lad det saa være! — Hvad siger vor Trediemand?" —

„Jeg," svarede denne, „siger ingenting, jeg er slet ikke nysgerrig."

Altsaa var vi herom enige.

Ved Feernes Genindtrædelse kom Snakketøjet atter paa Gang, og efterhaands lod Helene høre lidt mere fra sig end forhen, dog stedse ligesom med en vis Forbeholdenhed. Den var jo ganske naturlig i ubekendt Selskab. Rettede en imellem et Par Ord, som ventede Svar, til Herremanden, saa udlod han sig kun med et: „Se se!" „Hm ja" eller med hans altid tilredeværende: „Det bekender jeg."

Under Teens Drikning og Nadverens Fortæring blev min Hr. Ole jævnthen mindre snaksom, alt som vor Helene blev mere meddelelig, hendes Ansigtsskær lysere, alt som hans dunklere: dette saa hartad ud som en Rollebytning. Det kom mig alligevel for, at den skønne Skuespillerindes Udførelse var en Smule kunstlet, næsten overspændt. Dette fik for mig en vis Betydning; jeg forstaar mig lidt paa Fruentimmer.

Den, som her gjorde Indgreb, var Hr. Jochum.

„Man skulde vel snart til Ro!" mumlede han, „hvor mon vi skal ligge?"

Han lod sit Blik gøre Rund — der var kun een Seng at op-

dage. Jeg gik ind til Værtinden og kom tilbage med den Besked, at vi maatte indrette os, saa godt vi kunde, der hvor vi var. Man saa til Sengen, man saa til hverandre, Helene rødmede. Jeg foreslog, at Damerne skulde tage det eneste ordentlige Leje i Besiddelse, medens vi Herrer fik deres Pudehynder, et Par Knipper Halm og indsvøbte os i vore Kapper, uafklædte. Dette vandt alles Bifald; men Sengens Besidderinder paastod at ville tildele os Overdynen, da de jo ogsaa blev i Klæderne. Saa gik for sig. Vi lagde os alle fem og ønskede indbyrdes en god Nat! Det blev ved Ønsket.

Den første, der faldt hen, var Herremanden, hvilket han tilkendegav ved en højrøstet Snorken, hvortil Pigerne smaaknistrede, og Grosserersønnen smaabandte. Jeg ruskede i Snorksoveren. Han vaagnede og spurgte, hvorfor jeg vækkede ham. Jeg forsikrede, han havde vækket sig selv ved Lyden af sin forfærdelige Næsebasun. „Ja saa," gryntede han og begyndte snart, hvor han havde sluppet. Naa, de andre fulgte alligevel Søvnens Indbydelse, dog ikke stiltiende; thi saa snakkede den, saa den i Søvne, Proprietæren med. — Da jeg blev den eneste vaagne, kan jeg meddele adskillige af hines ufrivillige Ytringer. Jeg hensætter dem uden Navns Vedføjelse, idet jeg overlader saadant til de læsende:

„Den Krik er jo bovlam."

„Hun er guddommelig!"

„Mette da! ikke tykkere, end at man kan se Brødet gennem Smørret."

„Hvad vil du, o Hjerte?"

„Han kunde vist blive en god Mand, han er saa flegmatisk."

„Hvor hun fortryller mig med sin Sang."

„Jeg paastaar, hun har Ange[4]."

„Mit Hjerte! bedrag mig ikke!"

„Jeg kan ikke gøre mer en een af dem lykkelig — Hvem af dem vil ha' mig?"

„Har Katten slaaet den i Stykker? — Paa Porten straks!"

„Nej! intet Kys! tag Deres Arm til Dem!"

„Paa mine Knæ bønfalder jeg — bare et eneste!"

„En eneste Hundreddalerseddel til! ellers faar du ikke Gaarden i Fæste."

„Min Fæstemø!"

„Din for evig!"

Nok af disse gaadeagtige Sindsudgydelser! De virkede paa mig som Gaader i Almindelighed, ɔ: jeg faldt i Søvn.

I samme Vederkvægelse forstyrrede mig Hr. Ole ved at hviske mig i Øret: „Sover De? Det begynder at dages."

Jeg gned Øjnene. „Det ser jeg — tys! Blæsten maa have lagt sig; jeg hører kun en sagte, fjern Susen — vi vil ud at høre til Færgefolkene!"

En af disse stod tæt ved Havstokken og keg hen over Vandet. Dette var endnu i vild Bevægelse, skønt Luften var i Roligheed. Bølgerne gik højt for et saadant Farvand, ikke i sædvanlige Rader, men tumlende mellem hverandre lig en slagen Hær, og med kendelig Sidebevægelse. Sømanden forklarede os denne af „Strømmen" og erklærede, at den ikke før om en „gue Staan" vilde stilles af saaledes, at Overfarten kunde gaa for sig.

„Lad os da," foreslog jeg min Fælle, „deroppe paa hin høje Bakke hilse Dagens Dronning. Hun vil komme uden Slør."

Hun kom. — Ole glemte baade at se og at hilse. Han ventede Opstandelsen af en anden Sol fra den Kant, hvor den daglige gaar ned. Han tav bomstille, rørte sig ikke, han var skindød.

„Sover De?" raabte jeg til ham, „her i Naturens Tivoli? Det er vel ikke saa nydeligt som Carstensens[5], men i langt større Stil. — Hejda!"

„Godmorgen!" sagde han med mat Stemme. „Er De Læge?" —

„Joh, paa en Maade — er De syg?"

„Ikke — saadan — egentlig — men jeg befinder mig — jeg ved ikke hvordan."

„Det er betænkeligt!! Men hvis De ikke kan give mig tilstrækkelige Vink om Deres Tilstand, hvorledes skal jeg saa sættes i Stand til at afhjælpe Deres Onde? Jeg bør jo kende dets Oprindelse og Beskaffenhed, Aarsag og Virkning, saavel som hvor Sygdommen har sit Sæde."

„Sygdom? Sæde?" Han smilte letteligt.

„Jeg mener ikke *sedes;*" sagde jeg, „men det Sted paa Legemet eller i Legemet, hvor De fornemmer denne pludselige Forandring."

„Forandring mærker jeg; dog ikke just paa Legemsvegne, men egentlig i Sindet, i Humøret. Min sædvanlige Munterhed lader til at ville forlade mig; jeg bliver tankefuld, sælsomt bevæget, som naar jeg læser en ret rørende Roman eller ser en Tragedie; jeg længes efter noget og ved ikke hvad."

„Ahah, min Herre! De har en Rørelse."

„— Død og Pine!" —

„Nej, nej! De misforstaar mig. Ser De: jeg har, *con amore*, studeret den Gren af Faget, som vi Læger kalder *Pathologia*,

Læren om Følelser og Fornemmelser, med de fem koordinerede: *Allopathia, Homoiopathia, Sympathia.* Det første betegner, at man føler for en anden; *Homoiopathia* antyder, at den anden ogsaa føler ligedan; dersom det da indtræffer, at de begge føler for hverandre, hedder det *Sympathia.* Jeg sætter nu det Tilfælde, at De følte for den ene af disse Damer her og ikke vidste, om hun ogsaa følte for Dem, da var denne meget gængse Sygdom i sit første *stadio;* og her er det umuligt at forudsige, hvilken Vending den kan tage. Saa meget skønner jeg, at den hos Dem maa have sit Sæde i Hjertet. Finder De ikke selv det?"

Intet Svar! Jeg havde siddet med Ryggen til ham for at tage Aurora i Betragtning og mærkede derfor ikke, at han havde forladt mig. Og dette maa have været ved Begyndelsen af min pathologiske Forelæsning; thi, drejende mig om, saa jeg ham indskride ad Døren til hans interimistiske Paradis. Jeg skred efter.

Kaffen stod paa Bordet; om det sad de fire. Ogsaa jeg tog Plads. — De tre drak, men den fjerde oversaa sin Kop.

„Deres Kaffe bliver kold," mindede Øllegaard.

„Jeg be'er," sagde han lidt forvirret og blev færdig med Drikken før nogen af de andre.

I en Adspredelse spørger mig min Patient: „De kan vel sige mig, hvad Mors er for en Ø? De er maaske vel kendt derovre?"

„Vel er jeg det," var mit Svar.

Jeg fremtog og udbredte Thisted Amtskort, og brugende min Tesked til Pegepind, gav jeg følgende Forklaring: „Man har lignet Europa ved en Jomfru; Morsø er en Datter af hende, en ganske lille bitte Jomfru. Ser De! Deroppe er Hovedet, og ovenpaa har vi en Strudsfjer." —

„Den er jo brækket," sagde Øllegaard leende.

„Det lader saa," svarede jeg, „men enten var det dengang Mode, eller og har den i Tidens Længde faaet et Knæk; intet her paa Jorden er varigt, undtagen maaske Kærlighed."

„Maaske kun?" læspede Helene svagt rødmende.

„Der kommer Øjet," fortsatte jeg; „det vender rigtignok nedad, men det kan være foraarsaget ved overflødig Græden. — Somme græder, mens andre ler." —

„Saa gaar det oftest den, der vil have alt, hvad den ser," faldt Øllegaard ind med et spodsk, men flygtigt Sideblik til min Københavner.

„Jeg tykkes," bemærkede Helene, „at hun har saadant et spidst Baghoved; er det en Gevækst?"

„Ingenlunde! det er en Valk, som brugtes i gamle Dage til at sætte Façon paa Hjerneskaller. Jeg maa hernæst gøre Dem opmærksom paa, at hun har dobbelt Hage —"

„— Da er," faldt Hr. Ole ind, „den forreste forbandet lang og skarp — men hvor bliver Næsen og Munden af?"

„Hun har tabt begge Dele ved en eller anden uventet, rædsom og sørgelig Begivenhed; men hvad enten det er sket 1657, 1772, 1807 eller 1814, skal jeg ikke kunne sige. Vi kommer nu til Halsen, der er veldannet, paa en Knude nær her i Nakken, der for sin overordentlige Størrelse har faaet Benævnelsen Høj — Salgjerhøj."

„Men denne Dame har ogsaa en spids Pukkel paa Ryggen —"

„— Forfra er denne ikke at se. Træd hellere længer nede op paa hendes Hofteben, som for sin Størrelse ogsaa benævnes Høj — Malhøj! Man nyder derfra en Udsigt —"

„— Vil De nu komme!" raabte en Færgekarl ind ad Døren, hvorved han afbrød min fysisk-geografiske Beskrivelse af den Ø, til hvilken vi nu alle stundede: de fem Heste, Vognen og Kusken i den store Færge; vi fem honnette Folk i Baaden. Vi landede først, og efter at have faaet Ridehestene paa Land tog vi tre Ryttere Afsked med Damerne (Københavnerens Afsked var tavs, ikke betydningsløs); og travede vi saa af Sted til — der er tre Herresæder paa Mors med *suffixum* „Gaard"; vort Med kalder jeg „Nedergaard", for saa kan det være hvilken af de tre, man behager.

Ved Stalddøren i bemeldte Herregaard steg vi af. Som vi vil tiltræde vor Gang op i Borggaarden, ruller vore kvindelige medrejsende ind ad Porten og did op, hvortil vi ogsaa vilde. —

„Død og Pine, det er dem!" hviskede Hr. Ole, „de vil ogsaa hertil."

„Hm! hm! hm!" drønede Hr. Jochum, „det skulde dog vel aldrig — hør, Staldkarl! eller hvad du er: Hvem var de to Kvindfolk?" —

„Ito! det war jo wore tow Jomfruer, Døtrene af wor gamle Madam."

„Se se! Det bekender jeg."

„Der er heller ingen, der nægter det," sagde Karlen med et skælmsk Grin. Vi gik op.

Vor Madame modtog os, men alene; vore Jomfruer var sagtens henne at omklæde sig.

Efter at have forestillet os selv siger Proprietæren, at han ønskede at tale et Par Ord med hende selv; hun spurgte os to

øvrige høfligt, om vi ikke kunde have Lyst til at tage den smukke Udsigt fra Taarnstuen i Betragtning. Vi benyttede dette Vink og traadte derind; men jeg lod Døren paa Klem efter os og satte mig ved den for at lytte lidt. Grosserersønnen lod sine Fingre tromme paa Vindueskarmen uden at bryde sig om den vide Udsigt til Thyboernes Land. — Inde i Stuen rykkede Hr. Jochum nu frem med den længste Tale, han vistnok i tredive Aar havde holdt. Efter at han først vidtløftig havde legitimeret sig som en hovedrig Godsejer, gik han til Øjemedet af Rejsen, nemlig at dele sin Velstand med den ældste Datter hersteds, ifald hun ellers ikke var lovet bort. — Under Sidstningen af Talen, Frieriet nemlig, havde Hr. Ole holdt op at tromme og hørt, hvad Bejleren sagde.

„Hvem af dem mon er den ældste?" hviskede han ivrigt.

Jeg virrede med Hovedet. —

Efter en kort Tavshed svarede Madamen, som Mødre almindeligvis plejer, naar en rig Bejler anmelder sig, men lagde til, at hendes Datter selv maatte erklære sig, og at hun derfor vilde hente hende. Den, der nu keg gennem Dørsprækken med højspændt Opmærksomhed, det var min Hr. Ole; ogsaa jeg kunde ikke lade være at kige, da en Dør hist inde knirkede. Den gamle kom frem, tæt efter hende — Helene! Ole gav et Skudder.

Frieren nikkede langsomt og sagde: „Deres Moder har vel fortalt Dem, Jomfru! at jeg er saa fri at anholde om Deres Haand. Baade en og anden har rost Dem saa meget for mig, at jeg ikke kan tvivle paa at blive lykkelig med Dem, som jeg og skal beflitte mig paa, at De kan blive det med mig. I det mindste skal jeg se at opfylde alle Deres Ønsker. Jeg har allerede foreløbig anskaffet en moderne baade brillant og suffisant Vogn med Køretøj fra København; og mine to Skimler, som man har budt mig fem Hundrede Daler for, beder jeg at De tillige vil modtage i Fæstensgave."

Fæstemøen — i Haabet — svarede med kold Rolighed: „Skønt jeg føler mig meget smigret ved Deres ærede Tilbud, vil De dog indse, at en Pige maa have Tid til at overlægge saa vigtigt et Skridt."

„Lang Tid kan jeg ikke give: baade Husholdersken og Mejersken har i disse Dage forladt mit Hus for at gifte sig. Jeg ved ikke, hvor andre kan staa paa rede Haand. Derfor er det nødvendigt, at jeg straks maa have en Kone —"

„— Derfor?" afbrød ham Helene med et Smil, der næppe behagede ham saa meget som Ole, „saa kan jeg straks give Dem

det Svar, at jeg beder mig undskyldt!" Hun kniksede kort og forsvandt.

Ole knipsede med Fingrene.

Den afslaaede puffede til Moderen: „Der var intet ved at gøre; men — maaske Deres anden Jomfru Datter?"

„Hvad?" sagde Moderen studsende, „har De da ogsaa hørt hende rose?"

„Aa ja! men jeg burde jo ikke gaa den ældste forbi. Vil De ikke fremføre min Bøn og Begæring for Jomfru Øllegaard!"

„Jo gerne!" smilede hun, „maaske det kan gaa Dem bedre med Nummer to end med Nummer een."

Hun gik til den skraas over for vor værende Dør. Da hun aabnede den, saas Nummer to træde tilbage inden for den; hun behøvede følgelig ingen lang Underretning, men traadte snart rask hen imod den konebehøvende.

„Min Moder sagde, De havde noget —"

Han gentog næsten ordret sit første mislykkede Ægteskabsforslag; den skønne Befordring medindbefattet.

„Jeg beder om øjeblikkelig Erklæring!" lagde han til, „for det haster."

„Den skal De faa!" svarede hun rask, bestemt. „Jeg tager mod Deres Tilbud paa Vilkaar, at jeg har Overbefalingen indvendigt i Huset. Alt det udvendige overlader jeg til Dem —"

„— Det er netop mit Ønske!" faldt han ind.

„Dog," forbedrede hun, „venter jeg i alle Tilfælde at blive taget paa Raad med!"

„Det forstaar sig," svarede han, „jeg skal ikke saa meget som fæste et Hus bort uden at indhente Deres behagelige Mening. Og saaledes er vi jo enige?"

Han udrakte sin højre, hun lagde sin i den.

„Nu er den Handel sluttet," sagde jeg til Ole; „men hvad bliver saa Helene til?"

Hun traadte hurtigt til og lykønskede Parret, der modtog den forundrede Moders Gratulation, hvorpaa hun aabnede vor Dør, sigende: „Naa, mine højstærede! hvorledes finder De Udsigten?"

„Baade Udsigt og Indsigt var meget behagelige," svarede jeg, „det synes mig, at en Forlovelse er istandbragt — maa man ønske til Lykke?"

Hun nejede og traadte til Side. Vi traadte ind; jeg fremførte nogle artige Ord, Ole desligeste, men hans Øjnes Lynglimt delte sig mellem begge Søstre. Jeg tænkte ved mig selv: Det bliver ikke derved.

Jeg havde endnu samme Dag Ærinde til Thy, tog derfor Afsked, ved hvilken jeg blev ombedet at komme derind paa Tilbagerejsen.

Ole fulgte mig ned i Gaarden og sagde under Gangen: „Jeg er nødt til at opholde mig her endnu nogle Dage, for jeg skal have disse Pengeaffærer, jeg er rejst herover efter, afgjort og maa til den Ende tale med Madamens Lavværge, Forvalter, Herredsfoged og Fanden og hans Oldemo'er. Vi ses maaske saa igen og kan følges ad tilbage Øster paa."

„Det vil komme an paa," svarede jeg, „hvor snart jeg bliver færdig med mine Affærer hist ovre. Imidlergodtid kunde maaske Paris have bortført ogsaa den skønne Helene, som ret hjerteligt skulde fornøje mig. — Glück auf!" Jeg red.

Jeg vendte ikke tilbage før tiende Dagen derefter. Som jeg er midtvejs mellem Nedergaard og Kirken, den hørte til, kommer en hel Række Stadsvogne mig i Møde. Den forreste blev trukket af Skimler; Jochum og hans Øllegaard sad i samme. I den næste befandt sig Ole og Helene. Det første Par genhilsede mig koldt og fornemt, det andet mildt.

„Hvorhen?" spurgte jeg Kavaleren.

„Til Kirke," svarede han lystigt. „Vi har Forretninger der; men de er snart afgjort — vent os paa Nedergaard!" —

Det gjorde jeg.

Af Moderen til de to lykkelige Brude fik jeg den Underretretning om dette dobbelte Galopgiftermaal, at vor unge Grosserer havde, samme Dag jeg rejste til Thy, erklæret sig for Helenes genelskede Tilbeder, meldt Faderen sin Lykke og erholdt hans Minde; at Proprietæren havde i sit Hjem gjort de fornødne Forberedelser til sin unge Kones Modtagelse og taget Skimlerne og Vognen hid med sig; at hun selv saaledes havde set sig i Stand til at foranstalte, skønt med ikke liden Anstrengelse, et ganske ordentligt Bryllupsgilde, til hvis Bivaanelse hun, paa den yngre Brudgoms Anmodning, nu indbød mig.

Jeg skal slutte Fortællingen med den, i mine egne Tanker, sindrige psykologisk-empiriske Bemærkning, at disse ægteskabelige Forbindelser, netop formedelst Parternes meget forskellige Sindsbeskaffenhed, vil vorde af de lykkeligste muligt: Jochums Dumhed, Øllegaards Klogskab, hans Søvnighed, hendes Aarvaagenhed maa, uden Modsigelse, sammensmelte til et harmonisk helt; og enten jeg kommer der i dette eller noget andet Aar, vil han føle sig næsten lige saa stolt af sin Kone som af sine øvrige Besiddelser, sig selv undtagen, som dog i Grunden hører til

hendes Besiddelser. — Anlangendes det andet Par, da kan hos dette i ingen Henseende være Tanken uden om Fællesbesiddelse: da skal hendes ømme Sværmeriskhed med hans livlige Munterhed ved indbyrdes Paavirkning bevirke den skønneste Ligevægt gennem alle Skæbnens Forandringer.

Hvo af mine Læsere og Læserinder der har gjort eller kommer til at gøre Bekendtskab med saadanne Ægtemager, vil vist tænke paa mig og sige ved sig selv:

Det bekender jeg.

---

[1] Trykt i „Min Vinterbestilling i 1842 & 1843", 1844.
[2] Her henvises til „Ak! hvor forandret!"
[3] Saaledes hedder Færgekroen her.
[4] Trangbrystighed (B.s Note).
[5] Carstensen, der fik Bevilling til at indrette Københavns Tivoli.

TO PAA EEN HEST[1]

POETISK MALERI AF S. S. B. OG P. SP.

INDLEDNING

„Fætter!" raaber jeg ind ad Døren til ham, ,,nu er det gale kommet over mig." — ,,Da er det ikke første Gang," svarer han tørt og bliver ved at skrive. — ,,Nej, hør nu bare!" siger jeg, ,,jeg har undfanget." — ,,Lykkelig Forløsning!" — ,,Du maa assistere! Ser du: Planen er følgende." Da jeg havde vist ham et Udkast til samme, nikkede han allernaadigst med den Kendelse: ,,Der kunde komme noget ud af, naar du er heldig." — ,,Heldig?" snærrede jeg stødt, fornærmet, ,,der gives Held i Spil, i Giftermaal, men ikke i Poesi: den kommer ikke udenfra, men indenfra. Den hører til de Ting, som er i vor Magt. Den nu afridsede Digtning skal være i tvendes Magt: Du skriver første Kapitel, som naaer d e r t i l! Jeg det andet, som ender d e r! og saa videre indtil tolv. Ingen af os ser den andens Arbejde, inden det hele er færdigt. Her paa denne Seddel har du Overskrifterne for dine seks; min egne forbeholder jeg mig." — Herpaa gik han ind, og Sjettedagen kom følgende Toslæt ud af Væven.

P. Sp.

FØRSTE BILLEDE

Kærlighedsdrømme.

Dejlige! — Pige? eller Engel? — Englepige! tiltaler jeg dig. — Hvad der omsvøber dit Legeme, synes ikke at være noget Slags jordisk Stof, men en Sammenføjning af Taagestjerner, som dit Bælte en Strimmel af Mælkevejen, Spændet to Maaner — den ene i Ny, den anden i Næ — din Brystnaal en Komet, og Sløjfen laant fra Morgenrøden. — Dine Kinder har Genskinnet af bleg-

røde Nordlys. Dine Øjne — ah! du har dem ikkun halvt aabne — viser kun tvende smalle Rifter af koralblaa Vinterhimmel, og imellem dem Stjerner, mørke og dog lysudstraalende. Gives der sorte Diamanter, saa er det to af disse. Hvad stirrer de efter saa hemmelighedsfuldt, saa længselsfuldt? — Hvad ser du efter, Cæcilia? — dine bevingede Søskende deroppe i den klare Æter? Eller — en vingeløs hernede? — Drømmerske? Søvngængerinde? Dig selv ubevidst — Ha! Vogt dig! Det er en farlig Tilstand. Naar du opvaagner — o! at det ikke maatte blive paa Jorden! men skal du vaagne her, neddale fra dit Trylleslot, maa da en øm Elsker som trofast Mage bære dig blødeligt, som nu de himmelske!

Jaja, der er flere end du, som saaledes drømmer — vaagner — vækkes! — Hører du mig? Putter du min Skønhedspris ind i disse nydelige Smilehuller? Eller spotter du gennem dem over min gammeldags Spaadom? Du tvivler; derfor smiler du. Du er altsaa sikker paa Paradiset, der tilsmiler dig saa fuldendt i Ynde, i Nydelse. Har det da slet ingen Slanger? Det har; men skjult bag hesperiske Blomster og Frugter.

Salige Tidsalder! hvor der ej engang er Tanke om Tid, blot om Fremtids Trylleverden. — Elskovs lystelige Morgendrøm! der ikke ved af Tvivl, Frygt, Sorrig, Harme, fordi Stammeordet „Synd" ikke heller findes i Amors Breviar. Ak! hvis det nu skulde vise sig for dig i Hymens Litani? Naar maaske Purpurlæberne bortvender sig fra Kys, og Smilehullerne forlænges til Rynker. — Eja! ser du end intet levende Væsen, da ses du saa meget vissere af hine tvende hist henne i begge Sidegrundene, mere end halvskjulte af nysudsprunget Bøgeløv.

Hvo er denne til højre? Kækhed og Mildhed parrer sig i det ungdommeligt skønne Aasyn. Den brunlige Kind tyder paa Livsfriskhed. Overlæben krummer sig smaat opad, hovmodig af nysfremspiret Skæggefnug. Øjelaaget sænker sig ydmygt, som blændet af Solstraaler, — jaja, Cæcilia er ogsaa en Sol — h a n s Sol! Hans Morgensol! Hun er hans første Kærlighed — ikke saa h a n s der til venstre. — Han er endnu smukkere, tror jeg — lad mig se nøjere til — ja han er — nej han er ikke — Frækhed og Falskhed vanhelder, misdanner den skønne Ansigtsform. Hans Øjne vil opsluge hende, hans Mund er sat i Lave til bedragerisk at lokke hende. Man maa anse ham for hendes onde Engel, ligesom hin for den gode. Hvo af dem skal sejre?

ANDET BILLEDE

Læseselskab.

Ja saamænd! er det ikke Hr. Kammerraad Smørumovre der sidder og studerer en Avis, og Fru Smørumovre en anden, og Hr. Strunkmann en tredie. — Disse Blade maa just nu være indtruffet med Posten; thi ellers var Kortspillet ikke sat i Bero. Det er Whist, som man ser af de tretten Stik, Hr. Strunkmann har liggende i en Række foran sig — gratulerer! De har altsaa gjort Storslem. Hvorledes kan da en Avis tiltrække sig Deres Opmærksomhed? Jovel! Øjnene hviler paa fem Tal af sidste Trækning i Altona eller Wandsbek — har han vundet eller tabt? er ikke muligt at læse i dette iskolde Ansigt.

Jeg antager som afgjort, at de allerfleste af jer kender Hr. Strunkmann; men gives der nogle, som hverken har set ham eller hørt tale om ham, saa vil jeg gøre dem bekendte med dette offentlige Mandfolk. — Han er midaldrende, høj, rank, mager, fint klædt, dog ikke paa nyeste Mode, men i denne Henseende nogle Aar tilbage. I sit Væsen er han afmaalt, høfligtør og saa alvorlig, at man ej engang kan slaa et Smil af ham. Lige saa lidt kan han opbringes eller bringes ud af sin mentale Ligevægt. Derhos er han paa ingen Maade frastødende, men tager Del i enhver Samtale uden at støde, uden at modsige; hvisaarsag han gælder for en dannet og artig Mand. Han ses da gerne i gode Huse, saa meget hellere som han er udmærket færdig i alle nævnelige Kommercespil og derved aldrig gør mindste Udsættelse paa Medspilleres aabenbare Fejl; hans eneste Bemærkninger bestaar i et kort „godt spillet!" „fint!" „mesterligt!" eller „det var uheldigt," „det kunde ingen drømme om, at den sad paa den Haand," og lignende undskyldende Ytringer. — I endnu større Yndest staar han formedelst sine udbredte Kundskaber, dem nemlig, som af alle er de interessanteste: han ved først, naar en handlende staar paa Nippet til at springe, naar den og den Dame vil springe i Brudeseng, den og den vil krybe først i Barselseng, den og den har været i en fremmed Seng, o. s. v. Men fortræffelig især er den Metode, han anvender i Meddelelser af Dagsnyheder; han buser ingenlunde uopfordret frem med dem; han lader sig purre, fritte og synes nødig at aabne for Posen. Først hilser han paa de tilstedeværende hver for sig, spørger om dens og dens Families Velbefindende; og naar han saa genspørges: „Hvad nyt i Staden, Hr. Strunkmann?" tager han sig først en Pris, tørrer Næsen, visker Kjoleflipperne og svarer betænk-

somt og ligegyldigt: „Ikke noget af Betydenhed — der siges saa meget — man vil vide — at Frøken — maaske De ogsaa har hørt det? Jeg for min Del vil endnu se det, førend jeg tror det — det var beklageligt saavel for hende selv som for hendes agtværdige Moder" o. s. v., indtil Løndommen langt om længe kommer for Dagen. — Saaledes vinder han sig, skønt den slemmeste Klaffertand, Navn af „et godt Menneske" foruden Te, Aftenspise og Spilindtægt; thi taber han engang lidt, vinder han en anden Gang mere. — Ogsaa Tallotteriet tolder til ham; thi jeg ved fra Kollektøren, at han, ved at spille paa simpelt og bestemt Udtræk, trækker en aarlig Fordel af omtrent et Par Hundrede Daler. — Hvad synes I om saadan en Mand? — „Intet andet end godt!"

Kammerraaden der siges der heller ikke andet end godt om. Han begyndte tidlig som Volontør i et af Kollegierne, avancerede i Tidens Fylde til Kopist, Fuldmægtig, Kontorchef og Kammerraad. Han var nøjagtig i sine Forretninger, underdanig mod foresatte, nedladende mod undergivne og i sin Tale føjelig mod alle. For tyve Aar siden gjorde han et Parti, som ogsaa var meget godt; thi Konen tilførte ham en Snes Tusind. Og straks efter at han havde faaet sin Titel, tog han Afsked og lever nu af sine Midler, dem han stedse har vidst at formere. Han gør for Resten ikke noget Menneske godt, undtagen for saa vidt at han fører et godt Hus. Naar han dør, vil han faa en pæn Begravelse og et kønt Følge, maaske et Æresvers i en Avis, men næppe nok et Par Taarer, for Syns Skyld, af Enken, hvis hun skal overleve ham. Ogsaa det er godt; for hvad skal den Flæben til?

Om ham, der vender sin brede Ryg til os, mæler jeg for det første slet intet; men drejer han engang det brede Ansigt herom, saa er det tidsnok.

Om Fruen skal jeg ikke sige meget mere, for hun siger nok om sig selv, saavel som om andre — det første godt, det andet ondt; undtagen naar hun læser, spiller Kort og sover.

Den kære Cæcilia, som sidder paa Tronen bag ved de fire, har ligeledes noget at læse paa. Det er et lille Brev, skrevet paa rosenrødt Papir. — Jeg tør bande paa, det er et Kærlighedsbrev! Hun ser saa andægtig ud. Men hvem er det fra? Formodentlig en af de to Snushaner, der belurede hende i Lystskoven. Vær ikke for hurtig med at svare! Der gives endnu eet Lotteri — foruden de tvende, Hr. Strunkmann spiller i — og det er et svært Hasardspil. — Sindig! forsvarlig! min go'e! — Men, det er

sandt: hun er kun nitten Aar. Hast Du doch Klugheit nicht — ich wünsche Dir Glück!

TREDIE BILLEDE

Fuglesang.

Man har i fordums Tider baade her og der lagt sig stærkt efter Fjederslægtens Sprog, især med Hensyn til disse Skabningers formentlige Spaadomsgave. Deraf den endnu gængse Talemaade: „Jeg har hørt en Fugl synge om saadan noget;" hvilket vil sige saa meget som: „Jeg er kommet under Vejr med," „jeg har udsporet," „ad Lønvej opdaget." Da det ligger i Menneskenaturen helst at gribe ind i det sælsomme, dunkle, med størst Ivrighed at udfinde noget slemt, skummelslet, fordærveligt, saa kan man let forklare sig, hvorfor Ravne og Krager, disse grimme, fæltskrigende Retterstedsgæster, har haft Hovedroller i profetiske Dramaer. Men i det erotiske henvender man sig til Lærken, Nattergalen og dens uægte Barn Droslen. — Skønne Cæcilia! Til en af disse lytter du; dens kælne Toner gennemtrænger dine Ører, gør dit ømme Hjerte blødere — o! at ikke falske Anelser maatte fylde — og siden sprænge — eller, naar de bortflyver, lade det indkrympes! — du har lukket for Øjnene for udelukkende at hengive dig til Høresansens Trylleri. — Pigelil! Trolddom! Tror du ikke paa denne rædsomme Misbrug af Naturkræfterne, Naturdrifterne? Ha! Der ser jeg Troldmanden, adskilt kun lidet fra dig ved ugennemskueligt Løvværk. Harpen er hans Tryllestav, hans Mund udsiger — udsynger Besværgelsesformularer — Barnlille! du kender „Pompejis sidste Dage;" du er disse Dages Jone! Men d e n n e er ikke din Glaukos; det er Ægypteren, Aandebesværgeren — Fordærveren Arbaces. Han begynder listeligen med Vuggeviser til at søvndysse; men han vil vække med Orgier! Da flygter Søvnen, med skønne Drømmes gode Engel — Djævelen og hans Engle indtager den forsvundnes Sted og udbrøler Spotteviser.

Du ved nok Betydningen af „Sirenesang"; dette Slags foredrages ogsaa af Mandsstemmer. Han der giver just en saadan til Bedste; den er saa meget mere forførerisk, da han stiller sig an, som om han troede sig alene og dig saa fjern, at Lokketonerne ikke kan naa dig. Luk for dem baade Ører og Hjerter! eller,

hvis du kan, saa forestil dig, at du hører varslende Uglehyl — Nej! bliv kun! hist skimter jeg din Glaukos — han nærmer sig, han vil mane Spøgelset.

FJERDE BILLEDE

Kattekoncert.

Den er firstemmig — ikke i almindelig Bemærkelse; thi den er sammensat af tre Sopraner og en Bas. Frøken Virli er første Sopran, Jomfru Nip og Fru Smørumovre udfører den anden skiftevis, og Hr. Strunkmann giver *ad libitum* hule Brum. Skade er det, at Jomfru Nip mangler de fleste af sine Fortænder, hvorved hendes Toner ikke vorde saa markerte og prononcerte som hines; men det er Mængden og Hurtigheden, som erstatter dette Savn. Frøkenen synger med fuldkommen Præcision, dog lidt for gennemtrængende, hvilket gør, at man antager de to andre Sopraner for svagere, end de virkelig er.

„Men hvad synger de da?" — Et gammelt og ganske almindeligt Tema, men med uendelige Variationer, som bevirker, at det stedse holder sig: En Pige har haft en ulykkelig Kærlighedshistorie, derfor har hun taget Livet af sig. Hvorledes dette her behandles, kan jeg tilfredsstillende berette, eftersom jeg uset var til Stede paa Generalprøven.

Frøken V. Det er vist nok: København bliver snart ganske demoraliseret.

Fruen og Jfr. Nip. Hvis den ikke allerede er det.

Str. — H—m!

Fruen. Hvad er der nu igen paa Færde?

Frøk. Ih du min Frelser! Ved De ikke, at en af Hovedstadens forgudede Skønheder i Morges sprang i Peblingesøen?

Fruen og Jfr. Nip. De spøger — hvem?

Str. Nej! det er alt for sandt.

Fruen og Jfr. Nip. Men hvem da?

Frøk. Hende, for hvis Skyld de unge Herrer hvert Øjeblik var færdige at knække Halsen paa hverandre; Spækhøkerdatteren der paa Hjørnet af —

Fruen. Nu har jeg hørt det med!

Jfr. Nip. Nej, vil man bare se!

Str. Det gør mig ondt for Faderen; han er en køn, skikkelig Mand —

Frøk. Men Moderen?

Str. Ja jah!

Frøk. Naa, De kender hende — hun har ogsaa været med i sin Tid, men slap bedre derfra. Hun var ret taalelig, men uden Opdragelse, som nu saadan en Haandværkstøs kan være. Man vil vide, at hun i nogen Tid blev holdt af en vis stor Herre — Datteren har taget Eksempel af Moderen —

Jfr. Nip. Hvem monstro nu faar det nydelige Sjal, hun gik og blærede sig med?

Fruen. Og hvem havde vel foræret hende det? Og hvorfor?

Jfr. Nip og Frøk. Hvorfor? det ved man nok — hi hi hi!

Str. Maaske den unge, rige Hr. Arbaces; han havde meget tilovers for hende, H—m!

Jfr. Nip. Skulde det ikke lige saa snart have været den nysselige Glaukos? Det kom mig rigtignok for, som det var ham, jeg for en Tid siden saa køre en Skovtur med hende. — Mon hun ellers var —? De forstaar nok —

Str. Aaja! Hendes Figur! H—m!

Frøk. Hvad skal vi ha' i Morgen?

Str. „Den forladte Datter".

Jfr. Nip. Velbekomme! Det er ikke min Aften.

Ej ejh! Nær havde jeg forbigaaet een Hovedfigur. Det er Cæcilia! Hun er hist i Baggrunden ved at aabne Døren til hendes eget Gemak; hun vil da altsaa derind. Man ser kun det halve Ansigt; men er det andet halve lige saa ligblegt, saa maa hun virkelig ikke befinde sig vel. — Aah! det gaar nok over.

FEMTE BILLEDE

Kærestesorg.

Den højeste Livslyst, den dybeste Bedrøvelse — hvi grænser de saa nær tilsammen, at Skellet imellem dem ikke er bredere end den tynde Knivsæg, paa hvilken, efter Arabernes Troslære, der maatte vandres barfodet ind til Himmerige? — Arme Cæcilia! du troede at have to Tilbedere for een — ak! det var den ene for mange — derfor med eet slet ingen! Dit Hjerte havde aabnet sig — var nær ved at dele sig — just derfor er det nær ved at vorde atter helt — men — tomt!

Den rædlige Begivenhed, der af Sladdersøstre henslængtes i Hverdagshistoriers Pulterkammer, havde paa Cæcilias hidtil

spejlklare Sind en Virkning, lig den, som pludselig Opsvulmen af Dybets skjulte Kræfter frembringer paa Vetterns glatte Overflade: den plumres, mørknes, omtumles som af en Orkan; men denne formærkes ikke oventil, den raser forinden.

Hvilken af de tvende har været hin Selvmorderindes Forfører? Hun ønskede, det maatte være Arbaces — hvorfor ønskede hun det? Fordi hun ved Selvprøvelse var kommet til den Overbevisning, at hun foretrak Glaukos for hans Medbejler; thi dennes Aasyn indgød hende øjeblikkelig en vis Benovelse, en uforklarlig Frygt, men som snart blev dæmpet, naar han aabnede Læberne og talte endnu skønnere med Øjnene: da var han en ganske anden; Tillid og Ro vendte tilbage i det uskyldige Hjerte.

Nu er i det mindste Roligheden der forstyrret; hun vender sine Øjne frittende til Himlen. En Bog ligger for hendes Fødder, er gledet fra hende; den har ingen Oplysning givet, ingen Trøst — hm! denne søger vi forgæves i Bøger — tidt forgæves hos Mennesker; ej engang hos dine Forældre kan du vente nogen Husvalelse i din Sindssmerte. Du kunde lige saa vel henvende dig til Strunkmann, som sidder hos din Moder og fortæller hende, at Glaukos er allerede blevet usynlig og rimeligvis taget over med Malmø-Dampskibet, at Arbaces, med hvem han (Strunkmann) ret nu havde talt, var indtil samme Øjeblik uvidende om Selvmordet, hvilket han beklagede, men for Resten ikke tog sig videre nær; og at han mente at komme hid i Aften. Han er allerede kommet og sidder ventende inde i Spillestuen. Han maa allerede have trukket; thi Kammerraaden har kun tre Kort at frembyde til behageligt Valg.

Forældrene vil nu spille Whist, mens den eneste Datters Liv staar paa Spil. Deres Tanker er ved en Grandissimo, medens hendes er ved Gravene.

SJETTE BILLEDE

Løvfald.

Ja saamænd! Nu har Sommeren sagt far vel. Asken har allerede ladet sig afklæde, og Linden er i Færd med det. Jeg kunde næsten blive alvorlig stemt ved denne Naturdemaskering, omtrent som naar jeg kommer silde fra Bal og trænger til Sengen. — Hvad! Hvem spadserer i Haven paa denne Aarsens Tid? Det er Kancelliraaden! Hærdebred! Ham, der sidst vendte Nakken

til os — vær saa god og kig ham nu op i Ansigtet, hvis De behager. Det er værdt at se paa! ren Kontrast til Strunkmanns! Jeg siger ikke mere; bemærker blot, at magre Folk ofte nærer Fordom mod tykke Kæver og trinde Maver. De tager ofte fejl, naar de anser saadant som Bevis for Aandssløvhed, plump Selviskhed og Ligegyldighed for alt undtagen Mad og Drikke. Vor fyldige Hærdebred er af Karakter ganske modsat den tørre Strunkmann: venligsindet, aabenhjertig, hvor han bør være det, godgørende mod trængende, der ej er uværdige til hans Hjælp, agtet og yndet derfor af flere end hans Slægtninge — henad Vejen: Han er Pebersvend som hin; jeg ved ikke hvorfor. — De drømmer næppe om, hvad han har haft at bestille hos Kammerraadens netop i Dag, som de er i Lav med at flytte ind til Byen. Det skal De straks høre.

Hærdebred er en særdeles Velynder af Glaukos, med hvem han er langt ude beslægtet. Det tvivlsomme Rygte om Ynglingens skumle Forhold til den selvdruknede er ogsaa kommet ham for Øre. Da han ogsaa har mærket til dennes lønlige, endnu ej erklærede Kærlighed til den skønne Cæcilia, saa finder han sig foranlediget til at fremme dette Hjertesanliggende og til den Ende at udrydde en Mistanke, om hvis Ugrund han føler sig overbevist.

Jeg har en ufejlbarlig Forestilling om, hvorledes han har taget det fat. Jeg sætter, at han har truffet Fruen og hendes Datter, just som de var færdige med Indpakningen. — Han lægger ikke Hatten fra sig, men siger med Hastfærdighed: „God Morgen, mine Damer! Uden Omstændigheder, jeg ved nok, De flytter ind i Dag; men jeg har, henad Vejen, en Afskedshilsen at bringe Dem fra Hr. Glaukos. Han rejste saa pludselig, at han, efter Omstændighederne, ikke fik Tid at komme selv. Hans Morbroder i Fyen ligger, henad Vejen, for Døden og har derfor, uden Omstændigheder, sendt Ilbud efter ham." Cæcilia kaster et hurtigt, skarpt Sideblik til ham; men Mama siger med vantro Mine: „Man har dog sagt, at han var draget andetsteds hen." — „Det har jeg ogsaa hørt, henad Vejen; men, uden Omstændigheder, det er ikke saa. Jeg har selv set ham køre ud af Vesterport, og det gaar ikke, henad Vejen, til Sverrig. Uden Omstændigheder, jeg ved den taabelige Bysnak, der, efter Omstændighederne, har udspredt sig, henad Vejen, baade hist og her; men det er, uden Omstændigheder, ren Opdigtelse. Jeg har i lang Tid lagt Mærke til det unge Menneske, henad Vejen; men hans Tænkemaade, hans Handlemaade er god, efter Omstændighederne, og jeg inde-

staar for ham som Kautionist og Selvskyldner, henad Vejen." — Cæcilia ser opad, som vilde hun raadspørge nogen der: om Kautionen ogsaa var gyldig. Mama siger henad Vejen: „Det fornøjer mig." — Det er alt sammen godt. Men nu paafølger noget, som er ikke bedre end godt.

Den smalle Ryg med Voksdugshatten ovenpaa — De ved nok — har baghenne en Fod paa nederste Trappetrin. Jeg ved, hvad han har i Sinde. Jeg hører ham allerede sige: „Jeg ber mine naadige undskylde, at jeg, egentlig talt, paa en mindre passende Tid trænger mig ind til Dem, h—m!" — „De er altid velkommen, kære Hr. Strunkmann!" svarer den naadige Frue; „men i Dag kan vi ikke ta'e imod Dem, som vi plejer —" „— Jeg ber! Jeg vil blot med et Par Ord gøre Dem bekendt med noget, som er mer end et løst Rygte — h—m!" Cæcilia ser forventningsfuld paa ham, og Moderen spørgende. „Det er?" — „H—m! Denne nyeste fæle Selvmordshistorie synes at skulle drage Følger efter sig, som, h—m! Jeg ved, det kunde maaske interessere Familien her h—m! Det hedder sig, at Arbaces og Hr. Glaukos vil duellere med hverandre for at la'e Kaarde eller Pistol udvise den sandskyldige — men da den sidste er bortrejst, bliver der vel ikke noget af for det første. — Ak jah! Ungdom og Galskab! h—m! En god Morgen, mine naadige! og en fornøjelig Vinter inde i Byen! En god Morgen!"

Sølle Cæcilia! Nu vil hun nok se nedad — h—m! Den Vej skal vi alle. Hverken du eller jeg ved, naar vor Løvfaldstid er for Haanden. — Ak ja! Den retter sig ikke efter Almanakken. — Ak nej! —

SYVENDE BILLEDE

Glidebane.

Velkommen, min nordiske Vinter!

Din Frost stivner vore Vande, men ikke vore Hjerter; du udvider dem snarere, idet du indskrumper de henslumrende Elementer. Varmen adspreder os, Kulden samler. — Om Sommeren bærer Sortesøen en enkelt Baad, dens glinsende Vinterspejl nu en munter Vrimmel af Skøjteløbere. — Livets Spejl!

Der bugter sig en med sammenslyngede Arme. aabner dem hverken for Venskab eller Kærlighed; han har nok i sig selv — hvor længe? — Der svinger en sig smidigt mellem de mødende og de medfølgende: han vil komme foran dem alle. — Hofsnog!

det kan være, du dog bliver den allerbagerste. — Flere af hans Slags! Ser til, om I kan blive paa Benene! Hofgulvet er glat, slibrigt. — Se! der er allerede en paa Rumpen! Han har vundet sig en Stjerne, ikke paa Brystet, men længere nede. — Hist løber to jævnsides, sammenføjede ved et Lommeklæde. Skal det være Symbol paa Venskabsbaand, da er det løst: falder den ene, saa slipper den anden og farer af Sted paa egen Haand. — Hist er en dygtig Render; han trækker hele tre efter sig med den ene Haand — han er en rigtig Manuduktør. — Der har vi en, som gaar baglæns, men derfor ikke Krebsegang. Mon det ikke er en Bankerotspiller? Han fejer rask ud; men naar han Maalet, vender han sig nok. Det maa være Kreditorerne, hist staar stille og ser efter ham — bagefter! — Denne kommer forlæns, med udbredte Arme, fremhugende Hoved — en Lykkejæger! Bræk ikke Halsen! Det sker imellem. — Hvilket Optrin hist borte paa Broen! Enspænderkane — en Dame i den, en Herre bagpaa, og foran den stejlende Hest og en anden Herre, som har fast i Tøjlen og standser den. Et Stykke bag ligger en Dreng, og lidt længere tilbage er en anden ved at rejse sig: de maa være overkørte. Har Hesten været løbsk, eller har Køresvenden af Kaadhed jaget saa urimeligt af Sted? Mange Fodgængere har stivet Ryggene til Bolværkerne, og flere hen foran styrter sig til Siderne af Vejen. — Skulde man ikke kunne kende Hovedpersonerne? Jo! han, der har grebet Hesten, er ingen anden end den uforfærdede Glaukos — han bagpaa Arbaces — han holder Pisken hævet — truer han Hesten eller sin forrige Medbejler? Jeg tror næsten det sidste. Damen? Hun er indhyllet i Pelsværk — Ansigtet vendt til den anden Side — Hovedet ligesom hængende — hun er vistnok besvimet. — Hvad om det var Cæcilia! Ja, saa vil vi snart høre noget om en Duel.

Nu, Glaukos er da ikke længere i Fyen; men Arbaces maa have benyttet hans Fraværelse til at besejre hans elskede. — Vi savner Strunkmann; han skulde give os tilstrækkelig Oplysning.

OTTENDE BILLEDE

Duel.

Død og Verden! det er Alvor! Begge paa Kommando, auf einmal einzunehmen! Den ene Sekundant tæller baade med Munden og med Sabelen; han vil nu fremsige det sidste Tal, ved

hvilket begge Skuddene maa falde. — Dette er altsaa en Tvekamp „paa Tilnærmelse"; en smuk Maner. — Glaukos har allerede begge Fødderne til Jorden; Arbaces den ene hævet; ved „Frem!" vil han sætte den til Jorden og trykke af. Med hans Tilladelse: det er usikkert; i Standsningen kan Pistolen vakle, Sigtet forstyrres. Glaukos er klogere; han har i sin faste Stilling et Sekund til at tage skarpt Sigte; det er nok. Gid hans Kugle maatte ramme! i det sorte! som Tysken siger — ja ret i det sorte Hjerte! Men — det er det eneste, jeg har at udsætte paa denne gammeldanske Procesform, at den, som har Retten paa sin Side, ikke er vis paa at vinde; hm! saa er jo og Tilfælde med de nyere Tiders Gaasefjersdueller. Jeg betakker mig for begge Slags. — Der hører ellers noget til med Sindsrolighed at være belavet paa Udfaldet af saadant et „*Rouge et noir*". Glaukos synes mig kold — ikke bleg; Arbaces temmelig rødmusset: han er hidsig, arrig; jeg vædder, han taber Spillet. — Skulde det være om Cæcilia, de spiller „*Gagne-perd*"? Det ved Strunkmann; men han ved lige saa lidt som vi andre, hvem af dem nu skal trække heldigt af. — Jeg tror, Arbaces har i Sinde at træffe Modstanderens Hoved, denne hans Midje. Dette er rigtigst: jeg holder mere af „*tirer bas*" end „*tirer haut*". — Man har en større Skive. — Naa, gid det da maa vorde, som jeg ønsker: Arbaces *à bas!* Glaukos *à haut!*

NIENDE BILLEDE

Flygtningen.

Det er Sydkanten af Hveen, vi her har for os. To unge Mennesker øver sig i Fægtning med Rappierer. Se, se! det er jo begge Sekundanterne ved Duellen mellem Glaukos og Arbaces. De maa være flygtet herover med Sejrherren — ih! der sidder han afsides fra dem — det er Glaukos! Saa maa hin være faldet; det var en god Død, meget for god til ham. Han burde smagt den i lange Drag, nedsvælget den bitre Medicin draabevis paa en langsommelig Sotteseng, drøvtyggende den haarde, ufordøjelige Masse af idelig repeterende Syndeskyld. Men af hans Sygdom kan ventes Recidiver!!

Er det virkelig Glaukos selv? Hin livsfriske Ungersvend, den aabne, frimodige, altid glade i Aands og Legems Kraftfylde? Nu tyder hans blege Ansigt paa Livslede, haabløst Tungsind. Den venstre Arm støtter med Fingrene vidtspredte paa Jorden den

bøjede Krop — Sindet maa vel ogsaa være bøjet. At have skilt et Medmenneske ved denne Bevidsthed om Tilværelse, sig selv fra Fødeland, fra Venskab, fra Kærlighed — det kan nedbøje — for stedse? Uden Haab om at rejse dig igen? — Fortvivl ikke! Det er den fejges „*Exit*".

Skulde du ikke have flere end een Ven tilbage, da gælder han mer end en hel Skare. Din pluskævede Hærdebred har siden din Flugt givet Droskerne noget at bestille: været saa hos den og saa hos den for at sætte din Sag i det bedste Lys og stemme høje vedkommende gunstigt for dig. Han har haft Held i sine Bestræbelser: mange Dage vil det ikke medtage, før du kan vende Ryggen til Tyge Brahes Ø. Vel er Duellovene strenge; men de er nemme til at sove. Ærens Love er imod dem — over dem. De vil snart gengive dig, hvad du har — ikke mistet, men alene savnet en Smule. Snart staar du igen amnesteret i din Fædrenestad — o g — s a a!!!

TIENDE BILLEDE

Hospitalet.

— Hvad saa? — Joh! Hr. Fætteren er altid rede til at jævne Forviklinger, løse Knuder, binde de ægteskabelige — man ved nok hvorfor — men paa denne hans Traad er der nu kommet en forbistret Kurre. Vil De blot selv se! Jeg sætter et stort Spørgsmaalstegn til hans „Og saa?"

I dette Værelse er kun een Seng, og i denne een Patient, og det er Cæcilia. Hille den slemme Syge! Hvor hun har skæmmet sig! Ansigtet bleggraat, indfaldet, Armene, før saa fyldige, nu tynde og slattede. Jojo! Hun har været dygtigt i Skole. Hun smiler rigtignok, men det er tvungent; det er blot for at berolige Mama, som sidder ved Sengen og skotter hen til Lægerne, som staar ved Vinduet, hvor de har holdt et *Privatissimum* paa Latin. Den ene noterer i sin Sygejournal — en Dagbog af sit Slags; den anden er ved at skrive en Recept; den tredie skeler ned paa samme med koldsur Mine, som vilde han sige: „Der hjælper ingen Ting; hun er leveret. Min Hr. Broder kan gerne ordinere hende en Skæppe Salep, en Tønde Rugmel og en hel Læst *Lichen islandicus;* hun maa alligevel snart derhen, hvor der vokser *fuligo* paa Tænderne." — Det er kedeligt! Saadan en smuk Pige, og en rig Pige oven i Købet, skal liste sig af uden at have været i Brudeseng! Men, hvad skal vi sige! Det gaar flere ligesaa-

dan. Hjertesorg er vanskelig at kurere. Det er en Hverdagsfeber, ej engang intermitterende. *Cortex peruviana selecta* virker lige saa meget som bart Vand.

Hm hm! jeg tænkte det nok: Arbaces var en lumpen Hjertetyv; dem han nu ikke kunde stjæle eller røve, dem gjorde han sig dog al Flid for at spolere; han har seceret flere end hendes, d e r ligger. Og Glaukos! hm! jeg har altid haft gode Tanker om ham; nu ved jeg ikke, hvad jeg skal sige. — Hillemænd, Fru Smørumovre! glemmer De ikke, at det er Whistaften hos Etatsraadens? Klokken gaar til syv, og De skal jo hjem først! Maa jeg byde Dem min Arm? — Adieu, Jomfru Cæcilia! og god Forbedring! De skal saamænd være med paa det sidste Bal for i Vinter! Adieu!

ELLEVTE BILLEDE

Elysium.

Ikke hint hedenske u n d e r Jorden, ej heller det kristelige o v e r den; men det imellem Toldbodvejen og Kastellet, der ikke bærer sit Navn med Rette, eftersom de, her færdes, ikke er Aander; hvorvel en og anden ser ud til det. Og det gør nu virkelig hin Evadatter i Morgendragt. — Betragt hende nøjere! det er Cæcilia lyslevende!

Saa er hun virkelig undsluppet Døden og hans Haandlangere! Gid det samme var Tilfældet med Sorgen og Græmmelsen! Dog, paa det lange Sygeleje har hendes Sjæl vundet i Kraft, hvad Legemet har tabt. Ak! i ti Uger er hun blevet ti Aar ældre: det er ogsaa en Vinding, og som ikke misundes. Hun har overlevet sin Blomstretid med dens Farer. Hun vorder ikke gammel Jomfru; hun er det allerede og gaar med et Haab, sikrere end noget blot jordisk, sin Forklaring i Møde. Under sin stille Gang vil hun vinde en Kærlighed, der ikke skylder legemlig Skønhed sin Fødsel og Næring.

Hun understøttes af en hende lignende Veninde, idet hun som en fremmed skrider hen mellem de mange uden at skænke nogen et Blik — det er vel! thi hisset staar den begrædte Glaukos lænet til et Træ og stirrer paa dig — hans Ansigt har samme Farve som dit; den vil det ogsaa beholde. Forgæves tiltaler du ham trøstende, oplivende, gode Hærdebred! Lyden, der udgaar gennem dine smilende Læber, springer tilbage fra hans Øres Trommehinde. „Hun er tabt for mig!" sukker han. „Nej nej!" hvisker

hans anden Fader, „det er et glædeligt Forvarsel, henad Vejen, just som du træder op paa dansk Grund. Uden Omstændigheder! Fat Mod! Hun ser slet ikke saa daarlig ud, efter Omstændighederne. Du skal endnu faa hende, henad Vejen, min kære Søn!"

Det vil komme an derpaa. Jeg tvivler.

TOLVTE BILLEDE

Et lille Familiestykke.

Mine Herrer og Damer! kender De disse to? Ham paa Sofaen og hende paa hans Skød? Aah! De har jo set dem før — sidste Gang rigtignok temmelig blegnæbede. Nu har hans Ansigt et rødbrunt Anstrøg og hendes Kinder to Roser saa friske som nysudsprungne; og det er tilforladelig ingen hektiske, det svæ'r jeg Dem til. Vil De se, hvor saligt de smiler, de lykkelige Ægtefolk! Han har sin højre om hendes smækre Liv; hun sin venstre om hans Skuldre, som sig hør og bør; men begges Øjne hviler paa en lille nysselig Krabat, der hviler sig til Moders Knæ og leger der med Faders Ur. Den Slubbert ligner ham op ad Dage. Mine smukke Damer! De gad gerne kysse ham. — Jaja! hvem af Dem, der ikke har sig saadan en, saa se til, at De kan faa en! Man vil ha' til, at det er det allerrareste, som Kærlighed gi'er. Elsk! det forstaar sig, med Tempo, paa en køn Maade! Saa kommer det nok.

Ha! det er saa naturligt: hun har Strikketøjet i højre Haand; men det hænger ned og hviler. Han holder en Bog i den venstre — jeg vædder, at det er Voss's „Luise". — Han kan selv være hendes Elsker! Det kan han gerne, fordi han er gift med hende; det er saa meget desto rarere. Naa! gid det maa vinde og vare!

Ah! der opdager vi et halvt Ansigt bag imellem de kære Ægtefolks — det tilhører den gode Hærdebred. Han skotter ned til Purken! Se kun! Du faar nok Glæde af ham. Og saa formoder jeg ogsaa, at du indsætter ham til din Universalarving.

Naa, mine højstærede! Var det ikke et særdeles rart Stykke? Hvem af Dem, der har Lyst, se til, om De ikke kan forfærdige saadan et, bare for Deres egen Fornøjelse!

Mange Tak for Deres Besøg! Kom snart igen! Adieu!

---

[1] Trykt i „Min Vinterbestilling i 1842 & 1843", 1844.

MENNESKELIGHED[1]

SKITSE I DIALOGER

S. Velkommen, gamle Peer! Hvad nyt?

P. Nyt nok, men ikke godt nyt: Fru Immervad er død — du kendte hende vel?

S. Ikke videre; jeg har et Par Gange været i Selskab med hende. Det lod til en vakker Kone — og hun var i sin bedste Alder — og hun er død nu? Var det af Sygdom eller ved ulykkelig Hændelse?

P. Begge Dele — jah! det var ellers en snurrig Historie den — ikke egentlig snurrig; det er et upassende Udtryk — men saadan underlig — falder lidt i det tragiske, om man saa vil.

S. Ja saa!

P. Hun var blevet heldig gift — forstaa mig ret: Justitsraaden var virkelig en meget god Mand; men — ser du — der var vel stor Forskel paa deres Alder: han var over de fyrretyve, og hun havde ikke naaet de tyve, dengang de forenede sig. Og —

S. Og saa?

P. Ja, saa la'e hun et lille Pigebarn i Vuggen det første Aar; men derefter i ni Aar ingen flere. Det kunde nu være, hvad det var; den lille Petrine voksede op til et nysseligt Barn, og Forældrene havde deres Hjertensglæde af Glutten og brød sig ikke videre om Folkeformerelsen.

S. Meget vel!

P. Saa skal det nu træffe sig, at en ung Løjtnant kommer til Garnisonen der i samme By, hvor der kanske sig ikke før var arriveret saa smuk en Officer.

S. Meget muligt.

P. Han — nej hold, mens jeg bier lidt: der var i samme By en Dame. Hun var ogsaa smuk; men hun var ogsaa — hvad der undertiden er et Appendiks til Skønhed — meget galant — du forstaar mig nok?

S. Det kan jeg begribe.

P. Da denneher Løjtnant kom frem, blev hun, som flere andre Damer, charmeret i ham, og som Følge deraf — du kan nok vide —

S. Vel kan jeg det. —

P. Hun var gift — heldigt nok — med en Mand, der ikke var saa nøjeregnende i det Kapitel — han tog sin Oprejsning, hvor saa mange ta'er den — den søde Taar — Kammerraaden var en fugtig Bro'er, og Fruen tog sin Oprejsning saa her, saa der. Sligt gi'er jo Anledning til Omtale, og man sagde baade det og det om hende, — naar hun ikke hørte paa det —

S. Videre!

P. Fru Slik var en Barndoms Veninde af Fru Immervad; de havde været Legesøstre og gaaet sammen i Syskole og Danseskole. Men de lignede slet ikke hinanden, hverken i Tænkemaade eller i Levemaade — det vil sige: den Maade, hvorpaa man lever.

S. Naa! og denne Fru Slikmund, hvad hun?

P. Af ren Godhed for sin Veninde afstod hun sin rare Løjtnant. Hun fortalte ham for ganske vist, at Fru Immervad, som passerede for et Dydens Mønster, havde et godt Øje til ham; ja, hun sørgede selv for, at de ofte kunde ses uforstyrret. Nu — Veninden var længe saa tosset, saa flov uskyldig, at hun — kort sagt: hun begegnede den unge Kavaler, som om hun kunde være Moder til ham — hans Tante var hun rigtignok, for han var en Søn af hendes Mands Søster, og han tiltalte hende derfor ogsaa „søde Tante!" og hun kom til at kalde ham „min go'e Frits!"

S. Og al denne Godhed og Sødhed?

P. — Gik til sidst saa vidt, som den kunde gaa, for — Justitsraadinden fandt sig foranlediget til at referere Justitsraaden Resultatet af hendes moderlige Ømhed for den „go'e Frits", de go'e Omstændigheder, hun befandt sig i. Det frapperede ham, som er let begribeligt; men da Immervad & Kompagni hidtil havde været et godt Hus, vilde han af partikulær Formue dække dette Deficit og tage hendes særskilte Gæld med ind under Boets Masse —

S. Sikken Godhed —

P. Ja, det maa du nok sige; imidlertid vil somme ha' til, at den ikke havde den bedste Virkning paa hendes Humør. Hun blev jo længere jo mere alvorlig stemt — hendes fysiske Tilstand, Aarsagen til samme, *etcetera, etcetera* — ih se! der har vi jo Fru Snerp med Fru Paaskelilie! De er vist inde i det samme interessante Emne — lad os følge med dem inden for Hækken og høre paa deres Meddelelser.

Fru P. Det eneste mærkværdige ved denne hele Historie er dog dette, at hun saa ganske kunde glemme sig selv, tilsidesætte Velanstændigheden, saa Folk, der boede lige overfor, kunde se, hvordan Fyren besøgte hende hver Aften —

Fru S. Jah! og at hun gjorde Kammerpigen til sin Konfidente —

Fru P. Det maa hun have været nødt til — Pigen har vel mærket noget og saa gjort sig vigtig —

Fru S. Meget rimeligt! det er beklageligt, at en dannet Kone kan være saa uforsigtig —

Fru P. Saa barnevorn —

Fru S. Ja, er det ikke forskrækkeligt!

Fru P. Havde det været en sekstenaars Tøs, kunde man haft Medlidenhed med hende —

Fru S. Tihi! det var et snogsk Indfald af Fru Slik, det med Barnet —

Fru P. Hvad var det?

Fru S. Naa, det kender De ikke! Da jeg var der i Barselvisit, paa een Gang med flere Damer, saa kommer hun ogsaa ind. Og som der nu veksles nogle Ord om det eller det, saa gaar hun hen til Vuggen, ser noget paa Barnet, smiler og siger til Mo'eren: „Du har bestemt forset dig paa Løjtnant Schwamm — vil man dog bare se, hvor den lille søde Unge ligner ham." Det kan være, jeg blev rød; men hun i Sengen blev bleg — dødbleg — jaja, det var heller ikke kønt af Fru Slik, for jeg tror bestemt, at det gav den stakkels Kone Naadestødet.

Fru P. Det er ikke urimeligt —

Fru S. Hun havde lige til dette Øjeblik befundet sig ret vel; men dette her gjorde straks en Forandring til det værre —

Fru P. — I det mindste skulde Fru Slik ikke ha' sagt saadan noget — det klædte hende ikke godt, da hun selv først havde haft Schwamm til opvartende Kammerjunker — tihi!

Fr. S. Jah, ved De hvad: Fru Slik er egentlig en Skandale for honnette Fruentimmer, man kan ikke vel ha' Omgang med hende — hun burde rent udelukkes fra honnette Selskaber.

Fru P. Hun er dog altid grumme morsom; og derfor mest, mener jeg, Herrerne kurer til hende; for ellers er hun ikke nogen Skønhed just — tihi!

Fru S. Nej, det er Synd at sige — Fru Immervad derimod — det kan man ikke nægte — hun er endnu et smukt Lig — Mon Müllers Selskab kommer snart hertil? De spiller godt —

Fru P. Med førstkommende Dampskib — De abonnerer vel?
Fru S. Det forstaar sig — — — —

S. Et smukt Lig! — Müllers Skuespil! — Tragedie, Komedie! Elendighed og Lystighed — Ruskumsnusk, Piskemælk!
P. — Charivari, Kalejdoskop! — stop lidt! der har vi Løjtnanten selv — og her Løjtnant Stern i Møde med ham — de standser — *écoutons!*

St. Jeg søger Dem just for at spørge Dem, om det er virkelig saa, at De vil være med i Ligfølget Overmorgen?
Sch. Det vil jo alle Regimentets Officerer —
St. Det er De Aarsag til; man desavouerer Kammeratskab med Dem.
Sch. Hvad mener De dermed?
St. At De har sat en Plet paa vort Korps ved Deres Intrige med Fru Immervad.
Sch. Det var artigt — hvad er det for en Intrige, De der taler om?
St. Ikke videre, end at De har forført en brav Mands Kone, tilintetgjort en agtet Families huslige Lykke — stil Dem ikke saa fremmed an! det klæder Dem ilde — hele Byen ved det jo.
Sch. Det er muligt; men i saa Fald, mener jeg, vil dette Rygte snarere dæmpes, naar jeg —
St. Og De kan virkelig ha' den Dristighed — den — den Følesløshed — maa jeg raade Dem, saa gaar De lige hen til Obersten og ta'er Permission, rejser over og søger Forsættelse til et andet Regiment —
Sch. — Hvad behager?
St. Ifald De bliver, en i Pauken, først med mig og derefter med hele vor Klasse — Adieu!

P. Enkemanden med hans moderløse!
S. Ude at spadsere —
P. Ja, paa Kirkegaarden. Han har udset et Gravsted. Du skal se, han vil pynte det med — Hys!

Just. Imm. Jeg er blevet træt — lad os sætte os, Christine!

Datteren: Hvorfor kalder du mig Christine, Faer?

J. Imm. Christine? Det kommer af det, at jeg tænkte paa din Mo'er — sæt dig paa mit Knæ! saa — den Arm om min Hals! — Kys mig ogsaa! — Der er nu ingen anden, som holder af mig. —

Datt. Lille Søster vil ogsaa komme til at holde af dig.

J. Imm. Tror du det? Ikke saaledes som du.

Datt. Aah Fa'er! hvorfor skulde Mo'er nu dø?

J. Imm. Det var Guds Villie, Barn!

Datt. Var Gud da blevet vred paa Mo'er? Hvorfor?

J. Imm. Sødeste Sjæl! du spørger saa meget —

Datt. Fa'er! maa jeg plante Blomster paa Mo'ers Grav?

J. Imm. Aa ja!

Datt. Men hvad for nogen synes du?

J. Imm. Plant dine hvide Roser, du uskyldige Sjæl!

Datt. Hvad vil du sætte?

J. Imm. *Amarum verum* — nu gaar vi.

---

[1] Trykt i „Min Vinterbestilling i 1844 & 1845", 1845.

VALBYPIGEN[1]

(FORTALT AF PEER SPILLEMAND)

Det falder mig just ind, at jeg engang — ja det er nu mange Aar siden — da jeg som nybagt Student gik over Gammeltorv fra Nygade, De ved, og lige frem til Frederiksberggaden; for jeg vilde til Valby og spise Tykmælk, skal jeg si'e Dem; og saa paa Hjørnet der ved Apoteket, De ved, der staar en, men han staar og glor paa Valbykonerne, og saa si'er jeg til ham:

„Hvad ser du efter?"

„Det kan være dig det samme," si'er han.

„Det kan det ogsaa," si'er jeg.

Men saa vender jeg mig og ser hen ad den samme Kant.

Ja, der sad alle disse Damer i deres Nationaldragt, som De nok kender, med Kurvene foran sig.

„Gi'er du blødkogte Æg," si'er jeg, „saa gi'er jeg —"

„Saa gi'er jeg dig" — udbruste han — „baade Døden og Djævelen! — la' mig være, Peer! Jeg har her noget at tage Vare, som ikke rager dig."

„Megen Fornøjelse!" svarede jeg, sprang op ad Trappen og ind til Apotekerens og fik mig en Bitter, De ved, for jeg kendte baade ham og hans Provisor, og de var virkelig begge to lige saa flinke Folk som de, der er der nu.

Om Forladelse! jeg kommer fra det, jeg egentlig vilde fortælle — det var — jeg maa gøre Dem opmærksom paa, at Valbykonerne dengang ikke som nu var etablerede omkring Springvandet — altsaa lige ud for Apoteket sad disse huslige Madmødre; og blandt disse fik jeg Øje paa en, hvis Øjne sigtede paa denne her — Provisor vil jeg kalde ham, da han „saa forud" fra Apoteket — jeg kan just ikke si'e, hun var smuk, hun var, som Folk er flest, og noget til Aars; hun kunde følgelig for sin egen Person ikke saa stærkt tiltale ham; ser De: der maatte stikke andet under denne Okularkorrespondance.

Jeg har altid været overordentlig videbegærlig: jeg gik derover, hen ad Nygade, drejede saa til højre og slentrede ned ad Valbyparaden. Jeg inspicerede, men fandt ikke noget videre mærkeligt, før jeg kommer til Enden af Rækken.

Den næstsidste i samme var ikke saa før som de andre; hun sad og ludede med Hovedet og ragede i Æggekurven med den ene Haand — jeg blev forbavset, for simple Bønderfruentimmer, skal jeg si'e Dem, har ikke saa fine, hvide, nydelige Hænder; og saa var det meget natyrligt, at jeg gerne vilde se det tilsvarende Ansigt.

Jeg fik det at se, men jeg forsikrer Dem helligt paa: denne overordentlige Skønhed i Valbydragt forbavsede mig, lige saa meget som den fortryllede mig. For ikke at vorde fasttryllet flygtede jeg, dog ikke længere end til den nominelle Provisor. Han havde en egen Maade at smile paa, naar han var skælmsk, for saa trak den venstre Mundkrog sig højere op end den højre; og saa si'er jeg ogsaa lidt skælmsk: „Faar du nu din *Risus sardonicus*?"

„Saa du noget?" si'er han.

„Æg og Høns," si'er jeg tørt, „og —"

„Og?"

„En Kylling." —

„Naa?" —

„En to tre fire fem seks tyv, Fanden være Hønsetyv. —"

„Fanden maa tro dig, Peer!" si'er han; „men min Kylling la'er du være at plukke — kom med, saa skal jeg kagle dig noget for."

Han kastede et Kys paa Fingeren over til Kyllingen, tog mig under Armen, vi vendte os og gik ud af Vesterport.

Vi var langt derudenfor, inden det behagede ham at lukke sin Mund op, og naar man skal vente for længe, saa bli'er man gnadrig, De ved; det blev jeg natyrligvis og si'er til ham: „Det var et morsomt Eventyr. —"

„Hvad for et?" si'er han.

„Det om Valbypigen. —"

„Ah! Ursäkta! Jeg tænkte saa meget, at jeg glemte at tale — kender du Løberød?"

„Nej." —

„Du har maaske ikke nogen Sinde besøgt det svenske Danmark?"

„Hør!" si'er jeg, „du begynder med Geografi; jeg havde ventet Historie."

„Hys! du tier og hører. Ser du: oven paa Løberød Slot hæver

sig en Altan, jeg hævede mig igen paa Altanen — jeg havde nemlig opholdt mig et Par Dage i Fjor ved denne Tid hos Forvalterens og nydt en særdeles god Omgang. Om Dagen skenade jag i sänder[2]; faar jeg saa i Sinde en dejlig Morgenstund at bestige det omtalte Observatorium. Ah! hvilket Panorama! men nok om det! — Du kender jo nok Davids Eventyr med Fru Urias — nu dublerede jeg Davids Rolle, og hun Generalindens — misforstaa mig ikke, hun havde Klæder paa, Morgendragt, tynd og luftig; og hun generede sig ikke, du forstaar mig nok, for hun saa mig ikke og troede sig alene med de andre Foraarsfugle. Men den, der saa hende, det var mig — hør! jeg vil ikke sige dig mere, end at jeg øjeblikkelig blev en Halvgud — du forstaar mig nok. Havde hun ikke bortfjernet sig, jeg havde staaet der endnu, men ved en Vending fik hun Øje paa mig. Hun skreg ikke — Forskrækkelse kan ogsaa gøre stum — hun flygtede. Hør! det var for mig, som om hun havde taget Daglyset med sig. Hvorledes jeg kom vel ned af Altanen, begriber jeg ikke; men dernede møder jeg min Vært. „Hør!" si'er jeg, „hvad var det for et Væsen, jeg saa?" — Han tog Piben af Munden og tav stille; hans Ansigt var et Spørgsmaalstegn.

„Nu, jeg beskrev ham mit Syn; Piben kom igen i sit tilbørlige Konfinium med Forvalterens Tænder, og mellem Røgpustene sagde han mig, at Grev de la Gardie havde indlogeret hende her paa ubestemt Tid: hvem hun var, vidste man ikke, hvad hun hed, ikke heller; man kunde blot kalde hende „Mamsell". Hør! det var eventyrligt, tusindogeennatligt, ah! Scheherezahde!"

„Hør!" si'er jeg, „har du været paa Bidstrupgaard?" —

„Der kan du selv være!" si'er han. „Den følgende Morgen var jeg betids derovenpaa; hun var underneden. „God Morgen, Mamsell!" si'er jeg. Hun nejer, men si'er ingenting og smutter bort. —"

„Aah!" si'er jeg, „din Fantasi kan gøre en Fe af en Sommerfugl."

„Hold Kæft! Næste Morgen var jeg i Haven, før Fanden fik Tøfler paa. —"

„Naa da?" —

„Hun kom, jeg bukkede, hun nejede." —

„Og saa?" —

„Saa gik vi hver til sit." —

„Hør!" si'er jeg, „du er vistnok fastende i Dag; for din Historie er endnu ganske nøgtern. —"

„Ah! der skal snart komme Saft og Kraft i den. Næste Morgen —"

„Blev der igen bukket og nejet —"

„Tys! lidt mere; for efter den stumme Hilsen standsede vi begge ligesom paa Kommando og gjorde Front mod hinanden og saa paa hverandres Fødder. Da kom det paa mig som en Nysen: mit ene Knæ — jeg husker ikke hvilket af dem — fik en pludselig Svækkelse, saa det sank til Jorden. I mine Arme kom derimod en Spændkraft og i min Tunge en Talekraft — ingen af disse Kræfter var dog stærk nok til at holde hende: hun undløb. Jeg gik —"

„Hvorhen?"

„Ud i Haven til Gartneren; han var en Landsmand af mig og intim Ven af en af Slottets Flickor. Jeg intimerede hos ham; du forstaar mig nok. Han afslørede det hele Forhold: min dejlige var en forældreløs, fattig Frøken, vidt ude beslægtet med Greven. Hun havde et Par Maaneder tilbage skriftligt søgt hans Beskyttelse mod en vis højtstaaende Lovelace. Hun blev saa stille som muligt ført fra Stockholm og herhid. Men Fruentimmerstøveren maa alligevel have fundet Sporet; thi to Personer, en efter den anden, har fornyssen snuset her under et og andet Foregivende. — „Hvem er denne store Kvindeven?" — „Ærede Landsmand! Herovre maa man sætte Bremse paa Næsen og Klemme paa Tungen; De forstaar mig nok." — „Javel! og somme Tider Flor for Øjnene." — Han nikkede og gik til sine Meloner. Jeg gik hen til den Plet, som den ubekendtes Yndighed havde hævet til Rang med Paradis — Eva og Venus! Løberøds Gudinde var til Stede! Hør! Jeg fik en Slags Apopleksi, en Rørelse, saa stærk, at jeg ikke var i Stand til at røre mig. Hun sad i en Havestol —"

„Formodentlig af dem til at folde sammen?"

„Du er selv til at folde sammen. Hendes Hoved hang bagover, men kom straks til at hænge forover, hvorpaa den hele smukke Figur hævede sig og svævede bort. — Jeg fik Øje paa en anden Figur, intet mindre end smuk: uden for Haven stod lænet til en Træstamme en simpelklædt Person med et Brækvands-Ansigt — du forstaar mig nok — han har formodentlig frygtet for, at jeg skulde faa ondt; thi han vendte sig og drev af. Godt nok! men der var en til — Hør! da han rejste sig op fra Jorden, hvor han havde ligget, og kastede et Øje til mig — han havde kun det ene, men et sort Plaster der, hvor det andet skulde sidde — ah! han skulde ha'e siddet for Hogarth. —"

„Hør!" si'er jeg, „lad Djævlene nu være det, de er, og lad os komme i Lav med Gudinderne!" —

„Det fulgte jo af sig selv, at her var et Pigerov i Værk; jeg lod mig ufortøvet melde hos Mamsellen med Tilføjende, at jeg alene for hendes egen Skyld var saa paatrængende. Jeg fik Audiens, blev vist ind — Hør! jeg havde nær glemt, hvad jeg kom for. —"

„Hør!" si'er jeg, „var hun i Morgennegligé *à la parisienne?* for det ta'er sig nydeligt ud. —"

„Dersom du afbryder mig tiere, skal du selv faa en Aftennegligé à la Rendesten. — Jeg berettede dog min Opdagelse — hun blegnede og sank tilbage i sin Stol — „Mamsell!" si'er jeg saa, „har De noget at frygte, betro Dem saa til en Mand, som intet frygter." Det frugtede: hun stirrede med store, stive, inkvisitoriske Øjne paa mig — ikke saa kort endda, før hun frembøjede sig, foldede Hænderne og sagde: „Kan De redde mig fra Fordærvelse, og vil De?" — „Jeg vil," svarede jeg, „ogsaa haaber jeg, at jeg kan." Der maa have været Eftertryk i disse mine Udtryk, eftersom de gjorde saadant Indtryk paa hende, at hun med opløftede Hænder udsukkede: „I Herrens Navn! her er jeg." —

„Du kan nok begribe, at jeg rappede mig: inden faa Minutters Forløb sad vi i min Enspændervogn — hun med min Lars's Frakke om sig og hans Kasket ned over Øjne og Ører; og saa snurrede vi Landskrona forbi til Helsingborg, derfra over til Elsinora. — Lars, som var godt bekendt i Skaane, maatte selv sørge for, hvordan han kunde komme til København; der kom han og modtog os paa det bestemte Mødested: den hvide Høne."

„Hvide Hane?"

„Naa ja! jeg tænkte paa Hønen."

Paa en af Danmarks dejlige Øer — De faar selv se Dem om, paa hvilken af dem — ligger en Borg — nej, der s t a a r en Borg saa fast og stærk, at den aldrig kan f a l d e om, men alene s k y d e s om, som Gud forbyde nogentid at skulle ske! ikke saa meget for dens egen Skyld som for de Minder, der *comme des bas reliefs* er indprægget i dens favnetykke Mure. Et af disse Minder skal jeg kopiere paa Papir, at ogsaa andre kan have godt af det. Slottets n u v æ r e n d e Besidder — De faar selv høre Dem for, hvad han hedder — han har selv gjort mig opmærksom paa

det, og det kunde være, at det for ham havde en særegen Interesse.

Der var engang paa samme Fæstning en Kommandant, ridderligtapper og adeligstolt, af Karakter saa stærk og fast som hans Slotsmure, lige saa haard og ubøjelig. Hans eventuelle Successor var sin Faders Søn; dog ikke utilgængelig for blidere Følelser, som man straks vil se. Den blideste — tillige den mægtigste — af alle fandt Vej til hans mandige Hjerte. — Havde nu den femtenaarige Tryllerindes Fader været af gammel Adel og rig, saa — ja saa skulde jeg ikke her haft noget at fortælle. Men han var aleneste Lensmand eller i daglig Tale „Forpagter paa en af Kommandantens Domæner". Datteren kommanderede i en anden Fæstning, og det længe, før hun selv vidste det.

Plato har en ophøjet Ide, en himmelsk; thi jeg tror, det er en Aabenbaring: at Mand og Kvinde har tilforn, under andre Former, paa andet Sted været forenede som et Slags Tvillingvæsener, og at de her paa Jorden i nye Skikkelser atter sympatetisk drages til hverandre.

„Hvorfor da," indvender De, „saa yderst faa lykkelige Ægteskaber? hvorfor er de allerfleste mer eller mindre antipatetiske?" — Fordi man leger Blindebuk — men nu et *claudatur* for Parentesen!

„Men hvad havde den ogsaa her at bestille?"

„Noget for Valbypigen; thi Slottets Ejer var Vennefrænde af hendes Elsker, og han husede og hælede Flygtningerne."

„Hvor længe?" si'er jeg, da min Ven fortalte dette.

„Tre hele Dage til Ende. Men saa kom Mads og saa kom Las — diherto Banditgefjæser — de vilde slaa Favntræ, sprænge Stene og saadan noget. De fik Arbejde; jeg ogsaa. Hør nu! jeg render til Greven" —

„Hvad for en Greve?"

„Det kan være dig det samme — og si'er ham detteherre. Og saa si'er han: „Der er Ulve i Mosen; De maa bort, se at finde et andet Smuthul, og det i denne Dag." — Ser du, der er R...., du ved."

„Den ved jeg intet af."

„Det er ogsaa det samme; skønt denne Revl giver den rigeste Sælhundejagt, man i vore civiliserede Lande ved af at sige. Slotsherren havde to Sejlbaade. Disse blev udrustet; men ikke i Stilhed, ser du: for Spionerne skulde ledes paa Bagfod og tro, at Parret, du ved, nu flygtede over Østersøen til Tyskland. Det gik, som det skulde: vi naaede begge lykkelig et Fiskerleje nær ved

København og derfra videre det store Spisekammer, som kaldes Valby. Der kendte jeg en Enke, hos hvem jeg før engang imellem havde spist Tykmælk. Godt betalt for Hemmelighedsholdelse iførte hun min svenske Frøken en komplet Valbyuniform og fortalte de nysgerrige Nabomadamer, at det var hendes Søsterdatter fra Jylland. (Hun havde nemlig haft en Halvsøster, som blev Go'evenner med en jysk Pranger eller saadan en, blev gift med ham og fulgte ham derover: begge Forældrene var snart efter døde, og nu havde hun deres eneste Barn.)"

„Hm!" si'er jeg, „det er alt sammen i sin Uorden; men naar skal det Gardintøj, hun der havde paa, omskiftes med en ordentlig Brudekjole? For jeg sætter nu det Tilfælde, at denne her Rørægskofte blev for snæver."

„Du skal ikke sørge for din Mo'er," si'er han, „saa længe din Fa'er lever; endnu i Morgen den Dag bliver vi ordentlig viet af en velærværdig Mand herude paa Landet, der ikke er skrupuløs med Hensyn til Kongebrev og alt det andet juridiske og gejstlige Pedanteri. For, ser du, her i min Lomme har jeg sikker Underretning om, at hendes mægtige Forfølger ved Kørslen ned ad en velsignet Fjeldskrænt lykkeligvis har brækket Halsen."

Lad mig se, det er nu tjugofem Aar siden detteher forlibte Eventyr spilledes, og det er endnu ikke ude, som De vil behagelig se af efterstaaende Stambogsstykke, som jeg selv i Fjor har forfattet og indskrevet i en kvindelig Engels Album:

„Har Plato drømt? Nej, nej, det har han ikke;
Opfyldelsen har fængslet mine Blikke!
Forenet før — adskilt — og atter fundet
Paa ny og uopløseligen bundet —
Filemon med sin Baucis.
Sig selv alene nok, de bytte
Kun Paradiser, naar de flytte
Fra — — — flyt ej for snart!
Thi der da vorder tomt og bart,
Og Graad for Sang og Suk for Smil vil findes,
Saa vidt, saa længe C — — med sin A — — mindes."

---

[1] Trykt i „Gamle og nye Noveller af St. St. Blicher", udg. ved P. L. Møller, 6. Del, 1847.

[2] Løb jeg om paa egen Haand.

INDHOLD

JYSKE NOVELLER

	Side
De tre Helligaftener	7
Eneste Barn	18
E Bindstouw	31
Vinhandleren og Herremanden	69
Livø	106
Kæresterier i Vesterjylland	134
En Grevinde, en Krigsmand og en Natmand	142
En jysk Mordbrænderhistorie	159
Firkløveret	166
Rødstenen paa Fur	178
En jysk Røverhistorie	190
Stodderkongen	202
Guillaume de Martonniére	211
Et Eventyr paa Himmelbjerget i 1843	221
En Herremand paa Jorden, en Degn i Himmelen og en Præstemand baade her og der	233
De udøbte	246
Faawal Hammeløw	257
Bettefanden	265
Kærlighed i Vildmosen I.	291
Kærlighed i Vildmodsen II.	300

PEER SPILLEMANDS HISTORIER

Peer Spillemand	305
Eva	312
Jordbærret	334
Ak! Hvor forandret!	346
Peer Spillemands Skibsjournal	367
Baglæns	384
Julianes Giftermaal	407
Kærlighed paa Dagvognen	424
Min syv og tyvende og sidste Kærlighedshistorie	453
Kærlighed i Pinen	464
To paa een Hest	476
Menneskelighed	491
Valbypigen	496

GYLDENDALSKE BOGHANDEL · NORDISK FORLAG

JEPPE AAKJÆR

BONDENS SØN. EN FORTÆLLING. 2 Kr. 50 Øre.

DERUDE FRA KJÆRENE. DIGTE. 2 Kr. 80 Øre.

VADMELSFOLK. FORTÆLLINGER. 4 Kr.

FJANDBOER. FORTÆLLINGER FRA HEDEN. 2 Kr. 50 Øre.

JYDSK STÆVNE. ET AARSSKRIFT. REDIGERET AF *J. AAKJÆR.* 4 Kr.

FRÆ WOR HJEMMEN. VERS OG PROSA I JYDSK MUNDART. SAMLET AF *J. AAKJÆR.* MED TEGNINGER AF *ACHTON FRIIS.* 3 Kr.

VREDENS BØRN. ET TYENDES SAGA. *2. Oplag.* 4 Kr.

FRI FELT. EN DIGTSAMLING. 3 Kr.

FRA JUL TIL SCT. HANS. HISTORIER. 3 Kr. 50 Øre.

RUGENS SANGE OG ANDRE DIGTE. *2. Oplag.* 2 Kr. 50 Ø.

PAA AFTÆGT. EN FORTÆLLING. 2 Kr. 75 Øre.

LIVET PAA HEGNSGAARD. BONDEKOMEDIE I 4 AKTER. 2 Kr. 50 Øre.

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI. KØBENHAVN

